KABALA

nadčasová filosofie života

Voyen Koreis

Booksplendour Publishing
Brisbane 2011

Voyen Koreis píše a publikuje většinou v angličtině. Až doposud vydal:

Anglicky:

The Fools' Pilgrimage
Golf Jokes and Anecdotes From Around the World
The Kabbalah - a timeless philosophy of life
Mephisto and Pheles – the stage play
An Introduction to the Study of the Tarot by P. F. Case *(editor)*
The Tales of Doggie and Moggie by Josef Čapek – Povídání o pejskovi a kočičce *(translator, editor)*
R.U.R. (Rossum's Universal Robots) by Karel Čapek *(translator, editor)*
The Robber by Karel Čapek - Loupežník *(translator, editor)*
Asylum Seekers in Heaven: Mephisto and Pheles

Česky:

Bláznova cesta
Poutníci v čase

First published in this form in 2011
by Booksplendour
103 Grandview Road Pullenvale,
Brisbane, Queensland 4069
AUSTRALIA
Telephone +617-3202 7547
www.booksplendour.com.au

Copyright © Voyen Koreis 2011

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the prior written permission of the copyright owner and the above publisher of this book.

National Library of Australia Cataloguing-in-Publication entry

Author: Koreis, Voyen.

Title: Kabala: nadcasova filosofie zivota (A Czech language title)

Edition: 1st ed.

ISBN: 978-0-9803825-8-7

1. KABALA, 2. ADAM KADMON, 3. SEFIROTY, 4. SEFIRA, 5. SEFIROTICKÝ STROM ŽIVOTA, 6. HEBREJSKÁ PÍSMENA, 7. TAROTOVÉ KARTY, 8. KETER, 9. CHOCHMA, 10. BINAH, 11. CHESED, 12. TIFERET, 13. GEBURAH, 14. HOD, 15. NECACH, 16. JESOD, 18. MALKHUT, 19. CIMCUM, 20. REINKARNACE, 21. TEOSOFIE, 22. LILITH, 23. PSYCHOLOGIE, 24. ANDĚLÉ, 25. ABRAHAM, 26. SARA, 27. PYTHAGORAS, 28. ALEF, 29. MEM, 30. ŠIN, 31. JOD, 32. CARL GUSTAV JUNG

Tabulka hebrejských písmen
a jejich číselných hodnot

Písmeno	Česky	Hodnota	Písmeno	Česky	Hodnota
א	Alef	1	ל	Lamed	30
ב	Bet	2	מ	Mem	40
ג	Gimel	3	נ	Nun	50
ד	Dalet	4	ס	Samech	60
ה	He	5	ע	Ajin	70
ו	Vav	6	פ	Pe	80
ז	Zain	7	צ	Cade	90
ח	Chet	8	ק	Kuf	100
ט	Tet	9	ר	Reš	200
י	Jod	10	ש	Šin	300
כ	Kaf	20	ת	Tav	400
—	—	—	—	—	—
ך	Kaf konečné	500	ם	Mem kon.	600
ן	Nun kon.	700	ף	Pe kon.	800
ץ	Cade kon.	900			

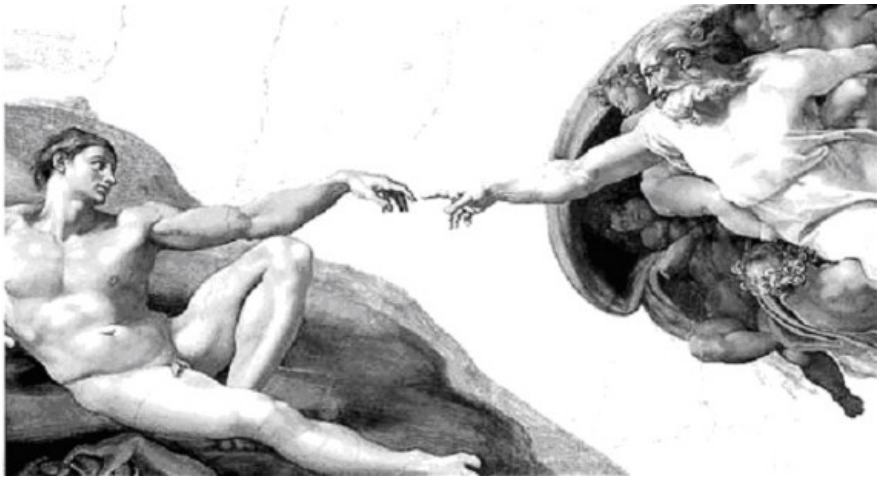

Michelangelo Buonaroti: Stvoření (detail z nástropní malby v katedrále sv. Pavla v Římě)

1. ÚVOD

Před nějakým časem mi zde v Austrálii vyšla v angličtině kniha, nazvaná The Kabbalah: A Timeless Philosophy of Life. Tedy Kabala: nadčasová filosofie života. Kniha vznikala, nebo spíše pomalu klíčila, po mnoho let, i když vlastní psaní mi nakonec trvalo méně než šest měsíců. Už brzy poté kdy jsem knihu dokončil jsem začal uvažovat, zdali bych neměl udělat také českou verzi. Někteří z mých českých přátel a známých mě v tomto povzbuzovali i podporovali. Řekl jsem si tedy; jsem sice už zvyklý psát většinou v angličtině, třeba bych to ale nějak dokázal zvládnout, nebudu vědět dokud to nezkusím. Takže to tedy zkouším.

O kabale se toho v dobách kdy jsem v Česku ještě pobýval a to je už před více než čtyřiceti lety, vědělo velice málo a psaného slova o ní bylo snad ještě méně. Žádné nové knihy, jak za komunismu tak i předtím v časech Protektorátu, pochopitelně nevycházely, jen některým lidem se tu a tam podařilo uchovat něco z předválečné doby. V dnešní době toho jistě bude existovat podstatně víc; většina seriózní kabalistické literatury ovšem byla a stále ještě je

psána Hebrejci a pro Hebrejce, i když většinou ne v hebrejštině. To, že je kabala pevně svázána s židovským náboženstvím, si jistě myslí většina těch, kteří o ní slyšeli. V tom mají ovšem jen částečnou pravdu. Hlavní a vlastně i jediná vazba, kterou kabala má, je s hebrejštinou a s hebrejskou abecedou. To vše ostatní je už rázu univerzálního. Jak dále uvidíme, například teosofie čerpá ze stejného zdroje, i když staví na trochu jiných základech. Proto si také myslím, že moje názory, jakožto nehebrejce, by mohly zajímat především ty, kteří se kabale z výše uvedených důvodů až doposud vyhýbali.

Psaní mi šlo dosti pomalu, také proto, že ve skutečnosti se nejedná o pouhý překlad, ale o celou novou verzi, jak jsem brzy objevil. Některé pasáže, na příklad ty v nichž anglickému čtenáři přibližuji českou realitu, jsem v české verzi vypustil. Nemá přece význam snažit se vykládat českému čtenáři něco, co snad ví lépe než já. Naopak, přidal jsem části, které v původní verzi nebyly. Buď proto, že mi připadalo správné některé myšlenky dále rozvést nebo i proto, že mě něco nového právě napadlo.

****

Slovo kabala jsem již viděl v angličtině psáno mnoha různými způsoby, na příklad Cabala, Cabalah, Cabbala, Cabbalah, Kabala, Kabalah, Qabala, Qabalah, Qabbala, Quabbalah a nejčastěji Kabbalah. Celkem existuje minimálně dvacet různých způsobů hláskování tohoto slova.

Pro původní verzi této knihy, kterou jsem psal anglicky, jsem proto uvažoval o názvu, který by obsahoval aspoň některé z běžnějších anglických variant, už také proto aby to usnadnilo práci těm, kteří knihy na toto téma vyhledávají na internetu. Na návrhu obálky by to ale moc dobře nevypadalo, takže jsem tento nápad zavrhl.

Čeština takovéto problémy s hláskováním na štěstí nemá, kabala je prostě kabala. Ve starších textech (hlavně v těch, které jsou založeny na latině, se snad mohou objevit nějaké varianty. V angličtině, ve které se vyskytuje daleko nejvíce literatury tohoto tématu, lze podle toho jak je toto slovo psáno často uhodnout s

kterým ze směrů religiózní filosofie se hodlá autor identifikovat. Verze psané s písmenem "Q," jako třeba Qaballa či Quaballah mívají přibližně od 17. století spojení zejména s hermetismem a s rozenkruciánstvím. Byly také adoptovány nejznámějším novodobým okultním řádem *Golden Dawn* neboli Zlatý úsvit, který nejvíce prosperoval kolem roku 1900. Naproti tomu, tak zvaní křesťanští kabalisté se vždy spíše přikláněli k verzím začínajícím na "C," jako Cabala či Cabbalah. V dnešní době je však nejpopulárnější Kabbalah, kterou používám v anglické verzi této knihy. Znalci, kteří s těmito variantami přichází, se snaží hlavně co nejvíce přiblížit k původnímu fonetickému znění tohoto slova. Ve skutečnosti na tom jak slovo píšeme příliš nezáleží, neboť mnohem důležitější je jeho znění. Fonetická podoba tohoto slova zde byla daleko dřív než se ho kdokoliv pokusil napsat.

Kabala měla vždycky vazby s židovským náboženstvím. Nicméně, mnozí křesťanští učenci a kněží se ve své době naučili hebrejštině proto, aby mohli číst Starý zákon v originále. Měli tedy v rukou ty stejné klíče jaké měli židovští rabíni, to jest Bibli a jazyk. Kabala ovšem jde dále než kam sahá jakékoli náboženské přesvědčení. Ve své nejryzejší metafyzické formě k sobě láká moderní vědce, zejména fyziky, chemiky a matematiky, ale také psychology, například ty, kteří se zabývají jungovskou psychologií. V neposlední řadě k sobě kabala a to za všech věků, přitahovala filosofy. Člověku (jakým jsem já), který nemá pevnou vazbu k žádnému náboženství a vlastně dokonce ani k národnosti, musí tedy zákonitě připadat nadčasová.

Domnívám se, že kabala je ve skutečnosti starší než jakékoliv náboženství, včetně židovského. Proto také si k ní nacházejí cestu lidé z různých společenských a kulturních prostředí. Moje vlastní cesta rozhodně nevedla přes žádné náboženství, neboť náboženské výchovy se mi nedostalo. Když jsem poprvé šel do školy, psal se rok 1949. Bydleli jsme tehdy v Praze, která ještě pamatovala Golema. Podle legendy ho vytvořil (s pomocí svých znalostí kabaly) moudrý a učený rabín Lev či Löw. Pověsti o tom jak Golem ochraňoval židovskou obec a jak se po rabínově opomenutí odstranit mu s čela „šém" obsahující magický vzorec tento umělý člověk vzbouřil, jsem slýchával a o něco později i četl, už od útlého dětství. Historie mě

vůbec zajímala a přímo fascinován jsem býval legendou o rodu Přemyslovců, podpořenou třemi lebkami posledních členů tohoto rodu, které jsem vídával vystavené ve zbraslavském kostele. Pokaždé kdy jsme s matkou přijeli na Zbraslav za příbuznými, kteří zde bydleli, trval jsem na tom, že musíme jít do kostela podívat se na ty lebky. Mše, kázání a jiné věci, která se v kostele konaly, mě nezajímaly. Jenom ty lebky...

Můj otec pocházel z rodiny regenschoriho v tom stejném kostele na Zbraslavi. Býval sice kdysi katolíkem, v mládí chodíval do kostela (zpíval tam ve sboru zatímco dědeček hrál na varhany), ale z církve někdy ve dvacátých létech století vystoupil a prohlásil se za nevěrce. Bylo to tehdy v módě. Za války, kdy otec sloužil v západní armádě a rodiče žili v Londýně, kde jsem se narodil, otec si už zřejmě nebyl tak úplně jistý tím, že žádný Pánbůh není a že bych měl zůstat nekřtěňátkem. Co kdyby se ukázalo, že přece Pánbůh jen existuje a mně tím bylo nějak ublíženo? Moudřejší jistě bylo se pojistit na obě strany. V Anglii příliš mnoho katolíků nebylo, ale i v bombardovaném Londýně by se určitě byl nějaký katolický farář našel, kdyby se byl otec po něm trochu poptal. Místo toho mě ale dal pokřtít knězem, který přebýval nejblíže. Byl jím pop srbské pravoslavné církve. Možná, že to otec udělal naschvál, jako jakési gesto vzdoru proti víře svého vlastního otce. Nevím a v tomto životě se to asi už nedozvím, i když mám podezření, že za tím vším třeba přece jen mohla stát aspoň špetka víry, která v něm někde dřímala.

Srbský pop mě tedy pokřtil. Samozřejmě, že to žádné pokračování nemělo. Po skončení války jsme se vrátili do Prahy, kde otec pracoval v diplomacii. Když jsem poprvé šel do školy, psal se rok 1949. Bylo to poměrně nedlouho po komunistickém převratu a náboženství nebylo právě příliš v oblibě. V té době byl otec jmenován generálním konzulem v Berlíně, kam jsme s matkou za ním odjeli. V roce 1950 otec však náhle zemřel a matka se se mnou natrvalo vrátila do Prahy. V Praze, do školy na Hanspaulku po nějakou dobu ještě docházel katolický farář, aby se staral o naše dětské dušičky. Matka, která jinak byla bez vyznání, mě na náboženství posílala, snad proto abych jí to někdy třeba nevyčetl. Nebo v ní také něco dřímalo. Já jsem byl ale na hodinách

náboženství jen několikrát, protože pan farář brzy přišel na to, že ke katolické církvi ve skutečnosti nepatřím a tudíž mezi jeho ovečkami nemám co dělat. Takže pokaždé kdy se tyto hodiny konaly (vždy na konci vyučování), šel jsem společně s několika jinými šťastlivci domů, což jsem pochopitelně viděl jako náramné privilegium. Netrvalo ovšem dlouho a o toto výsadní postavení jsem přišel. Komunistický režim začal utahovat uzdu a rodiče ostatních dětí si brzy uvědomili, že není radno posílat svoje ratolesti do hodin náboženství, může-li tomu být na úkor kariéry. A který z rodičů malých dětí by si byl mohl dovolit takto riskovat?

Od konce čtyřicátých let, v těchto podmínkách vyrostly společně se mnou v někdejším Československu nejméně dvě generace lidí, kteří nepřišli nikdy do kostela. Přitom nahlíželi s větší či menší dávkou cynismu na to, co jim jako náhražku za ukradenou víru v Boha předkládali straničtí ideologové. Devadesát pět procent lidí se za takovýchto okolností prostě přizpůsobí situaci, stane se konformisty, zatímco zbývajících pět procent má dobré šance stát se tím, co anglický spisovatel Colin Wilson kdysi tak výstižně označil jako „outsidery“. Wilson začal psát svoji první knihu, která se stala kultovní mezi západoevropskými intelektuály, právě na začátku padesátých let. Ke krizi víry totiž nedocházelo jen v komunistických zemích, ale projevovala se, i když v jiných formách, také v západní Evropě. Wilsonův Outsider byl nevyhnutelnou reakcí na tuto situaci a pomohl mnoha lidem otevřít oči. “Outsider” z východní strany železné opony ovšem neměl výhody jichž požíval Outsider Wilsonův. Ten měl například přístup prakticky k jakékoli literatuře, zatímco k nám se dostalo většinou pouze to, co komunističtí vládci uznali za vhodné, případně to co nějak přežilo z dob předválečných. Za takovýchto okolností, pro duchovní vzrůst v zemi neexistovala příliš úrodná půda.

Vyrůstal jsem nejprve v Praze, krátce na Zbraslavi, potom v Rokytnici nad Jizerou, kde otec před svou smrtí koupil horskou chatu a která se hodila když život v Praze se pro nás s matkou ukázal být příliš nákladný. Gymnasium jsem vychodil v nedaleké Jilemnici. V roce 1962 jsem dosáhl věku devatenácti let a byl jsem tudíž povolán na vojnu. Určitě je menší procento čerstvých rekrutů jimž by vojenské prostředí vyhovovalo, pro většinu je ale situace v

níž se náhle ocitnou dosti depresivní. Zhruba tak tomu nejspíš bude všude na světě, pokud se na vojnu musí jít povinně. V mém případě se jednalo o duševní muka, pevně podepřená všudypřítomnou politickou propagandou. Na vojnu nás povolali právě v době, kdy politické události související se situací na Kubě dozrávaly a hrozil otevřený vojenský či dokonce jaderný konflikt, o čemž se nás neustále snažili přesvědčit vojenští političtí pracovníci.

Nepříjemnějším aspektům vojenského života, jako cvičáku, střelnici a podobným zábavám, jsem se z velké části vyhnul (kromě té všudy přítomné politické propagandy). Měl jsem štěstí a dostal se jako zpěvák k vojenskému uměleckému souboru, s nímž jsme jezdili po republice za účely pobavení a tím zvyšování morálky vojenských jednotek. Byly to dlouhé cesty pro téměř stovku lidí, třemi autobusy od místa k místu, přičemž jsme často zaháněli nudu hrou v karty. Při jednom dlouhém přesunu mezi Prahou a východním Slovenskem mě to věčné hraní mariáše přestalo bavit a ze hry jsem odstoupil. Vedle nás se hrála jiná hra, kde jsem se jal kibicovat. Ti čtyři, kteří tam hráli, byli všichni muzikanti z Moravy, kteří vyrůstali v poněkud jiném kulturním prostředí než my ostatní, kteří jsme byli většinou Pražáky (za toho jsem se už zase znovu počítal). To co hráli, bylo trochu jiné než mariáš a hlavně, hráli to s úplně jinými kartami než s jakými jsem se dosud setkával. Říkali jim “taroky,” což jak jsem později zjistil bylo do češtiny převzaté z italského “tarocchi.” Správným českým překladem “taroty.”

Karty byly už značně obehrané, s rohy skoro zakulacenými a klidně mohly ještě pocházet z doby předválečné. Měly čtyři barvy jako ty mariášové, ale nejzvláštnějších na nich bylo dvacet dva trumfů označených římskými číslicemi. Na kartách byly zvláštní a velice zajímavé obrázky, jaké jsem předtím nikde neviděl. Karta, která mě hned napoprvé nejvíc zaujala, byl trumf číslo XII. Byl na ní obrázek muže pověšeného na primitivní šibenici hlavou dolů.

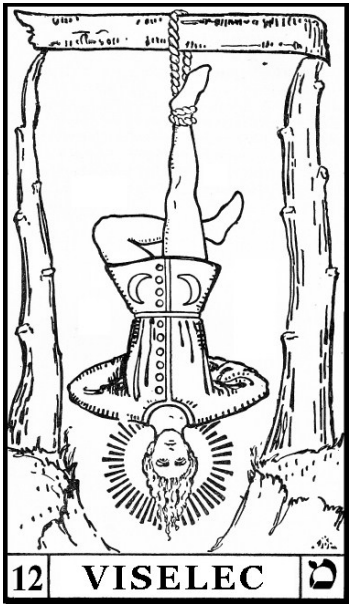

Odsouzenec visel přivázán k břevnu šibenice za nohu provazem, který měl omotaný kolem kotníku. Také na ostatních kartách byly podivné obrázky, ale v paměti mi nezůstaly tak jako ten viselec. Kdykoliv jsem potom narazil na slovo "taroty, Tarots či Tarot cards," okamžitě se mi v hlavě vybavila tato karta. Pro mne se stala symbolem tarotů. V té době jsem ovšem neměl potuchy o historii tarotů, o které se učenci stále ještě dohadují, ani o tom jak na ně nahlížejí různé okultní spolky. Nevěděl jsem ani, že jsou to předchůdci všech hracích karet, které v dnešní době v západních částech světa převládají, ať už se s nimi hraje mariáš, poker, kanasta, či Černý Petr. Netušil jsem také, že jednoho dne tyto karty do značné míry ovlivní můj život.

Kubánská krize se nějak vyřešila, k jadernému konfliktu nedošlo, jednotky NATO se nedostavily. Místo nich o několik let později tehdejší Československo zavalila sovětská armáda se svými spojenci Varšavského paktu, která svoje tanky zaparkovala v ulicích Prahy, kde jsem se tehdy právě nacházel. Odešel jsem tedy do své rodné Anglie, odkud jsem po několika dalších letech odplul do Austrálie, kde jsem se natrvalo usadil a věnoval se ponejvíce výtvarnictví.

Rodilý Brit s českými rodiči a australským občanstvím neboli občan světa, stále ale ještě bez vyznání.

Jakmile jsem se naučil trochu slušně anglicky, začal jsem se zajímat o to co mi v Československu dostupné předtím nebylo, tedy o esoterismus. To mě nevyhnutelně znovu dovedlo k tarotovým kartám. Protože vím, že již při vyslovení těchto slov si mnozí lidé automaticky představí jasnovidku s tarotami a křišťálovou koulí, chtěl bych tuto představu na místě zabít a okamžitě pohřbít. Nikdy jsem nikomu (a dokonce ani sobě) nevyložil karty tak, abych se pokusil hádat z nich budoucnost. Tuto stránku tarotů jsem vždycky považoval za vedlejší a pro mne nepodstatnou, i když jsem si plně vědom toho, že právě tohle je zachránilo před tím aby skončily na hranici, společně se spoustou jiné literatury, kterou paliči knih, vyskytující se v každém věku a v každé zemi, periodicky odsuzují k smrti. Taroty jsou především knihou moudrosti věků, v níž ovšem dokáží listovat pouze zasvěcenci. Stát se tarotovým zasvěcencem není však nijak zvlášť těžké; většině lidí stačí k nim přistoupit s otevřenou myslí a s patřičnou dávkou zvědavosti. Chytří lidé, kteří je kdysi navrhovali, věděli přesně co dělají a věděli také, že pokud se tyto karty dostanou do rukou věštících cikánek či habituálních hráčů, nemusí se obávat toho, že by z nich nějací koniášové nadělali popel. Ti, kteří "mají oči k vidění a uši k slyšení," potom uvidí a rozpoznají i za tisíce let vědomosti v nich uložené a symboly, které představují.

Časem jsem se stal členem společnosti, s jejímiž členy jsem se potom po déle než dvacet let scházel při pravidelných týdenních setkáních s přednáškami, v nichž jsme se zabývali esoterickými vědami a zejména právě kabalou. Většina z toho, co se nachází v této knize, má původ v těchto setkáních, při nichž jsem později také často přednášel. Můj zájem o kabalu se prohluboval každým dalším dnem. V té době jsem měl už vyřešenu otázku, kterou si pokládá snad každý kdo se v moderní době těmito věcmi zabývá: evoluce či stvoření? Musím se přiznat k tomu, že argumenty jimiž se ohánějí materialisté pokoušející se o zesměšnění myšlenky stvoření, na mě zpočátku zapůsobily dosti silně a to přesto, že marxistou jsem se nikdy nestal. V tom mě vždy brzdilo přesvědčení, že každý člověk je jednotlivcem se zcela unikátním osudem, s čímž kovaný marxista

nikdy souhlasit nemůže. Vzhledem k svému vzdělání a celkové výchově jsem však přirozeně uvažoval v rámci materialistické vědy. Na moji mladou mysl tak mohly zapůsobit ošidné otázky tohoto druhu:

Zastánce evoluce: Je Bůh všemocný?

Zastánce stvoření: Samozřejmě.

Zastánce evoluce: Může tedy udělat cokoliv si zamane?

Zastánce stvoření: Pochopitelně.

Zastánce evoluce: Tak ať stvoří horu, tak těžkou, aby ji sám nemohl uzvednout!

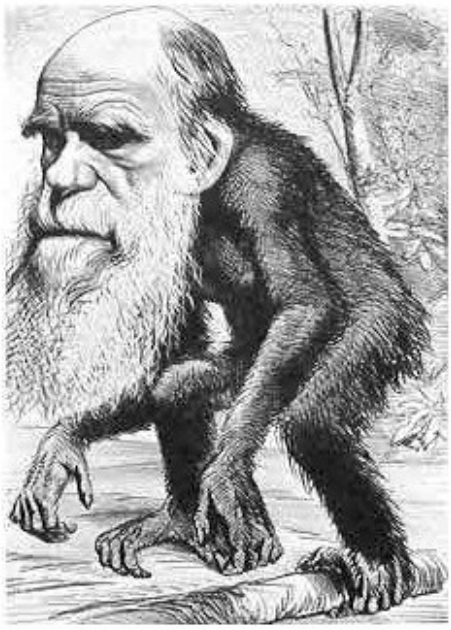

Charles Darwin (dobová karikatura)

Již od doby života Charlese Darwina (1809-1882) a jeho teorie evoluce lidských druhů, se lidstvo shání po „chybějícím článku," jímž by měl být nejprimitivnější člověk, který by již (či snad ještě..?) nebyl zvířetem. Toto hledání až doposud úspěšné nebylo, i když několikrát v minulosti se tomu tak zdálo a také v budoucnu nepochybně někdo přijde s něčím, co „prostě musí být ono." Vždy zde ale zůstanou silné pochybnosti. Evoluční teorie je zde už asi půl druhého století. Mnozí vědci ji uznávají, ne však všichni. Ti, kteří se

nacházejí na absolutní hranici moderní vědy, na příklad jaderní fyzici, matematici a chemici, se už tak jednoznačně za zastánce evoluční teorie nepovažují. Mnozí z nich dokonce otevřeně přešli do tábora zastánců teorie stvoření. Třeba později i přijdeme na to, proč tomu tak může být.

S tím, co řekl Charles Darwin i jiní evolucionisté, že totiž existují variace uvnitř jednotlivých druhů, souhlasí i kabalisté. Problém je ale v tom, že zastánci evoluce si ze své teorie vytvořili náboženství, s nímž se ztotožnili také marxisté. Proto není nic překvapivého na tom, že evolucionisté, včetně marxistů, jakož i stoupenci kreacionismu, se od jisté doby nacházejí hluboko ve svých vykopaných zákopech. Mohou zde totiž být jen následující dvě možnosti, jednu z nichž si člověk musí vybrat:

1. Vše živoucí, včetně každé k tomu náležející části, vzniklo na světě následkem slepé náhody (vyhovuje evolucionistům).
2. Za vším co na světě existuje stojí jakási inteligence.

Podívejme se na první možnost. Ta předpokládá, že v primárním oceánu, který kdysi na Zemi existoval, vznikly (účinkem slunečního záření a za pomoci elektrických výbojů provázejících neustálé prudké bouře) první organické sloučeniny. Vědcům se sice podařilo v laboratorních podmínkách vytvořit několik druhů aminokyselin i jiných organických látek, ale ty ještě musely být nějak „oživeny." Z toho vyplývá, že v moři tehdy pravděpodobně existoval jakýsi "oživný bujón".

Jak píše Ludvík Souček ve svém Tušení stínu:

„V tomto „bujónu" se bezpochyby rozvinul život až k formám, podle Ljapunova „kódovaným stavem molekul DNK — neboť jinou formu života jiný model, jiný typ přenosu dědičnosti jsme neobjevili a asi neobjevíme ani v budoucnu. Mohlo k tomu dojít dvěma způsoby: náhodnou shodou okolností nebo, jak tvrdí marxističtí přírodovědci, v rámci zákonitého zdokonalování a zjemňování pohybu hmoty až k nejvyšší formě, k životu."

I když předpokládáme nejen obecnou existenci, ale i místní přítomnost potřebných bází, skladujících aminokyseliny, je náhodný vznik „života životaschopného", tedy života vybaveného smysluplnou informací, zakódovanou v řetězci DNK, náhodou opravdu výjimečnou, pokud uvažujeme o životě analogickém jevům, které jako život označujeme. Nejjednodušší forma nám známého života, představovaná např. velmi primitivními druhy bakterií, obsahuje v buňce alespoň 2000 genů (cystronů), z nichž každý reguluje činnost některého z enzymů. Toto číslo představuje, jak se zdá, a jak odpovídá našim dnešním poznatkům, dolní možnou mez; menší počet elementů, řídících enzymatickou činnost buňky, by nebyl slučitelný se životem.

Každý z těchto genů je zakódován asi 1000 "slovy" — aminokyselinami., z nichž opět každá aminokyselina obsahuje 4 báze. Celkem tedy musíme i v nejjednodušší formě buněčného života předpokládat minimálně 6,000 000 článků aminokyselin, jejichž čtyři báze poskytují čtyři na šestou krát deset na pátou možností. Pravděpodobnost, že vznikne taková kombinace, jejíž bezchybnost a dokonalost je podmínkou smysluplné informace, a tím i života, lze tedy vyjádřit poměrem 1:4 — za níž následuje milión nul. Takřka nekonečně malá pravděpodobnost samovolného vzniku prostou náhodnou kombinací a rekombinací zejména vynikne, uvědomíme-li si, že od vzniku života na Zemi uběhl počet vteřin, který je vyjádřitelný číslem s pouhými 13 nulami!

Samozřejmě, že někteří lidé by nejraději slyšeli, že život na naší planetě byl odněkud zavát jako semeno, či přinesen mimozemšťany, kteří se postarali o vývoj člověka. Tohle se nedá sice nikdy zcela vyloučit, ale základní otázky zůstávají nevyřešeny. Tedy:

Odkud se vzalo to semeno?
Kdo zařídil, aby se dostalo na Zemi?
Kdo vlastně přišel na nápad vytvořit takové semeno?
Kdo je vykonstruoval?
Stvořila jej slepá náhoda nebo nějaký stvořitel?

Zbytek této knihy se zabývá tím, že slepá náhoda zde roli nehrála, že naopak vše, co kolem sebe vidíme, nebo jen tušíme, dokonce i to, o čem ani tušení nemáme, je dílem Stvořitele.

2. CO JE KABALA?

Odpověď zní, že kabala může mít mnoho různých významů pro mnoho různých lidí. Možná, že by proto bylo lépe se hned na začátku zeptat, co není kabala? Když si ve chvíli kdy toto píši na počítači naťukám v Google slovo kabala a přidám k tomu doménu národní úrovně, v tomto případě cz, jsem automaticky převeden na jinou doménu, která si říká Horoskop. Jakýsi podnikavec si zřejmě doménu „kabala“ kdysi koupil, společně s řadou jiných podobně stažených ve stejné smyčce si je sem převádí a pokouší se na tom vydělat. Stačí si přečíst několik vět, abyste poznali, že se nacházíte na komerčně laděné internetové stránce, kde kromě horoskopů si můžete za patřičný honorář také zjednat jasnovidce nebo kartářku, koupit vše možné i nemožné co má či nemá co dělat s tzv. esoterikou. Tohle kabala rozhodně není. Když se zpěvačka Madona rozšiřuje o tom, že studuje kabalu, můžete si také být téměř úplně jisti tím, že si to buď jenom namlouvá nebo že se jedná o nějaký reklamní kousek, na který nejspíš přišel její agent. Říkám „téměř úplně jisti“, protože kabala vám vždycky ponechá nějaký prostor k tomu, abyste svůj rigidní názor mohli po případě změnit nebo aspoň poopravit. Co kdyby se totiž z Madony nakonec opravdu vyklubal kabalistický génius?

Co tedy je kabala? V zásadě je to věda nebo, chcete-li, religiózní filosofie, zabývající se životem. Samotné slovo kabala značí *příjem, předání*, také ale *přijetí*. Tam kde je předání či přijetí dochází nutně k nějakému styku a s ním souvisejícímu převodu informací. Takže výsledně zde máme otevřený průchod jímž něco prochází, je předáváno a také přijímáno. V tomto případě se předávají vědomosti, které jedna osoba má a přeje si (potřebuje nebo snad i cítí, že má má tu povinnost) předat jiné osobě. To, co se zde předává, je to hlavní a nejzákladnější; je to filosofie života, která se zabývá otázkou Stvořitele světa a pochopitelně také tím, jaké místo ve vesmíru zastává člověk.

Když se jedná o knihu na toto téma, to co jste si právě přečetli o předávání informací má dosti značný, pro laika netušený, dopad.

Psát o kabale knihu se téměř rovná rouhání. Tradičně se totiž kabalistické vědomosti předávají osobně, přímo jedním člověkem druhému. To je ta ryzí kabala; ve skutečnosti by snad ani žádná jiná kabala neměla existovat, pouze ta kabala, která je založená na orální komunikaci. Jsou zde i další podmínky. Například, podle tradice by učitel neměl přijmout žáka, pokud by tento nedosáhl věku čtyřiceti let nebo, podle jiných, dokonce i čtyřiceti dvou let. To býval ten minimální požadavek; před tím než dosáhl tohoto věkového limitu by byl žák býval považován za neschopného toho dostatečně absorbovat životní zkušenosti jichž nasbíral a nedokázal by tudíž pochopit některé z pojmů, duchovního či moralistického ražení, s nimiž se má setkat. Tohle sice zní moc pěkně, dokud si neuvědomíme, že jeden z nejslavnějších exponentů kabaly *Isaac Luria (1534-1572)* se dožil pouhých 38 let. Kdyby byli jeho učitelé dodržovali toto pravidlo, neexistovala by dnes tzv. *Luriánská kabala*, jedno ze základních učení, které ovlivnilo snad víc kabalistů než jakékoli jiné. Nebylo by nejspíš ani chasidismu, hnutí které z tohoto zdroje značně čerpalo a které později stálo pevně na straně těch, kteří propagovali vytvoření státu Izraele, jehož by nejspíš také nebylo. Svět by asi vypadal hodně jinak.

Dále, snad jste si všimli, že píši „žák“ a ne žákyně. To proto, že studium kabaly bylo od počátku vyhrazeno pouze žákům mužského pohlaví. I když víme, že samotná kabala je pružná a citlivá na společenský vývoj, musíme si uvědomit, že přece jen byla po staletí do značné míry závislá na židovské víře a tradicích, přičemž jistá diskriminace podle pohlaví zde stále ještě existuje, tak jak je tomu snad u všech národů na středním východě. Na tom se momentálně asi dá těžko něco měnit, i když s tím třeba nesouhlasíme. Povzbuzující je, že alespoň některé z těchto restrikcí se zdají být pomalu překonávány, o což se také zasluhují ti z řad progresivnějších exponentů kabaly. Jeden z nejprominentnějších kabalistů současnosti a autor více než dvaceti knih o kabale mě na příklad ujistil, že věk třiceti let už v dnešní době dostačuje k tomu, aby člověk mohl kabalu vážně studovat, protože lidé se přes rané fáze života přenášejí rychleji než jak tomu bývalo v minulosti. Mne se to tehdy již netýkalo, protože mi v té době už čtyřicet let bylo, na jeho přednášky zde ale přišli i lidé podstatně mladší než třicet. Také

tam byly k vidění ženy, které se zajímaly o kabalu, řekl bych dokonce, že snad i převládaly. Přitom v té době se do našich životů ještě ani nedostal plně internet, takže dnes to bude v těchto směrech jistě ještě podstatně liberálnější.

Přes to vše co bylo právě řečeno, tradičním způsobům předávání a přijímání kabalistických vědomostí jistě stále dají mnozí přednost; proto by bylo nemoudré tvrdit, že někdo vás může naučit vše o kabale, či třeba i hodně, a to jen tím způsobem, že dá nějaká slova na stránky knihy. Po více než třiceti letech studia kabaly a jiných, k ní se vztahujících předmětů, čtení knih, chození na přednášky, vlastního přednášení, atp., mohu stejně doufat jen v to, že vám budu moci kabalu trochu přiblížit, ukázat vám jaký mám na ni sám náhled, trochu vás i snad inspirovat. Co hodlám také učinit je postavit vedle ní jiné věci, které mě naučil život, strávený většinou v Austrálii, ve společnosti podobně uvažujících lidí a také v blízkosti malířských pláten, divadelních jevišť, rozhlasových studií a spousty a spousty knih. V každém případě mějte prosím při čtení na mysli, že to co máte před sebou není a nikdy nemůže být ryzí kabala, nýbrž pouze něco co z kabaly vychází a co jsem měl to štěstí po všechna ta léta sbírat a snažit se v sobě pěstovat.

JE NUTNÉ BÝTI ŽIDEM?

Pokud jste se narodili v Čechách či v některé ze západních zemí, duchovně jím aspoň částečně už jste, zejména pokud se počítáte za křesťana. Kdo byli zakladatelé křesťanství? *Ježíš (neboli Jehošua)*, na jehož poselství je celá víra založena a *Pavel (původně Saul či Šavel),* který se stal jejím nejzanícenějším propagátorem, byli oba Židé. Stejně jimi byli Ježíšovi učedníci společně s většinou lidí, kteří se kolem nich vyskytovali a o nichž se evangelia zmiňují, kromě snad několika Římanů, kteří se objevují až skoro na úplném konci příběhu, tak jak jej známe ze čtyř knih evangelií. V naší civilizaci byli Židé prvním národem, který se dokázal vymanit z polyteismu a pohanské kultury mnohobožství; to nelze popírat. Když se takto o něco později ukázala cesta vedoucí k jiným, novým způsobům myšlení, zbytek západního světa se jí rovněž vydal. Víra je ale něco jiného než esoterická myšlenka. Ta se vždy nachází na jiné úrovni —

podle toho jak se na věc díváme, buď leží u jejího základu, nebo ji jakoby překlenuje. Každá víra má totiž svoje esoterické jádro: u Židů je jím kabala, u křesťanů hermetismus, u mohamedánů súfismus, atp. Když tyto mezi sebou porovnáme, zjistíme, že jsou si navzájem podobné a že se liší hlavně jen v terminologii a v některých detailech, což bývá následkem civilizačních a hlavně mytologických kořenů. Proto také opravdová esoterická myšlenka či skutečná kabala, neznají hranic náboženských ani etnických. Takže pokud vám ortodoxní Žid bude ku příkladu tvrdil, že pokud nepatříte k jeho rase a víře nemůžete být opravdovými kabalisty, on sám kabalistou docela určitě není.

Jinou otázkou, kterou lidé často kladou, je zda je nutné znát hebrejštinu, pokud se chceme zabývat kabalou. Setkal jsem se s některými židovskými kabalisty, kteří tvrdili, že bez dobré znalosti hebrejštiny je nemožné se daleko dostat. Co platí ovšem za „dobrou znalost hebrejštiny?“ Žid, který se narodil a vyrůstal v pravém hebrejsky mluvícím prostředí se na to také bude nutně dívat jinak než ten kdo Židem není a jazyk se naučil z knih. Tak se tomu má i jinými jazyky. Kdyby nebylo na příklad učenců-orientalistů, jakým byl třeba *Jean-François Champollion*, který počátkem 19. století dokázal vyluštit co znamenají egyptské hieroglyfy, byly by historické vědy včetně archeologie podstatně chudší na svá poznání. Champollion se do Egypta podíval až několik let poté, kdy se mu podařil tento husarský kousek. Mnozí z těch, kteří ho následovali a poznání o prastaré egyptské kultuře dále rozšířili, nevytáhli nikdy paty z Evropy. Jiní, kteří v Egyptě strávili dlouhé roky, sice dokáží přeložit nápisy na stěnách chrámů a pyramid, o tom ,jak se jednotlivá slova vyslovovala v Egyptě před čtyřmi tisíci lety mají ale jen mlhavé představy. Židé, kteří hovoří a píší hebrejsky, také v dnešní době nevědí jak se vyslovovala některá klíčová slova nacházející se ve Starém zákoně – tyhle věci dnes prostě neví nikdo, jak ostatně uvidíme dále v této knize. Takže, jestliže se chcete něco dozvědět o kabale a kdyby vás mělo odrazovat to, že při své poslední návštěvě Tel Avivu jste nedokázali vysvětlit tamnímu taxikáři do kterého hotelu vás má zavézt, nenechte se tímto odradit! Pamatujte vždy na to, že generace a generace hermetických kabalistů, kteří si někdy také říkali

křesťanští kabalisté, na tom byly s hebrejštinou podobně. Tito učenci se dokázali naučit právě ta hebrejská slova a výrazy, které ke svým studiím potřebovali, se členy židovských obcí v Evropě by se byli jejich jazykem (který měl ostatně s hebrejštinou jen málo společného) skoro určitě nedomluvili. Mnozí z nich se vyskytovali právě v Praze, v 16. a 17. století, kdy toto město bylo hlavním centrem a kdy sem směřovali téměř všichni ti, kteří se zabývali esoterickými vědami.

Pokud jde o mne, dospěl jsem brzy k tomu názoru, že ve většině případů postačí základní znalost hebrejštiny. Rozhodně je absolutně nutné být schopen rozpoznat všechna hebrejská písmena, vědět jak se vyslovují a také jaké jsou jejich numerické hodnoty. Dále potřebujete znát některá klíčová slova a výrazy, zejména ty, které se nacházejí v knihách *Genesis* a *Exodus*. To proto, že některá z těchto slov mají zvláštní sílu a do žádného jiného jazyka se přeložit nedají, aniž by přitom neztratila většinu své moci. Hebrejština a hebrejská písmena jsou sice východiskem kabaly, ovšem k tomu aby porozuměl této nauce, kabalista hovořit hebrejsky nepotřebuje, stejně jako nepotřebuje egyptolog ovládat mluvenou koptštinu, či znalec indické kultury sanskrt. Sanskrtem dnes také nikdo nehovoří, přesto tento jazyk, společně s hebrejštinou a podle mnohých také se staročínštinou, požívá výsadního postavení posvátného jazyka.

ODKUD SE VZALA KABALA?

Kabalisté vám povědí, že kabala zde byla dříve než jakýkoliv náboženský či filosofický systém, že ji totiž dostal do vínku samotný *Adam*. Když se v kabale mluví o Adamovi, je to zpravidla míněno tak, že Adam představuje veškeré lidstvo, že je jeho symbolem. Totéž platí o některých jiných pojmech s nimiž se setkáme. Je nutné mít neustále na mysli, že kabala prostě funguje takovýmto způsobem a že v tom často zachází až do absurdna. To samé ovšem nacházíme v Bibli. Dokonce si troufám tvrdit, že čím absurdnější se nám může ten který výrok zdát, tím hlubší význam má obvykle to, co se za ním skrývá. Je potom na nás ten skrytý význam objevit, nejlépe tak, že nad tím konceptem meditujeme. V mnohých

případech ovšem člověku nestačí zkušenosti jichž až doposud v tomto životě nasbíral k tomu, aby nějakou hlubokou pravdu či naopak jemnou nuanci pochopil, ať už okamžitě či po delší meditaci. Proto některé věci nechám místy bez vysvětlení, jinými slovy předám dále tak jak jsem sám přijal. Někdo s pružnější myslí než jakou mám já, či snad s lépe vyvinutými smysly pro chápání některých metafyzických pojmů, tam totiž může objevit něco, co mně až doposud unikalo.

Takže zpět k Adamovi (lidstvu) a k nauce o kabale. Ta mu a tím pádem i nám všem, byla předána bez jakýchkoliv podmínek. Nikdo si proto na ni nemůže osopovat právo, ať už s hlediska etnicity (což se nejčastěji stává), náležitosti k některé esoterické studijní skupině či řádu, atp. Každý z nás máme ke kabale přístup, ovšem pokud o to máme zájem, což velká většina lidí nemá. Důvod proč máme všichni k těmto pravidlům volný přístup je ten, že máme nárok na to dozvědět se a pochopit zákony jimiž vládne duch ve vesmíru a jež neustále ovlivňují naše denní životy. Stejně tak jako tomu je v normálním životě, kdy společnost vytyčí určité zákony, jimž se její členové musejí podrobit a pokud je poruší, jsou za to nějakým způsobem potrestáni. Tyto zákony jsou volně k dispozici a každý si je může přečíst. Přičemž neznalost zákona nikoho neomlouvá. Kosmické zákony zde také jsou a zde zůstanou, ať už jsme ochotni je uznávat či nikoliv. Jako příklad si vezměme zákon o gravitaci. Nikdo z nás, včetně těch nejvědoucnějších z vědců, nevíme co gravitace vlastně je. Jablko, které spadlo na hlavu Newtonovi, pomohlo obrátit pozornost tohoto vědce (a kabalisty) na zákony jimiž se tyto síly řídí. Ty jsou nám dnes celkem dobře známy; pořád ale ještě nevíme, co je jejich podstatou, co vlastně gravitaci zapříčiňuje. To samé platí o elektřině. Dokážeme obou těchto zákonů sice využívat, elektřinu umíme už po nějaká ta staletí dokonce vyrábět, také třeba za pomoci gravitaci podléhající a tudíž k zemi padající vody, proč ale jsou věci na tomto světě k sobě vzájemně přitahovány, o tom se vědec může jen dohadovat. Newton – vědec byl na tom podobně, Newton – kabalista věděl ale o této záležitosti o něco víc než co svěřil peru a papíru.

Kabala nám takové možnosti nabízí. Pokud si dáme práci s tím dozvědět se něco víc o zákonech jimiž se tento svět řídí a pokusíme

se žít s nimi v souladu, pokud si vytyčíme hodnotné cíle v oblastech jak duchovní tak i hmotné reality, budeme z toho mít prospěch nejen jako jednotlivci, nýbrž také přispějeme ke zdokonalení veškerého lidstva, celého světa. Tím, že se dozvíme něco o základech kabaly, získáme schopnosti docílit radosti a spokojenosti v hloubi samotné duše. Člověk, který se rozhodne studovat kabalu se musí přenést přes určité pudy a psychologické překážky, z nich nejtěžší jsou ty které nám v cestu postavila naše západní civilizace, zejména během několika posledních století. (Pro českého čtenáře mohou tyto být snad ještě obtížnější díky tomu, že tzv. dialektický materialismus zapracoval na celých generacích mladých lidí, jimž v mnoha případech silně zúžil obzory.)

Dion Fortune (1890-1946)

Dion Fortune, autorka jedné z nejlepších knih o kabale *The Mystical Qabalah (Mystická kabala),* o tom píše:

Člověk studující kabalu postupuje opačným směrem než jakým se ubírá ten kdo studuje přírodní vědy; ten druhý si vytvoří syntetické pojmy, zatímco ten první provádí analýzu pojmů abstraktních. Je přitom ovšem jasné, že dříve než nějaký pojem může být

analyzován, musí nejprve být vytvořen. Kdosi musel vymyslet ty principy, jejichž výsledkem je symbol nad nímž může kabalista meditovat. Kdo tedy byli ti první kabalisté, kteří celé schéma vytvořili? Rabíni v tomto směru jednoznačně prohlašují, že jimi byli andělé. Jinými slovy, nebyli jimi lidé, byly jimi bytosti jiného řádu v rámci celého stvoření, které daly Vyvolenému národu jejich kabalu.

Pro člověka moderní doby se takovéto prohlášení může zdát být podobně absurdní jako kdybychom řekli, že děti se nacházejí pod angreštovými keři, jenže když se podíváme na mnohé mystické systémy srovnávajícího náboženství, zjistíme, že všichni zasvěcenci se na tomto shodují. Všichni muži i ženy, kteří mají zkušenosti s duchovním životem, vám řeknou, že je učily božské bytosti. Bylo by velice nemoudré naprosto vyloučit takovýto zástup svědků, zejména pro ty z nás, kteří nemáme žádné osobní zkušenosti s vyššími stavy vědomí. Někteří psychologové vám povědí, že andělé kabalistů a bohové či praotcové nacházející se v jiných systémech, jsou ve skutečnosti našimi vlastními potlačenými komplexy; ti s větším přehledem mohou trvat na tom, že takovéto božské bytosti jsou latentními schopnostmi jimiž disponuje naše vyšší „já.“ Zbožnému mystikovi to vše nijak zvlášť vadit nebude; ten dosáhne svých výsledků a to je vše co ho zajímá, mystik filosofický, jinými slovy okultista, se nad tím zamyslí a dojde k jistým závěrům. Tyto závěry jsou nicméně pouze k pochopení když víme jak si představujeme realitu a když zde máme jasnou demarkační čáru mezi subjektivním a objektivním. Ten kdo prodělal trénink ve filosofických metodách ví, že toto je dosti závažný požadavek.

Podstata kabaly sama o sobě nám nedovoluje sledovat její stopu dějinami či to jak se rozšiřovala v průběhu různých historických epoch, nicméně podle kabalistů ji Adam měl předat svým synům a přes následné generace patriarchů se následně dostala až k *Abrahámovi*. Jejími prominentními exponenty z počátku byli *Tubalkain* (na což se také naráží ve Starém zákoně) a samozřejmě i praotec *Noe*. Posléze se kabala dostala k *Mojžíšovi.* Znalost kabaly, jíž disponovali Mojžíš a jeho bratr *Áron*, překvapivě ale také někteří z poměrných outsiderů a poněkud enigmatických postav, jakými jsou v Bibli na příklad *Melchizedek* či Mojžíšův tchán *Jetro*,

nepochybně musela být tím podzemním pramenem, který poháněl Židovský národ na úspěšné cestě vedoucí do Zaslíbené země. O několik staletí později tato stejná nauka, tentokráte prostřednictvím krále *Šalamouna*, *Chírama krále Tyrského* a jejich architekta *Chírama Abifa*, stála za budováním chrámu v Jeruzalémě. Legenda, na níž se zakládají rituální obřady svobodných zednářů, má své kořeny právě zde.

William Wynn Westcott
(1848-1925)

Jeden z prominentních hermetických myslitelů své doby *William Wynn Westcott* byl doktorem mediciny a po dlouhá léta také sloužil jako úřední ohledavač mrtvol města Londýna. Mimo okruh svých lékařských povinností Westcott ale vedl i docela jiný život, v němž byl okultistou, hermetikem a svobodným zednářem. Společně s *Williamem Robertem Woodmanem* a *Samuelem Liddellem McGregor Mathersem* založili ke konci 19. století hermetický řád *Golden Dawn (Zlatý úsvit)*, který se stal patrně nejznámějším okultním společenstvím v moderních dějinách. V předmluvě ke své knize *The Study of Qabalah (Studium kabaly)*, W. W. Westcott píše následující:

Je nutno doznat, že původ kabaly je zahalen mlhami starověku; nikdo nemůže doložit kdo byl jejím autorem, či kdo byli její nejranější učitelé. Značné množství evidence by se dalo uvést, které by dokazovalo, že její kořeny sahají nejméně do doby stavby druhého Chrámu v Jeruzalémě kolem roku 515 př. n. l. Nevím o žádných důkazech, které by potvrzovaly její existenci před tímto datem. Podle některých vznikla tato filosofie následkem smíšení chaldejské lidové tradice a víry s tradicí Židovského národa. Je bez pochyb, že v nejpočátečních fázích svojí existence byla tato nauka pouze orálního druhu, odtud také její název KBLH, odvozený od KBL znamenající „přijímat," a její variace vznikaly tím jak se přefiltrovávala přes mysli jimiž na své cestě procházela; neexistuje žádný důkaz o tom, že by jakákoli její část zde byla v písemné formě po staletí, která následovala.

Diaspora židovských kmenů znamenala, že kabala a její „držitelé klíčů" se uchýlili do podzemí. Pouze čas od času se vynořila v učeních některých vynikajících kabalistů, jakými byli rabín *Šimon bar Jochai* v Palestině v 1. století n. l., *Moses de Leon* ve 13. století ve Španělsku, či rabín *Isaac Ben Solomon Luria (1534-1572).* Isaac Luria, rovněž známý jako „Ari Zaal," čili Božský rabín Isaac, je dodnes slaven jako největší kabalista všech dob a to přesto, že měl jen velmi krátký život – zemřel v pouhých 38 letech jak jsem se již zmínil. Po více než čtyřech stoletích, velká část moderní kabalistické nauky se stále ještě zakládá na učení Luriově.

V dobách kdy kabala se stáhla do ústraní, vědomosti předávané z jedné generace zasvěcenců na další se nikdy neztratily; byly pouze těmi, kteří jimi disponovali, z opatrnosti skrývány. Tak tomu bylo mnohokrát v dějinách, od těch nejstarších dob až do časů poměrně nedávných. Doba prostě nedozrála k tomu, aby tyto vědomosti mohly vyvěrat na povrch, kde by k nim mělo lidstvo volný přístup, i když kabalisté si vždycky byli vědomi toho, že tato situace nepotrvá věčně a že přijde čas kdy kabala bude konečně přístupná lidstvu, které bude moci z těchto vědomostí mít opravdový prospěch. Žijeme snad my v této době, či se k ní blížíme?

Robert Fludd (1572-1637)

William Wynn Westcott rovněž cituje *dr. Christiana Ginsburga* a jeho *Essay on the Qabalah*, kde v souvislosti s kabalou nalezneme docela slušnou sbírku jmen historických osobností:

Systém náboženské filosofie, či snad přesněji teosofie, která po staletí silně ovlivňovala nejenom myšlení Židů, tohoto obzvláště chytrého národa, ale navíc uchvátila i mysli mnohých z největších myslitelů křesťanského světa, zejména během šestnáctého a sedmnáctého století, musí stát za pozornost jak filosofům tak i teologům. Když dodáme, že takto uchváceni byli lidé jako Ramon Lull, slavný a učený metafyzik a chemik (zemřel 1315); John Reuchlin (1455-1522), uznávaný učenec, který oživil literaturu Orientu v Evropě; Johan Picus Mirandola (1463-1494), slavný filosof a klasický učenec; Cornelius Henry Agrippa (1486-1533), uznávaný filosof, duchovní a lékař; Jan Baptist van Helmont (1577-1644), vynikající chemik a lékař; nehledě na naše anglické krajany Roberta Fludda (1572-1637), slavného lékaře a filosofa a dr. Henry Morea (1614-1687) a když tito lidé, poté kdy se léta sháněli po filosofickém systému který by jim označil cestu do hlubin božské přírody a ukázal jim jakým způsobem jsou věci k sobě vzájemně vázány. To, že tyto hladové mysli se tímto teosofickým učením dokázaly nasytit nám dokazuje, že kabala si může činit nároky na to

aby k sobě lákala lidi zabývající se literaturou a filosofií, což se jí musí bezpochyby přiznat. Kabala se ovšem nepyšní jen literáty či filosofy; také básník zde nalezne množství látky vhodné ke svému zvláštnímu nadání. Jak jinak by tomu mohlo být když, jak se nám dostává ujištění, tato teosofie se zrodila s Bohem v Ráji, kojily a kolébaly ji ty nejvybranější sbory andělů na nebesích, a stýkala se jen s těmi nejsvatějšími z dětí lidstva na zemi. Slyšte pověst o jejím zrození, růstu a dospělosti, tak jak ji vyprávějí ti, kteří se jí zabývají.

Kabalu nejprve Bůh samotný učil vybranou společnost andělů, kteří tvořili školu teosofie v Ráji. Po pádu lidstva tito andělé tím nejlaskavějším způsobem předávali toto nebeské učení neposlušným dětem země, a nabídli tak prvním lidem možnost nabýt své původní urozenosti a blaženosti. Od Adama přešla k Noemovi, později k Abrahamovi, příteli Boha, který s ní přešel do Egypta, kde tento patriarcha povolil části této tajné doktríny vyvěrat na povrch. Tímto způsobem dosáhli Egypťané částečné znalosti a další národy Východu ji mohly učinit částí svých filosofických systémů. Mojžíšovi, který znal veškeré moudrosti Egypta se nejprve dostalo kabalistického zasvěcení v zemi svého narození, zdokonalil se v ní ale nejvíce v dobách putování divočinou, kdy jejímu studiu nejen zasvětil svůj volný čas po celých čtyřicet let, kdy ale se mu v ní navíc dostávalo lekcí od jednoho z andělů.

S pomocí této tajemné nauky dokázal tento zákonodárce vyřešit problémy, které se vyskytly zatímco stál v čele Izraelského národa, přes veškeré putování, válčení a jiné strasti s nimiž se potkal. Stanovil přitom základní zákony své tajné doktríny v prvních čtyřech knihách Pentateuchu, nikoliv ale v Deuteronomii. Mojžíš rovněž zasvětil sedmdesát stařešinů do tajemství své doktríny a ti je dále předávali z ruky do ruky. Ze všech těch, kteří tvořili nepřerušenou linii tradice, nejhlubšími zasvěcenci kabaly byli David a Šalamoun. Nikdo si ale přitom nedovolil nic zaznamenat písemně, až teprve Šimon Ben Jochai, který žil v době kdy došlo ke zkáze Druhého Chrámu. Poté kdy zemřel, jeho syn rabín Eleazar se svým sekretářem rabínem Abbou a také někteří jeho žáci kolacionovali spisy rabína Šimona Ben Jochaie a z toho vznikl slavný ZHR neboli Zohar, kniha Záře, jež je hlavní studnicí moudrosti kabaly.

Tolik W. W. Westcott a Christian Ginsburg. Kabala se po staletí nikdy nebránila vnějším vlivům, proto také podle mého názoru si žádná skupina lidí nemůže nikdy na ni dělat nárok jako na svoje výlučné vlastnictví, ať již po stránce etnické či náboženské, i když k tomu přesto tu a tam dochází. Stejně jako Bible, kabala patří každému člověku který se jí chce zabývat a je připraven k tomu dát si s tím práci. Kde se nachází její zdroj je jasné – tím je *Pentateuch* neboli prvních pět knih Starého zákona (podle Ginsburga pouze první čtyři knihy). Až do určitého místa v biblické chronologii by nebylo celkem o čem diskutovat, pokud by se židovští rabíni chtěli dívat na kabalu jako na výhradní vlastnictví svého národa. Jenže, v okamžiku kdy se dostáváme k Mojžíšovi, začíná se všechno hodně komplikovat. Pentateuch je také známý jako Pět knih Mojžíšových a odkud vzešel Mojžíš? Jistěže byl Židem, i když dokazovat se to nedá, závisíme jen na tom co je v Bibli psáno. Přes veškerou počítačovou technologii jakou dnes disponujeme, nemáme v moderní době ani zdaleka takový přehled o rodokmenech jaký měli lidé ve starověku a to i přesto, že si stěží kdy něco zapisovali. Mezi nimi se ovšem vždy nacházeli jednotlivci kteří, zřejmě z vlastního rozhodnutí, zasvětili své životy jen tomu, aby se z nich mohly stát chodící kroniky celých rodů. V době kdy se Mojžíš narodil (snad kolem 15. století př.n.l.), byl již jeho národ usazen v zemi *Mizraim (či Micraim)*, což je název Egypta v hebrejštině, po celou řadu generací. Mojžíšem se budeme ještě zabývat na jiném místě této knihy, kdy se ale na něho podíváme spíše s hlediska té hebrejské linie kabaly, pokud takové věci přiznáme nárok k existenci.

Mojžíš se svým bratrem *Áronem* (který je mimochodem skoro stejně důležitý jako Mojžíš, pouze méně v Bibli exponovaný) žili údajně po několik desetiletí u egyptského dvora faraonova, kde se také pochopitelně vyskytovala vybraná společnost kněží egyptského náboženství. O tom, že docházelo k interakci a to oběma směry, nemůže být pochyb. Přičemž něco podobného se muselo dít již v časech kdy jejich předek Josef, který také strávil dlouhý čas v Egyptě, se vypracoval až na samotný vrchol ve správní službě země. O tom, že interakcí mezi oběma národy muselo být mnohem víc a že k nim docházelo ještě daleko dříve než byl Josef

svými bratry prodán do otroctví v Egyptě, se můžeme dohadovat z různých narážek na jiných místech Bible. Na příklad se zde píše:

Synové Chamovi jsou Chus a Mizraim a Put a Kanán. (Genesis 10:6)

Podle toho byl jedním ze synů Chámových (a tudíž vnuk Noemův) *Mizraim*. V *Bibli 21*, což je poměrně nedávno vydaná zmodernizovaná verze *Bible Kralické* (budu zde citovat podle okolností z obou těchto překladů), je toto jméno dokonce již přímo přeloženo jako *Egypt*. Zdali dostala Egyptská země v hebrejštině jméno po něm, či zda tomu bylo naopak, není dosti jasné. Je ale krajně pravděpodobné, že Mizraim musel aspoň po nějaký čas žít v Egyptě a že proto zde máme toto jméno. Do Egypta podle Bible cestovali také patriarchové *Abrahám* (v té době ještě známý jako *Abram*) a *Jákub*.

I na jiných místech Starého zákona máme narážky na silné vnější vlivy jimž byli Židé vystaveni. Jedna z nich se váže k příběhu o stavbě Šalamounova chrámu v Jeruzalémě. Na to, že by židovský národ měl mít k bohoslužbám stálý chrám na místě peripatetického tabernaklu, přišel sice již král David, organizace samotné stavby ale připadla na jeho syna krále Šalamouna, údajně nejmoudřejšího člověka starověku. Jedna z prvních věcí kterou Šalamoun udělal byla, že učinil dva muže svými společníky, přičemž oba pocházeli ze stejného města *Tyr* (dnes v jižním Libanonu). *Chírama krále Tyrského*, a jiného *Chírama*, který „byl syn ženy vdovy z pokolení Neftalímova, jehož otec byl obyvatel Tyrský, řemeslník díla z mědi.“ *(1. Královská, 7:14)* Tento Chíram, rovněž známý jako *Hirám Abif*, se stal hlavním architektem chrámu v Jeruzalémě. K jeho osudu se také váže legenda na níž je založena podstatná část rituálu řádu svobodných zednářů, podle níž byl Hiram Abif zavražděn třemi zednářskými tovaryši, jimž přes jejich hrozby a nátlak odmítl prozradit heslo mistra zednáře.

Zde je důležité také to, že se jedná o Tyr, město které podle *Herodota* bylo založeno již v roce 2750 př. n.l. Z něho se stal jeden z nejdůležitějších přístavů Féničanů, pro dějepisce stále ještě dosti záhadné civilizace sestávající se hlavně z námořníků a obchodníků,

která měla městské státy a kolonie roztroušeny všude po pobřeží Středozemního a Černého moře, což prakticky znamenalo po celém známém světě. Je těžko si představit otevřenější, kosmopolitičtější, dnes bychom snad řekli multikulturní přístup k věci, než jaký Šalamouna vedl k tomu spojit se právě s těmito dvěma lidmi. Takto jedná ten údajně nejmoudřejší král, který proto v žádném případě nemůže být žádným šovinistou, ale naopak opravdovým zasvěcencem, který ví, že kabala je majetkem veškerého lidstva a ne jen jednoho malého národa, ať už se tento právem či neprávem považuje za Bohem vyvolený.

3. JINÉ CESTY K MOUDROSTI

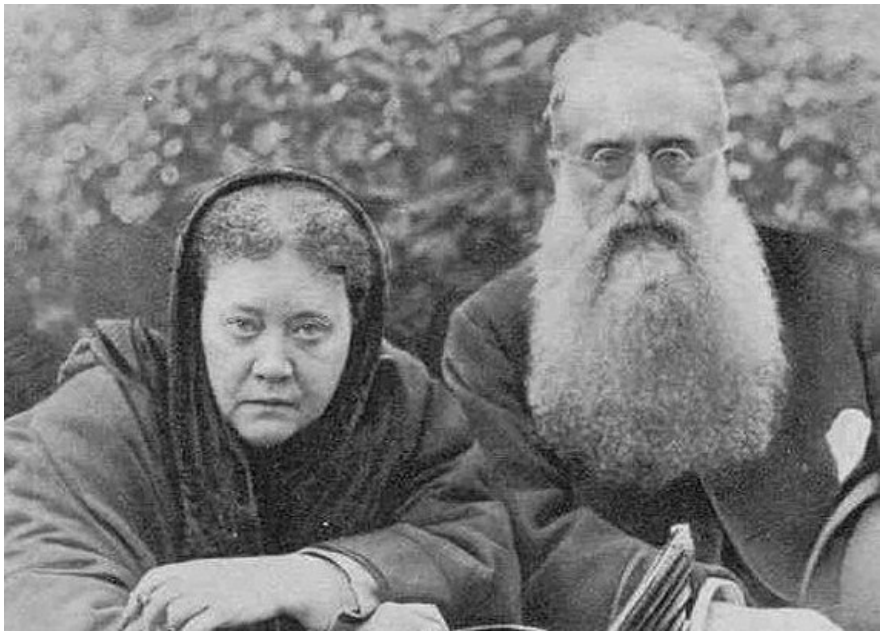

Jelena Petrovna Blavatská (1831-1891) a Henry Steele Olcott (1832-1907)

Kabala ovšem není tou jedinou „pravou“ cestou vedoucí k poznání absolutní pravdy. Takových cest existuje mnoho a hledač pravdy se může vydat kteroukoli z nich. Mnozí lidé žijící v západním světě se v nedávno uplynulých letech silně počali zajímat o některé ze systémů východních, jimiž jsou různá odvětví jógy, buddhismus, hinduismus, taoismus, zen, atp. Kořeny tohoto hnutí sahají do druhé poloviny 19. století, přesněji do roku 1875, kdy ve snaze přiblížit zejména esoterický buddhismus a hinduismus lidem západního světa, ruská šlechtična Jelena Petrovna Blavatská společně s americkým právníkem Henry Steel Olcottem založili v New Yorku Teosofickou společnost, která je činná dodnes. Blavatskou a teosofií se trochu podrobněji budu zabývat na jiném místě. Způsob myšlení některých lidí se lépe hodí k teosofii, jiným tento systém naopak příliš nesedí. Připomeňme si, že kabala a jí příbuzné nábožensko-filosofické systémy se zde vyskytovaly mnohem déle, přičemž jejich existenci dějepisci bezpečně určili již

ve 12. století. V Mystické kabale se zamýšlí Dion Fortune právě nad tím, jaké cesty si duchovně orientovaní lidé na západě mohou vybrat:

Bhakti jóga (což je cesta zbožnosti, oddanosti, jedna ze čtyř hlavních cest jimiž se člověk praktikující jógu může vydat) katolického náboženství se hodí pouze pro lidi přirozeně zbožné povahy, jejichž osobnost se nejsnáze dá vyjádřit láskyplným sebeobětováním. Ne každý ovšem patří k tomuto typu a křesťanství má tu smůlu, že nemá žádný výběr systémů, které by mohlo uchazečům nabídnout. Východ, který je tolerantnější, je moudřejší v tom, že si vypracoval různé metody jógy, z nichž kteroukoli, pokud svým stoupencům vyhovuje, lze provozovat samu o sobě a bez těch ostatních. Přitom ale nikdo nepopírá, že ty ostatní metody mohou rovněž vésti k poznání, pro ty jimž takováto cesta vyhovuje.

Následkem toho, že naše teologie má takový žalostný nedostatek výběru, mnozí z aspirantů Západu si zvolí některou z východních metod. Těm, kteří mají možnost žít za podmínek podobajícím se těm východním a nacházejí se přitom pod přímým dohledem nějakého guru, to může docela vyhovovat, málokdy se ale dochází k dobrým výsledkům tehdy, kdy jediným průvodcem je kniha a kdy vše se odehrává za nezměněných podmínek existujících na Západě.

Z těchto důvodů bych doporučila bílým rasám tradiční západní systém, který se obdivuhodným způsobem přizpůsobil jejich duševní konstituci. Přináší přitom výsledky okamžitě, a pokud je provozován pod patřičným dohledem, nejen že nenaruší mentální či fyzickou rovnováhu, což se bohužel příliš často stává když se užije nevhodný systém, nýbrž vede i k pozoruhodné vitalitě. Toto je zvláštní vitalita jíž požívají adepti a která vedla k pověstem o elixíru života. Setkala jsem se v životě s dosti lidmi, kteří by se právem mohli nazývat adepty, a vždy mě přitom zarazila ta zvláštní životní síla nestárnoucího člověka, která z nich vyzařovala.

Na druhou stranu mohu ovšem pouze schvalovat to, co všichni duchovní vůdci hlásící se k tradicím východním prohlašují, že jakýkoliv systém mentálně-duševního vývoje lze pouze bezpečně a úspěšně provozovat pod osobním dohledem zkušeného učitele. Z

tohoto důvodu, i když na těchto řádcích hodlám osvětlit principy mystické kabaly, nevěřím v to, že by bylo v zájmu jakéhokoli člověka, kdybych k tomu přidala i klíče k postupu práce. Při své vlastní iniciaci jsem se zavázala, že tohle nikdy neudělám. Přesto se ale nedomnívám, že by to bylo férové vůči čtenáři nějakým způsobem ho zavádět a podávat mu nepravdivé informace. To, co zde píši, je podle mého vlastního přesvědčení pravdivé, i když neúplné.

Třicet dva mystických cest ukryté záře jsou cesty života, přičemž ti, kteří si přejí jejich tajemství odhalit, se po nich musejí vydat. Výcviku, jakého se dostalo mně, se může dostat každému kdo má vůli k tomu poddat se disciplině a já ráda ukáži cestu těm, kteří to myslí vážně.

K tomu sám mohu jen dodat, že naprosto souhlasím s tím, co zde Dion Fortune, která ve dvacátých a třicátých letech patřila k obnovenému řádu Golden Dawn (Zlatý úsvit), říká o kabalistické iniciaci a závazcích, které tímto vznikají. To samé se ovšem týká i všech mysterií při nichž se provádějí zasvěcovací obřady, jakými jsou na příklad společnosti svobodných zednářů, rosenkruciánů, martinistů, hermetické a jiné okultní řády a tak podobně.

V Evropě během středověku, Římsko-katolická církev vládla naprosto suverénně. Ti, kteří byli gramotní a jichž nebylo mnoho v časech kdy i korunované hlavy se stěží dokázaly podepsat na svitek pergamenu, se nijak nehnali do toho, aby se rozepisovali o něčem, co by později mohly církevní orgány měly černé na bílém a mohly to tudíž použít proti nim. Být exkomunikován či prohlášen za kacíře, to byla vážná věc. Poté, kdy se církev pro jednou rozhodla o tom co se má a co se nemá, hodnostáři se už mezi sebou dohodli na tom, jaká má být oficiální linie. K tomu došlo už dosti brzy, v časech kdy se křesťanství stalo státem uznaným náboženstvím v říši Římské. Tehdy se také stalo nebezpečným býti viděný jako kacíř. Kdo má a kdo nemá být vyhlášen za kacíře, o tom se více méně definitivně rozhodlo už během Prvního ekumenického koncilu, který se konal v roce 325 ve městě Nikaia, na území dnešního Turecka. Koncil dal svolat římský císař Konstantin První, jenž byl také prvním císařem, který se prohlásil za křesťana.

Až do té doby existovalo v křesťanství několik myšlenkových směrů, které se navzájem celkem dobře snášely. Takováto idylka ovšem nemohla trvat dlouho. Z několika desítek evangelií která se nabízela, pouze čtyři byla vybrána výše zmíněným koncilem a potvrzena dalšími které po něm následovaly. Tato evangelia se stala základem oficiální křesťanské doktríny. Následkem toho jsou dnes v Novém zákoně čtyři nám dobře známá evangelia, podle Matouše, Marka, Lukáše a Jana. Veliká většina křesťanů dnešní doby si ani není vědoma toho, že mnohé jiné spisy zhruba ze stejné doby jako tato čtyři, které by si byly mohly také činit nárok na status oficiálnosti, byly potlačeny, prohlášeny za nežádoucí, ilegální, podloudné. Můžeme si docela snadno představit, že některé z nich mohlo svůj boj o to stát se prominentním prohrát jen o příslovečný vlásek, třeba jen o hlas jediného delegáta. Nic naplat, jeho osudem bylo stát se evangeliem apokryfním.

Mezi takto zavrženými texty se nacházely na příklad ty dnes známé jako evangelium podle Tomáše (který údajně měl být Ježíšovým bratrem), dále pak evangelium podle Jidáše, i jiná. O některých z nich se zmiňují již středověké spisy, řada jich byla objevena teprve v poměrně nedávné době, jiné mohou klidně ještě čekat na objevení v nějaké jeskyni na Středním východě. Zabývat se apokryfními evangelii nebylo radno. Poté kdy finální rozhodnutí byla učiněna o tom, co náleží ke křesťanské doktríně a co nikoliv, pokud by byl kdokoliv, jakýmkoli způsobem, tyto zavržené spisy propagoval, rozšiřoval k nim se vztahující literaturu, atp., byl prohlášen za kacíře a podle toho se s ním naložilo.

Tak to chodilo po déle než tisíc let, zhruba až do doby renesance, kolem roku 1500, kdy ostražitost církevních orgánů přece jen začala poněkud ochabovat. Do té doby se pouze občas stávalo, že kacířství tu a tam nakrátko vystrčilo růžky. Pokud k něčemu takovému došlo, vždy bylo podobné hnutí rozhodně potlačeno a obvykle s nemalým krveprolitím. Tak tomu bylo i v případě katarského hnutí v období mezi 11. až 13. stoletím v oblasti Languedocu v jižní Francii, či s husitskými válkami v 15. století v Čechách. Mimochodem, slovo „kacíř“, pochází právě ze jména „Cathar“, jímž se pojmenovali francouzští gnostikové žijící v blízkosti města Albi, proti nimž papež vyhlásil počátkem 13. století tzv. Albigenskou křížovou výpravu. Papežský legát, který se při tom nacházel, měl tehdy údajně na otázku jak se pozná kacíř od bohorovného člověka, odpovědět:

“Zabijte je všechny, Pánbůh si už ty svoje potom vybere!”

Jak se zdá, gnostická myšlenka převládala také v tajném učení řádu rytířů Templářů. Na jejich pečeti *(vpravo)* vidíme dvě postavy s kříži na štítech, obě jedoucí na jediném koni. Význam tohoto symbolického obrázku si lze vyložit několika způsoby, přičemž ten obecně srozumitelný by mohl být o bratrské lásce a pomoci v nouzi. Jen pro zasvěcence by zde pravděpodobně bylo ale vysvětlení jiné a to by nejspíš mělo co dělat s dualismem, který je nějakým způsobem téměř vždy přítomen v myšlenkách gnosticismu.

GNOSTICISMUS

Slovo *gnosis*, gnóze, je řeckého původu a znamená vědomost, poznání, nikoliv ale vědomost obecného druhu, avšak poznání k němuž se člověk dopracuje pouze usilovným studiem a meditací, tedy poznání duchovního rázu. Ještě přesněji, jde o pochopení božské přirozenosti. Některé z gnostických symbolů, jako ten který vidíme na obrázku vlevo, na němž je jakési podivné stvoření podobající se červu s lví hlavou a se sluncem, srpkem měsíce a hvězdou na pozadí, je opravdu těžké si uspokojivě vyložit.

Nahlížet na gnosticismus jako na odrůdu křesťanství by bylo chybou. Především je úzce spjatý s novoplatonismem, který vzkvétal zejména v egyptském městě Alexandrii během 4. století n.l., majíce navíc kořeny zapuštěné daleko hlouběji, až do mnohem staršího perského zoroastrismu (kolem roku 600 př.n.l.), ale také s vírou Essenských, od světa odloučené židovské sekty, která existovala asi po tři staletí, až do 1. století n.l. K té mohl docela dobře patřit i Ježíš Kristus, dříve než se vydal na svoji misii; alespoň takto se to traduje v esoterických kruzích. Moderní historikové se touto možností začali zabývat teprve poměrně nedávno, poté kdy v

roce 1947 byly objeveny písemné dokumenty nalézající se ve hliněných nádobách v jeskyni v oblasti Kumránu nedaleko Mrtvého moře, kde byly skryty po dva tisíce let. Ty jsou dnes známy jako Kumránské rukopisy či také jako Svitky od Mrtvého moře. Po tomto nálezu i jiných které následovaly, bylo možné prostudovat některé texty gnostiků, které nebyly žádným způsobem rozředěny, jak se to stalo většině starověkých textů, které se nám zpravidla dochovaly jen jako opisy ze středověkých klášterů.

V jistém smyslu se vyskytovala gnostická myšlenka v západním světě vždy v té či oné formě, podobně jako kabala. V zásadě všichni gnostikové věří v to, že jsme dušemi pocházejícími od Boha, které se ponořily do hmotného světa a zůstaly v něm uvězněny. Kabalisté s gnostiky v tomto souhlasí, pouze ale do jisté míry, protože podle gnostiků falešný a nedokonalý bůh, známý jako *demiurgos*, který jimi občas dokonce bývá přirovnáván k bohu Abrahámovu, stvořil tento svět. Gnostikové věří sice v to, že Nejvyšší bytost skutečně existuje, ta ale neměla podle nich nic co dělat se stvořením a celkovým během našeho světa. Pokud se máme osvobodit od tohoto podřadného, nedokonalého světa, musí se nám dostat gnóze, to jest esoterického a duchovního poznání. Toho, podle gnostiků, je možno dosáhnout pouze přímým poznáním a pochopením nejvyššího Boha.

Gnosticismus sice čerpá do značné míry z několika starších tajných náboženských doktrín, je to ale také fenomén křesťanské éry. Sekty gnostiků se začaly vytvářet na Blízkém východě hned několik desetiletí po počátku křesťanství. Vypadá to skoro jakoby se zde spontánně vytvářela opozice namířená proti hlavnímu směru křesťanské církevní instituce. Jednotícím charakterem všech gnostických sekt, kterých se přibližně od začátku 2. století n.l. objevilo značné množství (jen namátkou: ebionité, elkesaité, nazarénští, sabiánští, mandaeánští, nikolaité, karpokratézští, basilité, marcionští, montanité, valentinští, atd.), je jejich přesvědčení, že samotná křesťanská víra nedostačuje, že tato musí být doplněna poznáním, gnózí. Zdroje gnosticismu sahají hluboko do minulosti, nacházejí se v něm prvky starověkých mystérií, egyptské a řecké mytologie, zoroastriánského dualismu, chaldejské a babylonské astrologie, hebrejského kabalismu, atp.

Základem gnosticismu je víra v jediného Boha, který je zcela mimo dosah našich možností chápání, který je ale neskonale dobrý a shovívavý. Tento Bůh je původcem všeho, vládne čistou a absolutní mocí, nicméně se nachází tak daleko, že s naším světem (ani s celým pro nás viditelným vesmírem) vlastně nemá nic co dělat. V gnosticismu, stejně jako v kabalismu, je jméno samotného Boha nevyslovitelné a nepochopitelné, Bůh gnostiků se projevuje pouze prostřednictvím svého syna, jímž je božské slovo, výrok neboli Logos. Božským atributům abstraktní povahy, jimiž jsou na příklad láska, mocnost, pochopení, vůle, pravda, atp., dostalo se kdysi od Boha daru vlastní existence a proto i možnosti emanovat z tohoto původního zdroje. Posléze se z nich staly bytosti zvané *eóny*, každá z nichž má svou vlastní doménu, své schopnosti a své úkoly. Eóny jsou vlastně synonymičtí s archanděli a vytvářejí nebeskou hierarchii, která spravuje jednotlivá nebesa (jejichž počet se většinou uvádí jako sedm), "mnohé příbytky", jak se o tom vyjadřuje Ježíš v Evangeliu podle sv. Jana (14:2).

V gnostické kosmologii tedy máme dva oddělené a vzájemně neslučitelné světy. Tím prvním je ideální a lidskému rozumu nedosažitelný svět Boha-otce, druhým je svět ve kterém žijeme, svět iluzorní, nedokonalý. Když Bůh povolil samostatnou existenci eónům, podobně jako lidstvu jim také přitom daroval svobodu vůle, takže tito se mohli rozhodovat o svých vlastních osudech. Protože je Bůh samojediný a vzdálený, jeho neskonalá vůle a dobrota přestala časem působit v doménách eónů, čímž vzniklo místo, kde se mohlo prosadit zlo. Poté, kdy se Bůh takto odtáhl (i když podle většiny gnostiků je aspoň v zásadě neustále přítomen), následné činy svobodnou vůlí vládnoucích eónů vytvořily dramatické situace, které zaznamenávají četné mýtické příběhy, například ty nacházející se v řecké a římské mytologii, v nichž se vypráví o válkách bohů, o rozporech mezi obyvateli hory Olympus, atp. Jiné se zabývají pádem Satanovým, pádem celého lidstva a jeho zajetím v hmotném světě, atp. V textech gnostických autorů, z nichž některé byly známy již ve středověku, jejichž počet se ale značně rozšířil ve dvacátém století, zejména po objevech u Mrtvého moře a v egyptském Nag Hammadi, se často píše o složitých poměrech mezi dobrými eóny a těmi zlými, neposlušnými, kteří se nazývají

archony. Vůdcem archonů je *Sataniel* (Satan, Lucifer, ďábel). Tento archon prý tolik zpychl poté, kdy se mu dostalo svobody vůle a tím pádem i možnosti jednání na vlastní pěst, že následkem toho byl svržen s nebeských výšin, spolu s jinými archony, kteří také přesáhli svoji pravomoc. Sataniel měl být původně tím nejváženějším z eónů, hovoří se o něm i jako o zástupci Boha-otce a o světlonošovi. Podle některých gnostiků byl starším bratrem Jesuelovým. Jesuel je jiné jméno nebeského Ježíše, rovněž zvaného Logos. Pád Satanielův i pád ostatních archonů, je jedním z největších tajemství gnostické doktríny. Není nám nikde řečeno jak k pádu vlastně došlo, dozvídáme se pouze, že po něm se Sataniel stal demiurgem, tedy tvůrcem našeho světa. Gnostikové zacházejí i dál; podle mnohých z nich je tento demiurg dokonce totožný s Hospodinem, bohem Starého zákona, což celkem pochopitelně znamenalo, že někteří kritikové je dokonce označili za "metafyzické antisemity". Gnostiky vedla k tomuto tvrzení nezastíratelná skutečnost, že starozákonní Hospodin se tolik nápadně liší od milujícího nebeského otce. Sám o sobě přece v jistých místech prohlašuje, že je žárlivý, zlostný, mstivý, za přestupky proti svým zákonům si vyžaduje odplatu až do několikátého pokolení. Podle toho také jedná. Na svět sesílá potopu, ohněm ničí města Sodomu a Gomoru a to i přes Abrahámovy přímluvy... Jeho hlavní představitelé na zemi také právě nejednají s přehnanou mírností. Mojžíš, hned po sestupu se Sinajské hory, kde právě od Hospodina obdržel desatero přikázání, mezi nimi také "nezabiješ bližního svého", vydává rozkaz k pobití nějakých třech tisíců odpadlíků, kteří se provinili tím, že se zúčastnili obřadů kultu zlatého telete. Podobné krvavé činy provádějí také proroci Eliáš a Elíša, ten poslední na příklad jménem Hospodinovým vyvolává dvě medvědice, které roztrhají čtyřicet dva dětí jen proto, že se posmívaly jeho plešaté hlavě *(2. Královská, 2:23-25).*

Gnostikové se prostě nedokázali vyrovnat s tím, že takto nedokonalý, krutý, nespravedlivý svět, by měl být dílem dokonalého, milujícího a spravedlivého Boha, což je těžké jim mít příliš za zlé. Podle nich mohl něco tak imperfektního stvořit pouze Satan, demiurg, padlý anděl, odpůrce Boha, který při svém pokusu (či pokusech — podle hebrejského Talmudu i podle kabalistů bylo

původně stvořeno několik světů, které byly pro svou nedokonalost postupně zavrženy a zničeny, o čemž si povíme více později) napodobit původní nekonečnost a trvanlivost času a prostoru, dokázal jen vytvořit svět chabý, limitovaný a proměnlivý. Když svou práci dokončil, prohlásil: "Nebudeš se klanět Bohu jinému, protože Hospodin je, jménem žárlivý (v překladu Kralické bible "horlivý"), Bůh žárlivý jest" *(Exodus 34:14)*. Tato slova, podle gnostiků, dokazují, že musí existovat ještě jiný Bůh. Protože kdyby tomu tak nebylo, na koho by potom Hospodin mohl žárlit?

Jiným padlým archonem byla Sofia, která nebyla v podstatě nijak zlá, pád si ale přivodila následkem své neukojené zvědavosti. Starozákonní Eva ovšem také neodolala pokušení a požila jablka ze stromu moudrosti. Sofia (řecky moudrost), na rozdíl od Sataniela a jiných padlých archonů, budila ale v gnosticích spíše soucit, dokonce i úctu. Její kolegové ji svrhli na zem proto, aby ji potrestali a ponížili, ale hlavně proto, aby jim nepřerostla přes hlavu. Sofia, která hledala "světlo všech světel", tedy se vlastně chtěla vrátit ke svému původnímu stvořiteli, skončila místo toho na zemi, kde bylo jejím údělem se rodit v mnoha ženských tělech, v každém z nichž musela vytrpět různá ponížení a násilí. Sofiina soužení a trýzeň ji nakonec přivedla k pokání, její láska k světlu jí pomohla navrátit se zpět na nebesa. V některých gnostických textech se o Sofii dokonce hovoří jako o nevěstě Kristově a tento mýtický příběh se pravděpodobně stal vzorem pro "alchymickou svatbu", často zmiňovanou ve spisech středověkých alchymistů.

Archetypálním prapůvodcem lidstva byl Adamel (Adam Kadmon hebrejské kabaly), původně androgenní postava, které se dostalo vládnoucí moci nad celým nebeským světem. Satan, jatý závistí nad Adamovým výsostným postavením, se rozhodl jej svést k neposlušnosti, k čemuž podle známého biblického příběhu využil Adamovu družku Evu. Podstatný rozdíl mezi křesťanským a gnostickým pojetím je v tom, že gnostikové vidí hlavního viníka pádu lidstva, který následoval, v Satanovi, zatímco Adama s Evou považují jen za nevinné oběti.

Učení gnostiků křesťanské éry se pochopitelně váží na postavu Ježíše Krista. Pro gnostiky je Kristus v zásadě božský výrok neboli Logos, inkarnovaný na zemi. Mnozí z gnostiků přitom věřili, že se

Ježíš narodil přirozeným způsobem svým rodičům Josefovi a Marii, že tedy byl člověkem, který se stal božským a nikoli Bohem, který se stal člověkem. Logos vstoupil do jeho těla v okamžiku kdy byl pokřtěn Janem Křtitelem v řece Jordánu. Už tehdy se vedly četné spory o Ježíšově "neposkvrněném početí," také o zázracích, které měl údajně způsobit. Evangelia, která se přibližně od 4. století stala součástí oficiálního Nového zákona, se kromě jediné zmínky o dvanáctiletém Ježíšovi vedoucím filosofické debaty s učenci v jeruzalémském chrámě, dětstvím a mládím Ježíšovým nijak nezabývají. Apokryfní literatura, která vznikala téměř souběžně s původními evangelii už od konce prvního století, hlavně ale mezi 2. a 4. stoletím, je plná historek o zvláštních schopnostech a nadpřirozených silách, jimiž vládl Ježíš už v útlém věku.

Jiní z gnostiků, tzv. *docetisté*, naopak zastávali názor, že Kristus byl přímou manifestací Logu a že tudíž neměl normální, lidské tělo, ale tělo duchovní, které bylo sice viditelné i hmatatelné, přitom ale neporušitelné a nesmrtelné. Kristus se proto pouze zdál podstoupit mučednickou smrt. Na jednom ze svitků objevených v Nag Hammadi, obsahujícím tzv. Apokalypsu sv. Petra, tentýž pozoruje, jak je Ježíšovo tělo přibíjeno na kříž a ve stejnou chvíli vidí jinou postavu, vznášející se nad křížem, šťastnou a smějící se. Dozvídá se přitom, že toto je pravý Kristus, zatímco ten druhý je jen jeho náhradníkem. V Evangeliu sv. Marka (15.21) se ostatně píše o jistém Šimonovi Cyrenenském, který byl přinucen k tomu nést Ježíšův kříž. V tomto pojetí je ukřižování Kristovo vlastně jen iluzí, jakýmsi alegorickým představením. Podle jiných gnostiků se Kristovo poslání skončilo v okamžiku kdy byl zrazen Jidášem a byl to člověk Ježíš, který poté podstoupil mučednickou smrt. Tím se také vysvětluje jeho zvolání na kříži "Elói, Elói, lama zabachtani", což se vykládá "Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?" *(Marek 15:34),* které ale v apokryfním Evangeliu sv. Petra zní: "Moje sílo, moje sílo, proč jsi mne opustila?"

V nedávné době vyšlo několik knižních titulů, jejichž autoři si kladou stejné otázky jaké nedávaly spát už mnohým gnostikům před bezmála dvěma tisíciletími. Zemřel Ježíš na kříži? Zemřel někdo jiný, namísto Ježíše? Zemřel vůbec někdo (snad kromě dvou lotrů) toho dne na Golgotské hoře? Mohli například Essénové,

členové sekty ke které možná Ježíš náležel, podat Ježíšovi nějakou drogu, která by byla způsobila domnělou smrt, po níž by byl sejmut s kříže a později oživen? Němec K. F. Bahrdt už v 18. století, spolu s několika moderními autory, podezíral Josefa Arimatejského s Nikodémem, dva urozené Židy, kteří byli tajnými přívrženci a žáky Ježíšovými, že nějakým takovým způsobem narežírovali drama Ježíšova ukřižování a to podle vzoru tradičních her spojovaných se starověkými mystérii. Existuje také množství legend podle nichž Ježíš ukřižování přežil a dožil svůj život buď mezi Essény v Palestině nebo v Římě, či dokonce i v Indii, kde prý měl být pochovaný kdesi v Kašmíru.

Pokud se týče Kristova učení, gnostikové v tomto rozlišovali dva základní směry. První byl určen pro veřejnost, druhým byla tajná doktrína vnitřního učení. V *Evangeliu sv. Marka (4:11)* se píše: "vám (učedníkům) je dáno poznat tajemství království Božího, těm kteří jsou vně, se dostane podobenství". Stejně tak k věci přistupovali zasvěcenci starověkých mystérií, jakož i zasvěcenci tajných společností, od středověku až po moderní dobu. Přitom je jasné, že z Kristových učedníků se žádný během jeho misie nepropracoval k vyššímu stupni poznání. V *Evangeliu. sv. Jana (16:12)* se Ježíš na příklad vyjadřuje v tom smyslu, že mnohé by ještě mohl svým tovaryšům říci, ti by to ale v současnosti nepochopili. O tom, že i jeho nejprominentnější učedník Petr měl k dokonalosti daleko, svědčí známé Ježíšovo naplněné proroctví, že do rána svého pána stačí ještě třikrát zapřít.

Podle gnostických tradicí, to co Ježíš svým učedníkům nevyjevil, vyšlo najevo až po jeho vzkříšení. Přitom se ale možná nedostalo tohoto zasvěcení všem Ježíšovým učedníkům, zato ale některým lidem mimo jeho původní úzký kruh (na př. sv. Pavlovi). Podle apokryfního Tajného evangelia sv. Marka, "nikoli veškerá pravda může být zjevena všem lidem". Gnostické sekty byly vlastně tajnými společnostmi, jejichž utajená existence byla jednak nutným opatřením proti neustále hrozícímu nebezpečí ze strany ortodoxních křesťanských kněží, kteří v nich pochopitelně viděli heretiky, hlavně ale proto, že klíče k esoterickým vědomostem se všude a za každé doby předávají jen těm vyvoleným. Vědomosti (gnóze) jsou sice přístupné komukoli, nicméně jen za předpokladu,

že si je zaslouží obdržet a že to potvrdí v zásadě svým úsilím, které vynaloží k jejich získání.

Gnózi se nelze naučit, ke gnózi žádný intelektuální myšlenkový proces nevede. Gnóze se také nedá vysvětlit žádnými slovy, veškerá mluva je sousledná a časově omezená, tudíž se jí tajemství nedá takto vyjádřit. To lze vnímat pouze intuitivně. Člověk obdařený gnózí jakoby si uvědomil něco, co mu připadá sice podivné, ale přitom důvěrně známé. Takovéto poznání přichází vždy náhle, jako oslnění bleskem nebo jakoby nám někdo najednou stáhl s očí obvaz. Znamená to, že si uvědomíme božský pořádek, nekonečnou hlubokost Boží, ale jak gnostikové věřili, také hlubokost Satanovu. Toto dualistické pojetí je pro gnózi typické a je typické pro gnostiky. Učení kabalistů sice nejsou tolik negativní, nicméně se příliš neliší od gnostického pojetí. Blízko k obojímu má také esoterismus tarotových karet. Jejich symbolika a konečně i jejich zastřená historie, mají mnohé společné s gnózí, která jako podzemní pramen po staletí proudila pod povrchem, aby v některých historických etapách vyvěrala krátce na povrch a ovlivňovala právě ty nejpřednější myslitele doby. Proto se nyní ještě podíváme na taroty, dříve než se naplno věnujeme kabale.

4. TAROTOVÉ KARTY

Někdy koncem sedmdesátých let jsem se seznámil s Eliotem. Přesný den našeho prvního rozhovoru bych mohl celkem snadno určit, stačilo by podívat se do starého kalendáře. Provždy si totiž budu pamatovat, že k němu došlo v pátek třináctého a za dosti neobvyklých okolností. Vytočil jsem tehdy večer číslo, které jsem si odpoledne přepsal z celkem nenápadného lístku, vyvěšeného na oznamovací tabuli v jednom knihkupectví v australském Brisbane. Rozmluva se pochopitelně vedla anglicky:

- Ano? Tady Eliot Mendel.

Také jsem se představil.

- Viděl jsem vaše oznámení stran toho nedělního semináře, týkajícího se řecké mytologie. Kdo při tom bude přednášet?

- Přednáším já. Také někteří další lidé z našeho spolku.

- Promiňte, o jaký spolek se jedná?

- Vadilo by vám moc, kdybych si teď vzal vaše telefonní číslo a za chvíli vám zavolal?

Dal jsem Eliotovi svoje číslo. Zeptal se ještě:

- Chtěl byste mě asi za minutu vidět?

- Jak, prosím vás?

- Jestli můžete, tak si hned teď na televizi naladťe desátý kanál. Já bych to také rád viděl. Hned potom vám zavolám.

Oba jsme zavěsili a já jsem běžel zapnout televizor. Obraz naskočil, byl tam pořad denních aktualit. Moderátor prohlásil, že se bude hovořit o pověrách jimiž bývá opředen pátek, třináctého v měsíci. Potom představil svého hosta, Eliota Mendela. Obrazovku docela zaplnila zaoblená, měsíčková tvář, k níž jsem okamžitě pojal značné sympatie. Otázky byly pochopitelně kladeny tak, aby to vyhovovalo širšímu posluchačstvu a Eliot Mendel se tomu zřejmě snažil přizpůsobit. Proto jsem se mnoho nového nedozvěděl, přesto jsem se ale nemohl ubránit pocitu, že je pro Eliota hračkou o těchto

věcech hovořit, že pod povrchem žoviálnosti se skrývají mnohem hlubší vědomosti a velice osobitá filosofie.

Hned po skončení pořadu mi Eliot zavolal, hovořili jsme spolu asi půl hodiny a já jsem se tehdy rozhodl, že si tu přednášku ujít nenechám. Od této příhody už uplynula tři desetiletí. Po více než dvacet let se tato australská společnost scházívala pravidelně jednou týdně. Lidé přicházeli a lidé odcházeli, jádro spolku zůstávalo ale stejné. Čím jsme se při těchto setkáních zabývali? Hlavně kabalou, mytologií, moderní, jungovskou psychologií, hermetismem, alchymií, a tzv. esoterickými vědami celkově. To ovšem znamená, že na programu se také objevily tarotové karty. Zabývali jsme se jimi důkladně a výlučně po celé dva roky, mnohokrát jsme se k nim vraceli a později jsem se s Eliotem střídal jako lektor, při cyklu veřejných přednášek na toto téma. Ještě dodám, že přibližně třicet let poté kdy jsem sledoval onen památný televizní rozhovor s Eliotem, byl jsem sám pozván k podobnému interview a také v pátek třináctého. Tentokráte australskou veřejnoprávní stanicí ABC; hlavní téma rozhovoru bylo ale stejné - pátek, číslo třináct a lidské pověry. Dokazuje to jen, že vše na tomto světě je charakteru cyklického...

O tom jak jsem se po prvé setkal, ještě v někdejším Československu, s tarotovými kartami jsem psal již v úvodu. Ovšem, teprve mnohem později, když už jsem zemi dávno opustil, jsem taroty znovu objevil a začal se o ně opravdu vážně zajímat. Přibližně ve stejnou dobu kdy jsem vstupoval do Eliotova spolku, se rozběhla po západním světě ta nejposlednější vlna zájmu o tarotové karty. Těch vln už tu bylo několik, ta nejvýznačnější přibližně v polovině devatenáctého století, kdy někteří francouzští esoteričtí myslitelé (jako na př. *Eliphas Levi* a *Gérard Encausse*, publikující pod pseudonymem *Papus*) začali upozorňovat veřejnost na skrytý význam těchto karet, do té doby používaných hlavně jen vykladačkami a samozřejmě hráči.

Na počátku dvacátého století se tarotovými kartami zabýval také ruský filosof a mystik P.D. Uspenskij, který v roce 1911 napsal zajímavé pojednání o symbolice tarotů, které později vyšlo v

souboru Nový model vesmíru. V době mezi oběma světovými válkami existovala společnost českých hermetiků Universalia, jejíž členové se rovněž mimo jiné zabývali tarotovými kartami. Tato společnost se znovuzrodila začátkem devadesátých let a v časopise Logos, který od té doby vydává, se v uplynulých několika létech objevila celá řada článků o esoterickém významu tarotů.

Současná vlna zájmu o taroty zatím ještě neopadla a trvá už nejméně tři desetiletí. Nepropadám příliš snadno módním výstřelkům (nebo si to aspoň namlouvám), v tomto případě jsem se nechal ovlivnit, pouze ale v jistém směru. Popularita tarotových karet se totiž do značné míry týká jejich vykladačské role, předpovídání budoucnosti a podobně. V australské, americké i evropské televizi a tisku (v nejposlednější době i na internetu) je spousta inzerátů, kde vykladači karet inzerují svoje telefonní čísla, na nichž si (pochopitelně za tučný poplatek) můžete nechat předpovědět budoucnost. Kromě vykladačů a jejich zákazníků, existují ale také vážní zájemci o taroty. Ti se tomuto poli zdaleka vyhýbají a zajímají je především symboly a archetypy, které každé jednotlivé arkánum (lat. tajemství) představuje. Co nás přitom zajímá zejména — systém na němž jsou taroty postaveny je v zásadě stejný jako systém kabaly! Symbolika tarotových obrázků je nesmírně živoucí a tento odkaz středověku (?) má stále co říci i dnešnímu člověku. A jsme u nedořešené otázky. Pocházejí tarotové karty opravdu ze středověké doby?

KDY VZNIKLY TAROTY?

Jistě, historicky se dá celkem dobře prokázat, kdy se hrací karty po prvé objevily v Evropě. Zachovaly se nám totiž četné dokumenty o různých zákazech, které vydávaly středověké městské úřady a které se týkaly hazardních her. Hráčská vášeň neznala nikdy mezí a hazardní hráči si vždycky nacházeli nové způsoby, jak připravovat jiné, ale ovšem také sebe, o peníze. Až do patnáctého století byly v Evropě mezi hazardéry daleko nejoblíbenější hrací kostky, jejichž historie je prastará. Městští konšelé, podněcováni církví, většinou zaujímali pevně zamítavý postoj vůči hazardním hrám, provozovaným v místě jejich působiště. O morálku obyvatelstva jim

přitom asi příliš nešlo, spíš tím jen chtěli zajistit, aby to do města nepřitahovalo nežádoucí elementy. Víme zcela bezpečně, kdy karty v Evropě ještě nebyly. Tak na příklad v zákonech, vydaných v německém Norimberku ke konci 13. století, se přísně zakazují veškeré hazardní hry, v přiloženém seznamu se ale hrací karty ještě neobjevují. O kartách se nepíše ani v Augsburgské kronice z roku 1275, v níž jsou zmiňovány mnohé hazardní hry. V Itálii tomu bylo podobně. *Petrarka*, který přibližně v polovině 14. století napsal pojednání o hazardních hrách, se také nikde nezmiňuje o hracích kartách. Jeho krajan a současník *Boccaccio*, autor slavného Decameronu, knihy která je sbírkou skoro všech dobových neřestí, karty také opomíjí, stejně tak jako jeho anglický protějšek, *Geoffrey Chaucer*. Kdyby tito slavní spisovatelé o hracích kartách věděli, je skoro jisté, že by se o nich někde byli zmínili.

O několik let později, na začátku druhé poloviny 14. století, jsou už ale hrací karty definitivně na scéně. Bernský kanton vyhlašuje v roce 1367 zákaz karetních her v listině, která je dnes uložena v Rakouské státní knihovně ve Vídni. Podobné zákony jsou vydávány také v roce 1376 v italské Florencii, v roce 1381 ve francouzském Marseille i v roce 1382 v Lille, v roce 1397 v německém Ulmu, atd. Někdy ke konci čtrnáctého století tedy karetní vášeň už zjevně zasáhla značnou část Evropy. Přes trvající odpor církve i některých světských úřadů, se jí zřejmě oddávaly i korunované hlavy. Pokladník francouzského krále Karla VI., Charles Poupart, si v roce 1392 poznamenal, že zaplatil malíři *Jacqueminu Gringonneurov*i 56 pařížských dukátů, a to za tři balíčky pozlacených a barevně ornamentovaných karet, pro královu potěchu.

Gringonneur, i když se nacházel ve službách královského dvora, jistě nebyl žádným malířským géniem a do dějin vstoupil hlavně jen díky této zmínce. Karty zřejmě vyrobil pro krále na objednávku. O další století později už se ale návrhem karet zabývá i jeden z opravdových velikánů v dějinách umění, a to nikdo jiný než *Albrecht Dürer*. Přitom se zdá, že na žádnou objednávku to nedělal, spíše z vlastního zájmu. Dürer byl svým založením mystik a stejně jako esoteričtí myslitelé devatenáctého a dvacátého století, se zajímal především o tarotové trumfy. Kreslil je perem a v rozmezí asi deseti let, po roce 1496, jich vyrobil celkem 21, tedy skoro úplnou Velkou

arkánu. Návrhy na Dürerovy karty, které se dochovaly, jsou založeny na starších kartách, jejichž původní návrhy byly (pravděpodobně nesprávně) připisovány *Andreovi Mantegnovi z Paduy*, jehož jméno dodnes nesou a které vznikly přibližně o čtvrt století dříve, kolem roku 1470, asi tak v době Dürerova narození.

Nemám v úmyslu se zabývat dopodrobna návrhy a různými klasifikacemi tarotových karet, jichž zejména v Itálii vznikla okolo roku 1500 celá řada. Zmíním se o těch neznámějších, které bývají dodnes občas přetiskovány a jejichž moderní reprodukci mám ve své knihovně. Jsou to tzv. taroty *Visconti-Sforza*, pravděpodobně ty první které se, i když v neúplnosti, zachovaly ve větším měřítku. Dnes se ví, že roztroušeno po muzeích a soukromých sbírkách celého světa se nalézá celkem 239 karet tohoto druhu, pocházejících z jedenácti sérií, vytvořených v polovině 15. století na objednávku pro tento italský šlechtický rod *(na obrázku dole karetní trumf Blázen podle tohoto návrhu)*.

V moderní době se vyrojilo množství tarotových karet s novými návrhy. Někteří z návrhářů se přidrželi tradice, jiní se pokusili o osobité nebo umělecké vyjádření tématu. Nejčastěji tištěny a používány bývaly po léta tradiční Marseilleské taroty, pocházející z 18. století, které mají jednoduché a účelné barevné schema a jimž pro čistotu a výraznost jejich symboliky dávají mnozí experti přednost. V dnešní době nejpoužívanějším balíčkem je pravděpodobně tzv. *Ryder pack*, navržený podle instrukcí které podal anglický esoterik *A. E. Waite*. Z Encyklopedie tarotů od Stuarta R. Kaplana, která jich uvádí stovky, jen namátkou vybírám některé jiné: Aquarian tarot, Balbi tarot, Builders of the Adytum tarot, Golden Dawn tarot, "Thot" tarot, Etteilla tarot, Gentilini tarocchi, Royal Fez tarot, Oswald Wirth tarot, Tantric tarot, Masenghini Tarocchi Pidmontese, Muchery Astrological tarot, Grand Tarot Belline, Vandenborre tarot, Taro Adivinhatorio, Zigeuner tarot. atd. Vím o internetové stránce, na níž se nacházejí vzorky více než tisíce souborů tarotových karet, od nejstarších návrhů až po ty nejnovější. Některé z nich jsou vynikající, jiné bohužel ale už spíš hraničí s bláznovstvím.

Taroty se dělí na Velké arkánum (22 trumfů) a Malé arkánum (56 karet). Malé arkánum se dále dělí na čtyři barvy, každá z nichž obsahuje čtrnáct karet, z nichž se v běžných karetních hrách vyvinuly nám všem známé kříže, srdce, píky, listy nebo červené, kule, zelené a žaludy. Tyto čtyři barvy odpovídají čtyřem živlům starověkých mudrců a také čtyřem světům hermetiků a kabalistů, o nichž si povíme později.

Taroty vyhlížejí poněkud jinak, než moderní hrací karty. První z barev Malého arkána jsou hole, tedy nástroj vyrobený ze dřeva, hořlavého materiálu, takto představující živel ohně. Druhou jsou číše, představující vodní živel, následují meče jako symbol vzduchu a poslední barvou jsou mince, které symbolizují zemský živel. Každá z barev obsahuje deset karet, od esa po desítku, navíc ještě další čtyři, tzv. dvorní karty, krále, královnu, rytíře a páže.

Dvacet dva trumfů Velkého arkána bývá očíslováno a to buď 1-22 nebo častěji 0 - 21. V tom pozdějším případě bývá nulou označován tarotový Blázen a jedničkou Magus neboli kouzelník. Naprostá většina badatelů, které zajímá skrytý, esoterický význam

tarotů, se shoduje na číslování v němž je Blázen, jako nultá arkána, stavěn před všechna ostatní, čímž představuje ryzího, ničím nezkaženého ducha.

ODKUD VZEŠLY TAROTY?

Známe tedy ta nejzákladnější fakta o tarotových kartách, víme, že karty se v Evropě objevily někdy ve druhé polovině 14. století, můžeme se teď věnovat hypotézám o jejich původu. Těch byly, ve veškeré vážnosti, za poslední dvě staletí vznášeny desítky.

Začnu tou nejběžnější, která sice nevrhá moc světla na duchovní původ tarotů, vysvětluje ale docela dobře, jak se taroty mohly s takovou rychlostí rozšířit po většině evropských zemí. Taroty podle ní přinesli do Evropy Romové, jimž se v Itálii, kde se přibližně v tu dobu poprvé objevili, říkalo "cingari" (od toho také české "cikáni").

Romové původně pocházeli pravděpodobně z Indie, odkud snad byli vytlačeni Timurem Lenkem, islámským dobyvatelem, který si podrobil značnou část východních zemí. Tato teorie převládala v 19. století, nicméně se dnes zdá pravděpodobnější, že aspoň některé z karet předcházely příchodu Romů do jižní Evropy. Jisté je ovšem, že mnozí Romové již velice brzy po svém příchodu do Evropy karty používali a dodnes používají, jako prostředku k obživě a tím že také podstatně přispěli k jejich všeobecnému rozšíření.

Karty jistě mohly mít svůj původ v Indii. Jedním z božské trojice v hinduistickém náboženství je *Višnu*, ochránce světa, který bývá indickými umělci zobrazován jako čtyřruký bůh. Třímá přitom čtyři předměty: lotos, muškát, lasturu a disk. V balíčku karet kromě 22 trumfů máme také čtyři barvy, znázorněné čtyřmi předměty; evropští výrobci karet by si tyto ovšem byli pozměnili podle svého. Některé archetypální postavy a situace zobrazené v tarotových kartách, které používají hlavně křesťanské symboly, rovněž mohou mít svoje protějšky v indických idolech. Indie byla, jak se zdá, také domovem šachové hry, a karty, ve své základní koncepci, se mohly později vyvinout z této hry. Odtud se obě hry mohly dostat na Střední východ, do arabských zemí. Saracéni, arabští dobyvatelé, kteří obsadili části jižní Evropy v raném středověku, byli mnohem

sofistikovanější v porovnání s poměrně zaostalým místním obyvatelstvem, které od nich přejímalo mnohé zvyky.

V křesťanské Evropě, která se kolem 12. století dostala následkem křížových výprav do většího styku s filosoficky i kulturně mnohem vyspělejším arabským světem, se v té době vytvořilo několik vlivných sekt heretiků. Nejznámějšími z nich byli *kataři* (z tohoto názvu pochází také české slovo "kacíř") rovněž známí jak albigenští. Kataři obývali kolem roku 1200 oblasti jižní Francie a v severního Španělska a vytvořili si svoji vlastní filosofii a morální kódy, což se silně protivilo papežské stolici. Odtud také později vyšel příkaz k další křížové výpravě která, na rozdíl od těch předchozích, směřovala tentokrát na západ, právě proti katarům. Katarská sekta byla po dlouhotrvajících krvavých bojích Římem sice poražena, kacířství ale přesto vymýceno nebylo. To se nadále šířilo Evropou, zejména prostřednictvím tzv. "valdenských", kteří byli nesporně duchovními potomky katarů. Tato sekta, pojmenovaná po lyonském kupci a lidumilovi Petru Valdovi, měla své příznivce i v Čechách a pozdější Husité od nich také mnohé převzali. Valdenští kněží při svých kázáních zřejmě používali alegorické obrázky, s podobnými symboly jaké se rovněž objevují na tarotových trumfech, což přivedlo některé badatele k tomu, že je označili za skutečné duchovní otce tarotů. Pokud je tato teorie aspoň částečně pravdivá, prst by znovu ukazoval na východ. Valdenští totiž převzali svůj nábožensky-filosofický systém hlavně od katarů, kteří zřejmě čerpali především od Arabů, okupujících poměrně blízké Španělsko.

Dualismus, který hrál stěžejní roli v katarské filosofii, má v sobě jasně patrné prvky zoroastrianské víry, která bývala na Středním východě značně rozšířena v několika posledních stoletích před křesťanskou érou. Odtud čerpali nejen kataři, ale již o tisíciletí před nimi mnohé sekty křesťanských gnostiků, které se rozmáhaly skoro od samého počátku křesťanského hnutí. Tyto odnože, stejně jako pozdější kataři, bývaly trnem v oku křesťanských otců, náležejících k hlavnímu pni křesťanství, které si založilo papežskou stolici v Římě.

Jiný původ přikládal tarotům francouzský esoterik *Antoine Court de Gebelin*, působící koncem osmnáctého století. Ten jako první vyslovil teorii, že tzv. Velká arkána (tj. 22 trumfů) v sobě soustřeďuje zákony, které v egyptské hieroglyfické knize vydal

Thoth a která údajně byla před tisíciletími zachráněna z hořících trosek egyptských chrámů. Thoth, který byl starým Řekům později znám jako Hermes Trismagistos (odtud pochází slovo "hermetismus"), je legendárním tvůrcem posvátné numerologie a písma; pro Egypťany býval bohem moudrosti, okultního umění a věd. De Gebelin napsal v roce 1781 následující:

Představte si to překvapení, kdyby se přišlo na to, že kniha napsaná starými Egypťany se uchovala až do našich časů ... Neohromilo by vás, kdybych vám potvrdil, že nemáme nejmenší potuchy o tom, že takovouto egyptskou knihu máme, aniž bychom ji skutečně vlastnili, protože jsme se nikdy nepokusili rozluštit jedinou její stránku, natož okusit ovoce její neskonalé moudrosti.

Podobná egyptská kniha skutečně existuje. Je snad tím jediným, co nám zbylo z jejich skvělých knihoven. Je natolik běžná, že žádného vědce nikdy ani nenapadlo se jí zabývat, protože až doposud nikdo netušil odkud vlastně pochází. Tato kniha se skládá ze sedmdesáti osmi listů, či obrázků...

Na počátku devatenáctého století, Antonio Dragoni rovněž usuzoval, že v tarotech je uchována tajná egyptská doktrína, k níž se na rozhraní 6. a 5.. století př.n.l. hlásil také *Pythagora*s. Tato se týká ideálního čísla 3, kombinovaného s tajemným číslem 7. Pomineme-li totiž první arkánu, často také označovanou jako nultou arkánu, jíž je Blázen (který stojí nad všemi ostatními arkánami), zůstane nám v balíčku tarotů celkem sedmdesát sedm karet neboli jedenáctkrát sedm. Těchto sedmdesát sedm karet se potom dále dělí na dvacet jedna karet, tzv. Velkou arkánu (3 x 7) a padesát šest karet, tzv. Malou arkánu (8 x 7). Číslo sedm je významné zejména pro astrology a ve starověku bývalo spojováno se sedmi tehdy známými planetami (Merkurem, Venuší, Marsem, Jupiterem, Saturnem, Sluncem a Měsícem). Trojka bývala potom spojována se třemi epochami lidstva, zlatou, stříbrnou a bronzovou.

Nebudu se rozšiřovat o jiných teoriích o původu tarotů, které zmiňují čínské karty a domino, korejské hrací karty, dokonce některé malby středoamerických Indiánů. Zmíním se ale o poněkud

romantické teorii, kterou uvádí Paul Foster Case, jeden z mých nejoblíbenějších autorů na tarotový námět (byl jsem rovněž editorem nového vydání jeho Introduction to the Study of the Tarot, která v roce 2008 vyšla anglicky v nakladatelství Booksplendour). Podle Casea se po zničení egyptské Alexandrie stal centrem vědění a umění marocký Fez. Mudrcové z celého světa se prý pravidelně scházívali zde, aby spolu vedli filosofické debaty. Přitom se pochopitelně naráželo na jazykové problémy, zejména pokud se týká filosofické terminologie. Někdo proto přišel s návrhem, aby se vytvořila obrázková kniha, jejíž jednotlivé symboly by na sebe vzájemně navazovaly, podle okultních numerologických zákonů. Case se domnívá, že na tohle mohl přijít nejpravděpodobněji nějaký čínský adept, protože právě Číňané mají přísloví "jediný obrázek má cenu tisíce slov" a čínské písmo jsou vlastně schematizované obrázky. Tyto obrázky představují myšlenkové pojmy a ne jen slova, takže i když hovoří různými jazyky, nejen gramotní Číňané, ale také i Japonci a Korejci, porozumí v zásadě tomu, co je čínským písmem napsáno.

Vytvoření obrázkové knihy, která by obsahovala esenci esoterického vědění a její následné reprodukování ve formě hracích karet, by rozhodně bylo geniálně prozíravou myšlenkou. Zajišťovalo by se tím, že v rukách vykladačů i hráčů takováto "kniha" by se rozběhla po celém světě a že "ten, kdo má oči k vidění" by si v ní už dokázal najít to, co v ní bylo ukryto. Bylo by téměř jisté, že takovouto knihu žádní koniášové neodkáží na hranici. Nanejvýš, že se vydá tu a tam nějaký zákaz jejího používání, což, jak už tomu bývá, by spíš ještě přispělo k její popularitě. V Číně, kde se jako všude jinde také už od starověku pálily knihy, takto dokázalo po víc než dvě tisíciletí přežít tradiční orákulum "I Čing", nad nímž se při takovýchto pálících orgiích vždy jen mávlo shovívavě rukou. Pokud jde o perspektivu přežití v bigotním prostředí, prostý balíček karet má oproti filosofickému pojednání vázanému v kůži jednu nesmírnou výhodu. Co svět světem stojí, všichni samozvaní kazatelé, tyrani a diktátoři se vždycky zásadně přidržovali následujícího pravidla: máme-li si udržet svoji moc, musíme lidu ponechat chléb a hry.

KABALA A HEBREJSKÁ ABECEDA

Mnohým badatelům pochopitelně neunikla podobnost hebrejského slova Tóra se slovem tarot. Tóra znamená posvátný židovský zákon. Mínění tohoto slova se původně omezovalo jen na tzv. Pentateuch neboli prvních pět knih Starého zákona (Genese, Exodus, Leviticus, Numeri a Deuteronomium), které byly tradičně připisovány Mojžíšovi. V rozšířeném smyslu slova Tóra se ale míní celý Starý zákon a kromě toho i jeho výklady a ústní tradice, které si židovský národ po staletí udržoval. Podle této tradice, Hebrejce do jejich zaslíbené země přivedl Mojžíš, který vyrůstal u egyptského královského dvora a který s velkou pravděpodobností byl původně zasvěcencem egyptských mystérií. Kromě podobnosti slov Tóra a tarot je zde ještě jiná shoda a to s hebrejským písmem. Dvacet dva tarotových arkán odpovídá dvaadvaceti písmenům hebrejské abecedy. Mnozí badatelé (jen namátkou Papus, Eliphas Levi, Oswald Wirth, Arthur Edward Waite, Paul Foster Case), také označují jednotlivé trumfy písmeny hebrejské abecedy a to celkem shodně, i když s určitými variacemi.

Písmena hebrejské abecedy jsou základem systému kabaly. Klíčem k hebrejské moudrosti je "jméno", které se skládá ze čtyř souhlásek *HVHJ*, čteno zprava doleva, většinou vyslovované jako Jehova a do češtiny překládané jako Bůh či Hospodin. Starozákonní hebrejština ovšem neměla samohlásky, takže původní výslovnost tohoto slova, rovněž zvaného *Tetragrammaton*, je sporná, navíc podle tradice je toto slovo natolik posvátné, že vůbec nemá být vyslovováno, proto se vyslovují jen jeho jednotlivé hlásky - hebrejsky *jod, he, vav, he*. Správný překlad zní "To, co bylo, to, co jest, to, co bude". To, nikoli ten, je nutné zdůraznit. Máme zde vlastně verbální symbol té jediné skutečnosti, toho, co věčně potrvá a je příčinou veškerých forem a jevů. Písmena JHVH, na něž se později podíváme i z jiného úhlu, tedy symbolizují vědoucí sílu umožňující existenci všech věcí a život všech bytostí.

Čtyři písmena JHVH také představují čtyři základní roviny této existence. První z nich, J neboli *Jod*, je nejjednodušším písmenem hebrejské abecedy; je to vlastně jen prodloužený, pohybující se bod, jakási kosmická spermie. Jod představuje nejvyšší ze čtyř kabalistických světů, svět archetypů, svět čiré myšlenky. Na této rovině máme pravzory všech pojmů, z nich mohou vzniknout veškeré projevy a tvary. P. F. Case ve své knize o tarotech uvádí následující příklad: pomyslíme-li na židli, ryzí myšlenkou je pojem sezení. Tato myšlenka zahrnuje vůli, vůli k tomu se posadit. Vůle posadit se je jediným základním pojmem, který zapříčiňuje existenci všech židlí, křesel, stolic lavic i pohovek, které kdy byly, jsou a budou vynalezeny a vyrobeny. Svět archetypů je tedy vlastně rovinou myšlenkové vůle a ze čtyř živlů starověkých mudrců k němu náleží živel ohně, představující univerzální zářivou energii.

Druhé písmeno, první ze dvou H, čili *He*, představuje svět tvorby. Zde se ryzí myšlenky světa archetypů vymezují na určité vzory. Z pojmu "sezení" se stává myšlenkový vzor pro jistý druh židle. Abstraktní energie působící na této rovině obsahuje v sobě všechny tvary židlí, které byly kdy navrženy a vyrobeny a které v současnosti existují, kromě těch, na které ještě nikdo nepomyslel. Stejně tak je tomu v případě všech ostatních možných věcí. Živel vody, jímž se symbolizuje plastická tvárnost univerzální myšlenkovitosti, náleží k této rovině. Písmeno V, neboli *Vav*, představuje svět tvaru, formy. Zde se archetypální myšlenka, omezená na určitý vzor, může ve skutečnosti projevit. Na této rovině působí síly a probíhají procesy nacházející se na neviditelném pozadí materiálního světa. Symbolizované živlem vzduchu, univerzální síly zde uskutečňují nyní již vyhraněné vzory. Je to astrální svět okultistů, místo neutuchající vibrující energie. Čtvrté písmeno, druhé H, *He*, představuje svět hmoty, živel země starodávných mudrců. Je to náš viditelný a hmatatelný svět, kde sedíce ve svém oblíbeném křesle, zabýváme se těmito myšlenkami.

Kabalistický strom života, jímž se mnohem podrobněji budeme zabývat jinde, se sestává z deseti sefirotů (jednotné číslo sefira = sféra), představujících deset aspektů univerzální vědoucí energie. Tyto jsou navzájem propojeny dvaadvaceti cestami - písmeny. Podle legendy byla kabalistická moudrost vyjevena Mojžíšovi

samotným Bohem, při jeho 42 (6 x 7) dní trvajícím pobytu na vrcholku Sinajské hory. Mojžíš prý později zasvětil sedmdesát židovských stařešinů do tajemství kabalistické doktríny, tyto vědomosti se potom přenášely, výhradně ústně, z generace na generaci. Kabalistickými zasvěcenci byli prý hebrejští proroci a také někteří králové, na příklad David a Šalamoun. Teprve až v prvním století našeho letopočtu mohl vzniknout první písemný záznam kabalistické moudrosti a to zásluhou rabína *Šimona Ben Jochaie*, který bývá označován za původního autora knihy *Zohar*, která se prostřednictvím židovských kabalistických zasvěcenců žijících ve Španělsku, od počátku 13. století rozšiřovala v kruzích zasvěcenců po většině Evropy.

Zmínil jsem se již v předchozí kapitole o sektách středověkých heretiků, v jejichž kázání se objevovaly podobné prvky symbolicky vyjadřované tarotami, také o gnózi a gnosticích. Proto jen zopakuji, že gnóze je především intuitivní a že například čtením knih se člověk gnózi nenaučí. Taroty, které jsou vlastně obrázkovou knihou, nás ale vybízejí k tomu abychom nad nimi meditovali, nás může přivést k poznání. Náhle nám vytanou na mysli souvislosti, které nemusí vůbec být logické, které ale mají kolem sebe něco co nám připadá pravdivé. To je potom gnóze a toto Taroty dovedou.

ROZENKRUCIÁNI, ZEDNÁŘI A TEMPLÁŘI

Ke králi Šalamounovi a k chrámu, který tento dal přibližně kolem roku 1000 př.n.l. v Jeruzalémě postavit, se váže legenda, která je v určitých kruzích stále ještě živá i v dnešní době. V první Královské knize Starého zákona je dopodrobna popsán postup prací na tomto chrámě. Po reformaci církve se v Anglii přibližně v polovině 17. století začaly vytvářet lóže tzv. spekulativního svobodného zednářství. Lóže operativního zednářství, z nichž vzešly, existovaly už po staletí, byly to vlastně cechy stavitelských mistrů, které se podílely už na stavbách gotických chrámů a jejichž raná podoba se nacházela už ve starořímských kolegiích. O tom, že tyto zednářské lóže skutečně existovaly, alespoň už v gotické době, tu máme důkazy v podobě tradičních značek, které zednářští mistři zanechali na jednotlivých stavebních kamenech.

Zednáři podědili mnohé od gnostiků, především ale zásadu podle níž stavějí poznání nad pouhou víru. Spekulativní zednáři využili symboliky, vázající se k stavitelskému nářadí a přístrojům, jimiž jsou na příklad kružítko, úhelník, olovnice, atp. Kolem nich si vytvořili rituální obřady, směřující k tomu, aby podpořily vývoj morálních, intelektuálních a filosofických názorů a schopností člověka. K těm se kandidát zednářského zasvěcení propracovává po stupních, od učedníka, přes tovaryše, až po mistrovský stupeň, podobně jako tomu bylo při původní organizaci práce na stavbě Šalamounova chrámu. Stěžejní je přitom legenda o smrti Hirama Abifa, architekta povolaného králem Šalamounem a tvůrce pracovního systému. Později k těmto základním stupňům přibyly ještě mnohé další, některé v současnosti existující zednářské řády jich mají téměř stovku.

V kruzích spekulativních zednářů 17. století se nacházelo mnoho předních myslitelů doby (prvním o němž se ví prokazatelně byl *Elias Ashmole*, zasvěcený v zednářské lóži v roce 1646, o čemž je zachovaný zápis) a když se tito počátkem následujícího století v Anglii sdružili pod první zednářskou velkolóží, vytvořili si stanovy, které v zásadě platí do dnešní doby. Pro českého čtenáře je jistě zajímavé, že jak poměrně teprve nedávno vyšlo najevo, některé články těchto stanov byly téměř beze změn opsány ze spisů *Jana Amose Komenského*, jehož humanitní myšlenky nalezly zejména v Anglii veliký ohlas, když Komenský zemi navštívil nedlouho před anglickou občanskou válkou. Odtud byly později převzaty zakladateli Spojených Států Amerických a začleněny do státní ústavy. Zednářství bylo na vrcholu zejména koncem 18. a začátkem 19. století, kdy zednáři byli na příklad skladatelé Wolfgang Amadeus Mozart a Josef Haydn, literát Johann Wolfgang Goethe, zakladatel homeopatie Samuel Hahnemann, první americký president George Washington (a téměř celý jeho vládní kabinet), jakož i mnoho členů evropských královských a šlechtických rodů. Mezi českými zednáři byli později prominentní oba Masarykové, Edvard Beneš, bratří Čapkové, Viktor Dyk, Alfons Mucha a mnozí další.

V Komenského spisech se nacházejí jisté narážky, které naznačují při nejmenším jeho sympatizování, pravděpodobněji ale

přímou spojitost, s hnutím zednářství příbuznému a modernímu zednářství předcházejícímu, tj. rozenkruciánství. Tak zvaná rozenkruciánská fáma ovládla na počátku 17. století evropské intelektuální kruhy. Od rozenkruciánství a zednářství vedou dále nitky do Skotska, které je dodnes jakýmsi duchovním centrem zednářského hnutí. To vedlo mnohé badatele k tomu, aby rozenkruciány a zednáře spojovali s templáři. Tato myšlenka nám sice může připadat přehnaná, protože templářský řád byl oficiálně zrušen nějakých 300 let dříve než došlo k vydání prvního rozenkruciánského manifestu. Při trochu bližším pohledu se to ale jeví jinak. Ve Skotsku totiž, jak se zdá, dokázala až do doby reformace a pravděpodobně i déle, přežít větev středověkého řádu templářských rytířů, který dal papež Klement V. na naléhání francouzského krále Filipa Sličného v roce 1312 oficiálním výrokem zrušit. Kromě Skotska, kde mnoho templářských rytířů tehdy nalezlo asyl, všude jinde v Evropě byli templáři pronásledováni, mučeni i popravováni, často těmi nejkrutějšími způsoby. Tak tomu bylo i v případě posledního templářského velmistra Jacquese de Molaye, který společně se svým pobočníkem byl v roce 1314 nedaleko Paříže svými katy pomalu rožněn nad ohněm.

Templářský řád vznikl o dvě století předtím v Jeruzalémě, nedlouho po dobytí města křižáky. Později se rozšířil prakticky po celé Evropě, v době svých jeruzalémských počátků, přibližně v roce 1118, sídlil ale v budově stojící přímo na místě, kde kdysi stával zmíněný Šalamounův chrám. Ten byl přibližně v 8. století př.n.l. vydrancován a zbořen, po babylonském zajetí Židů byl ale, po dekretu vydaném za vlády krále Daria Velikého, kolem roku 500 př.n.l. znovu vybudován, aby byl nakonec definitivně srovnán se zemí v 1. století n.l. V posledních létech zejména, se vyskytly mnohé domněnky, že templáři tehdy mohli nalézt v kryptách v podzemí bývalého chrámu něco, co jim poskytlo strategickou výhodu, následkem čehož dokázali držet v šachu nejen evropské panovnické dvory, ale i samotný Vatikán, a to po celá dvě staletí. Snad to mohl být i legendární a ztracený jeruzalémský poklad, který by v takovémto případě by byl možná měl nikoli materiální, ale spíše nějakou symbolickou duchovní a intelektuální hodnotu.

V každém případě musíme vážně uvažovat o templářích jako o možných tvůrcích a šiřitelích pokud ne přímo tarotových karet, tedy aspoň tarotových symbolů. Vyskytovali se totiž na pravém místě a v ten pravý čas, to jest na Blízkém východě, odkud do Evropy přicházela většina vlivných myšlenek a to nedlouho předtím, než se taroty Evropou rozšířily. Po zrušení řádu, kdy byli templáři pronásledováni, měli by tito také dobrý důvod k tomu, aby se nějakým způsobem pokusili ukrýt svá tajemství. Nacházeli se mezi nimi inteligentní a činorodí lidé, navíc vysoko nad průměrem tehdejší evropské vzdělanosti (templáři na příklad zavedli peněžní systém, který byl předchůdcem moderního bankovnictví). Jejich obřady, které byly jedním z hlavních důvodů proč byli prohlášeni za kacíře (dalším jistě byla i touha Filipa Sličného doplnit svou zchudlou královskou pokladnu obsahem řádových trezorů), soudě podle informací které dnes máme, obsahovaly mnohé dualistické a gnostické prvky. Na příklad, po zásahu Filipově bylo mnoho francouzských templářů mučeno, aby se z nich vymámilo přiznání, že se zabývali kacířskými praktikami, čímž se mělo dodatečně ospravedlnit královo počínání. Mnozí z templářů se prý tehdy přiznali k tomu, že při svých obřadech zneuctívali kříž, že na tento plivali a podobně. Je také pravděpodobné, že v jisté části jejich obřadů byla zmínka o Šimonovi Cyrenenském, jako o náhradníkovi Ježíšově při dramatu ukřižování na Golgotské hoře. To vše by rozhodně nasvědčovalo tomu, že templáři měli podobné názory na stěžejní křesťanskou legendu o ukřižování Kristově, jaké zastávali původně gnostikové a po nich i kataři. *Bertrand de Blanchefort*, čtvrtý v pořadí templářských velmistrů, byl pravděpodobně nejdůležitější hlavou řádu. Pod jeho vedením (1153 - 1170) se templáři stali opravdovou mocností na poli diplomacie a mezinárodní politiky. De Blanchefort pocházel z jižní Francie, přímo z oblasti tehdy obývané katary. Jiným přiznáním, které jejich kati z templářů na mučidlech vymámili bylo to, že tito se prý klaněli jakési modle jíž říkali *Bafomet*. Bafomet se zdá být dualistickou postavou, která by mohla obsahovat negativní prvky Satana, ale také pozitivní stránku Lucifera, jako světlonoše umožňujícího lidské poznání.

SYNTETICKÉ TAROTY

Jeden z nejznámějších autorů na tarotové téma, Papus, uvedl svou knihu Taroty Bohémů, která vyšla už koncem devatenáctého století, následujícími slovy:

Nalézáme se na počátku naprosté přeměny našich vědeckých metod. Materialismus nám už vydal vše, co lze od něho očekávat ...

Analýza byla provedena ve všech odvětvích vědy, tak daleko pokud to jde a pouze se tím prohloubily příkopy, které vědní obory rozdělují. Všude kolem sebe vidíme hmatatelné známky dalšího materialistického vývoje, kterým svět od té doby ještě prošel. Stejně jako Papus před více než stoletím, ne každý člověk dneška je oslepen úspěchy materialistické vědy a ideologie. Vlivy materialismu se negativně projevují v odcizení člověka od přírody, v znečištění našeho životního prostředí, v tělesných i duševních nemocech, které toto vyvolává a především v nejistotě, pokud se týká budoucnosti lidské rasy. Ideologické základy materialismu proto byly, zejména v posledních desetiletích dvacátého století, těžce otřeseny. Lidstvo se po svém výletu do této oblasti začíná vracet ke svým duchovním zdrojům a zatím nejasně si uvědomovat, že jeho budoucí cesta musí vést dovnitř, do hloubi lidské duše, k pochopení sebe sama a důvodů pro svou existenci.

Papus později pokračuje ve svém úvodu takto:

Je zapotřebí syntézy; jak ji ale uskutečnit?

Pokud bychom se dokázali na chvíli blahosklonně vzdát naší víry v neustálý pokrok a v nutnou převahu pozdějších generací nad lidmi starověku, okamžitě bychom si uvědomili, že kolosální starověké civilizace také měly svou vědu, své univerzity a školy. Po dnešní Indii a Egyptě jsou roztroušeny cenné památky, které archeologům dokazují, že tato starověká věda existovala. Můžeme se ujistit, že dominujícím charakterem tohoto učení byla syntéza, kterou se při použití několika jednoduchých pravidel slučovaly veškeré nabyté vědomosti.

Užitá syntéza se téměř úplně vytratila a to z několika důvodů, které je nutno uvést. Ve starověku byly vědomosti předávány pouze těm lidem, jejichž vhodnost se prokázala tím, že podstoupili sérii zkoušek. K předávání vědomostí docházelo v chrámech, pod rouškou starověkých mystérií, jejichž adept přejal titul kněze čili zasvěcence. Tato věda byla tedy tajná neboli okultní, z toho vznikl i název okultní vědy, jímž se starověká syntéza v současnosti označuje.

Jinou příčinou tehdejšího omezeného rozšíření vědních oborů byly vzdálenosti a obtížnost cestování mezi nejdůležitějšími středisky, kde bylo možno dosáhnout vyššího zasvěcení.

Nicméně, když zasvěcenci zjistili, že se blíží doba, kdy jejich doktríny mohou být pro lidstvo ztraceny, soustředili svá úsilí na to, aby zákony syntézy neupadly v zapomenutí. K tomuto účelu využili tří skvělých metod:

1. Tajné společnosti, které přímo navazovaly na mystéria.

2. Nábožné kulty, kde důležité doktríny jsou lidem předkládány ve formě symbolického překladu.

3. V poslední řadě tím, že samotní lidé se stali nevědomými chovateli těchto doktrín.

Papus se dále ve svém úvodu zabývá podrobněji těmito třemi způsoby uchovávání esoterických vědomostí. Jako hlavní zdroj, z kterého vzešly tajné společnosti Západu označuje tzv. Alexandrijskou školu, vzniknuvší v polovině 2. století n.l. Alexandrijská škola se pokoušela syntetizovat starořeckou a římskou filosofii s filosofií raného křesťanství. Odtud vzešla nebo jí byla ovlivněna celá řada křesťanských, novoplatonických a gnostických filosofů (Plotinus, Porfyreus, Iamblichus, Proclus, sv. Augustin a j.).

Prostřednictvím zejména gnostiků se esoterické vědomosti přenášely do společností vzniklých ve středověku i v pozdějších dobách, jakými byli například templáři, rozenkruciáni, zednáři, atd. I když původní zakladatelé všech podobných sdružení pravděpodobně byli opravdovými zasvěcenci, nemusí to ovšem znamenat, že jimi vždy byli a jsou všichni jejich členové. Některá z

těchto sdružení existují i v současnosti, jejich obřady si nadále uchovávají svou tradiční symboliku, tato již ale mohla ztratit mnohé ze svých významů, které potom zůstávají srozumitelné jen těm, kteří mají k dispozici klíče k jejich pochopení.

Ve starověku býval každý kněz a to jakékoli náboženské víry, zasvěcencem. To znamená, že si byl plně vědom toho, že existuje pouze jediné náboženství a že jednotlivá náboženská vyznání tu jsou vlastně jen proto, aby nábožnou doktrínu dokázala přetlumočit lidem různých národů a to v jejich jazyce, podle jejich zvyklostí a letory. Proto také starověkým kněžím žádné předsudky nezabraňovaly v tom, co by pro dnešní církevní představitele bylo nemyslitelné, aby totiž přijali kněze jiného vyznání ve svém chrámu a dokonce mu povolili zde provést bohoslužbu, jak tomu na příklad ve 4. století př.n.l. učinil židovský nejvyšší kněz v případě zasvěcence Alexandra Velikého, jehož pozval do vnitřní svatyně jeruzalémského chrámu, aby tento zde mohl uskutečnit oběť božstvu. Sektářství, které se v průběhu posledních dvou tisíciletí postupně vytvářelo, zabraňuje současným kněžím i většině náboženských myslitelů v tom, aby uznali hodnotu jiných tradicí, jiných vyznání, jiných posvátných spisů.

Kniha Berešit je židovskou biblí, Evangelia jsou biblí křesťanů, homérská Odyssea bývala biblí starých Řeků a Virgilova Aeneida biblí Římanů, legenda o Hirámovi je zednářskou biblí a legenda o Kristiánovi Rozenkreuzovi rozekruciánskou biblí, indickou biblí jsou Vedy, korán je biblí islámskou... Základní doktrína, kterou všechny tyto bible proklamují, je srozumitelná těm, kteří vlastní klíče k jejich skryté esoterické moudrosti.

K výše uvedeným i těm neuvedeným biblím bychom měli připsat ještě jednu a to taroty. Vystavujíce se nebezpečí, že budu vyhlášen za rouhače, učinil bych tak dokonce na prvním místě. Proč? Protože taroty si až doposud nikdo nepřivlastnil, nikdo si zatím z nich neudělal svou dogmatickou platformu. Možná, že i k tomu někdy v budoucnu dojde.

PSYCHOLOGICKÝ VÝZNAM TAROTŮ

Carl Gustav Jung byl prvním moderním psychologem, který se začal vážně zabývat mytologií, hermetismem, astrologií, alchymií a jinými esoterickými vědami. Jeho pozornosti pochopitelně neunikly ani taroty. Jak se zdá, tyto Jungovy zájmy dokonce vedly k rozkolu s jeho původním mentorem, Sigmundem Freudem. Ten při osudovém setkání v roce 1905 měl prohlásit, že Jung se nachází pod vlivem "temné vlny okultismu". Freud, který je nepochybným zakladatelem moderní psychologie, byl v podstatě ještě vědcem devatenáctého století, doby v níž se zrodila ještě temnější vlna materialismu, mám-li užít parafráze jeho výroku. Jungovy myšlenky, podle mého názoru, naopak předznamenávají vývoj psychologie, nauky o lidské duši, v blížícím se jedenadvacátém století.

Tarotové trumfy lze chápat jako mezníky, které nám vyznačují takovouto cestu. Ve své zásadě představují to, co Jung označil jako archetypy. Podobně jako naše tělo je ovládáno instinkty jimiž bezděky reaguje na vnější podněty, v duševní oblasti takto působí archetypy. Tradice jednotlivých kulturních společností se sice mohou značně lišit, archetypy si ale u všech z nich podržují jistý základní charakter. Ve snech, v pohádkách, v písních všech národů a všech věků, se v různých formách opakovaně objevují stejné postavy: matka, otec, dítě, hrdina, kouzelník, hlupák, ďábel-pokušitel, moudrý muž-žena, atd. Také jisté podobné stavy mysli, základní situace a pojmy: láska, milostný trojúhelník, zrození-smrt, štěstí, nehoda, spravedlnost, oběť, naděje, váhavost, radost, atp.

Se všemi těmito archetypy se v různých podobách setkáváme u dvaadvaceti tarotových trumfů. Nade všemi stojí ten první z nich, tarotový Blázen. Blázen je archetyp věčného poutníka, který prochází labyrintem světa, nahlíží do všech dvorků a vpadá náhle do lidských životů, aby narušil jejich plynulý chod a pozměnil naše rozumová předsevzetí. Je pochopitelné když nám přitom vytane na mysli Komenského Všudybud, který se takto nezvaně hned na začátku Labyrintu světa a ráje srdce přidruží k poutníkovi, kterého potom světem doprovází. V Komenského knize se mimochodem nacházejí mnohé jiné archetypální postavy a situace, velice podobné těm tarotovým, jako osud, Fortuna-štěstí, spravedlnost, moudrost, sláva, atp.

Ostatní postavy tarotů někdy dokáží být podobně vtíravé jako Blázen, dožadujíce se naší pozornosti. Eliot mi kdysi vyprávěl o jedné podivuhodné vidině. Seděl prý pozdě večer doma ve své pracovně, kde si právě připravoval jednu z přednášek o tarotových kartách. Nezabýval se sice právě touto archetypální postavou, snad ale právě aby na sebe upozornila, přišla k němu do pokoje. Zní to sice fantasticky, naše mysl ale dokáže občas dělat takovéto divy. Tarotová kněžka, archetyp duchovní matky, prý náhle vstoupila do místnosti otevřenými dveřmi, oblečená přesně jako na obrázcích v modré splývavé róbě, prošla kolem užaslého mudrce, na něhož jen vrhla přísně napomínající pohled a opět vyšla ven. Trvalo mu prý dost dlouho než se po této vidině vzpamatoval, potom se ale vrátil k tomu aspektu tarotové kněžky, který původně ve svém pojednání opomenul.

Tato příhoda ukazuje, jak potentní dokáží být tarotové archetypy, pokud se nacházíme v takovém rozpoložení mysli, které jim dovolí ovlivnit či přímo ovládnout nevědomou část naší mysli. Kolektivní nevědomí je jiným klíčovým výrazem v jungovské terminologii. Freud ustanovil, že v lidské mysli se nachází nevědomá část, která je jakýmsi podzemním labyrintem chovajícím osobní myšlenky a tužby, které byly většinou již v útlém věku v člověku potlačeny. Tyto se neustále dožadují jeho pozornosti prostřednictvím snů, chyb, které člověk dělá, dokonce i symptomů duševního a tělesného zdraví. Jung přejal tuto myšlenku, ještě ji ale dále rozšířil. Uznal existenci osobního nevědomí, v zásadě tak jak se o něm vyjadřoval Freud, k němu však přidal kolektivní nevědomí, v němž jsou navíc uloženy vzpomínky a zkušenosti našich předků. Kolektivní nevědomí je tedy vlastně jakousi neviditelnou sítí, mohli bychom i říci internetem který navzájem spojuje veškeré lidstvo, přičemž archetypy hrají podobnou roli jako internetové servery.

Archetyp blázna se projevil a dal mi na vlastní kůži poznat svoje úmysly (ovšem nikoli tak dramatickým způsobem jako v případě Eliotově) brzy poté, kdy jsem začal psát knihu o tarotech. Mým původním úmyslem bylo prostě napsat knihu faktů o tarotových trumfech, založenou na poznámkách k souboru přednášek na nichž jsem se před časem podílel. K tomu jsem chtěl přidat obrázky karet

ofotografované z panelů, které jsem namaloval když jsem nějaký čas předtím vytvářel jevištní návrh pro divadelní hru s tarotovým námětem. Člověk míní, blázen mění. Hned při psaní první kapitoly se mi začal vzpouzet. Trval na tom, že na vyhlídkové platformě, kterou jsem pro něho vyhradil, zůstat nechce, že musí skočit dolů, aby se vnořil do dění. Žádnou eliotskou vidinou mě sice neobdařil, jednoho rána jsem se ale probudil s dosti přesně formovaným plánem celé budoucí knihy v hlavě. Donutil mě také k tomu, abych pro knihu vytvořil docela nové ilustrace, vytvořené z části pomocí počítačové grafiky a to ve stylu starých dřevorytů. Některé tarotové postavy, hlavně ty objevující se na počátku, zůstaly přitom statické, podle tradičního vzoru. Jiné ale také splynuly s dějem a k nim navíc ještě přibyly drobnější symbolické kresby.

Bláznova diktatura se tímto neskončila. Začal jsem psát o jeho příhodách a byl jsem už skoro v polovině knihy, když si najednou usmyslel, že si přeje mít v příběhu rovnocenného společníka. Pochopil jsem, jaké k tomu měl důvody. Chtěl tím naznačit, že archetypy sice mohou mít jednotící vliv na lidskou duchovnost, okolnosti za nichž je vnímáme i způsoby jimiž si je vykládáme, jsou ale přísně individuální. Proto také po čase přicházíme na to, že Bláznův společník sice vykročil ze stejného výchozího bodu a vrací se s ním na podobnou, řádově vyšší rovinu, rodí se ale do zcela jiného prostředí, zpočátku prochází jinou cestou, dělá jiné chyby z nichž činí jiné závěry. V jungovském pojetí tu v podstatě jde o proces individualizace, série psychologických změn, která nakonec vyústí v celistvou osobnost člověka. Každý z nás ale máme před sebou jinou cestu k tomuto poznání, protože, jak nás učí kabala, každý jz nás jsme zcela unikátní bytostí!

TAROTOVÝ BLÁZEN

Prvním trumfem tarotových karet, tzv. Blázen. Eliphas Levy, snad nejlépe známý z okultistů a kabalistů 19. století, napsal v jedné ze svých knih:

„Vězeň bez přístupu ke knihám, pokud by měl po ruce jen balíček tarotových karet a věděl přitom, jak s nimi zacházet, by během

několika let mohl nabýt univerzálních vědomostí, a hovořit o nich s nesrovnatelnou autoritou a nesrovnatelnou řečnickou působivostí.“

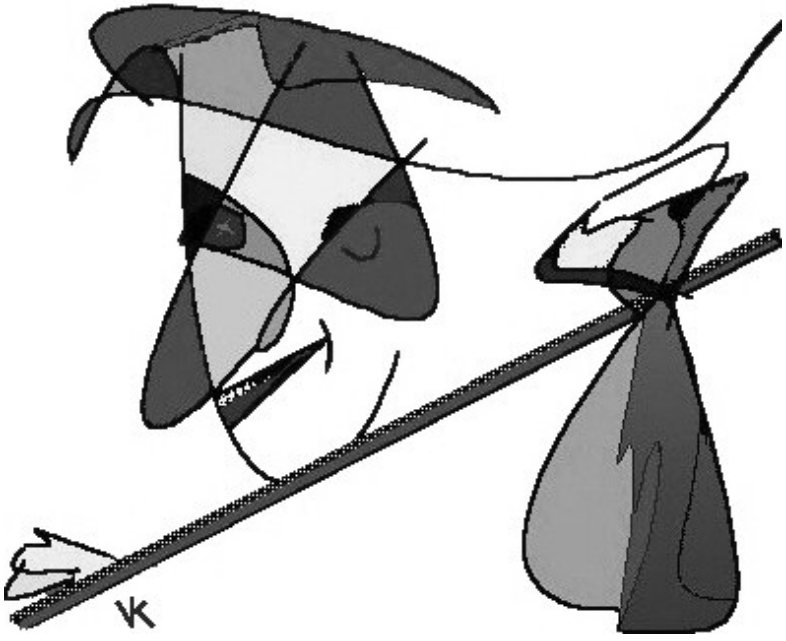

Polo-abstraktní blázen na obrázku, který jsem kdysi namaloval, si na konci hole, kterou má přes rameno, nese raneček a dívá se přitom kamsi do dálav, aniž by si byl vědom toho, že již příští jeho krok povede přes okraj skály. Pád, jímž rozumíme inkarnaci v lidském těle, je nevyhnutelný, přestože se ho pokouší zastavit malý psík (zvířecí instinkty), který se mu věší za nohu (na některých kartách mu dokonce trhá přitom nohavici). Než dojde k tomu co se musí stát, Blázen by mohl vést následující konverzaci se svým vnitřním hlasem, který je mu v této chvíli ještě přístupný:

— Hej, Blázne!
Blázen pochopitelně neví, kdo by to mohl být.
— Slyšíš mě, Blázne?
— Kdo jsi? A odkud to mluvíš?
— Jsem tvůj vnitřní hlas a neseš si mě ve svém raneč ku.

— Nepovídej!

Blázen se několikrát rozhlédne, nikde nikdo. Už to tak vypadá, že ten hlas opravdu nemůže vycházet odjinud, než z konce té hole. Nenechá se jen tak odbít.

— Víš ty vůbec, kam míříš?

— No, ... s tím si nejsem tak docela jistý. Mám takový pocit, myslím, ... že ... možná, do nového života...

— Tak to taky je. Tenhle život, který tě očekává, bude ale docela jiný než ty předchozí životy.

— Já si na žádné životy nepamatuji.

— Pochopitelně. Už jsi překročil řeku Styx, zapomněl jsi na ně.

— Dobře tedy. Proč by ale měl být tento život jiný?

— Protože sis tomu tak přál, protože ses tak k tomu uvázal.

— Já že jsem se k něčemu uvázal? Ani na nic takového se nepamatuji.

— Znám tvoji minulost. Jsem tu proto, abych se ti pokusil občas něco připomenout.

— Nepovídej mi, že jsem nasliboval nějaké nemožnosti!

— To jsi tedy udělal, od toho jsi ale bláznem, že ano? Jsi k tomu ale také uzpůsobený, abys tuhle situaci dokázal zvládnout. Jen blázni mají tu výsadu, že si s sebou do života nepřinášejí žádné zvláštní talenty.

— Tomu ty říkáš výsada?

— Samozřejmě, že je to pro tebe výhoda. Talenty, kterých se dostává jiným lidem, jim potom nedají pokoj. Tlačí se dopředu, protože chtějí aby si jich člověk hleděl a patřičně je rozvíjel. Proto taky dovedou být i pořádným břemenem. Ten, kdo se jejich diktatuře poddá, se sice často i proslaví, po duchovní stránce může ale značně zaostat. Blázen bez talentu takovéto problémy nemá, je pro něho proto jednodušší se soustředit na svůj duchovní vývoj.

— To ze mne jako má být mnich, či něco takového? Mám snad prožít celý život v nějakém klášteře?

— Nic takového jsem neřekl. Dokonce naopak: tvůj budoucí život ti přinese spoustu dobrodružství.

— Vážně? Tak to už se těším!

— Těšit se můžeš, hlavně ale když si uvědomíš, že v něm také budou docela těžké zkoušky.

— Říkáš, zkoušky? A hodně těžké? Budu mít k nim dost odvahy?

— To se pozná, až k tomu dojde. Mohu ti jen říci to, že mnozí jiní už před nimi také stáli a že většinou úspěšně prošli. Ty to ale budeš mít těžší, protože v tvém případě má těch zkoušek přijít víc najednou. Proto musíš být neustále na pochodu, nemůžeš si dovolit se nikde moc dlouho zdržovat. To se bude prolínat neustále tvým životem, ten pocit že vše musí být uděláno dnes a ne ponecháno na příští den.

— Co ty, budeš mi přitom pomáhat?

— Což o to, já s tebou vždycky budu. Otázkou je, budeš ty o mně vědět, uslyšíš mě vůbec?

— Proč bych tě neměl slyšet, slyším tě docela dobře teď.

— Teď ano, jak tomu ale bude později? Tvoje pozornost se brzy začne upínat jinými směry, že máš svůj vnitřní hlas, na to si skoro ani nevzpomeneš. Dokud budeš dítětem, ještě to půjde, ale později? Už teď se slyším, jak se ti snažím křičet do uší a jak ty mě prostě ignoruješ. S tím se ale asi nedá nic dělat, je to tak míněno, abys dělal sem tam nějaké ty chyby, jinak by ses nic pořádného nenaučil.

— Co kdybych si s sebou vzal něco, co by mi tě připomínalo?

— A co, prosím tě? Uzel na kapesníku? Nezapomínej, že na svět přijdeš docela nahý.

— Tak si to třeba mohu nějak vtlačit do paměti...

— Vidíš, tohle by možná šlo. Tvůj život má být cestou za objevením sebe sama a k tomu je potřeba, abys získával a hromadil zkušenosti z konkrétního světa. Přitom si ale musíš také udržovat aspoň nějaké spojení se svojí intuicí. Tak si zkus vtisknout si do mysli takovýto mentální obraz: Stojíš tu s jednou holí přehozenou přes rameno a s druhou zapíchnutou do země. Ta první hůl je jako anténa, s její pomocí můžeš poslouchat svůj vnitřní hlas. Ta druhá hůl je tvoje uzemnění. Svět, do kterého přicházíš, ještě neví nic o přenosu vln a podobných věcech, takže ta slova nebudou nic znamenat. Přesto se pokus si je zapamatovat, třeba právě proto ti to povzbudí paměť.

— Anténa, uzemnění, anténa uzemnění, snad to nezapomenu.

— Já budu pobývat nedaleko, vždy připravený ti pomoci. Ostatní je už na tobě! Tak, šťastnou cestu.

— Počkej, neodcházej!

Je pozdě. Pod Bláznovýma nohama se otvírá propast. Pes přiskočí, aby se ho ještě pokusil zastavit. Zakousne se mu do nohavice a táhne zpět. Švy povolí, Bláznovy kalhoty se trhají....

Potom už přijde pád.

Nikdy se ovšem nedozvíme jestli si Blázen zapamatuje jak naslouchat svému vnitřnímu hlasu. Spíš asi ne. Život se před ním začíná rozvíjet. Před krátkou chvílí se ještě nacházel v bezčasové zóně, příští krok, ten který činí vědomě, povede přes okraj skály. Následuje pád do propasti jíž je lidská existence, která se možná ukáže být fascinující a vysoce žádoucí či naopak bídná a žalostná, v každém případě ale nevyhnutelná, musí nutně následovat.

Tarotový Blázen je archetypem aktivního principu involuce předcházející manifestaci. Cesta životem pro nás všechny se započíná stejně jak je tomu v Bláznově případě; vykračujeme si s holí přes rameno, na jejímž konci se houpe malý raneček, v němž je v esenci uschováno všechno, co jsme posbírali během mnoha životů a generací. Když do života vehementně vstoupíme, rozbalíme ten raneček, který jsme si přinesli a v němž se nachází vše, co co jsme se dříve naučili, co dovedeme, třeba i zárodky toho, co v budoucnu budeme jednou umět. Něco z toho jsme podědili v podobě DNK a chromozomů po našich rodičích, zbytek je výtažek z toho, co jsme se naučili v průběhu minulých životů. Mohu si být jist tím, že aspoň v jednom směru se mnou nikdo hádku nepovede: všichni se rodíme nazí. Dále už si příliš jistý být nemohu; většina lidí je totiž přesvědčena, že si sem nic sebou nepřinášíme, že za všechno čím se kdy dokážeme vyznamenat mohou jen geny našich rodičů.

Zamysleli jste se někdy na tím, proč se někdy chytrým a zdravým rodičům narodí duševně zaostalé dítě? Dobře, řeknete třeba, mohou za to ty geny, něco se tam někde pokazilo, jeden chromozom nějakým způsobem přibyl a už tu máme Downův syndrom. Co ale když se docela obyčejným rodičům, kteří nemají sebemenší umělecký talent a nemají špetku hudebního sluchu, což může být i případ prarodič a dalších v řadě předků, narodí dítě, které v šesti letech začne komponovat hudbu? Jsou přece takové a

podobné případy mladých géniů, kteří se nedají zastavit ničím, ani prostředím v němž vyrůstají, ani zpátečnickou výchovou, ani předsudky. Prostě si tu rozbalí ten svůj pomyslný raneček a potom se chovají podle toho, co jim nějaká sudička, která byla přitom když se zavazoval, přisoudila. Každý do světa nově přibyvší raneček je opředený tajemstvím, nikdo nemůže tušit co se něm nachází, protože je vždy a ve všem unikátní. Někdy se může jeho obsah trochu podobat obsahu jiných ranečků, to když si jej sem donesl někdo kdo se nebude příliš vymykat ideálu průměrného občana. Zato ale jindy je tam něco, co ohromí všechny kolem, dokonce i každou živoucí duši v celém světě!

Někteří lidé si snad něco pamatují a dokáží si představit svůj osud, třeba ve formě nějaké vize či tak, že zaslechnou něco z toho, co se jim snaží našeptávat jejich vnitřní hlas. V naprosté většině případů se ale tento hlas nikam nedovolá a vše co leží vpřed se ztrácí v mlhách. To ovšem neznamená, že ten hlas zde není a že se o to stát se pro nás slyšitelným nepokouší. Někdy se mu podaří zašeptat něco, co do naší povětšinou uzavřené mysli pronikne, někdy to dokonce i opravdu za něco stojí. To je kdy se stává, že nějaký vynálezce či vědec se náhle chytne za hlavu, zvolá „Heuréka!“ a za nějaký ten rok nato letí do Stockholmu přijmout Nobelovu cenu. Jindy bývají rady, které člověku jeho vnitřní hlas uděluje, mnohem prozaičtější, což ovšem neznamená, že nemají cenu pro příjemce. Bez aspoň nějaké pomoci tohoto hlasu by se málokdo někam v životě dostal, i když to si málokterý z nás uvědomujeme.

5. PYTHAGORAS

Pythagorova věta. Zmiňuji ji hned na začátku, abych ji už zmiňovat nemusel. Nebudu vám ale bránit v tom se na ni podívat.

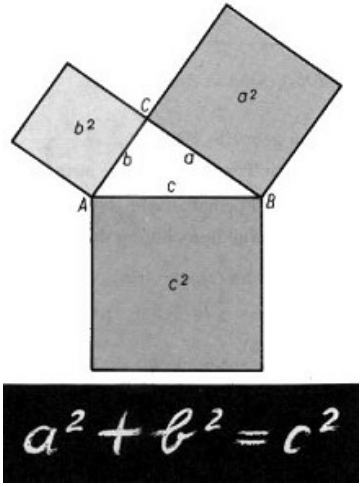

O Pythagorově osobě se toho traduje hodně, je ale dnes už těžké odhadnout co by mohlo být pravdivé a co je pouhou legendou. Prameny našich informací totiž pocházejí z mnohem pozdější doby, od doby Pythagorovy oddělené o celá staletí. Nejvíce se o ně zasloužili novoplatonisté alexandrijské školy a ti byli většinou od Pythagora časově vzdáleni víc než jsme na příklad my od historické postavy Jana Husa. V případě Hieroklově skoro jako od doby svatého Václava. A co lze dnes bezpečně říci o tomto světci, aniž by nás nějaký historik nechtěl rožnit nad plamenem?

Pythagoras ze Samosu se narodil někdy kolem roku 560 př.n.l. a zemřel přibližně v roce 480. Už v mládí vynikal ve věcech ducha i těla; podle dnes už neověřitelných zpráv prý dokonce zvítězil jako zápasník při jedněch z Olympijských her. Ze Samosu, kde panoval tyranský panovník s nímž se brzy dostal do rozporu, budoucí filosof odešel a na celá desetiletí se svým pozdějším životopiscům docela ztratil. Podle toho, co se nám zachovalo z jeho učení a vlivů, které se z nich dají odhadnout, si lze načrtnout mapu jeho cest, které

skoro určitě vedly do Egypta, na Střední východ a do Persie, později snad až do Indie. Mohl se tedy se značnou pravděpodobností pohybovat v Babylonu či v jeho blízkosti a to zhruba v době, kdy vydal perský vládce Darius I. zde zajatým Židům povolení vrátit se do Jeruzaléma a postavit zde Druhý chrám. Tedy v době, kdy to v hrnci kabaly právě začínalo silně kypět.

Po skončení svého putování se Pythagoras posléze objevil opětně v Řecku, a to už jako muž zralého věku. Brzy nato, přibližně padesátiletý, založil svou proslavenou školu v Krotonu v jižní Itálii. Tam pokračoval v učení asi po následujících třicet let, během nichž postupně vzrůstal až na několik set počet žáků, připravených podřídit se přísné disciplíně jakou od nich vyžadoval. Vzrůstaly ale také řady Pythagorových nepřátel. Krotonská škola byla nakonec napadena a vypálena jeho odpůrci a množství jeho žáků bylo přitom povražděno. Samotný Pythagoras sice uprchl, ale brzy nato, asi osmdesátiletý, zemřel. Někteří z jeho žáků pokračovali v tradici pythagorejského učení zejména v Řecku, kde se pythagorejská filosofie udržovala ještě téměř po dvě staletí.

Filosofie, jíž Pythagoras učil, v mnoha směrech připomíná systém kabaly. Už slyším námitky – kabala je přece založena na židovské víře, která je monoteistická, zatímco Řekové v 6. století byli docela zaručeně polyteističtí, když se klaněli svým četným bohům, polo-božským hrdinům, atp. Pokud se nad tím ovšem zamyslíme, uvědomíme si, že v zásadě takto se chovali i lidé například ve středověké Evropě, i když ti si bezpochyby říkali křesťané. Vydávali se na různé poutě, na jejichž konci se klaněli všelijakým svatým a měli (stále ještě mají) kostely a chrámy zasvěcené svým místním světcům. Přitom, jaký je rozdíl mezi křesťanem prohlášeným papežem za svatého následkem nějakému zázraku či martyria, jímž se odlišil od běžných lidí a řeckým hrdinou, který také musel provést něco neobyčejného, chtěl-li se dostat aspoň na úpatí hory Olympu? Čím se liší řecká žena, která v dávných časech vzývala bohyni Afroditu, které nabídla nějakou obětinu, od venkovské ženy jakou i dnes můžeme uvidět v kostele, zapalující svíčku a vroucně se přitom modlící k panence Marii? Bůh-stvořitel monoteistických křesťanů je oběma stejně vzdálený.

Nemůže nás tudíž překvapit, že Orfeus měl údajně kdysi prohlásit: "K té bytosti na oblacích nikdy nedohlédnu!"

Materialistický světový názor, který donedávna v řadě zemí představoval model té „ideální společnosti“ (přičemž pro mnohé, přes kupící se nezdary jím i nadále zůstává), si také vytvořil svoje svaté, jimž se klaněl podobně jako to dělali třeba Egypťané či Babyloňané. Kult osobnosti zde byl již před pěti tisíci lety a není veliký rozdíl v tom jak uvažují tzv. obyčejní lidé, ať už ve starověkém Řecku, Egyptě či Římě, ve středověké Evropě, či za našich časů v Americe, Rusku či v Číně. Bůh starověku, božský faraon, legendární hrdina, či středověký světec byl vždycky uctíván a tato situace se vůbec nezměnila ani v naší „osvícené“ době, kdy se podobnou modlou může stát populární politik či hvězda pop music, filmu, televize nebo sportovního hřiště.

Naproti tomu zde po povrchu země vždycky chodili lidé, kteří se zdají být imunní vůči podobným vlivům. Můžeme je nazývat adepty, zasvěcenci, mudrci, na tom nezáleží. Důležité je, že tito lidé vždy věřili v jedinou jednotící a vše zahrnující tvořivou sílu, kterou mohou, ale také nemusí, nazývat Bohem. Nicméně, dobře organizované a neustále bdělé pohraniční stráže postavené církví, zejména tou katolickou, vždy dokáží zapudit většinu potenciálních konkurentů daleko od svých teritorií. Navíc, pokud to jde, ještě se pokusí vymazat jakékoli myšlenky na ně, které by snad mohly lidem zůstat v hlavě. Takto se mnohým z velikých myslitelů dávných věků dostalo přízviska „pohan“, jímž se církevní ortodoxie vždy ráda ohání ať už se dá či nedá legitimně tvrdit, že dotyčný uctíval více bohů než toho jediného. Jde ovšem o silné nedorozumění. Pro zasvěcence řádu Pythagorova či jeho přímých žáků by bylo bývalo nemožné hovořit o jediném Bohu, i když v něj věřili. A už vůbec by je nenapadlo, aby něco takového napsali, takže pochopitelně se nám o tom žádné písemné dokumenty nedochovaly. Až na jedinou výjimku, o níž si brzy povíme. V židovském náboženství, jehož kořeny sahají do ještě starších časů než je doba Pythagorova, je dodnes zakazováno vyslovovat jméno Boha. Stejně tak je tomu i u indických bráhmanů, kteří si dovolují pouze o tomto konceptu v tichosti meditovat.

To, jak uzavření, přísní a rigorózní byli pythagorejci nám dokazuje režim, který měli zavedený pro novice, kteří se k nim hlásili. Po formálním přijetí se z nich totiž stali tzv. *akousmatkoi*, což značí něco jako posluchači. Ovšem, posluchač při nějaké naší vyšší vzdělávací instituci by asi dlouho nevydržel, kdyby mu hned na začátku bylo řečeno, že bude muset po pět let sedět úplně zticha, nijak se neprojevovat, neptat se svého učitele na nic, čistě jen poslouchat. Teprve potom mít možnost se na některé věci začít vyptávat.

ZLATÉ VERŠE PYTHAGOROVY

Zlaté verše sice existují; to jak vznikly je ale pouhá legenda a vše mohlo být docela jinak. Podle této legendy, jeden z přímých filosofových žáků *Lysis Tarentský* musel překonat těžký morální problém. Jako všichni Pythagorovi žáci, byl nucen kdysi složit přísahu, že nikdy psaným slovem nevyzradí to, co se v jeho škole naučí. Kdyby byl přísahu dodržel, naše kulturní dědictví ze starověku by bylo podstatně chudší. Na štěstí se ale v pythagorejské doktríně také zdůrazňovalo, že člověk má především jednat podle vlastního uvážení. Lysis, který byl jedním z blízkých Pythagorových stoupenců, také unikl žhářství a masovým vraždám v italském Krotonu a uprchl do Řecka. Tam se cítil povinen šířit dále učení svého mistra. Zjistil ale, že pythagorejská doktrína se stala terčem mnohých pomluv a předsudků, byvše svými odpůrci prohlášena za nemorální. Rozhodl se dokázat, že tomu tak není, že Pythagorovo učení naopak má vysoké morální hodnoty. Složil proto báseň, která měla jednou provždy před světem odhalit esenci pythagorejské etiky. Báseň je dnes známa jako *Chrisa Epe* nebo také jako *Carmen aureum* neboli *Zlaté verše*.

Novoplatónský filosof *Hierokles Alexandrijský*, působící v 5. století n.l., tedy skoro tisíc let po Pythagorovi, opsal Zlaté verše a dodal k nim komentář, čímž velice napomohl k tomu, aby se toto dílo zachovalo až do našich dob. Hierokles mimo jiné uvádí, že Pythagorovi stoupenci si Zlaté verše odříkávali jako modlitbu každé ráno a večer. Jisté je, že římští myslitelé Seneca, Cicero a Horace, působící o půl tisíciletí po Pythagorovi, stále ještě dodržovali tento

obyčej, protože se všichni o tom zmiňují, stejně tak i Galén, který ve 2. století n.l. napsal ve svém Pochopení a léčení chorob duše, že si dvakrát denně recituje Zlaté verše.

Fabre d'Olivet (1767 – 1825)

Francouzský básník, mystik, lingvista, hudební teoretik, skladatel a spisovatel napoleonské doby *Antoine Fabre d'Olivet* ovlivnil celou řadu okultistů 19. století. D'Olivet se kromě hermetismu, řeckých mysterií a filosofie zabýval i kabalou, studiem hebrejského jazyka i náboženství, také ale náboženskou doktrínou Krišny, tak jak se nachází v Bhagavad Gítě, navíc také zoroastrismem, čínským konfucianismem, jakož i nordickými legendami a náboženstvím. Dalo by se tedy i říci, že byl zakladatelem moderního komparativního náboženství. Nevyhnutelně také musel ovlivnit celou řadu okultistů 19. století. Ocitl se v nemilosti císaře Napoleona (dokonce se vyskytly domněnky, že mohl být zapleten do příprav atentátu na Bonaparta, což je jistě sporné, protože povahově by se něčemu takovému stěží hodil), měl také neshody s papežem, který ho obvinil z rozšiřování teosofických myšlenek. Když se toto vše sečte dohromady, stěží si lze představit lepší doporučení pro tohoto prvotřídního individualistu. D'Olivet přeložil Zlaté verše do francouzštiny a rovněž k nim napsal obsáhlý komentář. O jeho dílo se především opírám ve svém vlastním překladu, který následuje.

CHRISA EPE – ZLATÉ VERŠE

PŘÍPRAVA

Bohům nesmrtelným daruj to, co jim náleží,
Přitom vždy si uchovávej svoji pevnou víru;
Važ si památky těch, na nichž tvým bližním záleží,
Stejně tak duší všech hrdinů Všehomíru.

OČISTA

Buď dobrý syn i bratr, řádný otec, druh milý.
Tvým přítelem jen člověk ctnostný by měl se stát,
Z něho prospěch můžeš mít, když rad jeho budeš dbát,
Kvůli nicotnosti nikdy se s ním nerozhádej.
Že k příčinám následky se váží, na paměti měj
Vždyť víš, že nejpřísnější zákony tak stanovily.
Tvým posláním je bít se a v sobě překonat
Ty bujné a nezkrotně se vzpínající vášně,
Střízlivost si udržet a hněvu se vyhýbat,
Nic zlého nepovolovat doma či veřejně,
Nade všechno však sebe sama si považovat!

Nepromluv ani nejednej náhle a bez rozmyslu.
Věz, že to čeho pracně nabyl jsi ztrácí smyslu,
Když smrt, která bohatství či slávu neuznává
Se dostaví, což všem lidem nakonec se stává.
Pokud tě těžké rány potkají znenadání,
Proč Osud tak učinil přemýšlej bez ustání,
Zda jinou cestou máš se dát když dojdeš na rozhraní,
Pamatuj, že moudrého bohové vždycky chrání.

Tak jak jedni pravdu, ti druzí lež rádi mají,
Filosof s rozvážností schvaluje či zamítá,
Když bludy vládnou, odstoupí, počká na okraji,
Dokud nevidí, že světlo pravdy již prosvítá.

Slova moje jednou provždy do srdce si vryj;
Nech se vést rozumem, ne tím co jiní dělají;
Oproti předsudkům oči i uši si zakryj;
Poraď se, uvaž, neřiď se tím co jiní říkají,
Jen hlupák jedná nerozvážně a bez cíle,
V životě jde o víc než o pouhé kratochvíle.

Pokud něco neznáš, vědomosti nepředstírej,
Nepřestávej se učit, vždy trpělivost měj.
Zachovej střídmost, tak zdraví svého nezanedbáš
Své tělo nasyť a své mysli odpočinek dej.
Zbytečnou pozornost nebuď tím, že se holedbáš
Závisti ke každému přebytku se dohledáš
Pýcha s lakotou spojená dočkají se trestu
Ty si vždy vybírej tu zlatou střední cestu.

DOKONALOST

Než večer oči zavřeš a k spánku se uložíš,
Co dobrého jsem učinil, co opominul jsem?
Co špatného? Když tyto otázky si položíš,
Podle toho jednáš, lepším se stáváš každým dnem.
Nad těmito radami medituj, řiď se jimi
Jménem toho jenž do srdcí nám vryl čtveřinu
Posvátnou, emblém nezměrný a ryzí všech hrdinů,
Kteří se zabývají symboly posvátnými.

Tvá duše s vroucností a každým dnem i nocí
Nechť vzývat neustane božstvo s jehož pomocí
Její cesta se začala a také skončí se,
Podpora jeho se váže i k této premise;
Podstaty bytostí těch, jež ve své gloriole;
Rozdílným sférám vládnou, jak nahoře tak dole,
Kam nebesa sahají i kde se začínají,
Přírodních zákonů, jež v tomto zemském ráji
Jsou platné, také jak navzájem se prolínají,
to vše se dozvíš v této životní kapitole.

Své jediné a pravé poslání když pochopíš,
Marné, bezvýsledné vášně v svém srdci utopíš.
Poznáš, že špatnosti, které lidstvo absorbují
Jsou jejich výběrem i plodem, že ubožáci
čas i energii jen neúčinně utrácí,
Když po tom, co v sobě nosí jinde se shánějí.
Strasti jen sobě působí, jak hříčky svých dogmat
Semo a tamo na vlnách bezbřehého moře
Slepě se kymácejí, tu dole, tu nahoře,
Neschopni se bránit ani orkánu se poddat.

Ó Die všemocný! Proč neotevřeš jim oči?
Ne, toho nelze. Jak jednou takto božstvo zakročí,
ukáže lidem tu cestu která k Pravdě vede,
Rozpoznat Dobro od Zla již se jim nepovede,
Takové možnosti jen Příroda jim může dát.

Moudrý a šťastný člověče, ty jenž jsi prohlédl,
Až k nejvyšším sférám nebeským jsi dohlédl,
Na cestě vytrvej a při ní drž se mých rad,
Tam vede, kam každá duše musí směřovat.
Poznej jak nad tělesností rozumem vládu vést
Do jasného Éteru pak se budeš moci vznést
Mezi bohy věčnými sám nesmrtelným se stát!

Ze Zlatých veršů i z některých pozdějších komentářů se teď pokusíme vytvořit si představu o pythagorejské kosmologii. S hlediska pythagorejců se vesmír skládá ze tří jednotlivých světů, které se mezi sebou navzájem prolínají. Elementární síly přírody se přitom projevují jako čtyři živly — oheň, voda, vzduch a země, což je stejné jak na to nahlížejí i hermetické společnosti v naší současnosti. Následkem působení čtyř živlů na tři světy vzniká dvanáct soustředných kruhů. Pro nás je nanejvýše zajímavé, že antická teorie o čtyřech živlech se v té nejposlednější době dočkává nové obrody a to na těch nejméně očekávaných místech — mezi vědci. Někteří nukleární fyzikové si totiž všimli, že jisté síly (nebo

snad bude lépe nazývat je potenciálními silami, či tendencemi) působící v atomových jádrech, mají určité kvality, které by se skutečně daly, a to ovšem velice zhruba, popsat jako živel ohňový (tepelný), vodní (kapalný), vzdušný (proudící, pohybový) a zemský (pevný, stálý). Je to další důkaz toho, že antický mystik s moderním vědcem, pokud ten není jen otrokem analytického způsobu myšlení, by si mohli spolu dobře rozumět.

Celý vesmírný systém pythagorejců je obýván různými bytostmi, ty se ale nacházejí na rozličných vývojových stupních. Čím většího stupně dokonalosti ta která bytost dosáhla, tím rozsáhlejší je její pole působnosti. Nedokonalý člověk je ovšem omezen jen na tu nejnižší sféru. Nepoznatelná bytost, kterou je všemocný Bůh (jak jsme si již řekli, pythagorejská doktrína je v zásadě monoteistická), se naopak prolíná všemi sférami. Mezi těmito dvěma extrémy rozlišují pythagorejci tři hlavní kategorie bytostí. Nejvýše stojí nesmrtelní bohové, tradičně obývající vrchol Olympské hory. Legendární hrdinové, z nichž někteří již téměř dosáhli nesmrtelnosti, jsou v hierarchii o stupínek níže. Ještě níže se nacházejí ty duše zemřelých lidí, které teprve na nesmrtelnost aspirují. V originální řečtině se nazývají daimones neboli démoni. Tomuto slovu na neštěstí (či snad s náramnou chutí..?) křesťanství později dodalo nesmazatelně hanlivý význam; původně ovšem znamenalo spíše polo-bohy.

Život člověka na zemi je podle pythagorejců jakousi očistou; podle toho jakého stupně očisty člověk dosáhl se po smrti ocitá v odpovídající sféře existence. Jak si na jiném místě ukážeme, podobný náhled na posmrtný život mají, mimo jiné, také moderní teosofové. Elevaci, i jen mezi polo-božské démony, si musí člověk těžce vysloužit, ani nemluvě o tom být povýšen mezi bájné reky! Nejžádoucnější je ovšem postup do řad nesmrtelných bohů, jenž by podle Pythagora měl být konečným cílem každého jedince.

Fabre d'Olivet dělí Zlaté verše na tři hlavní části, které nazývá Příprava, Očista a Dokonalost. Toto rozdělení jsem přijal, protože si myslím, že je důležité. Celá báseň je vlastně soupisem rad určených "hledačům pravdy" tj. těm, kteří se pevně rozhodli vydat se na cestu vedoucí ke společnému cíli lidstva. Předpokládá se, že takový člověk si uvědomuje, jaká je jeho momentální pozice v celém

schématu. Přípravou pro něho bylo vlastně vše, co tomuto rozhodnutí předcházelo a Lysis k tomu proto přidává jen pár sporých rad: měl by sis sice vážit těch kteří ti ukázali cestu, nesnaž se je ale jen napodobovat, zůstaň především sám sebou! Jinými slovy: každý z nás jsme unikátní bytostí, každý máme svoje přednosti i nedostatky a podle toho bude vypadat naše budoucí cesta. V okamžiku, kdy jsme prošli bránou chrámu v němž se nám dostalo zasvěcení, opustili jsme profánní svět a ocitli jsme se v jiném světě, patřícímu zasvěcencům Mysterií. V tomto světě platí jiné zásady, jiné morální zákony, na zasvěcence se zde kladou jiné, vyšší nároky. Tak tomu bylo vždy, už v dobách egyptských či řeckých Mysterií, stejně tak jako v moderní době.

Pythagorovi stoupenci věřili v univerzální jednotící mocnost a byli si vědomi toho, že její různé atributy jsou lidstvem uctívány a personifikovány, protože je tak snadnější se k nim přiblížit. Hlavně proto také Lysis nabádá k tomu, aby se nesmrtelným bohům splácelo úctou, která jim náleží. Ihned v následujícím verši ale prohlašuje, že si přitom máme uchovávat svoji vlastní víru. Pythagorejský filosof není otrokem žádné nábožné doktríny; jedinou premisou, kterou Lysis pokládá před ty, kteří nastupují na cestu iniciace, je víra v univerzální mocnost a její atributy.

Očista se začíná tím, že si urovnáme svůj vlastní život. Především to znamená, že si musíme uvědomit svoje lidské povinnosti, rodinné, synovské, manželské, rodičovské. Nadevše platí zlaté pravidlo, že s dobročinností by se mělo vždy začínat doma. Cena takové rady je v naší době snad ještě větší než v době Pythagorově. Po celém světě přibývá rodin v nichž o výchovu dětí se musí starat jen jeden z rodičů. Tam, kde se manželství již zcela nenávratně zhroutilo, je snad pro děti lépe vyrůstat pod dohledem jen jednoho z rodičů, než aby měly být svědky neustálých hádek a nepříjemností. Přesto by ale neměly slyšet o tom chybějícím z rodičů jen samé pomluvy, což se bohužel velmi často děje. Po takovéto výchově si v dospělosti nebudou opravdu vážit ani jednoho z rodičů. V moderní době se některé ženy začínají rozhodovat pro to stát se svobodnými matkami, což jim je umožňováno poměrnou dosažitelností lékařských služeb v oblasti gynekologie, embryologie, atp. Kam až toto naši společnost zavede,

je zatím těžké odhadovat, můžeme jen doufat, že ne až k primitivnosti matriarchálního řádu!

Pythagoras věděl, že mateřská, synovská a otcovská láska, jsou základy společenského pořádku. Teprve odtud vede cesta dále; láska k vlastnímu národu je například druhotným projevem lásky k vlastní matce. Podobně, ochota podrobovat se zákonům země vyplývá z dobře vyvinutého smyslu povinnosti a lásky k vlastnímu otci. Proto je Pythagorův příkaz jednoznačný: vážme si otce a matky, vážme si svojí rodiny! Nemáme stejně na výběr. Rodina v níž jsme se narodili je naše a naší zůstane, ať už se nám to líbí či nelíbí. Veliká většina lidstva je toho názoru, že o tom do jaké rodiny se dostaneme, rozhoduje náhoda. V Pythagorově pojetí ale žádné náhody neexistují, vše je následkem toho, co předcházelo, vše má svou příčinu! Mnohdy nám něco připadá jako pouhá náhoda, je tomu tak ale jen proto, že opravdové příčiny nevidíme, že nám zůstávají skryty. Potřebujeme na příklad dosáhnout určitého věku (což často zdůrazňují kabalisté), abychom pohledem mohli obsáhnout aspoň některé z cyklů, jimiž se řídí naše životy. Na počátku každého z nich se vždy nachází nějaká příčina (nebo spíše uzel navzájem se proplétajících příčin); následky se dostaví až když k tomu čas dozraje, někdy i za desítky let!

Místo, čas i okolnosti, za nichž došlo k našemu narození, mají také svoje příčiny, což ovšem znamená, že jsme se o ně zasloužili my samotní. Znamená to ještě mnohem víc. Pokud jsme se podíleli na vytváření budoucnosti ještě před svým zrodem, muselo k tomu dojít v nějaké předchozí existenci. Metempsychóza, převtělování duší, dnes spíše známá pod názvem reinkarnace, je nedílnou součástí pythagorejské doktríny. Bylo by dobré si ale přitom uvědomit, že technicky by tato slova neměla být zaměnitelná. Pod metempsychózou bylo původně míněno prosté stěhování duší z jakékoli tělesné formy do jakékoli jiné formy, tedy například z lidské do zvířecí nebo naopak. Protože slovo je řeckého původu, automaticky byl tento koncept nevědomými autory připisován také Pythagorovi, ovšem mylně. Ukázali jsme si již dost z pythagorejské doktríny, abychom viděli, že v ní jde především o vývoj, evoluci lidské duše. Vývoj ovšem může postupovat jen jediným směrem, vzhůru. Někteří autoři zabývající se esoterickými náměty sice

připouštějí, že je za určitých okolností možné aby lidská duše sestoupila o stupeň níže a zrodila se tudíž ve zvířecím těle, jako jakýsi druh trestu, nemáme ale žádné důkazy o tom, že by byl Pythagoras něco takového učil.

Teorie metempsychózy či reinkarnace stojí spíše na okraji pythagorejské doktríny; jako každý opravdový filosof, má totiž i Pythagoras na zřeteli především jediný život a to ten, který právě prožíváme. Podle některých životopisců prý filosof svým žákům tvrdíval, že on sám si pamatuje celou řadu předchozích životů, které prožil, nedoporučoval jim ale se po vzpomínkách na minulé životy nějak zvláště shánět. Z moderních autorů-filosofů, velmi podobný názor zastává např. *Rudolf Steiner*. Lethé, řeka zapomnění řecké mytologie, z níž se každá zemřelá duše napije, má svůj účel. V okamžiku kdy jsme se narodili (nebo, chcete-li, znovuzrodili), stává se stejně to co tomu snad mohlo předcházet, irelevantním. Pokud jsme se opravdu nějakým způsobem podíleli na volbě našich rodičů, našeho těla, jeho genetické stavby, atp., teď už se s tím stejně nic moc dělat nedá. To vše se nachází pod pravomocí přísného a vše omezujícího zákona kterému Lysis říká zákon příčiny a následku, tedy vlastně nutnost.

Kromě zákona nutnosti, jemuž se musíme vždy podřizovat, v tom jak se náš život utváří hraje roli ještě jiný důležitý faktor, jímž je naše vůle. Představme si, že po svém zrození žijeme obklopeni pevnou ohradou, kterou vytyčila nutnost. Naše vůle se může pohybovat celkem volně, ovšem jen v prostoru vytyčeném touto ohradou nutnosti. Většina lidí se s tímto omezením svobody prostě vypořádá nebo spíše si toho ani nejsou příliš vědomi. Ohradu se proto nijak nepokoušejí přelézt ani se pod ni podhrabat. Jiní to ale tak nechat nechtějí a ohradu se neustále pokoušejí zdolat. Taková vzpínající se vůle nám potom může podle okolností buď prospět nebo uškodit. Nutnost a vůle tvoří dvě ruce vyššího zákonitého řádu, kterému staří Řekové říkali *nemesis* a který je z indických pramenů známý jako dharma.

Vrátíme-li se ke Zlatým veršům, musí nám být ihned jasné, že zatímco povinnosti k rodině jsou nutností, své přátele si volíme sami. Rodinu musíme prostě přijmout takovou jaká je a měli bychom vůči ní vždy konat svoje povinnosti. Přátele si naopak

vybíráme sami, přátelství můžeme navázat s kýmkoliv, přátelství můžeme také zrušit. Pythagoras nám k tomu dává dvě důležité rady: při výběru svých vlastních přátel hleďme především na poctivost a také neopouštějme své přátele z malicherných důvodů. Pythagoras se prý díval na lidská přátelství jako na společenství při dlouhé cestě, kdy si přátelé vzájemně pomáhají k dosažení cíle, jímž je poctivost a šlechetnost. Připisuje se mu dokonce známé rčení "přítel je moje druhé já". Podle tohoto filosofa není přátelství jen jednoduchým svazkem dvou lidí. Tak to může sice platit v některé z nižších sfér, nesmíme ale zapomínat na to, že spolu s rozšiřujícími se soustřednými sférami pythagorejské kosmogonie, šíří se také dosah i významnost našich přátelských citů, takže ty nakonec zahrnují veškeré lidstvo, stávajíce se tudíž filantropií.

Podobně se to má i s rozsahem naší vůle. Mnozí moderní psychologové, v duchu materialistické filosofie vlastně mávli rukou nad našimi pudy a vášněmi, prohlašujíce je za nezvladatelné. Sigmund Freud viděl v našem libidu, pohlavním pudu, hnací sílu celé naší bytosti. Podle něj se jí rozumný člověk prostě poddává. Ortodoxním vyznavačům darwinismu také nic moc jiného nezbývá. Pokud se někdo podle svého vlastního přesvědčení vyvinul z opice nebo z nějakého společného předka, nemá přece důvod a vlastně ani nárok na to, uvažovat o tom jak podřizovat svoje nízké pudy vlastní vůli. Evoluční teorie má pravděpodobně svoje místo na materiální rovině, lidský duch se ale vyvíjí v rámci univerzálních zákonů, které mají vyšší cíle a vládnou přitom jinými prostředky.

Nejen podle Pythagora, ale i podle Junga, má člověk božský původ a dostalo se mu daru svobodné vůle, která je schopna ovládnout jeho nižší pudy. Má-li ale člověk požívat svobody ducha, musí se naučit ovládat sebe sama a především svoje vášně, jak tvrdí Pythagoras. Přitom naznačuje, že ani ta nejkrutější pozemská tyranie nás nedokáže tak pevně svázat jako právě ta pouta, která nám naše vášně nasazují. Ten, kdo dokáže ovládat svoje nižší pudy, dosahuje tím vnitřní svobody, která odolá jakékoli vnější tyranii; právě v tom spočívá síla světců, mučedníků i disidentů.

Stoikové a ještě mnohem později po nich někteří křesťané, se často pokoušeli o úplné ubití lidských vášní, oddávajíce se asketismu. Pythagoras ale nic takového neradil, zdá se dokonce, že

spíše od podobných praktik zrazoval. Jeho hlavním krédem vždy bylo "všeho s mírou!" V řecké mytologii se nachází jedna překrásná analogie, která nám přibližuje povahu lidských vášní. Hrdina *Hérakles* byl při plnění jednoho ze svých úkolů (které symbolizují vývojovou cestu lidské duše) nucen utkat se s devítihlavou Hydrou. Místo každé hlavy, kterou Hydře dokázal useknout, narostly ale příšeře hned dvě nové hlavy. Hérakles to nakonec vyřešil tím, že pahýl který zůstal po useknutí hlavy, uškvařil hořící pochodní a hlava už potom nenarostla. Poslední hlava se ukázala být nesmrtelná, tu musel proto Hérakles useknout, upálit, zahrabat do země a ještě zavalit těžkými balvany, aby znovu nevylézala. Žlučí mrtvé Hydry si hrdina zakalil šípy, které potom způsobovaly nezhojitelné rány jeho nepřátelům a pomohly mu při plnění dalších úkolů. Hydra je v tomto příběhu symbolem nízkých pudů, nesmrtelná hlava je tím nejprimitivnějším a nejnižším pudem. Nízké pudy nelze zlikvidovat prostou amputací, stejně jako dračí hlavy by se nejen brzy vrátily, dokonce by se i projevily s ještě větší silou. Hořící pochodeň, s jejíž pomocí Hérakles úkol dokonal, symbolizuje lidskou vůli, která jediná dokáže zvítězit nad rozpoutanými vášněmi. Po takovémto vítězství se nám navíc dostane další výhody; to co zbylo (v tomto případě žluč mrtvé Hydry), nám ještě může být i jinak užitečné.

Pythagoras věděl, že pudy jsou produktem principu "nutnosti" a jako takové že je dostáváme do vínku. Nicméně, dokážeme-li si je podrobit silou vůle, mohou nám prospět při konání dobra. Podobné motivy se také objevují v nesčetných pohádkách; nejlepším příkladem je známá "Kráska a zvíře", kde lidská vůle a laskavost také vítězí nad zvířeckými pudy. Jinými příklady mohou být osmý trumf tarotových karet, který zobrazuje mladou elegantní ženu u jejíchž nohou leží zkrocený lev, nebo také čínská bohyně Kuan-Jin, sedící na hřbetě draka, který jí olizuje ruku. K tomu, abychom mohli zažehnout pochodeň naší vůle, musíme ale především mít důvěru sami v sebe. Pokud si nevěříme, pokud si sami sebe neVážíme, pokud dokonce nenávidíme svoji vlastní osobu, jak si potom můžeme vážit čehokoliv ostatního, jak si máme považovat svých bližních?

Pythagorejci označovali za hlavní lidské neřesti lakomství, popudlivost a pošetilost. Jejich společným jmenovatelem je potom nespravedlnost. Má-li se člověk vyhnout těmto neřestem, musí v sobě pěstovat odpovídající ctnosti – štědrost, střízlivost, odvahu, opatrnost. Zejména potom spravedlivost, kterou tento filosof považoval za největší ctnostnost ducha. Lysis nás varuje, že to čeho jsme v životě nespravedlivě nabyli, v okamžiku smrti stejně ztratíme.

Na cestě životem neustále narážíme na překážky. Víme již, že Pythagoras rozlišoval dva hlavní motivy jimiž jsou ovlivňovány naše činy: nutnost a vůli. K tomu, co nás potkává, nikdy nedochází jen pouhou náhodou. Toto pravidlo se týká každého našeho kroku, každé byť sebenepatrnější události; na druhou stranu ale také těch největších mezníků, před jimiž se v životě ocitneme, dalekosáhlých rozhodnutí, která občas musíme učinit. To vše je způsobováno lidskou vůlí, která působíce na poli nemesis/dharmy/nutnosti, které pro nás individuálně vyměřila bohyně Spravedlnosti, buď tyto zákony naplňuje nebo se jim protiví. Pokud je naše vůle v souladu s Themidinými zákony, její váhy se nevychýlí a výsledkem je dobro. V opačném případě se rodí zlo. Člověk je ve své podstatě trojjedinou bytostí; má proto při svém životním putováním k disposici tři smysly či síly, působící v součinnosti s jeho vůlí. První síla má především na zřeteli zachování fyzické existence člověka, jeho tělesné schránky — touto silou je nám dobře známý instinkt sebezáchovy. Druhá síla je zasvěcena lidské duši a je jí naší ctnostnost. Třetí síla se stará o rozvoj naší inteligence, tou je moudrost. V zásadě jsou tyto tři síly neutrální; je na nás a na naší vůli, jak s nimi nakládáme. V případě zneužití se u nich může projevit jejich negativní aspekt, což by potom změnilo sebezáchovu, ctnostnost a moudrost v surovost, neřest a hloupost.

Instinkt rozlišuje tělesné dobro či zlo, které vnímáme, ctnostnost rozpoznává mezi morálním dobrem a zlem a dává nám je pociťovat, moudrost, působící na rovině inteligence, si uvědomuje co je dobré a co zlé a předkládá to našemu schválení. Tímto vzniká další trojice lidských schopností: vjem, pocit a souhlas. Fyzické dobro nebo zlo tak vnímáme buď jako rozkoš nebo bolest, duševně se nám tyto protiklady jeví jako láska nebo nenávist, moudrostí dokážeme

rozlišovat mezi pravdou a lží. Podle toho, jak s těmito nám darovanými smysly nakládáme, se chová i jim vládnoucí vůle, která se tak může stát prozíravou či otupělou, ctnostnou či neřestnou, moudrou či nedbalou. Člověk se proto má vždy snažit rozlišovat mezi dobrem a zlem a pokoušet se dopátrat jejich příčin. Dříve než se rozzlobí nad svým neblahým osudem, měl by si uvědomovat, že bolesti a problémy, které ho sužují, si přivodil sám, a to svými vlastními činy. Podle pythagorejského filosofa není tak tělesná bolest opravdovým zlem; tím jsou jen lži, neřesti a hříchy, kterých se člověk dobrovolně dopustil a to následkem slabosti vůle. Tělesná či duševní bolest, pokud je provázena ctnostností, může být pro člověka vlastně požehnáním. Pokud se nenecháme strhnout hněvem či netrpělivostí nad vlastním osudem, pokud chápeme, že my sami jsme původci zla, které se nám staví do cesty, potom nás "bohové neopustí".

Jinou radou, kterou filosof uděluje budoucím zasvěcencům, je být opatrný se svými úsudky. Pythagorova filosofie je postavena na teorii jednoduchých čísel a po jedničce, kterou je nekonečné a nepoznatelné božství, samo o sobě neschopné projevu, následuje dvojka, dualita. Číslo dvě vzniká rozdělením původní jednoty, která si sama v sobě vytváří opozici. Princip otcovství je už takto odlišen od principu mateřství, světlo od tmy, dobro od zla, atp. Dualita je proto tou prvotní charakteristikou která vládne naším světem; toho si byli až příliš dobře vědomi gnostičtí filosofové, kteří ovšem značně čerpali od novoplatonistů, zatímco tito právě od pythagorejců.

V duálním světě panuje neustálý rozpor mezi dobrem a zlem, pravdou a lží a jak Lysis poznamenává, jedněm je bližší to první, jiným zase to druhé. Rozlišování mezi dobrem a zlem není jen mechanistickou záležitostí. Podílí se na něm naše vůle, která může být zabarvena tu tím, tu zase oním. Proto musíme být nanejvýše opatrní než s něčím souhlasíme nebo než něco zavrhneme. Pokud nám připadá, že někde převládá zlo, je pro nás moudřejší se odtáhnout a vyčkat, než jednat prudce a neuvážlivě. Je lépe se dobře na vše poptat, vše zvážit, učinit si svůj vlastní názor. Nadevše je platné známé přísloví o zlaté střední cestě.

TETRAKTYS

Podle Pythagora je vesmír jedinou živoucí celistvostí. Jednotlivé bytosti, které jej obývají, mají zde každá své přesně vymezené sféry působnosti a to podle stupně vyspělosti. Celý systém je založen na číslech. Nepoznatelným základem je ovšem jednotka neboli monad, obsahující nekonečný potenciál. Z jednotky se vynořuje dualita, způsob její emanace byl tím nejpřísněji stráženým tajemstvím pythagorejců. Stavebními kameny vesmíru jsou první čtyři čísla, která vytvářejí čtveřinu neboli *tetraktis*. Ta je základem veškeré manifestace, protože obsahuje všechna jednomístná čísla, konečnou desítku i dokonalou dvanáctku. Pro toho, kdo se ještě nikdy nesetkal s pythagorejským numerickým systémem, musí něco takového znít překvapivě. Jsme totiž uvyklí tomu pojímat naší číselnou soustavu lineárně a každé jednotlivé číslo jako samostatné. Pythagorejec ale bere v úvahu nejen jednotlivé číslo, ale také jeho potenciální hodnotu, která je dána jeho celkovou hodnotou i součtem všech čísel, které tomuto číslu předcházejí. Pokud celková hodnota přesahuje číslo devět, tedy v případě všech dvou i vícemístných čísel, celková hodnota čísla se zredukuje na jednomístné číslo tak, že se sečtou všechny jeho jednotlivé cifry.

Uvedu příklad: 342 = 3+4+2 = 9. Celková hodnota čísla 342 je 9.

Jiný příklad: 597 = 5+9+7 = 21. Protože 21 je dvojmístné číslo, musíme je zredukovat dále: 2+1 = 3. Celkovou hodnotou čísla 597 jsou tudíž 3.

Jednička není vlastně opravdovým číslem, jednička je tzv. monad, obsahující potenciál veškerého bytí. Dokonce ani dvojka není ještě za číslo uznávána, je spíše jen přechodným stavem původního stvořitelského aktu, při němž došlo k rozdělení, k polarizaci monadu. Teprve trojka se dá nazvat skutečným číslem, je také prvním lichým číslem, nepočítáme-li monad, který je jak liché tak i sudé číslo. Přičteme-li jedničku k lichému číslu, získáme číslo sudé a naopak. Čtyřka je prvním pravým sudým číslem. Sudá čísla lze rozdělit na dvě stejné části (4 = 2+2), ale i na nestejné části (4 = 3+1). Lichá čísla se dají rozdělit pouze na nestejné části.

Antropomorficky znázorněno, můžeme si představovat jedničku jako praotce bytí, dvojku jako pramatku. Spojením jedničky a

dvojky dostaneme trojku, prvního syna, lichá čísla jsou totiž rodu mužského. Čtyřka, jako sudé číslo, je rodu ženského a představuje přírodu. Spojením trojky se čtyřkou vzniká sedmička, základ přírodní harmonie (hudební stupnici tvoří sedm tónů a její původ je přičítán právě Pythagorovi). Znásobením trojky čtyřkou dostaneme dvanáctku — toto číslo vlastně symbolizuje celý vesmír.

Dokonalým číslem je desítka, protože ta představuje návrat zpět, k původní jednotě (10 = 1+0 = 1). Tato dokonalá desítka je ale už potenciálně obsažena ve čtveřině, tetraktis. Sečteme-li totiž první čtyři čísla, výsledkem je deset. Desítka se ovšem dá zredukovat na jedničku:

$$4 = 1 + 2 + 3 + 4 = 10 = 1$$

V této rovnici nacházíme esenci celé pythagorejské filosofie. Tetraktis se graficky znázorňovala jako deset bodů uspořádaných do tvaru buď rovnoramenného či pravoúhlého trojúhelníku.
Na tento posvátný trojúhelník tradičně přísahali Pythagorovi studenti při svých zasvěcovacích obřadech. Tato tradice vlastně nikdy nezanikla a byla znovu oživena moderními svobodnými zednáři i jinými řády okultního charakteru.

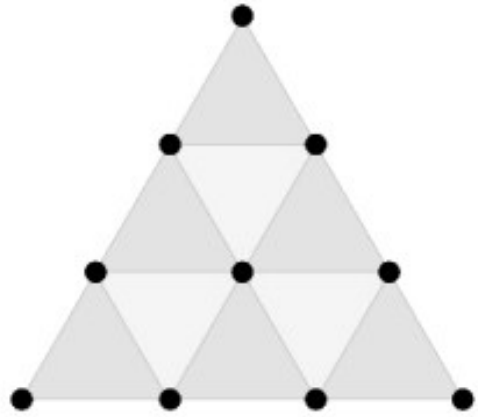

Tetraktys

6. ADAM

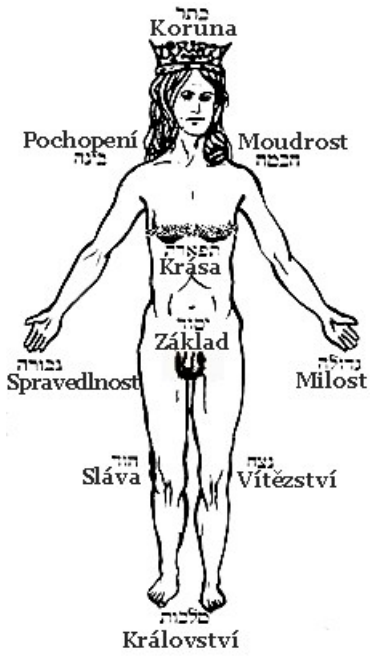

ADAM KADMON

Kabala rozlišuje dva základní aspekty člověka. Jedním z nich je *Adam*, nebo *Ben Adam*, což hebrejsky znamená syn člověka. Jiný název je *Iš*, což také značí lidskou bytost. Jsou i jiné možnosti, zatím se ale budeme zabývat jen těmito dvěma, přičemž později se také podíváme na Adama jako na bytost androgenní a na to, jaké to má možné implikace.

Adam a Iš nejlépe vyjadřují dva rozličné stavy mysli v nichž se člověk může nacházet. Záleží přitom na tom jaká je jeho orientace, kde se převážně nachází, zda ve světě nižším či ve světě vyšším. „Nižším světem“ ovšem nemíním svět pekelný či nějaké podsvětí, ale tzv. *Malkuth* neboli království země, to jest svět do něhož jsme se narodili a v němž žijeme a v němž zůstaneme dokud pro nás nenastane čas odtud odejít. „Vyšší svět“ je potom tím, co bychom jinak mohli nazvat světem duchovním. Výraz Ben Adam značí syna člověka, ale také „syna země,“ protože v hebrejštině slovo *adamah*

znamená zemi, půdu. Ben Adam nebo také *Adam Kadmon* (ještě další výraz, jímž se také později budeme zabývat) se nachází mezi nebem a zemí jako jakýsi zprostředkovatel mezi oběma těmito doménami. Druhý člověk, zvaný Iš, je člověkem duchovním. Iš pochází ze slova *Eš*, což značí oheň.

V bájesloví bývá oheň často spojován s duchem, s energií, s převodem a obnovou energie. Pták Fénix v řecké mytologii žil po tisíc let a když se jeho čas naplnil Fénix si vybudoval hnízdo z větví skořicovníku, které potom zapálil. Hnízdo i s ptákem shořelo a z popelu posléze povstal nový, mladý Fénix (někdy také vejce Fénixe), který potom žil dalších tisíc let. Podobná legenda se nachází v egyptské mytologii, kde máme ptáka Bennu, jenž se rovněž rodí z ohně jímž plane posvátný strom před chrámem boha slunce Ra, případně v jiných verzích tohoto mýtu vyrazí jako ohnivý pták ze srdce Osiriova. Pochopitelně, že nemůžeme nechat bez zmínky ani legendárního ptáka Ohniváka ze slovanských pohádek, které také inspirovaly ruského skladatele Igora Stravinského k slavnému baletu. V mytologických příbězích v nichž se vyskytuje ohnivý pták se zainteresovanému člověku většinou dostává nějakého úkolu. Následuje složité a obtížné pátrání, obvykle po vejci tohoto ptáka. V zásadě se ovšem jedná o alegorii hledání osobního životního poslání. Alegorická legenda o vejci, které se obnovuje v ohni (energii) ovšem zachází ještě mnohem dále, až k úplnému počátku vesmíru, který povstal z jakéhosi „kosmického vejce," kterému dnešní vědec může říkat „big bang" nebo nějak podobně. Iš, božský či duchovní člověk, je bytost oživená dechem kosmického ohně. Ve Starém zákoně *(Genesis 1:27)* se píše:

Bůh stvořil člověka ke svému obrazu, k obrazu Božímu stvořil jej: jako muže a ženu stvořil je.

V *Genesis 2:7* je to dále rozvedeno:

Hospodin Bůh pak z prachu země zformoval člověka a do jeho chřípí vdechl dech života. Tak se člověk stal živou bytostí.

Dvojí aspekt člověka je nám tímto dosti jasně naznačen. Nejprve zde máme člověka zformovaného z prachu země. Tím je Adam, člověk vytvořený z *adamah* neboli země, z půdy, z hlíny, člověk patřící na zemi, člověk hmotný, v této chvíli ale ještě bytost androgenní. Za druhé, Bůh vdechne do chřípí tohoto člověka. Je to dech života, dech Boží, posvátný oheň (*prána* v indických vedických textech), dech jímž se stal z člověka pozemského Adama člověk duchovní neboli Iš. Do té doby, než se mu dostalo Božího dechu, zde byl pouhý Adam, nyní se z něho ale stala živoucí duše.

Zde se také nachází prapůvod slavné legendy o pražském *Golemovi*, umělém člověku, který stejně jako Adam byl vytvořen z hlíny a potom oživen, v tomto případě tzv. *šémem* obsahujícím posvátné jméno Boží. Golema ovšem nevytvořil Bůh, ale člověk, rabín Lev, který jakkoliv byl učený, přesto nemohl zdaleka být dokonalý. Podle toho to také dopadlo, Golem se rabínovi vymknul z kontroly a ten byl nucen mu kouzelný šém odebrat a nechat potom Golema zpráchnivět na půdě synagogy.

Podle Bible, dochází ke stvoření člověka tedy vlastně dvakrát. Tak jak se to zde popisuje, Adam je zpočátku rovněž jakýmsi Golemem, až do chvíle kdy je Bohem oživen. Tím je teprve stvoření člověka dokonáno. Zůstává zde ale jistý konflikt a ten bude člověka provázet během celého jeho pozemského putování. Na jednu stranu jsou zde tendence vnořit se hluboko do hmoty a žít, zejména v mládí, jakoby nic jiného pro člověka neexistovalo než to, k čemu ho vyzývá hmotná stránka jeho osobnosti. Přitom na druhou stranu většina z nás, aspoň na krátkou chvíli, někdy také i během celé delší životní fáze, nejčastěji ovšem až ve zralejším věku, uslyšíme ten „hlas ticha“, jak tomu nutkání hledat si vyšší životní cíle trefně říká J. P. Blavatská.

Dvojí aspekt člověka je také subtilně vyjádřen v příběhu Kaina a Ábela v *Genesis 4:1,2:*

> *Adam se miloval se svou ženou Evou a ta počala a porodila Kaina. Tehdy řekla: „Získala jsem od Hospodina muže!“ Porodila také Ábela, jeho bratra. Ábel se pak stal pastýřem ovcí, ale Kain obdělával půdu.*

Jeden z obou bratří se zabývá tím, že pase ovce, což je utišující, klidné a kontemplativní zaměstnání, zatímco ten druhý je oráčem půdy, což znamená těžkou manuální práci, při níž se jistě příležitosti k meditování příliš nenabízejí. Když potom oba bratři přinesou Stvořiteli svoje obětiny, Ábel ovci a Kain obilniny, Hospodin:

„našel zalíbení v Ábelovi a v jeho oběti, ale v Kainovi a jeho oběti zalíbení nenašel.“ (Genesis 4:4,5).

Kainovi se to ovšem nelíbilo. Následkem toho:

Hospodin tedy Kainovi řekl: „Proč se zlobíš? Proč máš zkřivenou tvář? Copak tě nepřijmu, když budeš jednat dobře? Když ale nebudeš jednat dobře, pak ve dveřích číhá hřích a dychtí po tobě. Ty ale máš nad ním panovat.“ (Genesis 4:5,6)

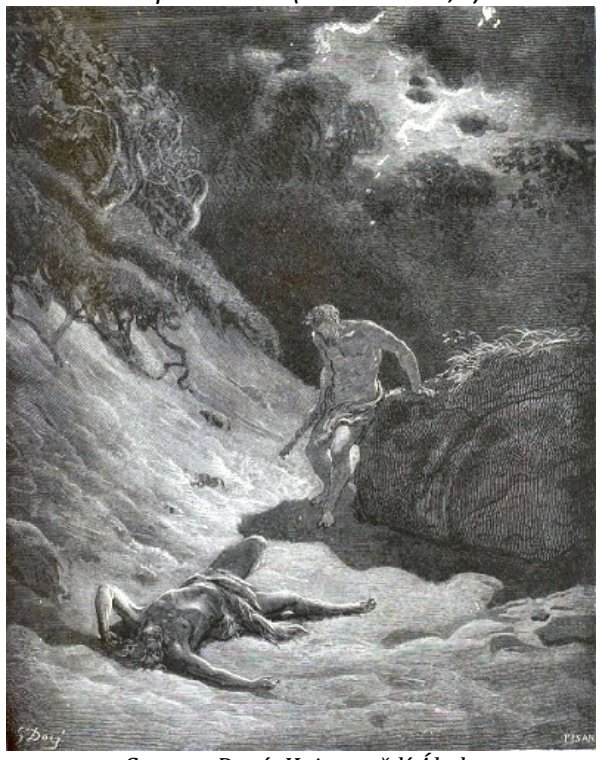

Gustave Doré: Kain vraždí Ábela

Toto je zcela jasně test, který Bůh měl pro Kaina připravený, zkouška, při níž Kain nutně musí propadnout. Když jsme se zabývali mytologickými příběhy o ohnivých ptácích, zmínil jsem se již, že lidé v nich většinou musí splnit nějaký úkol, podrobit se zkoušce. Test, který Bůh vybral pro Kaina, byl přetěžký, nejtěžší ze všech možných. Kain v tomto případě symbolizuje veškeré lidstvo, které se nedokáže vyhnout tomu, aby propadlo hříchu, který „číhá ve dveřích a dychtí po něm." Pokud jde o to „nad ním panovat," čili dokázat se nad něj povznést, nespočetné generace Kainových potomků se s tímto úkolem potýkaly a naprostá většina z nich má stále ještě daleko k tomu potkat se s úspěchem. Přitom jedna generace po druhé se stále hlouběji a hlouběji nořila do světa hmoty. Zatímco se lidští jednotlivci nepřestávají pídit po tom, o čem se domnívají, že musejí dosáhnout, uniká jim to, co skutečně potřebují. Duchovní stránka jejich vlastní bytosti se jim stává stále a stále vzdálenější. Symbolicky vzato, všichni jsme potomky Kainovými, to jest potomky člověka, který první spáchal na Zemi ten největší představitelný hřích, bratrovraždu. Proti tomu se Evin hřích, jímž bylo jedení ovoce ze zakázaného stromu, jeví jako maličkost. Od té chvíle se stále ještě nejen potýkáme s následky Kainova činu, ale vršíme stále nové a nové hříchy, čímž se náš úkol stává těžším a těžším. Podobá se to dosti situaci člověka, který si vypůjčil peníze a potom si půjčuje dál a dál, jen proto, aby mohl splácet úroky. Kabala je zde k tomu, aby nám pomohla dostat se znovu z červeného do černého a zůstat zde, zatímco si budeme stále více uvědomovat naši spiritualitu.

KOSMOGONIE KABALY

Člověk se nachází uprostřed, na půli cesty mezi nebem a zemí a také se vyvíjí mezi těmito dvěma velice odlišnými světy. Musí tedy nějakým způsobem navázat styk, spolupráci mezi oběma aspekty – světským a božským. Kabala mu může pomoci dosáhnout jistého způsobu koordinace.

Máme-li se vyznat v základních výrazech a směrech, potřebujeme k tomu mapu. V kabale máme také určitou kosmogonii, která je zde proto, aby se se nám dostalo nějakého

vysvětlení o tom, jak došlo k stvoření světa. Říkám „nějakého vysvětlení“, protože obrovský, pro nás neřešitelný problém nastane jakmile se začneme zabývat otázkou Stvořitele, protože si jej prostě nedokážeme představit. Nebo ji. Či snad ono? Máme totiž silnou tendenci Boha antropomorfizovat, což je pochopitelné, protože to je jediný způsob jak si vytvořit vůbec nějakou představu. S čtenářem bych proto chtěl uzavřít dohodu o tom, jakých termínů budeme užívat a co pro nás budou znamenat. Napíši-li na příklad Stvořitel či Bůh, míním jedinou, základní tvořivou energii. Nemíním moudrého starce sedícího na obláčku obklopeného andělskými sbory. Pokud si ovšem Stvořitele představujete právě tak, brát vám to nehodlám. Nemíním sice žádný big-bang, česky rovněž zvaný “veliký třesk”, pokud vám ovšem takováto představa vyhovuje nejlépe i tu si klidně můžete ponechat. Celá kabala je ale především o tom, že pokud zde někde došlo k nějakému třesku, musel ten třesk někdo nějak vyvolat; samo o sobě by k němu dojít nemohlo. Také, to něco, co „třesklo“ muselo být už něčím, aby si to vůbec mohlo třesknout, i kdyby to byly jen nějaké plyny, cokoliv. Odkud se to „něco“ vzalo? Že to tu bylo vždycky? Co ale bylo před tím „vždycky?“ A tak dále.

Kabala vychází z toho stanoviska, že „někdo“ nebo „něco“ tu bylo od počátku. Jaký byl ten počátek, kdy k němu došlo a co bylo předtím, tím se zabývat nebudeme, protože je to zcela mimo hranice lidského chápání. Někteří lidé, ti se sklony k metafyzice, mohou snad mít lepší představivost, na to ale nelze spoléhat. Proto musíme pochopit a přijmout to, že tu a tam bychom si bez antropomorfických výrazů prostě nevystačili. Obláčky s andělíčky, perlovou nebeskou bránu a podobné lidské výmysly, hodlám ale vynechat.

Termíny jichž budu užívat, často hebrejské, tam kde to půjde také české, budu psát tak jak jsem zvyklý je vidět ve spisech o kabale, tj. např. Bůh či Stvořitel s velkými začátečními písmeny, stejně jako hebrejské názvy sefirotů, např. Malkuth (království) či Keter (koruna), i když už jen proto, že naprostá většina kabalistů to tak dělá. Pokud se tato slova dají přeložit, učiním tak, případně překlad uvedu v závorce.

Dohodli jsme se tedy snad na tom, že samotného Stvořitele (Boha, Hospodina) si představit nedovedeme a proto se o to zatím ani nebudeme pokoušet. Místo toho si tam, kde by se snad měl nacházet, představíme stěnu či záclonu z husté mlhy, kterou neprohlédneme. Transcendentní Bůh se nám až doposud schovával za oním mlhovým závojem, jenže v jistém okamžiku, z důvodů které dost dobře nedokážeme pochopit, se rozhodl nějakým způsobem se projevit. Jediný možný způsob jak toho mohl dokázat byl ten, že se odtáhl od veškeré všemohoucnosti a vševědoucnosti i od všech těch ostatních „vše“ a „nej“ jakými jej můžeme častovat a jaká si s ním chceme spojovat. Tímto Bůh vytvořil jakýsi druh vakua. Tomu se v kabale říká Cimcum, což je koncept jímž se později budeme zabývat podrobněji. K alespoň částečnému pochopení musíme nyní přijmout to, že Bůh nezaujímá žádné určité místo v prostoru, nýbrž zaplňuje celý prostor, který je ovšem více-dimenzní (aby to bylo ještě trochu obtížnější k chápání). V tomto vakuu (pochopitelně, že používám tohoto výrazu pouze proto, že jiných srozumitelných se mi nedostává) potom Bůh stvořil vesmír. Od okamžiku, kdy se Bůh vynoří zpoza závoje, tedy se manifestuje, započíná se proces involuce. Involuce postupuje od stavu čistě duchovního, božského, ke stavu materiálnímu. Kabalisté si vytvořili systém neboli glyf, který je znám jako Sefirotický strom nebo také jako Strom života.

Stromy, jaké se dosti běžně nacházejí v přírodě

7. SEFIROTICKÝ STROM ŽIVOTA

Strom života, jak jej viděli staří Egypťané či Babylóňané

Strom života se v nějaké formě vyskytuje jako důležitý symbol prakticky u všech národů a ve všech historických epochách. Proč je tomu tak? Od těch nejranějších dob si člověk neustále uvědomoval přítomnost stromů. I když po nich třeba jako opice lézt nemusel, jak si to možná představují někteří evolucionisté, stromy jistě hrály důležitou roli v jeho životě a v každém případě byl jimi neustále obklopen. Větve stromů sahají vysoko do nebes, zatímco kořeny jdou hluboko do země — strom takto symbolicky žije jak v nebi tak i na zemi, přičemž obě tyto rozdílné říše spojuje. Navíc, jako ten na obrázku vpravo, stromy mívají ve svých tvarech často hodně společného s člověkem a s lidským tělem — peň stromu je jako trup, větve mohou připomínat roztažené lidské paže, kořeny (a k tomu už je jistě zapotřebí trochu víc fantazie) mohou být jako nohy pevně usazené v zemi. V mnoha pohádkách a mytologických příbězích se vyskytují stromy, které jednají, hovoří k člověku

(obvykle velice moudře), dokonce i chodí, a mohou být v různých směrech nápomocné lidem, zejména těm „hledačům pravdy," jejichž mysl není uzavřená tak, jak tomu bývá u mnoha jiných lidí. Takto je tomu na příklad i ve známé Tolkienově fantastické románové trilogii Pán prstenu.

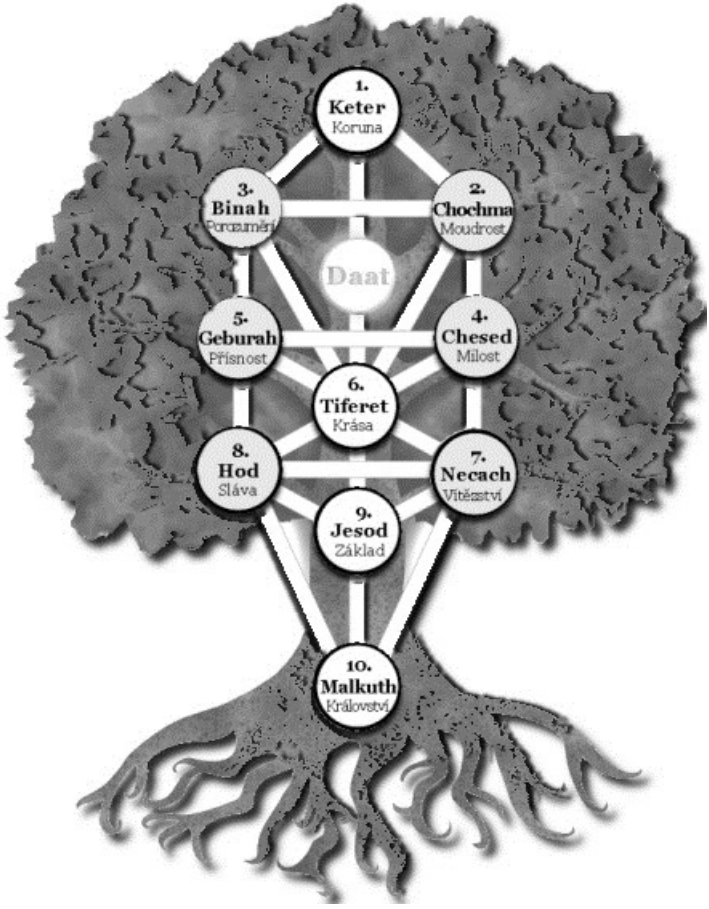

To, co zde vidíte a co vyhlíží tak trochu jako schéma nějaké atomické či molekulární struktury, uvidíte v této knize v mnoha formách. Je to *Ilán* neboli *sefirotický Strom života*.

Nejprve si zopakujme to, co jsme si již pověděli o aktu Stvoření. Na počátku zde máme neproniknutelný závoj; za tímto závojem se nachází nepostižitelný, nepopsatelný, dokonalý, všemocný a

vševědoucí Bůh, který je pro nás naprosto nepochopitelný. Již to, jak se vyjadřujeme o této nejvyšší bytosti, nám ukazuje, jak enigmatická pro nás je ve svém charakteru. Slova, která používáme k jejímu popisu, většinou mívají předpony „nej—, vše—," či velmi často také negativní „ne—," naznačující čím Bůh není, spíše než čím je. To vše proto, že prostě nevíme.

Představme si dále, že v jistém okamžiku se závoj poněkud pootevře a vzniklou skulinou prochází paprsek čistého, bílého světla, vitální energie. Tato energie potom projde různými stupni emanace a to podle toho z jakých sfér a jakých atributů Boha vychází. Těmito atributy jsou jednotlivé sféry nacházející se na Stromě života. Vše vyústí v konečný akt Stvoření, jímž je podle kabalistů člověk, bytost která je obrazem Božím.

Hebrejsky jsou tyto stupně neboli emanace Stvořitele nazývány *sefiroty*, což je plurál slova *sefira*. Jak již samotný zvuk tohoto slova naznačuje, sefira má stejný význam jako česká sféra. Představovat si tyto emanace jako sféry je pro nás poměrně snadné, dokonce snad i přirozené. Sluneční soustava se přece také skládá ze sfér a stejně tak si představujeme i model jádra atomu. První z emanací, která vstoupí v existenci ihned poté kdy došlo k manifestaci, se nazývá *Keter*, což hebrejsky znamená koruna. V tomto stádiu Stvořitel pro nás stále ještě zůstává skrytý. Keter je ta nejvyšší sefira, jejíž horní část je stále ještě obrácena směrem (pokud ovšem v prostoru o více dimenzích lze hovořit o "směru") k závoji, odkud vyšla a který se nachází přímo nad ní. Protože je první, Keter je také tou nejčistší sefirou, neboť se nachází nejblíže tomu, co sice nedokážeme popsat, co ale musí být buď dokonalé nebo to k dokonalosti má nesmírně blízko. Zde člověka napadá paradoxní metafyzická otázka: není snad manifestace, čili evoluce do světa hmotného, neboli vlastně vše co my známe a budeme kdy schopni poznat, ničím jiným než dalším v řadě pokusů o zdokonalení?

Poté, kdy stvořil první sefiru, Bůh se rozhodl materializovat. Tohoto výrazu ovšem používám pouze proto, že jiný vhodný nemáme a také proto, že takový bude konečný výsledek celého procesu. Trochu na pomoc nám může být představíme-li si Stvořitele jako čistou energii ve stavu úplného souladu, naprosté jednotnosti. V první sefiře se nachází zárodek toho, z čeho nakonec

vznikne „deset tisíc věcí,“ což je jak Číňané nazývají celý koncept Stvoření. Aby toho mohl dosáhnout, Bůh musí nejprve polarizovat až doposud nediferencovanou čistou energii a aby mohl dojít k mnohonásobnosti, musí najít nějaký způsob k tomu jak jednotnost rozbít, aby se dosáhlo rozmanitosti. Jinými slovy, Stvořitel musí postavit na jednu stranu energii a na druhou stranu formu, podle níž se potom až doposud čistá nepoužitá energie může vytvářet. Postupně tak vznikají další sefiroty, z nichž každá představuje jeden z atributů Stvořitele. Sefirotický strom se sestává z deseti sefirotů a dvaadvaceti cest, které je navzájem spojují *(vpravo*). Odpovídá to deseti základním číslům a dvaadvaceti zvukům neboli písmenům hebrejské abecedy.

Některé chrámy a jiná místa kde se konají rituální obřady, včetně původního Šalamounova chrámu v Jeruzalémě, mívají dva sloupy po stranách vchodu, s průchodem uprostřed. Tarotový trumf číslo dvě se nazývá *Velekněžka*. Ta bývá obvykle znázorněna jako sedící mezi dvěma sloupy, často označovanými hebrejskými písmeny Jod a Bet. Vypadá to jakoby tam byla proto, aby případně bránila vstupu těm, kteří nemají uvnitř svatyně nacházející se za jejími zády co dělat. Pokud se v takovém chrámě koná obřad

iniciace, kandidát před svým zasvěcením musí nejprve projít dovnitř chrámu mezi těmito dvěma sloupy, které představují polaritu. Symbolicky tak kandidát prochází ze světa mnohonásobnosti do světa jednoty, do vnitřní svatyně. Oba sloupy přitom představují hranici a průchod mezi světem profánním a světem ducha. Když mezi nimi prochází, vzniká přitom určité napětí, s jehož pomocí je kandidát jakoby vtažen dovnitř svatyně, do světa duchovního. Při vycházení dochází k opačnému procesu. Většina lidí toto nepocítí, ti kteří jsou o něco senzitivnější to ale pocítit mohou, někdy i dost silně.

Až v poměrně nedávné době začali si vědci všímat a posléze i vážně brát v úvahu to, o čem se v různých hermetických spolcích vědělo už dávno a co věděli také kabalisté, kteří to mají zabudované v glyfu známém jako Strom života. Strom je rozdělen na tři sloupce, každý z nichž se jmenuje podle sefiry, která se nachází uprostřed. Nalevo takto máme *sloup Přísnosti* (či také Hněvu), napravo *sloup Milosti* (či Milosrdenství), uprostřed potom je *sloup Krásy* (či Rovnováhy). Náš mozek je uspořádán podobně: má svou pravou stranu a levou stranu, každá z nichž funguje více méně nezávisle na té druhé, zatímco středem prochází do páteře mícha, jejíž pomocí je vše rozváděno po celém těle. Mohli bychom také sloupce pojmenovat netradičně po těch spodních sefirotech, jimiž jsou *Hod* (Sláva), *Necach* (Vítězství) a *Jesod* (Základ). To by učinilo naše porovnání s mozkem snadnější protože, jak uvidíme o něco dále, tyto sefiroty svým charakterem nejlépe odpovídají funkcím v obou stranách mozku i míše vedoucí do páteře.

Mícha se nachází uprostřed a odpovídá sefiře *Tiferet*, které se rovněž říká *Krása*. Signály, které procházejí míchou a nervovým systémem do celého těla, musejí mít v sobě určitou rovnováhu. Pokud by se vše řídilo jen jednou stranou mozku, dejme tomu tou levou, jíž vládne sefira Hod a tudíž logika, bez přispění té pravé strany a představivosti, byli bychom asi značně nekoordinovaní. Vše by v nás postrádalo rovnováhu, jak po tělesné tak i mentální stránce. Mohli bychom například užít náš Hod a na elektrické kalkulačce vyťukat nějaká čísla, sečíst je a dostat nějaký výsledek. Co ale potom s tím součtem uděláme? V okamžiku, kdy začneme

toho výsledku nějak využívat, na scénu vstupuje sefira Necach, která vládne naší představivosti.

Těžko bychom nacházeli povolání na oko sušší a nudnější než jaké má běžný účetní. Pochopitelně, že takový účetní musí užívat svůj Hod do značné míry, zdaleka ale ne pořád. Když se dostane k místu, kdy potřebuje udělat rozvážný účet pro svého klienta, kde se ukazují příjmy a ztráty a porovnávají se s výdaji, na čemž všem závisí kolik ten bude muset zaplatit daňovému úřadu, chytrý účetní s obrazotvorností mu může ušetřit spoustu peněz. Můžeme směle říci, že každý krok vpřed, který lidstvo ve svých dějinách učinilo, počínajíce třeba vynálezem ohně, vyšel z té duchovní stránky člověka, z pravé strany mozku, kde dlí naše představivost, imaginace. Logika, která se nachází na té druhé straně mozku i Stromu života, se nám ovšem právě tolik hodí, zejména když potřebujeme posoudit co s tím skvělým výplodem své fantazie hodláme vlastně udělat. O tom. jak se tyto dvě sefiroty, Necach a Hod, jejichž role jsou v běžném lidském životě v porovnání s ostatními sefiroty asi těmi nejdůležitějšími, vzájemně doplňují (či spolu někdy i soupeří) si ale povíme v jiné, pozdější kapitole.

8. AKT STVOŘENÍ

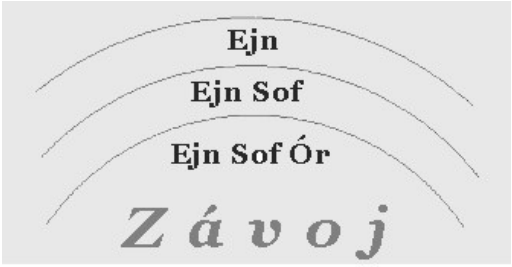

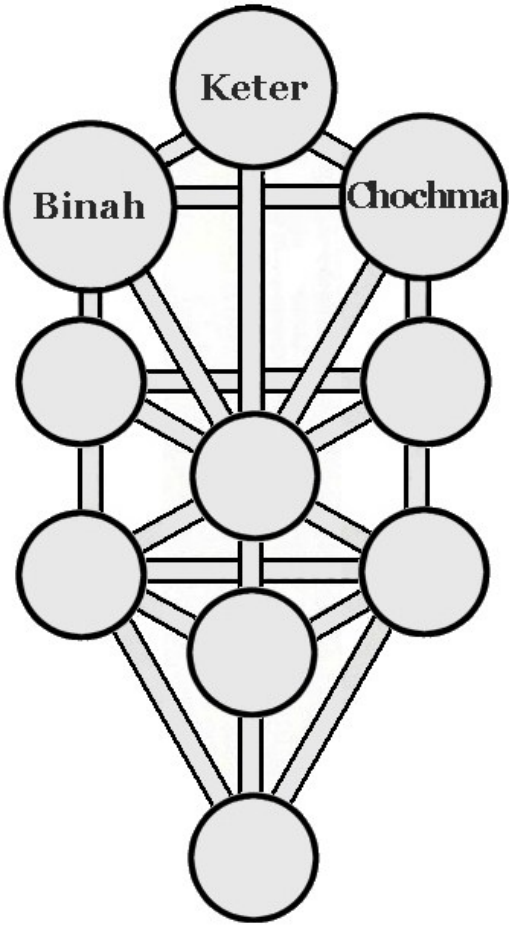

Až doposud jsme se většinou pohybovali po okraji a neodvažovali se příliš blízko středu, jímž je samotný akt Stvoření. Veškeré otázky, které si každý inteligentní tvor nevyhnutelně musí pokládat ... Kdo jsem? Odkud pocházím? Proč tu jsem? Kam směřuji? … se dají zredukovat na tu jednu jedinou: Co bylo na začátku?

Takovouto otázku si kladlo před námi mnoho lidí a bezpochyby se jí budou zabývat i ti, kteří teprve přijdou. To i přesto, že si většina z nás musíme uvědomovat, že Stvořitel, Bůh, nejvyšší Božstvo, či jakékoli jiné jméno pro tuto bytost, mocnost či energický zdroj můžeme mít, prostě není pro nás pochopitelný. Na tom se také shodují všichni kabalisté. Což neznamená, že se o vysvětlení pokoušet nehodlají. Přístup k věci mají takový, jaký by jistě schválil vrchní komisař Scotland Yardu, tj. vylučovací proces. Při něm se eliminují veškeré boží atributy které dokážeme popsat, tedy vše, co je nějakým způsobem poznatelné. To, co zůstane, je absolutní nic, takové nic o jakém nic nevíme a vědět nemůžeme, je to možná jen pouhá myšlenka Stvořitele na to, jak by to „nic" mohlo vypadat, kdyby ovšem existovalo. Jenže, ono ještě neexistuje, i když zabírá veškerý prostor. Tomuto absolutnímu, nezměrnému, nekonečnému, či snad naopak pramalému, absolutně nepatrnému „nic", říkají kabalisté *EJN* (nebo také *ain, ayn*).

Potom, přičemž nemůžeme ani říci to obvyklé „v jistém bodě či v jistém čase", protože tu nemáme ani čas, ani prostor a tudíž ani bod, to „nekonečné nic" začne existovat. Stále ještě zabírá veškerý (či žádný) prostor, stále to ještě ale není „něco", pouze nekonečné avšak již existující „nic". Kabalisté je nazývají *EJN SOF (ain soph)*. Mohli bychom tomu také říkat „ne něco", nebo třeba i „něco, co teprve (možná) bude"... Třetím stadiem tohoto vývoje, pohybu směrem od ničeho k něčemu, je tzv. *EJN SOF ÓR (ain soph aur)*, „nekonečné světlo". Je to tedy stále ještě „ne něco", nicméně je to již ne něco - osvícené. Podívejme se nyní na prvních pět veršů knihy Genesis.

1: Na počátku **Bůh** *stvořil nebe a zemi.*
2: Země pak byla pustá a prázdná, nad propastí byla tma a nad **vodami** *se vznášel Boží Duch.*

3: Bůh řekl: „Budiž světlo!" – a bylo **světlo**.
4: Bůh viděl, že světlo je dobré, a Bůh oddělil světlo od tmy.
5: Bůh nazval světlo „den" a tmu nazval „noc". Byl večer a bylo ráno, den první.

V textu zvýrazňuji tři slova — Bůh, voda a světlo. Dělám tak proto, že naší lidskou potřebou je najít si nějaké pojmy které nám jsou aspoň trochu srozumitelné, tedy něco, čeho se můžeme přidržet. *Bůh* jako *Ejn*, *voda* jako *ejn sof*, a *světlo*, jako *ain sof ór*, jsou slova která by nám měla vyhovovat už proto, že jak voda tak i světlo jsou zmíněny v textu jak v původní hebrejštině tak i ve všech překladech. Překlady z hebrejštiny do kteréhokoli jazyka jsou ovšem vždy nepřesné. Nepřesný je jistě každý překlad, o hebrejštině to ale platí zejména, protože tento jazyk má v sobě zabudovaný číselný kód, který se v překladu nutně ztratí. Dešifrovací klíč existuje pouze v hebrejštině, takže i ten nejlepší překladatel se nachází před neřešitelným problémem. Lidí, kteří dokáží číst Bibli v hebrejském originále, není příliš mnoho, takže nepřesný překlad, jaký máme, je pro nás přece jen lepší než žádný překlad. Jak ale popsat slovy něco, co je pouhá prázdnota, bez tvaru, bez barvy, bez ničeho? Odkud se vzala propast, jak se nám tam objevila voda? K tomu všemu tu máme v prvním verši to třetí slovo *Elohim*, které je snad tou největší záhadou (nezapomeňte, že hebrejština se čte zprava doleva):

בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ

Berešit bara Elohim et haššamajim veet haarec.
Na počátku Bůh stvořil nebe a zemi.

V češtině i v jiných jazycích je slovo Bůh singulárem, v hebrejštině zde ale máme slovo Elohim, což je normálně plurál. Tímto se nám otevírá celá řada možností a musím říci, že vzhledem k tom, že je židovské náboženství pevně postaveno na víře v jediného boha, je to těžko uvěřitelné. Ovšem, v Bibli se nachází podobných enigmatických pasáží víc, jak si ještě ukážeme. První pozitivní čin Stvořitele nacházíme v třetím verši, kde se píše:

Vajomer Elohim jehi ór vajehi ór.
A Bůh řekl, budiž světlo a bylo světlo.

Zde máme to nekonečné světlo *ejn sof ór*, které vzešlo z předchozího *ejn sof*. Bůh potom viděl, „že je světlo dobré“, takže je oddělil od tmy. Tma je věc nedokonalá a představuje negativní energii. Tma je soustředěna sama na sebe, protože stejně jako je tomu v případě vesmírné "černé díry", její hlavní vlastností je potřeba přijímat, vše do sebe vtahovat a nic nevydávat. Tma je stvořena z ničeho — v hebrejštině něco stvořené z ničeho se nazývá *ješ me ejn*, což je opakem *ješ me ješ*, něco z něčeho. To poslední ovšem již není tvořivým činem, protože se už jedná o přetvoření, transformaci. Přetvořit věci může i člověk; pouze Bůh je ale schopen toho vytvořit něco z ničeho.

Podle kabaly je Stvořitel vše-darujícím i vše-sdílejícím. Celý akt stvoření závisí na tom, že Stvořitel je a provždy zůstane dokonalým a také na tom, že jeho úmyslem, snad by bylo lépe říci jeho potřebou, je o to vše čím oplývá, se podělit. Protože jsme stvořeni “v jeho podobě”, máme také stejnou potřebu se o věci dělit a věci darovat. Čím víc toho vydáváme, tím víc je nám i dáváno; taková už je podstata sefirotů.

TŘI TROJICE

Světlo, které vyšlo původně ze Stvořitele, bylo zpočátku pouze čistou energií. Jedním ze zákonů vesmíru, většině z nichž sice příliš dobře nerozumíme, jichž jsme si ale aspoň do jisté míry vědomi, je ten, že nebeská tělesa se zásadně nepohybují po drahách, které by byly přímé. Stejně tak i pohybující se čistá energie opisuje křivku, kruh, elipsu. S tím jak té energie přibývá stále více a více, vytváří se zároveň jakási síť, vzorek, šablona. Nesmíme zapomínat, že se zde pokoušíme popsat slovy něco, co je ve skutečnosti nepopsatelné, takže náš popis musí nutně být nedokonalý. Nicméně si zkusme představit, že zatímco energie takto koluje, utváří a formuje se, postupně se začíná měnit. Z původního stavu, v němž byla čistou energií, začne se měnit v něco, co je pro nás sice stále ještě

pouhými slovy nepopsatelné, avšak je to již poněkud více hmotné. To "něco" můžeme potom nazvat „nediferencovanou hmotou“; je to hmota, která neměla ještě možnost se diferencovat, „rozrůznit se“, neboli stát se něčím co bychom již mohli být schopni pojmenovat, protože už by se zde vyskytovaly určité vlastnosti jimiž by se vyznačovala. Takového stavu ještě naše prvotní energie ovšem nedosáhla; nacházíme se stále ještě v tom nejranějším stádiu stvořitelského procesu a to co zde je nelze proto nijak charakterizovat. Je to svět pro nás nepochopitelný, nad nímž se nachází závoj kryjící nám ještě nepochopitelnější *Ejn Sof Ór.* To, co se zde takto nedokonale snažím popsat, se děje na samotném vrcholu našeho Stromu života, v nejvyšších třech sefirotech. *Keter* je jako koruna, jejímž otevřeným vrcholem proudí dolů čistá energie. Ta vzápětí prochází, v této fázi stále ještě nediferencovaná, druhou sefirou *Chochma*. Třetí sefira *Binah* je potom místem kde se začne vytvářet jakýsi pravzor, šablona či síť, v níž se energie již tak říkajíce zachytí, kde konečně se začíná stávat něčím co můžeme rozlišit, čemu tudíž už můžeme dát nějaké jméno. To něco nazvěme pro naše účely “nádobou”, protože se zde energie zachycuje a nashromažďuje, podobně jak tomu činí voda ve džbánu.

Podle kabalistické tradice, kterou se ještě budeme zabývat podrobněji v pozdější kapitole, první pokus k němuž v původním procesu Stvoření došlo, nebyl úspěšný. Když prvotní energie, světlo, vyšlo od Stvořitele, dostalo se do stádia v němž mělo vytvořit první sefiroty. Tyto se sice vytvořily, vzápětí se ale rozbily. Co se stalo? Dalo by se říci, že nádoby byly příliš křehké na to aby vydržely nápor energie. Chyběla jim pružnost. Co je pružnost a jak té lze dosáhnout? Pružné je něco co má vůli se buď roztáhnout nebo povolit, podle toho, čeho je právě zapotřebí. V případě našich sefirotů-nádob bylo zapotřebí diferenciace; jinými slovy tam kde nádoby energii přijímaly, tyto se potřebovaly stát negativními, tak jak to musí učinit každý příjemce, který pokud má přijmout to co je mu nabízeno, musí postát s nehybnou otevřenou dlaní. Naopak, v tom místě kde sefiroty předávaly energii dále, staly se pozitivními, což je úlohou každého dárce. Jedině tak se mohl utvořit řetězec sefirotů, který se končí sefirou *Malkuth*, která je tím posledním příjemcem. Takto energie postupně ztrácela svoji původní ryzost a

nabírala na hustotě. Stávala se diferencovanější, vytvářela si všude svoje charakteristické rysy, vhodné pro to místo, které zastávala, pro ten účel, který měla plnit. Jakmile zde máme diferencovanou energii, vše si již může začít vytvářet své unikátní vlastnosti, svou strukturu, barvu, tvar, atp. Je to potom schopné plnit svou roli na cestě životem. Zopakujme si, že Keter přijme prvotní energii, Chochma vytvoří vzorec neboli model vznikající sítě, Binah potom dodá energii potřebnou formu. Jak ve staré řecké mytologii, tak i v moderních teoriích Einsteinových, se nachází myšlenka takovéto základní sítě, která umožňuje neustávající proudění energie, která oživuje hmotu a udržuje ji ve stavu vhodném právě pro tu funkci, kterou zastává v celkovém systému.

Podívejme se znovu a z jiného úhlu na náš Strom života. Tentokrát jej máme rozdělený na tři trojice. První z takto vytvořených trojúhelníků, sestávající se ze sefirotů *Keter, Chochma a Binah*, ještě náleží k říši ryzího ducha a míří proto svým vrcholem nahoru, ke zdroji veškeré energie. MacGregor Mathers, jeden ze zakladatelů řádu Zlatého úsvitu, má pro to název „intelektuální svět“. Když jsem si toto poprvé přečetl, příliš mi ten název neseděl. Potom jsem přišel na to, že s ním na příklad také nesouhlasí Dion Fortune, která prohlašuje, že je to název zavádějící, protože podle ní je intelekt v podstatě utvrzení intuice a představ, tudíž název nevhodný pro svět jemuž vládnou tyto tři nejvyšší sefiroty. Nicméně, Fortune s žádným jiným názvem nepřichází. To také chápu, protože svět těch nejvyšších sefirotů má blízko k božství a tudíž je pro nás příliš vzdálený, abstraktní, nepochopitelný a tím pádem i těžko pojmenovatelný. Protože ale nějaký název bychom snad mít měli, navrhuji *Trojúhelník ducha.* Druhému seskupení sefirotů, jimiž jsou *Chesed, Geburah a Tiferet*, říkám *Trojúhelník principů*, protože v něm jde především o zákony morality, etiky a spravedlnosti a o to, jak je vzájemně vyvážíme. Tento trojúhelník, na rozdíl od předešlého, je namířený směrem dolů do světa hmoty, na který působí.

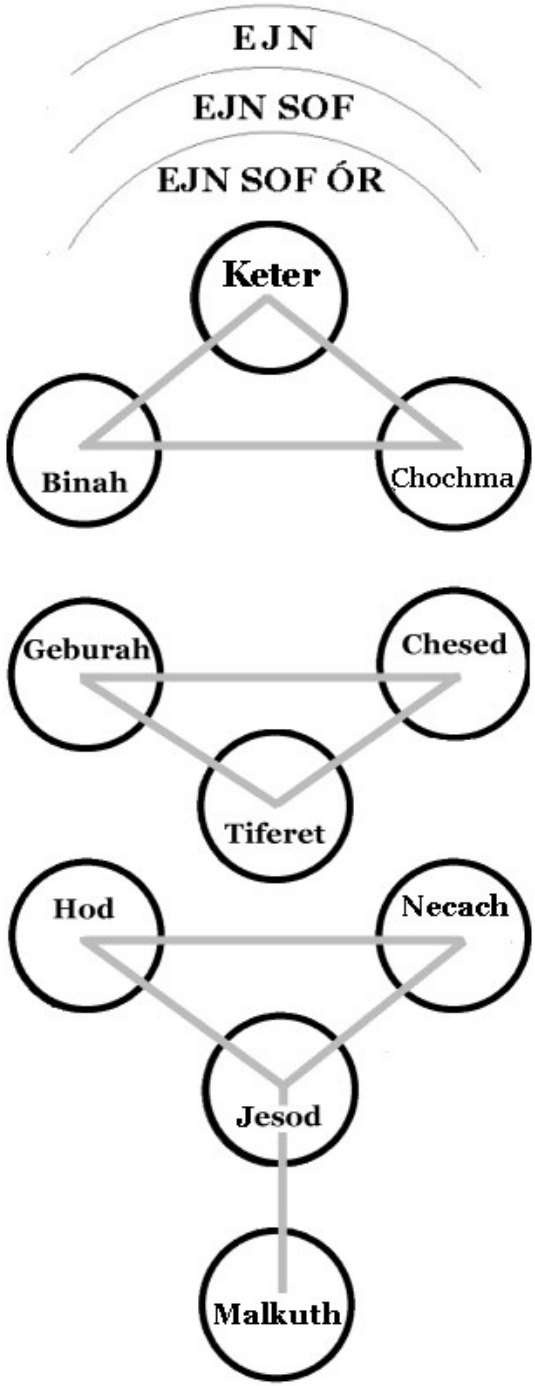
EJN
EJN SOF
EJN SOF ÓR
Keter
Binah
Chochma
Geburah
Chesed
Tiferet
Hod
Necach
Jesod
Malkuth

Třetí trojici tvoří sefiroty *Necach, Hod a Jesod*. Prvním dvěma z nich věnuji celou pozdější kapitolu. Dalo by se skoro i říci, že na těchto třech sefirotech celou tuto knihu zakládám a to z dobrých důvodů. Snad téměř každý člověk, pokud se přímo neutápí v hmotném světě a proto nic jiného kolem sebe nevnímá, chápe, že zde někde musí být svět, nám neviditelný, v němž se věci utvářejí, dříve než se pro nás stanou realitou. Míním tím svět v němž jsou věci s nimiž se máme setkat v našem světě jaksi zformovány, uhněteny či uplácány do své konečné podoby, stejně jako těsto z něhož má nakonec vzniknout to, čemu říkáme „chléb náš vezdejší“. Název, který navrhuji, je proto *Trojúhelník formace*.

DAR ŽIVOTA

Tma, o níž se píše v druhém verši knihy Genesis, není jen nic neviditelného, není to žádná prázdnota. Tato tma nebo, chcete-li, „pramáti veškeré tmy“, nemá žádné kvality, žádnou barvu; je to stav neexistence, pouhý krok předtím než něco začne existovat. Zlo, které bývá často souznačné s tmou, tmářstvím, je v zásadě nenaplněnou touhou k tomu něco přijímat, pobírat, získávat. Důležitý zde je právě ten výraz „nenaplněná touha“ — jinak by totiž mohlo snadno dojít k nedorozumění. Touha po tom něco získávat sama o sobě nemá v sobě nic zlého, dokonce naopak. Pokud by zde nebylo žádostivosti a nikdo by si ničeho nepřál, Stvořitel by neměl důvod k tomu cokoliv stvořit. Žádostivost je ego člověka, stav jeho vědomí, něco co za žádných okolností nesmí být zničeno, co je zapotřebí nasměrovat tak, aby to hrálo takovou roli jakou to hrát má. Tím, že si někdo něčeho přeje, umožňuje nejenom Stvořiteli, ale i jinému člověku, takové přání splnit. Potěšení z toho, že může něco někomu darovat, je přitom na straně dárcově. Pro nás je důležité si uvědomit, že pokud zde máme stav rovnováhy mezi dárcem a příjemcem, kdy ten první chce darovat a druhý přijímat, umožňuje se tím neustálý přísun tvořivé energie. Z toho dále vyplývá, že pokud si někdo přeje nás něčím obdarovat, neměli bychom nikdy takový dar odmítnout. Odmítnutím bychom se totiž dotkli citů člověka, kterému bychom neumožnili naplnit jeho touhu po tom stát se dárcem.

Největší dar, kterého se člověku od Stvořitele dostává, je ovšem dar života. V poslední době se po světě značně rozšířily zprávy o tom, jak lidé postižení tou či onou neléčitelnou chorobou či prostě lidé staří, si přejí skoncovat se životem. Přitom se vždy odkudsi vynořují jiní lidé, kteří se jim to snaží umožnit a kteří se tváří jako velicí dobrodinci, přímo jako spasitelé lidstva. Někdy dochází k eutanazii se souhlasem, jindy ale i bez souhlasu obětí. K tomu bych chtěl říci především toto: nikdo nejsme natolik staří nebo natolik nemocní, abychom nemohli život snášet. Pokud má někdo veliké bolesti, je to součástí života, něco co je míněno nás povznést, poučit, učinit lepšími. Bolest má vždy jisté hranice a ty když se překročí, člověk upadá do bezvědomí. Když se někdo rozhodne si vzít život, připravuje se o něco co bylo míněno mu být ku prospěchu. Navíc ti, kteří volají nejvíc po tom aby se umožnilo lidem legálně si vzít život, jsou skoro vždycky lidé podstatně mladší, často příbuzní těch umírajících, které by nejraději viděli mrtvé a to co nejdříve. Měli by se především zamyslet nad tím, jak čisté jsou jejich úmysly...

O tom, zda má smysl žít život až do přirozeného konce, se vždy vedly filosofické debaty, někdy i dosti vášnivě. Na příklad existencialistický spisovatel *Albert Camus* kdysi napsal něco v tom smyslu, že v životě stojí před člověkem jen jediná důležitá otázka: zda má či nemá spáchat sebevraždu. Camus zemřel při automobilové nehodě a poměrně mladý, takže jsme se nikdy nedozvěděli zda či jak tuto otázku vyřešil.

Ruský filosof *Pjotr Demjanovič Uspenskij (1878-1947, nahoře)* se v posledních týdnech svého života soustředil na to, aby svou smrt „zažil“ při plném vědomí, protože byl přesvědčen, že to duši člověka nejvíc prospěje když bude moci sledovat proces smrti té osobnosti, která byla na tomto světě jejím nejposlednějším projevem. Uspenskij, který po ruské revoluci prožil druhou polovinu života většinou v Anglii, byl původně teosofem, později se ale stal žákem a spolupracovníkem *Grigorije Ivanoviče Gurdžijeva*. Navíc se také nacházel pod silným vlivem *Nietzschovým*. Aby mohl zemřít při plném vědomí, již těžce nemocný odmítal brát jakéhokoliv utišující prostředky a přinutil se navíc k tomu, aby vždy zůstal po celý den vzhůru, plně oblečený a na nohách. Podle toho, co o tom píše přímý svědek spisovatel *Rodney Collins*, skutečně se Uspenskému podařilo zemřít při plném vědomí. Jak dalece mu to prospělo a co se o smrti dozvěděl, se také nikdy nedozvíme, musíme se ale obdivovat jeho odhodlanosti.

O tom zda má či vůbec smí člověk spáchat sebevraždu se jistě museli bavit také lidé na úplně opačném konci společenského žebříku než na jakém se nacházel Uspenskij. V roce 2007 jsem měl na Tasmánii možnost si prohlédnout ruiny trestaneckého tábora,

které se nacházejí na ostrůvku Sarah u jihozápadního pobřeží tohoto podivuhodného ostrova. Díky lidskou činností téměř neporušené divočině, která se v těchto částech nachází, má mít toto místo nejčistší vzduch ze všech obydlených míst na této planetě. Počátkem 19. století jej jistě také měla, zároveň to ale bylo úplné peklo na zemi a to pro trestance, kteří sem byli dopraveni z Británie. Většinou to byli drobní zlodějové a podobní narušitelé tehdy velmi přísných britských zákonů; kdyby byli spáchali jen o trochu vážnější zločin nikdy by byli Austrálii ani neuviděli, protože by se jejich život byl skončil na konci provazu někde v Anglii. Takhle to neměli o moc lepší. Na Sarah, kam se trestanci převáželi v letech 1822-1833, panovaly snad ještě horší podmínky než v proslulém Port Arthur, kam začali být trestanci posíláni o desetiletí později. Z ostrova Sarah se nedalo nikam utéci, takže mnozí viděli sebevraždu jako jediné možné řešení. V něčem takovém jim ale většinou bránilo náboženské přesvědčení, protože církev zásadně sebevraždu odsuzovala. V té době se skutečně velice pevně věřilo v to, že duši sebevraha si rovnou odnese samotný ďábel a to bylo snad to jediné, co tyto lidi, většinou prosté a nevzdělané, od sebevraždy zrazovalo. Vězňové na Sarah i později v Port Arthur, si proto domlouvali mezi sebou sebevražedné pakty. Ten na kterého padl los potom zavraždil toho druhého, nejčastěji tak, že ho ubil nějakým nástrojem, sekerou či krumpáčem. Pochopitelně, že byl hned nato odsouzen k trestu smrti a pověšen. Výsledek: Jeden zavražděný vězeň, jeden popravený vězeň; žádný z nich ale technicky nespáchal sebevraždu a o to zde šlo. V myslích těchto nešťastníků nebylo pochyb o tom, že duši toho zavražděného si ďábel neodnese a navíc zde byla přece jen jakási šance, že ten druhý, i když se stal vrahem, se nakonec nějak peklu vyhne! Ďáblovi se tehdy v hantýrce říkalo „Old Jack“ a na jednom ze záznamů zachovaných z poprav na Sarah Island se skutečně nacházejí poslední slova jednoho z popravovaných trestanců: „Goodbye, Jack!“ Sbohem, ďáble.

PŘIJÍMÁNÍ DARU

Přijímat lze jedním z dvou možných způsobů; záleží přitom vždy na postoji příjemce. První z možností je přijmout něco (hmotný dar, peníze, ale třeba také učení, vědomosti) s takovým úmyslem, že si to člověk ponechá pro sebe. Jinými slovy, ze zištných důvodů, ze sobeckosti. Toto je negativní způsob přijímání, toto je „levá cesta“, která vždy láká člověka možnostmi zisku, které se přitom nabízejí. Druhá možná cesta je ta při níž se také něco přijímá, ale s tím úmyslem, že se o to budeme nějak dělit. Například s tím, že nám to pomůže splnit nějaká naše předsevzetí, že třeba s takto získanými vědomostmi budeme moci pomáhat jiným lidem, aniž bychom z toho měli nějaké podstatné hmotné zisky. Toto je pozitivní způsob přijímání daru, jde o přijímání s úmyslem se o dar podělit s ostatními lidmi.

V zásadě vzato ovšem vše co dostáváme pochází od Stvořitele. Američané mají jeden moc hezký zvyk, který tak trochu u jiných kultur postrádám. Je jím svátek Díkůvzdání. Nikdy jsem sice osobně Díkůvzdání nezažil a je docela možné, že bych byl zklamán, podobně jako mě již po dlouhé roky nechává chladným komerční cirkus, který se rozmohl ve spojitosti s oslavami Vánoc. Líbí se mi ale ta základní myšlenka, že aspoň pro jeden den v roce jsou lidé vedeni k tomu, aby si uvědomili, že se jim něčeho dostává a že by za to měli být nějak vděční. Naproti tomu je také dobré si být vědom toho, co rádi připomínají svobodní zednáři, že totiž nemáme důvodu se ostýchat, když se nám má dostat spravedlivé odměny, poctivé mzdy za dobře vykonanou práci. Existuje univerzální zákon o prosperitě, podle něhož má každý člověk právo na svůj podíl z hojností jimiž vládne příroda, dokonce celý vesmír. Není vůbec nic špatného na tom usilovat o věci, které si přejeme mít, jako třeba větší dům, slušné auto, dobré vzdělání pro nás i naše děti, atp. Pokud jsme přesvědčeni o tom, že v naší oblasti by měla být nemocnice či univerzita, je naším plným právem se o tyto věci zasazovat — to vše ovšem pod jednou podmínkou. Musíme být připraveni k tomu se o ně podělit, se svými sousedy, s veškerým lidstvem. Nemůžeme nijak pochybovat o tom, že úmyslem Božím je

aby byla hojnost všeho v celém vesmíru a že vše by mělo sloužit všem. Bohužel, je to právě neochota k tomu se o věci dělit, která způsobuje strasti — hladomory, války, rozpory mezi národy, rasami a náboženstvími. To vše a mnohá jiná zla, má původ v tom, že lidé jsou chamtiví, že se neřídí Božím zákonem podle něhož se máme o věci dělit.

9. ČTYŘI SVĚTY KABALY

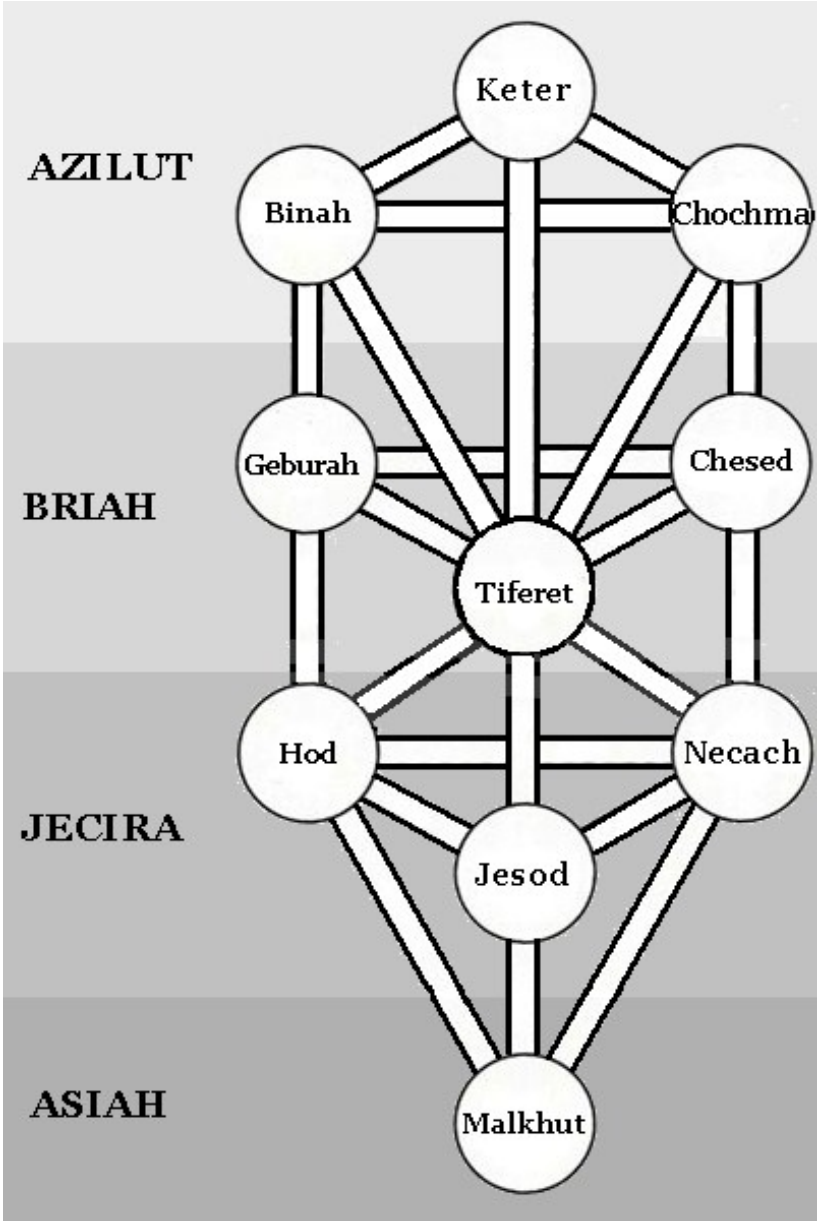

Podívejme se nyní na to, co nám povědí kabalisté o jednotlivých fázích procesu Stvoření, k nimž dochází poté, kdy se svět vynořil zpoza závoje kryjícího nám nepochopitelný *Ejn Sof.* Tyto fáze jsou čtyři a říká se jim také kabalistické světy. Prvním tímto světem je *Azilut* (nebo *Aciluth*), *Emanace*, místo v němž vznikají archetypy. Vše, co se má či může stát v budoucím světě, existuje již zde v potenciálu. Zdaleka to ještě nenabylo žádné formy, k čemuž nedojde ještě hodně dlouho. Podle W. Wynn Westcotta, v tomto nejvyšším a nejryzejším světě, jímž je Azilut, dlí deset sefirotů ve svém prvotním stavu jako archetypy (Westcott užívá výrazu *Adam Oilah* neboli nebeský člověk), dokonalé a neměnné. Aziluth je pro naši mysl téměř stejně nepochopitelný a nepřístupný jako Ejn Sof, snad jen s tím rozdílem, že ty nejskvělejší lidské mozky dokáží do těchto tajemství nahlédnout. Pokud k nim nepatříme, nemá pro nás význam se tímto světem příliš zabývat, prostě jej jen vzít na vědomí. Westcott píše dále:

Ve druhém světě, jímž je Briah, dlí archandělé v čele s Metatronem, který se vztahuje k sefiře Keter, v celé své zářné nádheře. Metatron je rouchem Al Shadaj, viditelné manifestace Stvořitele; číselná hodnota obou je 314 (Zohar III. 231a). Slovo Metatron značí „Nejvznešenější učitel.“ Je zde zajímavá podoba s řeckým výrazem met thronon, neboli vedle trůnu (Božího), což ale může být dovedeno příliš daleko. Metatron je vůdcem všech archandělů ve vesmíru, kteří se starají o nebeská tělesa a o vývoj bytostí, které je obývají. Podle kabalistů, je Metatron efektivně Bohem na Zemi neboli Demiurgem. Podle Macgregora Matherse, ostatními archanděli jsou Raciel, Cafkiel, Cadkiel, Kamael, Michael, Haniel, Rafael, Gabriel a Sandalfon.

Ve třetím světě, jímž je Jecira, se nachází deset kůrů andělských bytostí, každý z nichž přináleží k některé ze sefirotů. Jsou to inteligentní nehmotné bytosti ve světelných rouchách, které mají na starosti některá z nebeských těles, planety a elementární síly, dále roční doby, počasí a podobně. Andělské kůry patřící k jednotlivým sefirotům jsou Chajoth ha kodeš — Aufanim, Arelim, Chashmalim, Serafim, Melakim, Elohim, Beni Elohim, Cherubim a jako desátí Išim, což jsou Blahořečené duše mužů a žen. Jecira je na úrovni

formace a zahrnuje sefiroty Chesed, Geburah, Tiferet, Necach, Hod a Jesod. Čtvrtý svět zvaný Asiah obývají bytosti nejnižších řádů, také zlí démoni Klifotu, tzv. skořápky, rovněž veškeré hmotné předměty. K tomuto světu náležejí také lidé, jejichž duše jsou uvězněné v hmotných lidských tělech. Tento svět má také svých deset stupňů, postupně se vzdalujících od vyšších mocností a forem, každý z nich o něco temnější a více nečistý...

Westcott dále vypočítává temné a nečisté síly, rovněž sedm stupňů pekla včetně jeho vládce Samaela čili Satana, anděla smrti a také Lilith, ženského démona neblahé pověsti, o němž si později povíme více. Celkem to není s našeho hlediska moc pěkný pohled. Snad stačí jen říci, že to tady dole na zemi lehké nemáme, o čemž už stejně dávno ví většina z nás.

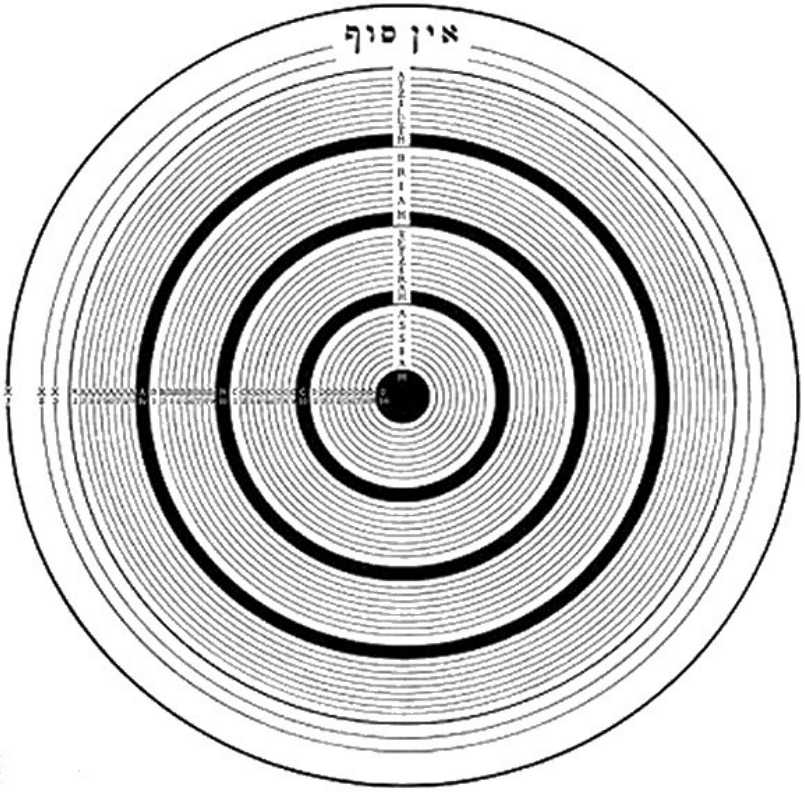

Zde máme poněkud jiný pohled na čtyři kabalistické světy, kde tyto světy, každý s deseti sefiroty, tvoří koncentrické kruhy.

Azilut, svět emanací a archetypů se, jak již víme, v zásadě nachází mimo pole našeho chápání. Máme zde ale klíče v podobě jmen a číselných hodnot, s jejichž pomocí mají ti nejvyspělejší lidští jedinci možnost jejich mystické významy rozluštit a pochopit. Azilut také odpovídá *živlu ohně* starověkých filosofů.

Briah: toto slovo je odvozeno z hebrejského výrazu pro „*tvorbu, tvořiti*"; je vskutku světem Stvoření a nám se nabízí do něho vstup či spíše pohled na úrovni nábožné filosofie. Je to také ten svět, který má na mysli Pythagoras spolu s jinými filosofy starověku, když hovoří o „hudbě sfér." Briah odpovídá *živlu vzduchu*.

Živel vodní ovládá Jecira. Voda je živlem proměnlivým, pohyblivým, vše naplňujícím. Tento svět již začíná být celkem pochopitelný pro ty z nás, kteří ovládáme vyšší formy astrologie (ovšem rozhodně ne toho druhu jaký nám nabízí denní tisk) a posvátnou vědu o číslech, rovněž zvanou pythagorejská numerologie. Slovo Jecirah je odvozené z hebrejského výrazu pro t*vorbu, tvořiti*. Zde již máme (někteří z nás rozhodně, ale ne vždy ti duchovně nejvyspělejší) možnost cestovat v tzv. *astrálním těle,* jak je popisují teosofové. Astrální tělo neboli *tělo touhy, tužeb*, je ovládáno lidskými emocemi a míra jeho ovladatelnosti se tudíž řídí tím, jak dalece jsme schopni svoje emoce podřídit vůli. Cestovat v astrálním těle ve spánku dokáže víceméně každý člověk, až na to, že téměř nikdy předem nemá potuchy o tom kam se dostane. Není to nepodobné potápění se v moři, přičemž si člověk vybere namátkou místo odkud z loďky skočí do vody. Někdy se potom může setkat hned pod hladinou s celými hejny ryb a jiných zajímavých tvorů, občas třeba narazí na žraloka, jindy to ale může být celkem fádní a nudná záležitost. Většinou ale míváme přirozený sklon k zapomínání toho, co se nám právě zdálo.

Asiah: toto slovo znamená „udělat," ve smyslu hmotném. Asiah je světem hmotných forem, který se projevuje jako aplikace matematických čísel. Odpovídá živlu země a sefiře *Malkuth*, která je ze všech sefirotů nejnegativnější v tom smyslu, že není přirozeným dárcem; naopak, projevuje tu nejsilnější touhu po tom stát se příjemcem. Tato žádostivost se potom projevuje jako

gravitace a je vlastní všemu hmotnému. Už Galileo Galilei a Isaac Newton se zabývali teoreticky otázkami souvisejícími s gravitací; po nich až do našich časů kvantové fyziky přišly celé další generace vědců. Nikdo až doposud uspokojivě nevysvětlil odkud vlastně gravitace pochází. Ví se už dávno celkem dobře jak gravitace funguje, lze vypočítat pohyby jednotlivých nebeských těles, atp. Co přesně ale gravitace je, tohle materialistická věda vysvětlit nedokáže. Kabalisté vědí, že Malkuth má kolem sebe silné gravitační pole, které je zde zřejmě proto, aby tato sefira mohla k sobě přitahovat co nejvíce sil, jimiž disponují ostatní sefiroty i světy. V tomto bodě se nacházíme nejdále od původního zdroje, takže by se dalo očekávat, že pozitivní tvořivé síly zde budou nejslabší. Nicméně, pravdou je opak — síly touhy se zde zesilují, takže vytvářejí jakýsi vír, jímž jsou tvořivé síly stahovány dolů, aby nakonec vyústily na místě svého určení.

Jeden ze způsobů jak si můžeme síly Malkuthu znázornit, je představit si koncentrické kruhy jaké vidíme na předchozím diagramu, které s tím jak se blíží ke středu mají neustále se zvyšující tendenci stát se spirálovitými a nakonec téměř přímo lineárními, mířícími do středu víru. Proto se této čtvrté fázi Stvoření někdy také říká *lineární fáze*, protože silná touha činí emanace, které původně byly přitahovány směrem k Malkuthu velice lehce, padat téměř vertikálně dolů.

KLIFOT

Zatímco proces Stvoření pokračuje, krok po kroku, od příčiny k následku, od jemného k hrubému, pro nás je to vše zastřeno *Klifotem*, kterému se také říká svět kůr, skořápek, slupek, koster atp. Pokud se má člověk osvobodit od predestinace a mít svou vlastní vůli, musí se dokázat přenést přes tento surrealisticky působící, zamlžený svět. Je velice obtížné nalézt vhodnou analogii v případě Klifotu, také zvaného *Kelifot, Qlifot, Keliphoth, Klipot*, atp. Snad pomůže, když si představíme cibuli, jejíž jednotlivé vrstvy či slupky se vzájemně liší v tloušťce a hustotě, tedy i ve frekvenci individuálních vibrací. Každá z těchto slupek se dotýká nebo aspoň

nějak ovlivňuje tu, která se nachází vedle ní. Či snad ještě lépe, vzpomínáte si na Rubikovu kostku? Ta má příbuzné v různých čínských koulích, které se také dají všelijak nastavovat, až se dostaneme k řešení. Někteří lidé dokáží takovéto hádanky vyluštit, většina to spíš vzdá. S Klifotem je to ovšem ještě mnohem a mnohem složitější, protože ty vrstvy se zde táhnou kamsi do nekonečna. Když se slupky Klifotu nastaví způsobem, který se nás nějak týká, můžeme potom zahlédnout to, co nazveme třeba zjevením, duchem, předtuchou či něčím takovým. Vliv to bude na nás mít spíše negativní.

Klifot může v nás také navodit sklony ke zlu, k hříšným skutkům, či aspoň k negativním náhledům na věci kolem nás. To na rozdíl od sefirotů, které vzbuzují spíš pozitivní hlediska. Nitro osobnosti každého z nás je jako válečné bojiště — neustále se zde odehrávají větší i menší souboje, dobro proti zlu, pravda proti lži, pevná víra proti pokušení; my přitom jsme nuceni se vždy rozhodovat ke které straně se hodláme přidat. To vše je ovšem nutné, jsou to nášlapné kameny stezky vedoucí ke konečnému cíli, které je nám zdolávat jeden po druhém. Klifot bývá často také zdrojem toho, čemu kabalisté říkají „chléb hanby." To je nejasný pocit viny, který občas míváme, aniž bychom k tomu měli validní důvody. Je tomu jakoby nám někdo našeptával, že jsme něco někde udělali špatně a nakonec se o tom i necháme přesvědčit a nějaký důvod k tomu cítit se vinnými si už nalezneme. Jindy zase získáme něco o čem se nám zdá, že nám to prostě spadlo do klína, že jsme si to nijak nezasloužili.

Jak se s takovými věcmi máme vypořádat? Především je dobré si jednou provždy vtisknout do paměti, že *nikdy nic nedostáváme zadarmo.* I když nám to jakoby spadlo z nebe, je tomu tak proto, že jsme buď za takový dárek už zaplatili nebo se od nás očekává, že zaplatíme, až k tomu dozraje čas. Čas může přitom dozrát za měsíc, za rok, někdy v tomto životě nebo také v některé z příštích, ještě velice vzdálených existencí.

Dále, potřebujeme si uvědomit, že ať se jakkoliv snažíme, někdy prostě uděláme chyby, špatná rozhodnutí, že proti tomu se nedá nic dělat a že vinit se z toho nám nijak nepomůže. Také to, že ohlížet se zpátky nemá cenu a že bychom se měli snažit na takové

věci prostě zapomenout. Nejlépe je jít za světlem, které na cestě iniciace před sebou vidíme a není důvodu ohlížet se přitom na každého přišlápnutého švába, kterého jsme nechali za sebou. Mimochodem, šváb by docela dobře mohl být představitelem světa Klifotu, se svým vzhledem, tím jak se dokáže množit, atp.

Pamatujme si, že světu kůr se lze vyhnout nejlépe tím, že se soustředíme na pozitivní stránky věcí!

KONEC PŘEDCHÁZÍ ZAČÁTKU

Země pak byla pustá a prázdná, nad propastí byla tma a nad vodami se vznášel Boží Duch. Bůh řekl: „Buď světlo!“ – a bylo světlo. (Genesis 1:2,3)
Řekl také Bůh: Buď obloha uprostřed vod, a děl vody od vod! (Genesis 1:6)

Když se v knize Genesis praví „buď světlo,“ tím světlem je *Chochma, moudrost*. Boží Duch vznášející se nad vodami je *Binah, pochopení*. Obloha uprostřed vod značí sefiru *Tiferet* i ostatní sefiroty, které ji obklopují. Vše vychází z mysli Stvořitele, a náleží to tudíž k světu emanací. *Azilut* je počátkem toho všeho, z čeho se má nakonec vyvinout hmotný svět *Asiah* a s ním konečná sefira *Malkuth*. Jestliže hodláme něco vytvořit, to co má být konečným výsledkem našeho snažení už existuje na jisté úrovni, i když si toho nejsme vůbec vědomi. Konec předchází začátku. Každé myšlence, každému činu, předchází podnět, v němž už se nacházejí veškeré možnosti a potenciální následky. Tohle vše se příčí zavedeným představám o tom, že „příčina předchází následku,“ můžeme to ale docela dobře také obrátit.

V průběhu 20. století došlo ke dvěma základním vývojovým situacím na poli psychologie. Tou první je teorie archetypů a kolektivního nevědomí, jejímž objevitelem a propagátorem se stal C. J. Jung. K tomu přilehlé je pole populární psychologie a vývoje osobnosti. Knihy na toto téma se začaly objevovat už někdy od konce dvacátých let 20. století a některé z nich, jako například *„The Power of Positive Thinking“ (Síla pozitivního myšlení)* Normana Vincenta Pealea se staly klasickými. Jako antikvář vám mohu

potvrdit, že zájem o knižní tituly tohoto typu neustále roste mezi čtenářstvem. Autoři vycházejí z pozitivního náhledu na věci, ať již jde o úspěch v životě, či o to jak se má člověk vypořádat s krizovými situacemi, jakými mohou být například smrt v rodině, rozvod, atp.

Člověk zabývající se kabalou by se mohl snadno uživit jako lektor při motivačních kurzech tohoto typu. Aniž by se zmínil jediným slovem o kabale, aniž by užíval její terminologie, mohl by říci svým posluchačům, že Příroda už je tak zavedená, že jim nedovolí na cokoliv pomyslet, aniž by zde již neexistovala v potenciálu ta možnost dovést jejich nápad až k úspěšnému naplnění. Kdyby to možné nebylo, prostě bychom ten nápad nedostali. Mohl by jim říci, že když přijdeme na něco, co nám připadá (a možná i je) úplně nové, je potom jen a jen na nás samotných jak si s tím poradíme, protože si můžeme být naprosto jisti tím, že existuje způsob jak takový plán realizovat. Nejen to. Příroda nám přitom pomůže, takže pokud máme dostačující sebevědomí, vytrvalost, sílu vůle a hlavně pozitivní přístup k věci, dostane se nám nutného kapitálu i potřebného materiálu, abychom mohli svůj projekt úspěšně zakončit. Pochopitelně, že vše nebude zcela lehké, že nám Příroda také nastraží různé překážky, ať už v podobě žárlivého sousedstva, profesionálních obstrukčníků vyskytujících se v radě každého města a tak podobně.

Dlouho zavedené lidské představy o příčinách a následcích doznaly značných změn od chvíle, kdy se poprvé objevily teorie kvantové fyziky. Ty se v zásadě nijak podstatně neliší od toho, co už po celá staletí vědí kabalisté.

10. HOD A NECACH
dvě sefiroty, které nás nejvíce ovlivňují

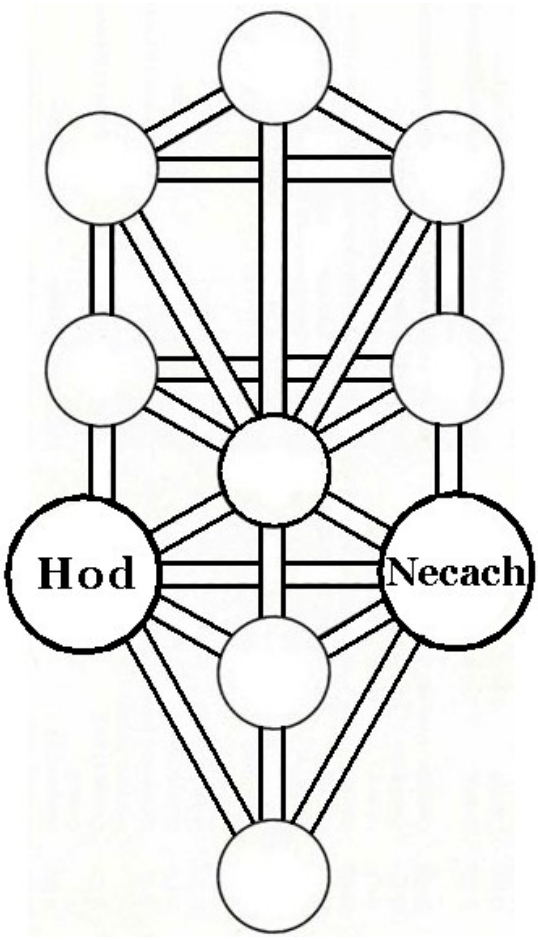

Dualita, jíž se jako lidské bytosti vyznačujeme, sahá hluboko do mentální části naší osobnosti a naše myšlení se proto také dělí na dvě základní funkce, dva různé styly. Dvě sefiroty, z nichž každá je spojená s jedním z těchto způsobů myšlení, kabalisté nazývají *Hod* a *Necach (Netzah)*. Hod je tou stejnou mocností jakou pro staré Řeky představoval bůh *Hermes* či pro Římany *Merkur*, tedy posel panteonu bohů. Pokud dáváme přednost tomuto způsobu myšlení,

uvažujeme povětšinou vědecky, logicky a analyticky, následkem čehož budeme pravděpodobně lidmi praktickými, realistickými, prozaickými a materialistickými, ale také nejspíš dosti všedními, tak trochu postrádajícími tu jiskru, která činí život zajímavějším. Tohle všechno se nám může náramně hodit pokud je naším hlavním polem působnosti to, co si vyžaduje analytický přístup k věci, jako již zmíněné účetnictví. Také když třeba provádíme vědecký výzkum takového druhu, jaký si vyžaduje přesnost a nezaujatost. Ovšem, je-li člověk vědcem, nemusí to vždycky znamenat jen suchý, logický přístup ke každému problému. Dokonce naopak. Pokud má v tom kterém oboru dojít k nějakým zlepšením, k novým objevům či vynálezům, musí se na to jít z jiné strany a v takovém případě je potřeba mít představivost, což si vyžaduje úplně jiného způsobu myšlení.

Představivost, jíž vládne sefira Necach, je tou větší a mnozí by řekli také noblesnější částí mysli; to proto, že je tvořivá a že tudíž podporuje originálnost a nezávislost myšlení. Právě to, že máme schopnost vytvářet si ve své mysli obrazy představivosti, nás odděluje od všeho ostatního co existuje na naší planetě, včetně království zvířat. Pokud se nacházíme v zajetí někoho či něčeho, ať už fyzicky či ideologicky, k tomu abychom se z takové závislosti osvobodili nám pomůže představivost. Chceme-li navrhnout něco většího a lepšího, imaginace nás k tomu nabádá a od počátku nás přesvědčuje o tom, že bychom se tou kterou věcí měli vážně zabývat. Když píši tuto knihu, těsně předtím než napíši nějakou větu, tato se mi často objeví na jakési vnitřní obrazovce, kterou mi moje Necach čili obrazotvornost pohotově přistaví, protože se právem domnívá, že bych ji mohl potřebovat. Jindy si slova ještě nenapsané věty předem šeptem opakuji, zatímco moje představivost jim naslouchá a poví mi jestli ta věta zní správně, či zda bych ji neměl nějak pozměnit. Necach je náš veliký inspirátor. Pokud v něco pevně věříme, pokud si toho opravdu vážně přejeme, toto přání, tato naše tužba, se může vyplnit. Ovšem, pouze s pomocí představivosti, tvůrčí síly, jíž vládne tato sefira.

Na Stromě života se sefiroty Hod a Necach nacházejí na stejné rovině, těsně nad sefirou Jesod, jíž se podrobněji budeme zabývat na jiném místě. Zde jen stačí se zmínit, že Jesod představuje

astrální oblast, v níž naše myšlenky jsou hněteny do konečné podoby společnou akcí, na níž se podílejí naše přání, aspirace, palčivé touhy, utkvělé představy či třeba, to si nezakrývejme, někdy i přímo posedlost. Pokud si člověk podrží nějaké přání na mysli dostatečně dlouho, to potom nabude jisté „přilnavosti“ k hmotě, čehož je zapotřebí má-li se manifestovat také ve fyzické formě. Na počátku ale vždy stojí imaginace, tento věčný předvoj, herold našeho osobního vzrůstu, síla která způsobuje to, že zárodek něčeho vyrazí kořínky a lístky — to vše co stojí za tím, aby z jediného titěrného žaludu vyrostl obrovitý dubový strom. V mytologii starých národů byla v Řecku Necach známa jako *Afrodita* a v Římě jako *Venuše*.

Obrazotvornost sice dokáže činit úplná kouzla, přesto ale potřebuje pomoc a spolupráci té běžné inteligence, jinak by brzy zakrněla. Také, pokud si jí patřičně nehledíme, imaginace ztrácí na síle, zaostává, přičemž člověk který ji zanedbal v životě pouze vegetuje. Slabost a ochablost je této sefiře cizí; jiné její jméno je „vítězství“, také se jí říká „věčnost“. V obou těchto názvech postrádáme nesmělost, polovičatost. Jde zde o věčně trvající válečné tažení proti nevědomosti, a tato kampaň se nemůže

skončit jinak než vítězstvím. Je to vítězná akce proti lidské ignoranci a Necach, která ji vede, se vždy nachází na kladném pólu naší existence. Proto také onen výrok, z něhož se postupně stalo klišé, „Pravda vítězí!“ Neorganizovaná hmota je protipólem organizované substance. Na této planetě nejvyšší formou organizovaného života je člověk; všechny nižší formy jsou negativní v porovnání s člověkem. Schopnost organizace, i když třeba jen podvědomá, je protestem proti chaotickému stavu, je vítězstvím nad tím vším, co se v chaotickém stavu nachází kolem nás. Rozdíl mezi lidstvem a veškerým zvířectvem je právě ve vyšší formě organizovanosti jíž člověk dosahuje, a je to jeho schopnost obrazotvornosti, která mu umožňuje svůj život a svoje záležitosti organizovat, následkem čehož je mu dáno panovat

> *„nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nad dobytkem, nade vší zemí i nad veškerou havětí lezoucí po zemi.“ (Genesis 1:26).*

Rozum se přitom vznáší na křídlech představivosti, poháněn touhou po vědění, po kráse, po věčném dobru. Podstatná část toho co člověk dennodenně dělá, jsou činnosti zaměřené na získávání a budování materiálního bohatství. Občas mu to ale nedá, zastaví se a zauvažuje: má tohle všechno smysl? Stačí k tomu třeba to, že uslyší o někom kdo po celý život těžce pracoval, aby získal majetek, peníze, reality, obdiv svých vrstevníků… O to všechno po jeho smrti rozhazovační dědicové dokáží přijít v krátkém čase. Takový život potom rozhodně už nevyhlíží jako příliš nápaditý, spíše poněkud vratký. Co v něm ovšem chybělo je představivost a schopnost vytvořit si ve vlastním životě určitou rovnováhu. Což nás učí kabala.

HOD A NECACH V NÁS

Dejme tomu, že nějaký druh ptáka se má stát předmětem vědeckého bádání. Dva různé týmy vědců se o tyto ptáky zajímají nezávisle na sobě; jedni jsou ekologové, ti druzí biologové. Ti první se vydají do terénu a nejprve si dobře prohlédnou a zaznamenají, v jakém prostředí tito ptáci žijí, čím se živí, jak se chovají během

období páření, jakým způsobem si stavějí hnízda, atp. Třeba také přitom natočí dokumentární film, který se nakonec dostane do televize a my jej uvidíme a bude se nám moc líbit, ptáčci tam budou roztomile cvrlikat a všelijak se jeden před druhým natřásat, bude to moc krásné, protože tohle je život. Tímto vším ozbrojeni se ekologové vydají za různými lidmi a organizacemi, které se budou snažit přesvědčit o tom, že tento druh ptáků potřebuje ochranu, že to a to by se nemělo stavět, aby se jejich životní prostředí nenarušilo, atp.

Biologové zpočátku budou dělat zhruba to samé, od jistého bodu ale půjdou na věc docela jinak a nebude nám to už vůbec připadat tolik krásné. Některé z těch ptáků pochytají a zabijí, aby mohli podrobně prozkoumat jejich anatomii. Mrtvý pták bude přitom s rozpjatými křídly připíchnut ke stolu a biologové vyzbrojení skalpely jej budou rozřezávat, vyjímat jednotlivé orgány, které budou pod mikroskopem prohlížet, atp.

V tom prvním přístupu rozpoznáme vliv sefiry Necach, zatímco tomu druhému bezpochyby vládne především Hod. Ten první sice vypadá na pohled hezčí a humánnější, zatímco ten druhý krutý a bezcitný, bez kteréhokoliv z nich by ale naše vědomosti o tomto druhu ptáků byly neúplné. Dokonce i ten první tým v některých případech uvítá a použije toho, čeho se dopátrali ti druzí, když zjistili, že toho a toho prvku či chemické sloučeniny se nachází v některých orgánech pitvaného ptáka mnohem víc než jak by tomu být mělo, kterážto informace ekologům třeba pomůže někoho vlivného nakonec přesvědčit o tom, že to nové letiště by se v tom místě přece jenom stavět nemělo...

JAKÉ JSOU NAŠE SKUTEČNÉ POTŘEBY?

Člověk nacházející se na duchovní cestě, adept či zasvěcenec, se neohlíží po světě, který si vytváří dogmata o tom či onom, nezajímá se ani příliš o politické záležitosti a podobné věci, nad nimiž ostatní lidé často celkem zbytečně utrácejí spousty času. Ví, že by to stejně nikam nevedlo a že je lépe se soustředit na ty věci na kterých opravdu záleží. Má také svůj vnitřní hlas, jemuž se naučil naslouchat, takže nemá pochyby o tom, že existuje absolutní

mocnost, kterou ovšem může či nemusí nazývat Bohem. Ví také, že je duší uvězněnou v lidském těle a že jeho hlavním úkolem je tu duši osvobodit. Je si vědom toho, že prvním krokem, který musí v tomto směru učinit, je zbavit se toho smetí, o němž si mnozí lidé myslí, že to jsou potřeby bez nichž se prostě nemohou obejít, zatímco ve skutečnosti to jsou jen jejich požadavky. Od těch je pro budoucího adepta nutné se hned zpočátku odtáhnout, jinak se daleko na cestě nedostane. Problém s těmito předměty žádostivosti je v tom, že jich člověk nikdy nemá dost, že nikdy neberou konce, že je to začarovaný kruh. Čím víc takových věcí kolem sebe nashromáždíme, tím víc se jich vynořuje; je tomu přesně tak jako s tou mytologickou hydrou s níž bojoval Hérakles, které neustále narůstaly nové a nové hlavy, které musel hrdina usekávat a upalovat.

Heraklés bojuje s Hydrou (5. století př.n.l)

Staří Řekové sice před třemi tisíci lety neměli supermarkety, obchodní domy, ani automobilky chrlící tisíce vozů nejposlednějších modelů, přesto aspoň někteří z nich se museli vyhýbat podobným svodům s jakými se potýkáme my v naší době. Jinak by si ani takové mýty nevytvořili. Dosaďme si na místo nového BMW nový kočár s obzvlášť rychlým koňským spřežením a není v tom podstatný rozdíl oproti lákadlům jimž musí vyspělý člen lidské společnosti čelit v 21. století. V obou případech většinou půjde o celkem zbytečné požadavky tvářící se jako „nutnosti," které neustávají vystrkovat hlavy všude kolem nás. Deset let staré auto či kočár nás většinou

doveze z místa na místo právě tak spolehlivě jako nejnovější model. Celý systém světové ekonomiky stojí především na tom, že se uspokojují požadavky, a „světová ekonomika“ dnes skutečně znamená právě to: světová. Poměrně donedávna bylo na světě ještě dost relativně vyspělých zemí, včetně bývalého Československa, které takovýto problém neměly, spíše naopak; potýkaly se s tím zajistit svým občanům a spotřebitelům zboží a služby, které jim byly těžko dostupné či zcela mimo dosah. V dnešní době už ale i země jako Rusko, Čína či Indie, které v tomto směru ještě nedávno zaostávaly, se rychle dostávají tam kam předtím stěží dohlédly a mají tudíž ten stejný problém. Ten se nazývá žádostivost. Zároveň je to i jeden z hříchů jichž se máme vyvarovat, které jsou uvedeny v Desateru božích přikázání.

Příklad toho kam vede závistivost a žádostivost vidím kolem sebe dennodenně zde v Austrálii v tom, jak kolem nás neustále přibývá aut 4WD – tedy s náhonem na čtyři kola. Asi tak do osmdesátých let si taková auta kupovali hlavně jen farmáři nebo ti lidé, kteří je potřebovali pro časté jízdy v těžkém terénu. Najednou a celkem bez důvodu, přišla ale tato vozidla do módy v městech, hlavně tam kde bydlejí střední vrstvy obyvatelstva. Manželky státních zaměstnanců či podnikatelů v nich začaly vozit děti do školy, jezdit na nákupy, atp. Móda se rychle rozšířila a v tomto desetiletí existují městské čtvrti v nichž se zdají převládat 4WD nad ostatními auty. Mnohá z nich skoro určitě nikdy neopustila asfaltové silnice a nikdy je nejspíš ani neopustí, dokud jednou neskončí na vrakovišti. Toto bláznovství se nezastavilo dokonce ani když ceny ropy před pár lety náhle a prudce vyletěly vzhůru. Přitom tato vozidla spotřebují mnohem víc paliva než běžná auta a navíc při různém testování se ukázalo, že jsou mnohem nebezpečnější než normální osobní auta a to nejen pro ty jenž v nich jezdí, ale i pro lidi kteří mají tu smůlu, že se s 4WD zapletou do nějaké nehody. Navíc jsou dražší a náročnější na údržbu, již jen pneumatiky které používají jsou podstatně dražší a rychleji se ojedou. Jediný „rozumný“ důvod k tomu aby si lidé nadále takové auto kupovali může být ten, že „Novákovic vedle nás už ho taky mají...“

Kamkoli pohlédneme, nacházíme uprostřed naší společnosti podobné případy nešetrnosti a extravagantnosti — věčné inzeráty,

které nás nabádají abychom se zbavili perfektně fungujících elektrických spotřebičů, televizorů, rádií, ledniček, sporáků , a vyměnili je za novější, které mají fungovat lépe, což většinou nebývá pravdou. Jsme generací zákazníků supermarketů kupující věci, které nepotřebuje a to často jen proto, že hned u vchodu je vystaveno „zlevněné“ zboží, které tam chytří aranžéři nakupili a které vždy brzy zmizí, protože „tohle prostě tady člověk nechat nemůže!“ Takže doma v kredenci nám přibudou další talíře, vidličky a nože a keramické mísy, protože se nedokážeme udržet a nakupujeme tyto zbytečnosti pouze proto, že to údajně má být výhodná koupě.

SÍLY NEGATIVISMU

Jistěže je někdy těžké ubránit se tomu kupovat věci jen proto, že jsou zlevněné nebo proto, že na člověka zapůsobila nějaká obzvlášť chytře vedená reklamní kampaň. Zejména když se nemůžeme dost dobře vyhnout chození do supermarketů, už jen proto, abychom nakoupili věci, které opravdu potřebujeme, jako potraviny. Ovšem kupování zbytečností se lze úspěšně ubránit, stačí si v kritické chvíli položit otázku: „POTŘEBUJI opravdu tuhle věcičku?“ Odpověď v naprosté většině případů bude: „Ne, nepotřebuji.“ Potom se můžete v klidu a s uspokojením sebrat a jít, protože vaše Necach za vás opět vyhrála jednu menší bitvu.

Každá ze sefirotů má také svůj negativní aspekt, který způsobuje například právě to, že kupujeme pro nás zbytečné věci. Je ale v naší moci se něčeho takového vyvarovat, stačí si včas nebezpečí uvědomit. Psaní dlouhých tirád se ale také nemusí vyplatit. Pokud bychom se přespříliš zabývali negativními stránkami věcí, poskytovali bychom jim takto sílu, kterou by jinak mít nemusely. Když něco takového přeženeme, můžeme tím vytvořit něco jako černou díru v prostoru, která nás potom třeba i vtáhne dovnitř. Kněz, který z kazatelny káže příliš často o ďáblovi, může sice pevně věřit tomu, že jeho farníci potřebují být varováni před pekelníkovy úskoky, přitom ale takto napomáhá tomu vytvářet v náboženské obci jistou atmosféru, která povzbuzuje skryté síly negativismu.

Místo toho aby se modlili k Bohu, návštěvníci kostela se soustředí na něco úplně jiného.

Tmářství zde bylo a jest za všech věků, člověk by ale řekl, že v dnešní době, která nám nabízí možnosti téměř okamžitých elektronických komunikací prakticky odkudkoliv kamkoliv i rychlého cestování z místa na místo, by se tento problém mohl dát odstranit. Nicméně je tomu spíše naopak. Stejné technické vymoženosti mají k dispozici také ti lidé, jejichž hlavním zájmem je šířit svoje dogmata nebo i přímo zabíjet lidi jménem svojí víry. Mobilní telefon se ku příkladu dá užít namísto časované rozbušky, po internetu se dá rozšiřovat různá propaganda určená k vymývání mozků, dají se plánovat v tomto směru různé akce a tak podobně. Jsou zde náboženští fanatici, kteří věří jen v to, že ti kteří s nimi nesouhlasí musejí být buď převedeni na jejich jedinou správnou víru či prostě zabiti. Jsou zde rasisté a xenofobové kteří tvrdí, že pouze jejich národ či jejich rasa je čistá a že všichni ostatní lidé by měli být zotročeni či pobiti. Je zde „válka mezi pohlavími.“ Všude kolem se nacházejí konzervativci, kteří jsou proti všemu co hrozí rozbitím zavedeného pořádku (tak jak jej oni vnímají) a tudíž se pokoušejí zastavit jakýkoliv výzkum, který by mohl vést ke změnám. Jsou zde anarchisté, kteří by naopak veškerý zavedený pořádek chtěli rozbít nebo aspoň narušit. To vše a mnohé jiné, jsou síly negativismu, netečnosti, liknavosti, apatie a sebeuspokojení, vždy připravené zaútočit na člověka, který se jim příčí. Zasvěcenec by nikdy nic takového neměl přijmout; měl by se proti tomu postavit, když ne v přímé akci tedy aspoň slovem. Pokud se nás někdo snaží přimět k něčemu v co nevěříme, neměli bychom nikdy říkat „možná, snad,“ ale vždy „Ne! Tohle není správné, s tím nechci mít nic co dělat!“

SPRAVEDLNOST

Je zde ovšem spravedlnost, o jejímž dosahu se odedávna vedou složité a nekonečně dlouhé debaty. Jsou zde politické strany, které si „boj za spravedlnost“ osvojily jako svoje heslo a pokud se dostanou k moci, takovéto heslo se potom stává jen dalším nástrojem v rukách režimu, který se za ním buď kryje nebo jím zdůvodňuje svoje vlastní zločiny. Ta pravá spravedlnost, nemesis či

dharma, se ovšem zkorumpovat nedá a pokud jednáme v duchu svého svědomí, stáváme se sami jejím nástrojem. Váhy, které má v ruce její představitelka vyskytující se ve formě sochy v mnohých soudních budovách světa značí, že vše co obsahují naše životy, vlastně veškerá příroda, vše musí jednou docílit naprosté rovnováhy. Porušíme-li tuto rovnováhu našimi činy, misky se pohupují nahoru a dolů, až se nakonec znovu ustálí. Milující žena si zaslouží být také milována, muž, jenž má ohledy a vážnost ke svým bližním, budí u těchto také ohledy a vážnost. Z takovéto osoby potom vyzařuje vnitřní rovnovážnost pramenící z čistoty svědomí, takže jiní lidé v tom mohou nalézt inspiraci.

Veřejností stále ještě silně podporované pojetí spravedlnosti, které nacházíme i v těch nejvyspělejších zemích, to známé Chamurabiho "oko za oko, zub za zub", nemá v koncepci vyšší spravedlnosti žádné místo. Stejná logika na níž stojí, je také zamítá. Váhy přece nepoužíváme k tomu, abychom jimi vážili dvě věci stejného řádu, vážíme vždy něco v porovnání s něčím jiným: srdce oproti peří (jak to dělali staří Egypťané ve svých symbolických obřadech), kornout cukrátek oproti kalibrovanému závaží (jak to odjakživa dělili cukráři). Kromě toho, oko vypíchnuté provinilci ve jménu zákona, nikdy nenahradí ztracené oko poškozeného, ať už k tomu došlo zločincovou vinou či nikoli. V dobách, kdy byl tento zákon zaveden, kdy po neuváženém a škodlivém činu často následovala přehnaně přísná reakce a trest, byl Chamurabiho zákoník opravdovým pokrokem, i když nebyl a nikdy nemůže být spravedlivý. Stejně nespravedlivý a zastaralý je také trest smrti. Ponecháme-li stranou vždy přítomnou možnost justičního omylu i biblické přikázání "nezabiješ bližního svého", o němž nevěřící člověk třeba nikdy ani neslyšel, pravdou zůstává, že se tím porušují základní lidská práva. Jestliže představitelé státní moci nakáží vraha popravit, stát se tímto prohlašuje za neschopný zločince napravit, po morální stránce tedy vlastně přiznává porážku. Přistupuje potom k další vraždě a to k té nejchladnější a nejvypočitatelnější jakou si lze představit, čímž se snižuje dokonce i pod úroveň té osoby, kterou k trestu smrti odsoudil. Je to pouhá mstivost, která k spravedlnosti vůbec nepřináleží. Spravedlnost by měla být vždy pozitivní, měla by reformovat, napravovat. Je smutné, že mnohé z

těch největších lidských zločinů byly spáchány jménem "spravedlnosti", většinou pod rouškou ideologie, která si vyžadovala spravedlivé zákony pro masy nevědomých lidí, kteří to přijali a často se tak stali svými vlastními katy. Opravdoví zločinci se přitom světské spravedlnosti většinou vyhnou, neuniknou ale spravedlnosti vyššího řádu.

Meč v rukou Spravedlnosti je sice nástrojem zákona, má ale také hlubší mínění. S mečem v ruce si můžeme vyžadovat navrácení lidských práv, která nám byla odňata. Takovýto postoj nemusí přitom vždy být násilný, zde symbolizuje sílu vůle a neústupnost postoje. Nikdo nemá právo k tomu, odebrat jiným jejich práva, nikdo by se také neměl svých práv poslušně vzdávat. To nejdůležitější z lidských práv je právo žít, je to vzácný dar, kterého můžeme plně užívat jen tehdy, máme-li svoje vlastní mravní zásady, dokážeme-li se prosadit svou osobitostí a uchovat si své zásady, navzdory jakémukoli nátlaku, politickému, náboženskému, společenskému i jinému. Brána k iniciaci vyššího stupně je otevřena jen těm, kteří jsou připraveni si uchovávat svá práva, svou morální a duchovní nezávislost a kteří jsou schopni za to položit své životy. Od nepaměti byla nedílnou součástí iniciace ochrana lidských práv; tento boj stále ještě pokračuje, přičemž na zasvěcence tohoto světa se stále vedou útoky jménem všech možných "izmů". Jedním z hlavních úkolů je uchovávat čistý emblém spravedlnosti, nestrannou Themidu, která musí zůstat nedotknutelná.

Dveře k vyšší iniciaci jsou otevřené jen pro ty, kteří jsou připraveni bránit svá práva, svou morální a duchovní nezávislost, pro ty kteří jsou připraveni přitom i zemřít. Iniciace, ať již do Řeckých či Egyptských mysterií, či iniciace kabalistická, je vždy o lidských právech a o jejich protekci. Boj o lidská práva se zdaleka neskončil. Úkolem vyšší spravedlnosti, kterou představuje sefira Geburah, je náprava chyb, které lidstvo na zemi způsobuje. Tato soudkyně jistě chápe, že chybovat je lidské a nevyhnutelné, protože žijeme pod podmínkami danými nedokonalostí hmoty, neschopni pohledu za hranice dělící ji od světů vyšších řádů, neschopni přehlédnout stín smrti, který nás děsí, ani omezující vliv její chudé příbuzné, světské spravedlnosti. Vůči zasvěcencům kabaly už tolik benevolentní není a nemůže být; ti totiž chápou projevy zákona příčin a následků, známý dnes hlavně jako karma. Karmický zákon by se dal zhruba přirovnat k úvěrovému systému. Nedokonalému člověku je nabídnut dosti veliký, ale přesto omezený úvěr. Zpočátku, nejsa si příliš vědom možných následků, člověk začne utrácet a v utrácení pokračuje i tehdy, kdy se začnou hromadit žádosti o splátky. Teprve po dlouhé době si začne uvědomovat, že takovýto přístup k věci se musí jednou skončit úpadkem. Jsou lidé, kteří se rodí s těžkými břemeny, na příklad s tělesnými nedostatky, které navíc potkávají mnohé ztráty a neštěstí a kteří se dokáží přes

to všechno nějak přenášet. Vědí snad instinktivně, že čas k tomu, aby podstatně snížili svoje nahromaděné dluhy, nastal právě v tomto životě? Mohou si být jisti jedním: vyšší spravedlnost se postará o to, že jim nikdy nebude na záda naloženo víc, než kolik toho jsou schopni unést.

Meč v ruce a obvaz na očích sochy světské spravedlnosti jsou již značně otřelé předměty, měly by vlastně být určené k likvidaci, stejně jako staré a prošlapané cesty minulosti. Naproti tomu, váhy představují budoucnost, cestu k znovu nastolené rovnováze; tam by měla naše sebevýchova směřovat. Nicméně, výuka se neskončí, dokud se nenaučíme jednat, a to soustředěně a vyrovnaně. Vědomí toho, že se nevyhneme chybám, za které budeme muset v budoucnu platit, by nás od činů nemělo zdržovat, protože pouze tím, že jednáme, jsme schopni se dopátrat té jedné, jediné pravdy.

IMAGINACE VERSUS IGNORANCE

Hod sám o sobě ignoranci často podporuje, představivost jíž vládne Necach, ale člověku poskytuje křídla, na nichž se může přes úskalí nevědomosti přenést. Kolem nás se nachází vždy mnoho lidí, kteří jsou příliš silně ovládáni sefirou Hod; stačí se dobře kolem sebe podívat, abychom je identifikovali. Závislost na této sefiře v nich dokáže vyvolat a udržovat druh myšlení a podle toho i jednání, které je suché a postrádá představivosti. Typicky trvají na tom, aby se všechno vždy dělo přesně podle pravidel, nejlépe podle těch, které oni sami zavedli. Nejenže potom dokáží být překážkami jakémukoli rozvoji; jsou dokonce i schopni poslat do vězení ty, kteří s nimi nesouhlasí, pokud je to v jejich moci (a bohužel to v jejich moci také často bývá) nebo v krajních případech i na šibenici.

Není tomu tak dávno, jen o něco víc než polovička století, kdy se takovéto věci děly v bývalém Sovětském Svazu a v jeho satelitních zemích docela běžně. V roce 1950 mi bylo sedm let a bydleli jsme ve vile na pražské Hanspaulce. Po smrti mého otce, který ji v lepších časech míval pronajatou celou, byla vila rozdělena na několik bytů. V jednom z nich bydlel mladý manželský pár. Zatímco manželka byla doma s malým dítětem, manžel byl zaměstnán na kanadské ambasádě jako tlumočník a překladatel. Jednoho dne zmizel a když

jsem se ptal matky co se s ním stalo, odpovídala mi vyhýbavě. Nakonec jsem se přece jen nějak dozvěděl jak to bylo, že byl zatčen a že měl soud. V té době, kdy sefira Hod utržená z řetězu řádila jako nepříčetná, nebylo právě dobré mít tento druh zaměstnání. Soud rozhodl, že pro „velezradu“ má jít na doživotí do vězení, přičemž podle všeho unikl oprátce jen o příslovečný vlásek; původní rozsudek takto zněl, byl mu ale později pozměněn. Díky internetu jsem se teprve nedávno dozvěděl o jeho dalších osudech. Ve vězení zůstal asi po dvanáct let, načež byl v šedesátých letech omilostněn. Po nějaký čas pracoval znovu jako překladatel, většinou anonymně (přeložil mj. také Croninovy Příhody z černého kufříku) a na krátký čas v roce 1968 dokonce jako redaktor Československého rozhlasu. „Normalizace“ se ale postarala o to, že nakonec až do důchodu pracoval jako topič. Zemřel v roce 2005 jako 83-letý. Měl ovšem štěstí, že se nakonec dožil takového požehnaného věku; ti kteří pracovali v padesátých letech v uranových dolech většinou tak dlouho nežili, pokud neměli opravdu tuhý kořínek.

Když Stalin nařídil ve třicátých letech aby se začaly konat procesy se „zrádci vlasti,“ bylo to přísně kalkulované k tomu, aby se mezi obyvatelstvem šířila hrůza a strana si tak mohla upevnit svoji pozici. Po válce došlo k další vlně procesů a to jak v Rusku tak i v zemích jakou bylo tehdejší Československo. Někteří z odsouzených pocházeli z řad samotného režimu a jeho přisluhovačů a mohli mít tu smůlu, že na ně někdo z blízkého okolí a kdo se třeba ucházel o jejich místo, podal hlášku, atp. Jiní měli prostě smůlu nebo se nacházeli v místech, kde by se něco takového dalo očekávat, což byl případ našeho překladatele. Dnes nám to připadá skoro nemožné a ti, kteří to nezažili, mohou docela dobře pochybovat o tom, že k tomu vůbec kdy došlo (což se také děje v případech pochybovačů o holocaustu). Jak je tedy možné, že takováto zvěrstva, ať už k nim došlo za komunismu či za nacizmu, mohla být napáchána?

Lidé, kteří žijí v dobách sociálních otřesů (na příklad, situace v revoluční Francii kolem roku 1790 musela být hodně podobná té ve stalinském Rusku), i když mohou být velice inteligentní, si z části dokáží věci racionalizovat. Přes ty, které by jim jinak mohly připadat morálně nepřípustné, se takto dokáží přenést a jednat jinak než jak by normálně jednali. Zdůvodní si to dodatečně tím, že tomu tak

musí být „v zájmu společného cíle“. K tomu se často přidává prostý instinkt sebezáchovy a protekce těch, kteří na nich jsou závislí — musí přece živit svou rodinu. Podobně se to také projeví na straně obětí stíhání, které často „přiznají vinu“ většinou v marné naději, že jejich rodinní příslušníci nebudou stíháni.

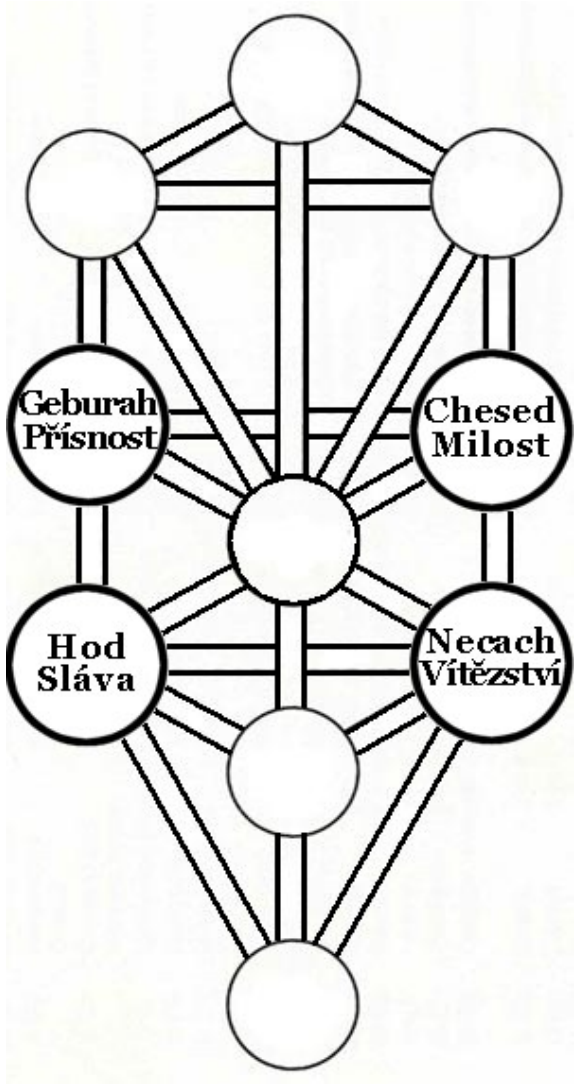

Podíváme-li se na to z kabalistického hlediska, potom na našem schématu Stromu života uvidíme, že dominantní je zde negativní

aspekt sefiry Hod. Hod, pokud se skutečně z řetězu utrhne a začne řádit, může být schopen prakticky čehokoliv. K tomu se ještě často přidává další sefira *Geburah*, která se nachází přímo nad ní. Hod neboli Sláva — v tomto případě sláva za každou cenu a to i takovou při níž se zakrvácejí ruce — se přitom přiživuje na negativním aspektu Geburah, jejíž název značí „přísnost.“ To vše umožní, že se mohou vydávat „spravedlivé“ rozsudky nad politickými rivaly či nad zcela nevinnými okolostojícími, a to jménem „společného cíle“ či nějaké jiné otřepané fráze. Po celý čas, Necach stojící na opačné straně stromu, se toho všeho nijak nezúčastní. Taková situace ovšem nemůže trvat věčně, i když těm kteří jsou negativně postiženi to může tak připadat. Strom života, jako většina stromů, chce růst rovně a nemá to rád když je něco příliš pokřivené. Takže Necach neboli *Vítězství* se po čase začne pomalu ale jistě prosazovat.

Jakmile Necach vstoupí do hry, lidé kteří se nacházejí v pozicích kde mohou činit rozhodnutí, se postupně začnou dostávat pod její vliv a chtě-nechtě musí svá stanoviska začít přehodnocovat. Představivost se přitom podívá na základní fakta (a to platí i v případech opravdových zločinců a nejen těch kteří za ně byli prohlášeni z politických důvodů) a demaskuje krutost a nelítostnost původního rozhodnutí. Celý případ se nyní může ukázat ve světle soucitu a milosrdenství, což jsou pozitivní aspekty sefiry *Chesed*. Jinými slovy, Necach předloží případ vyšší instanci, neboť Chesed se nachází přímo nad ní. Potom už bývá jen otázkou času kdy je politický vězeň osvobozen, pokud ovšem není již pozdě. Zda se dočkáme šťastného či tragického zakončení ovšem závisí také na jiných faktorech, protože všechno se pohybuje v mezích karmického zákona.

PŘÍKLAD HOMEOPATIE

Lidé, které přespříliš ovládá sefira Hod vám skoro vždycky budou opakovat, že „jedna a jedna jsou dvě,“ či že „tomuhle uvěřím jen až to na vlastní oči uvidím.“ Takže pro ně ničeho nikdy nemůže být dvě a půl, a stejně tak nevezmou nikdy na vědomí to, co by se třeba mohlo nacházet hned za nejbližším rohem,

připravené skočit a kousnout. Před několika lety, ještě v dobách kdy byl internet dosti v začátcích, jsem se ocitnul uprostřed polemiky s několika českými vědci a intelektuály.

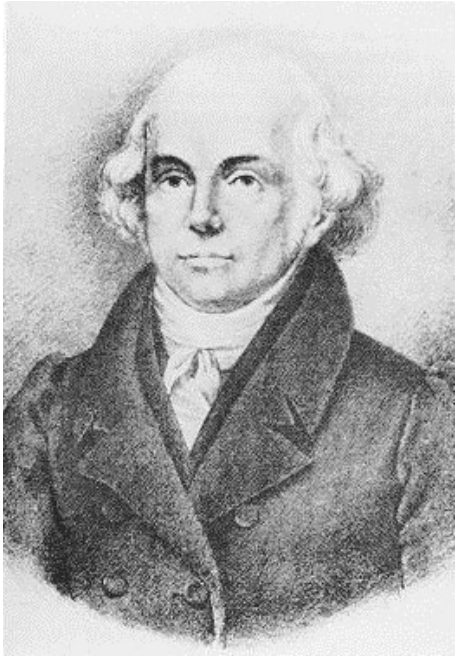

Samuel Hahnemann, zakladatel homeopatie 1755-1843)

Šlo o homeopatii, jíž jsem se před nimi zastával. Homeopatika užívám při různých příležitostech už moc let a mám jakési základní vědomosti o tom jaký mají účinek, i když nevím proč vlastně fungují. Což ostatně přizná i každý poctivý homeopat, který ovšem o tom přesto může mít nějaké teorie. Hned na první pohled musí člověku jasné, že v homeopatii jde hlavně o to, že „duch vládne hmotě“ a nikoli naopak. Homeopatický přípravek (potence, jak tomu říkají čeští homeopati) prostě nemůže být srovnáván s konvenčními léky, jejichž molekuly chemicky přímo ovlivňují molekuly nacházející se v těle pacientově. Homeopatický lék se připravuje tak, že se původní látka ředí, většinou v poměru 1:100, a to mnohokrát za sebou. Jinými slovy jedna setina původního roztoku obsahujícího látku extrahovanou třeba z nějaké byliny,

léčivé ale někdy i jedovaté, se znovu rozředí a další setina která tímto vznikla se dále ředí ve stejném poměru. Toto se opakuje mnohokrát, přičemž paradoxně se míra účinnosti zvyšuje po každém ředění. Pro materialisticky založeného vědce je tohle dosti pochopitelně neúnosné, zejména když už po asi třináctém takovémto ředění se stává statisticky nepravděpodobným, že by roztok v sobě mohl obsahovat jedinou molekulu původní látky. Když si tedy například vezmu *Lachesis 30C*, což znamená že si pod jazyk dám několik kapek (nebo granulí) tohoto léku, beru si něco co vzešlo z jedu chřestýše zvaného bushmaster, který se vyskytuje v Jižní Americe a který je jedním z nejjedovatějších hadů na světě. Ovšem, to 30C znamená, že jed byl ředěn výše popsaným způsobem třicetkrát, takže se docela určitě neotrávím. Třicetinásobné ředění je přitom poměrně nízké. Protože Lachesis je můj tzv. konstituční lék (tj. lék působící na můj celkový fyzický i psychický stav), užil jsem už i Lachesis 1M, což značí ředění tisícinásobné.

O tom, že homeopatické léky fungují, mám dostatek důkazů a to jak na sobě samém tak na několika jiných lidech jimž jsem určité léky při své amatérské homeopatické činnosti doporučil. Podle materialisticky založeného skeptika ovšem fungovat nemohou, nebo v nejlepším případě jen jako tzv. placebo — homeopatie prostě nezapadá do jejich karteziánského pojetí vědy. Moji oponenti, kteří byli skoro všichni produkty období vlády dialektického materialismu, prostě odmítli vůbec vzít v úvahu to, že to co se nedá dost dobře vidět, změřit, zaškatulkovat, atp., by přesto mohlo mít nějaký účinek. Hod měl zde opravdové hody a že by to mohla být ta nemateriální část člověka-pacienta na niž se homeopatikem působí, pro tyto lidi vůbec nepřipadalo v úvahu. Stejně jim nevadilo, že tato léčebná metoda, kterou objevil Samuel Hahnemann, je zde už po déle než dvě století a že ji používají mnozí kvalifikovaní lékaři. Mezi mými oponenty byli někteří velice známí vědci, bohužel žádní fyzikové. Ti by se po některých z kroků, které učinilo toto odvětví vědy v moderní době, možná už tolik nesmáli, jak ostatně ještě uvidíme. Nabízí se nám totiž vysvětlení, které by ale v současnosti zajímalo spíše jen vědce z určitých oborů, hlavně kvantové fyziky. Je dost dobře možné, že oponenty homeopatie

tolik pohrdaný lék, pokud je ovšem homeopatem správně vybrán, což závisí na celé řadě fyzických i psychologických symptomů, si po všem tom ředění uchovává určitý vibrační kmitočet, který ladí s pacientovou osobností, tj. lék i pacient (případně léčený orgán) se nacházejí na stejné či podobné vlnové délce. Mohli bychom také říci, že zde přecházíme na úroveň kabalistického světa *Briah*, v němž se projevuje harmonie Pythagorovy hudby sfér. Když homeopatický lék zabere, obvykle je to nejprve patrné na zlepšeném psychologickém stavu pacienta, což se později projeví i zlepšením po fyzické stránce.

Představivost, jíž vládne Necach, dosáhne vítězství, když dokáže překonat neohebnost lidí, které trochu příliš ovládla sefira Hod. Dokud tito mají hlavní slovo, nedá se očekávat žádná větší progrese. Pokud by například k nim přišel zaměstnanec společnosti kterou vedou a předložil jim návrh k tomu jak zlepšit výkonnost, kvality vyráběného zboží, či něco podobného, pravděpodobně by mu řekli: „takhle se to u nás dělá už od dob našich předchůdců, milý pane, a takhle se to bude dělat i nadále.“ Teprve když krátkozrakého šéfa nahradí někdo s větší představivostí, může se Necach konečně prosadit. Často se ale tato sefira zúčastní už při plánování toho, jak se takového myiopického člověka co nejrychleji zbavit.

11. CIMCUM

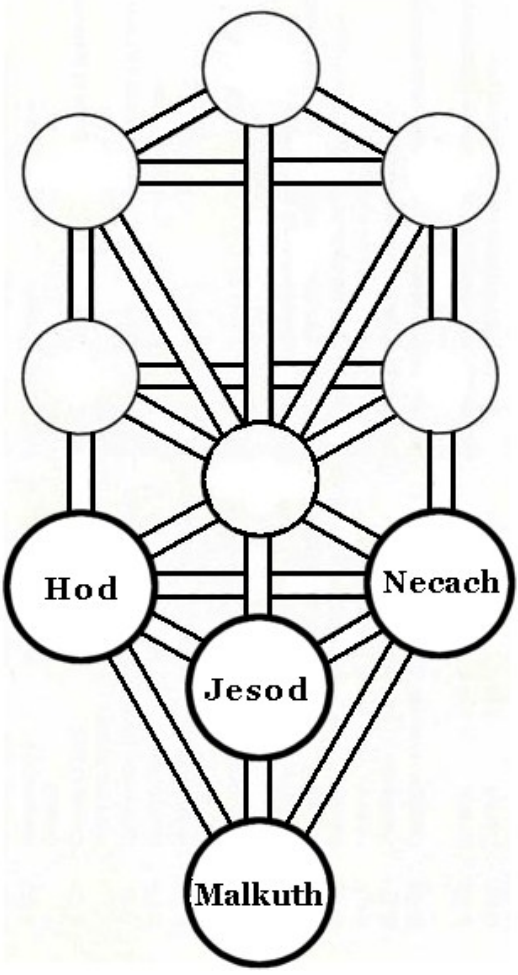

Dříve než se začneme zabývat tímto velice důležitým kabalistickým pojmem, vraťme se k sefirotům nacházejícím se v dolní části Stromu života. Specificky k té trojici, kterou nazývám *trojúhelníkem Formace* a k tomu, jaký tyto tři sefiroty mají poměr k poslední sefiře *Malkuth*. Víme již, že inspirace k tomu darovat či získávat věci, které jsou důležité pro náš život, má svůj původ v sefiře *Necach*. Je to naše představivost, která nám umožňuje

přemýšlet o tom, co si přejeme mít, co potřebujeme. Nicméně mělo by nám už také být jasné, že jen se samotnou představivostí bychom se příliš daleko nedostali. Dejme tomu, že jste umělcem, malířem, a že máte v mysli překrásný obraz v zářivých barvách, který si přejete darovat světu. Stejně tak dobře ale víte, že pokud neučiníte jisté základní kroky k jeho realizaci, tento obraz navždy zůstane tam kde právě je, tj. ve vaší mysli. Hodláte-li jej dostat na plátno, umožnit jiným lidem jej uvidět, pokochat se jeho sytými barvami, jako malíř musíte udělat celou řadu věcí, které s inspirací a se sefirou Necach přímo nesouvisí.

Viděli jsme již také, že představivost, imaginace, potřebuje být vyvážena smyslem pro praktickou stránku věci, kterou na Stromě života představuje sefira Hod. Když se s ní půjdeme poradit, dozvíme se co všechno musíme udělat, abychom ten svůj obraz mohli realizovat. Dost přitom riskujeme, zejména pokud jsme beznadějně zamilováni do vidiny svého obrazu. Je totiž docela dobře možné, že Hod se nám jej nějak pokusí znechutit; že nám třeba poví abychom se tím nezabývali a raději šli do hospody. Pokud poslechneme, budeme asi mít šanci si tam u piva popovídat s jinými malíři, kteří se také chystají vytvořit svá mistrovská díla, až na to, že se k tomu zatím tak nějak nedostali. Hod může být trochu diplomatičtější a povědět nám, že namalovat ten náš obraz je sice skvělý nápad, až na to, že tak docela úplně neladí s tím co by si ti, kteří rozhodují o tom kdo má příští rok dostat stipendium, mohli přát. Podle okolností třeba i to, že malovat v tomto stylu je po ideologické stránce přímo nebezpečné a mohlo by nám to dát punc nepřítele lidu, znemožnit nám vystavovat a vůbec se živit malováním. Jistě, my se nenecháme jen tak od našich úmyslů odradit, jenže jak by potom k tomu přišla naše krásná partnerka, kdybychom ztratili možnost vydělávat a přispívat na domácnost, jak k tomu přijdou naše dvě děti? Hod se svým racionálním přístupem k věci má vždy potenciál k tomu udělat z nadějného avantgardního umělce konformistu.

Třeba to ale není vůbec tak zlé. Nikdo nemá větší námitky k našemu abstraktnímu stylu malování, kromě občasných připomínek, že krajinky, takové jaké maluje tetička Růžena, jsou tím čím bychom se raději měli zabývat, když už musíme malovat. Hod si

vzpomene na poslední dva články, které o nás napsali kritici a myslí si, že nám dávají zelenou. Náš obraz tak učinil důležitý krok k tomu, aby se uskutečnil. Mezi sefiroty Hod a Necach, o něco níže se nachází sefira *Jesod*, známá rovněž jako základ. Jesod je úzce spojený s tzv. astrální říší, světem nacházejícím se vedle našeho hmotného světa. Zde náš obraz získá svou konečnou formu, i když to ještě nebude tak úplně jeho hmotná manifestace. Jesod se nazývá základem proto, že zde je to poslední místo pro vše co je ještě nediferencované, a odkud se to, už jako diferencované, může manifestovat v poslední sefiře Malkuth, rovněž známé jako království. Jako nějaká továrna, Jesod sbírá a balancuje proudy energie přicházející od sousedních sefirotů Hod a Necach a transformuje je, dává jim jejich konečnou hmotnou formu.

Jackson Pollock (1912-1956)

Pro nevědomou část naší mysli je Jesod skutečným domovem. Pokud na příklad využijeme k malování našeho obrazu techniky odkapávání, lití a cákání barvy, tak jak to dělal americký malíř *Jackson Pollock*, zde jakoby naše ruce vedly jiné pomyslné ruce, které se už nějak postarají o to, aby se barva dostala na to pravé místo. Nezasvěcenému pozorovateli, případně i nám jako umělci, to může připadat jako prostá náhoda, něco co se „samo o sobě“

vytvořilo. Podle očitých svědků Pollock maloval ve stavu jakéhosi transu, když začínal s pomalými pohyby, které se postupně zrychlovaly a končily se něčím podobným rituálnímu tanci nad plátnem, které leželo napnuté na zemi. Samotný Pollock přitom popíral, že by jeho obrazy vznikaly náhodou a naopak tvrdil, že vždy měl již od začátku alespoň nějakou základní představu o tom, jak by měl budoucí obraz vypadat, i když zdaleka ne úplnou. U jisté příležitosti kdysi ale prohlásil něco v tom smyslu, že v určité fázi během malování mu teprve dojde, „o co mu vlastně až doposud šlo“.

Při tzv. víření či tanci dervišů, kteří náležejí k muslimskému sufijskému mystickému řádu a kteří podobně jako františkánští mnichové žijí v té největší možné chudobě, dochází k něčemu podobnému. Již zmíněný Pjotr Demjanovič Uspenskyj se velice zajímal o derviše a jejich tanec a v roce 1908 v Istambulu se mu podařilo být svědkem jedné z těchto událostí. Nejprve ho prý přitom zaujalo to, že tváře všech zúčastněných dervišů projevovaly každá silnou individualitu, ať již patřily dosti starým či velice mladým mužům. V nikom a v ničem zde nebyla žádná uniformita. Brzy také dospěl k přesvědčení, že za tím, co bývá většinou popisováno jako „bláznivé víření“, se ve skutečnosti skrývá systém, kterému jako pozorovatel sice neporozuměl, o němž si ale byl jistý, že nejen existuje, ale že musí být velice důležitý. S jeho pomocí, snoubenou s intelektuální koncentrací, jsou podle Uspenského tito lidé schopni řešit jakési složité problémy ve svých myslích.

Sám mám několikaleté praktické zkušenosti s malováním v „Pollockově stylu“ a proto vím, že když se naše mysl zabývá vytvářením něčeho z „původního chaotického stavu“, je pro umělce nutno navodit alespoň částečný stav transu. Výraz chaotický stav dávám přitom do uvozovek, protože nevěřím, že ve sféře Jesod se nachází cokoli opravdu chaotického, že pouze nám to tak může připadat. Vím také, že někdy není snadné se ze stavu transu či tvůrčího vytržení dostat, což je nanejvýše nutné má-li člověk posoudit vše kriticky, aby na příklad vůbec věděl kdy je obraz dokončen. Jisté je, že jak Pollock tak i Freud, Jung či Pauli, kteří se všichni zabývali stavy lidského nevědomí, měli sami jisté psychologické problémy. Ty mohou vznikat z toho, že jsme neustále

obklopeni tím, čemu rád říkám „chaotický pořádek“, v němž vše se zdánlivě nachází ve stavu nedorozumění se vším ostatním. Je to ale právě tato obrovská kakofonie života, která způsobuje, že svět existuje a pomalu se vyvíjí v něco, čemu sice nikdy zcela nemůžeme porozumět, o čemž ale instinktivně víme, že se toho chceme zúčastnit. To je právě to, co nás ponouká k tomu malovat obrazy, skládat hudbu, psát knihy, či věnovat se jiným podobným činnostem. Je to hledání něčeho náležejícího k vyššímu řádu, toho čemu se říká „krása“, Tiferet.

CIMCUM

Občas nám nad tím vším zůstává rozum stát. Něčeho si přejeme, možná se o to dokonce i denně modlíme; přitom jsme si jisti tím, že všechno děláme správně, že se o to opravdově a nelíčeně hodláme podělit s jinými lidmi, přesně v duchu univerzálních zákonů, jichž jsme si plně vědomi. Přesto to nepřichází. Proč? Především si musíme uvědomit, že to nemusí hned znamenat, že Pánbůh nás nemá rád a pravděpodobně to ani neznačí, že nějakým způsobem klameme sami sebe a že v podvědomí spřádáme zlomyslné a chamtivé plány o tom jak se obohatit na úkor někoho jiného. Daleko pravděpodobnější je, že se nám časem otevřou docela jiné obzory a s tím i jiné možnosti, nabídnou se nové příležitosti a my zatím nedostáváme to po čem tolik toužíme prostě proto, že by nás to mohlo odvést z té cesty, kterou bychom se měli dát. Protože to je v našem skutečném zájmu.

Dříve než jsem odešel z někdejšího Československa, pokoušel jsem se velice vážně o jevištní kariéru. Dostal jsem se na jistou profesionální úroveň, nicméně mě to příliš neuspokojovalo. Byl jsem si v té době dobře vědom toho, že tam kde účinkuji bývám většinou jen nejlepším hercem mezi zpěváky a nejlepším zpěvákem mezi herci, a chtěl jsem s tím něco udělat. Řekl jsem si, že řešením by bylo pokusit se prosadit jako operní zpěvák, kde bych mohl využít obojí. Na jaře 1969 jsem se proto přihlásil ke zkouškám na pražskou AMU. Moje soukromá učitelka zpěvu, která tam byla rovněž profesorkou, mě ale varovala, že se mám prezentovat pokud možno konzervativně. Což by bylo znamenalo především to,

že bych si oholil vousy, které jsem v té době měl už po několik let. Nedbal jsem její zkušené a dobře míněné rady, protože jsem věřil pevně v to, že se prosadím se svým „basso profondo“, vousy nevousy. Jak jsem se později dozvěděl od špióna, kterého jsem v místnosti výběrové komise měl, na většinu jejích členů jsem při svém vystoupení udělal dobrý dojem, nikoliv však na samotného předsedu komise, velikého kariérového straníka. Ten prohlásil kategoricky, že žádné „beatniky“ na AMU vidět nechce! Jako beatnik jsem se sice neviděl, protože soudruh Kočí měl ale faktické právo veta, tohle znamenalo konec mých ambicí. Nikdo se pro mne volit potom neodvážil. Když se na to ovšem dívám z retrospektivního hlediska, naskýtá se otázka. Nebyla to snad nevědomá část mojí mysli, která takovýto vzdorný postoj naplánovala, právě proto, abych zkouškami neprošel?! Krátce nato, během několika dní, jsem totiž učinil to osudové rozhodnutí, že odjedu do Anglie, dokud to ještě jde a že využiji možností, které se mi jako rodilému Britovi nabízely. V okamžiku kdy jsem začal v tomto směru podnikat první kroky, všechno šlo jak na drátkách. Výjezdní doložku, ostatní dokumenty a povolení, která jsem potřeboval abych mohl zemi opustit (a těch nebylo málo...), jsem všechny dostal v rekordním čase (což znamenalo jen týdny a ne obvyklé měsíce), takže koncem léta 1969 jsem se ocitl v Londýně. Právě včas, protože asi měsíc nato se čs. hranice hermeticky uzavřely a už by to nebylo bývalo pro mne možné v té době zemi opustit.

Všichni máme nějaké životní poslání, jehož si můžeme, ale také nemusíme, být vědomi. Mým posláním zřejmě nebylo zpívat Vodníka, Sarastra či Osmina na prknech českých jevišť, jakkoliv jsem o tom mohl být přesvědčen. Místo toho se mi dostalo aspoň malé kompenzace v tom, že jsem si mohl zazpívat Kecala v londýnské amatérské produkci Prodané nevěsty, kromě několika jiných rolí. K premiéře jsem tehdy pozval mladou českou emigrantku, která je už nějakých čtyřicet let mojí manželkou. Dostal jsem se do země, v níž jsem se později mohl svobodně věnovat studiu toho, co mě opravdu zajímalo a o čem zde právě píši, což by za tehdejšího režimu nebylo bývalo v někdejším Československu možné. A také dělat spoustu jiných věcí, které bych byl v té době

dělat nemohl, například naučit se hrát golf nebo stát se rozhlasovým moderátorem. Takže dřív než propadneme zoufalství nad nějakými nepovedenými pokusy o to, o čem si snad můžeme představovat, že je to naše jediné a ušlechtilé životní poslání, měli bychom si nejprve uvědomit, že naše budoucnost by mohla docela dobře ležet někde úplně jinde a že si možná náramně posloužíme, když nepůjdeme hlavou proti zdi, ale ponecháme věcem trochu volnější průběh.

Individuálně máme každý z nás nějaké přednosti, určitý talent, v mnohých případech i více talentů. U někoho to může být krása těla a tváře, u jiného vrozená fyzická zdatnost, houževnatost, vytrvalost, nebo třeba schopnosti technické, matematické, kreslířské, hudební, herecké, pěvecké, atp. To vše je zde, aby nám to pomohlo hrát tu roli v životě, která je nám nějak předurčená. Proto také nemá význam se příliš zaobírat tím, co mají a co dokáží, či co nedokáží, jiní lidé – to co se jim dostalo do vínku jsou jejich vlastní nástroje, jejich osobní talenty, které jsou zde proto aby pomáhaly právě jim. V průběhu Stvoření se vytvořil prvotní prostor a s ním potom časová, prostorová a pohybová vymezení. Zpěváka s telecím hlasem a bez talentu nikdo poslouchat nebude, ať se sebevíce snaží. Bez jistých hranic by jednotlivé duše neměly možnost nic přijímat ani vydávat. Těmto restrikcím se říká ***Cimcum***.

Cimcum (někdy také Cim-cum. Tzim-tzum, atp.) je kabalistický výraz značící „kontrakci následující po předchozí expansi“. Česky bychom jej snad mohli dokonce přeložit jako „sem-tam“, což zní dosti podobně. Jde zde o to, že poté kdy stvořil svět, Bůh se od svého výtvoru jaksi odtáhl a to proto, aby povolil existenci něčemu jinému kromě sebe samotného. Boží přítomnost v přímém smyslu slova (v jistém smyslu lze také říci, že je Bůh neustále přítomen) by zabraňovala tomu, aby se cokoliv mohlo dít. Cimcum je dosti obtížný koncept, takže pro zjednodušení si představme, že Bůh pro nás vytvořil jakési pískoviště a potom řekl: „tady si dětičky dělejte co chcete, hrajte si až do alelujá“. Dalo by se také říci, že Cimcum je odrazem od Boha vycházejícího světla, což způsobilo, že se vytvořilo vakuum. To potom umožnilo, aby se vytvořily a postupně odhalovaly další světy.

Představme si dále, že původní světlo neboli kolující čistá energie, si vytvořila a to způsobem jaký jsme si již popsali, nádoby, sféry, sefiroty, které potom mohly zachytávat a uchovávat více energie. Představovat si sefiroty jako nádoby, jakési mísy či džbány přijímající a vydávající prvotní energii, je vůbec dobrý způsob jak do tohoto tajemství aspoň částečně proniknout. Když si potom představíme deset takovýchto nádob tvořících na Stromě života kaskádu *(na obrázku vlevo),* máme zde něco co nám pomůže chápat celý koncept toho jak energie přechází od nejvyššího zdroje, přes ostatní sféry, až do těch nejnižších. V okamžiku kdy se jedna z nádob naplní, začne přetékat a energie začne proudit do nádoby nacházející se pod ní. Nakonec se vše shromáždí v té nejnižší nádobě, jíž je sefira Malkuth.

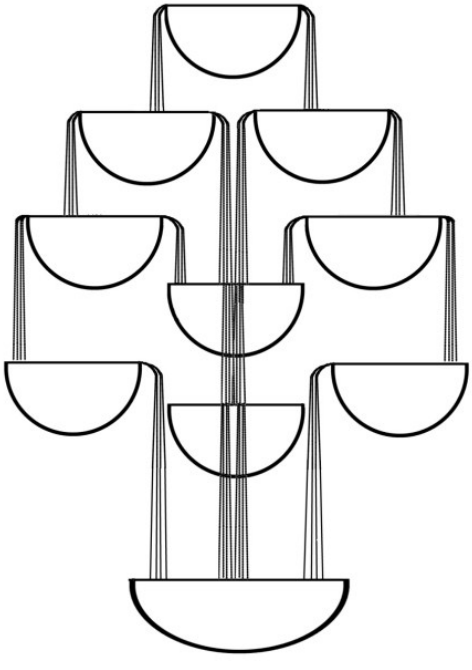

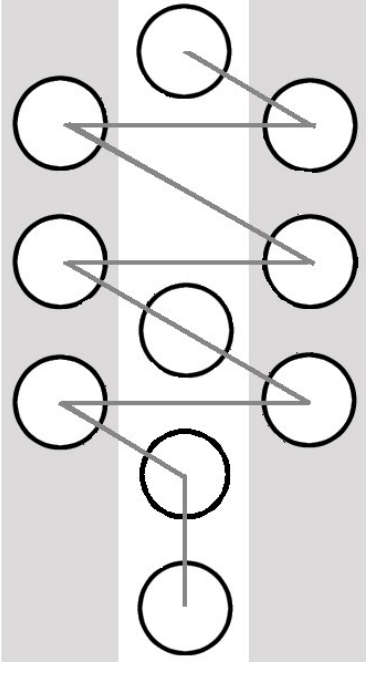

Jiným způsobem jímž si kabalisté pomáhají znázornit tyto někdy těžko představitelné koncepty, je tzv. úder blesku *(vpravo),* kdy energie probíhá klikatým způsobem od nejvyššího Keteru až do nejnižšího Malkuthu. Ať už nám vyhovuje lépe způsob v němž vidíme sefiroty jako nádoby vytvářející kaskádu, či představujeme-li

si blesk, v obou případech si musíme uvědomit, že tím jak energie prochází vytváří si vzor, jakousi univerzální šablonu, neboli nám již známý Strom života. Podle kabalistické tradice byly ale původní nádoby příliš křehké na to, aby dokázaly energii úspěšně přijímat a udržet, takže se kromě těch tří nejvyšších všechny rozbily. Toto rozpadnutí se původních nádob se nazývá *ševira*. Vzniklé střepy se potom propadly do bezedné hlubiny prostoru, kde se z nich stal svět kůr neboli *Klifot*, o němž jsme si již pověděli.

Při dalším pokusu bylo energii umožněno přelévat se z jedné nádoby do té pod ní se nacházející, tak jak to vidíme na našem diagramu. Zde již došlo ke sdílení, nicméně se nádoby staly příliš tlustými a nepropustnými, čímž pádem došlo k vytvoření hmoty podléhající zákonům o restrikci. Neúplnost a deficience, kterou způsobil Cimcum svými omezeními, měly za následek další neúplnosti a nedokonalosti. Vznikl takto chaos a nedostatek souladu a s tím také sklony ke špatnosti a zlu, které jsou následkem nenaplněné touhy po zisku.

O jakých omezeních zde vlastně hovořím? Opět bude nejlépe uchýlit se k nějakým přirovnáním. Rozsvítíme-li reflektor a jeho světlo namíříme na bílý povrch, na příklad na bílé slunečníky, takové jakých používají fotografové, světlo se odtud odrazí. Bílý látkový povrch slunečníků zabrání pronikání světla a vrhne je zpět, čímž se dosáhne většího jasu, který můžeme navíc kontrolovat počtem i nastavením slunečníků. Pokud zde máme naopak černou nelesklou tabuli, na kterou namíříme ten stejný reflektor, většinu jím vydávaného světla černá tabule pohltí. Jiným příkladem toho, jak se projevuje Cimcum svými omezeními, je voda jako potenciální zdroj energie. Pokud spadne větší množství deště na více či méně plochý povrch země, voda se rozprostře po povrchu vytvářejíce kaluže, případně i močály, plné komárů s nebezpečím onemocnění malárií, atp. Tedy nic nám obzvláště prospěšného. Pokud ale na nejvhodnějším místě postavíme hráz, vznikne rybník, v němž můžeme pěstovat kapry. Můžeme také dále využít vodní energie tak, že postavíme náhon s mlýnským kolem, vodní turbinou či něčím podobným. Lidé si takto usnadňovali život po dlouhá staletí; také tím, že stavěli větrné mlýny a podobně fungující zařízení.

V krátkosti: čím více omezení zavedeme, čím více překážek postavíme do cesty pohybující se energii, tím více máme z toho užitku. Světlo slunce se po zemi rozprostírá více méně rovnoměrně; nastavíme-li mu ale zvětšovací sklo, čočka způsobí, že se paprsky zkoncentrují. Takto koncentrované je potom můžeme namířit na kus papíru, který se vznítí. Čím více utáhneme kůži na hracím bubnu, tím silněji bude buben znít když do něho uhodíme paličkou. Při veškerých sportovních kláních se přímo či nepřímo vyzývá k souboji hmota, ať už v podobě těla soupeře, míče, různých překážek, přírodních i umělých. Nebýt zde Cimcum, nedal by se hrát fotbal ani jiné míčové hry, nebylo by žádných světových rekordů, atp. Nebyly sice ani žádné války a jiné nepříjemnosti které sebou přinášejí konflikty mezi lidmi, celkovým výsledkem by ale nejspíš byla jen nekonečná nuda. Omezení, jimž podléhá celý vesmír, jsou zde proto, aby to vše co kolem sebe vidíme mohlo existovat. Ve všem musí prostě být aspoň zárodek konfliktu.

Mphli bychom říci, že my se zde na zemi nacházíme proto, že se Stvořitel rozhodl oddělit od sebe část, ducha, jímž je člověk. V jednom tradičním kabalistickém podobenství, Adam stojící nohami na zemi dosahoval hlavou až do nejvyšších oblaků na obloze. To zní stejně neskutečně jako biblické tvrzení, že svět byl stvořen během šesti dní. Jak už tomu bývá, když v Bibli nebo v jejích výkladech nacházíme něco obzvlášť absurdního, je dobré se nad tím dobře zamyslet. Nohy na zemi – to přece znamená, že člověk patří k zemi, že pochází ze země. Adamova hlava vysoko na nebi – člověk je zároveň duchovní bytostí, která na své nejvyšší dosažitelné úrovni se nachází tváří v tvář s Bohem. Tak tomu bylo podle Bible původně, dokud nedošlo k tzv. prvotnímu hříchu, kdy člověk se rozhodl, že chce mít svoji vlastní vůli a poznat dobro i zlo, že tedy nechce být žádnou loutkou. To bylo člověku umožněno – dostalo se mu těla z masa a kostí, byl seslán na zemi, kde je jeho úkolem se naučit rozeznávat dobro a zlo, přijímat dary od Boha o které se může podělit s ostatními. Jde nám zde o druh duchovní vyspělosti jaké můžeme dosáhnout pouze tím, že se budeme aktivně podílet na celém procesu Stvoření.

S člověkem na zemi se to má podobně jako s fotbalovým míčem. Když takový míč po vykopnutí spadne opět na zem, pokud tam

zrovna nikdo není aby s ním hrál, míč několikrát poskočí a nakonec zůstane ležet. Pokud my se nacházíme na zemi a nepodílíme se aktivně na hře, která se zde odehrává, také žádný zvláštní odskok mít nebudeme. Musíme se prostě zúčastnit. Může se nám přitom stát, že se zraníme, v každém případě to občas bude bolet, o to už se postará Cimcum. Čas od času upadneme a budeme se muset zvednout. Žádné nebeské záchranné lano se k nám sem dolů přitom nespustí; pokud nejsme hadím mužem či ženou potom jediný způsob jakým se můžeme zvednout po pádu, je opřít se o zem rukama a postavit se na nohy.

Dokud se duše nachází ve vyšších sférách, které jsou jejím pravým domovem, nedostává se jí příležitosti se o věci dělit. Může sice mít blíže ke Stvořiteli, s ním se ale o nic dělit nemůže, protože ten je již dokonalý, nic nepotřebuje, nic nechce. Duše si musí nalézt cestu do nižších sfér, až v té nejnižší se jí dostane hmotného lidského těla. Jen tak, že toho těla využije k práci, k sebekultivaci, může začít Stvořiteli splácet to, co mu dluží. Ovšem, země je jako veliké fotbalové hřiště nebo jako obrovské jeviště, na němž se neustále provádějí nějaké hry. S tím spojené jsou vedlejší atrakce, které mohou pozornost duše odvést někam úplně jinam, takže aspoň na čas zapomene na své původní poslání. Jak snadno se to může stát, nám ukáže následující pohádka.

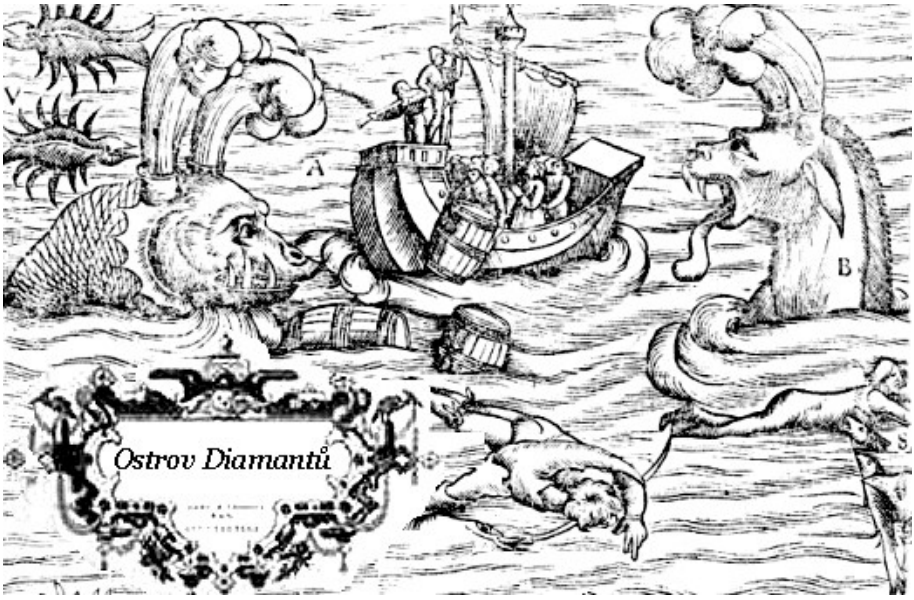

OSTROV DIAMANTŮ

Byl jednou jeden muž, říkejme mu třeba Bonifác. Měl manželku a několik dětí, které nedokázal dost dobře uživit. Takže nebyl ani trochu spokojený. Jednoho dne Bonifác v jakési hospodě zaslechl někoho vykládat o tom, že kdesi daleko v moři se nachází Ostrov diamantů, kde se tyto drahé kameny válejí všude, dokonce i na ulici. Bonifác byl povahy důvěřivé; šel tedy na cestovní agenturu zeptat se jak se na ten ostrov lze dostat. Řekli mu:

„Máme tady zrovna zvláštní nabídku. Cesta lodí na Ostrov diamantů, zpáteční lístek, včetně ubytování, cena tři sta zlatých!“

„Jak dlouho to trvá než se dopluje na ten ostrov?“

„Tři měsíce.“

Bonifác tři sta zlatých pochopitelně neměl, ani tolik peněz nikdy pohromadě neviděl, měl jen jedinou zlatou minci v kapse. Šel tedy do sázkové kanceláře a vsadil ji na jediného koně, který byl outsiderem v poměru 300:1. Kůň překvapivě vyhrál. Bonifác šel znovu na cestovní agenturu a zaplatil si cestu lodí na Ostrov diamantů. Potom šel domů a řekl ženě:

„Budu pryč aspoň šest měsíců. Popluji na Ostrov diamantů, kde nějaké ty drahé kameny posbírám a až se vrátím, budeme mít po chudobě.“

Žena odpověděla:

„Bude se mi po tobě moc stýskat, dětem také, běž už ale radši co nejrychleji, ať nezmeškáš loď!“

Bonifác si vzal dva kufry, které hodlal naplnit diamanty, a šel do přístavu, kde kotvila jeho loď.

Za tři měsíce dorazil na Ostrov diamantů. Rozhlédl se kolem a opravdu, diamanty se válely všude, na plážích, v zahradách, dokonce i na ulici, kde si s nimi děti hrály fotbal.

Dostavila se noc a všude kolem byla najednou úplná tma. Nikde ani světélko. Nějak se dostal zpátky do hotelu, kde se zeptal recepčního:

„To tady nemáte žádné světlo?“

„K čemu?“ podivil se recepční, „přes den je světla dost, navíc s těmi všemi diamanty kolem. No a večer jdeme do postele. Vy uděláte dobře, když už také půjdete.“

„A není vám někdy zima, takhle bez ohně?“

„No, někdy nám zima trochu je, proto také raději jdeme do postele. Já už tady zavírám...“

„Počkejte ještě chvilku. Když tady jsou ty diamanty, musí tu také někde být uhlí.“

„Uhlí, co to je?“

„To neznáte? Takové černé kamení. Když to zvednete, zašpiní vám to ruce.“

„Jo, tak toho je tady spousta. Hned tamhle za námi v té stráni nějaké najdete.“

Bonifác se na to šel vyspat. Ráno si půjčil někde krumpáč a lopatu a šel na stráň za hotelem. Kopl do země, našel uhlí. K večeru ho měl nakopanou už hromadu a nějaké odnesl na náměstí před hotel. Počkal až se setmí a potom uhlí zapálil. Lidé se scházeli ze všech stran, podivovali se ohni, hřáli si nad ním ruce, nemohli se ho nabažit.

Bonifác je tam nechal kochat se ohněm a teplem a sám šel spat. Ráno zašel do přístavu. Tam mu řekli, že příští loď připluje až za rok.

„Co budu ale dělat?!“ zoufal si Bonifác. Ubytování v hotelu sice měl, musel ale také jíst a na jídlo mu už nic nezbývalo. Jak to tu vydrží po celý rok?

„No, co kdybyste nám sehnal a prodal víc toho … jak tomu říkáte?“

„Uhlí. To by snad šlo.“

Bonifác se po celý rok na ostrově zabýval tím, že kopal a prodával uhlí. Našel si brzy několik zaměstnanců a vedlo se mu náramně. Nikde neměl žádnou konkurenci a lidé o jeho uhlí velice moc stáli. Přes den dohlížel na kopáče ve svém uhelném dole, večer šel do hotelu, kde si už mezitím pořídili krb, ve kterém pálili jeho uhlí. Jedl langusty a ústřice, k tomu pil šampaňské a kouřil kubánské doutníky, protože si to všechno, i mnohem víc, mohl dovolit. Když konečně připlula loď, Bonifác si naplnil oba kufry a odplul s nimi domů. Tam řekl ženě:

„No, jsem zase zpátky, sice trochu pozdě, ale stálo to za to!“

„Tak mi ukaž, co máš!“ nemůže se dočkat žena.

Bonifác otevře kufry. Žena nevěřícně zírá.

„To nejsou žádné diamanty! Vždyť tohle je přece uhlí!“

„No jistě. Uhlí. Na co diamanty, ty jsou k mání všude a vůbec nikdo o ně nestojí. Uhlí je to, co po mně lidé chtěli, za uhlí by dali kdeco, uhlí je to, co mě tam po celý rok živilo. Diamanty, ty nikdo nechtěl, uhlí je přece mnohem lepší..!“

***

Toto podobenství nám snad trochu přiblíží to, v jakém stavu se nachází duše poté, kdy sestoupila do našeho hmotného světa. Přichází sem za určitým účelem, jímž je vrátit zpět to čeho se jí dostalo, naučit se jak má dary přijímat a také jak má darovat jiným lidem. Jenže, potom se zachytí v síťoví denního života, v tom jak si vydělávat na živobytí a jak živit svoji rodinu, jak má s jejími členy i s ostatními lidmi ve svém okruhu vycházet. Nemluvě ani o tom, že se chce také bavit, chodit na fotbal, do divadla, cestovat do jiných zemí... Tohle všechno způsobí, že úplně zapomene na to, proč sem vlastně přišla, jaký cíl by v tomto životě měla sledovat. Ten cíl je všude, stejně jako ty diamanty. Příležitosti k tomu činit dobré

skutky se také nacházejí na každém rohu ulice a není zapotřebí žádného nadlidského úsilí k tomu vykouzlit úsměv na lidských tvářích a učinit je šťastnými. Existuje zde určitý stav nerovnováhy mezi tím jak jsou dary, jichž se jim dostává, přijímány a tím jak se o ně lidé dále dělí. Duše sestupují do tohoto světa především proto, aby tyto nevyrovnanosti korigovaly. Příliš často se ale stane, že duše na toto Boží poslání zapomenou, když se dostanou do víru života na zemi. Některé se nechají upoutat třeba svým tělem a tím jak je co nejvíce zkrášlit či posílit, jaké tetování či piercing si nechat udělat, jiné se zabývají nějakou intelektuální činností, která má ale často také daleko k duchovnosti. Podobně jako Bonifáce v naší pohádce, starosti s tím jak si vydělat na živobytí, či různé kratochvíle, aspoň na čas zavedou lidi úplně jinam než kam měli směřovat. Touha po tom přijímat dary, které se zde nabízejí a nedělit se o ně s nikým, může snadno převládnout. Lidé se stanou egocentrickými, sobeckými. Potom vše, co jim jejich životní pouť na zemi vynese, je kufr plný uhlí.

TVŮRČÍ INTELIGENCE

Pověděli jsme si již, že omezení Cimcum je právě to, co způsobuje, že se v tomto našem světě vůbec mohou dít věci. Kabala nás učí, že přijímat veškeré dary máme s tím úmyslem, že se o ně podělíme s ostatními lidmi. Přitom mnozí z nás jistě už přišli na to, jak se to má s bohatstvím (a to zahrnuje opravdu všechno, případně i vědomosti), které bylo získáno náhle a bez úsilí. Chybí tomu něco, čemu bychom snad mohli říkat *tvořivá inteligence*. Mám na mysli takový druh inteligence, který i když je svázán s hmotou, má také duchovní dimenzi. To nám umožňuje mít radost z toho, že když něco získáme, také se o to s někým podělíme. Naproti tomu, moc či bohatství získané na příklad krádeží, vydíráním, či jiným zločinným způsobem, člověku který je takto nabyl dlouhodobě k prospěchu nebývá. To proto, že duchovní energie, tvůrčí inteligence, přitom chybí.

Co se stane, když někdo přijde k penězům či jinému majetku jaksi bez zásluhy, či přímo podvodným způsobem? Skoro to v mnoha

případech vypadá tak, jakoby ty peníze postrádající tvůrčí inteligenci nevěděly kam mají jít. Nakonec obvykle skončí někde úplně jinde, v jiných rukou. Kdopak neviděl alespoň jeden (spíše ale více) film o loupeži v bance? Typicky se jedná o komedii, přičemž protagonisté, kteří osnují složité plány k tomu jak se k penězům dostat, nám mohou být docela sympatičtí. To nic ovšem na věci nemění — po osnování a úspěšném provedení loupeže nakonec nevyhnutelně musí dojít ke scéně, v níž lupiči o ukradené peníze přijdou. Ukradené bankovky potom létají vzduchem, snášejí se jako sněhové vločky na ulici, do rukou překvapených lidí. Nebo tak nějak. Peníze, které bez tvořivé inteligence nevědí kam patří, jsou archetypem, po němž autoři knih či tvůrci filmů rádi sahají. Vycítí, že je v tom jakási základní pravda; čtenář či divák to také vycítí a proto příběh snadno přijme.

Ve skutečném životě ti lidé, kteří loupí banky či benzinové stanice se zbraněmi v rukou, většinou s penězi utečou, aniž by z nich přitom dělali sněhovou vánici. Problém nastane, co potom s těmi penězi? Většinou se o tak velikou sumu, aby se s ní mohli po zbytek života uchýlit do ústraní a žít si někde v Karibiku, nejedná. Nebezpečí, že se někdo z loupežné tlupy bude neuváženě předvádět je vysoké, a pokud je policie zadrží, bývá tomu tak většinou z těchto důvodů. Klasickým případem úspěšného/neúspěšného zločince je Ronald Biggs, který v roce 1963 byl členem tlupy, která provedla tzv. Velikou vlakovou loupež. Z vězení, kam se dostal poměrně brzy po činu, se mu sice podařilo zakrátko utéci, na útěku ale byl svým způsobem po celý život. Peníze utratil za plastické operace, falešné dokumenty a advokáty, když bojoval o to, aby ho brazilské úřady nevydaly britským úřadům. Biggs se nakonec v roce 2001 vrátil z Brazílie do Anglie a vydal se sám úřadům, protože se mu příliš stýskalo po rodné zemi. Po osmi letech prožitých ve vězení byl propuštěn, už jako úplný a těžce nemocný stařec, který si to pivo v anglické hospodě, po němž tolik toužil, už asi příliš nevychutná...

Pochopitelně, že jsou zde lidé, kteří tvořivou inteligenci mají a jsou schopni s penězi a to i náhle a nečekaně, ale poctivě nabytými, zacházet rozumně. Je potřeba si přitom uvědomit, že peníze by nikdy neměly být cílem, pouze prostředkem. Skoro snad každý z nás

v nějakém bodě v našem životě přijdeme nějakým způsobem k penězům, které jsme si nijak zvlášť nezasloužili, aspoň nám to tak připadá. Může to být dědictví, případně výhra v loterii, středně veliká, ale třeba i větší suma. Potom záleží jen na nás, jak s penězi naložíme. Zde žádné rady nepomohou, protože každý jsme jiný, každý máme jiné příležitosti, jiné tužby, jiné okolnosti. Pokud člověk dělá to, co má rád a co ho baví, peníze se obvykle dostaví, možná že ne ve velikých balících, ale v dostatečném množství aby se uživil. Někteří lidé se zdají být předurčeni k tomu, aby měli vždycky peněz dostatek. Peníze vydělávají snadno a snadno je většinou také utrácejí. V tom je zákon a tvořivá inteligence v něm vždy hraje důležitou roli.

12. ŽIVOT A SMRT

Víme již, že Stvořitel se mohl manifestovat pouze tím, že rozdělil původní stav jednoty. Tam kde panuje nerozlišitelná jednota, nemohou se prokázat žádné kvality. Kde není horko či chlad, neexistuje nic podobného teplotě. Nemáme-li světlo a tmu, nemůžeme mít dne ani noci. Pokud by zde nebyla vůle k tomu se nějakým způsobem projevit, všechno by bylo navěky zůstalo stejné. Má-li se Stvořitel zviditelnit, musí narazit na odpor, jinak jakoby zde nebyl. Protože na počátku žádný odpor není, musí si jej Stvořitel sám vytvořit. Proto také v jistém bodě dochází k tomu, že Stvořitel projeví svou mocnost a vytvoří princip opaku, který mu bude vzdorovat. Tímto je zavedena polarita. Zde se nacházíme na samotném počátku cesty po které se bude ubírat duch nořící se do hmoty, kde vše co již dosáhlo stavu rozličnosti se bude protivit té neměnlivé Jednotě. Toto je počátek cesty během níž se Množství začíná probouzet uvnitř Jednoty. Ta se v tomto okamžiku sama od sebe oddělila, takže zde máme ten pravý okamžik kdy dochází ke Stvoření, kdy také začíná Čas. Předtím, ještě než k oddělení došlo, nebylo zde nic co by se dalo popsat, nebyla žádná dichotomie mezi dnem a nocí, protože nebylo ani slunce ani měsíc, vše bylo stejné. V okamžiku, kde došlo k tomuto rozdělení, ve chvíli kdy začal Čas, zaznělo také první „ano“ i první „ne,“ klad a zápor.

Veškeré individuální věci, které počaly svoji existenci ve vesmíru poté kdy došlo k rozdělení původní jednoty, v sobě ještě nesly část životní síly pocházející z původního zdroje. Následný proces manifestace, diferenciace, znamená, že zároveň také dochází k postupné ztrátě božství. Během tohoto procesu, nekonečné množství druhů žijících a aktivních bytostí započíná svou existenci, každá z nichž přitom má svoje vlastní a od těch ostatních odlišné složení energie různých stupňů a úrovní, přičemž jako celek vytvářejí jakési „schodiště“ složené z živoucích bytostí. Každá z nich je konglomerátem životní energie, myšlenek a vlastních potřeb, přičemž každá z nich má svoji vitalitu a ve své prapodstatě je charakteru duchovního. Všechna tato stvoření se pokoušejí o

naplnění svého vlastního důvodu k existenci, dohromady tvoříce jedno obrovské společenství žijící v kakofonii organizovaného nepořádku. Polarita a jí umožněná rozličnost druhů vládne ve všech oblastech vesmíru. Kontradikce a kontrast zabudované ve všem živoucím, včetně nás samotných, neustále bojují o to se prosadit:

SVĚTLO — TMA
LÁSKA — NENÁVIST
HOŘKOST — SLADKOST
TEPLO — ZIMA
ODVAHA — STRACH
DUCH — HMOTA
atp.

Pokud jde o polaritu, musíme si vždy uvědomovat, že zde existuje určitý druh příbuzenství mezi dvěma opačnými póly, které proto také bývají do jisté míry zaměnitelné. V politice například, extrémní levice a extrémní pravice mívají podobně konzervativní názory a v lecčems si proto mohou rozumět. Je tomu v podstatě tak, jak to vidíme na modelu struktury DNA, kde jedna strana vzájemně se proplétajících spirál přechází na opačnou stranu a zpět. Pochopitelně, že jedna určitá věc se nemůže proměnit v něco naprosto odlišného; za příznivých okolností může ale „přeběhnout“ na druhou stranu a stát se svým opakem či něčím, co se tomu značně podobá. Strach se na příklad může v jistých situacích proměnit v odvahu, nemůže se ale z něho stát láska či nenávist či náhle nabýt kvality sladkosti, hořkosti nebo kyselosti. Rozdíl mezi něčím horkým a studeným, jak by vám pověděl každý chemik, je jen záležitostí vibrací a když si sáhneme na kus ledu, na zlomek vteřiny můžeme mít stejný pocit jako bychom se dotkli rozžhaveného předmětu. Či také naopak. Je snad trochu těžší pochopit jak je vlastně možné, že nenávist se může změnit v lásku a naopak. Přitom mnozí autoři romantických příběhů si na této nevysvětlitelné skutečnosti pořádně namastili kapsy. Musíme vždy počítat s tím, že zde existují různé mentální a emocionální stavy, které patří k určitým druhům, čeledím a podčeledím, že všechny mají svoje kladné a záporné póly a že k proměně mezi těmito póly

může kdykoliv dojít. Myslím si, že kdybychom těmto záhadám rozuměli, život by už nebyl zdaleka tolik zajímavý.

Harmonie vládne veškeré přírodě a v celém vesmíru. To platí v Makrokosmu, ve světě božském, duchovním, stejně tak jako v Mikrokosmu, ve světě v němž žije lidstvo. Vše se pohybuje v kruzích a v cyklech. Vše má svůj původ v Makrokosmu, vše se odtud rozletí za svými individuálními cíli, aby se to nakonec opět vrátilo k jednotě, ke svému Stvořiteli. Země je takto obrazem nebes, nebesa existují současně se zemí. Lidé, kteří jsou v tomto směru senzitivní, dokáží proto zaslechnout nebeská tělesa zpívat. To tvrdili někteří z těch nejslavnějších filosofů včetně Platóna a zejména Pythagora, jenž založil celý svůj systém filosofie na „hudbě sfér."

Dávní sumerští astrologové už před nějakými 5000 lety věděli o tom, že nebeská tělesa jsou živoucí bytosti a že ovlivňují naše životy. Vše kolem nás se nacházející je živoucí. Zasvěcenci tohle ovšem vědí, i když vědci by se jim pochopitelně vysmáli, kdyby se o tom zmínili. Moderní věda si načrtla výraznou tlustou čáru mezi tím, co je živé a tím, co živé není, i když paradoxně není schopna definovat co je to první a co je to druhé. Neví také co je smrt, jíž se označuje ten okamžik kdy se něco přesunuje z jednoho stavu existence do jiného stavu existence.

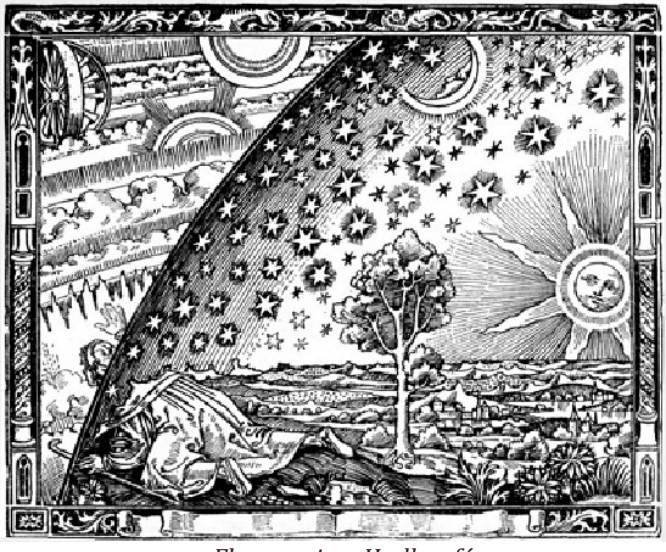

Flammarion: Hudba sfér

CO JE SMRT?

Snad bychom měli tuto otázku položit nějakému vědci, protože ti jsou v dnešní době uznáváni jako ti nejvědoucnější členové lidské společnosti. Problém je v tom, že „vědec“ v obecném slova smyslu stěží už v dnešní době existuje. Celistvost vědeckého poznání, kdy jeden člověk dokázal obsáhnout a vstřebat více méně vše co lidstvo o našem světě vědělo, přestala být realisticky dosažitelná zhruba koncem 17. století a od té doby se věda začala postupně dělit na stále menší a menší dílce, každý z nichž se stal doménou skupiny specialistů. Dejme tomu, že v našem případě budeme mít to štěstí, že se nás ujme biolog, který se nijak zvlášť úzce nespecializoval.

Co je smrt?“ zeptáme se tedy biologa.

„Smrt je absence života,“ odpoví nám. Nebo tak nějak podobně.

„To víme,“ trváme na svém, jak byste ale v tom případě definoval život?“

„No, víte … Život ještě žádnou vědecky přijatelnou definici nemá. Na tom se pořád ještě pracuje.“

„Dobře tedy,“ nenecháváme se odbýt, „Co kdybychom tu otázku obrátili? Je život absencí smrti?“

„No, to zní docela logicky, že ano?“ povídá biolog. *„Bylo by skvělé kdyby to bylo takhle jednoduché. Jenže, ono to tak snadné není.“*

„Není?“

„Víte, smrt je zabudovaná v celém cyklu života. Vše, co je živé, musí dříve či později zemřít, to je snad každému z nás jasné. Jednotlivé buňky, z nichž se naše tělo sestává, také neustále umírají, aby mohly být nahrazovány jinými buňkami. Takto může tělo růst, takto se také spravuje, pokud bylo nějak poškozeno. A samozřejmě, my také musíme umřít, aby naši potomkové mohli zaujmout naše místa, jinak bychom nakonec museli stát jeden druhému na hlavě. Jak dlouho si myslíte by to trvalo než k tomu by došlo? Kdyby smrt přestala existovat...“

„Asi ne tak moc dlouho,“ odvážíme se hádat.

„No, dejme tomu asi dvě století, možná i trochu déle. Jsme přece Homo sapiens, člověk myslící, takže třeba bychom se dokázali trošku adaptovat, zavést nějaká účinější antikocepční opatření nebo se i vzdát úplně pohlavního styku. Ostatní tvorové, s nimiž tuto planetu sdílíme, by ovšem tohle nedokázali, takže by se nadále množili tak jako vždycky. Co to by asi znamenalo?“

„Pro nás by to asi dobré nebylo.“

„No, třeba s takovými tygry či lvy bychom se snad dokázali dělit o místo celkem dlouho, řekl bych asi tak po celé jedno století. Představte si ale, že *by tu na světě byli jen lidé a krysy a že oba tyto druhy by byly smrtelné. Během desetiletí by tu zbyl jen jeden a za to, že uhodnete který, vám žádnou cenu nikdo neudělí. Kdyby tu kromě lidí a krys byly ale ještě také mouchy, nemuseli bychom se bát, že nás krysy uhlodají k smrti. Mouchy by nás udusily dávno předtím než by nás dostaly krysy, tak během čtyř let. Tohle ovšem není nic proti tomu, jak by s námi zatočily některé jednobuněčné organizmy. Kdyby celkem kterýkoliv druh běžné baktérie neumíral, za den či za dva bychom vůbec nepoznávali ani sebe ani okolní svět. Všude by se válela oblaka neuvěřitelně smrdutých avšak překrásně vybarvených baktérií, které by brzy pokryly všechno, včetně nás samotných.“*

Biolog dokončil svoji krátkou přednášku a zmizel kamsi do laboratoře, snad aby zabil pár krys či baktérií k účelům vědeckého bádání. My tu zůstaneme stát, ještě trochu zaraženi tím, jak je to všechno dobře zařízeno a jak je dobré, že smrt je součástí všech životních cyklů na zemi probíhajících. Víme ovšem něco, co biolog neví a o čem bychom se ani neodvážili se před ním zmínit. Něco, co moderní věda prostě neuznává, zatímco filosofové starověku, středověcí alchymisté a kabalisté dávnověku, středověku i novověku, to vždycky věděli. Že totiž všechno kolem nás je živé, ať už to jsou kameny, kovy, dřevo či cokoliv jiného; že to vše má duši a to vše že souvisí se vším ostatním, že se to neustále navzájem ovlivňuje. Také to, že vše co nás obklopuje podléhá jistým zákonům o kruhovitém či elipsovitém pohybu, že některé z těchto cyklů známe a dovedeme je popsat a jim porozumět, zatímco jiné jsou

zcela mimo náš dosah, protože jsou buď příliš krátké či příliš dlouhé na to abychom si jich vůbec mohli povšimnout.

Nyní se podíváme na smrt z úplně jiného úhlu. V mé knize Poutníci v čase, inspirované tarotovými trumfy, v níž dvěma lidem se dostává zasvěcení na cestě tarotovými arkánami, se jeden z nich nachází v přítomnosti Smrti, s níž vede následující rozhovor:

Smrt:

Pohybuji se v bezčasové zóně, kde mám před sebou jak minulost, tak i budoucnost. Mohu ti proto říci, že lékařská věda prodělá prudký vývoj, až příliš rychlý, pro svoje vlastní dobro. Bude to mít kladné i záporné následky, jako ostatně všechno.

— Pověz mi o těch kladných následcích.

— *Lidský život se prodlouží.*

— To je vše?

— *Není tohle, o čem jste vy lidé vždycky snili? Mně dělá starosti to, jak s těmi svými delšími životy lidé naloží. Pokud si udrží produktivitu, pokud ten život bude kvalitní, v pořádku, klidně zavřu i obě oči a nechám je žít déle. Jak by se ale tobě líbilo, kdybys měl prožít roky v nemocniční posteli, obklopen všelijakými aparáty, neschopný pohybu, řeči, uměle živený trubičkami a jehlami zavedenými do žil a s umělými plícemi, které by tě nutily dýchat?*

— To je hrozné! To se všechno má stát?

— *Tohle a víc. Různé orgány se budou brát z lidských těl, která ještě nebudou úplně mrtvá, aby je mohli dostat ti, kteří si těch svých nehleděli a poničili si je.*

— Ty, se svojí mocí, to nedokážeš zastavit?

— *Jistěže se budu o to snažit, co ale dělat? Mohu zapříčinit to, že se tělo příjemce bude bránit, že odmítne přijmout cizí orgány, jenže oni brzy nato přijdou s protiakcí a tu tělesnou reakci překonají různými drogami. V té chvíli budu asi muset přiznat porážku.*

— Jen ale dočasně...

— *Pochopitelně. Já mám vždycky výhodu. Někdy to ale může chvíli potrvat, než ji dokáži uplatnit. Teď je to ještě celkem snadné. Když to vypadá, že se by se některá část země mohla příliš zalidnit, sešlu na lidstvo nějakou epidemii a je to vyřízené. Než si všimnou toho, jak se nemoc přenáší, pomře jich dost na to aby se dosáhlo*

účelu. Nemohu si ovšem dovolit spát na vavřínech, musím mít pořád něco v záloze a musí to být vždycky o trochu rafinovanější.

— Jak si poradíš s těmi lidskými orgány?

— *Snadno. Na čas tomu prostě nechám volný průběh. Lidé to budou nejprve masově podporovat, protože mají rádi novoty a mohlo by to pro ně být výhodné, jak se budou domnívat. Jenže těch potenciálních příjemců bude vždycky víc, než možných dárců. Nedostatek orgánů samozřejmě přiláká všelijaké šejdíře, vytvoří se černé trhy s lidskými drůbky a dál už si to asi dokážeš domyslet.*

— Lidé si uvědomí, že by sami mohli být v nebezpečí, že si je někdo k tomu vyhlédne.

— *Tak. Vzejde z toho všeho i něco dobrého. Některé lidi to donutí k přemýšlení, takže pochopí, že opravdu živí jsou jen ti, kteří jsou připraveni zemřít, dokud jsou stále ještě plní života.*

— A že ti stejně uniknout nemohou. Vykládáš si takhle často s lidmi?

— *Jsem k tomu vždycky svolná, většinou si mě ale nevšímají.*

— Nebo nechtějí. Bojí se tě.

— *Ke svému neprospěchu. Nacházím se ve vaší blízkosti neustále a mohla bych vám v lecčem poradit.*

— Nepřicházíš jen ve chvíli ... smrti?

— *Kdepak. Vidíš, ty jsi vyspělý člověk a přesto mě nechápeš. Myslíš si, že můj úkol je jednorázový, že jsem jen tím pochmurným převozníkem přes řeku Styx. Já mám ale těch úkolů víc. Lidé si myslí, že stojím jen za tou největší změnou, tou, kterou je jejich odchod z tohoto života. Ve skutečnosti symbolizuji každou podstatnější změnu v jejich životě.*

— Tak jsem si to ovšem nepředstavoval.

— *Dívej se na to takto: má-li se stát něco zásadního v tvém životě, část toho starého, omšelého, musí v tobě zemřít, aby to mohlo být nahrazeno tím novým. Já při těchto změnách asistuji, pomáhám ti pohřbívat části tvé bývalé osobnosti. Celý tvůj život je sérií drobnějších smrtí, umíráš vlastně každý večer i tvůj spánek je v jistém smyslu smrtí.*

— Začínám ti myslím rozumět. Máš přístup ke všem částem mého těla i mojí mysli. Ty části neustále umírají a jsou nahrazovány novými. Podobné je to s mojí myslí, myšlenky také umírají a místo

nich nastupují jiné, založené na těch nejnovějších prožitcích. Takže nejsem nikdy tím docela stejným člověkem, jakým jsem byl třeba včera.

— Ano, chápeš to správně. Dodám k tomu, že tohle z nás činí partnery. Z počátku jsi byl jen tichým společníkem, zkoušky iniciace ale vše urychlily, proto se spolu dnes už můžeme dohodnout.

13. ŽIVOT JE VŠUDE

Je v naší lidské nátuře si malovat čáru mezi věcmi organickými a neorganickými, tudíž mezi živoucími tvory a těmi ostatními věcmi, které jsou z našeho hlediska neživé. Tyto věci si navzájem nespojujeme a kdybychom je spojovat chtěli, většinou bychom to stejně nedokázali, protože nám k tomu chybí představivost. Někteří lidé ale tu představivost mají a proto zde máme pohádky a mytologické příběhy, v nichž kameny či stromy hovoří, smějí se, pláčou a podobně. Příroda nám také leccos naznačuje a je jen na nás, zda si toho povšimneme či nikoli. Někdy dokonce stačí prostá logika, jak je tomu například v případě unavených kovů.

Někde spadne letadlo a dvě stovky cestujících při tom neštěstí zahynou. Po den nebo dva je to vidět na televizních zprávách po celém světě, brzy je ale jasné, že se nemohlo jednat o žádnou teroristickou akci. Následkem toho zájem médií začne opadávat; mezitím se stane něco jiného, takže po nějakém čase zmizí úplně. Jen ti povolaní se zabývají zkoumáním trosek letadla a černé skříňky, což vše potrvá nějaký ten měsíc, možná i několik let. Posléze jsou výsledky zkoumání zveřejněny. Letadlo spadlo, protože část křídla se za letu náhle utrhla. Kořenem problému, podle leteckých odborníků, byla únava kovového materiálu. Některé noviny a televizní kanály se o tom krátce zmíní, jiné na to ani nemají čas, protože mezitím se staly jiné nehody, požáry právě sežehly části Kalifornie, došlo k záplavám v jižní Evropě, k zemětřesení na Středním východě a kdoví k čemu jinému. Někteří lidé si zprávičky povšimnou, většina z nich na to ale skoro okamžitě zapomene. Únava kovového materiálu? No, dejme tomu, řeknou si, nejspíš mají pravdu, od toho jsou to odborníci.

Proč se nad tím nikdo nepozastaví a trochu nezapřemýšlí? Vždyť jestliže se kov může unavit, je opravdu možné aby byl úplně neživý, docela mrtvý? Pokud tomu tak skutečně je a kov nemá v sobě naprosto žádný život, jak to, že nezůstává stále stejný, solidní, pevný? Dobře, pochopili bychom snad ještě, že kov může trochu zrezavět, to je přece chemická reakce, oxidace, něco takového je

možné, dokonce i normální. Ale únava? Odkud ta se tu najednou vzala?

Když už jsme se dostali tak daleko, že jsme o tom vůbec začali přemýšlet, proč nejít o krok dál a položit si i jiné otázky? Třeba takovouto: není tomu náhodou tak, že ten kov je přece jen živý? Pochopitelně, že ne tak živý jako jsme živí my, že má ale jakýsi druh neurčitého vědomí. Jistě, že bychom nemohli od něho očekávat žádnou prudkou inteligenci, jen jakýsi nízký stupeň vědomí. Právě tolik, aby to stačilo k tomu, aby po tisících a tisících hodin strávených létáním z jednoho kontinentu na druhý, mohl začít být unavený z toho, že po celý ten čas nedělá nic jiného, než podpírá nějaké křídlo, do kterého mu vlastně vůbec nic není. Unavený právě natolik, aby si řekl: „Tak, tohohle už mám dost, já přece nepotřebuji být pro vás pořád jenom takovýmto nákladním oslem, já se vám na to můžu..!“

Kabalista ví, že kovy jsou citlivé a že se tudíž k něčemu podobnému dojít může. Jistě, že kov nemůže být citlivý do takové míry jako jsme my nebo i třeba jako naše kočka, která se přece dovede pořádně urazit, když jí uděláme něco, co je jí proti vůli. Když si ale takový příslovečný osel občas dokáže postavit hlavu s tím, že dál už nepůjde, proč by něco podobného nemohl udělat i kus kovu v nějaké nápravě? Vždyť přece ty protony a elektrony, z nichž se sestává, vypadají podobně a obíhají po podobných dráhách jako ty naše! Není tedy nic divného na tom, že mohou také mít určitou inteligenci, jistý stupeň vlastní vůle. Život předpokládá inteligenci, vědomí; stejně tak jako energie je život základním faktorem celého procesu stvoření vesmíru.

Existuje cosi těžko popsatelného, mám pro to název „soumračná zóna“. V této zóně, aniž by lidé o tom měli sebemenší potuchy, se z minerálů mohou stávat rostliny. Rostliny, opět za šera panujícího neustále v naší soumračné zóně, se potichu vykradou z rostlinné říše a stanou se z nich zvířata. Zvířata, poté kdy dosáhla toho určitého bodu, kdy se jim dostává schopnosti přemýšlet a nabýt vědomí o svojí vlastní existenci, promění se a opět někde v pološeru, třeba už ani ne za soumraku, ale snad i za svítání nového dne, stanou se lidmi. K takovýmto chvílím, kdy věci nějak tiše proklouznou z jedné říše do druhé, může docházet jen proto, že

všechno na zemi, organické či minerální, má v sobě jistý stupeň vědomí. Teosofie, která je založena na prastarých esoterických doktrínách hinduismu a buddhismu, je v tomto směru zajedno s kabalou. Zde máme výňatek z knihy *The Esoteric Buddhism* (Esoterický buddhismus) od *A. P. Sinnetta:*

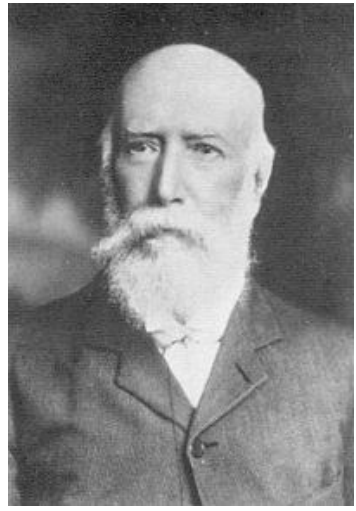

A. P. Sinnett (1840-1921)

Za tím, co se zrodilo lidského ze životního impulzu, se nachází jiná úroda ve zvířecích podobách, jak tomu každý i ví; za tím je úroda rostlinných forem, které bezpochyby předcházely na této planetě objevení se nejranějších forem zvířecích. Dále, před organickým systémem rostlin zde byly organické systémy minerálů – neboť minerály jsou také výtvorem přírody, jsouce vyvinuty z něčeho co bylo před tím, tak jak tomu musí být všude kde se Příroda projevuje, až dále, přes nekonečně dlouhé série manifestací, mysl putuje zpět, až k úplnému prvopočátku všech věcí.

Sinnett píše na jiném místě:

Spirálovitý model, podle něhož se řídí vývoj ve všech oblastech života, způsobuje, že se nám to jeví jakoby zde byly mezery mezi jednotlivými druhy různých tvorů, kteří žijí na zemi. Závit šroubu, jenž je v podstatě nakloněnou rovinou, se jeví jako sled schodů, pokud na něj hledíme pouze z jedné strany souběžně s jeho osou.

Vyvíjející se monadi (teosofie užívá výrazu „monad“, který také již používal Pythagoras. Slovo pochází z řečtiny a značí „jediný, jedinečný,“ v tomto případě tedy duch, duše, která prochází fázemi vývoje, poté kdy se rozdělila a stala se z ní tzv. dyad, atd, pozn.), *kteří se nacházejí na úrovni zvířecí, se přesunou do jiných světů v okamžiku, kdy se pro ně skončila ta část vývoje vyžadující si inkarnace ve zvířecích formách. Když se potom vracejí do stejného bodu, není již pro ně nutný další vývoj ze zvířecích forem do forem lidských, protože tyto už zde čekají na své budoucí nájemníky. Nicméně, pohlédneme-li hlouběji do minulosti, narazíme na údobí kdy formy lidské vyvinuty na zemi ještě nebyly. Když původní monadi pohybující se na nejranější a nejnižší lidské úrovni se dostali do tohoto bodu, byli taženi směrem vzhůru. Tento tah, který existoval ve světě v němž se nacházely pouze zvířecí formy, způsobil, že ty nejlépe vyvinuté se dále vyvinuly až na tu formu které bylo zapotřebí, což je ten chybějící článek o němž se vždy hovoří.“*

Blavatská se ve svých spisech na několika místech rovněž zmiňuje o chybějícím článku vývoje, jenž si většinou představujeme jako nacházející se někde na půli cesty mezi opicí a člověkem. Zakladatelka Teosofické společnosti ovšem prohlašuje, že hledat tento článek u opic nikam nevede a nepovede, protože podle ní nejsou opice vůbec žádnými našimi předky, nýbrž pozůstatky z dob kdy se vytvářely původní lidské formy, tedy jakési uschlé větve, které ve vývoji z různých důvodů nemohly pokračovat, nicméně zde zůstaly a postupně zdegenerovaly. Od té doby vždy jen poskytovaly útulek duším, které se sice vyvinuly poměrně vysoko na úrovni zvířecí, pro něž je ale cesta dále momentálně uzavřená a to dokud se nezapočne další cyklus vývoje. V teosofii se vyskytuje více podobně fascinujících teorií, my se zde ale zabýváme především kabalou, k níž se nyní hodlám poslušně vrátit.

KDY K TOMU DOŠLO?

Na otázku kdy došlo k Stvoření se už mnozí pokoušeli dát odpověď. Pochopitelně, že teolog na to nahlíží jinak než moderní vědec, i když ti by vždy měli mít na paměti, že odpověď kterou by

dali na otázku kdy vznikla naše planeta před sto lety by byla docela jiná než jak by to viděli dnes. Zatímco před dvěma sty lety by opět byla jiná. Není tomu přece příliš dávno, kdy oficiální pozicí církve v tomto směru bylo, že svět byl stvořen v roce 4450 př.n.l. Kdosi si totiž kdysi dal práci s tím, že sečetl všechna data nacházející se v Bibli, z nichž se nějaké takové číslo dalo vypočítat, všechna ta proslulá „tomu a tomu bylo tolik a tolik když počal toho a toho...“ a protože to v Bibli tak stálo nikdo si s tím netroufal polemizovat, aby náhodou nebyl prohlášen za kacíře. Jsou lidé, někteří z nich i dosti vzdělaní, kteří dodnes něčemu podobnému věří, existuje totiž stále ještě dost fundamentalistů a fanatiků, kteří vám při jakékoli vhodné příležitosti začnou citovat pasáže z Bible, které podle nich dokazují, že svět byl stvořen za sedm dní. O ničem jiném potom nechtějí ani slyšet.

Kabalista se nad tím vším jen pousměje, protože ví, že to co se ve Starém zákoně nazývá „dnem,“ je prostě eón. Slovo *eón*, řecky *aeon*, stejně tak jako *olam* v hebrejštině, či *kalpa* v sanskrtu, značí „věk“ či „generaci.“ Postupem času ale toto slovo nabylo významu jaký má nyní — neurčený, nicméně dlouhý, časový úsek, něco co se nedá přesně definovat, co ale má blízko k věčnosti. Tohle ovšem nelze vysvětlit některým lidem a jsou jich milióny, kteří jsou ochotni na místě zabít kacíře, který by se jim pokoušel vykládat, že svět nebyl stvořen v sedmi dnech a že sedm dní stvoření má pouze symbolický význam.

Slovo „evoluce“ slyšíme téměř každodenně a většina z nás je chápe v tom smyslu jak mu rozumí vědci, zejména biologové, protože po jeden a půl století je již pevně spjato s Darwinovou teorií. Pokud se ovšem kabalista zmíní o evoluci, míní ji jako nástroj Stvoření a v tom jsou také zahrnuty ony nestřežené okamžiky v soumračných zónách, kdy věci až doposud náležející k jednomu království se jakoby po špičkách vykradou a přejdou do království ležícího někde vedle. Nikdy nedokážeme zjistit kdy rostlina poprvé začala chodit a jíst. Můžeme jen sledovat v úžasu jak některé rostliny dělají něco, čemu by se skoro dalo říci chůze nebo jiné, které se živí hmyzem, další které chytají do pasti zvířata a snad dokonce i lidi. Jenže tyto druhy rostlin něco takového dělají už po celé věky, eóny; nedokážeme říci od kdy, můžeme se jen

dohadovat. Existují vysoce inteligentní zvířata, která se zdají být na úplném pokraji lidskosti a která se třeba i přes tu hranici přenesou, nevíme ale kdy k tomu dojde. Nebo k tomu snad už i došlo? Většina z nás, kteří máme nebo jsme měli nějaká oblíbená domácí zvířata (k naší domácnosti vždy patřili jak psi tak kočky), si nejspíš pamatuje aspoň na jedno z nich, které se opravdu chovalo skoro jako člověk — „jen mluvit!“

Stejně tak se můžeme dohadovat, že tu někde jsou lidé, kteří by se mohli co nevidět stát anděly, či nějakými bytostmi náležejícími k příští etapě vývojového procesu. Přesto nevíme kdy a ani jestli se to může stát. Mnozí z těch kteří pracují nebo pracovali jako lékaři, ošetřovatelé či společníci mentálně těžce zaostalých lidí, vám povědí, že když někdy porovnávají mentální kapacitu těchto svých klientů se schopnostmi svých domácích zvířat, stává se jim, že musejí přiznat, že ti druzí mají nad těmi prvními vrch. Sám jsem se s podobnými případy setkal. Zdá se, že aspoň v některých případech zde může docházet k jistému překrývání mezi lidskou a zvířecí doménou, nevěřím ale tomu, že by cokoliv mohlo směřovat jiným směrem než vzhůru či vpřed; duše která již pro jednou dosáhla lidské úrovně se nevrací zpět, aby obývala znovu tělo zvířete, rozhodně ne za normálních okolností. Mohou zde snad existovat výjimečně nějaké případy, zejména když se jedná o černou magii, něčím takovým se ale v této knize nehodlám zabývat. Nám snad zatím postačí, že z různých důvodů, obvykle spojených s tím, čemu se dnes většinou říká karmické dluhy, může duše mít po délku jednoho nebo i více životů omezené možnosti a proto se člověku může dostat těla podřadné kvality, přičemž duše zůstává minimálně na stejné úrovni jaké již dosáhla dříve. Podle teosofů tomu tak obvykle bývá následkem vlastního rozhodnutí, k němuž dochází když se duše nachází na úrovni jíž se někdy říká “kauzální,” kdy v této pozici může vidět svůj uplynulý život (a snad i celou sérii životů), společně s nástinem nadcházejícího života, ze širší perspektivy.

Duše zvířete naopak může snad dosáhnout lidské úrovně, případně i být narozena v lidském těle při příští inkarnaci, i když teosofové s tímto většinou nesouhlasí a tvrdí, že v takovýchto případech se duše uchýlí do stavu tzv. *devachanu,* což je jakýsi

interval či oddechový čas, který duše stráví ve stavu absolutní blaženosti podobnému *nirváně*, dokud nenastane čas k dalšímu manifestačnímu cyklu, a že nový cyklus potom už započíná jako člověk. Jak tomu přesně je ovšem žádný z nás nevíme, můžeme říci jen to, že soumračná zóna má svá tajemství, která si před námi přísně střeží.

SYMPATIE A ANTIPATIE

Ve všem co se na tomto světě vyskytuje se potkáváme se sympatiemi a antipatiemi. Zákon přitažlivosti vládne celým světem. Drobouční mořští tvorové, kteří se zdají být zcela bez inteligence, jsou nějakým záhadným způsobem schopni vytvářet překrásné mořské korály. Nemohu si zde odpustit popsat následující příhodu. Asi před dvaceti lety zde v Austrálii byl na návštěvě známý francouzský kabalista a projevil přitom přání podívat se na korály slavného queenslandského bradlového útesu, který se začíná asi 400 km na sever od našeho bydliště. Vzali jsme tedy s jedním přítelem, který je rovněž kabalistou, auto a všichni tři jsme vyrazili tím směrem. O pár dní později jsme si v Gladstone najali malé Cessna s pilotem a letěli jsme na Lady Elliott Island, nám nejbližší pravý korálový ostrov, to jest ostrov který vznikl jen úsilím těchto pracovitých malých tvorečků. Po dosti krkolomném přistání na krátké dráze a za silného bočního větru, jsme se odebrali k přístavu. Tam se mimo jiné nachází půjčovna loděk se skleněným dnem, stavěných speciálně k tomu účelu, aby si turisté mohli dobře prohlédnout živé korály. Pronajali jsme si loďku i s průvodcem a pilotem v jedné osobě a chystali jsme se nastoupit. Náš francouzský kolega se ale v tom okamžiku zarazil a odmítl do loďky nastoupit. Prohlásil přitom svojí trošku chatrnější angličtinou, že „nechce být mokrý.“ Byl krásný den s modrou oblohou, vítr už celkem utichl, takže se zkušeným pilotem člunu u kormidla to opravdu nevypadalo na to, že by nám hrozilo nějaké nebezpečí převrhnutí, či nějaké podobné nehody. Kabalista ovšem nadále trval na svém, že nechce být mokrý. Nájem loďky byl už zaplacený, peníze by nám asi vráceny nebyly, vydali jsme se tedy na moře jen sami dva s průvodcem.

Po necelou hodinu jsme pluli nad přenádhernými živými korály, které prostě nelze slovy popsat. Vůbec jsme si nevšimli, ale kde se vzal, tu se vzal, nad námi se znenadání objevil černý oblak. Z něho se okamžitě spustil prudký liják. Než se našemu pilotovi podařilo dopravit člun jen těch několik set metrů, které nás dělily od přístaviště, nebyla na nás suchá nitka. Francouzský kabalista měl možnost se tam za deště schovat pod přístřešek, takže nás uvítal docela suchý. Za kredit mu musím dát to, že se nám nejenže vůbec neposmíval, dokonce jsme od něho ani žádné „vždyť jsem vám to říkal...“ neslyšeli. Jak ovšem věděl či snad tušil, že zmokneme takovýmto způsobem a bez možnosti se převléknout (cestovali jsme jen nalehko a rozvěšovali jsme potom košile a kalhoty po okolních palmách), je jednou ze záhad s jakými se člověk někdy setkává, když se zabývá kabalou a stýká se s lidmi kolem ní se pohybujícími.

Promoknutí na Lady Elliott naštěstí mi nevzalo entuziasmus a můj obdiv k tvorečkům, kteří si dokáží stavět takováto krásná obydlí, jen potom ještě více vzrostl. Proč to dělají? Vždyť mnohem jednodušší, méně zbarvené korály, by jim jistě stačily právě tak dobře. Proč jiní měkkýši si budují ulity, lastury a mušle, které se zdají být v naprosté harmonii se zákony geometrie? Mají snad v sobě zabudovaný smysl pro nějaký nám nepochopitelný společný cíl vyššího řádu? Univerzálního řádu, k němuž my sami také podle svých možností přispíváme, aniž bychom si toho byli příliš vědomi? Samozřejmě, že máme vždy možnost výběru. Můžeme pracovat v souladu s tímto plánem o jehož existenci máme jen nejasné tušení; mohli bychom ale také jít proti proudu. Protože čtete tyto stránky, lze předpokládat, že již jste si aspoň do jisté míry vědomi toho, že zde tu možnost výběru máme a jaké to může mít pro nás následky,

pokud se špatně rozhodneme. Víme také, že chceme-li s vážností se vydat na cestu k duchovnu, musíme si jednak uchovávat cílevědomost, potřebujeme se ale také dobře seznámit se zákony tohoto světa. K tomu, abychom mohli objevit tyto zákony a přemítat o tom, jak se nás týkají individuálně, musíme o tom trochu meditovat.

Každý z nás se k něčemu hodíme. Jistě, slyšíce takovýto výrok, člověk někdy dostává i cynické nápady, jako je tomu ve hře Tennessee Williamse Tramvaj do stanice Touha. Hlavní hrdina Stanley Kowalski zde popisuje smutný případ člověka, který neuměl vůbec nic kromě toho, že dokázal zuby otvírat láhve piva. Když si přitom jednou zlomil zub, nehodil se už vůbec k ničemu a psychologicky se zhroutil ... Pomineme-li případy lidí, kteří jsou fyzicky postižení, mentálně zaostalí, či duševně nemocní, téměř každý člověk je na příklad schopný pracovat na nějaké montážní lince. Mezi takovými pracovníky budou ovšem mnozí, kteří by už nic náročnějšího dělat nedokázali a snad ani nechtěli. Jiní mají o něco více představivosti, takže když se něco neočekávaně na takové lince porouchá, dokáží to spravit, takže když se potom uvolní v oddělení místo mistra, dostane se jim povýšení. Jsou také lidé, kteří takovou montážní linku, třeba k výrobě aut či televizorů, dovedou navrhnout. Ještě výše nad nimi se nacházejí takoví, kteří dokáží třeba i navrhnout úplně nový typ automobilu. Kromě těch předchozích zde máme také lidi úplně jiného typu a jiných schopností. Ti nemusí právě mít příliš šikovné ruce, ani mozek který by dokázal myslet způsobem vhodným pro technické směry. Nicméně, dovedou napsat knihu, hrát na hudební nástroj, dirigovat orchestr, skládat hudbu, zahrát divadelní či filmovou roli, zazpívat, či podobné věci. Tím, že tohle dělají, pomáhají ostatním lidem objevovat nové obzory, či se prostě po práci uvolnit. A tak podobně.

Přesto vše, i v dnešní době se spousty lidí musí spokojit s prací, která jim nevyhovuje, která je často třeba i hluboko pod jejich schopnostmi. I v těch nejvyvinutějších zemích se stále ještě nacházejí nějaké montážní linky, jichž mohlo být pouze před několika desetiletími podstatně víc. Většina z těchto se ale v posledních letech přestěhovala do jiných zemí, kde mohou být i

vítány těmi jimž pomohou zajistit práci a uživit tak svoji rodinu, což pro ně znamená veliké zlepšení životní úrovně. Je to ovšem těžké pouto, které mnozí jistě už teď nenávidí, přičemž jiné možnosti nemají, než pokračovat v tomto zdánlivě nekonečném cyklu ubíjejícím jak tělo tak i duši.

Zatímco tato situace stále ještě přetrvává, zejména v tak zvaných vývojových zemích, ty vyvinutější země se již posunuly o krok či dva dále. Ve většině evropských zemí, v severní Americe, Austrálii, také v některých asijských zemích, máme dnes více či méně zámožnou společnost, což umožňuje slušně vyvinutý systém sociálního zabezpečení. K tomu připočítejme vyspělou počítačovou technologii, která je schopná uchovávat a předávat dále informace, o jakých se lidstvu dokonce i jen před pouhým desetiletím ještě ani nezdálo. To vše způsobuje, že naše šance k tomu abychom si nalezli to pravé místo, v němž bychom se mohli projevit a prosadit, a tím napomoci celému stvořitelskému procesu, jsou mnohem vyšší než kdykoliv předtím. Žijeme přece v živoucím a dynamicky se rozvíjejícím světě a jsme živoucí, dynamičtí lidé, takže je jen na nás kdy objevíme co je naším skutečným posláním!

JAK UVAŽUJEME

Mnozí z nás se rádi zabýváme uvažováním. Případně platíme spoustu peněz jiným lidem, aby za nás to uvažování dělali. Často také závisíme na jiných lidech, aby nám řekli co je krásné a originální a co by naopak třeba mohl být kýč. Samozvaní odborníci, kteří rozhodují o módních trendech, diktují spoustám lidí co mají v tom kterém roce na sobě nosit. Literární kritici nám říkají co máme číst a divadelní či filmoví kritici na co se máme jít podívat, ať už to za něco stojí či ne. Motorističtí žurnalisté se nás pokoušejí přesvědčit, že máme koupit to či ono auto. My je přitom necháváme nad námi takto vládnout, i když sami bychom si často dokázali poradit lépe. Nade všechno do nás všech buší neustále reklamy z televize či z rádia, jimž je těžké uniknout, či se je naučit ignorovat. Mnohé z nich bývají velice subtilním a chytrým způsobem vymyšleny i provedeny a to tak, aby působily na naše podvědomí, kam se pokoušejí zasadit semena myšlenek, která by

vyklíčila v ten pravý okamžik, jímž je ten kdy se budeme nacházet v blízkosti té věci, kterou se nám snaží prodat.

Pokud si proti podobným praktikám nedokážeme vytvořit účinnou obranu, skončíme potom doma s něčím, co nepotřebujeme a nikdy potřebovat nebudeme a to jen proto, že nám někým bylo do hlavy nasazeno, že nám ta věc ušetří práci, čas, peníze, atp. Protože kupujeme takovéto věci, o nichž nám lidé v reklamních agenturách napovídali, že se bez nich prostě nemůžeme obejít, musíme potom pracovat a vydělávat víc a víc, abychom si je mohli dovolit, takže kolotoč se točí s námi dál. Uprostřed toho všeho shonu jsme zapomněli jak se říká „děkuji“ nebo „pánbůh vás požehnej“. Ptáme se lidí, „jak se máte“, či „jak se vám vede", a kdyby nám náhodou odpověděli (jak to kdysi dělával jeden můj dávný přítel), „děkuji, vede se na porážku", nejspíš bychom se nad tím ani nepozastavili, neřkuli zasmáli, protože bychom to ani nezaregistrovali. Nejhorší na tom všem je, že se nedokážeme zeptat ani sami sebe „jakpak se ti vede?", protože na tak složité vnitřní pátrání bychom si potřebovali zjednat plně kvalifikovaného psychiatra, který by si od nás nejprve vzal peníze a potom by vyslechl naše vyznání týkající se i těch nejintimnějších záležitostí, aby po několika konzultacích nám pověděl svoje názory na to, co to znamená a jak se tím máme vypořádat.

Myslet znamená žít. Myšlenka je živoucí, je to ta vitální síla, která nám dodává vědomosti. Člověk je tvor podvojný — dělí se na dvě části - tělesnou a mentální. Kdyby záleželo jen na té tělesnosti, nepotřebovali bychom se vzrušovat žádným dietováním, prostě bychom jen jedli a jedli, a radovali se z toho, jak pěkně přibýváme na váze, protože to by nás činilo silnějšími a tudíž i dokonalejšími. Jenže takto to nefunguje. Asi tak ve dvaceti letech naše tělo přestane růst a veškerá ta potrava, kterou bychom navíc zkonzumovali, by se jen projevila na šířce našeho pasu. Samozřejmě, že můžeme jíst jen tu správnou potravu, pravidelně cvičit, abychom si vypěstovali pořádné svaly nebo příjemné křivky, čímž potom zlákáme někoho opačného pohlaví. Nic ale naplat, v době kdy nám bude nějakých třicet, začne se to pomalu všechno zhoršovat a když se dožijeme asi polovičky našeho očekávaného celkového věku, mnohé věci, které nám šly ještě poměrně nedávno

dobře, už nám začnou dělat trochu potíže. To je, kdy si mnozí z nás kladou otázku: „co mám dělat po zbytek života?“

Naštěstí je zde ta mentální stránka člověka, takže pokud si přejeme stát se silnějšími a důležitějšími, to na co bychom se měli hned od počátku soustředit je cvičit si svůj mozek a celkový rozum. V opravdu pozdním věku může dojít i zde k určitému zhoršení, to se musí přiznat, po většinu času ale se naše mentální schopnosti budou zvětšovat a jako lidské bytosti se budeme tedy dále vyvíjet. Protože to jest co jsme — mentální bytosti, které pokud přemýšlejí, dokud se vyptávají jiných i sami sebe, s odpověďmi jichž se jim dostane stávají se schopnějšími, mocnějšími. V ideálním případě se tato práce započne v raném věku tím, že si mladý člověk vytváří zvyk myslit sám za sebe. Některé z nejmodernějších pedagogických metod jsou postaveny už na tomto základě. Ovšem, i v těch případech, kdy se v mládí oddává výhradně tělesným radovánkám, k tomu aby v tomto směru člověk něco podstatného udělal není nikdy příliš pozdě.

NAŠE EGO JE DOMOVNÍKEM

Naše plné vědomí, kterému mnozí psychologové říkají ego, se chová tak trochu jako domovník. Představme si dům o více patrech, v němž jak už tomu bývá, domovník obývá byt v přízemí. V dalších patrech se nacházejí nájemníci, zatímco majitel domu bydlí v ateliérovém bytě úplně nahoře. Mnozí z nás si ještě pamatujeme na neslavné domovní důvěrníky. Našemu domovníkovi by tato funkce seděla. Sledoval by všechny partaje, jak a kdy kdo chodí domů, třeba by si to i zapisoval, aby to potom mohl nahlásit na patřičných místech. Takovýto domovník se chová spíš jako majitel domu, i když mu dům nepatří. O nájemnících toho sice ví hodně, či si to aspoň myslí, přitom ale to podstatné mu uniká. O tom, že třeba „ten fláma“ z třetího poschodí je ve skutečnosti vynikajícím knižním ilustrátorem, jehož jméno má zvuk v mnoha zemích, nemá sebemenší potuchy. Zato je pevně přesvědčen, že nejdůležitějším z nájemníků je ligový fotbalista z pátého poschodí, o němž ovšem neví, že má problémy s užíváním drog, což se co nevidět provalí a ukončí to předčasně jeho kariéru. To, že člověk z ateliérového bytu

nahoře, kterého skoro nikdy nevidí, je skutečným majitelem domu, také nic neví, protože jeho zaměstnala agentura. Že je to nesmírně kultivovaný člověk a známý historik, mu také až doposud unikalo. Historie domovníka nezajímá, pokud ovšem nejde o historii jeho oblíbeného fotbalového klubu.

Když přijdeme k někomu v domě na návštěvu a zazvoníme, dveře nám otevře domovník, který se bude chovat docela jakoby on byl majitel domu. Zeptá se nás kdo jsme a koho jdeme navštívit, což je správné, pokusí se ale z nás také vytáhnout jiné věci, takové do jakých mu vůbec nic není. Domovník je sice protiva, na druhou stranu ale každý větší dům potřebuje mít nějakého domovníka. Kdo by se jinak staral o běžné opravy, vyměnil prasklou žárovku na schodišti, a tak podobně? Pokud víme, jak před ním uchránit svoje soukromí, nepředstavuje žádný větší problém. Navíc si musíme uvědomovat, že takový jaký právě je, navždy třeba ani nezůstane. Jednou se možná dá do řeči s některým z nájemníků, který mu řekne něco, nebo mu snad půjčí knihu o něčem, co v něm vzbudí zájem. Následkem toho se na všechno začne dívat jinýma očima a uvědomí si, že on je zde aby lidem pomáhal a ne aby jim komplikoval život. Existují různé spolky, obvykle kultovního rázu, které by nejraději domovníka, naše ego, zabily nebo se ho jinak zbavily. Kdo by ale potom otevíral dveře a vyměňoval žárovky? Je mnohem lepší dát domovníkovi výrazně najevo jaké jsou jeho povinnosti, co se od něho očekává a co ne. Třeba se s ním jednou setká a do duše mu promluví samotný majitel domu. Hlavní je, aby domovník pochopil, že stejně tak jako my všichni, i on je zde aby se vzdělal a stal se lepším člověkem.

Majitel domu, naše duše, je v zásadě solidní a spolehlivý. Stejně jako ten domovník, naše ego je ale schopné mnohých klamných manévrů. Může se třeba pokusit nás přesvědčit o tom, že se musíme honit za fenomény, za úkazy které nás oslňují a vzrušují. Parapsychologické jevy mohou vyhlížet lákavě, zejména pro takového člověka, který se teprve nedávno odhodlal k tomu vydat se na cestu vedoucí k duchovnímu růstu. Poměrně nezkušený, si potom může celkem snadno splést psychismus s duchovností. Když nastoupíte na tuto cestu, začnou se kolem vás časem dít věci jaké se vám předtím neděly. Někdy třeba dokážete předpovídat jisté

události. Například vám doma zazvoní telefon a než zvednete sluchátko, víte nejen kdo vám volá, ale i dokonce proč vám volá. Když se nám takovéto věci dějí, je to jako by se nám dostávalo malých odměn za naši píli a vytrvalost. Jsou to malé záblesky duševního osvícení, které nám snad mají sloužit jako důkazy toho, že se někam dostáváme. Docela určitě to ale neznamená, že bychom měli dát výpověď v práci, dát si na dveře vizitku a do novin inzerát: „Jasnovidka Elvíra vám odhalí budoucnost“!

Jinou věcí, která se vám může stát je to, že začnete mít mnohem víc snů a že se jejich obsah změní. Některé ze snů sice zůstanou stejné nebo podobné těm jaké jste mívali dříve; to jsou ty sny, které bývají jen ozvěnami událostí uplynulého dne. Tu a tam vás ale navštíví sen nebo spíše vize, která je jiná než to na co jste uvyklí, protože je plná symboliky. Když k něčemu takovému dojde, víte okamžitě, že tohle je něco neobyčejného a že byste si to měli zapamatovat. S tou myšlenkou se také obvykle probudíte. Samozřejmě, že je potom dobré si obsah takového snu zapsat, abychom o něm mohli dále přemýšlet. Jinak nejspíš sen brzy zapomeneme.

Po čase se může stát, že to vše, co jsem právě popsal, zmizí. Najednou se vám sny už nezdají nebo máte jen takové, které nejsou zdaleka tolik pregnantní. Telefon zazvoní, vy jste si jisti, že to je strýček z Austrálie a ukáže se, že je to „přítel“, který si potřebuje od vás půjčit peníze. Najednou vám začne připadat, že všechny cesty a mosty, které jste tak pracně vybudovali, se zhroutily, že už se nikam nedostáváte. Není ale čeho se obávat, pokud to ovšem stále myslíte vážně. To, že synchronistické události, které vás dříve provázely, se najednou nekonají, nemusí znamenat, že se váš postup zarazil. Dokonce naopak; může to docela dobře znamenat, že tyto jsou momentálně ve stadiu inkubace a vy že se brzy pohnete o slušný krok dopředu. Stejně je ale vždycky dobré mít na zřeteli to, že nejhorší pád jaký by nás mohl potkat, bychom si mohli snadno zavinit sami a to tím, že jsme se stali příliš pyšnými a arogantními jen proto, že jsme byli na několik krátkých chvil osvíceni.

14. REINKARNACE

Většina z nás, kteří jsme byli odkojeni západní kulturou, řešíme problém smrti prostě tím, že ji odsuneme na vedlejší kolej, kde nám tak příliš nevadí. Tam zůstává, dokud se jako vlak tažený parní lokomotivou nepřiřítí do naší malé staničky a nepřinese sebou zmatek a nepokoje. Jindy opět může stát více či méně trpělivě před stanicí, čekajíce na to až jí dá semafor volno, jen občas se připomínajíce zahoukáním. Když konečně dostane zelenou, pomalu a důstojně vjede do stanice. Kola se zastaví, pára uniká...

Odchod z tohoto života není tak docela nepodobný odjezdu vlaku ze stanice. Pochopitelně, že cíl cesty nám známý není. Tři otázky, které si lidé nejčastěji pokládají jsou tyto:

1. Je smrt opravdu koncem všeho?
2. Pokud existuje posmrtný život, žili jsme také již dříve, před tímto životem?
3. Jestliže jsme žili, proč si na to nepamatujeme, proč je to všechno z naší paměti vymazáno?

Na rozdíl od náboženských směrů Východu, se židovství reinkarnací, tedy znovu-vtělováním, nikdy příliš nezabývalo. Žida

typicky zajímá jen ten život, který právě prožívá, pro který se narodil. To jediné má význam a cíl, vše ostatní je druhořadé. Křesťanství má na to v zásadě stejný názor; důvod k tomu je zřejmě ten, že oba tyto směry se chtějí vyhnout fatalismu jímž často trpí společnosti a náboženské řády, které přijmou reinkarnaci jako důležitou součást své víry a životní filosofie. V mytologii starých Řeků máme boha *Háda* vládnoucího podzemnímu království pojmenovaném po něm Hádes, v němž se nacházejí duše mrtvých lidí. Když například se Odysseus potřebuje spojit s dušemi přebývajícími v Hádu, je mu to sice umožněno, duše zemřelých které potká, včetně své vlastní matky, jsou ale jen mátožné stíny, které nemají zjevně zájem o to se s Odysseem příliš vybavovat. Odysseus se sice dozví od stínu zemřelého proroka, kterého si musí nejprve naklonit tím, že obětuje jehně, aby se tento mohl napít čerstvé krve, že ho ještě čekají mnohé útrapy, než se mu podaří dopravit se domů, nijak zvlášť mu tyto vědomosti ale neprospějí. Podobně dopadne také biblický král Saul, který se s pomocí čarodějnice z Endoru, která je zřejmě tím co by dnešní spiritisté nazvali hlasovým médiem, pokouší dovolat proroka Samuela, s nímž by se rád poradil a dozvěděl se něco o tom jak nejlépe čelit znepokojivým událostem, které se rýsují na obzoru. Prorok se sice dostaví, žádnou účinnou radu ale Saulovi nedá — v podstatě králi poví, „co sis nadrobil to si také sněz“...

Nezdá se, že by byl starověký judaismus měl jakoukoliv doktrínu, která by se dala využít tak, jak tomu činí křesťané. Ti často používají posmrtný život jako jakousi návnadu pro ty, které by chtěli zlákat ke své víře. Přitom nabízejí odměny v podobě života v ráji pro ty, kteří jsou zbožní a naopak hrozí trestem nebo dokonce věčným zatracením těm, kteří jsou hříšníky. Nic takového, dokonce ani základní koncept dvojího charakteru lidských bytostí, toho o čem vlastně je celá kabala, totiž že kromě těla existuje také duše, se v raném judaismu nevyskytuje.

Přesto všechno, jisté narážky (jako ta právě zmíněná o králi Saulovi) nacházející se jak ve Starém tak i Novém zákoně, se zdají poukazovat na existenci posmrtného života a snad i na reinkarnaci, je to ale ponecháno na každém člověku individuálně, jak si je vyloží. V časech bližších těm našim, již reinkarnace začíná být uznávána

některými z důležitých kazatelů a náboženských mystiků, jimiž byli na příklad *Isaac Luria (1534-1572)* či *Baal Šem Tov (známý též jako Israel ben Ellezer, 1698-1760).* Luria zemřel velice mlád a jeho žák Chaim Vital dokončil dílo zvané Ša'ae Ha' Gigulim (Brána k reinkarnaci), které je založeno na učeních Luriových a v němž zákony reinkarnace jsou vykládány a to dokonce velice složitým způsobem.

Baal Šem Tov *(na obrázku)*, považovaný za zakladatele Chasidismu, sice uznává existenci reinkarnace, nicméně má na to ten názor, že není nutné a snad ani žádoucí, aby každý člověk o reinkarnaci věděl. Pokud bychom si byli neustále vědomi naší předchozí existence, nijak by nám to nepomohlo při té současné inkarnaci; dokonce naopak, mohlo by to znamenat i jakási omezení. V Poutnících v čase, románu který je alegorií cesty vedoucí k iniciaci, se jeden z poutníků vyptává moudrého poustevníka, s nímž se na cestě potkal, na jeho filosofická stanoviska. Přitom se narazí i na otázku reinkarnace. Poustevník ji také odbude dosti stručně:

— Každý z nás jsme nějakým způsobem poustevníkem. Stáváme se jím skoro pokaždé kdy se potřebujeme opravdu dobře soustředit na úkol, který před námi leží. Jsou zde také jisté zkoušky iniciace, které musíme všichni prodělat, a to dříve či později. Podle našich

individuálních dispozicí, některé z nich budou pro nás snadnější, jiné zase obtížnější. Ty těžší zkoušky si od nás vyžadují většího soustředění, takže řešení některých situací může trvat měsíce, jindy nám to potrvá roky než úkol vyřešíme, někdy na to nestačí ani celý život.

— Potom ale nemáme šanci k tomu dosáhnout cíle!

— *Nedosáhneme jej v tom kterém životě, to je pravda.*

— Máme tedy více životů než jeden?

— *O tom bych raději moc nediskutoval.*

— Proč ne? V mnoha filosofických i náboženských doktrínách se přece hovoří o reinkarnaci.

— *Je otázkou, zda nám je víra ve znovuzrození k něčemu prospěšná. Já si myslím, že je lépe, jednáme-li za každých okolností tak, jakoby se nám toho času nedostávalo, jako bychom měli třeba už zítra jednou provždy z tohoto světa odejít. Čas od času se jistě potkáš s lidmi, kteří ti budou tvrdit, že už prožili těch životů víc a že si je pamatují, že tu už kdysi byli třeba jako egyptští faraonové nebo římští císaři. Jen stěží jako nějací otroci, obyčejní vojáci nebo služebné dívky, toho si prosím všimni! Co ale s tím? Já nic nepopírám. I kdyby to byla pravda, i kdybych ti teď mohl povědět, že máš, dejme tomu, k dispozici ještě tucet dalších životů, abys mohl dosáhnout dokonalosti na této rovině existence, k čemu by ti taková informace mohla být platná? Spíš by ti to jen uškodilo, třeba by tě to jen svádělo k liknavosti, mohlo by tě to i dovést k rozhodnutí se své cesty prozatím vzdát a prohýřit jedenáct životů s tím, že to všechno doženeš v tom posledním! Dáš si ještě trochu čaje?*

***

Baal Šem Tov, podobně jako poustevník v tomto fiktivním rozhovoru, se zdráhá teorii reinkarnace předkládat nezasvěceným, takže ji nacházíme pouze v těch částech jeho učení, které jsou určeny těm duchovně vyspělejším z jeho následovatelů. Což je dosti typická atituda většiny náboženstvo/filosofických doktrín západního světa. Naproti tomu teosofové, kteří čerpají hlavně z východních filosofických systémů, žádné podobné skrupule nemají. Jejich teorie reinkarnace je pevně spjatá s jinou teorií týkající se

planetárních řetězců a je dosti komplikovaná, takže jí věnuji celou pozdější kapitolu, i když spíše by si vyžadovala celou knihu. Stačí si nyní povědět, že v zásadě teosofové prohlašují, že existuje veliké, i když ne nekonečné, množství duší, nalézajících se v různých stádiích duchovního vývoje, které všechny mají spojení se zemskou sférou a s vývojovými cykly jimiž tato prochází. Zde také dochází k jejich individuálnímu duchovnímu vývoji a proto se sem vrací znovu a znovu. To se děje v jistém systémovém pořádku, aby takto individuální lidské duše (monadi) mohly postupně získávat více a více zkušeností v průběhu každé následující inkarnace.

Když se opravdu vážně zamyslíme nad problémem reinkarnace, lze potom pochopit to, o čem se tu často i dosti vášnivě vedou debaty, to jest zda by měla být reinkarnace běžnou součástí základního učení, či měla-li být tato vědomost vyhrazena pouze pro ty, kteří již postoupili poněkud dále ve svém duchovním vývoji. Osobně mám k tomu dosti otevřený názor. Myslím si, že pokud naše uvažování nebrzdí buďto příliš zakořeněné materialistické názory či ortodoxně vedená náboženská výchova, doktrína reinkarnace nám dává hodně smyslu. Vyplňuje mezery, některé z nichž jsou opravdu široko zející, které pravověrný křesťan či Žid sice musí také vidět, většinou je ale odsouvá stranou, protože se příliš neslučují a někdy i prudce nesouhlasí s tím, co se dozvěděl ve svých formativních létech. Na příklad, jak je možné, že někteří z lidí postižení od narození těžkými vadami tělesnými či mentálními, jsou schopni se se svým hendikepem viditelně vypořádat a navíc často s veselou myslí a usměvavou tváří? Vědí snad instinktivně, že pokud by měli mít jen tento jeden jediný život, bylo by to všechno beze smyslu, marné, neplodné a dokonce přímo nespravedlivé? Přitom podobné do očí bijící nespravedlivosti dokonce dokáží některé zdravé lidi přivádět až k zuřivosti a často i způsobit, že se kvůli tomu vzdají své víry, odtáhnou se od církve!

Naproti tomu, pokud si dovedeme představit, že člověk nějakou vadou těžce postižený dokáže využít zkušeností nasbíraných zatímco se po celý jeden život musel potýkat s problémy a omezeními spojenými se svým hendikepem a naučil se jej překonávat, nebylo by tohle nesmírně užitečné v nějakém příštím životě? Pravda, všichni z nás zároveň s tím jak stárneme a jak naše

těla ztrácejí postupně svou původní pružnost a přizpůsobivost, se musíme naučit vyrovnávat s jistými omezeními, proč ale se to pro některé z nás zmnohonásobuje? Pokud připustíme, že je zde něco co v nás přežívá a že bychom mohli tudíž mít v jiné existenci nějaký prospěch z toho co nasbíráme v tomto životě, vše hned začíná vypadat lépe, dává to víc smyslu. Čímž se dostáváme k další otázce:

PROČ SI NIC NEPAMATUJEME?

Tohle je ta další a dosti palčivá otázka, která nás musí okamžitě napadnout. Je na ni jednoduchá odpověď — my si přece pamatujeme! A pamatujeme si toho hodně, ne ovšem tak, jak bychom si snad mohli myslet. Představme si, že to co nám z minulých životů zůstalo, je jakási esence, vzpomínka na principy, které jsme z minulých inkarnací vytěžili a že je to v nás jaksi permanentně zabudováno. To je právě to, co z nás činí toho člověka jímž jsme.

Připomeňme si tarotového blázna. Ten si vykračuje bezstarostně a nalehko, pouze si nese přes rameno na konci hole uzlíček. V tom uzlíčku ovšem má všechno, co potřebuje pro svou příští inkarnaci. Generace zvyklá pracovat i bavit se s počítači snad pochopí snadněji, co mám zde na mysli. Stejně jako mikroprocesor, kterému se odborně říká „chip“ (neboli odštěpek, střípek), bláznův raneček dokáže pojmout spoustu informací. Podobenství je to docela dobré, ovšem musíme si uvědomit, že informace které si přinášíme sebou do života, nejsou a nemohou být uloženy v tak přesné a obsáhlé formě, jako je tomu u komputerů. Jsou to "chips," střípky. Aby nám k něčemu mohly být užitečné, musí se napojit na celý počítač, jímž je v tomto případě lidská mysl. Pro nás je důležité, že, máme k nim přístup tehdy kdy to potřebujeme, i když pouze v jakési esenci. Jak jinak by tomu mohlo být? Představme si, že bychom sebou nesli všechno co jsme nasbírali, a nejen v tomto jediném životě. Že bychom se vláčeli přes hory, doly a sedmero moří se všemi těmi banálnostmi a prkotinami, jichž nám navíc každým dnem přibývá přehršle! Nosit se s tím vším, co se dozvídáme z televizních zpráv o zemích, městech a lidech, do kterých nám vůbec nic není, se všemi dopisy, které jsme kdy napsali

i nenapsali, s přečtenými knihami, které jsme si koupili, půjčili, vrátili či nevrátili..?

Máme zde případ muže jménem Kim Peek *(na obrázku),* o němž jste možná slyšeli. Nebo jste třeba viděli film Rain Man, s Dustinem Hoffmanem v hlavní roli, pro něhož byl skutečný Kim Peek předlohou nebo aspoň jednou z inspirací. Tento muž (zemřel v prosinci 2009 jako 58-letý) byl zřejmě schopen si pamatovat veškeré triviálnosti, které za dlouhá léta nasbíral. Problém je ovšem v tom, že to co si pamatoval bylo opravdu jen to triviální a bezpředmětné. Mohl tak sice být jakousi chodící encyklopedií, přitom nebyl naprosto schopen se postarat sám o sebe a všechno, včetně zapínání knoflíků u košile, pro něho musel dělat jeho obstarožní otec. O nějakém duchovním vývoji v tomto životě nejspíš nelze hovořit, i když něco z této existence přece jen musel získat. Kdybychom měli mít tak přesnou, přitom ale omezenou paměť, jakou měl Peek a pamatovali si vše hodinu po hodině, den ze dne, měsíc po měsíci, atd, jistě by nás to nesmírně zatěžovalo.

Z takovýchto důvodů většina těchto informací zůstává pro nás skryta za oponou, kterou nám stvořitelské síly milosrdně přidělily a která po většinu času zůstává spuštěná. Přesto ale míváme za určitých okolností přístup k mnohým informacím, o nichž bychom se mohli snad právem domnívat, že jsou pro nás bezpředmětné.

Lidé během hypnotické regrese si dokázali vzpomenout na mnoho maličkostí, které bychom právem mohli označit za nedůležité, dokonce i nudné. Existují například důkazy o tom, že byl jistý člověk schopen vyvolat vzpomínku na cestu metrem, k níž došlo několik let předtím, během níž četl přes rameno spolucestujícího noviny. Dokázal opakovat jejich přesný obsah psychiatrovi, který ho hypnotizoval, což bylo později ověřeno. Představte si ale jaké by to bylo, kdyby vám v paměti zůstávalo všechno co jste kdy zažili, včetně třeba výpisu z černé kroniky, který jste četli třeba dne 16. října 1994!

Po tom všem už snad uvěříme, že lidé, kteří si příliš pohrávají s myšlenkami na reinkarnaci, si nejspíš zbytečně komplikují životy a že by nejspíš udělali lépe, kdyby se soustředili na ten život, který mají před sebou. Že je pro nás opravdu lépe, když si z případných předchozích životů žádné podrobnosti nepamatujeme, že řeka Léthé z řecké mytologie, z níž se každá duše napije, způsobí zapomnění. Všichni nejspíš známe mýtus o starořeckém pěvci Orfeovi, který se vydal do podsvětí, aby odtud přivedl zpátky na zemi Eurydiku, svoji ženu, která zemřela po kousnutí hadem. Měl povolen vstup, Eurydiku ale mohl vyvést pouze poté kdy slíbil, že se za sebe neohlédne, zatímco ona jej bude následovat. Slib Orfeus nedokázal dodržet, ohlédl se přes rameno a Eurydiku ztratil. Ztratil ji ale navždy nebo pouze pro tento jeden život? To se z mýtu nedozvídáme. Co je celkem jasné — tato legenda, stejně jako biblický příběh o Lotově ženě, má stejný význam: neohlížej se za sebe, nesnaž se zjistit co se s tebou dělo v minulých životech, o nichž ani nevíš jistě zda existovaly. Hleď vpřed, jdi za vycházejícím sluncem!

BYL(A) JSEM KLEOPATROU?

Či snad Nefertiti? Třeba také Caesarem nebo dokonce Napoleonem? Pokud uvěříme různým „reinkarnalistům," musí těch Caesarů a Kleopater běhat právě v této chvíli po světě na stovky, snad i na tisíce. Skoro každý kdo se kdy o tento předmět byť jen povrchně zajímal, pravděpodobně na nějakého nově inkarnovaného Caesara či Kleopatru někde narazil nebo se aspoň o

nich dočetl. A když ne přímo na ně, potom aspoň na někoho podobně zajímavého či historicky důležitého. Přitom šance jsou, že pokud by byli dotyční v Římě před dvěma tisíci lety skutečně žili, byli by daleko pravděpodobněji otrokem, otrokyní, obyčejným vojákem či služkou. Naskýtá se otázka: proč tolik lidí, přičemž někteří z nich se mohou zdát i docela inteligentní, propadne tak snadno takovýmto bludům a sebeklamu? Protože nic jiného než falešná představa to být nemůže, to nám přece musí být jasné, pokud si uchováváme zdravý rozum.

Nejprve je nutno si uvědomit, že tím když se pokoušíme nahlédnout do svých minulých životů, vstupujeme do zakázané astrální zóny, v níž se nacházejí tzv. *akašické záznamy*, a že tak činíme jen na vlastní nebezpečí. Možná, že přímo zakázaná ta zóna všem lidem není, někteří lidé se tam podle všeho dokáží docela slušně vyznat, ve většině případech ale naše běžné lidské smysly tam určitě nebudou fungovat tak, jak jsme tomu uvyklí v našem přirozeném prostředí. Něco tu a tam sice zahlédnout můžeme a nejspíš i zahlédneme, budou to ale nejspíš jen střípky něčeho, o čem si ani nemůžeme být zdaleka jisti jestli se to skutečně odehrálo v naší minulosti. Mohla by to být stejně tak dobře minulost nějakého úplně jiného člověka, mohl by to také být pouhý rozmar či přelud, který nám promítl náš mozek, po případě se nedá ani vyloučit, že si z nás nějaký skřítek či jiná elementální bytost mohla dělat legraci.

Musíme mít na zřeteli také to, že se nacházíme v zóně kterou Carl Gustav Jung nazval „kolektivním nevědomím," což je oblast kde se mohou stýkat a mezi sebou všelijak mísit části nevědomých myslí mnoha lidí, potenciálně dokonce snad i všech lidí. To co zde vidíme či „zažíváme" my sami a vnímáme to jako „naši minulou inkarnaci, předchozí existenci", se může zde promíchat s minulou existencí jiných lidí a nejen to, třeba také s jejich přítomností. A protože čas zde se může chovat docela jinak než jak jsme tomu uvyklí, dokonce i s jejich budoucností! Výsledkem toho všeho je kaleidoskop složený z malých obrázků, mezi nimiž se mohou, ale také vůbec nemusejí, nacházet zlomky nějakého našeho předchozího života.

Když vstupujeme do této oblasti, podobně jako v říši snů, se nacházíme v situaci potápěče, který se bez dýchacího přístroje a bez podmořské kamery spouští do mořských hlubin. Ten má minutu či dvě k tomu, aby objevil a prohlédl si co se dá, než se musí znovu vynořit. Zůstane mu v hlavě celkový dojem, který si sebou přinese na povrch a snad několik krátkých, jakoby filmových, záběrů, které jeho mozek zaznamenal a které se během nadcházejících hodin budou stávat stále nejasnějšími a mlhavějšími. Podobně jako podmořská hlubina, oblast lidského nevědomí je systém, který i když ekologicky vyhrazený a se svými určitými platnými zákony, je našemu bdělému stavu cizí. Mísí se v něm zlaté či zcela všední rybky osobního nevědomí s planktonem kolektivního nevědomí — první žijící poblíž vodní hladiny, druzí přicházející z větších hlubin. Někde uprostřed toho všeho se plácají naše instinkty a naše emoce, jimž esoterik dává jiné jméno než jaké mu dá třeba psycholog, aby nás to ještě více zmátlo. A když máme veliké štěstí, možná že k tomu všemu nám někdy trochu jasněji zazní podmořský zvon našeho vnitřního hlasu.

Zmiňuji se na jiném místě o dvou stranách našeho mozku. Dalo by se ale i říci, že se náš mozek dělí na čtyři části. Jak již víme, pravá strana mozku se váže k té tvořivé části mysli, bývá spontánnější a odpovídá jí sefira Necach. Zde je také sídlo a zdroj našeho vnitřního hlasu. Levá strana mozku souvisí s tou racionálnější části celkové mysli, dovede přemýšlet logicky, matematicky, dokáže provést analýzu, atp. To je náš kabalistický Hod. Kromě těchto dvou, je zde také přední strana mozku, tzv. cerebrum, zabývající se především naší současností, našim dennodenním životem. Na opačné, zadní straně mozku je cerebellum, které si zřejmě dokáže pamatovat i věci k nimž došlo před mnoha milióny let, celý vývojový cyklus živých bytostí na této planetě, až k původnímu stvoření. To je zhruba co se ví o mozku dnes; časem se třeba přijde i na jiné způsoby dělení.

Pro nás nejdůležitější z toho všeho je, že je to ta bdělá část našeho vědomí, která rozhoduje o tom co vlastně uděláme, jak se zachováme v dané situaci. Není tomu ale vždycky tak. Některé situace a typicky to bývají ty archetypální, v nás vyvolávají automatické reakce. Například se může stát, že nás něco vyděsí, že

z nedalekého pralesa se náhle vyvalí rozlícený King Kong. Pokud nejsme náhodou filmovým hrdinou, naše automatická reakce bude skoro určitě taková, že vezmeme nohy na ramena. I za běhu nepřestanou probíhat jiné procesy pro naši fyzickou existenci stejně důležité jako útěk před monstrem – například náš dech se automaticky urychlí, stejně tak jako náš oběh krve, což nám umožní pokračovat v běhu. Pokud se před King Kongem dokážeme útěkem zachránit, dostaneme z toho ze všeho nejspíš po čase hlad. Jestliže se nám jako filmovému hrdinovi navíc dokonce podařilo zachránit King Kongovu krásnou a spoře oděnou zajatkyni, může to v nás také probudit pohlavní touhu. K tomu všemu dojde jaksi bezděky, bez nějakého našeho vědomého úsilí. Nevědomou částí naší mysli se zabývají hlavně psychologové. Je to poměrně mladý vědní obor, jen něco přes století starý a prudce se vyvíjející. Zaslouží si celou samostatnou kapitolu.

15. PSYCHOLOGIE

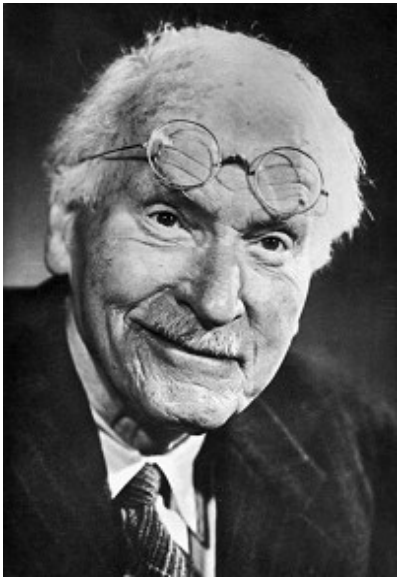

Carl Gustav Jung, Wolfgang Pauli

Synchronicita je výraz, který začal jako první užívat švýcarský psycholog *Carl Gustav Jung.* Synchronicita je definována jako „smysluplná koincidence mezi dvěma či více událostmi, mezi jimiž přitom neexistuje zjevná kauzální spojitost“. V podstatě nejde o nic jiného, než co až do Jungova příchodu na scénu se prostě zvalo „náhodou“. Snad s tím rozdílem, že náhoda je jen náhoda, zatímco při synchronistické události se může člověku někdy dostávat tak trochu mrazivého pocitu v zádech. Synchronicita se ujala se jako pojem také proto, že se dobře vejde do konceptu kolektivního nevědomí. Ten rovněž objevil a popsal tento psycholog a vizionář, jehož význam po půl století které uplynulo od jeho smrti stále ještě vzrůstá.

Pokud jste se vydali na duchovní cestu, je pro vás velmi důležité si dobře všímat synchronistických událostí, které se ve vašem okolí dříve či později projeví. To se mi potvrdilo v roce 1990, krátce po změně režimu v tehdejším Československu, kdy jsem po více než dvaceti letech mohl znovu navštívit zemi ve které jsem vyrůstal,

dospíval a intelektuálně se vytvářel. S manželkou, která z oblasti Podkrkonoší pochází a s naším tehdy asi šestiletým synem, jsme se jeli podívat na nedaleko ležící hrad Pecku. Posledním významným majitelem tohoto hradu byl *Kryštof Harant z Polžic a Bezdružic (1564-1621),* historická postava, která mě vždy velice zajímala. Harant byl jedním z 27 českých pánů popravených v roce 1621 na Staroměstském náměstí. V době kdy se Harant nacházel u císařského dvora v Praze (po roce 1599), zde velice bujela alchymie a hermetické vědy vůbec, což vše bylo silně podporováno císařem Rudolfem II. Harant byl jmenován císařovým tajným radou. Je těžké dnes říci, jak dalece byl Harant kovaný v hermetismu, při tom jak vzdělaný a progresivní člověk to byl se ale dá odhadnout, že skoro určitě a nejspíš dosti značně. O těchto věcech se nikdy písemné záznamy nevedly, takže mainstreamový historik se o nich nic nedozví a v učebnicích o tom tudíž nic nenaleznete. Již předtím než jsem do Česka odletěl, říkal jsem si, jaké by to bylo skvělé, kdybych se mohl potkat aspoň s nějakými lidmi zabývajícími se hermetismem, kabalou, atp. Věděl jsem, že takoví lidé tam někde být musí, i když padesát let nacizmu a komunismu nutně muselo způsobit, že přežívali pouze jako jednotlivci či jako členové menších podzemních organizací. Ten podzemní pramen ale už jistě vyvěral na povrch, i v těch několika krátkých měsících. I když naše cesta byla naplánována na šest týdnů, přesto se čas, který jsme k dispozici měli, ukázal být dosti krátký. Spousty rodinných návštěvních povinností, které jsme museli během té doby vykonávat, mi nedávaly moc nadějí k tomu, že se bych se vůbec mohl dostat k nějakému soustavnějšímu pátrání po českých hermeticích.

Na Pecce jsem nikdy předtím nebyl a když jsme tam tehdy dorazili, což bylo hned v prvním týdnu našeho pobytu, byl jsem překvapen intenzitou zvláštní síly, kterou toto místo vyzařovalo. Během prohlídky hradu se průvodce zmínil o tom, že nově vytvořená společnost českých surrealistů pořádá výstavu ve sklepních místnostech hradu a dnes že je její poslední den. Samozřejmě, že něco takového jsem si nemohl nechat ujít. Po prohlídce výstavy jsem se dal do řeči s několika umělci, kteří si přišli vyzvednout svá díla. Jeden z nich se zmínil o hermetismu, jako o

hlavním zdroji své inspirace (což je u surrealistů dosti časté), takže řeč se přirozeně stočila tímto směrem. Řekl mi, že má spojení s jistými lidmi v Praze a slíbil, že někomu zavolá, aby se mohla dohodnout schůzka. Den nebo dva nato mi skutečně zavolal a pověděl mi, kam mám v Praze jít. Takto jsem se setkal se skupinou hermetiků, kteří již dávno předtím než došlo k pádu režimu (dokonce po nějakých 20 let) vydávali samizdatovou hermetickou literaturu a kteří měli konexe vedoucí dále. S některými z nich jsem dodnes ve styku.

To, co jsem právě popsal, je klasickým příkladem synchronicity. Byla zde inkubační doba, protože nějaké takové setkání jsem si dlouho přál. Když k němu potom došlo, ukázalo se být ještě významnějším než jak jsem si původně představoval, i když o podrobnostech se zde rozšiřovat nemohu. Množství koleček ale nejprve muselo do sebe vzájemně zapadnout, aby k němu vůbec mohlo dojít. Museli jsme přijet na Pecku v ten pravý den a ve správný čas, abychom se setkali s tím pravým člověkem. O několik minut dřív či později a už bychom se byli minuli. Tím se to ovšem nekončí. Kdybych nebyl jednal a nepožádal zmíněného malíře o zprostředkování pražské schůzky, nejel potom do Prahy a nešel na smluvené místo, byla by to jen promarněná příležitost. Příště by se mi podobná příležitost spíš už nenabídla; tak to totiž s těmito věcmi chodívá. Snad proto, že jsem jí takto využil, neukázala se to být jen ojedinělá příležitost — k podobným událostem došlo potom během mé tehdejší návštěvy ještě několikrát.

Když se lidé jako Jung zmiňují o synchronicitě, činí tak vědátorsky a užívají přitom termíny jako „akauzální spojovací princip“, atp. Jung po celý svůj život musel těžce bojovat o to, aby se jeho nekonvenční teorie ujaly a byly uznány alespoň v menších vědeckých kruzích. Píši „v menších,“ protože neměl vůbec žádnou šanci k tomu být od počátku uznáván v opravdu širokém měřítku, čehož si byl velice dobře vědom. Ortodoxní vědci v jakémkoliv oboru budou téměř vždy kritizovat cokoli nového, pokud by to mohlo nějak ohrožovat jejich zavedené akademické pozice. O psychologii tohle platí zejména, protože není disciplinou exaktní a tudíž se kritický úhel vždycky nabízí. *Sigmund Freud (1856-1939),* který na scénu přišel o generaci před Jungem, měl štěstí v tom, že v

té době byla psychologie novým oborem, takže ještě nebylo celkem co kritizovat. Navíc byl Freud v zásadě materialistou, takže jeho teorie otáčející se kolem toho, že naše libido je hlavním motorem při vývoji naší osobnosti, padaly koncem 19. a počátkem 20. století na úrodnou půdu. Dokud ještě platil Jung za Freudova žáka (tím byl skutečně jen po několik krátkých let), celkem mu všechno ještě procházelo. Jenže, na rozdíl od Freuda, byl Jung připraven brát s vážností v úvahu některé obory a s nimi spojené jevy, které Freud a veliká většina jeho kolegů považovali za pouhé pověry, jako na příklad alchymii, astrologii, spiritismus, telepatii, tele-kinetiku, ESP, ke konci svého života dokonce i UFO.

V dnešní době je jungovská větev psychologie na vítězném pochodu světem. Freudisté sice stále ještě připisují většinu psychologických problémů, s nimiž k nim lidé přicházejí, potlačenému libidu či něčemu podobnému, avšak jejich jungovští kolegové hovoří spíše o ztrátě tvořivosti nebo nábožné víry. Jungovský psycholog věří v to, že pokud má být člověk osvobozen od bezcílného, prázdného vnitřního života, potřebuje mít kontakt s archetypy, které se nacházejí právě v té oblasti společného nevědomí obsahující myšlenky a obrazy, které se vytvářely po milióny let.

PSYCHOLOGIE A VĚDA

Takzvaný „vědecký způsob myšlení“, což je fráze jíž se tolik rád oháněl minulý komunistický režim, a který má bezpochyby ještě stále hodně zastánců, sahá nejméně do poloviny 19. století. Dokud nedošlo k rozštěpení atomu, čímž se přešlo na úplně jinou rovinu, vše vyhlíželo jednoduše a to dokonce i pro psychology Freudova ražení, jak jsme si již řekli. Jistě, vědci ve slabé chvilce by se vám byli přiznali k tomu, že ještě úplně všechno nevědí, rychle by k tomu ale asi dodali, že je to jen otázkou času kdy se to dozvědí a případné trhliny takto zaplní. Atom byl nedělitelný, čas plynul vždy stejnou rychlostí, celý vesmír fungoval podobně jako hodinový stroj. Potom, těsně před koncem století, přišli manželé Curieovi s teorií radioaktivity. Albert Einstein brzy nato (1905) zformuloval svoji původní teorii relativity, která vším ještě víc zamávala. Po něm

už přišla celá nová generace fyziků a s ní Niels Bohr, Werner Heisenberg, Max Born a jiní. To už nebyl atom jediným možným základním kamenem; sestával se z částic a těch částic neustále přibývalo. Nejen to: další a další ještě neobjevené částice byly vědci předpovídány, aby byly nakonec, často po letech, skutečně objeveny. Začínala se rodit tzv. kvantová fyzika. Pro nás je z této generace nově uvažujících vědců nejzajímavější Wolfgang Pauli.

Pauli, který už v 25 letech zformuloval svůj vylučovací princip, zákon za který až za dalších dvacet let dostal Nobelovu cenu, měl kolem roku 1930 jisté psychologické problémy poté, kdy se mu zhroutilo manželství. Následkem toho se stal Jungovým pacientem a později také žákem. Až do té doby Pauliho s Jungem pojilo jen jediné; oba žili v blízkosti Curychu ve Švýcarsku. O čtvrt století později vyšla kniha Výklad přírody a psychika, kterou tito dva velikáni dvou rozdílných vědních oborů napsali společně. Ještě později, již po Pauliho smrti, vyšla také kniha Atom a archetyp, obsahující obsáhlou sbírku dopisů, které si tito dva posílali a to i v době, kdy Pauli žil za války v Americe. Čtenáři, který má v sobě zabudováno to čím žilo zejména 20. století, tj. předpojatostní fixaci na „čistotu“ vědy, musí juxtapozice náhledů fyzika a psychologa připadat poněkud bizarní. Zejména pokud jde o fyziku, která až donedávna byla přímo modelem empirického vědního oboru, který míval zcela jasně vymezené hranice, které by žádný uznávaný vědec nepřestoupil, pokud by nechtěl riskovat hněv svých kolegů a případnou exkomunikaci. K této solidifikaci fyziky došlo postupně, ruku v ruce s materialistickým způsobem myšlení a s ním spojeným technologickým vývojem. Za tím vším nicméně se nachází veliký paradox.

VĚK OSVÍCENÍ

Dnes si pod tímto názvem spíše připomeneme francouzské filosofy 18. století, jakými byli třeba Voltaire či Diderot. Kořeny ovšem zasahují mnohem hlouběji a leží spíše v Anglii, která svůj *Age of Enlightement* (někdy také zvaný Age of Reason, věk rozumu) prožívala o nějakých sto let dříve. *Královská společnost v Londýně (plným názvem The Royal Society of London for the Improvement of*

Natural Knowledge) se vytvořila v roce 1660, krátce po restauraci Karla II. na britský trůn. Půda k tomu byla připravována již po nějaký čas — někteří historikové, jako na příklad Frances Yates, vidí inkubaci už ve hnutí rozenkruciánském, které se datuje již k počátku 17. století a snad ještě hlouběji. Podle ní, samotnému počátku předcházeli na příklad *John Dee (1527-1607), Robert Flud (1574-1637), Samuel Hartlib 1600-1662)*, zatímco svým vlivem podstatně přispěl dokonce i *Jan Amos Komenský (1592-1670)*.

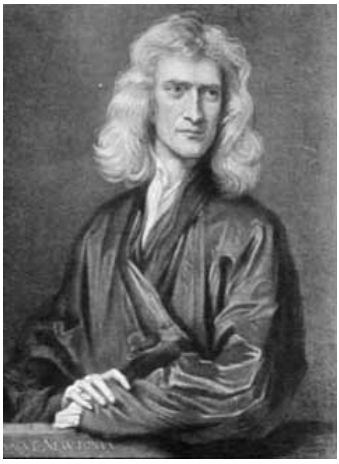

Isaac Newton

Stejně tak jako výše jmenovaní, ti lidé kteří stáli při skutečném založení Královské společnosti rozhodně také nebyli žádnými materialisty. Například *Elias Ashmole*, po němž je pojmenováno slavné muzeum v Oxfordu, byl pravděpodobně prvním člověkem o němž se dnes bezpečně ví, že se stal svobodným zednářem (existuje záznam z roku 1646 o jeho iniciaci). Další ze zakladatelů a prominentních členů, *Robert Moray, Christopher Wren, John Aubrey, Robert Boyle,* i mnozí jiní, byli rovněž zednáři. Dalo by se říci, že tato dnes již nejstarší existující společnost na světě byla zednáři (či rozenkruciány) založena a dominována po téměř dvě století. Jejím dnes nejznámějším členem byl nesporně *Isaac Newton*, který se na jistou dobu stal i předsedou Královské společnosti. Devatenácté a dvacáté století namalovalo kolem Newtonovy hlavy svatozář vědeckého génia, jímž bezpochyby byl,

přičemž jako zakladatel moderní vědy a s ní spojovaného modelu mechanického vesmíru, v němž vše funguje jako hodinky, býval Newton prakticky nedotknutelný. Pro mnohé tudíž může být dosti velkým překvapením to, že Newton se až do pozdního věku zabýval studiem alchymie. To, že v roce 1687 vyšla jeho Philosophiæ Naturalis Principia Mathematica, často zmiňovaná jako nejdůležitější vědecká práce jakou kdy člověk napsal, na této věci nic nezměnilo. Newton se svými kolegy Boylem a Lockem si zjevně mezi sebou vzájemně vytvořili „pakt tajnosti“, což běžně činí lidé zabývající se esoterickými záležitostmi. Dochoval se dopis Newtona Boylemu, v němž Newton svého kolegu nabádá k tomu, aby „uchovával přísné tajemství“ a nezmiňoval se veřejně o principech alchymie. Napsal o tom mimo jiné:

„Protože ti, kteří něco vědí o tom jak lze princip Merkuru impregnovat, si myslí, že by to mělo zůstat utajené, je pravděpodobné, že to vede k něčemu mnohem vznešenějšímu, k něčemu co by se nemělo dále šířit, aniž by to znamenalo veliké nebezpečí pro celý svět, pokud jsou pravdivá varování hermetických spisovatelů. Kromě přeměny kovů existují jiné věci jimž, kromě nich, nikdo jiný nerozumí.“

William Blake: Isaac Newton

Newton, který bývá v moderní době označován za prototyp racionalisticky uvažujícího vědeckého badatele, odmítl právě to Descartovo pojetí vesmíru pracujícího jako hodinový stroj, protože mu v tom všem chyběla duchovní dimenze. Trávil dlouhé hodiny ve své laboratoři a podle některých dohadů se mu snad dokonce mohla povést transmutace olova ve zlato. V každém případě si po nějakých dvacet pět let pedantsky vedl záznamy o svých alchymistických pokusech, které se začínají kolem roku 1660 a pokračují až do roku 1695. Některé z těchto dokumentů byly teprve poměrně nedávno nalezeny, většina z nich ale nebyla publikována, hlavně z již výše uvedených důvodů. Mnohé z Newtonových alchymistických záznamů se nyní nacházejí v Židovské národní a univerzitní knihovně v Jeruzalémě.

Za téměř tři sta let, které uplynuly od Newtonovy smrti, fyzika jako vědní obor, jak se zdá, učinila celý jeden oběh, aby se vrátila ne sice do úplně stejného bodu, ale pravděpodobně o stupeň výše na spirále, kterou opisuje vývojový cyklus. Podobně jako v Newtonově době, začínají se někteří ze současných vědců opětně zajímat o lidskou mysl. Mezi žáky francouzského kabalisty o němž se zmiňuji jinde, je několik vědců, fyziků a matematiků. Pauli, který se stal žákem Jungovým, se s ním probíral téměř čtyřmi stovkami snů, které si zaznamenal. Když uvážíme, že několik známých vědců učinilo své největší objevy poté, kdy se jim zdál sen, není na tom nic překvapivého. Například Mendělejev spatřil konečnou verzi své tabulky prvků ve snu — předtím prý si byl vědom vztahů mezi jednotlivými prvky, celkový systém mu ale až do té chvíle kdy se mu zdál sen unikal. Niels Bohr také nejprve snil o svém modelu atomu, dříve než jej popsal; totéž Friedrich Kekule von Stradonitz v případě molekuly benzenu. Mohli bychom pokračovat, vraťme se ale k Jungovi, který ze spolupráce s Paulim a z náhledu, který tímto získal o kvantové fyzice, jistě také sám mnohé získal.

FYZIKA, PSYCHOLOGIE A ALCHYMIE

K tomu, abychom se zabývali kvantovou fyzikou nemáme zde místo a drtivá většina z nás pravděpodobně ani potřebné

vědomosti. Stačí snad říci, že Pauliho vylučovací princip nás tak trochu paradoxně opětně vrací k alchymii, protože se zde nabízejí základy k vytvoření periodické tabulky chemických prvků a tudíž i možnosti toho, že transmutace kovů, cíle alchymistů, lze dosáhnout. Že ti by přece jen byli měli pravdu..?

V době kdy se potkal s Paulim, Jung už se po nějaký čas zabýval studiemi starých alchymistických spisů. Zájem o alchymii se v něm probudil poté, kdy v roce 1928 německý sinolog *Richard Wilhelm* mu po svém návratu z Číny, kde strávil mnoho let, poslal rukopis svého překladu taoistického alchymistického pojednání a přitom ho požádal, aby k němu jako psycholog napsal komentář. Jakmile začal Jung pracovat na svém úvodu k Tajemství zlatého květu, pochopil, že čínským alchymistům, stejně tak jako těm západním, především jde o symboly transformace lidské duše. Kámen mudrců, který rovněž zajišťuje nesmrtelnost, má svůj protějšek v čínské alchymii a taoismu. Jung se po mnoho let zabýval teorií, podle níž je alchymie předchůdcem moderní psychologie, aby nakonec v roce 1935 ji předložil v přednášce nazvané Snové symboly a proces individuace. O dalších devět let později vydal Psychologii a alchymii a poté i Mysterium Conjunctionis, což vše se řadí mezi jeho stěžejní práce.

Vlevo: detail Jungova kamene s alchymistickými a magickými symboly
Vpravo: klíčový kámen, jeden z klasických zednářských symbolů

Freudovská psychologie, která je stále ještě v kruzích veřejnosti považována za tu "jedinou pravou" psychologii a má proto nadále

mnoho provozovatelů, ve skutečnosti patří do 19. století, se svým mechanistickým způsobem uvažování. V zahradě domu, který si Jung postavil v Bollingen nedaleko Curychu, stojí kámen, který zde položil u příležitosti svých 75. narozenin. Do tohoto kamene Jung vlastnoručně vytesal alchymistické a magické symboly. Jung píše ve své autobiografii *Paměti sny, odrazy*, o tom jak došlo k položení tohoto kamene i jak k němu vlastně přišel. Firma, kterou Jung zaměstnal, mu totiž místo kamene, který se měl stát tzv. klíčovým, poslala jiný kámen než jaký si objednal. Jung ale přesto tento omylem doručený kámen přijal, i když se mu ke stavbě nehodil, protože v něm „poznal“ právě ten kámen, který v tomto stadiu práce potřeboval. Zajímavé je, že svobodné zednářství má velmi podobnou legendu v jistém ze svých vyšších stupňů. Jung musel na to co píše o tomto kameni přijít sám, což není nijak zvlášť překvapivé, protože archetyp klíčového kamene zcela jistě patří mezi symboly vyskytující se v kolektivním nevědomí lidstva. Jung zednářem oficiálně nikdy nebyl, i když zednářství patřilo k rodinné tradici a Jungův dědeček býval dokonce velmistrem švýcarské velkolóže. Podle jistých indicií mohl tento Jungův přímý předek být dokonce levobočkem Goethovým (který mimochodem rovněž byl zednářem), což by psychologa činilo básníkovým pravnukem. Jung samotný, jak se zdá, v pravdu této rodinné legendy věřil.

Podobně jako se psychologové počátkem 21. století stále ještě dělí na freudovce a jungovce, také fyzická věda má své dva hlavní proudy — teoretiky a experimentalisty. V roce 2008 začal právě ve Švýcarsku pracovat dosti kontroverzní obrovský urychlovač částic, jehož hlavní část tvoří tunel 27 km dlouhý. Někteří z lidí, kteří s tímto projektem měli co dělat, se začali obávat, že pokusy, které se měly v jistém stádiu zabývat tzv. černými dírami a snad i takto vzniklou antihmotou, by se mohly vymknout z rukou. Hned druhý den po svém otevření se urychlovač záhadně porouchal. Skoro jakoby se nad ním vznášel duch Wolfganga Pauliho, který si za svého života vysloužil reputaci mezi experimentálními fyziky jako „ničitel pokusů“. Jako teoretik se Pauli nepohyboval příliš často v blízkosti pokusných přístrojů, když se ale tak stalo, docházelo často k náhlým a nevysvětlitelným poruchám. Došlo to tak daleko, že experimentalisté, jako známý Otto Stern, mu zakázali přístup do

laboratoří, když se chystali provádět nějaký důležitý pokus. Vědci v univerzitních laboratořích v Göttingenu si proto oddechli, když Pauli zde přestal pracovat a nalezl si nové místo v Curychu. Když se jim potom zařízení porouchalo nevinili z toho, že se jim pokus nepovedl, Pauliho, kterého mělo od místa pokusu dělit několik státních hranic. Jenže brzy poté vyšlo najevo, že právě v té kritické chvíli se Pauli na cestě z Dánska do Švýcarska vyskytoval na göttingenském nádraží, jen několik kilometrů od místa pokusu, když zde právě přestupoval na jiný vlak. Samotný Pauli v pravost toho čemu se mezi vědci začalo docela vážně říkat „Pauliho jev“, pevně věřil. Nevím, co si o tom myslil Jung, pokud o tom vůbec věděl, existence takovýchto psycho-kinetických jevů by ani jeho jistě nijak nepřekvapila.

CURYŠSKÁ SYNCHRONICITA

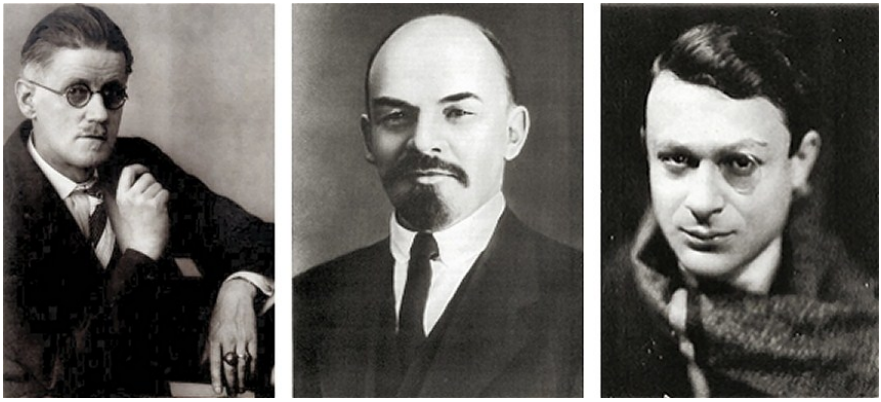

James Joyce, Vladimír Iljič Uljanov-Lenin, Tristan Tzara

Nedomnívám se, že by k synchronistickým událostem docházelo v Curychu častěji než jinde, jedné podstatné jsem si ale povšiml ještě dříve než jsem se začal zabývat Jungem a s tímto výrazem se vůbec setkal. Všiml si toho také britský autor českého původu *Tom Stoppard*, který v roce 1974 napsal divadelní hru *Travesties (Parodie).* Autor si vybral skutečné tři lidi, podle nichž vytvořil hlavní postavy hry. Všichni pobývali ve stejnou doby v Curychu, bydlili dokonce ve stejné ulici a každý z nich svým způsobem pohnul světem. Ti tři byli *James Joyce*, modernistický spisovatel a autor románu Odysseus, komunistický revolucionář *Vladimír Iljič Uljanov-Lenin* a zakladatel dadaismu *Tristan Tzara*. Hra se odehrává v roce 1916, většinou v místnostech kabaretu Voltaire, který se dodnes nachází v ulici Spiegelgasse číslo 1. Nedaleko, v čísle 14 ve stejné ulici, žil ruský politický vyhnanec Lenin se svojí ženou Naděždou Krupskou. Abychom měli všechno pěkně zaokrouhlené, Joyce který býval každodenním hostem v kabaretu, se dobře znal s Jungem, který léčil jeho schizofrenickou dceru. O tom, že by se byl Lenin znal s Tzarou, Joycem či s jinými prominentními členy kabaretu, jimiž byli Hugo Ball, Emmy Hennings, Marcel Janco, Richard Huelsenbeck a Jean Arp, neexistují žádné pevné důkazy, i když je to možné, snad i pravděpodobné. Uvažovalo se například vážně i o tom, že slovo dada, což je dvojitý klad v ruštině, mohlo vzniknout poté kdy někdo

z obecenstva vyjádřil souhlas s něčím co viděl a slyšel. A ten někdo mohl klidně být právě Lenin...

Joyceův Odysseus otřásl literárním světem poté, kdy vyšel v roce 1922. Dadaismus má zcela zvláštní místo v dějinách umění, stejně jako je má Lenin v politických dějinách světa na počátku 20. století. Jako umělecký směr se sice dadaismus dlouho neudržel, jeho vliv byl ale nesmírný. Ovlivnil dramatické umění, literaturu, poezii, výtvarná umění, uměleckou kritiku a mnohé jiné obory. Známými umělci, kteří se k němu hlásili, byli na příklad Vasilij Kandinský, Paul Klee, Max Ernst, Giorgio de Chirico, Theo van Doesburg, Constantin Brancusi, Guillaume Apollinaire, atd. Čte se to jako „kdo je kdo“ v moderním umění. Snad nejdůležitějšími směry ve výtvarném umění 20. století se staly surrealismus a abstraktní impresionismus. O prvním se dá říci, že se vyvinul přímo z dadaismu, zatímco ten druhý byl jím velice silně ovlivněn, stejně tak jako jiné umělecké směry, jako pop art, punk art, fluxus, novo-realismus a řada dalších.

Dadaisté museli být silně inspirováni avantgardní hrou francouzského spisovatele Alfreda Jarryho Král Ubu, která měla premiéru už v roce 1896. Hrál jsem hlavní roli a spolu-režíroval jsem tuto hru, když byla uvedena zde v Brisbane v roce 1983. Jarry, který byl o celou generaci starší než dadaisté, je dnes považován za přímého předka dadaismu a Král Ubu, kterého mimochodem napsal už v patnácti letech a původně jako loutkovou hru, předchází všem hrám absurdního divadla, které se vynořily po příchodu dadaismu a surrealismu. V zásadě se jedná o parodii na Shakespearova Mackbetha, dovedenou do absurdních konců. „Père Ubu“, ponoukaný svou ženou, zosnuje vraždu polského krále, převezme absolutní moc a stane se diktátorem. Vydá se dokonce na válečné tažení do Ruska. To samé učiní svým způsobem i Lenin a to jen krátce poté kdy se vyskytuje v Curychu. O tom, že jak dadaismus tak i leninismus opravdu velikým způsobem ovlivnily jak umění tak i politické dění ve světě 20. století, nelze nikterak pochybovat. Že se právě v době inkubace hlavní protagonisté vyskytovali na stejném místě v jedné úzké uličce, kde se museli skoro každého dne potkávat, je stejně absurdní jako ty nejdivočejší výkřiky dadaismu i utilitárního leninismu! Je ještě neuvěřitelnější, když potom k tomu přidáme další historický fakt a sice, že ve stejné

ulici v čísle 12, tedy v domě sousedícím s Leninovým, o osmdesát let dříve žil, napsal svou proslavenou hru Wojzeck a zemřel na tyfus (v pouhých 23 letech) německý básník Georg Büchner. Podobně geniální rebel jakým byl Jarry, Büchner se již v mladém věku pokoušel založit tajnou revoluční stranu, což zřejmě byl hlavní důvod k tomu, že opustil Německo a nacházel se ve Švýcarku. Spiegelgasse je zřejmě ulicí, která nějakým záhadným způsobem přitahuje politické vyhnance. Kdybych byl Stoppardem, asi bych do hry Travesties nějak přidal také ducha Büchnerova…

Viděno z kabalistického hlediska dadaisté jsou zcela ovládáni sefirou Necach, zatímco komunisté si vykopali hluboké zákopy v sefiře Hod. Jedním z důvodů proč jsem v této kapitole odbočil a nějaký čas se zabýval psychologií, uměním a dokonce i politikou je, že si takto názorně můžeme ukázat kabalu a to, jakým způsobem se projevuje v různých oblastech lidských činností. Je to systém, který si sice udržuje svoje tradiční metody a symboliku, přitom je ale neustále schopen si vyhledávat nové poznatky a vstřebávat je. Dokazuje nám to, že Stvoření není jen něco k čemu došlo v jediném dni či naráz; je to proces, který neustále pokračuje. Nezačíná se, ani se nekončí žádným Velikým třeskem, což není nic jiného než módní termín, jímž se má zaplnit vakuum, na které materialistická věda musela narazit v okamžiku kdy se rozhodla opustit základní koncept Stvoření.

16. VITÁLNÍ PRINCIP

Zmíním-li slovo „síla“, málokdo si asi představí ženu, tak jak je tomu u tarotového trumfu číslo osm. Pravda, tato žena má vedle sebe lva, toho má ale zřejmě zcela zkroceného, takže zvíře se jí nechá plně ovládat. Teprve když se nad takovým zobrazením pojmu síly trochu hlouběji zamyslíme, uvidíme, proč tomu tak je a proč je žena ovládající lva (čti naše zvířecké impulzy) symbolem té opravdové síly.

Je samozřejmé, že tu a tam se člověk může dostat do situací kdy mu nezbývá nic jiného než se uchýlit k prosté fyzické síle, pokud jí ovšem vládne. Proto také i někteří lidé docela jemné a mírné povahy občas potřebují zaměstnávat tělesnou stráž, zejména pokud jsou příliš dobře známí a mohli by se tak stát cílem útoků nějakých ztřeštěnců. Naprosté většině konfliktů se však lze buď

úplně vyhnout nebo je aspoň vyřešit civilizovaně. Přesto je ale tolik snadné podlehnout divošskému pudu, který vede k ochraně vlastních teritoriálních zájmů a bít se o svoje vlastnictví za každou cenu. Chce-li si člověk uchovat nad sebou kontrolu i například v okamžiku náhle povstalého nebezpečí, potřebuje k tomu mít sebe-disciplinu, což se vždy snadněji píše, než provozuje. Dokonce i člověk navenek velice střídmý, vyrovnaný a nevzrušivý může pod kůží chovat dřímající lítou šelmu čekající na svoji příležitost, která nastane v okamžiku kdy pocítí, že se jí trochu povolila uzda. Jakmile se šelma ocitne mimo naši kontrolu, může nás pak kdykoliv napadnout a my potom ovládáni zcela zvířeckými impulzy, můžeme být náhle k nepoznání, když se dokážeme rozzuřit nad kdejakou maličkostí a řádit jako pominutí. Nebo tomu může být právě naopak; při sebemenším nebezpečí, kterému bychom normálně měli dokázat čelit, se zachováme jako úplní zbabělci a utečeme nebo se útočníkovi vzdáme.

MYŠLENKA JAKO ARCHETYP

Síla, podobně jako na příklad spravedlnost nebo střízlivost, patří k základním pojmům, archetypům. V zásadě je buď každá myšlenka která nás napadne archetypem, nebo se dá k některému z archetypů vysledovat. Protože se ale nacházíme v pozemských podmínkách Malkuthu, na původní stav univerzální harmonie, který zde od prvopočátku byl a který právě je doménou archetypů, se běžně upamatovat nedokážeme. Takto zapomnětlivé je ale jen naše současné vědomí, právě to vědomí, kterému rádi říkáme „plné“ či „bdělé“. Ve skutečnosti má k plnosti a bdělosti hodně daleko. Vše ostatní co k nám patří, nejen naše duše, ale i naše kosti, maso, všechny buňky našeho těla, to vše si ten stav prvotní úplnosti pamatuje.

Pokaždé, když nás něco napadne, je tato myšlenka potenciálně proveditelná. Neexistuje nikde ani jediná myšlenka, která by tento potenciál v sobě nechovala, protože všechny pojmy v tomto světě se vyskytující jsou původními představami, které pocházejí z mysli Stvořitele. Podobně se to má se semenem jakékoli rostliny, které je vždy potenciální květinou, keřem, vzrostlým stromem a nakonec

plodem, který vydá nová semena. Naše myšlenky mají stejnou kapacitu; vše ovšem závisí na nás a na tom, zda si skutečně přejeme tyto myšlenky či nápady uskutečnit, zda po tom opravdu toužíme. Proto také bychom nikdy neměli věřit tomu, co se nám často pokoušejí namluvit různí rádoby-moralisté, většinou náležející k některé z paranáboženských sekt, že totiž touha jako taková má v sobě něco negativního. Touha, tužba, přání, aspirace, představa, vidina, atp., to vše je pozitivní a funguje to podobně jako zákon gravitace, který způsobuje, že věci padají směrem k zemi. Naše myšlenky se mohou uskutečnit jen tak, že jsou ke svému naplnění „dovedeny“ v opratích našich tužeb.

Jak už tomu většinou bývá, jsou zde určité podmínky. Těch očividných už jsme se dotkli: například, pokud má nějaký nápad dojít k naplnění, kdo z toho bude mít zisk? Neposlouží to třeba jen tomu, aby se mohlo něčí ego o trochu víc nafouknout, přičemž žádný opravdový účel to nemá? Nezůstane to stát prázdné a k ničemu se nehodící, jako některé stavby totalitních režimů, které si objednali různí Hitlerové či Stalinové? Jistě, i ty musely mít nějaký účel aby se vůbec mohly uskutečnit — i když třeba jen proto, aby zde stály výstrahou!

Pokud jsou úmysly stojící za nějakým nápadem čisté a bezúhonné, pokud si někdo přeje uskutečnit něco konstruktivního, pokud to má posloužit lidstvu, či aspoň skupině lidí a ne jen jednotlivci, potom jsou zde základní předpoklady k tomu, aby se plán mohl uskutečnit. Ovšem, za těch podmínek, že ti kdo za plánem stojí jsou důslední a vytrvalí natolik, aby dokázali přejít přes překážky, které jim na cestě k úspěchu nutně vyvstanou. Musíme mít totiž neustále na zřeteli, že existují síly, které jsou lidstvu nepřátelské a které se pokusí zmařit cokoliv, pokud by to lidstvu potenciálně mohlo být ku prospěchu. Mohou se přitom projevit v podobě tvrdošíjných sousedů, zatvrzelých městských konšelů, neústupných politiků, jako kdokoliv a cokoliv. Takováto opozice přirozeně vychází z Klifotu, světa kůr, který je protějškem pozitivního světa sefirotů.

ŽIVOTNÍ POUŤ

Že život není žádný piknik, to zjistí dříve či později skoro každý z nás; někteří i velice rychle. Jsme zde proto, abychom se něco naučili a to za okolností, které mohou být složité a náročné. Do toho navíc vstupuje tíže existenčních starostí spojených s našimi různými závazky. Každý máme před sebou nějaké poslání, kterého si můžeme či nemusíme být vědomi, přičemž někteří lidé mají před sebou relativně jednoduchou cestu, zatímco pro jiné je to cesta složitá a plná zodpovědných úkolů. Analogie cesty vlakem se přímo nabízí; proto ji zde použiji častěji. Někteří z nás máme jízdenky k cestě, která vede přes celou délku tratě až do konečné stanice, přes všechna nádraží i menší zastávky. Můžeme tak, kromě svých vlastních starostí a povinností, sledovat štěstí i trampoty ostatních lidí; tu být svědky radostných setkání na peróně nádraží, tu zase plačtivých loučení, jinde pozorovat z okna našeho kupé lidi si z nádraží odvádět právě doraziví rodiče, manželky, přátele, milenky, jinde zase někoho nakládat na valník zásilku živých kuřat či párek kůzlat. Když je vlak v pohybu, stále ještě spatřujeme střípky životů jiných lidí, či pozorujeme krajinu kterou projíždíme a to vše vytváří kaleidoskop, který si z cesty odnášíme a víceméně natrvalo si ukládáme. Takováto cesta může trvat dosti dlouhou dobu a pořád bude na co se dívat, o čem přemýšlet. Jiná cesta může naopak být docela krátká, protože tito lidé mají platné lístky třeba jen na cestu od jedné zastávky ke druhé. Pro někoho to může sice být cesta poměrně dlouhá, připadá mu ale celkově nevzrušivá, takže jako cestující většinu času prospí.

Mít v kapse jízdenku k nějaké určité cestě nemusí nutně znamenat, že musíme z vlaku vystoupit právě tam, kde přestane platit. Synchronistické události, které se kolem nás dějí a s nimi spojený prvek svobodné vůle, se mohou postarat o to, že cíl naší jízdy, náš osud, se může úplně změnit. Moje matka mi nejednou vyprávěla romantický příběh, který se jí kdysi přihodil a ten vám teď povím.

CESTA DO SPLITU

Psala se léta třicátá. Obrýlený pohledný muž věkem nedaleko čtyřicítky, poněkud vyšší postavy, přišel do kupé, v němž cestovala moje matka, tehdy asi dvaatřicetiletá a ještě nevdaná, s jednou svou známou, někde mezi Bratislavou a Budapeští. Požádal je česky zda s nimi může sdílet kupé. Obě dámy, které byly na cestě z Prahy do Splitu, kde měly zařízené ubytování pro letní dovolenou, celkem pochopitelně žádné námitky neměly. Matčina přítelkyně se diskrétně přesunula jinam, když po chvíli začalo být jasné, že nově příchozí se zajímá hlavně o to bavit se s mojí budoucí matkou.

Ta měla stále ještě hvězdy v očích, když mi po mnoha letech vyprávěla o tom, jak ji okouzlil svými vybranými způsoby a chováním, překvapil tím, že se dokázal bavit s maďarským průvodčím, který přišel zkontrolovat lístky v maďarštině a později, když přejeli hranice, rozmlouval pro změnu s prodavači na nádražích v nichž vlak stavěl podle okolností, buď srbsky nebo chorvatsky, zatímco pro ni galantně kupoval občerstvení. Původně měl cestovat do Dubrovníku, když ale dojeli do Záhřebu, kde by byl musel přestupovat na jiný vlak, rozhodl se, že si nechá přepsat jízdenku a že pojede dále do Splitu, kam mířila moje matka.

Necelé dva roky nato měli tito dva svatbu, k níž došlo v albánské Tiraně, kde mezitím byl otec jmenován čs. diplomatickým zástupcem. Ve stejný den se ženil také albánský král Zog, takže moji rodičové měli při svatebním obřadu zvukovou kulisu s jednadvaceti

výstřely z děla. K tomu, aby mohli mít svatbu ve stejný den jako král, potřebovali mít zvláštní povolení, které jim jako cizincům úřady vydaly — Albánští občané se ženit v ten stejný den jako jejich král nesměli...

SVOBODNÁ VŮLE

Když nad tím trochu víc zapřemýšlím, připadá mi to až skoro děsivé. Na otcovo rozhodnutí, které zcela jasně učinil náhle a spontánně, se vázala nejen celá budoucnost mých rodičů, ale i moje vlastní existence. Znamenalo to jejich společný život v Albánii a po okupaci této země, kdy byl na otce vydán německo-italský zatykač, útěk z Albánie přes Řecko a Středozemní moře do Francie. Odtud, již s čs. zahraničními vojenskými jednotkami, se oba přemístili do Anglie. Následovaly válečné roky, kdy matka žila nejprve sama, potom už se mnou v Londýně, později v rodišti Shakespearově Stratfordu a v Leamingtonu, zatímco otec se nacházel se spojeneckými jednotkami různě po Anglii, v severní Africe a později také na Balkáně. Poté přišel poválečný návrat do Prahy, další diplomatická poslání v Bělehradu a v Berlíně, otcova náhlá smrt v roce 1950. Co je na tom všem člověka nejvíc ohromí: bez tohoto náhlého rozhodnutí, které otec učinil ve vlaku do Splitu, bych vám o tom všem nemohl dnes vyprávět, protože bych zde skoro určitě nebyl! Nebo bych to nebyl já…

Občas se na našich cestách vyskytnou takové železniční křižovatky, na nichž můžeme učinit podobná rozhodnutí. Prostě náhle změníme směr a cíl naší cesty nebo si to aspoň tak představujeme — nevědomá část naší mysli mohla klidně na něčem takovém pracovat už po delší čas. Co je tedy svobodná vůle a jak daleko sahá? Odpověď na otázku je ambivalentní: vůle je neomezená, zároveň ale omezená. Teoreticky je svobodná vůle bez jakýchkoli limitů, jenže v praxi jsou zde vždy nějaká omezení. Tyto restrikce se řídí hlavně tím jaké máme životní ambice a jak jsme na tom z z hlediska karmického. Duchovně vyspělejší lidé také mohou mít víc svobodné vůle, už prostě proto, že ji více využívají. A již jsem se zmínil o esoterickém zákoně, který znamená, že čím více něčeho používáme, tím více se nám toho dostává. Posláním takových lidí

zde na zemi může být žít významným životem, který má ovlivnit řadu jiných lidí a obrazit se na jejich životech. Jedná se často o vyspělé duše, které přicházejí do světa Malkuthu z vyšších sfér a které, i když si nemusejí být přímo vědomy svého poslání, mohou často mít schopnosti a talenty, které jim v tomto poslání budou nápomocné, někdy je i skoro doslova „dostrkají“ tam, kam jít mají. Stejně tak je ale možné, že svobodná vůle jíž disponují je dovede k tomu, že se všemi svými talenty nebudou nic podstatného dělat a prostě si vyjedou na zábavnou cestu vlakem či plavbu zámořskou lodí. Nadějný mladý chirurg se může třeba rozhodnout vystoupit na některé stanici, vzdát se svého stresového povolání, vrátit se do vesnice odkud pochází, oženit se se svojí první láskou a stát se obyčejným vesnickým lékařem. Jako lékař sice také pomůže mnoha lidem, krále či ministerské předsedy ale spíš operovat nebude a jeho vliv tudíž bude omezený.

Vyskytují se zde také lidé, kteří mají v životě důležité poslání, které dobře naplní, kdyby ale zůstali na světě o nějaký čas déle, to dobré co učinili by se mohlo někým způsobem pokazit, pro ostatní lidi i pro ně samotné. Toto je ovšem silně hypotetické, napadlo vás ale někdy co by se stalo, kdyby byl na příklad Wolfgang Amadeus Mozart žil déle než těch třicet pět let, po které zde na zemi pobýval? Na jednu stranu je jistě možné, že by byl dal světu ještě mnoho dalších stejně dobrých a třeba i lepších hudebních skladeb a oper. Na druhou stranu by se ale stejně dobře mohlo stát, že to co by byl složil po roce 1791 by už nebylo tolik čerstvé, poněkud více repetitivní, ne docela tak kvalitní. Třeba by to mohlo zajít až tak daleko, že by Mozarta komponování hudby prostě docela omrzelo a že by zbývající roky prožil tak, že by pil víno a hrál kulečník a nakonec umřel, podobně jako jeho někdejší rival Antonio Salieri, jako skoro zapomenutý člověk. Čímž vším by se znehodnotilo to vše skvělé co udělal a co nám dnes činí radost...

Naskytnou se jistě takové situace, kdy je lépe pro všechny zúčastněné, aby byl některý člověk z tohoto života v nějakém bodě „odvolán“, dříve než učiní nezvratitelnou škodu na svojí reputaci, poškodí jiné životy, negativně ovlivní historii. Potom třeba dojde k náhlé smrti, při nehodě, kulkou vraha, či prostě po nemoci. Můžeme potom říci, že zde zapracoval Deus ex machina, boží

mechanismus. Právě tak nás může ovšem ten stejný mechanismus ochránit, pomoci nám vyhnout se nehodě či nemoci, pokud se náš čas ještě nenaplnil a je nám určeno zde ještě nějaký čas pobýt.

DVA SVĚTY

Máme zde dva světy; ten duchovní nahoře, hmotný dole. Pojítkem mezi oběma těmito světy je člověk, který se nachází mezi nimi. Podle kabalistů, vazba je v naší krvi.

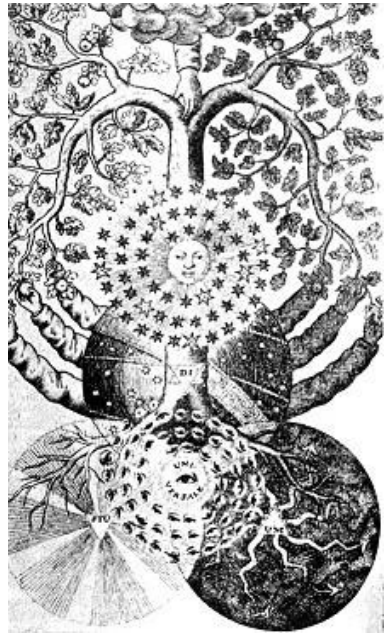

Renezanční obrázek Stromu života *(nahoře)* velice moc připomíná srdce s tepnami z něho vedoucími. My o aortách víme dnes hodně a navíc je nám neustále připomínáno jak si je máme chránit, aby nám vydržely co nejdéle — nekouřit, nejíst tučná jídla, atp. Renezančnímu malíři a křesťanskému mystikovi mohl o tom něco napovědět prostý zdravý rozum, v té době ale toho asi nikdo

nevěděl moc o krevním oběhu a o lidské anatomii vůbec. Přesto nakreslil něco, co vyhlíží dosti věrohodně. Zhruba uprostřed schematu vlevo, jakoby uvnitř hlavní tepny, se nachází lidská tvář obklopená množstvím hvězdiček. V tom můžeme vidět lidskou duši procházející tepnou, v poli energie, které ji obklopuje. Podle kabaly má lidská duše několik možných forem a jednou z nich, tou nacházející se na nejnižší duchovní rovině, je *Nefeš*.

Nefeš se většinou překládá jako „živoucí duše“, lze tomu také ale rozumět jako živá bytost, protože stejné slovo se užívá pro všechno tvorstvo, které dýchá. Jedná se o podobný vitální princip jaký nacházíme v hinduismu i buddhismu pod jménem *prana*, nebo jako *chi* v taoismu. Kabalistická nauka zcela jasně stojí za židovskou vírou, podle níž se určuje jaké maso je *košer* neboli vhodné k požívání. V zásadě je to maso, které bylo pokud možno co nejvíce zbaveno krve, kterážto se musí nechat odkapat. Pochopitelně, že zbavit maso krve úplně je nemožné — to už bychom se bavili o tom, kde všude je přítomnost Boha a zda tedy může Žid jíst cokoliv — ad absurdum. Víra v to, že krev, zejména potom krev lidská, má zcela zvláštní kvality, není ovšem vlastní jen Židům. Mnozí vegetariáni například dospějí k rozhodnutí dát se tímto směrem a to z důvodů etických, pokud ne náboženských. Nehodlám u tohoto kontroverzního tématu zůstat příliš dlouho, protože je na každém jednotlivci jak se v tomto směru rozhodne. Chtěl bych jen podotknout, že jistě není dobré když například vegetarián ostentativně opovrhuje lidmi, kteří vegetariány nejsou (a naopak), protože se třeba cítí tak, že stojí na vyšší morální či duchovní platformě. Poznal jsem lidi, kteří byli duchovně velice na výši, kteří ale měli přitom k vegetariánství daleko a poznal jsem Židy na podobné úrovni, kteří se příliš nevzrušovali tím zda jídlo, které jim bylo předloženo, je košer. Nezapomeňme, že hned na samém počátku Starého zákona nacházíme tato slova:

> *Tehdy Bůh řekl: „Učiňme člověka k našemu obrazu, podle naší podoby! Ať panují nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nad dobytkem, nade vší zemí i nad veškerou havětí lezoucí po zemi.“ (Genesis 1:26)*

LIDSKÁ TĚLA (PRINCIPY)

Řekli jsme si již, že *Nefeš* je tou nejnižší formou duše, z čehož vyplývá, že lidská duše má víc těch forem, těl, prostředků, principů, či jak se je rozhodneme nazvat. Slovo "tělo" se mi sem z těch českých hodí poměrně nejlépe, i když ideální zdaleka není — angličtina, která má pro to výraz „vehicle" (ve smyslu prostředek či nositel), se zdá být na tom o něco lépe. Teosofové užívají slova „princip", které mi také připadá vhodné a mají těch principů celkem sedm. Hebrejské slovo *Guf* znamená tělo, ale tělo zcela bez duše, vlastně tedy nic jiného než mrtvé tělo. Některým z nás to sice může pokazit iluze, guf ale je to, co vidíme když se podíváme do zrcadla; pro někoho to snad je idol, předmět obzvláštní péče, něco s čím se identifikují, třeba i to jediné co pro ně na světě něco znamená. Přesto i takový člověk musí uznat, že to na co se v tom zrcadle dívá není nic jiného než hromada masa, kostí, svalstva, nervů, krve, mozkové tkáně, kůže, atp. Vědec by nám řekl, že je to solidní hmota sestávající se z 65% kyslíku, 18% uhlíku, 10% vodíku, 3% dusíku, 1.5% vápníku, 1% fosforu, 0.25% draslíku a síry, 0.15% sodíku a chlóru a s delší řadou asi padesáti jiných chemických prvků, končíce se radiem, jehož máme v těle nějakých 0.00000000000000001%. Mudrc nám nejspíš poví, že Guf je ze všech těl, která člověk má a o nichž si ještě povíme, to nejvíce pomíjivé, netrvalé a iluzorní. Guf je něco co nemá a nikdy nemělo v sobě nic duchovního, nic co by je oživilo.

Proslulý Golem, kterého podle legendy vytvořil rabín Lev, byl Guf a rabín tuto původně neživou hliněnou figurínu oživil tím, že jí na čelo přilepil magické zaříkadlo, které v tomto případě nahradilo chybějící životnost. Pokud se má Guf oživit, potřebuje k tomu nutně *Nefeš*, vitální princip, který je zároveň nejnižším stupněm duchovnosti. Guf obdařený principem Nefeš je už sice tělem živým, ovšem celkem bez inteligence, pouhá oživlá figurína. Ve zmíněné legendě, Golem je rabínovým sluhou, který vykonává různé manuální práce, zřejmě neschopen čehokoli jiného. Něco jako duševně silně zaostalý člověk, který se také za určitých podmínek dokáže pod dozorem naučit vykonávat některé z těch nejpodřadnějších prací (což ostatně zvládnou i různá vyspělejší

zvířata), přičemž vždy hrozí nebezpečí a možnost, že se takové stvoření z nějakého důvodu náhle vzepře a vymkne se kontrole. Což je přesně to, co se stalo s Golemem. Aby se dosáhlo dalšího stupně, úrovně plně lidské, musí zde být přítomen v pořadí třetí princip. Podle Bible (Genese 2.7):

> *„Hospodin Bůh pak z prachu země zformoval člověka a do jeho chřípí vdechl dech života. Tak se člověk stal živou bytostí."*

Tomuto dechu života se hebrejsky říká *Nešamah*. Mohli bychom si představit, že podobně jako foukač skla, který svůj dech vede trubicí (jíž v tomto případě jsou nozdry člověka), Bůh vpraví svůj dech (Nešamah) do nitra těla, které předtím vytvořil a které až doposud bylo neživé (Guf) a bez rozumu i jiných základních lidských vlastností (Nefeš). Nešamah, která takto vstoupí do člověka, se rozprostře, podobně jako by to udělal dech foukače skla, kolem vnitřního okraje skla neboli uvnitř kůže (podle teosofů zasahuje tzv. éterické tělo vně povrchu těla, o několik milimetrů). Tam potom zůstane, blízko povrchu našeho těla, v blízkosti našich smyslů. Aby se to mohlo stát a Nešamah se mohla rozprostřít a dosáhnout oblastí těla uvnitř kůže, potřebuje k tomu jistou sílu. Tou silou je *Ruách,* která je podle kabalistů intermediární silou mezi principy Nefeš a Nešamah. Slovo „ruach" značí vítr; energie typu větru je tudíž zapotřebí k tomu, aby se Nešamah dostala do této pozice. Podle kabalistů tedy se naše duše sestává ze základních duchovních principů Nefeš, Ruách a Nešamah. Máme zde další, vyšší duchovní roviny — tou příští je *Hajah*, zatímco tou nejvyšší je tzv. *Jehida* neboli jednota.

Kabalistická doktrína zcela jasně zasahuje mnohem hlouběji než běžná židovská nebo křesťanská nauka, zejména pokud se týče vyšších lidských principů. Přesto se z nějakých důvodů kabala těmito stupni či duchovními rovinami příliš podrobně nezabývá, rozhodně ne zdaleka s takovou důkladností, jak to činí teosofická doktrína. Na to, že teosofové jsou v tomto směru skrupulóznější, jsem přišel poté, kdy jsem se stal členem této společnosti a měl jsem potom po nějaká ta léta příležitost studovat oba tyto směry které, jak jsem záhy zjistil, mají hodně společného. Proto si také

myslím, že na tomto místě nám prospěje, když se trochu podrobněji podíváme na tento filosofický/religiózní systém, který vznikl koncem 19. století tím, že v sobě zkombinoval tajné doktríny východních směrů, zejména potom buddhismu a hinduismu. Hebrejsky orientovaný kabalista by mi takovouto transgresi nejspíš jen tak neodpustil, jelikož jsem ale původu nehebrejského, mohu si to dovolit.

17. TEOSOFIE

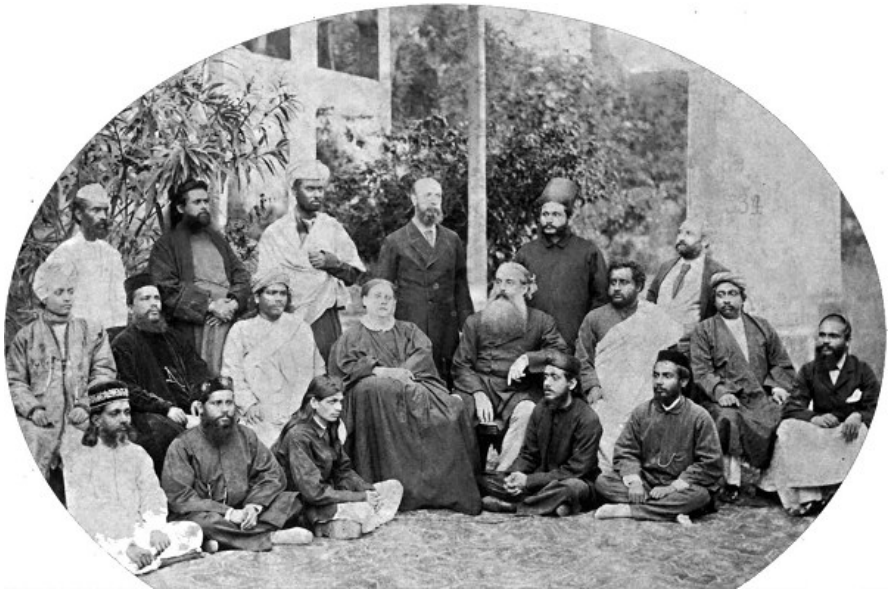

H. P. Blavatská a H. S. Olcott v Bombaji v roce 1879

Teosofie (také *theosofie*, anglicky *theosophy*) je slovo řeckého původu, které bylo po dlouhá staletí velice zřídka užíváno. Slovo je složeno ze dvou kořenů; *theo*, což znamená v řečtině božstvo, boží a *sofia* značící moudrost. Tedy božská (nebo nábožná) moudrost. Snad ještě lépe, náboženská filosofie. Poměrně často používali slovo teosofie pochopitelně starořečtí filosofové, na příklad *Pythagoras*, objevuje se také tu a tam v některých středověkých spisech. Vzkřísila je ale opravdu až *Jelena Petrovna Blavatská*, když v roce 1875 založila společně s *Henry Steel Olcottem* v New Yorku *Teosofickou společnost*. Ta existuje do dneška, rozšířená nejvíce zejména v anglicky mluvících zemích. Jak by se dalo očekávat, zájem o Blavatskou, která byla v Rusku po dlouhá léta skoro zapomenuta, se v poslední době znovu oživil. V západní Evropě, včetně Česka, je snad poněkud známější společnost *Antroposofická*, kterou počátkem 20. století založil Rakušan *Rudolf Steiner*. Ten byl původně teosofem, po smrti Blavatské a jistých rozporech k nimž

došlo mezi “sirotky”, se ale od TS odtrhl a založil si svoji vlastní společnost. Steiner byl aktivní i v mnoha jiných směrech. Zabýval se agrokulturou, etickým bankovnictvím, uměním (zejména tzv. Eurytmií). Nejvíce snad Steiner proslul jako zakladatel tzv. Waldorfské učební metody, na níž je postaven princip systému školství, který je dnes po světě asi vůbec nejrozšířenějším alternativním pedagogickým směrem.

O životě Blavatské, který byl nanejvýše dobrodružný, se zde rozepisovat nebudu, možná že si to raději nechám pro jinou knihu, která je myslím v češtině dávno potřebná. Účelem této kapitoly ale je čtenáře pouze seznámit se základy teosofické doktríny, zejména pokud se jedná o již zmíněné principy člověka. Opírám se, kromě poznámek ke svým vlastním přednáškám, především o stěžejní díla J. P. Blavatské, jimiž jsou obsáhlá *Odhalená Isis* a stejně objemná *Tajná doktrína (či Tajná nauka)*, jakožto i v kontrastu s těmito dvěma opusy překvapivě útlá a poeticky laděná knížka nazvaná *Hlas Ticha,* která pokud vím je jediná občas k dostání pro českého čtenáře.

Jinými zdroji jsou knihy *Esoterický buddhismus* autora *A. P. Sinnetta* a *Dopisy máhátmů A. P. Sinnettovi*, což je posmrtné vydání korespondence zaslané tomuto autorovi, pocházející převážně z pera dvou tzv. *máhátmů* neboli duchovních velikánů, z nichž jedním je mistr *Morya*, který údajně byl hlavním esoterickým učitelem Blavatské a druhým mistr *Koothoomi*, jeho kolega který Moriu často zastupoval. Blavatská tvrdí, že Morya nad ní držel ochrannou ruku už od útlého věku a že si byla vždy vědoma jeho přítomnosti, zatímco s druhým se setkala osobně až za svého pobytu v Tibetu. Později ji prý (podle Olcottova svědectví) oba navštěvovali v New Yorku, v době kdy psala obě svá stěžejní díla. Tyto Blavatské knihy byly zřejmě inspirovány nebo možná v částech i přímo diktovány těmito dvěma záhadnými osobnostmi, snad i společně s několika dalšími spoluautory. Pro teosofy znamená Tajná doktrína skoro totéž jako Nový zákon pro křesťany či Korán pro muslimy, s tím rozdílem, že Blavatská při jakékoli možné příležitosti nabádá čtenáře k tomu, aby si z předloženého materiálu vybral jen to co je blízké jeho srdci i rozumu a nic nepřijímal jen na základě samotné

víry. Toto je ostatně hlavním krédem většiny seriózní teosofické literatury.

Teosofie, tak ji chápali její zakladatelé, se nikdy neměla stát náboženstvím, i když v pozdějších dobách některé lóže Teosofické společnosti, které bývají do značné míry autonomní, neměly daleko od nábožných sekt, jak jsem se sám měl možnost přesvědčit. Pokud někde ovšem k něčemu takovému došlo, většinou po čase došlo k výměně generací následované hnutím „zpět k základům“, jímž bývají právě knihy Blavatské. Naneštěstí, knihy které Blavatskou proslavily koncem 19. století, jsou pro daleko méně trpělivého čtenáře z počátku 21. století místy téměř nečitelné, což do značné míry platí také o Dopisech máhátmů. Soustřeďují se totiž příliš často na události, osobnosti a polemiky, které již dávno nejsou aktuální. Čtenář je v tomto pralese proto často nucen se prodírat hustým a z velké části uschlým podrostem, dříve než se dostane k pravým velikánům okultní moudrosti. Tohle dokáže mnoho čtenářů v dnešní době odradit. Proto není radno zavrhovat díla některých z epigonů Blavatské, zejména potom spisy dvou prominentních teosofů z počátku 20. století *Annie Besantové* a *C. W. Leadbeatera,* které byly později dále upraveny *A. P. Powellem* v knihy *Éterický dvojník*, *Astrální tělo*, *Mentální tělo* a *Kauzální tělo*. Účelem zde bylo shrnout vše podstatné na ten který námět v jediném pojednání, v němž by se čtenář mohl pokud možno co nejsnadněji orientovat.

V této kapitole se hodlám pokusit o něco podobného, majíce především na mysli českého čtenáře, který o teosofii a jí příbuzné antroposofii, až donedávna měl jen značně omezené možnosti informace. Základem teosofického systému je nauka o lidských tělech (Blavatská spíše hovoří o principech) a právě tou se chci nyní zabývat.

TĚLA (PRINCIPY) ČLOVĚKA

Podle teosofů se dokonalý a úplný člověk sestává ze sedmi základních principů nebo, chcete-li, má celkem sedm těl stvořených z postupně stále jemnější a jemnější substance. Zde jsou, seřazena

v tabulce od té nejhmotnější k nejjemnější. Vedle českých názvů, uvádím také odpovídající názvy v sanskrtu a v hebrejštině:

1.	HMOTNÉ TĚLO	RUPA	GUF
2.	ŽIVOTNOST	PRÁNA-ŽIVA	RUAH
3.	ÉTERICKÉ TĚLO	LINGA-ŠARIRA	**NEFEŠ**
4.	ŽIVOUCÍ DUŠE	KÁMA-RUPA	**NEFEŠ**
5.	LIDSKÁ DUŠE	MANAS	NEŠÁMAH
6.	DUCHOVNOST	BUDDHI	HAJA
7.	DUŠE	ATMA	JEHIDA

Jistě jste si všimli, že tam kde teosofie udává dva rozličné principy, Linga-Šarira a Kama-Rupa, kabala má jen jediný, Nefeš. To je právě hlavní důvod k tomu, že se uchyluji na tomto místě k teosofii, která má svůj systém v tomto směru poněkud více propracovaný. Káma Rupa, asi známější pod názvem *astrální tělo*, je právě v tom bodě kdy se člověk začíná ve svém duchovním vývoji někam dostávat, dosti vytížený princip. Uvedené principy nelze ovšem chápat jako zcela samostatné, musím zdůraznit, že pokud kdekoliv cokoliv kategorizuji, je to vždy míněno tak, aby to nějak napomohlo našemu chápání. Přitom ale, vše se vším, vždy a všude, ve větší či menší míře, se vzájemně překrývá. Systém je založen na čísle sedm; je tedy možné kategorizovat dále a rozdělit na příklad hmotný stav na dalších sedm stupňů, podle zvyšované hutnosti, tak jak to činí žákyně Blavatské Annie Besantová, která rozlišuje následující stavy: atomární, subatomární, super-étérický, étérický, plynný, kapalný a pevný. S tím lze ovšem argumentovat, musíme ale vzít v úvahu, že Besantová toto napsala někdy kolem roku 1900, tedy jen velmi krátce poté kdy manželé Currieovi objevili radioaktivitu. Moderní fyzik by sice užil poněkud jiných výrazů, jistě by ale také dokázal nalézt odpovídající kategorie, pokud ovšem v sobě objeví mystické jádro, což se poslední době zejména atomovým fyzikům stále častěji stává.

ÉTERICKÉ TĚLO

Protože si nepotřebujeme věci dále komplikovat, přidržím se názvů které užívá Besantová. Poslední tři z uvedených stupňů hutnosti hmoty, stav plynný, kapalný a pevný, jsou nám ovšem důvěrně známy už z dob kdy jsme ještě chodili do základní školy. Z hmoty nacházející se v těchto stavech se skládá vše kolem nás viditelné, včetně našeho hmatatelného těla. Také o čtvrtém stavu hmoty, tzv. éterickém, už možná čtenář něco zaslechl, éterickým tělem (stejně tak jako astrálním tělem) se totiž ohání kdejaký rádoby okultista. My si teď povíme něco více o tomto éterickém těle, které je sice pro nás neviditelné, jehož existenci sice věda zatím neuznává, které je ale základem (Jesod) naší životnosti, jak to také dokazuje jeden z jeho sanskrtských názvů, *živa*. Povíme si o tom, jak vyhlíží, jaké jsou jeho funkce, jaká je jeho poloha vzhledem k ostatním lidským principům, atp.

Éterické tělo bývá někdy také známo pod německým názvem *Doppelgänger* neboli "dvojník". V kabale, jak již víme, je odpovídajícím pojmem *Nefeš*. Samo o sobě nemá éterické tělo vůbec žádné vědomí; jeho hlavní úlohou je přijímat a hmotnému tělu předávat životní sílu, pránu, takže je vlastně přímo zodpovědné za naše zdraví. Stejně jako hmotné tělo, také éterické tělo umírá a rozkládá se, k čemuž dochází poměrně brzy poté kdy se skončila ta část našeho životního cyklu, která nás poutá k této zemi. Éterické tělo a s ním související síly, bývají obvykle zodpovědné za to, co se nejčastěji projevuje v průběhu spiritistických seancí, jako klepání stolků, levitace předmětů, jejich materializovaní, atp.

Všichni živoucí tvorové, tedy lidé, zvířata a dokonce i rostliny, mají svá éterická těla, která jsou vlastně jejich neviditelnými duplikáty, o něco málo většími, takže z našeho hlediska bytostí obývajících prostor o třech dimenzích by se dalo říci, že je přesahují o několik milimetrů. Tato přesahující éterická hmota přitom vytváří jakýsi obal, který je právě tím co vidí lidé s jasnovideckými schopnostmi a za určitých okolností mohou zahlédnout dokonce i běžní lidé. Existuje tak zvaná "kirlianská fotografie", podle ruského elektrotechnika *Semjona Kirliana*, metoda vypracovaná ve čtyřicátých letech, pomocí jíž se tato *"aura"* dá i vyfotografovat a objevuje se potom na fotografiích jako barevné světelné paprsky

vystupující z povrchu živé hmoty, na příklad z listu nějaké rostliny nebo z prstů lidské ruky.

Kirlianská fotografie prstů lidské ruky

Hmotné tělo s tělem éterickým se navzájem prolínají a obě těla jsou spolu pevně propojena, takže ten kdo se rozhodne pročistit svoje hmotné tělo tím, že přijímá jen určité a hodnotné druhy potravin, jak to dělají například vegetariáni, zároveň tím také zhodnocuje svoje éterické tělo. Platí to ovšem i naopak. Požíváním narkotik, tabáku, nadměrného množství alkoholu a podobně, znehodnocujeme svoje éterické tělo; jeho celkové oslabení potom způsobuje, že se stáváme náchylnými k nemocem. Narkotika, včetně marihuany a hašiše, mohou proto při častém užívání mít prakticky nevyléčitelné následky.

Stav média nacházejícího se v transu a stav člověka po použití narkotik mají mnohé společné. Je ostatně známo, že šamani některých domorodých kmenů často drogy užívají krátce před svými produkcemi, u středoamerických Indiánů to je dokonce pravidlem. Drogami navozený pocit lehkosti, po němž tolik baží člověk na drogách závislý, se dostavuje proto, že vědomí se soustřeďuje na éterické tělo, čímž se vlastně dosahuje více či méně intenzivní formy transu. Čím déle a čím častěji k tomu dochází, tím více se ovšem narušuje přirozená rovnováha mezi éterickým a hmotným tělem. Člověk drogami ovládaný takto pomalu přechází do permanentního stavu částečné odtažitosti, transu, žije potom jakoby nakloněn ke svému éterickému tělu, zatímco hmotné tělo postupně chátrá, protože se mu nedostává potřebné pozornosti. U lidí, kteří byli po delší dobu pod vlivem návykových drog, i když

dokázali návyk překonat, se tak i po letech projevují jisté následky. Je na nich patrná občasná duševní nepřítomnost, prázdnota pohledu, atp.

Pokud se týče stavby éterického těla, tím si nemůžeme být zcela jisti. O čtyřech stupních hmoty, které následují po těch prvních třech, pevném, kapalném a plynném a o jejich funkcích, můžeme vyslovit tyto hypotézy:

Éterický stav je prostředím v němž se přenáší běžný elektrický proud a zřejmě také zvukové vlny.
Super-éterický stav hmoty je prostředím v němž se projevují světelné vlny.
Subatomární stav umožňuje projev útlejších forem elektřiny.
Atomární stav je prostředím v němž se přenášejí myšlenky mezi jednotlivými mozky.

Zdůrazňuji, že výše uvedené jsou pouhé hypotézy, které nelze momentálně nijak ověřit.

Zdá se, že éterické tělo má dvě hlavní funkce. Tou první je příjem prány neboli životní energie a její přenos a rozdělení do hmotného těla. Druhou jeho funkcí je být prostředníkem mezi hutným a solidním hmotným tělem a o mnoho jemnějším tělem astrálním. Stará se přitom také o přenos vědomí z astrálních i vyšších sfér do hmotného mozku a nervového systému. Pro tyto účely si éterické tělo vytvořilo jistá centra, tzv. *čakry*, tedy jakési brány, jimiž prochází prána, kterou naše tělo potřebuje a jimiž také naše vědomí může proniknout do vyšších sfér existence. Čakrami, jejichž existenci materialisticky založení vědci popírají, o nichž se ale ví v esoterických kruzích Východu i Západu už odedávna, se budeme ještě zabývat na jiném místě.

Éterické tělo je jen neviditelnou částí těla hmotného, může být pouze přechodným sídlem našeho vědomí a to jen za určitých okolností. Jakýkoliv odklon od jeho hlavních funkcí je nepřirozený a nezdravý; u normálních a zdravých lidí je v bdělém stavu oddělení éterického těla od těla hmotného téměř nemožné. Výjimkou jsou právě lidé s mediálními schopnostmi, u nichž k takovému oddělování dochází poměrně snadno a kteří jsou tedy vlastně

úchylnými jedinci. Zde také můžeme pravděpodobně hledat původ často zmiňovaných nestálostí charakteru, závislosti na alkoholu či na drogách, kterým často propadají (dokonce i samotná Blavatská, která měla zcela výjimečné mediální schopnosti, byla silnou kuřačkou) i jiných tělesných a psychologických problémů, které je postihují.

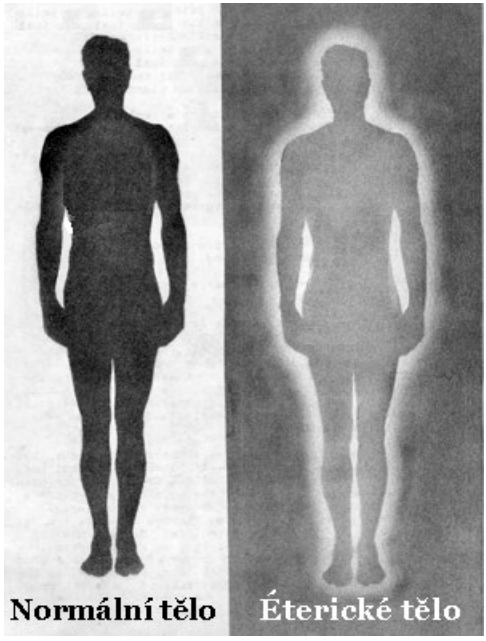

K definitivnímu oddělení éterického "dvojníka" od hmotného těla dochází až v okamžiku smrti. K dočasnému oddělení může u normálních lidí dojít za některých výjimečných okolností, jako při náhlých nehodách. Po podání anestetik také dochází k částečnému a někdy i k úplnému, i když dočasnému, oddělení éterického těla. Může se potom stát, že oběť nehody nebo pacient během operace, se s pocitem podivné netečnosti a odtažitosti (jak to ti lidé, kteří něco podobného zažili, celkem shodně popisují) dívá na svoje bezvládné tělo, na ambulantní zřízence a na doktory, kteří jsou kolem něho shromážděni. Takovéto případy byly mnohokráte zkoumány a dosti podrobně popisovány; většinou to ale dopadne tak, že se nad tím nakonec mávne rukou a prohlásí se, že dotyčný byl obětí nějakých halucinací...

Na mysl mi připadá ještě jeden podivný a materialistickými vědními metodami těžko vysvětlitelný úkaz. Lidé, kteří přišli o část těla, na příklad ti kteří měli amputovánu nohu, si i po mnoha letech občas stěžují na bolesti, které jim připadají jakoby vycházet z té neexistující části, třeba z prstů amputované nohy. Víme-li o existenci éterického dvojníka, je nám to snadno vysvětlitelné. Éterické tělo zůstalo i po amputaci celé, odříznuta byla pouze hmotná část nohy a mozek tudíž stále ještě reaguje na určité podněty podané éterickým dvojníkem.

ŽIVOTNOST

Podle indických mudrců prastarých dob i současnosti, existují tři hlavní síly vycházející ze slunce a působící na naši planetu. V sanskrtu jsou tyto síly nazývány *fohat*, *prána* a *kundalíni*. Moderní čtenář většinou očekává, že se mu dostane aspoň nějakých informací, které by mu pomohly si tyto síly zařadit do schematu vytvořeného naší vědou, který je mu známý už od dob kdy ještě seděl ve školní lavici. To je téměř nemožné, aniž bychom riskovali vážné nedorozumění. Fohat, prána a kundalíni jsou totiž pojmy s nimiž moderní člověk běžně obeznámený není, jsou spíše podobné třem "živlům" filosofů antiky, *vzduchu, vodě* a *ohni* (čtvrtým živlem byla *země*). Fohat ve své podstatě zahrnuje všechny fyzikální síly které známe a které jsou navzájem konvertibilní. Elektřinu si na příklad můžeme vyrobit pomocí turbíny poháněné pohybovou silou vody, ale také pomocí slunečních baterií, které využívají světelné energie nebo parním strojem, poháněným tepelnou energií nebo i s použitím magnetu, atp. Řekneme-li si tedy velice zjednodušeně, že fohat je elektřina, nebudeme snad příliš daleko od pravdy.

O práně, životní síle, jsem se už zmiňoval. Oficiální věda pro pránu zatím místo nemá, i když někteří biologové údajně začínají docela vážně uvažovat o tom, zda by ji snad neměli adoptovat. Odtud má ovšem ještě daleko k tomu aby se dostala do učebnic. Sanskrtské slovo prána vzešlo ze spojení slov „pra“ (dále) a „an“ (dech, pohyb, život). Jeho významem je tedy "pokračující život", neboli životnost. Spojení pojmů dech a život ovšem nacházíme také hned na začátku Starého zákona, kde Bůh, po vytvoření člověka z

hlíny, tedy z hmotného materiálu, vdechuje do chřípí prvního člověka Adama duši (nešáma) čímž ho oživuje. V kabalistickém konceptu je Adam pánem všeho tvorstva. Pro sanskrtské mudrce je prána univerzálním dechem života, který oživuje celou přírodu a který také pochází přímo od tvůrce Brahmana.

Kundalíni je silou o níž se toho ví nejméně. Zatím zmíním jen to, že má spirálovitý charakter a že se jí proto také říká "hadí síla". Také to, že jistým způsobem souvisí s našimi pohlavními pudy.

Pránu přijímají všichni živočichové, rostliny, dokonce i minerály, ty pochopitelně v mnohem menším množství. Bez dostatečné zásoby prány by příroda prostě nemohla existovat. Nesmírně důležité je také to, že příjem a rozdělení životní energie se musí dít rovnovážně; nadměrné množství prány může totiž ohrozit život organizmu stejně tak jako její nedostatek. Blavatská přirovnává pránu ke kyslíku, který je aktivním chemickým prvkem nutným pro existenci veškerého organického života. Dusík, který je naopak pasivní, se zdá být hlavním komponentem éterického těla. Centrální nervový systém, který mají naše těla, je ovšem vytvořen z pevné látky, aktivizován je ale právě pránou, která na úrovni éterického těla proudí v oblastech nervů a přenáší vnější podněty, stejně tak jako pohybové podněty takto vyprovokované.

Pokud cituji Blavatskou nebo jiné teosofy kteří přišli krátce po ní, je nutné vždy brát v úvahu, že tito mohli ve svých analogiích užívat pouze přirovnání s vědeckými obory a vědomostmi na úrovni doby v níž žili. Chemie byla v tomto směru tehdy poměrně nejdále, zatímco na příklad atomová fysika ještě vůbec neexistovala. Kdyby se byla Blavatská narodila o sto let později, jistě by její spisy a komentáře byly značně jiné. Ve své době mohla reagovat jen na té úrovni, jakou jí dovoloval aktuální stav vědy.

ČAKRY

Éterické tělo, stejně tak jako všechna ostatní těla o nichž si povíme později, si v průběhu evoluce (nebo spíše involuce to hmotného světa) vytvořilo silová centra, která se v sanskrtu nazývají *čakry* (někdy také *čakramy*). Slovo čakra značí kolo neboli otáčející se disk. Čakry jsou umístěny na povrchu éterického těla,

tedy asi půl centimetru od povrchu kůže. Člověku s jasnovideckými schopnostmi se jeví jako více či méně rychle se otáčející víry, s viditelným prohloubením uprostřed. Velikost, výraznost i rychlost otáčení se u jednotlivých lidí značně liší; u méně duchovně vyspělých jedinců čakry bývají někdy jen stěží viditelné, pomalu rotující, velikosti stěží pěti centimetrů. Duchovně vyspělí lidé naopak mohou mít čakry v průměru až nějakých patnácti centimetrů, zářivé, skoro jako malé sluneční kotouče. Není jistě náhodou, že různým světcům bývaly od nepaměti na obrázcích přimalovávány nad hlavami svatozáře. Jedna čakra je umístěna přímo nad temenem hlavy a je to právě ta, která bývá nejsnadněji viditelná, často nejen jasnovidcům, ale i lidem kteří mají jen poněkud zvýšenou citlivost. Umělec obvykle bývá nadmíru citlivý člověk, takže často vnímá to co ostatní lidé nevidí. Navíc lidé v dobách minulých nebývali tolik ohlušeni ani oslněni lomozem moderní doby a byli v tomto směru pravděpodobně schopni vidět více než vidíme my.

Čakry mají dvě hlavní funkce. Tou první je již zmíněný příjem životní síly prány a její distribuce v éterickém těle a odtud i v hmotném těle. Druhou jejich funkcí je spojení s odpovídajícími astrálními centry. Jak všichni víme, značnou část svého života prožíváme ve spánku, což je právě stav kdy je naše vědomí soustředěno na astrální rovinu existence. Jsou lidé kteří tvrdí, že nikdy nemívají žádné sny. Vědecké pokusy při nichž se měří elektrické vlny provozované mozkem přitom dokazují, že každý člověk prochází ve spánku fází, kdy se mu sny evidentně zdají. Problém je zřejmě v tom, že tito lidé si do bdělého stavu ze svých snů nepřinášejí buď nic nebo jen velice málo. To, jak mnoho si dokážeme zapamatovat z našich výletů na astrální rovinu, závisí na tom, jak spolehlivé jsou mosty po nichž se tyto zkušenosti přenášejí. Lidé, kteří mají plně nebo aspoň dobře vyvinutá éterická centra, jsou schopni si toho zapamatovat hodně.

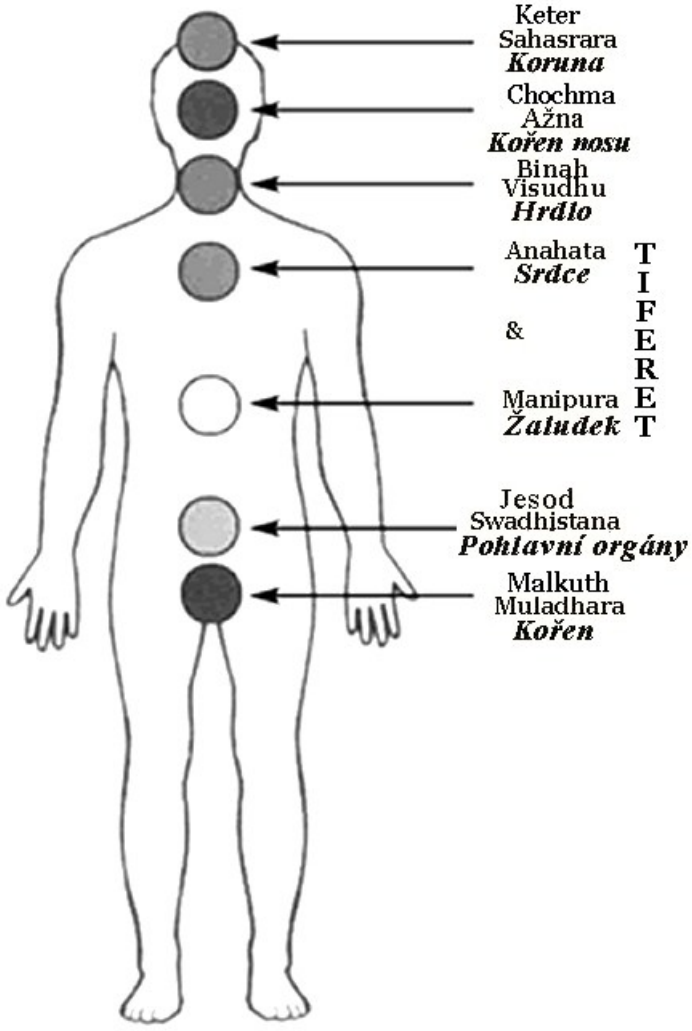

Celkem existuje sedm hlavních typů prány a podle toho jsou zde i jim odpovídající čakry. To ovšem neznamená, že každé z těchto center by bylo schopno přijímat jen jeden druh životní síly, znamená to, že ten který druh zde značně převládá. Prána přichází z astrální roviny do středu čakry jakoby kolmo vzhledem k rovině povrchu éterického těla (to je ovšem nepřesné, musíme totiž vzít v úvahu naši neschopnost si představovat čtyř a více dimenzní prostor). Odtud vyzařuje v pravém úhlu, tedy souběžně s rovinou povrchu těla. Počet směrů v nichž jsou tyto přímé paprsky vedeny

se různí, podle toho o jakou čakru se jedná. Čakra tak bývá přirovnávána buď ke kolu s paprsky vedoucími od náboje k okraji nebo ještě častěji ke květu. Názory na počty těchto paprsků či lístků se u různých autorů poněkud liší; obvykle se uvádějí čtyři u nejnižší čakry, až do tisíce v případě té nejvyšší. Čakry bývají také spojovány s těmi orgány lidského těla v jejichž blízkosti se nalézají. Zde následuje jejich seznam, polohy, odpovídající názvy, barvy (tak jak se jeví pohledu jasnovidce), funkce a následky případných poruch:

1. Muladhára — kořenová čakra.
Nachází se v tříselní oblasti, mezi řitním otvorem a šourkem u mužů, na zadní straně děložního hrdla u žen. Barvu má červenou. Muladhára odpovídá Malkuthu, je tedy spojená se zemí, se zemskou energií a s činnostmi, které s ní souvisí. Zabývá se základními aspekty existence a instinkty, jimiž jsou například potřeba jíst, pít, mít bezpečné obydlí, atp. Zablokovaná první čakra způsobuje, že má člověk celkově málo síly - fyzické, duchovní i duševní.

2. Svadištána — bederní čakra.
Nachází se u spodku páteře, je oranžové barvy. Svadištána odpovídá Jesodu. Jako taková má na starosti tvořivé síly, lidské emoce a vztahy, sexuální energii. Zablokování v této čakře způsobuje pohlavní frigiditu a potlačování emocí.

3. Manipúra — solar-plexus, žaludek.
Nachází se nad žaludkem, bývá barvy žluté, až do zlatové. Tato čakra kontroluje osobní vůli a mentalitu člověka. Pokud se zablokuje, následkem bývá ztráta odvahy, narušené myšlenkové pochody, vedoucí k falešným představám, atp.

4. Anaáta — srdeční čakra
Nachází se přímo nad srdcem, většinou barvy zelené, často ale také žluté. Jak každý ví, zde je sídlo lásky a to k vlastní osobě, jakožto i k jiným lidem, k celému světu. Neschopnost milovat či lásku přijímat je způsobena zablokováním této čakry.

5. Višuda — krční čakra
Nachází se přímo nad ohryzkem, je barvy světle modré, často až stříbrné. Zabývá se veškerými projevy člověka, řečí, ostatními

způsoby komunikace. Vyjadřovací schopnosti člověka závisejí na správném chodu této čakry.

6. Adžna — čelní čakra

Na spodku čela, nad kořenem nosu, mezi obočím, přesně tam kde Indové nosí drahokamy či si dělají barevnou tečku značící tzv. třetí oko. Barva: tmavě-modrá, do fialova. Zabývá se intuicí a duchovními schopnostmi, které scházejí v případě narušené funkce této čakry.

7. Saásrara — temenní čakra

Nachází se na vrcholku hlavy, tam kde bývá umisťována královská koruna, bývá barvy fialové, může ale mít skoro jakoukoli barvu. Přijímá energii shora; jí se řídí celková duchovní vyspělost člověka.

Stejně jako mezi západními okultními společnostmi a řády, také mezi východními se vyskytují takové, které se zabývají tím, čemu říkáme „černá magie“. Ty se rozšiřují ještě o dalších třech čakrách, které bývají spojovány s nižšími lidskými orgány. Zmiňuji se o nich hlavně proto, abych čtenáře varoval před některými praktikami, na které může případně narazit, které jsou nejen nežádoucí, ale mohou být i nanejvýše nebezpečné. Stejné platí také o lidech, kteří příliš hlasitě hovoří o “probouzení kundalíni”. Na štěstí se to většině z těch, kteří se o to vědomě pokoušejí, nikdy nepovede. Pokud si o tom chcete promluvit s některým z těch "úspěšných", největší šance k tomu vám kynou v ústavech pro choromyslné...

ASTRÁLNÍ TĚLO

Přestože (či možná právě protože) je nám éterické tělo bližší, zdaleka se o něm nepíše či nediskutuje tolik často, jako o těle astrálním. Také zde platí přísloví, že pod svícnem bývá tma. O existenci astrálního těla něco slyšel snad každý, kdo se jen trochu otřel o esoterické nauky; dosti pravděpodobně na nějakou zmínku o něm narazil již v první knížce na tento námět, která mu padla do ruky. Pohledu jasnovidce se astrální tělo jeví podobně jako tělo hmotné, avšak obklopené aurou zářivých barev, v níž se obrážejí emoční stavy člověka. Podobně jako tělo éterické, astrální tělo je

také jakýmsi mostem, v tomto případě spojujícím hmotný mozek s myslí, kterážto sídlí v řádově ještě vyšším těle mentálním. Jiným důležitým rozdílem je, že astrální tělo má oproti tělu éterickému, které se začne rozkládat téměř okamžitě po smrti hmotného těla, podstatně delší životnost.

Každý člověk sice má a používá svoje astrální tělo, nicméně málokdo si je jeho existence vědom, ještě méně je potom těch lidí, kteří jsou schopni je kontrolovat za plného vědomí. U velké většiny lidí jde vlastně jen o shluk prvotní astrální látky, tj. látky ještě mnohem menší hmotnosti než tomu je v případě těla éterického, astrální látky která se ještě nestačila plně zformovat. Jsou přitom ale lidé, jejichž astrální tělo je plně vyvinuté a dobře fungující, mající svůj vlastní život a jsoucí prospěšné svému majiteli.

Potenciálně největší užitek ze svého astrálního těla může mít člověk v době spánku. U člověka duchovně poměrně nevyvinutého,

kterýžto stav se obráží i na jeho astrálním těle, jde jen o nejasné sny, z nichž si po probuzení pamatuje málo nebo vůbec nic. V případě duchovně vyspělejšího člověka, jehož hmotné tělo se právě oddává hlubokému spánku, může tentýž vést ve svém astrálním těle nadmíru aktivní, zajímavý a dokonce i užitečný život. Také je za jistých podmínek schopen si tyto sny přenést do hmotného mozku, zapamatovat si je. Pro takového člověka se život přestává dělit na stavy denní bdělosti a nočního bezvědomí a stává se jediným, neustále plynoucím životem, zatímco jeho vědomí se pohybuje mezi hmotným a astrálním světem.

Astrální tělo je schopné pohybu a to dokonce pohybu značně rychlého. Jednou z prvních věcí, kterou se člověk v astrálním těle naučí dělat, je v něm cestovat, často i do značných vzdáleností od spícího hmotného těla. Tímto se ovšem dá vysvětlit mnohé z toho, co nám jinak připadá podivné či zhola nemožné: třeba znalosti míst o nichž víme, že jsme tam nikdy nebyli, „létací sny“, lidmi občas zahlédnuté přízraky bližních a známých, kteří se fyzicky nacházejí na jiném konci světa, atp. Studenta esoterismu přitom fascinuje hlavně to, že astrální tělo je místem kam se přesunuje vědomí člověka po smrti hmotného těla, místo kde prožijeme další a nezanedbatelnou část cyklu naší současné inkarnace.

Jak jsme již viděli a ještě uvidíme, v teosofii má zvláštní význam číslo sedm. To se ovšem nevztahuje pouze na teosofii, sedmička je podobně prominentní například v učení kabalistickém, pythagorejském atp. Stejně jako rozlišujeme sedm skupenství pevné hmoty (pevné, kapalné, plynné, éterické, nad-éterické, subatomární a atomární), také astrální hmota se dělí na sedm stupňů. Ten nejjemnější a tudíž řádově nejvyšší očíslujeme jedničkou, nejnižším je tedy sedmý stupeň. Materialistická věda si je už po nějakou dobu vědoma toho, že základní stavební kámen hmoty - atom, je ve skutečnosti skoro úplná prázdnota. Přestože vědci postupně odhalovali a odhalují nové a nové atomové částice, nikomu se až doposud nepodařilo přijít na to, jaký je v tom vlastně systém. Hypoteticky by se snad dalo říci, že některé subatomární částice jsou ve skutečnosti součástí vědou doposud neuznávaného „atomárního systému“ astrální hmoty. V tom případě by elektron mohl být astrálním atomem a mohl by se skládat z dalších ještě

menších částic, atd. Jednalo by se potom vlastně o dva „paralelní světy“, které se navzájem prolínají, protože ale „vibrují“ na zcela odlišných vlnových délkách, nijak si vzájemně nepřekážejí. Existují světy vyššího řádu než astrální svět a je dosti pravděpodobné, že některé z objevených a atomovými fyziky popsaných částic mohou patřit k těmto vyšším sférám. To, že současná atomová fyzika se stále více oddaluje od ortodoxní vědy a začíná se spíše blížit mystické filosofii, už dávno není žádným tajemstvím. Již jsem se zmínil o tom, že u jednoho mého známého - kabalisty světového formátu - si atomoví fyzikové už po léta podávají dveře...

Pokud čtenář správně pochopil výše uvedené principy, rozumí i tomu, že astrální svět není žádnou vzdálenou říší, že ve skutečnosti se nachází přímo vedle, dokonce i uvnitř nás samotných. Proto jsme také schopni, ať již vědomě, či mnohem častěji nevědomě, se s tímto světem spojovat a dokonce tam pořádat objevné výlety. Protože na celkovém složení našeho astrálního těla se podílí všech sedm stupňů (skupenství) astrální hmoty, jsou nám teoreticky přístupné všechny říše astrálního světa. S hlediska lidského života je astrální svět místem kde se vytvářejí, shromažďují a naplňují přání a tužby člověka. Teosofové hovoří zejména o tzv. „živelné tužbě“ (Desire-Elemental), která ovládá astrální tělo každého jedince.

FUNKCE ASTRÁLNÍHO TĚLA

V zásadě bychom mohli říci, že astrální tělo má tři základní funkce.

1. Umožňuje lidské pocity a emoce.
2. Je prostředníkem mezi lidskou myslí a hmotným tělem.
3. Může se stát dočasným sídlem lidského vědomí a nezávislého počínání.

Teosofové obvykle dělí sedm základních principů, z nichž se sestává dokonalý člověk, na dvě skupiny - čtveřici nižších *(rupa, prána, linga šaríra, káma-rupa)* a trojici vyšších *(manas, buddhi, atma)*. Káma rupa, projevující se v astrálním těle, je tudíž tím nejdokonalejším z principů tvořících spodní skupinu.

Charakteristickými atributy káma-rupy jsou lidské (také ale i zvířecí) vjemy, pocity a emoce. Pod tímto pojmem se ovšem skrývá nesmírná škála citových vjemů. Příklad takového nejprimitivnějšího vjemu by mohl být prostý pocit hladu, jaký má právě po poušti bloudící a po potravě zoufale se shánějící hyena. Na opačném konci si můžeme představit rovněž hladem strádajícího básníka, který ale v nějaké podkrovní místnůstce sní o té nejromantičtější lásce jakou si lze představit a skládá přitom pro svůj idol překrásné verše. Mezi těmito dvěma extrémy se nacházejí veškeré možné emoční vjemy, jimiž mohou být na příklad pohlavní touha, závist, nenávist, žárlivost, atp. To vše se obvykle shrnuje pod názvem „živelná touha“.

Podobně jako v pohádce o krásce a zvířeti, káma-rupa je tím zvířetem uvězněným v lidském těle, které musí být nakonec osvobozeno milující kráskou — lidskou duší. To, co lidstvo poutá nejvíce k hmotnému světu, není to nejhmotnější lidské tělo, ale právě ten nejvyšší ze zmíněných čtyř nižších principů, káma-rupa, který v hmotném světě jedná prostřednictvím hmotného těla, jenž jest oním zvířetem, které je obývá. Káma-rupa je především touhou. Touha představuje nižší, k vnějšímu světu se obracející aspekt lásky, tedy lásky namířené především k věcem. Vyšší formou lásky je potom láska obracející se k životu, k lidstvu, k Bohu...

Emoce vzbuzující touha není ovšem přítomna jen v lidstvu, není jeho prerogativem. V jistém směru jsou emoce přítomny a hrají svoje role již ve světě minerálů, kde se jakoby váhavě začínají projevovat v chemicky založených vztazích. Podstatně více rozvinutá již je káma-rupa ve světě rostlin, u nichž technologicky patřičně vybavený pozorovatel dokáže v jednotlivých případech docela jednoznačně rozpoznávat a dokonce i vědecky dokázat na příklad oblibu či odpor k jistým osobám a jevům. Na příklad, člověku milujícímu květiny, který jim svoje city dává často najevo, se květiny odměňují tím, že rostou rychleji a do větších rozměrů, jasnějších barev a podobně. V přítomnosti lidí, kteří květiny rádi nemají či je dokonce ničí, naopak prudce povadají. Jeden můj přítel, který je hudebním vědcem, učinil celou řadu pokusů s tím, jak rostliny reagují na různé druhy hudby s jejichž výsledky mě seznámil. Pokusy dokázaly to, o čem se již nějaký čas ví, že totiž

pokusné rostliny daleko nejlépe prospívaly když se jim hrála hudba klasická. O něco hůře se jim vedlo, když se jim nehrála žádná hudba. Byl jsem moc rád, když jsem se takto z první ruky dozvěděl, co pokusy prokázaly o rockové hudbě. Rostlinám, které byly donuceny ji celé hodiny poslouchat se vedlo daleko nejhůře ze všech pokusných. Prostě ji nesnášely. Se mnou se to už po dlouhá léta má podobně.

Nepovezu se dále na této teosofické vlně, na kterou jsem přešel jen na chvíli a vlastně jen z toho důvodu, že když jsme se v předchozí kapitole dostali na Nefeš, v kabalistickém pojetí mi tak trochu něco chybělo.

18. LIDSKÁ MYSL

Po tomto krátkém úniku do teosofie se vracíme opět ke kabale. Oba systémy, kabalistický a teosofický (a pod tímto názvem pro větší přehlednost zahrnuji esoterické doktríny jak buddhismu tak i hinduismu), mají jedno společné. Přestože se vyvíjely více či méně nezávisle jeden na druhém, v obou případech se tak dělo prostřednictvím jazyka, v prvním případě hebrejštiny a v druhém sanskrtu. Ten je liturgickým jazykem jak buddhismu tak i hinduismu, jakožto ve svojí klasické formě i jazykem vedických textů. Z něho se později zjevně vyvinuly veškeré jazyky indoevropské skupiny, které ale již nemají to, co má v sobě původní sanskrt, který podle zasvěcenců je vedle hebrejštiny jediným dalším posvátným jazykem.

Jak jsme si již pověděli v kapitole o teosofii, *Nefeš* kabalistů v sobě kombinuje *étherické* i *astrální* tělo teosofů. Je to také nefeš neboli astrální tělo, které v nás způsobuje okamžitá přání jako reakce na podněty a popudy, jichž se nám dostane. Příbuzné arabské slovo *nafs* značí totéž — přání, touhu. Nefeš je místem kde se koncentrují naše přání a tužby a to na poměrně nízké, dalo by se i říci primitivní úrovni. Naše schopnosti inteligentního způsobu myšlení zde zúčastněny nejsou a pokud ano, děje se tak jen na tom nejnižším stupni. Podobně je tomu i u více vyvinutých zvířat, opic, psů, koček, slonů, delfínů, atp. — proto kama-rupa teosofů má také název *živočišné tělo*. Zvířata se naučí různým kouskům, zejména pokud jim to nějak pomůže naplnit jejich primitivní žádosti, přičemž se naučí porozumět a reagovat v některých případech i na několik set slov. U většiny lidí je Nefeš čili astrální tělo poměrně dobře vyvinuté a tudíž schopné nezávislé činnosti a pohybu, čehož si většinou ale jsou jen málo vědomi. Další, vyšší princip, jímž je *Nešámah*, už zdaleka tak vyvinutý u většiny lidí nebývá.

Pro větší názornost použiji opět analogie pouti životem jako cesty vlakem. Cestující, který má v sobě dobře vyvinutý princip nešámah, by se podobal člověku, který má nejen u sebe lístek k celé cestě až do konečné stanice, který se ale navíc zúčastní celou svou osobností. Rozmlouvá s ostatními lidmi, možná i v jejich

jazyce, pamatuje si jména všech stanic v nichž vlak zastavil a tam kde to může udělat vystoupí z vlaku, aby si prohlédl místní památky, promluvil si s lidmi, atp. Chová se přitom jinak než jako pouhý turista s fotoaparátem — neustále projevuje aktivitu, iniciativu a motivaci. Naproti tomu, drtivá většina lidí, pravděpodobně nějakých 95 procent, značnou část cesty prospí. Mají sice své potřeby, tužby a přání a to vše si splní podle svých možností — tu si koupí limonádu či horké párky, možná nějaké ty suvenýry, třeba si i zaflirtují s osobou opačného pohlaví nacházející se ve stejném kupé, atp. Všechno v jejich životech se ale děje jaksi ze setrvačnosti. Často tímto způsobem mohou platit za úspěšné a nabýt i docela úctyhodného majetku, aby se možná v nějakém bodě potom zeptali sami sebe: k čemu tohle všechno mám, čeho jsem v životě vlastně dosáhl, mám vůbec nějakou víru? To vše znamená, že tím místem kde se nejpodstatnější část jejich osobnosti soustřeďuje a projevuje je Nefeš.

Odbočím na tomto místě opět poněkud, tentokrát k jinému guru, který v sobě kombinoval prvky teosofa i kabalisty, navíc s pěknou dávkou samorostlé filosofie. Je jím *Grigorij Ivanovič Gurdžijev*, muž za nímž se ve dvacátých a třicátých letech stahovali intelektuálové z celého západního světa. Napsal jsem kdysi rozhlasovou hru, která se jmenuje Struggle of the Magicians, Zápas Kouzelníků. Jde v ní zejména o vztahy mezi Gurdžejevem a *P. D. Uspenským*, o němž jsem se zde již zmínil a který byl v jisté době Gurdžejevovým žákem. V této krátké scéně oba protagonisté spolu diskutují o tom jak se to vlastně má s lidskou myslí, kterou Gurdžijev rád přirovnává ke stroji.

Gurdžijev: Co s tím dělat? Pořád ta stejná, hloupá otázka. Nedělejte s tím nic! Nic se totiž ani dělat nedá. To je ta jedna věc, kterou byste měl už jednou pochopit.

Uspenskij: Já bych ale chtěl...

Gurdžijev: Podívejte se Petře Demjanoviči, člověk má pořád spoustu nápadů a falešných představ o své vlastní osobě a o tom, co by chtěl dělat. Těch se musí nejprve zbavit, než je může nahradit jinými idejemi. Jinak by totiž začal budovat na špatných základech a výsledky by byly katastrofální.

Uspenskij: Dobře, tak tedy zbavit se falešných představ. Jak tohohle ale má člověk docílit?

Gurdžijev: Docílit, dosáhnout, udělat! To právě je ta největší chyba, myslet si, že se dá něco dělat. Lidé nikdy nepřestanou myslet na to, co by měli dělat a ptát se, jak udělat tohle a jak docílit tamtoho. Ve skutečnosti ale nikdo stejně nic neudělá a ani nic udělat nemůže, tohle si už proboha jednou vezměte do hlavy!

Uspenskij: Když ono to zní to tak beznadějně, tak jak to říkáte ...

Gurdžijev: Beznadějně to zní proto, že to beznadějné je. Dokud člověk zůstává jen strojem, věci se mu dějí. Všechno co se kdy děje, v něm a kolem něho, se prostě stane. To všechno, o čem si snad myslí, že udělal on, se mu ve skutečnosti jen stalo. Dokonce i když je přesvědčený, že přišel na něco skvělého a udělal něco originálního, prostě se to stalo, došlo k tomu zatímco on se nedíval.

Uspenskij: Jak k tomu ale došlo?

Gurdžijev: Takhle. Když se změní teplota v horních částech atmosféry, dochází k tomu, že začíná pršet. Když teplota klesne pod bod mrazu, potom dojde k tomu, že začne sněžit. Sníh roztaje, když na něj začne svítit slunce. To je jak dochází k tomu co se kolem nás děje.

Uspenskij: To tedy jako nemáme vůbec žádný vliv na to, co děláme? Co na příklad lidská tvořivá práce, co umění?

Gurdžijev: Nedělejte si žádné velké iluze o lidské tvořivosti. Člověk-stroj se rodí, žije, plodí jiné lidi, dokonce někdy i napíše knihy, to ale ne proto, že by tomu tak chtěl, spíš jen proto, že se mu to tak stalo. Stane se mu tak všechno, také třeba i to, že se zamiluje, že po něčem touží, že něco nenávidí.

Uspenskij: Tomu nevěřím!

Gurdžijev: Vidíte? Když se mu o tom řekne, neuvěří tomu. Je to ta nejhnusnější, nejurážlivější věc, kterou můžete někomu říci, protože je to pravda a pravdu nikdo znát nechce!

Uspenskij: Dobře tedy. Dejme tomu, že to tak skutečně je. Co ale potom? Jsme teď schopni věci změnit, něco s tím udělat?

Gurdžijev: Lidé nechápou to, že když se něco nějakým způsobem stalo, nemůže se to odstát nebo nějak odčinit. Na příklad, kdekdo teď hovoří o té válce, kterou tu máme, kdekdo má o tom svoje

teorie, kdekdo ví, jak by se to mělo řešit a že všichni ti politici a generálové prostě nevědí, co dělají...

Uspenskij: ...zatímco nic se s tím dělat nedá, protože věci se už tak staly, to chcete říct?

Gurdžijev: Přesně tak, ke všemu došlo tak, jak k tomu jedině dojít mohlo. Kdyby jen jediná maličkost byla jinak, všechno už by potom muselo být jinak. Třeba by ani ta válka nebyla, kdopak ví? Jenže, všechno závisí na všem, všechno vytváří jednu jedinou síť a nic mimo ni existovat nemůže, všechno se děje přesně tak jak se to jedině dít může.

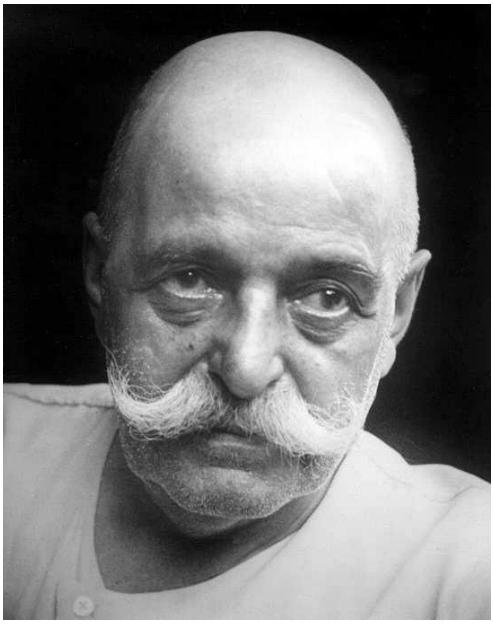

Gurdžijev

Grigorij Ivanovič Gurdžijev se narodil v rodině řeckých emigrantů žijící v Arménii. Přesné datum jeho narození není známo — jak se zdá, Gurdžijev se rád dělal starším než ve skutečnosti byl, takže o jeho věku se dodnes vedou spory. Jeho otec byl tzv. *ašok* neboli lidový vypravěč v tradici, která se táhla po tisíciletí; Gurdžijev na příklad tvrdil, že poprvé slyšel legendu o Gilgamešovi v otcově podání už jako dítě — to by tedy muselo být mnohem dřív než byly v Ninive počátkem 20. století nalezeny hliněné tabulky z

Ašurbanipalovy knihovny, na nichž archeologové texty obsahující tuto legendu objevili. Od mládí cestoval a prošel velké části Středního východu, Asie a Ruska. Po revoluci se přemístil do Francie, kde si v zámečku ve Fontainebleau zavedl tzv. Institut pro harmonický vývoj člověka, což byla esoterická škola založená na systému, který si guru sám vypracoval a který v sobě nese prvky kabaly, teosofie a sufismu, se značnou dávkou originálních, typicky gurdžejevských teorií. Stěžejní myšlenkou přitom je právě to, že člověk je v zásadě jen strojem a že pouze terapie šokem, navíc spojená s vytrvalým mentálním i fyzickým úsilím, ho může z této strojové existence vyvést. Gurdžejevovi žáci, z nichž mnozí s ním zůstali po mnoho let, byli vedeni k tomu aby dny trávili střídavě studiem s meditací, ale také při těžkých pracovních povinnostech vyžadujících značné tělesné úsilí. Z těchto důvodů se ve Fontainebleau také nacvičovala pravidelně baletní čísla, založená jednak na východních kontemplativních formách posvátných tanců, tradičních tanců střední Asie, ale také na až neuvěřitelně fyzicky náročných tancích, jaké provádějí již zmínění dervišové na Středním Východě. Samotný Gurdžijev se sice v notách nevyznal, s pomocí jednoho ze svých žáků ruského skladatele Thomase de Hartmanna ale složil množství hudebních skladeb, z nichž mnohé se v současné době začínají stále častěji hrát. Podobně se Gurdžijevovy tance ve 21. století dočkaly obrození a kromě spolků navazujících na jeho učení, jichž jsou neodmyslitelnou součástí, bývají provozovány různými avantgardními tanečními společnostmi. Z dvacátých let minulého století, doby největší aktivity Gurdžijevova institutu ve Fontainebleau, se zachovaly choreografické poznámky a záznamy přibližně 250 původních tanečních variací. Původním jejich účelem ovšem bylo pomoci žákům tohoto guru probudit se ze spánku, který provází životní pouť většiny lidí. Takže když zde píši o spáčích ve vlaku, nejspíš by mě Gurdžijev za to poplácal po rameni.

ROH HOJNOSTI

V životě si můžeme přát spoustu věcí. Příroda je ale bohatá, potenciálně je zde všeho nadbytek nebo aspoň dostatek pro všechny. Namítnete možná, že tohle není pravda, že na světě je spousta bídy a že tato situace se dále zhoršuje. Jistěže v určitých dobách a na některých místech dochází k neúrodě i k následným hladomorům, musíme si ale uvědomit, že toto je téměř vždycky následek neuvážené lidské činnosti, špatného hospodaření, nedobrých agrikulturních metod, náhlého prudkého populačního vzrůstu, atp. To vše lze napravit pokud si lidstvo uvědomí, že záleží jen na něm jak si spravuje svoje záležitosti a že zde musí vždy panovat určitá rovnováha. Připomeňme si, co je psáno v Bibli:

Tehdy Bůh řekl: „Ať země zplodí zeleň: byliny nesoucí semeno a různé druhy plodných stromů nesoucích ovoce, v němž je jejich semeno na zemi!“ – a stalo se. (Genesis, 1:11)

Bůh učinil různé druhy polní zvěře a dobytka i všemožné druhy zemské havěti. A Bůh viděl, že je to dobré. (Genesis, 1:25)

Tehdy Bůh řekl: „Učiňme člověka k našemu obrazu, podle naší podoby! Ať panují nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nad dobytkem, nade vší zemí i nad veškerou havětí lezoucí po zemi.“ (Genesis:1:26)

Bůh tedy stvoří zemi a s ní veškeré květiny, rostliny, obilniny, koření, ovocné stromy, polní zvěř, dobytek, mořské i sladkovodní ryby, ptactvo a to všechno ostatní. Prostě ráj. Potom řekne člověku: vezmi si to, je to všechno tvoje! Člověk se ovšem v ráji nechová tak jak by měl, takže je z ráje vyhnán. Naskýtá se nám otázka: je-li Bůh všemohoucí a vševědoucí, nevěděl předem o tom, že člověk požije zakázaného ovoce ze stromu poznání? Na druhou stranu ale víme, že Bůh člověku také dal svobodu vůle, takže Adam s Evou mohli klidně zůstat v ráji a užívat si až do aleluja. Nicméně, jak se to má s dětmi; řekneme-li jim nedělejte to či ono, nehrajte si se sirkami, je to ten nejjistější způsob jak dosáhnout toho, aby se o to zakázané aspoň pokusily! V každém případě Adam s Evou zakázané ovoce snědli, z ráje byli vykázáni a bylo jim navíc řečeno, že si budou

muset na svůj chléb vydělávat „v potu tváře“. Přesnějším překladem by zde asi bylo „v potu čela“, jak tomu také bývá v anglických překladech. Skrytým významem za tím je, že se vlastně nejedná o trest, ale spíše naopak. Pro kabalistu je čelo Adama Kadmona tím nejvyšším bodem Stromu života. Zde totiž začíná tzv. koruna neboli Keter. Symbolicky tudíž je Adam (čti veškeré lidstvo) hlavou (Keter) schopen dosáhnout absolutních výšin, zatímco nohama stojí na zemi (Malkuth), kde může požívat všeho co mu může země nabídnout.

Náš pobyt na zemi je časově omezený a zatímco zde pobýváme můžeme tohoto ovoce požívat, přičemž si musíme vždy ale uvědomovat, že jsme zde pouhými hosty. Napadlo vás někdy, proč na příklad svobodní zednáři se vždy oblékají do večerních obleků, ideálně smokingů, když jdou do svého chrámu? Dělají to proto, aby si připomínali, že podobně jako když jsme pozváni k nějaké oficiální slavnosti, kdy se k té příležitosti vhodně oblékneme, zednářské rituály prováděné v chrámě jsou také druhem oslavy — toho, že se lidem dostalo příležitosti na této zemi pobývat. Ze stejných důvodů bývá vždy po ukončení zednářského shromáždění uspořádána hostina, i když třeba jen symbolická, nicméně vždy vedená formálním způsobem. Má to člověku připomínat, že Bůh stvořil svět a potom i nás jako své hosty, že bychom se měli podle toho chovat a o vše se s ostatními pokud možno rovně podělit.

V této souvislosti rovněž chci zmínit, že G. I. Gurdžijev zavedl podobné rituálně vedené hostiny, jimiž se končil týden v zámku Fontainebleau a při nichž se pronášely proslovy k přípitkům, z nich některé vedly až ad absurdum. I to je v duchu kabaly.

MYSL ČLOVĚKA

Vstoupíme-li do místnosti v níž se sešla větší společnost lidí a máme-li přitom dobře naladěnou mysl, to jest s pozitivními myšlenkami a bez pocitů provinění, nevraživosti vůči některému z přítomných, či něčeho podobně negativního, tyto myšlenky vyzařujeme kolem sebe a to tak, že přítomní jsou jimi ovlivněni. Nevíme sice přesně jakým způsobem se myšlenky šíří, zdá se ale, že dosti podobně jako se šíří radiové vlny. Celá země je obklopena

jakýmsi magnetickým pásmem, někteří tomu říkají éter, jiní *akašické* záznamy či akašická kronika, atp. Víme to, že se zde nacházejí různé zvukové a světelné vlny, kterým můžeme naslouchat či se na ně dívat s pomocí různých a stále se vylepšujících přijímačů. Jsou zde bezpochyby i jiné vlny či vlivy, o nichž zatím nic nevíme, protože ani ty nejvyspělejší technologické pomůcky nám nepomohou je objevit či dokonce pochytat. Nicméně, naše mysl si i s nimi dokáže nějak poradit, i když se tomu děje jaksi mimo hranice našeho vědomí. Nejběžnějším příkladem jsou případy kdy se nám někdo pokouší něco prodat, například životní pojistku. Takový člověk svoje úmysly vysílá a ostatní lidé často vědí o co jde ještě dříve než se vysloví. Je to na něm prostě napsáno a lidé přitom také vnímají s jakou sebejistotou či naopak nejistotou k věci přistupuje. Pokud svému obchodnímu artiklu stoprocentně nevěří a sám si sebou není příliš jistý, není se co divit když lidé od něho nic nekoupí a to i v takovém případě, že by tu věc opravdu potřebovali. Řeknou „ne“ a potom se třeba i diví, proč to řekli. Prodávací metody a a s nimi spojené psychologické procesy se staly v průběhu minimálně posledního století celým vědním oborem, který se stále ještě rozrůstá. Existují motivační knihy, videa, filmy, lidé, kteří si z toho všeho udělali celoživotní kariéru. Ti putují od města k městu, od jednoho televizního studia k druhému a stále nacházejí nové a nové posluchače ke svým přednáškám, které se ve skutečnosti točí jen kolem dvou slov: uvažujte pozitivně!

To vše nemá příliš daleko od čarodějnictví, protože zde jde o to využívat síly lidských myšlenek, což je podstatou magie. Názory na to zda je něco magií bílou a něco jiného naopak magií černou se mohou různit, pravdou zůstává, že pokud máme určit barvu z níž veškerá magie vychází, bude jí barva šedá. Tvrdit o někom, že je dobrým čarodějem, užívajícím pouze bílé magie, či naopak zlým černokněžníkem, je nanejvýše pochybené. Náš prodavač s pozitivním přístupem k věcem může sice být stoprocentně přesvědčen, že jeho jediným posláním je pomáhat lidem, o čemž mohou stejně pevně být přesvědčeni posluchači, kteří navštíví jeho přednášky. Ti ovšem za toto privilegium zaplatili a pravděpodobně ne málo, takže tomu člověku věřit chtějí. On samotný z toho má

nemalý příjem, který se ovšem snaží co nejvíce vylepšit. Odtud už není příliš daleko k pravé černé magii, kdy člověk, který si je vědom síly lidské myšlenky, těchto vědomostí využívá k tomu aby něco získal, aby nad někým získal moc, aby se ho proto pokoušel nějak očarovat. Autorka Mystické kabaly *Dion Fortune* v jiné své knize *Psychic Self-Defense* (Psychická sebeobrana) píše toto:

Nacházíme se uprostřed neviditelných sil, jejichž účinky poznáme jen my sami. Pohybujeme se také mezi neviditelnými formami, jejichž činnost si často vůbec neuvědomujeme, i když se nás může velice moc týkat. Na této našimi smysly nepostižitelné stránce přírody, kterou nepostřehnou ani ty nejpřesnější námi vyrobené přístroje, se dějí věci, které nezůstanou bez ozvěny na hmotné rovině. V tomto neviditelném světě existují bytosti, podobně jako ryby žijí v moři. Lidé, kteří si vycvičili mysl nebo k tomu mají přirozené schopnosti, se dokáží ponořit do tohoto neviditelného světa, stejně jako se potápěč může spustit na mořské dno. Někdy se také stává, že stejně jako může voda protrhnout hráze, tyto neviditelné síly se na nás náhle vrhnou a zaplaví náš život. Nestává se tak často. Jsme většinou dobře chráněni právě svojí neschopností tyto síly vnímat. Ve čtyřech možných případech nicméně může dojít k tomu, že se závoj poodhalí a my se ocitneme tváří v tvář s Neznámem:

Můžeme se nacházet na místě kde se tyto síly soustřeďují.

Můžeme se potkat s lidmi, kteří s těmito silami zacházejí.

My sami se můžeme vydat za Neznámem, vedeni naším zájmem o ně a ocitnout se bezradně uprostřed, aniž bychom věděli kde se nacházíme.

Případně nás může postihnout nějaká choroba, která způsobí, že se závoj protrhne.

Hraniční pásmo dělící nás od Neznáma je jako záludné mořské pobřeží na němž je neradno se koupat. Nacházejí se zde díry, víry, proudy a může zde být i pohyblivý písek. Dobrý plavec, který to pobřeží zná, se může odvážit celkem daleko v relativním bezpečí. Neplavec, který si nenechá poradit a věří jen vlastnímu nutkání, může za svoji nerozvážnost zaplatit životem. Nesmíme ovšem učinit

tu chybu, že bychom si myslili o těchto neviditelných silách, že jsou vždy zlé a člověku jen nepřátelské. Pokud se s nimi pustíme do křížku, následky mohou pro nás být katastrofální, protože jsme to byli my kdo porušil zákony přírody; přitom ale ony o to nás napadat nestojí o nic víc než my si přejeme napadnout je. Přesto vše je dobré si uvědomit, že lidé, kteří o těchto věcech něco vědí, se jak v minulosti tak i v přítomnosti pokoušeli využívat těchto vědomostí bezskrupulózně a že může dojít k tomu, že jejich akce se nás mohou nějak týkat. Lze směle říci, že Neznámo je vůči lidstvu zlé a nepřátelské pouze když je znehodnoceno a převráceno následky činů lidí, které zasvěcenci nazývají „adepty stezky levé ruky“.

Psychické útoky mohou přijít odkudkoliv a ne pouze od „zlých kouzelníků“. Sice si toho nemusíte být vědomi, je ale docela možné, dokonce i pravděpodobné, že se vám něco takového již v minulosti stalo, zejména pokud jste třeba i nešťastnou náhodou někde někomu (obrazně) šlápli na nohu, čemuž je v životě někdy dost těžké se vyhnout. Někdo mohl být proto na vás naštvaný a posílal vám proto zlé myšlenky, které vám ale nijak zvlášť neublížily. Dion Fortune pokračuje o něco dále:

Nejběžnějším druhem psychického útoku je takový, který vychází z ignorantské či zlobné mysli někoho kolem nás. Říkám jak ignorantské tak i zlobné, protože ne všechny podobné útoky jsou záměrně namířené; jakékoli ublížení může být stejně náhodné jako když jsme zachyceni autem nacházejícím se mimo řidičovu kontrolu. Tohle by měl mít člověk vždycky na mysli a neměl by za vším vidět zlomyslnost či špatnost, i když se cítí být obětí něčeho takového. Útočník totiž může být sám obětí. Držíme-li se za ruku s někým kdo právě šlápl na elektrickým proudem nabitou kolej a my utrpíme prudkou ránu, také toho člověka nebudeme vinit ze zlomyslnosti. S okultním útokem se to může mít také tak a člověk od něhož k nám přichází nemusí být jeho přímým původcem. Proto na takový útok bychom nikdy neměli reagovat vlastním útokem a takto se snížit na morální úroveň útočníků. Jsou zde humánnější metody, které jsou ve skutečnosti stejně efektivní a pro nás i daleko méně nebezpečné.

Některé takové čáry nepochybně mohou být značně mocné, hlavní otázkou ovšem je kde a jak se projeví. Všichni ti, kteří by se

snad chtěli stát „černými kouzelníky“ či čarodějnicemi, by si měli především uvědomit, že nejpravděpodobnější obětí kouzel, která se pokusí někomu hodit na hlavu, jsou oni sami. Věci se totiž mají tak, že skoro každý z nás jsme nějakým způsobem chráněni - říkejte tomu jak si přejete - třeba že máme za sebou svého strážného anděla. Pokud nějaké kouzlo ve zlomyslnosti vyslané směrem na nás nedokáže projít ochrannou bariérou, kterou zamýšlená oběť kolem sebe má, odrazí se od ní a docela neomylně si najde cestu zpět. Což znamená na hlavu svého „tatínka“ či „maminky“.

Ano, každý jsme nějak chráněni, či aspoň skoro každý z nás. Jsou ovšem lidé, kteří si takovou ochranu nijak nezaslouží a tudíž žádného strážného anděla za sebou nemají. O andělech a jejich hierarchiích, o nichž se kabala často zmiňuje, si povíme v samostatné kapitole.

19. LILITH

John Collier (1850-1934): Lilith

Dotkli jsme se až doposud celkem jen lehce tématu negativních okultních sil. Pokud se jedná o kabalu a esoterické vědy všeobecně, věřím v zásadě v kladný přístup k věcem. Nemá ale význam si nalhávat, že když se budeme chovat jakoby zde nebyly žádné hostilní mocnosti, že ty by proto přestaly existovat. Někdy je tedy snad lépe být o jistých věcech předem varován, aby se jim člověk snadněji dokázal vyhnout. Zda to této kategorie patří *Lilith* je poněkud sporné. V Bibli se o ní nic nedozvíte, kromě snad několika mlhavých narážek. Její jméno se tam ale nikde přímo neobjevuje. Mnohá z ortodoxnějších hebrejských učení také tohoto ženského démona prostě ignorují a pokud o existenci Lilith něco vědí, vyvarují se toho její jméno vůbec vyslovovat. Přesto všechno, pověsti o této smilné čarodějnici, která svádí muže k tomu, aby s ní

ve spánku obcovali a stali se tak otci démonických synů, které tato *sukuba* rodí, kolují snad od nepaměti. Také o tom, že Lilith se v noci potuluje kolem lidských domovů a hledá nově narozené děti, které potom buď unáší nebo je uškrtí. Některá z náhlých úmrtí kojenců v postýlce pravděpodobně dala za vznik těmto pověstem, které se šířily odnepaměti.

Kdo tedy vlastně byla (či je) Lilith? Podle různých rabínských mýtů nacházejících se v Talmudu a v Zoharu, byla Lilith Adamovou první ženou. Nicméně, jak se tomu nezřídka stává i za našich časů, manželství těchto dvou se zhroutilo. Důvody k tomuto údajně prvnímu rozvodu v lidských dějinách by se nejspíš daly shrnout tak, že na rozdíl své nástupkyně Evy, která se podle toho jak to stojí v písmě svatém zdá být dosti submisivní, Lilith má mysl nezávislou a je povahy silně paličaté. Navíc si je velice dobře vědoma své moci nad mužskou polovinou světa a to už od těch časů kdy ji reprezentoval pouze Adam. Po rozchodu se svým manželem bývá Lilith často spojována s některými notoricky známými svůdnicemi z legend, například s trojskou Helenou či s královnou ze Sáby. Jak by se také dalo očekávat, během procesů s údajnými čarodějnicemi odehrávajícími se v středověké Evropě, se jí dávala vina za to, že se spolčovala s ďáblem nebo byla přímo ženou ďáblovou, jeho milenkou, dokonce i prababičkou samotného Satana. V těch nejstarších mýtech Lilith bývá tradičně spojována s ptákem sovou, nejpravděpodobněji proto, že sova je také tvorem nočním.

Na tzv. Burneyském reliéfu *(na obrázku),* pocházejícím ze starověkého Babylonu, přibližně z roku 1950 před Kristem, vidíme asi nejstarší známé zobrazení Lilith, nápadné právě tím, že se zde nachází ve společnosti dvou sov.

Již samotné jméno Lilith, které je podobné *lilii* (přičemž hindu slovo pro *lotos* je *lilu*), nám napovídá, že se zde jedná o *joni* či *yoni*, což je tantrický symbol pro ženský pohlavní orgán a potažmo pro pramáti veškerého lidstva. Démoni ženského pohlaví, podobní naší Lilith, se objevují snad všude a ve všech možných kulturních tradicích, na příklad ve starém Babylóně, v klasickém Řecku i Římě, v Mexiku, na Středním východě, u amerických Indiánů, stejně tak jako v pozdějších severských, keltských, germánských i slovanských legendách. Dostává se jí přitom řady různých názvů, například Démonická žena, Bohyně temnoty, Královna noci, atp.

Následující pasáž jsem přeložil z knihy *Hebrejské mýty - The Hebrew Myths*, jejímiž autory jsou *Robert Graves* a *Raphael Patai.* Graves (1895-1985) byl anglickým básníkem, spisovatelem vynikajících historických románů (např. Já, Claudius) a navíc i velikým sběratelem mytologických námětů. Jeho *The White Goddess (Bílá bohyně)* je nesmírně inspirativní kniha, soustřeďující se na ženství v mytologii, což samotný autor nazval „mluvnicí pradávného jazyka poetických mýtů“.

Poté kdy se Bůh rozhodl stvořit Adamovi družku, aby tento nebyl jen o samotě, Bůh seslal na Adama hluboký spánek, vyňal jedno z jeho žeber, stvořil z něho ženu a nechal ránu zahojit. Když se Adam probudil prohlásil, „toto stvoření se bude nazývat Žena, protože pochází z muže. A muž a žena budou jedním tělem.“ Jméno, které jí dal bylo Eva, „matka všeho živoucího“. Podle některých, Bůh stvořil muže a ženu podle své vlastní podoby a to šestého dne, přičemž z nich učinil vládce nad celým světem; Eva ale v té době ještě neexistovala. Bůh pověřil Adama tím pojmenovat veškerá zvířata, ptáky a ostatní tvorstvo. Když před ním defilovali v párech, Adam, který byl již jako dospělý dvacetiletý muž, žárlil na to, že se navzájem milují. Pokoušel se sám pomilovat s každou samičkou, neměl z toho ale žádné potěšení. Proto nakonec zvolal: „Každý tvor kromě mne má svého druha či družku“, a modlil se za to, aby Bůh tuto nespravedlnost napravil. Bůh tedy stvořil Lilith, první ženu a to stejným způsobem jakým stvořil Adama, pouze přitom ale použil bláta a usazeniny, místo čistého prachu.

Z Adamova svazku s Lilith a také s jinou démonickou ženou jménem Námah, která byla sestrou Tubal-Kainovou, se zrodil Asmodeus a jiní démoni, kteří dodnes souží lidstvo. O mnoho generací později, Lilith a Námah se dostavily k soudnímu dvoru Šalamounovu, převlečené za jeruzalémské nevěstky. Adam s Lilith se nikdy spolu neshodli. Když Adam chtěl s Lilith souložit, jí se nelíbilo, že on trvá na tom, aby si k tomu lehla.

„Proč mám ležet pod tebou?“, ptala se. „Také jsem byla stvořena z prachu země, jsem tudíž tobě rovnou.“

Když Adam dále trval na svém a pokoušel se ji k tomu donutit, Lilith se rozlítila, pronesla kouzelnou průpovídku, vznesla se do vzduchu a Adama opustila. Adam si šel stěžovat ke Stvořiteli:

„Moje družka mě opustila, Bože.“

Bůh okamžitě vyslal anděly Senoye, Sansenoye a Semangelofa, aby přivedli Lilith zpátky. Andělé ji nalezli v blízkosti Rudého moře, v místě kde se nacházelo množství chlípných démonů, jejichž mláďata rodila po stovce denně.

„Okamžitě se vrátíš k Adamovi,“ řekli jí andělé, „nebo tě utopíme!“ Lilith odvětila:

„Jak bych se mohla vrátit k Adamovi a žít jako poctivá manželka, poté co jsem dělala zde u Rudého moře?“ Odpověděli:

„Pokud odmítneš, zemřeš!“

„Jak mohu zemřít, když Bůh mi dal vládu nad všemi nově narozenými dětmi: hochy až do osmého dne života, kdy se jim dostane obřízky a děvčaty až do dvacátého dne. Nicméně, pokud uvidím vaše tři jména či podoby na amuletu pověšeným nad nově narozeným dítětem, ušetřím je, to vám slibuji.“

Na tomto se dohodli, Bůh ale potrestal Lilith tím, že nechal zahubit jejích sto démonických dětí každý den; navíc tím, že když nemohla zabít lidské dítě kvůli andělskému amuletu, zlomyslně se obrátila proti svým vlastním. Někteří říkají, že Lilith vládla coby královna v Zmargadu a taktéž v Sábě a byla onou démonickou ženou, která zabila syny Jobovy. Nicméně, unikla prokletí smrti, jehož se dostalo Adamovi, protože se s ním rozešla dávno předtím než došlo k pádu lidstva. Lilith a Námah nejen že škrtí kojence, ale navíc svádějí muže ve spánku, z nichž každý, pokud spí samotný, se může stát jejich obětí.

Přestože se mu nepodařilo dát Adamovi vhodnou družku, Bůh se nevzdal a pokusil se znovu o totéž, přičemž nechal Adama se dívat na to jak vytváří její ženské tělo, z kostí, tkání, svalů, krve a výměšků žláz, to vše pokrývajíce kůží a místy i chomáči vlasů. Pohled na to vše Adama natolik znechutil, že když už stála tato žena, první Eva, před ním v celé své kráse, cítil vůči ní nepřekonatelný odpor.

Bůh pochopil, že opět neuspěl a odvedl první Evu pryč. Co se s ní stalo, to nikdo přesně neví. Bůh učinil třetí pokus a tentokráte si počínal s větší obezřetností. Poté kdy ve spánku odebral Adamovi žebro, stvořil z něho ženu, které potom zapletl vlasy, vyzdobil ji jako nevěstu čtyřiadvaceti různými šperky, dříve než Adama probudil. Adam byl touto Evou absolutně nadšený...

Jak to podle tohoto vyprávění vyhlíží, proces Stvoření asi nebyl právě snadnou záležitostí a ne všechno šlo hladce a bez problémů. Těch problémů, jak ještě uvidíme, bylo později dost a dost. Kabalisté zejména poukazují na *verš 27 v první kapitole Genesis*, kde se praví:

Bůh stvořil člověka ke svému obrazu,
k obrazu Božímu stvořil jej:
jako muže a ženu stvořil je.

Již v těchto verších je první narážka na to, že pokud jde o stvoření člověka, nebylo to všechno nikterak jednoduché. Proč ve druhé kapitole *(Genesis 2:7)* máme, že člověk byl zformován z prachu země a to samotný, tedy jako hermafrodit, což je jednou z tradičních interpretací, k níž se hlásí značný počet kabalistů? Jenže o něco dále, ve druhé kapitole *(Genesis 2:20-23)* se teprve nachází ten všeobecně známý příběh o tom, jak Bůh vzal Adamovi ve spánku jedno z žeber a z něho stvořil Evu? Navíc přece už víme, že zde byla a všemu předcházela tzv. *ševira* neboli rozpad původních sefirotů, což rozhodně nemůžeme považovat za příliš úspěšný první pokus o Stvoření světa. Proč by to mělo být v případě Adama a Evy (a Lilith) snadnější? Zejména pokud, jak to vypadá, úmyslem Stvořitele od samého počátku bylo dát člověku svobodnou vůli, aby se mohl rozhodovat vždy sám o tom, jak se v různých situacích zachová. Což znamená, že potenciál k tomu aby se věci co nejvíce zkomplikovaly tu vždycky byl! V příběhu, který jsme právě četli v podání Gravese a Pataie, se Adam také chová jako ukázkový mužský šovinista, zatímco Lilith nakonec prosadí to, co si usmyslela ve své svobodné mysli. Neprojevil se zde ale Bůh samotný jako šovinista, který by byl daroval svobodnou vůli pouze Adamovi? Adam se o tom zdá být přesvědčen, když si jde k němu stěžovat na to, že mu Lilith není po vůli. Lilith si ale z Adama nic nedělá; prostě se vzepře a jde si dělat to, co ji baví. V tomto případě obcovat s démony, svádět nevinné nic netušící muže, zabíjet kojence, chovat se zkrátka jako děvka a vražednice. Když nad tímhle přemýšlíme, musí nám být celkem jasné proč se o Lilith oficiálně nikde nic neříká. Vždyť už jen připustit to, že by Bůh byl mohl stvořit něco tak nedokonalého a navíc provokativního jako je Lilith a že by byl povolil Adamovi aby s tímto vyzývavým stvořením s kriminálními sklony měl poměr, je dosti těžko myslitelné. To rozhodně není nic o čem by se dalo učit v nedělní škole, ani v semináři pro budoucí kněží; také běžnému rabínovi by to nejspíš muselo znít jako rouhání! Takže se to raději nějak zamete pod koberec. Kabalista,

který také vládne svobodnou vůlí a nemusí se schovávat za žádná dogmata, o tom ale může přemýšlet a také hovořit.

Lilith je jedním z témat objevujících se často již od středověku v obrazech starých mistrů, kteří se také rádi ptali na to, jak to všechno vlastně mohlo být, protože to co slyšeli z kostelních kazatelen jim stačit nemohlo. Lilith bývá proto často zobrazována jako z části smyslná a krásná žena a z druhé poloviny, obvykle z té dolní, jako nějaký druh zvířete, nejčastěji had. Také prostě jako žena s hadím ocasem, tak jak to vidíme na obraze od neznámého mistra z 15. století *(vlevo).* Tím se ovšem naráží na to, že ne všechno vyhlížející jako krásné a žádoucí je skutečně takové, že se to může snadno proměnit ve zlo a hřích. Lilith bývá přitom často přímo spojována s hadem, který údajně svedl Evu k tomu, aby okusila jablka ze Stromu poznání a tím zapříčinila pád celého lidstva. Že by tyto dvě snad dokonce mohly mít nějaký lesbický poměr? I na to se někdy naráží. Nejčastěji bývá ale Lilith zobrazována jako striktně heterosexuální *sukuba (sukubus, succubus)*, tedy ženský démon. Takto v podobě krásné svůdné ženy navštěvuje v noci muže s nimiž souloží tak, aby ti přitom ejakulovali a ona jim potom mohla ukrást jejich spermie a využívat jich ke svým čárům a k vytváření jiných démonů. Ať už takovéto pověsti pocházejí ze židovských, křesťanských, či jiných pramenů, ve většině případech bývala vždy morální přikázání týkající se pohlavní úlevy v případě mužů přísná, neřkuli puritánská. Rabíni stejně tak jako křesťanští kněží při svých kázáních vždy kladli veliký důraz na čistotu, ne-li přímo asketismus. Proto kdykoliv potom měl věřící muž erotický sen, což je ovšem docela běžné, spíše i těžko vyhnutelné, dostavil se pocit provinění, přes nějž se dotyčný potřeboval nějak přenést. Svézt všechno na démonickou Lilith bylo ovšem nejpohodlnější.

Z výše uvedených důvodů se o Lilith v Bibli nic nepíše. V přilehlé apokryfní literatuře se o ní jen tu a tam objevují různé zmínky. Tohle všechno ale vůbec neznamená, že by její role jako svůdnice byla pominuta. Z velké části se totiž svezla na hlavu ubohé Evy, která bývá často zobrazována jako ne právě ideální lidská bytost, která má na svědomí pád Adamův a potažmo celého lidstva.

Například, průměrný věřící patřící k některé z křesťanských církví pravděpodobně o Lilith nikdy ani neslyšel. Zato o Evě a o jejím prohřešku ví docela určitě, protože "Evin hřích" mu z kostelní kazatelny může být připomínán málem každého nedělního rána. Přitom Adam, který z celé té šlamastiky nějakým záhadným způsobem vyklouzl s reputací prakticky nepoškozenou, nese přece docela určitě stejnou nebo aspoň podobnou vinu. Had si klidně ke svému aktu svádění nevinných lidských bytostí mohl právě tak vybrat Adama, místo Evy. A pochopitelně, Adam mohl navíc buď hadovi nebo Evě vždycky říci své „ne"!

V dnešní době psát o sexu, bavit se o sexu, zabývat se jím třeba i dosti přehnaně, to vše je docela přípustné, snad dokonce i žádoucí, rozhodně aspoň v západním světě. Rabínská-kněžská pravidla, zaměřená především na to, aby se uchoval status quo pokud jde o vztahy mezi muži a ženami, už zdaleka neplatí tak, jak tomu bylo třeba jen před půl stoletím. Počínání Lilith, její prudké odmítnutí Adamových sexuálních praktik a následný útěk od něho, vyhlíží dnes docela jinak, zejména potom v očích moderních feministek. Neopohanství, které se jako vlna tsunami rapidně šíří západním světem, sebou přineslo nevyhnutelně i následnou vlnu obdivu vůči Lilith. Některé z hvězd pop-music si ji dokonce okázale přivlastňují (což paradoxně dělají i s kabalou), právě pro její rebelantství a odmítnutí toho stát se pouhou nevolnicí, dnes bychom spíše řekli sexuálním otrokem, svého manžela. Lilith proto nachází mnoho obdivovatelek i oddaných stoupenek právě mezi feministkami, členkami hnutí pro uzákonění interrupce, atp. Zde se na ni nahlíží se značnými sympatiemi, spíše jako na nevinnou oběť než na nějakého ženského démona či čarodějnou svůdnici. Překvapivé to ovšem není ani trochu. Moci takto poukázat na první feministku, která se navíc údajně na světě objevila ještě dávno předtím než kterákoli jiná osoba ženského pohlaví, cožpak tohle není nádhernou zbraní proti mužskému šovinismu?

20. VĚDĚNÍ

Slyšeli jste o „namířené kosti“ australských aboriginálců? Je to krajní způsob kletby či černé magie, který tito občas užívají, když se chtějí někomu pomstít. Někdy také kost (obvykle z nohy klokana) namíří domorodý šaman ceremoniálně a to proti některému z členů kmene, který se významně něčím provinil. Je to v zásadě totéž jako rozsudek smrti. Člověk, proti němuž byla kost namířena, údajně potom zemře, prý do deseti dnů. Názory na to, jak tato kletba vlastně působí, se ovšem různí. Jak by se dalo očekávat, nejčastěji přitom bývá zmiňována sugesce a jí vyvolaný strach, jako hlavní příčina smrti, pokud k té ovšem dojde. Podle některých antropologů, ale existují i případy, kdy oběť o tom, že proti ní byla kost namířena, nevěděla a přesto zemřela. Lze si představit, že v takovém případě mohlo dojít k telepatickému přenosu myšlenek, takže zamýšlená oběť se mohla o kletbě na svoji hlavu dozvědět touto cestou.

To, že australští domorodci mívají obzvláště silně vyvinuté schopnosti telepatie, je známo a bylo to mnohokrát dokázáno. I v dnešní době se občas stává, že domorodý Australan, žijící již po celá léta uprostřed městské civilizace a úplně bez styku se svými soukmenovci, se náhle sebere a „goes walkabout“, prostě se jde toulat. Nakonec se prý přitom ocitne na nějakém pustém a vzdáleném místě v divočině, kde se potom sejde více členů kmene k němuž původně patřil, které tam zavedou podobná nejasná nutkání. Osobně se třeba ani nikdy předtím spolu nepotkali. To místo kam se dostaví, má ovšem nějaký význam pro kmen, i když o tom už skoro nikdo neví. Snad I postačí, aby tyto vědomosti měl alespoň jeden člen kmene, který těm ostatním pošle taková vnuknutí telepaticky. Kdo ví?

Sugesce dokáže být velice silná. Pokud v něco opravdu vážně a poctivě věříme, pokud máme mysl čistou a naše úmysly jsou dobré, vyzařujeme ze sebe pozitivní vibrace a ty potom mohou ovlivnit jiné lidi a dodat jim důvěry. Třeba si od nás dokonce koupí i to příslovečné ojeté auto, i když tak daleko to nejspíš nedojde. Jsme

bytostmi sestávajícími se ze dvou částí, stejně jako Adam Kadmon, který stojí nohama na zemi a hlavu má přitom v oblacích. Ta první, říkejme jí vědomá část, se soustřeďuje na tento hmotný svět, zatímco ta druhá, nevědomá, sahá až kamsi do nekonečna. Vědomá část je limitována tím, co dokáže vnímat našich pět smyslů, tím co s jejich pomocí dokáže odhalit, objevit a odhadnout tak, že se nějakého hmotného předmětu dotýká, vidí jej, očichá jej, ochutná, poslechne si. Pokud ovšem se jedná o něco zcela bez chuti i zápachu, tiše se schovávající byť i jen za tím nejbližším rohem, nachází se to mimo dosah našich smyslů. To přesto neznamená, že žádný z nás si toho nebude vědom. Tam kam vědomá část naší mysli nemá přístup, ta nevědomá část dovede často nějakým způsobem proniknout. Případně také může čerpat z vědomí jiných lidí nebo pochytávat různé vibrace, které ta věc za rohem se nacházející vydává. Pokud se jedná o člověka s nekalými úmysly, jakým by mohl být třeba i najatý vrah, je dosti pravděpodobné, že nás naše nevědomá mysl nějakým způsobem bude varovat, či že se o to aspoň pokusí. Buď na nás sešle nějaké neblahé tušení, nebo náhle uslyšíme v uších varovný hlas, případně i udělá něco drastičtějšího, jako například to nějak zařídí abychom zakopli a natáhli se, dříve než dojdeme k nebezpečnému místu. My ovšem máme na vybranou zda varovný hlas poslechneme nebo se vydáme do nebezpečí, či přímo do zkázy.

Prostor kolem nás je prosycený různými vibracemi, z nichž pouze nepatrnou část jsme schopni vnímat vědomě, některými z našich smyslů. Vše kolem nás se nacházející má v sobě ukryté nějaké vědomosti, nějaké zkušenosti; to se týká například i kamenů které leží na cestě, rostlin, stromů, zvířat a pochopitelně i lidí. Takový kámen na cestě by nám třeba mohl povědět něco o tom kdo kolem něho naposledy prošel, kdo se na něj zahleděl a s jakými myšlenkami, kdo do něho třeba i vztekle kopl. Museli bychom ale vědět jak na to. Někteří lidé to vědí, či spíše dokáží se zbavit těch myšlenek, které nás neustále ohlušují a mohou se proto soustředit se na předmět, který vidí či dokonce drží v ruce. Pokud například tento předmět držel naposledy v ruce nějaký pohřešovaný člověk, mohou potom policejnímu inspektorovi povědět něco o tom o koho se jedná nebo kde by se mohl momentálně nacházet. Policie

po celém světě, pokud si s případem neví rady, takových tipů občas využívá, i když se tím obvykle příliš nechlubí...

Už od dětství jsem rád četl pohádky v nichž vystupovali lidé, kteří dokázali rozumět řeči ptáků. Vždycky jsem věřil, že je to možné, nikdy jsem ale neměl dostatek příležitostí k tomu se s ptáky nějak blíže stýkat. Nyní, kdy bydlím na místě kde je veliké množství ptactva (máme zde jezírko a kolem něho divoké slepice, kachny, volavky, kormorány, ibise, různé druhy papoušků a všemožné jiné australské divoké ptactvo), a mohu si s nimi denně povídat, věřím tomu ještě více. Samozřejmě, že tomu co přesně říkají nerozumím — k tomu bych nejspíš potřeboval být pasáčkem ovcí po celý svůj život a nikdy se nevyskytovat v blízkosti počítačů, komunikačních prostředků a ostatních civilizačních vymožeností. Řekl bych ale, že rozumím zhruba tomu o čem si spolu povídají. Někdy, jak je tomu v případě Gerarda, což je „butcher bird“, australský druh kavky, vím, že zpívá prostě pro mne. Jeho repertoár se zdá být nevyčerpatelný — skoro nikdy se neopakuje.

Teoreticky bychom měli být nějakým způsobem schopni dosáhnout na veškeré vědomosti kolem nás se nacházející. To se týká i esoterických vědomostí, které mají jiní lidé, nebo které prostě existují uprostřed přírody, kde trpělivě čekají na to, až na ně někdo dosáhne. Pomyšlení na to, že bt vědomosti mohly být nějak schovávány, učiněné nepřístupnými většině lidí, jak se to v jistých kruzích traduje, mě zpočátku odpuzovalo. Bouřil se ve mně vrozený smysl pro demokracii; připadalo by mi to nespravedlivé kdyby tomu skutečně tak mělo být, že by někteří lidé měli mít vědomosti, které by jiným odpírali. Postupně jsem ale přišel na to, že ve skutečnosti se tomu má poněkud jinak. Z již zmíněné rozhlasové hry *Zápas kouzelníků* vyjímám následující dialog. O tom zda jsou vědomosti přístupné či nikoliv debatují zde opět G. I. Gurdžijev s P. D. Uspenským. Že k nějakému podobnému rozhovoru skutečně došlo a asi ne jen jednou, musí být celkem jasné každému kdo si přečetl alespoň jednu z Uspenského knih, zabývajících se Gurdřijevem a jeho učením.

Gurdžijev: Za prvé: nikdo žádné vědomosti neskrývá. Za druhé: ne všechny vědomosti se hodí k tomu, aby se dostaly do volného

oběhu; některé prostě ukryté být musí. Přesto všechno jsou vědomosti snadněji dosažitelné než byste si myslel, ovšem jen pro ty, kteří je s vážností hledají a kteří jsou schopni je absorbovat.

Uspenskij: Vy si tedy nemyslíte, že cesta k nabytí vědomostí by měla být otevřena všem a bez výjimek, že každý člověk by měl mít právo na to aby se mu dostalo vzdělání?

Gurdžijev: Pokud se týče základního vzdělání, s tím naprosto souhlasím. Musíte ale pochopit, že opravdové poznání nemůže patřit všem, dokonce ani ne mnohým lidem. Pouze některým a těch nikdy nemůže být mnoho. Tohle je jeden z fundamentálních zákonů, zákonů hmoty, jimž podléhá všechno na tomto světě, včetně poznání.

Uspenskij: Poznání přece ale nemůže přece mít nic společného s materiálností!

Gurdžijev: V tom se právě mýlíte. Ve světě hmoty kde žijeme, je všechno omezené. Vyberte si libovolný okamžik. V něm se na poušti bude nacházet sice obrovské a z praktického hlediska naprosto nespočítatelné, přesto ale docela určité množství zrníček písku. V jezeře je také určité množství vody, potenciálně by se ta voda dala měřit na vědra, i když to nikdo dělat nebude. Tak se to má se vším. Tak se to má i s poznáním. To také má své limity.

Uspenskij: Chcete tím snad říci, že lidstvo má, dejme tomu v průběhu jednoho století, k dispozici pouze určité množství vědomostí, kterých může během toho času dosáhnout?

Gurdžijev: Přesně tak. Poznání se nám dostává podobně jako se nám dostává jídla. Nebo ještě lépe, tak jak užíváme nějaký drahý lék. To jak ten lék zapůsobí, závisí na dóze. Pokud je ta dóza dostatečně veliká nebo když můžeme těch dávek mít víc, může to prospět jednomu člověku nebo i menší skupině lidí. Kdyby ovšem ten lék chtěla spousta lidí a množství léku, který máme k dispozici, zůstávalo stejné, na každého člověka by se dostalo tak málo, že by to bylo zanedbatelné. Nic by to na jejich životech nezměnilo. Poznání odměřené do nepatrných dávek by se rozprchlo všude kolem, špetka tady, špetka tam, čímž pádem by se prakticky vytratilo.

Uspenskij: Jsou v tom ale nějaké výhody, když se jen menší skupině lidí dostane větší části toho poznání, které je celkově k dispozici?

Gurdžijev: Jistěže jsou. Představte si, že máte určité množství zlata a že chcete pozlatit nějaký předmět. Nejprve si musíte spočítat jak veliký povrch to vaše zlato pokryje, jinak by to mohlo vyjít takové všelijaké strakaté, dobře by to nevypadalo, mohlo by se vám klidně i stát, že byste to zlato zbytečně vyplýtval. Když se rozdělují vědomosti, také je nemůžete dát všem, protože by to dopadlo stejně jako kdybyste jim nedal nic.

Uspenskij: Komu ale potom ty vědomosti dáte?

Gurdžijev: No přece těm, kteří si o ně řeknou. Většina lidí o vědomosti nijak zvlášť nestojí a tak bys se o ten svůj příděl stejně nepřihlásili. Takhle to prostě na světě chodí a proto také se tu kolem nás povaluje spousta vědomostí, které si může najít a přivlastnit ten, kdo o ně opravdu stojí a bude si jich vážit.

Uspenskij: Dobře, patří mu ale ty vědomosti skutečně? Nemá potom takový člověk, který je našel, povinnost nabídnout je opět těm, kteří je třeba z nedbalosti pominuli?

Gurdžijev: Vy si myslíte, že tohle se neděje? Nikdo nic neskrývá, dokonce naopak. Ti, kteří ty vědomosti nějak posbírali se obvykle snaží seč mohou, aby je předali dál. Jenže, ono to vůbec není tak snadné. Předávat vědomosti, ostatně stejně i jako je přebírat, za tím vším stojí spousta námahy. Ať už na straně těch lidí, kteří ty vědomosti předávají, tak i těch, kteří je chtějí od nich přebírat.

Uspenskij: Tohle chápu. Vědomosti se nedají lidem vnucovat, to by bylo stejné jako kdybychom je odsuzovali k nuceným pracím a ještě k tomu na doživotí. Lze je předávat jen těm, kteří si jich přejí nabýt, těm kteří je aktivně vyhledávají.

Gurdžijev: A hlavně těm, kteří jsou také náležitě připraveni k tomu je získat.

Uspenskij: Jak byste potom definoval takovou „připravenost“?

Gurdžijev: Už staří filosofové klasických škol moudrosti vždy vyzdvihovali jedno hlavní pravidlo: „Poznej sebe sama!“

EGREGOR

Mohli bychom tedy celkem směle říci, že veškeré vědění, které je k dispozici v celém vesmíru, je také k dispozici nám, ovšem pouze teoreticky. K tomu abychom dosáhli na ty vědomosti, které jsou na nám přístupné na úrovni ducha odpovídající stupni našeho vývoje, musíme umožnit nevědomé části naší osobnosti dělat to, čeho je schopná. Opět teoreticky, naše nevědomí dokáže vyřešit všechny problémy s nimiž se potkáme. Někdy tak činí pro nás velice záhadnými způsoby, když třeba vytváří nepředvídatelné situace a to jen proto, aby nám umožnilo dosáhnout toho, čeho jsme si přáli. Dokáže se třeba také spojit s nevědomím jiných lidí, kteří se mohou nacházet na podobné vlnové délce s námi, aby je navedlo na cestu, která se potom nějak zkříží s tou naší. Mezi lidmi, kteří myslí podobně, se vůbec nachází jakési běžnými smysly nepostižitelné pouto, které je nejvíce patrné zejména tehdy, kdy se sdružují v různých spolcích. V takovém případě můžeme hovořit o *egregoru.*

Egregor je něco jako skupinový duch, který se (obrazně řečeno) vznáší nad hlavami lidí patřících ke stejnému hnutí, duchovnímu, náboženskému, kulturnímu, politickému, kmenovému, národnostnímu, atp. Prakticky každá společenská skupina má svůj egregor, který je autonomní psychickou entitou slučující myšlenky především těch přítomných členů, ale do jisté míry i těch nepřítomných avšak aktivních nebo aspoň významně sympatizujících lidí. Egregor bývá ovšem nejsilnější v těch případech kdy se účelově pracuje na jeho posílení, což se typicky děje při shromážděních různých okultně zaměřených spolků, zejména když se provozují k tomuto účelu navržené rituály. Jedním z nejsilnějších egregorů proto například bývá egregor svobodného zednářství, který je jednak entitou zaštiťující celé toto hnutí již po staletí jeho existence, přičemž každá jednotlivá lóže má navíc svůj egregor, který „se stará“ o ty členy, kteří se navzájem znají. Totéž platí o církvích i jejich kongregacích, o politických stranách a jejich místních organizacích a buňkách, atp. Egregor miluje tradici. Z toho důvodu nebývá většinou příliš moudré měnit nějak podstatně a radikálně to, co bylo vytvořeno již dávno a mělo potom čas se posilovat po celá dlouhá léta. Na mysli přitom vytane katolická

církev a veliká reforma, kterou Vatikán provedl v 60-tých létech minulého století, kdy zrušil latinskou mši a rozhodl se nadále provádět bohoslužby v jazyce té které země. Věřící sice od té doby rozumí slovům pronášeným u oltáře, což ale neznamená, že by nutně museli pochopit skrytý význam celého rituálu. Nejenže se přitom tak nějak vytratilo to mysterium, které latinská liturgie v sobě měla ukryté, ale dva tisíce let starý egregor katolicismu se stále ještě z toho radikálního operačního zákroku docela nevzpamatoval.

SNY A PŘEDSTAVY

Proslavená proroctví Nostradamova, která tento francouzský mystik psal ve čtyřverších, jej prý napadala ve snu. Je celkem dobře známo, že Nostradamova rodina byla donucena k tomu konvertovat z židovské víry ke křesťanské, aby jí bylo povoleno zůstat ve Francii. Neví se ale už moc o tom, že dříve než začal chodit na univerzitu, mladému Michelovi se dostalo vzdělání v hebrejštině, latině i řečtině a že navíc jej dědečkové z obou stran rodiny učili kabalu. Kabalisté vždy kladli veliký důraz na sny a na jejich interpretaci. Dante Alighieri, autor proslavené Božské komedie, údajně také viděl mnohé ze scén své budoucí knihy ve snech. Periodická tabulka chemických prvků, kterou první složil Rus Mendělejev, stejně tak jako model atomu, s nímž přišel Niels Bohr, mají rovněž původ ve snech svých objevitelů. Model molekuly benzenu, na kterém Friedrich August Kekule von Stradonitz pracoval bez úspěchu po nějaký čas, si musel počkat dokud tento německý vědec neměl sen v němž se ocitl na tanečním bále, kde tančily molekuly z nichž některé vyhlížely jako hadi. Když se potom jedna z těchto hadovitých molekul zakousla do vlastního ocasu a tím vytvořila známý obraz, tzv. *ouroboros*, Kekule se probudil s šestičlenným kruhem atomů uhlíku pevně vtisknutý v mysli.

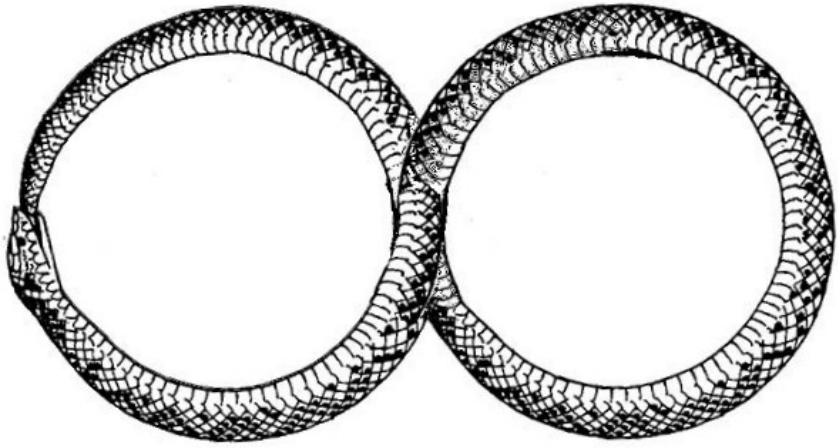

Ouroboros ve tvaru lemiskátu – ležaté osmičky, symbolu nekonečnosti

Ouroboros je velice mocný a často se opakující symbol, který bývá často spojovaný se Stromem života a to jak ve své kabalistické tak i nordické verzi. Nachází se také na logu Teosofické společnosti.

Naše nevědomí se zdá být velice impozantním zařízením které, pokud se mu dostane patřičných informací, dokáže pracovat na mnohých z našich problémů zatímco spíme a překvapit nás s řešením když se probudíme. Každý z nás máme určitou představu sami o sobě, která je v zásadě součtem toho všeho co o nás od dětství prohlašovali jiní lidé, rodiče, učitelé, kamarádi, spolužáci, atd. Hodnověrné to většinou příliš nebývá. Šablony, kterých jiní používali když si o nás vytvářeli svoje představy, jsou sice silně zavádějící, přesto ale máme tendenci věřit tomu co nám bylo takto o nás řečeno, zejména pokud to pochází od lidí starších a podle všeho zkušenějších. Tendencí je posbírat takto od jiných negativní náhledy na vlastní osobnost, v čemž potom sami často pokračujeme, ve stylu: „jak to že ten a ten vždycky dostává lepší známky než já?“ O něco později: „proč musejí ti naši sousedi mít tak hezky udržovanou zahradu, zatímco ta naše vypadá vždycky tolik zanedbaná?“. A tak podobně. Pokud nám někdo už od školních let říká, že nejsme tak dobří jako „tamhleten“, představa, kterou si o sobě samých takto vytváříme, není dobrá a prospívat nám jistě nebude. Stavět jednoho člověka proti jinému, jedno dítě

proti druhému, by se nikdy nemělo. Přitom ve škole tomu tak většinou bývá, celý systém je na tom založený, pouze s výjimkou několika modernějších učebních systémů, jakými jsou na příklad školy typu Montessori či Waldorf, které jsou postaveny na tom, že se hledí především na individualitu žáka.

Maria Montessori i Rudolf Steiner, kteří přibližně ve stejnou dobu (první dvě desetiletí 20. století) založili tyto dva pedagogické systémy celkem nezávisle jeden na druhém, měli jedno společné — oba patřili k Teosofické společnosti. Steiner se pohyboval v teosofických kruzích skoro od počátku své kariéry, zatímco Montessori se k teosofii dostala poměrně pozdě, až ve druhé polovině svého života. Oba tito průkopníci přitom vycházeli ze stejné premisy; každý z nás jsme unikátní osobností a od samého počátku života je nutné podporovat v dětech individualitu, aby se mohla co nejvíce rozvinout. Tedy vlastně naprostý opak toho odkud vycházejí systémy podporované například totalitními režimy. Příležitost k tomu navštěvovat některou z těchto dvou či jiných podobně vedených škol, mají proto zatím jen děti v některých zemích. V Českých zemích to donedávna nebylo pochopitelně možné a teprve v posledních letech se zejména pedagogický systém Montessori zde začíná (dosti rychle) rozjíždět. Drtivá většina z nás ovšem vyrostla uprostřed systému v němž se individualita spíše potlačovala a „self-image“, kterou jsme si vytvořili, může proto být negativní a pro nás nedobrá. Jeden z ověřených způsobů jak si tuto utkvělou představu o sobě změnit, je opakovat si každý večer předtím než se člověk ukládá k spánku:

„Každý den, ve všech směrech, stávám se lepším a lepším člověkem.“

Případně něco podobného, co nám bude vyhovovat a co nám pomůže vymanit se z toho všeho šablonovitého, co z nás systém udělal. Ten kdo čte tyto řádky, už skoro jistě svoji self-image jistým způsobem přebudoval, jinak by četl stránky o fotbale či nějaký ženský časopis. Jde zde především o to, změnit to jak si sebe představujeme na to, čím skutečně chceme být — potom se celý náš život změní a my se můžeme posunout na vyšší úroveň bytí.

SEFIRA DAAT

Zmínil jsem se již několikrát o tom, že první pokus o Stvoření nebyl úspěšný. To proto, že lidské duše nebyly připraveny k tomu, aby dokázaly přijímat stejně jako vydávat či darovat. Pokud zde není jímavost, touha po tom něco získávat, nedá se vlastně nic dělat. Nemělo by smyslu psát knihy, malovat obrazy, zakládat zahrady a parky, pokud by tu nebyl nikdo přející si toho, co mu můžeme nabídnout. Bůh stvořil člověka s tím, že bude věci přijímat, ale také se o ně dělit s ostatními lidmi. První pokus se skončil fiaskem a něco se muselo změnit, aby se to neopakovalo. Při následujícím pokusu o Stvoření proto ke třem nejvyšším sefirotům *Keter, Chochma* a *Binah — Koruna, Moudrost* a *Pochopení*, přibyla další sefira — *Daat* neboli *Vědění*.

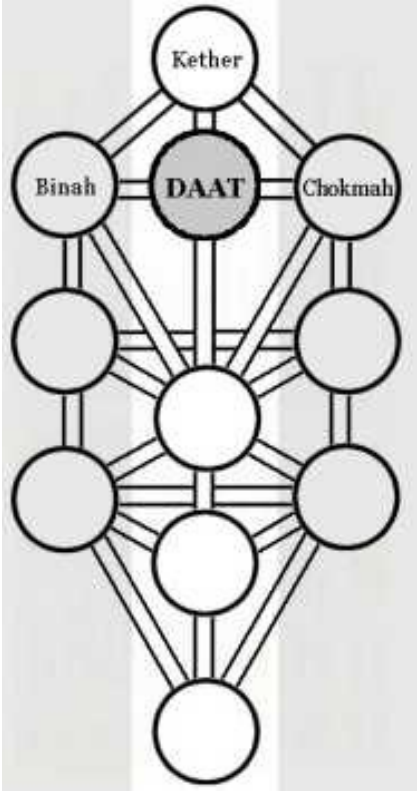

Daat není ani tak sefirou jako spíše klíčem ke všem ostatním božským atributům, jimiž jsou Milost, Hněv, Krása, Představivost, Sláva a Základ. Proto se často na schématu Stromu života často objevuje jen jako kruh z přerušované čáry. Daat je tedy jakousi myšlenou sefirou, která představuje všechny ostatní sefiroty (kromě Malkuthu); někdy se jí také říká *dominion* neboli *država*. Vše směřuje dolů, směrem k poslední sefiře Malkuth, zvané též Království. Daat neboli vědění, nemůže být jiného charakteru než abstraktního a to dokud se mu nedostane příležitosti k tomu se nějakým způsobem uplatnit. Poslední sféra, království země, Malkuth, takové příležitosti nabízí. Ryzí duch, který je plný abstraktních vědomostí, nutně postrádá jistých zkušeností jichž může nabýt pouze v situacích, do nichž se může dostat až ve světě hmotném.

Když se na to člověk dívá z tohoto hlediska, celá ta veliká záhada, jíž je lidský život, začíná pomalu dostávat smysl. Dokonce i ty životy prožité uprostřed válek a plné násilností, lidské krutosti, nepříznivých podmínek, chudoby, atp., které by nám mohly připadat promarněné a zbytečné, vypadají v tomto světle jinak. Pokud ovšem se ti lidé, kteří se například angažují v bojích, ať už na jedné straně či na druhé, z toho všeho nějak poučí. Která z válčících stran je stranou dobra a která stranou zla, to nebývá na první pohled zjevné. Také to vyhlíží jinak podle toho, z jakého úhlu se na to díváme. Zatímco jedna strana může sama sebe vidět jako “osvoboditele”, ta druhá na to může mít úplně jiný náhled. Ti, kteří mají být takto osvobozeni často vidí ve svých osvoboditelích jen nájezdníky; příklady toho můžeme vidět jak v historii tak i v dnešní době. Máme volnost v tom co chceme dělat či nedělat, ke které straně se připojit, avšak za tu cenu, že máme také sklony ke zlu, které jsou nesmírně složitě zamotány v síti, která také zahrnuje sklony ke konání dobra. Naším úkolem je z této sítě se vyprostit, což lze dokázat jen tím způsobem, že si sami pro sebe vytvoříme definitivní představu o tom, co je dobré a co je špatné.

Když se pokoušíme popsat původní Stvoření, pouhá slova nám nestačí. Totéž platí o prvním člověku, o prvních lidech. Můžeme na ně hledět pouze jako na mocnosti, které ovšem mezi sebou

vzájemně neladily, nedokázaly si udržovat rovnováhu. Původní člověk Adam Kadmon toužil po tom stát se nezávislým a tak také došlo k tomu, že se stal inteligentním, že začal nabývat vědomostí. Nezávislost, možnost výběru, svoboda rozhodování, to vše poskytuje člověku jistou převahu nad jinými bytostmi, které se ve stvořeném vesmíru kromě něho vyskytují. Ty mají dány svoje celkové cíle a individuální úkoly, s cestami k nim předem vytyčenými. Po těchto cestách se musejí ubírat a nemohou je opustit. Tak se to aspoň traduje. Smysl pro "fair play" mi ale říká, že to nemůže být tak docela jednoznačné a že zásada svobodného výběru musí platit i zde. I když se touto cestou od pradávna ubírají, že se nemohly na ni vydat jen následkem nějakého rozkazu, který jim vydal Stvořitel. Že někde tak učinily z vlastního rozhodnutí a že po na této cestě pokračují proto, že jim to je nějak ku prospěchu. Jedněmi z těchto bytostí, o nichž si lidstvo snad odjakživa vypráví pověsti, jsou andělé.

Rembrandt van Rijn: Abrahám hostí anděly

21. ANDĚLÉ

Před časem jsem si jen tak ze zvědavosti „nagoogloval“ anglicky slovo *anděl*, *angel*. Dostal jsem víc než jednu a tři čtvrti miliardy odkazů! Britney Spears jich nasbírala jen asi padesát miliónů a dokonce ani Michael Jackson to nedotáhl na půl miliardy. To nám dokazuje, že i uprostřed veškeré populární kultury, muziky, sex appealu, porna, atd., ve 21. století si andělé stále ještě udržují docela slušnou popularitu. Dokonce i v českém jazyce vydal anděl skoro devět miliónů odkazů, zatímco americký zpěvák si vysloužil stěží polovinu tohoto množství. Musím ale přiznat, že mi přitom přišly také obrázky andělů s tváří Michaela Jacksona. Přesto si myslím, že si můžeme být celkem jisti tím, že zatímco odkazů na anděle v budoucnu spíš ještě přibude, na výše zmíněné hvězdy pop music si za pár desetiletí stěží kdo vzpomene.

Kdo (či snad co) jsou andělé?

V Bibli se používá několika výrazů, které všechny znamenají totéž. Nejčastěji *malach Elohim*, jindy *malach Adonai*, což obojí značí posel Boží. Někdy také *benai Elohim*, synové Boží. Snad všechna náboženství mají někde v nějaké formě anděly nebo prostě nadpřirozené bytosti, které mívají čas od času styky s lidmi. Ve Starém zákoně se nachází zmínka o andělích 108-krát, V Novém zákoně 175-krát, v celé Bibli tedy celkem 283-krát. Je dosti podivné, že na úplném začátku Starého zákona o nich žádná zmínka není; první nalezneme až v souvislosti s Hagar, Abrahámovy konkubíny:

U pramene vody v poušti, u onoho pramene při cestě do Šuru, ji našel Hospodinův anděl. Řekl: „Hagar, Sarajina otrokyně, odkud jsi přišla? Kam jdeš?“
Odpověděla: „Utíkám od své paní Saraj.“
Hospodinův anděl jí řekl: „Vrať se ke své paní a pokoř se pod její ruku.“

Hospodinův anděl jí řekl: „Nesmírně rozmnožím tvé símě. Bude ho tolik, že nepůjde sečíst.“
Hospodinův anděl jí řekl:
„Hle, jsi těhotná a porodíš syna.
Dáš mu jméno Išmael, Bůh slyší,
neboť Hospodin slyšel tvé trápení. (Genesis 16:7-11)

Andělovým posláním zjevně bylo zabývat se záležitostí Abrahámova nelegitimního syna a teprve když si promluvil s Išmaelovou budoucí matkou, která byla otrokyní jeho ženy Saraj, aby ji přiměl k tomu vrátit se ke své paní, zašel potom za samotným patriarchou. Brzy nato dochází ke scéně, k níž se ještě vrátíme, v níž tři muži (zde se hovoří o mužích, i když jde zcela jasně také o anděle) navštíví Abraháma, načež dva z nich (tentokráte již zvaní přímo andělé) zachrání Lota s jeho ženou a dcerami před zkázou Sodomy. Potom se dostaneme k místu kde se popisuje oběť, kterou se chystal učinit Abrahám:

Když přišli na místo, jež mu Bůh určil, Abraham tam postavil oltář a narovnal dřevo. Pak svázal svého syna Izáka a položil ho na dřevo na oltáři. Abraham vztáhl ruku a vzal nůž, aby svého syna podřízl.
Vtom na něj z nebe zavolal Hospodinův anděl: „Abrahame!
Abrahame!“
„Zde jsem,“ odpověděl.
„Nevztahuj ruku na chlapce!“ řekl on. „Nic mu nedělej! Už jsem poznal, že jsi bohabojný – vždyť jsi kvůli mně neušetřil svého syna, svého jediného.“ (Genesis 22:9-12)

Kdykoliv čtu tuto pasáž, nemohu se ubránit silnému mražení v zádech. Jistě, opakuji si pro sebe, je to zkouška co se zde takhle popisuje a to asi nejtěžší zkouška jakou si Bůh mohl vymyslet, přesto ale, tím jak Abrahám jedná si mě osobně příliš nezískává. Možná, že nemám tu správnou míru toho, z čeho se mísí víra. Pro Žida by nejspíš bylo rouháním pochybovat o této drastické demonstraci neochvějné víry v Boha, jako nehebrejce mě to ale nijak zvlášť nepřesvědčuje, spíše odpuzuje, musím se přiznat. Pro

mne otázkou zůstává, kdyby byl Abrahám řekl něco takového jako „Tak s tímhle na mne Panebože nechoď, takovou věc já prostě udělat nedokáži“, zda by to nebyl Stvořitel právě tak ocenil... Podle kabalistické tradice byl ale Abrahám prvním člověkem jemuž se dostalo daru kabaly, i když jiní tvrdí, že jejím prvním příjemcem byl samotný Adam. Ten ji ale zdá se měl již v sobě tak nějak zabudovánu, zatímco Abrahámovi se údajně dostalo kabaly od andělů. A byl to právě anděl, který Abraháma zastavil, když tentýž se chystal svého syna obětovat. Takže se znovu zeptáme: kdo jsou vlastně andělé?

Anděl a jeho protějšek z vedických spisů *deva*, což je sanskrtské slovo znamenající „zářící bytost“, je bytost ostentativně se nacházející na vyšší duchovní úrovni než kde se nacházíme my lidé, i když to je poněkud sporné. Někteří kabalisté totiž prohlašují, že andělé pohybující se ve vyšších sférách existence nemají kontakt se zemí a nemusí čelit podmínkám s jakými se musíme vypořádávat my, tudíž je jejich duchovní vývoj v jistých směrech poněkud omezený. To je ovšem míněno ve srovnání s lidmi, kteří se dostanou na podobnou úroveň poté, kdy prošli zemskou sférou a opustili ji. Takovýto náhled na věc mi připadá celkem rozumný. Protože ale toho víme o andělech tak málo, nemůžeme si být jisti tím, jakých jiných zkušeností tito mohou nabývat, zejména je-li pravdou to, co o tom říkají teosofové a sice, že andělé-devy se vyvíjejí jaksi paralelně v porovnání s námi. Jejich existence se jinak v Bibli, v kabalistické stejně tak jako v hinduistické tradici, prostě bere za danou a nijak zvlášť se o ní nediskutuje. Praví se pouze, že andělé jsou součástí původního stvořitelského procesu, kdy jich vzniklo určité, zřejmě značně veliké množství, které se od té doby nemění. Andělé zde tedy byli odjakživa, andělé se nerodí ani neumírají, prostě zde jsou. Mohou se podle okolností pohybovat mezi různými sférami existence, záleží přitom také na tom, jakou mají hodnost.

Podle toho co si můžeme složit dohromady z různých zdrojů, andělé či devy mají poněkud omezenou pravomoc a mají také svá jasně vymezená pole působnosti. Na jednom se snad všechny zprávy shodují: existuje přísný hierarchický systém jemuž andělé

podléhají. Dál už je to složitější a podle toho který z mnoha možných zdrojů si vybereme, se jména jednotlivých andělských druhů, tříd a podtříd mohou značně lišit. Protože těch možných pramenů informací máme tolik a nevíme přitom které z nich mohou být věrohodnějšími a které jsou jen výplodem něčí bujné fantazie, nemá žádný význam se tímto zde příliš zabývat. Různé středověké i pozdější magické řády, které se andělologií dosti zabývaly, například uvádějí celé stovky andělských sborů. Někteří z andělů, ti kteří mají vyšší hodnosti, jako na příklad cherubové či serafové a pochopitelně ti nejvyšší archandělé, se zdají být spojováni hlavně s morálními či duchovními koncepty. Nacházejí se proto v těch nejvyšších sférách a s lidmi do styku pravděpodobně příliš často nepřicházejí. Můžeme dále předpokládat, že ti andělé, kteří mají co dělat s lidmi, jsou nižších, i když snad ne těch nejnižších, hodností. Dostává se jim jistých úkolů, od jejichž plnění se nesmějí odchýlit. Může se přitom jednat o jednorázové poslání, jakým by byl na příklad úkol spojit se s určitým člověkem a podat mu instrukce, tedy jak tomu bylo v případě Abrahámově, vyřídit poselství od Boha. Také to mohou být úkoly dlouhodobé, jakým může třeba být ochrana určitého člověka ve smyslu všeobecném.

Andělé se podle všeho nezabývají jen lidstvem, ale přírodou celkově, přičemž v tomto směru se do značné míry specializují. Někteří mohou mít na starosti pouze přírodní úkazy, jako na příklad tvorbu dešťových mraků, sopečnou činnost, atp., zatímco jiní snad mají na starosti zvířata, rostliny či minerály. Jsou zde zřejmě úkoly a povinnosti permanentního druhu, jakými by mohla být ochrana některé sféry, dohled nad určitou částí rostlinné či živočišné říše, nad jistým druhem, čeledí či podčeledí zvířat, rostlin a minerálů, atp. Dalo by se předpokládat, že to právě zmíněné by mohlo spíše být úkolem andělů těch nižších hodností.

A ovšem, potom zde máme ty proslulé strážné anděly! Pověstí o nich a o tom jak kde kdy zakročili, nejčastěji v různých nebezpečných situacích do nichž se jednotliví lidé dostali, je tolik a táhnou se tak hluboko do minulosti, že je prostě nelze pominout. To, že aspoň někteří z andělů se starají jen o nás a o naše bezpečí a snad také o náš duchovní vývoj, se zdá být rozumně přijatelné. Možná, že každý z nás skutečně máme svého strážného anděla,

přiděleného a od dětství jen námi se zabývajícího, snad i na plný úvazek! Musím se ale přiznat, že pouhé pomyšlení na něco takového mi tak trochu nahání husí kůži. To že by moji veškerou činnost někdo takto sledoval a potažmo schvaloval či neschvaloval, by se mi rozhodně nelíbilo a raději bych vystavil tomu riziku, že třeba tu a tam spadnu s lávky do vody.

Mnozí z lidí, ti kteří mají nějaké psychické či mediální schopnosti tvrdí, že je buď učili nebo nějakým způsobem na ně dohlížely bytosti, které nejsou z tohoto světa. Někteří psychologové nicméně prohlašují, že to čemu říkáme „andělé“ jsou ve skutečnosti aspekty naší osobnosti, které jsou součástí našeho „vyššího já“. Přesto všechno jsou zde lidé, kteří si zřejmě jsou naprosto jisti tím, že se s andělem či s více anděly setkali a to v hmotném těle, na tomto světě. Podobná setkání jsou popisována také v Bibli, na příklad již zmíněný případ jímž se nyní budeme podrobněji zabývat, ten kdy tři muži navštívili Abraháma a on je ve svém táboře hostil:

Abraham odspěchal do stanu za Sárou a řekl: „Rychle vezmi tři míry jemné mouky, zadělej těsto a upeč chleba!“
Odběhl ke stádu, vzal pěkné útlé tele a dal je služebníkovi, který je odspěchal připravit.
Potom vzal máslo, mléko a dobytče, které připravil, a položil to před ně. Sám pak stál u nich pod stromem, zatímco jedli. (Genesis 18:6-8)

„Muži“, jak se zdá, se chovají docela lidsky, jedí pečené tele a chléb, nejspíš i rozmlouvají s Abrahámem. Jsou to tedy buď lidé z masa a kostí, kteří jsou andělskými bytostmi ovládáni, nebo snad mají tu moc se v lidi podle potřeby proměnit. Případně může také jít o nějaký druh iluze. Rozhodně je Abrahám přesvědčen o tom, že jedná se skutečnými muži. Hned v následujících verších se ale dozvídáme, proč vlastně za Abrahámem přišli — jako poslové, aby mu oznámili, že se na stará kolena stane otcem:

„Kde je tvá manželka Sára?“ zeptali se ho.
„Zde ve stanu,“ odpověděl.

Na to host řekl: „Za rok touto dobou se k tobě jistě vrátím a hle, tvá manželka Sára bude mít syna!“
Sára však poslouchala vzadu u vchodu do stanu. (Abraham i Sára už byli velmi staří a Sára už nebyla v plodném věku.) Sára se v duchu zasmála: „Teď, když jsem sešlá stářím, mám zakusit rozkoš? Navíc, můj pán je stařec!“ (Genesis 18:9-12)

Sára se tedy směje tomu, že by se ještě kdy mohla stát matkou, ovšem Hospodin to myslí vážně:

Hospodin se Abrahama zeptal: „Proč se Sára smála a říkala: ‚Copak ještě opravdu mohu rodit, když jsem tak stará?‘ Je snad pro Hospodina něco nemožné? V daný čas, za rok touto dobou, se k tobě vrátím a Sára bude mít syna.“ (Genesis 18:13-14)

Zajímavé je zde to, že zatímco předtím se stále hovořilo o třech mužích, z ničeho nic tu k Abrahámovi hovoří Hospodin. Musíme tudíž předpokládat, že hovoří ústy svého posla, jímž je jeden z mužských návštěvníků. V tom co následuje, máme snad to nejlepší vodítko k vysvětlení záhady andělů a hlavně toho, jak se to má s tou jejich specializací. Tři muži hned po jídle vyrazí směrem k Sodomě. Abrahám zřejmě ví, že jde do tuha a jde proto s nimi. Po chvíli chůze se ale dá do řeči s Hospodinem — opět předpokládáme, že se tak děje za pomoci tlumočníka, tedy jednoho z andělů. Dochází mezi nimi k debatě o tom, zda musí Hospodin zničit Sodomu, zda padesát spravedlivých by stačilo k tom, aby město od zkázy ušetřil. Následuje cosi podobající se dražbě, ovšem v obráceném slova smyslu. Počet spravedlivých, jejichž přítomnost v Sodomě by město uchránila od zkázy se snižuje, nejprve na čtyřicet pět, potom čtyřicet, třicet, dvacet, až se mezi sebou dohodnou na pouhých deseti. Ani deset spravedlivých se ale zřejmě v Sodomě nedá nalézt, soudě podle následujících událostí.

Mezitím muži pokračují na cestě k Sodomě.

Večer dorazili ti dva andělé do Sodomy. Lot seděl v sodomské bráně, a jakmile je spatřil, vstal a šel jim naproti. Poklonil se tváří k zemi. (Genesis 19:1)

Zde se jasně praví, že dva andělé (už tedy ne tři muži) dorazili do města. Kam se poděl ten třetí? Logickým vysvětlením je, že už ho zde nebylo zapotřebí, poté kdy se rozhovor Hospodina s Abrahámem skončil a Abrahám se odebral domů. Jeden z mužů-andělů musel tedy být Božím poslem, tlumočníkem. To byla jeho jediná funkce, jeho specializace a jakmile se jeho úkol skončil, když byla debata mezi Abrahámem a Bohem ukončena, mohl se již vrátit tam odkud přišel. Zbývající dva muži pokračovali na cestě do Sodomy, kde měli podle všeho docela jiný úkol. Byli to andělé zkázy, které Hospodin na Zemi vyslal proto, aby zničili hříšnou Sodomu.

Což nás přivádí k jiné otázce — jsou všichni andělé dobří? Zde jde zcela zřejmě o jakési vyšší cíle, i když se nám naznačuje, že Hospodin se nachází na vážkách. Proč jinak by se vůbec ptal Abrahama na jeho názor? Anděle zkázy již vyslal, mohl by je ale stále ještě zastavit. Koho s takovýmto úkolem sem na Zemi ale vlastně posílá? Částečnou odpověď nalezneme již v tom předcházejícím; andělé, kteří se zúčastní zkázy Sodomy i Gomory, musejí nutně být přinejmenším neutrálními mocnostmi. Tedy snad něco jako jednotky OSN, které jsou někam vyslány, aby tam dohlížely na zachování příměří. Což ovšem může také znamenat občasné násilí, ničení objektů. Pokud v průběhu akce vedené ať už pozemskými či andělskými jednotkami přijde někdo o život, teoreticky to chyba těchto jednotek nebyla; ty činily jen to, co jim bylo nařízeno.

UFO

Na tomto místě bych chtěl ještě trochu odbočit na jiné pole, kde se ale nehodlám zdržet příliš dlouho; k tomu je zde množství jiné literatury. Rád bych jen řekl co si o tom myslím — že totiž co je z Bible i odjinud známo jako andělé, by mohlo docela dobře být manifestací stejných či podobných mocností spojených s tzv. UFO. Přibývá kolem nás neustále lidí, kteří tvrdí, že se setkali s mimo-pozemšťany, že byli uneseni a přitom podrobeni různým laboratorním testům, atp. Ti, jejichž případy byly zkoumány, se

zdají být pevně přesvědčeni o tom, že se jim to skutečně stalo a různé psychologické testy navíc často naznačují, že něco nevysvětlitelného se jim přihodilo. Přečetl jsem slušné množství knih o UFO a jsem si celkem jistý, že tyto fenomény existují, nevěřím ale, že se jedná o návštěvníky z hvězd. Spíš si myslím, že zde na Zemi bylo něco takového odjakživa a že se mění pouze to, jak lidé tyto jevy vnímají. Že to záleží hlavně na tom, jaké je jejich náboženské přesvědčení, celkový psychologický stav a také stav kolektivního nevědomí lidstva v dané době. Také ovšem na tom, v jaké historické etapě k těmto jevům dochází a jakého stupně vývoje dosáhla technologie. Proto také může někdo být svědkem přistání kočáru s okřídlenými koňmi, jiní lidé uvidí vzdušný koráb, další jsou svědky přistání balónu, vzducholodi či létajícího talíře. Setkají se přitom s bytostmi oblečenými podle módy té které doby nebo, v našich časech, často v lesklých stříbrných skafandrech. Případně uvidí zelené mužíčky. Podstatné je, že návštěvníci přicházejí odkudsi shora a že zanechávají patřičný dojem.

Když člověk pročítá stránky a stránky na nichž lidé popisují jak byli těmito návštěvníky uneseni, setká se s celou škálou reakcí a výkladů. Někteří trvají na tom, že tito „ufoni“ nejsou nijak nebezpeční, že naopak se lidem snaží pomoci. Že to, co dělají – typicky na lidech provádějí různé laboratorní testy a lékařské prohlídky – činí pouze pro dobro lidstva a pro zajištění jeho budoucnosti, atp. Jsou zde ale jiní lidé, kteří i když popisují velmi podobné situace, mají na to úplně jiný názor. Tvrdí naopak, že tyto bytosti se k nim chovaly arogantně či aspoň vyhýbavě, případně i výhružně, že prohlídky které na nich prováděly byly nepříjemné a bolestivé a celkový zážitek považují za negativní, dokonce i hrozivý. Pokud přijmeme to, že přistávající UFO a andělé navštěvující či unášející lidi jsou v zásadě jen variacemi toho stejného fenoménu, podobá se to dosti právě tomu, co se píše v Bibli o návštěvnících, kteří přišli k Abrahámovi. Když čteme pozorně, i zde nacházíme dva póly, kladný a záporný. Tři muži-andělé na jednu stranu přinášejí dobrou zprávu o tom, že se jejich hostitel stane do roka otcem dítěte, z něhož vzejde celý národ. Můžeme předpokládat, že tuto zprávu Abrahámovi předá ten anděl, který je poslem-tlumočníkem. Na druhou stranu, ti zbývající dva, kteří krátce nato půjdou za

Lotem, aby zničili hříšnou Sodomu, se docela jistě nechovají jako mírumilovní holoubci.

Pokud máme tuto kapitolu nějak uzavřít, potom s tím, že anděly bychom mohli snad nejlépe definovat jako božské síly neboli rámě Boží, které zůstává vždy a za jakýchkoliv okolností naprosto loajální. Jejich *reason d'etre* se zdá být pomáhat lidstvu v jeho vývoji, stejně tak jako celé zemské sféře. Je ale docela dobře možné, že andělé mají i jiné úkoly, které se nás netýkají a o nichž tudíž vůbec nic nevíme.

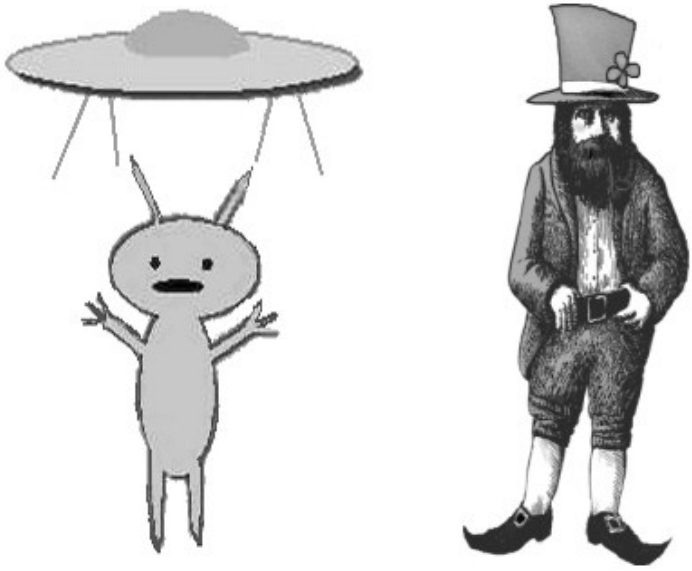

Ufon a irský leprichaun, jsou si snad příbuzní?

22. STVOŘENÍ ČLOVĚKA V GENESIS II.

Hospodin Bůh pak z prachu země zformoval člověka a do jeho chřípí vdechl dech života. Tak se člověk stal živou bytostí. (Genesis 2:7)

Takto je ve druhé kapitole Genesis popsáno stvoření člověka. Je to dosti jiné než jak se o tom píše v kapitole první, kde stojí, že „Bůh stvořil člověka k obrazu svému, jako muže a ženu stvořil je“. Dejme tomu, že to první je míněno povšechně a že to druhé je trochu podrobnějším popisem této monumentální události. Proto bude dobré se podívat na to, co o tom říkají kabalisté.

Hebrejsky zní první část verše takto: *Va Jecer (Jod He Vav He) Elohim Et Ha Adam* a vypadá takto:

וייצר יהוה אלהים את־האדם

Čtyři písmena (druhá skupina zprava) *Jod, He, Vav, He*, zde nepřepisuji, protože podle kabalistické tradice se vyslovovat či psát nemají a ani nedají, mohou se pouze hláskovat. Podle hebrejské rabínské tradice znal správnou výslovnost těchto písmen představujících absolutní moc pouze nejvyšší kněz, který je pronášel jen během jistých rituálů (prý jen jednou ročně), přičemž se nacházel úplně sám ve vnitřní svatyni. To bylo ještě v dobách, kdy chrám zde byl jen v podobě přenosného tabernaklu; o něco později už znalost správné výslovnosti upadla v zapomenutí. Podobnou tradici nacházíme i jinde, na příklad u svobodných zednářů, podle nichž se posvátné slovo, které znal jen hlavní architekt Šalamounova chrámu, ztratilo po jeho náhlé smrti a od té doby musí být pro účely rituálu nahrazováno jiným slovem. Slovo Je-ho-va, které tolik často slýcháme a které se dokonce prominentně nachází v názvu jedné ze známých náboženských sekt, jejíž členové se pravděpodobně čas od času nezváni objevují i u vašich dveří, je rouháním či svatokrádeží z hlediska ortodoxního

židovského náboženství. Tím já sice nijak vázán nejsem, přesto ale z piety je aspoň rozděluji na slabiky. Druhé a třetí slovo (*Jod-He-Vav-He Elohim*) se v Bibli Kralické i v Bibli 21 překládají jako *Hospodin Bůh*, což je ovšem také sporné. Víme přece již, že slovo Elohim je ve skutečnosti plurálem, čímž se otvírá celá řada jiných možností. Snad by bylo nejlépe překládat tento výraz jako "Hospodin, prostřednictvím svých činovníků", což je ovšem trochu mnohoslovné. Na štěstí se tento výraz objevuje jen v těch raných částech Bible a o něco později, od knihy Exodus, již zde máme jen jedno slovo *JHVH* neboli prostě *Hospodin*.

Tolik ke druhé a třetí skupině písmen v tomto klíčovém verši. Už první skupina *Va Jecer* ale představuje tu největší záhadu. V tomto případě je totiž slovo psáno se dvěma písmeny Jod — druhé a třetí písmeno zprava. To je velice zvláštní, protože není sebemenšího důvodu k tomu mít v tomto slově dvě písmena Jod vedle sebe. Už jsme se s něčím podobným setkali a proto víme, že tomu tak často ve Starém zákoně bývá když se něco zdůrazňuje, když se k něčemu má upoutat čtenářova pozornost. Kabalisté to vysvětlují tak, že toto zdvojení písmene Jod je zde proto, abychom si uvědomili, že když Bůh stvořil člověka, stvořil jej jako bytost duálního charakteru — bytost smrtelnou i nesmrtelnou, s inklinací činit jak dobro tak i zlo. Úkolem člověka potom je se v tomto rovněž duálním světě, kde vše má svůj kladný a záporný pól, orientovat a svůj vztah k němu i k jiným bytostem, které mají před sebou stejný úkol, si vyřešit. Lidé, kteří se zabývají kabalou i jinými esoterickými a nábožensko-filosofickými systémy, vždy pevně věřili v to, že člověk je tvor nesmrtelný. Proto také v průběhu zasvěcovacích rituálů esotericky zaměřených spolků, které mají své kořeny v kabalistické tradici, v okamžiku kdy kandidát má vstoupit do chrámu, padne obvykle otázka v té či oné formě:

„Kdo sem přichází?"

Správná odpověď, která kandidátovi umožní vstup, potom zní (opět pouze přibližně):

„Člověk smrtelný, který hledá nesmrtelnost!"

Dvě písmena Jod ve slově Jecer mohou tedy znamenat to, že Bůh stvořil člověka smrtelného i nesmrtelného. Že tomu tak skutečně je, se na několika místech v Bibli potom opakuje a

potvrzuje se nám to, když se například praví, že Bůh “stvořil člověka ke své vlastní podobě” nebo, že Bůh „do chřípí člověka vpravil dech života.“ To znamená, že tělu vytvořenému z hlíny země se dostalo duše, životnosti *(nešámah)*; když ovšem zůstane tělo po smrti člověka opuštěno, božská část nešámah nadále existuje. Vědomí tohoto nám pomáhá přenést se přes strach ze smrti (i když zcela ne přes jisté obavy), dodává nám sebedůvěru, víru a naději, což vše společně aspoň teoreticky pomáhá z nás učinit lepšího člověka.

Snad každého dne se přitom potkáváme s lidmi, kteří víru a naději prostě nemají, protože jsou přesvědčeni o tom, že kromě svého hmotného těla, kromě maličkých radostí jichž je jim dopřáváno, kromě toho, že se občas naplní některé z jejich tužeb, nic jiného už neexistuje. Přitom jsou mezi nimi často i lidé, kteří od malička byli vedeni k tomu chodit do kostela a kteří o sobě dokonce tvrdí, že jsou nábožensky založení. Jsou zde naopak jiní lidé, kteří do kostela nikdy nevkročí a přesto lze o nich říci, že jsou opravdovými věřícími. Člověk, který se chce vážně zabývat kabalou, musí mít v sobě zabudovánu víru v existenci Nejvyšší bytosti a v nesmrtelnost vlastní duše. O tom vás nejspíš přesvědčovat nemusím – kdyby tomu bylo jinak, už byste byli dávno tuto knihu odložili. Pokud hodláte vstoupit do některé ze společností, které jsou založeny na kabale a na jejím učení (na př. rozenkruciáni, zednáři, martinisté, atp.), musíte se připravit na to, že budete muset absolvovat nějaký druh výslechu a že první otázkou, které se vám s největší pravděpodobností dostane, bude: „Věříte v existenci Boha?" Nejspíš vám také přitom bude naznačeno, že nijak zvlášť nezáleží na tom jak tuto bytost, tvůrce, duchovního vůdce, prvotní energii, všudypřítomnou inteligenci, jednotící mocnost, atp., nazvete. Pokud odpovíte, že v takovou mocnost věříte, je docela dobře možné, že na žádné jiné otázky už muset odpovídat nebudete, protože toto je ta hlavní a často i jediná podmínka k přijetí. Naopak, člověk bez víry se k tomuto druhu práce nehodí – nemá k tomu patřičné zázemí, mohli bychom říci, že se na něm nikde nedá nalézt žádné „očko“ na něž by se ten všudypřítomný háček mohl zachytit. V takovém případě by mu to nejspíš bylo s šetrností nějak dáno najevo.

Takovéto věci člověka napadají když přemýšlí o tom, proč se v původním textu Starého zákona objevuje tato celkem jasná pravopisná chyba, zdánlivě bezdůvodné zdvojení písmene Jod. Když uvážíme, že po mnoho a mnoho generací se to takto opisovalo a že žádného z písařů nenapadlo to opravit, je celkem jasné, že si tito lidé museli uvědomovat, že zdvojení písmene Jod zde musí být úmyslné. Tak tomu také je a má nám to poukázat na dualitu člověka, jeho smrtelnost i nesmrtelnost, náležitost k zemi tak jako i k nebesům, dobrotu i zlo, dva protiklady které se něm potenciálně nacházejí... Hebrejsky se tato dvojí dispozice nazývá *Jecarim*, což je slovo příbuzné výrazu Va Jecer neboli formace, utváření. Také z toho vyplývá, že tato dvojí dispozice je rovněž patrná když se utváří lidský charakter. *Jecer Arah* přitom značí sklon ke zlu, zatímco *Jecer Atov* je sklon k dobrotě. To vše vyplývá ze zdvojeného písmene Jod ve slově Va Jecer.

EXODUS I.

Na jiné takové enigmatické zdvojení písmene Jod narážíme o něco dále ve Starém zákoně a sice v knize Exodus:

Egyptský král tehdy řekl hebrejským porodním bábám (z nichž jedna se jmenovala Šifra a druhá Pua):
„Až budete Hebrejkám pomáhat při porodu, dávejte pozor, jakého jsou pohlaví: když to bude syn, zabijte ho, když to bude dcera, nechte ji žít.“
Ty porodní báby se ale bály Boha, a tak nejednaly, jak jim řekl egyptský král, a nechávaly chlapce naživu.
Egyptský král si ty porodní báby dal předvolat. „Co to provádíte?“ láteřil. „Necháváte chlapce naživu!“
Porodní báby faraonovi odpověděly: „Hebrejky nejsou jako egyptské ženy – kypí životem! Než k nim porodní bába dorazí, už mají po porodu.“
Bůh pak ty porodní báby odměnil a lid se množil a velmi se rozmáhal.
A že se ty porodní báby bály Boha, dal jim rodiny. (Exodus 1:15-21)

Člověk je stvořen jak pro tento svět tak i pro ten svět, který po něm následuje. Jak jsme si již pověděli, zabudovány jsou v něm páry protikladů, jako smrtelnost - nesmrtelnost, pozemskost - nadzemskost, dobrota - zlo, atp., což z něho také činí jakýsi druh bojiště. Podle Bible, Bůh odměnil porodní báby, které se vzepřely rozkazu faraonovu, podle něhož měly zabíjet nově narozené děti mužského pohlaví, přestože tím jistě riskovaly i své vlastní životy. Když se novém české překladu píše: "Bůh pak ty porodní báby odměnil", není to právě nejšťastnější volba slov. V Bibli Kralické je to přesnější, i když věta "I učinil dobře Bůh těm babám" zní poněkud neohrabaně. Nicméně, v hebrejském originále stojí Va Jetev, což skutečně doslova znamená „učinil dobře". A znovu, písmeno JOD je v tomto slově zdvojené, i když toho není zapotřebí. Proč je tomu tak? Také v příštím verši nám moderní překladatel význam pokroutil, když píše: „A že se ty porodní báby bály Boha, dal jim rodiny." V Bibli Kralické se přitom píše „vzdělal jim domy". Opětně lepší volba slov, protože se tímto dává najevo, že se jim od Boha dostalo jisté urozenosti, určitého rodokmenu. Zdvojené písmeno Jod se tam nachází jakoby na dotvrzení. *Král David*, stejně jako Á*ron*, první nejvyšší kněz Židů, oba pocházeli rodem z židovských porodních bab z doby egyptského exilu. Podle tradice, ještě větší odměny tyto ženy očekávaly na onom světě.

ODMĚNY ZA NAŠE SKUTKY

Lidé si většinou nedokáží uspokojivě vysvětlit jak se to vlastně má s boží prozřetelností. Typicky se ptají: jak je to možné, že ten a ten člověk, pacholek jeden, může mít takový úspěch, že má spousty peněz, nádherný dům, krásné ženy, významné styky, rychlá auta, všechno co je na světě možné mít, i když si přece nic takového nezaslouží za všechno to co lidem natropil? Přitom tamhle ten člověk, podívejte se na něho, takový je to přece dobrák od kosti a nemá ani kapičku štěstí! Za to, co všechno dobrého pro jiné lidi udělal, nema sám nic. Copak by si on neměl zasloužit daleko víc? Tenhleten Pánbůh to má celé nějaké popletené! A vůbec, je nějaký Bůh?

Toto je ovšem jednostranný názor někoho kdo vidí vše jen z toho materialistického hlediska a tak se na věc také dívá značné množství lidí. Pokud na to pohlédneme z jiné strany, vědomi si toho, že život na zemi není jen to jediné co tu je, všechno začne vypadat docela jinak. Především si musíme přiznat, že žádný z nás nejsme svatí a tudíž že nějaké ty nedobré skutky nashromáždí i ten nejlepší člověk. Platí to ovšem i naopak — také ten největší zločinec občas udělá něco za co si může připsat nějaký kredit, i když to je třeba jen „z daňových důvodů“.

Každý člověk může tedy očekávat nějakou odměnu a také nějaký trest. Karmické zákony jsou ovšem mnohem složitější, pro větší názornost zde vše silně zjednodušuji. Veliké odměny pro dobrého člověka by se pochopitelně do života na zemi nevešly. Jak by si také mohl užívat svých odměn, když konání všech těch dobrých skutků ho stojí spoustu času a námahy? Takže má-li se odměn dočkat je potom logické, že na tu dobrou duši mohou jedině čekat až v nějaké příští existenci. Za menší prohřešky jichž se jistě také dopustí, si přitom může trest odpykat ještě na zemi. V případě zločince je tomu naopak. Pokud jako dítě moc nezlobil maminku, může se své odměny dočkat ještě během pozemského života. Co přijde potom nevíme, třeba se opravdu bude smažit v ohni pekelném!

Pokud jde o negativní síly či „zlé mocnosti“, je nutné mít neustále na zřeteli, že i ty pocházejí od Stvořitele. Za určitých okolností mohou proto působit destruktivně, zejména když kladou odpor pozitivním silám. Nejsou ale přitom zcela nezávislé. Jejich moc vychází z nižších oblastí, zejména potom z již zmíněného Klifotu, odvrácené strany Stromu života. Proto také podléhají určitým omezením. Nemohou na příklad zničit svět, aniž by k tomu jaksi nedostaly povolení shora. Pokud jde o to rozeznávat zlo od dobra, naši perspektivu zde nejvíc narušuje notorická neschopnost toho rozpoznávat hodnoty, zmatené pojmy o tom co vlastně představuje naše skutečné „potřeby“ a co jsou jen naše „požadavky“. Příliš veliké bohatství v rukách jednoho člověka na příklad nemusí být tím, čím se to jeví našim očím; může to právě tak být trest. Schraňování majetku nepřináší obvykle příliš mnoho štěstí a spokojenosti; čím více ho člověk nashromáždí tím více mívá

také starostí, už jen s jeho udržováním. Sebemenší krize, pokles ekonomie, zvýšení či snížení cen nafty, válka v některé části světa, útok teroristů, snížení či zvýšení bankovních úroků, cen realit, atp., to vše přináší bohatému člověku jen bolesti hlavy a noci beze spánku.

Existuje mnoho pověstí o zakopaných pokladech a o tom, jak duch nějakého člověka takový poklad žárlivě střeží. Mnohé z nich se mohou zakládat na pravdě. Někteří lidé se zjevně opravdu nedokáží odpoutat od svého pozemského majetku a to dokonce ani po smrti. Potom se skutečně může stát, že duch takového člověka se potuluje v blízkosti nějakého místa s nímž byl na zemi spojen, samozřejmě že v jiné dimenzi. Protože čas má zde jiný charakter než na jaký jsme zvyklí, může něco takového trvat i celá staletí. Jak dalece se v takovýchto případech jedná o skutečnou duši dávno zemřelého, je dosti sporné. Spíše jde o jakýsi přízrak, něco jako videový záznam, z něhož mohou senzitivní lidé za jistých okolností zahlédnout některé z obrazů. V žádném případě nemůže být pro člověka dobré když lpí příliš na majetku a na hmotné existenci všeobecně.

Iniciační rituály jaké podstupují lidé vstupující do spolků, jejichž filosofie je založena na kabale či příbuzných systémech, jsou většinou od samého počátku jakousi imitací, dramatickým popisem hraničícím s divadelním představením, založeném na stavu v němž se duše člověka nachází těsně po smrti. Lidé vždy měli o tom jakési představy, napájené navíc pověstmi, pohádkami nebo i uměleckými díly, zejména literárními, jakými jsou například Danteho Božská komedie či Bunyanova Poutníkova cesta z tohoto světa do světa budoucího.

Když hovořím o „onom světě, co tím tedy míním? Přijmeme-li to, že je duše nesmrtelná a že aspoň část z nás přežívá po smrti a udržuje si jistý stupeň vědomí, potom jsou zde jen dvě možnosti. Duše se buď musí vrátit zpět, aby dokončila sérii existencí na této hmotné rovině, nebo se dostane do takové situace, kdy si zde nasbírala dostatek pozitiv a může se tudíž odpoutat a posunout se o stupínek výš. Snad potom může začít další cyklus existencí, tentokráte o stupeň vyššího řádu. Proslulý Jakubův žebřík, vize, kterou měl biblický patriarcha *(Genesis 28:12),* v níž spatřil žebřík

vedoucí až do nebe s anděli vystupujícími i sestupujícími, je a zůstane jedním z nejsilnějších inspiračních zážitků, které nám tato kniha nabízí. Tato vidina inspirovala přemnohé umělce, nejraději mám ale to, jak ji vidí William Blake.

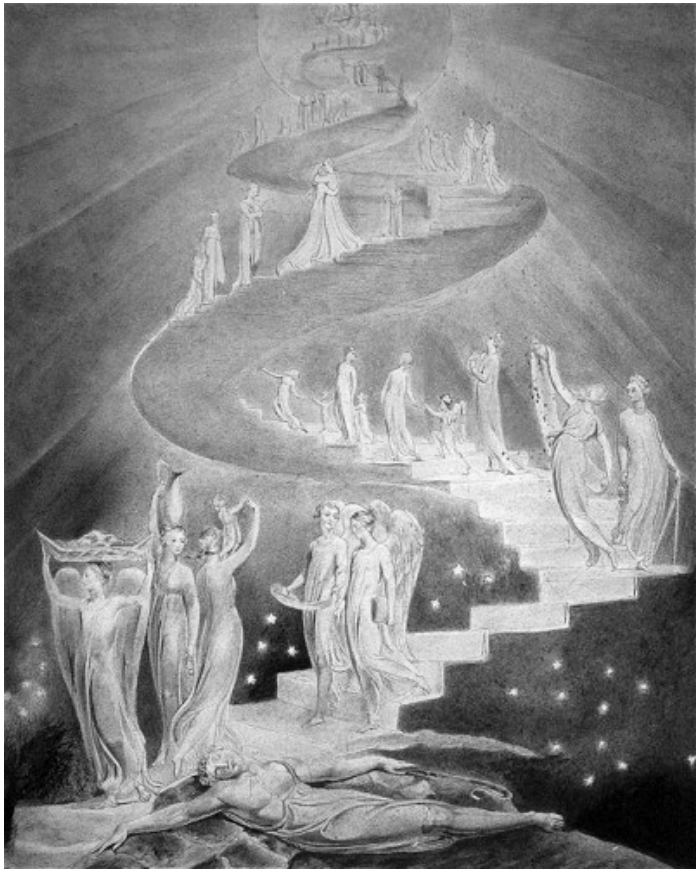

William Blake: Jákobův žebřík

23. PÍSMENO JOD

Písmeno *Jod* je krásného stylu a se svými elegantními křivkami bývá přitažlivé zejména pro umělce. Jod je také nejmenším písmenem hebrejské abecedy. Jod představuje duchovno, tedy vlastně všechno co se nachází za hranicemi hmotného světa. Jako takové hraje písmeno Jod nejdůležitější roli v dramatu Stvoření. Jod (toto slovo je jasně příbuzné řeckému *jota, iota*) je pouhé malé smítko, ďubka, tečka, bod... Můžeme si ale představovat, že v tomto nepatrném místě se soustřeďuje veškerá potenciální síla která, až k tomu nastane ten pravý okamžik, vyústí ve „Veliký třesk“, což je jen trochu jiný výraz pro Stvoření. Každé z hebrejských písmen je zároveň slovem a Jod jako slovo se v hebrejštině píše takto:

zprava doleva písmeny *Jod, Vav, Dalet* (v hebrejštině, která samohlásky nezná, písmeno Vav často samohlásku nahrazuje, v tomto případě „o“). Slovo JOD znamená paži či ruku, můžeme si je tedy také představovat jako ruku Stvořitelovu. Symbolicky se v písmeni Jod skrývá vše, včetně Velikého třesku, k němuž jakoby dojde v okamžiku kdy toto písmeno vyslovíme či napíšeme jako slovo. Když se podíváme na tři písmena tvořící slovo JOD, čili JVD, napravo nejprve uvidíme samotný Jod, který vypadá jako bod v němž se už něco děje, již zde něco začíná klíčit. Jako kdyby zde byla kapička vody, koncentrované energie napájené odkudsi shora, která se právě chystá spadnout *(nad propastí byla tma a nad vodami se vznášel Boží Duch).* K tomu pádu dochází když se dostaneme k druhému písmenu Vav, které skutečně vyhlíží jako prodloužení původního Jodu. Ta kapka energie zde sklouzává dolů do propasti. V třetím písmeni Dalet, které bývá nazýváno dveřmi či bránou, spodní část, která stále ještě vypadá jako to předcházející Vav, se pohybuje horizontálně doleva. Metafyzicky chápáno,

vyslovíme-li písmeno Jod, v tomto slově se tedy skrývá celé schéma Stvoření, během něhož duchovno sestupuje a stává se hmotným. Dívat se na Jod jako na kapku vody je ovšem jen jednou z možností; jinou by například bylo vidět v tomto písmeni plamínek, tedy energii tepelnou. Na Jod můžeme také nahlížet jako na písmeno sestávající se ze tří částí — hrotu nahoře mířícího směrem ke Stvořiteli, odkud čerpá energii, střední části, kde se tato energie koncentruje a posléze hrotu mířícího směrem dolů k zemi, kam tuto energii předává.

Chceme-li určit pro Jod umístění v našem schématu Stromu života, potom toto písmeno náleží sefiře *Chochma,* tedy té první „funkční“ ze sefirotů, představující moudrost. Podle kabaly, písmena abecedy jsou součástí celého procesu Stvoření. Jinými slovy řečeno, jazyk se vyvíjí současně s tím jak pokračuje involuce ducha do hmoty. To je také patrné v některých z klíčových slov a výrazů, které nacházíme ve Starém zákoně. Příkladem může být následující prohlášení Stvořitelovo:

יהי אור ויהי אור

Jehi-ór vajehi-ór
Budiž světlo a bylo světlo.

Při této příležitosti bych chtěl zdůraznit, že všechna hebrejské písmena nesou v sobě písmeno Jod, někdy velice nápadně, jindy jen v nějakém náznaku, často jako malou ozdobu v horní části. Zmínil jsem se již o písmeni *Vav*, které je jakoby prodloužením původního Jodu, například ale písmena *Alef, Ain, Tsadi, Zain* i jiná, mají velice prominentní Jod.

א

Písmeno *Alef (nahoře)* ve slově *Ór* (latinsky *aur* neboli světlo) můžeme dokonce vidět jako čtyři písmena *Jod*, na všech čtyřech koncích nebo rozích, ve všech světových stranách do nichž se písmeno Alef, představující také Božský dech, rozpíná. Písmeno *Šin (dole*) se skládá ze tří Jodů s nožičkami.

Hned v prvním verši knihy Genesis máme potom slovo *šamaim (Šin, Mem, Jod, Mem konečné)*:

které se běžně překládá jako “nebe“, které ale pro toho kdo zná i jen základy kabaly není ničím jiným než grafickým schématem znázorňujícím působení živlu ohně na živel vody. Funguje to ale i zvukově. Představíme-li si oheň a zvuk který tento živel při svém šíření vydává, nemůže nás napadnout asi nic jiného než „šššššššššš“, což je *Šin*, první písmeno vpravo, které navíc vypadá jako abstraktně znázorněné ohniště se třemi plaménky. *Mem*, druhé písmeno zprava, pokud si na něm při vyslovení opravdu pěkně pochutnáme *„mmmmm“,* nám docela přirozeně připomene mlaskání vodních kapek. Písmeno *Mem* je zde ještě ve své spodní části otevřené, jakoby proto, aby mohlo přijímat energii představovanou Jodem, třetím písmenem zprava. Poslední písmeno je tzv. *finální, konečné Mem*, které je již uzavřené, jako vodní tůň. Nebe je takto kombinací duchovního ohně s duchovní vodou.

O prvním písmeni abecedy *Alef* jsme si již dříve řekli, že může představovat jakoby rozpínající se Boží dech. Zkuste si sami pro sebe jen tak tichým šeptem vydechnout *ááááááá* — určitě hned vycítíte, že tu s tím máme třetí element, živel vzduchu. *Duch, dech a vzduch* jsou navíc v češtině slova příbuzná, což naší představivosti rozhodně ke škodě není. Stvoření nebes, na němž se společně s Jodem hlavně podílejí tato tři tzv. mateřská písmena Alef, Mem a Šin (o nich více v samostatné kapitole) je prvotním aktem, neoddělitelnou součástí tvorby kosmické struktury. Děje se tak za pomoci písmen, která Stvořitel jakoby vyslovuje. Druhá část slova šamaim, *maim*, je psána písmeny *Mem, Jod, Mem, (konečné)*: představuje *ženství*, zatímco *Jod* jako kosmická spermie reprezentuje mužský element. Což znamená, že ve slově *maim*

máme dvě ženská písmena obklopující písmeno mužské, skoro to tedy můžeme nazvat jakýmsi základním pohlavním aktem a to aktem přímo monumentálního významu! Aby nám zde to ženství úplně nepřevládlo, na začátku slova *šamaim* máme písmeno *Šin* se svými třemi mužskými *Jody*. Tedy dokonce vícenásobný sexuální akt. Protože ale nechci na čtenářovu představivost dále působit podobnými obrazy (jimiž mimochodem kabala překypuje a nehodí se tudíž moc dobře pro ty, kteří jsou příliš prudérní), odvedu jeho pozornost na pár vteřin jinam a sice k chemii:

H2O

Jistě si pamatujete ještě z dob povinné školní docházky tento nejzákladnější chemický vzorec. V mém případě je to asi tak všechno co si ještě z hodin chemie pamatuji. Našemu účelu ale tento vzorec postačí. V hebrejském slově *maim* které znamená „voda“, máme dvě písmena *Mem* s písmenem *Alef* uprostřed. Není to vlastně totéž jako kombinace dvou atomů vodíku s jedním atomem kyslíku? Přesně jako v tom chemickém vzorci!

JOD — RUKA STVOŘENÍ

Vyčerpavše takto náhle a dokonale své znalosti chemie, nezbývá mi než přejít tam, kde se přece jen cítím o trochu lépe a volněji, na pole sémantiky. Slovo pro písmeno *Jod* značí „ruku“, jak jsem se již zmínil. Představuje tudíž sílu, mocnost (Stvořitele), ale také vlastnictví. Dvě ruce, které máme, s jejich deseti prsty, jsou zároveň tím hlavním a nejsofistikovanějším nástrojem který vlastníme. S pomocí rukou děláme skoro všechno a to i když se zabýváme ponejvíce abstraktními myšlenkami, tak jak se to má právě teď se mnou. V této chvíli totiž moje prsty (stěží všech deset, nerad přiznávám, většinou pouze dva) poletují po klávesnici, aby tyto myšlenky zaznamenaly k užití pro budoucí pokolení. Vše co děláme může mít sice svůj původ v naší mysli, ruce jsou ale jejími instrumenty, manifestací našich myšlenek. Kdybych se o tyto stejné myšlenky právě pokoušel s vámi dělit a stál přitom jako přednášející na řečnickém pódiu, potom nejen, že bych pronášel věty, používal

bych přitom také gesta. Ta bývají pro nás skoro stejně důležitá jako slova. Podávanou otevřenou rukou něco nabízíme (na příklad přátelství či alespoň smír), otevřená ruka je tudíž projevem velkorysosti, štědrosti, ušlechtilosti. Ruka uzavřená v pěst je naopak buď přímým projevem agresivity, nebo aspoň tendence schraňovat (peníze, majetek, jakékoli hmotné prostředky). V okamžiku narození jsou ruce novorozeněte uzavřené v pěsti; dítě nám tímto nepřímo dává najevo, že právě teď potřebuje dostávat a že chce jen a jen přijímat a pobírat – to vše co je mu v této chvíli dostupné a co mu my můžeme poskytnout – potravu, péči, lásku... Ve chvíli smrti naopak bývají ruce člověka otevřené, uvolněné, jakoby se vzdávaly všeho toho co v životě posbíraly, všeho toho co už nepotřebují, všeho toho co patří jen k tomuto světu v němž důležité je hmotné vlastnictví. Jakoby si člověk z této roviny existence odcházející v té chvíli uvědomoval to, co mu třeba i po celou dobu života nikdy nedošlo. Totiž, že majetek, kterého během života nashromáždil, dokonce ani některé z vědomostí jichž nabyl, ty které se přímo vztahují k hmotnému světu, to vše že nemá teď už vůbec žádnou cenu. Nyní záleží už jen na tom jak jsou vzpomínky na něho a na skutky které vykonal integrovány v myslích lidí, které zde umírající člověk zanechává. Na tom, jak se choval ke svému okolí, jaké byly vztahy mezi ním a těmi lidmi, kteří mu byli blízcí nebo které nějak ovlivnil.

Na tomto místě si už snad všichni uvědomujeme, že cesta kabaly je spíše o duchovním vývoji člověka než o rozvoji jeho intelektu, i když tyto mohou často jít ruku v ruce. Intelekt, pokud jím člověk vládne, dokáže být velice impresivním artiklem, přičemž ale záleží na tom, jak se s ním zachází. Proto také může zakrývat povahové nedostatky, které by jinak byly viditelnějšími. Inteligence sama o sobě může vest k požitkářství a k sebeuspokojení, zatímco pouze tím jaké vztahy udržujeme s lidmi v našem kruhu se můžeme také vyvíjet duchovně, protože jen tehdy uplatňujeme svoje vědomosti, svoji inteligenci, zatímco také užíváme svého majetku tak, jak by tomu být mělo. Člověk, který se cítí nadřazeným a proto okrádá jiné lidi o jejich majetek, nemůže nikdy dosáhnout stavu vnitřní spokojenosti; vždycky mu zůstane pocit, že toho mohl ukrást víc. Naproti tomu, i maličký dáreček, který někomu věnujeme, nám

přináší pocit uspokojení, zvýšení sebedůvěry. Darovat někomu něco nemusí vždycky znamenat hmotný dar, někdy stačí i pouhý úsměv, trocha smíchu, který vzbudíme když někomu povíme vtip, nebo i prostě v tom, že se k někomu chováme zdvořile, galantně.

Slovo *Jad (ruka)*, *Jod* a *Dalet,* má číselnou hodnotu 10+ 4 = 14. Čtrnáct je také počet kloubů na prstech ruky: tři na každém z prstů a dva na palci. Když uzavřeme obě ruce v pěsti a natáhneme je před sebe, uvidíme naše klouby tvořící osm kopečků a šest údolí, celkem čtrnáct. Ruka značí sílu, mocnost. Síla v hebrejštině je *Koach, (Kaf, Chet)*, číselná hodnota tohoto slova je 20 + 8 = 28. Dvacet osm je dvojnásobek čtrnácti, je to tedy síla kterou máme v obou rukou, se dvěma sadami čtrnácti kloubů.

ČÍSLO DESET

Číselná hodnota Jodu je **deset**, kteréžto číslo představuje konec, dovršení. Následující citace týkající se čísla deset jsem přeložil z knihy W. Wynn Westcotta *Numbers: Their Occult Power and Mystic Virtues* (Čísla: jejich okultní a mystické síly).

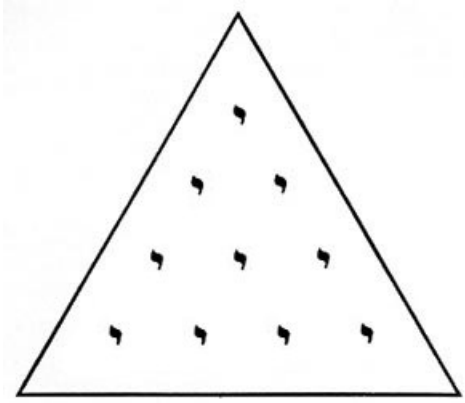

„ … vše skončeno, všeho dosaženo“, to značí toto vrcholové číslo. Máme-li zvýšit tento počet, musíme se vrátit k jednotce, k monadu. Je to součet všech složek čísla čtyři, posvátného a božského čísla. 4+3+2+1=10 — takto deset dosáhne nádhernosti zděděné po svých rodičích.

K číslu deset náleží také Pythagorejský trojúhelník, tzv. tetraktys (nahoře), který se skládá z rovnoramenného trojúhelníku obsahujícího deset písmen Jod. Samotný Jod v blízkosti horního úhlu představuje monad, druhá řada dyad, třetí triad a čtvrtá čtveřinu neboli tetraktys. Tetraktys přitom symbolizuje čtyři základní tvary — bod, čáru, obrazec a těleso; také čtyři živly — oheň, vodu, vzduch a zemi.

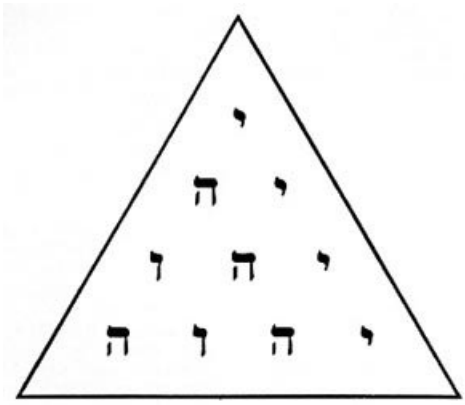

Trojúhelník vytvořený deseti písmeny nacházíme také u kabalistů (nahoře). Ti vytvářejí jiné posvátné číslo 72 tím, že umístí čtyři písmena Jod He Vav He v dolní řadě, nad níž se v další řadě nacházejí tři písmena Jod, He, Vav, nad nimi potom písmena Jod spolu s He, zatímco nahoře máme samotný Jod. To jsou písmena náležející k tzv. Tetragrammatonu JHVH (4x10 + 3x5 + 2x6 + 5 = 72). Existují ruzné jiné variace tohoto trojúhelníku.

V Bibli máme deset přikázání, deset hudebních nástrojů, které doprovázely zpěv Židovských žalmů, deset strun psalterie, a také to, že Duch svatý sestoupil deset dní po Nanebevzetí. Podle Apuleia Egypťané se postili po deset dní předtím než přistoupili k obětem a podle Budge měl jejich týden mít deset dní.

Hebrejské a talmudické příklady: Deset mužů muselo být přítomno aby se mohlo zákonně konat shromáždění v synagoze. Deset věcí bylo stvořeno za soumraku večera před prvním sabatem. Deset skutků potvrzovalo přítomnost nadpřirozené moci v chrámě. Podle rabínů může se muž rozvést se ženou pokud tato po deset let

nemá děti. Při pohřbech, deset mužů vyslovovalo kondolence a při svatbách blahopřání deset mužů, včetně ženicha. Deset plných pohárů bylo vypito během pohřebního obřadu — tři před večeří, tři během večeře a čtyři po jídle, k čemuž se recitovala čtyři požehnání. Abrahám prošel deseti zkouškami. Deset zázraků bylo zapotřebí v Egyptě na pomoc dětem Izraele a deset u Rudého moře. Deset morových ran zasáhlo Egypťany. Desetkrát urazili Židé Boha na poušti. Deset je hebrejských slov pro modly a deset pro radost. Sodoma by byla zachráněna kdyby zde žilo deset spravedlivých mužů. Gideon použil deseti sluhů k rozbití oltáře Baalu. Boaz si vzal deset svědků ke své svatbě s Ruth. Joabovu zbroj neslo deset mladých mužů. Ježíš se zmiňuje o deseti talentech, deseti městech, deseti stříbrňácích a v parabole hovoří o deseti pannách... Atp.

Tolik tedy Wynn-Westcott. Písmeno Jod, které představuje číslo deset, zobrazuje rovněž všech deset sefirotů. Jak jsem se již zmínil, *Keter* neboli *Koruna* se liší od ostatních sefirotů tím, že je spíše průchodem, prstencem, jímž tvořivé síly proudí dovnitř. *Chochma* je následkem toho tou první manifestovanou sefirou, která předsedá ostatním sefirotům. K ní patří číslo deset a písmeno *Jod*. Chochma je také otcem, zatímco *Binah* je matkou. Společně se sefirou *Keter* tyto sefiroty tvoří trojici tzv. Nadpozemských či Božských, protože my lidé se jejich významu dopátrat nemůžeme dokud nesplníme jisté podmínky, což nám umožní se posunout na vyšší úroveň existence. Za těchto okolností je pro ovšem pro nás lépe se soustředit na zbývajících sedm nižších sefirotů, *Chesed, Geburah, Tiferet, Necach, Hod, Jesod* a *Malkuth.*

JOD — ZTĚLESNĚNÁ POKORA!

I když je *Jod* daleko nejmenším ze všech hebrejských písmen, i tak představuje ten nejvyšší, nejvznešenější koncept jaký si člověk dovede představit. Celá naše existence, spolu se vším tím čeho se nám dostává — iluminace, života, tvořivé energie, to vše je nám umožněno písmenem J*od*, které si ale můžeme také představovat jako pouhý nekonečně malý bod. Lidé, kteří dosáhli vyšší duchovní úrovně, tuto pravdu chápou instinktivně, takže následkem toho

mívají tendenci chovat se pokorně a skromně. Skromnost je vůbec vlastností kterou nejvíc potřebujeme, máme-li duchovně vyvíjet. Toho jsou si vědomy i ty nejvyšší církevní autority a obráží se to i v některých tradičních obřadech, jakým je na příklad rituální mytí nohou věřících prováděné papežem jako součást oslav velikonočních svátků. To je sice televizí přenášeno do mnoha zemí světa, skutečný význam se ale bohužel spíše ztrácí uprostřed jiných a okázalejších obřadů, které tuto malou demonstraci provázejí. V drobnosti, jíž je *Jod*, se skrývá podstata nezatěžovaná časem, prostorem či hmotou.

VYVOLENÝ NÁROD?

Velikosti a důležitosti lze dosáhnou za podpory skromnosti a pokory; to je jedna ze zásad které nás kabala učí. Cesta k velikosti se vede právě přes pokoru a sebe-ponížení. Proto také podle Bible se mohla stát poměrně malá hora Sinajská místem, kde svazek mezi Bohem a člověkem je symbolicky dokonán, kde se Stvořitel zjeví člověku, aby mu předal desatero přikázání. Člověkem, kterého si k tomu vyvolí, je potom Mojžíš, muž skromný a pokorný, jak je psáno ve Starém zákoně

Mojžíš byl velmi pokorný člověk, nejpokornější ze všech lidí na zemi. (Numeri 12:3).

Národ, který si údajně Stvořitel rovněž vyvolí, je také jedním z nejmenších a nejméně důležitých. V té době byli Izraelité stěží vůbec národem, ba ani kmenem, spíše jen jakýmsi konglomerátem několika kočovných rodin. Píši „údajně vyvolí“, protože téma vyvoleného národa považuji za kontroverzní. Neslučuje se to totiž s konceptem Stvořitele, který by byl ve všech směrech ideálním, naprosto perfektním, neomylným a absolutně spravedlivým. Jak by potom mohl přát jednomu národu na úkor těch ostatních? Že tohle není tak docela „fair play“ mi vždycky dost vadilo a jistě nejsem v tomto směru ojedinělý. Lze se vůbec s touto do nebe volající nesrovnalostí vypořádat?
Na jiném místě se zabývám spravedlností, což je jeden z

nejdůležitějších aspektů Stvořitele, představovaný sefirou Geburah. Světská spravedlnost a to jak ji chápeme (či nechápeme), musí nutně být jiná než spravedlnost vyššího řádu, o niž zde jde a která je člověku jen velice těžko pochopitelná. V naší situaci musíme na to mít vždy poněkud zkreslený, neúplný, silně zúžený pohled. To je asi nevyhnutelné, ať už se na to díváme s hlediska člověka náležejícího k vyvolenému národu, či s hlediska světoobčana jakým jsem například já, to jest naturalizovaného Australana s australským i britským pasem, narozeného v Anglii z českých rodičů. A vychovaného v Čechach.

K tomu všemu ještě dále přistupuje otázka cyklů, během nichž k vývoji našeho světa dochází, jakož i jiné možnosti spojené s vicedimenzním prostorem a časem, který nemusí být charakteru lineárního, tak jak jej my běžně chápeme. Když tohle všechno vezmeme v úvahu, potom si snad lze představit Bibli jako jeden monumentální alegorický příběh, do něhož si ale můžeme sami dosadit své protagonisty. Ti potom už mohou náležet k rozličným kulturním i společenským skupinám a možná také žit v rozdílných časových epochách i na různých místech. Potom bychom zde snad mohli mit, dejme tomu v 70. století, vyvolený národ, který by vzešel z kočovného kmene nacházejícího se kdesi v Patagonii... Fantasii se meze nekladou. Takto by to světoobčanovi už vůbec nespravedlivé připadat nemuselo.

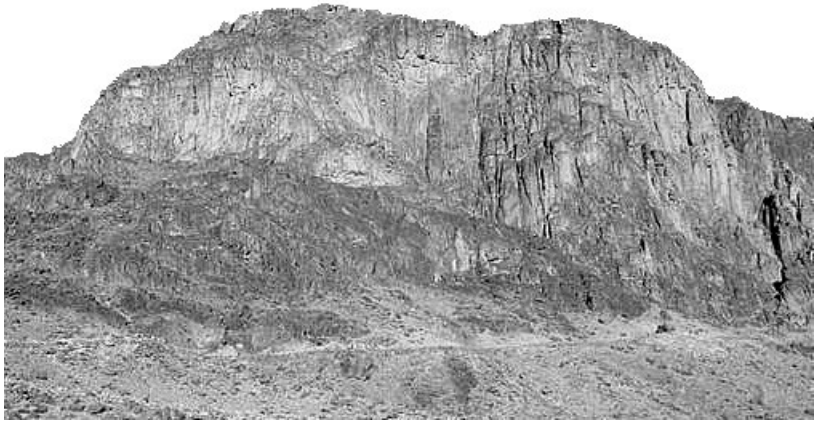

Hora Sinajská nevyniká nijak zvlášť velikostí.

24. HEBREJSKÁ ABECEDA

Základem kabalistického učení jsou písmena hebrejské abecedy. Pokud se hodláte kabalou vážněji zabývat, je dobré se s nimi trochu důvěrněji seznámit. To znamená býti schopni jednotlivá písmena rozpoznat, vědět jaké jsou jejich názvy. Dále to, do které ze třech hlavních skupin to které písmeno patří, jaké je jeho místo v abecedním pořádku, což vám zároveň poví i jaká je jeho číselná hodnota, což je v kabale velice důležité. Není to sice úkol lehký, není ale zase tak příliš zatěžující. Pamatujte, že těch písmen je jen 22 a že každé z nich má svůj unikátní tvar, kromě pár výjimek. Vzpomínám si, že zpočátku jsem měl trochu problémy s rozpoznáváním například He, Chet a Tav, která jsou si navzájem dosti podobná; také Reš a Dalet je snadné si plést. To se ale brzy poddalo. Dost pomáhá, když si pro každé z písmen vytvoříme nějakou mentální představu, mnemotechnickou pomůcku. Na příklad, pro snadnější zapamatování jsem si v první skupině písmen, kterou se nejdříve budeme zabývat, k písmenu Alef připojil v mysli postavu Mága z Tarotových karet (s rozpaženýma rukama a rozkročeného), který pro mne představuje symbol vzduchu. Mem vidím jako studánku vody s otevřeným výtokem a Šin je ohniště se třemi plameny. Nejlépe ovšem bude, když si každý z nás najdeme něco, co by nám osobně vyhovovalo.

TŘI SKUPINY PÍSMEN

Všech dvaadvacet písmen hebrejské abecedy se dělí na tři základní skupiny. V první skupině se nacházejí tři tzv. Mateřská písmena Alef, Mem a Šin. Tři mateřská písmena představují tři hlavní živly: Vzduch, Vodu a Oheň. Čtvrtý živel mudrců se zde pomíjí, protože ten ve skutečnosti je jen výsledkem působení těchto tří živlů. Těmito písmeny jsme se sice zabývali již v předchozí kapitole a ještě se k nim vrátíme ke konci knihy, takže se o nich na tomto místě dále rozepisovat nehodlám. Nebude ovšem nijak na škodu když si je zde znovu zobrazíme:

Tři mateřská písmena:

Alef, Mem, Šin

Ve druhé skupině máme sedm tzv Dvojitých písmen. Dvojitými písmeny se nazývají proto, že každé z nich má dvojí možnou výslovnost. Nebo snad přesněji, dvojí výslovnost měla tato písmena na začátku; u některých se mohl jeden druh výslovnosti vytratit v průběhu mnoha let. Na příklad první z těchto písmen Bet se i dnes v moderní hebrejštině vyslovuje buď jako „b“ nebo také jako „v“. V zásadě zde jde o tvrdou či měkkou výslovnost. Něco takového máme i v češtině, dokonce v případě Reš, čili našeho „r“, je to dovedeno až do extrému. Cizinec, který zvládne výslovnost českého „ř“, může přece být na tento výkon náležitě pyšný! Trénoval jsem kdysi australské rozhlasové moderátory, aby docílili co nejlepší výslovnosti některých jmen slovanských hudebníků. Gennadij Rožděstvenskij přitom dopadl většinou podstatně lépe než Dvořák, právě kvůli tomu „ř“! Když už jsme u angličtiny, v ní máme také případ písmene "g", které může mít jak tvrdou výslovnost (tak jak ji normálně má v češtině), nebo také výslovnost měkkou, jako "dž".

Sedm dvojitých písmen:

Bet, Gimel, Dalet, Kaf, Pe, Reš, Tav

Zbytek hebrejské abecedy tvoří dvanáct jednoduchých písmen, která vždy mají a měla jen jeden způsob výslovnosti. Musíme ovšem mít neustále na paměti, že původní výslovnost některých slov a písmen v dnešní době nikdo už přesně nezná a zjistit se to už asi nedá. V moderní hebrejštině se nacházejí, podobně jako v češtině, četná diakritická znaménka, která v tomto jazyce původně

nebyla. Kabalistu tato znaménka nijak zvlášť nezajímají, takže se jimi zde zabývat nebudeme.

Dvanáct jednoduchých písmen:

He, Vav, Zajin, Chet, Teth, Jod, Lamed, Nun, Samech, Ajin, Cade, Kuf

קצעסנלידטחזוה

PRVNÍ PÍSMENO BET

Rád bych také řekl něco o písmeni Bet. Jím se totiž začíná celý Starý zákon neboli Tora. Starému zákonu se proto někdy říká „kniha Berešit“ a to podle prvního slova, které zde stojí. Občas také „Baraka“ neboli požehnání. Dávat požehnání znamená, že Bůh se natáhne směrem k člověku, tedy se sníží, a příbuzné slovo Berech značí také „ohnout se v kolenou“. Podobně i člověk stvořený k obrazu Božímu, má-li se stát dárcem, musí se snížit na úroveň těch, které obdarovává. Pokud by tak neudělal vyhlížel by nadutě a arogantně, což by příjemce daru mohlo spíš urazit.

Bet má číselnou hodnotu 2. Symbolicky se takto vše začíná dualitou, rozdělením původní Jednoty, polarizací toho co bylo předtím, toho co pro nás srozumitelné není. Samotná kniha Berešit, Starý zákon, má rovněž dvě verze — tu psanou, kterou si můžeme přečíst, ale také orální verzi, která ji doprovází a doplňuje. Ta se přenášela ústně z generace na generaci. Písmeno Bet, jako všechna ostatní dvojitá písmena, má také dvojí možnou výslovnost. Vyslovuje se buď jako tvrdé „b“ nebo také jako o něco měkčí „v“. Zkuste si tato dvě písmena vyslovit nahlas; tvrdost prvního a měkkost druhého tak lépe vynikne.

Bet mimo jiné značí pro člověka to nejzákladnější čeho si lze představit — obydlí. To je co vlastně činí člověka člověkem; bez místa kam by se mohl uchýlit by nebyl ani divochem. Dokonce i většina zvířat si buď nachází či dokonce i staví nějaké obydlí. Obydlí jako takové v souvislosti s člověkem v sobě skrývá ještě jiný symbol;

obydlí potřebuje při své cestě do světa hmoty také lidská duše. Je jím naše tělo, stejné tělo, které pro člověka stvořil Bůh, tělo Adama Kadmona, jehož proto toto písmeno také symbolizuje.

ŠALAMOUNOVA PEČEŤ A STROM ŽIVOTA

K tomu aby člověk snadněji pochopil systém kabalistických symbolů, je dobré si důkladně prohlédnout tři diagramy, které zde uvádím, případně se k nim občas vracet. Prvním z nich je *Klíč ke kosmu a číslům,* jak jej nazývá Paul Foster Case. Je to geometrický obrazec tvořený kombinací sedmi kruhů neboli sedmi nižších sefirotů a šesticípé hvězdy, známé rovněž jako *Pečeť Šalamounova* nebo také jako *Hvězda Davidova*. Tento symbol bohužel smutně proslul v českých zemích v dobách německé okupace. Pro větší názornost jsem k diagramu přidal také Strom života.

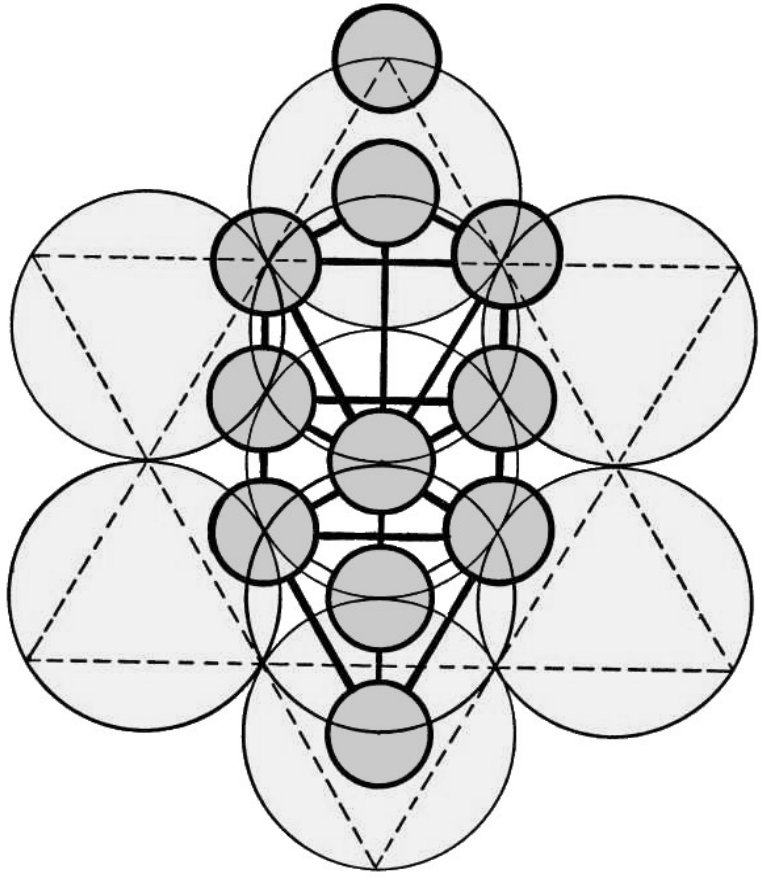

Klíč ke kosmu a číslům

ARABSKÉ ČÍSLICE

Druhým z obrazců je verze toho předchozího, ovšem s poněkud jinou náplní. Uvnitř se nachází prominentní elipsa, v níž trocha pátrání se špetkou představivosti nám vyjeví základní arabské číslice, od nuly až k devítce. Zkuste si nejprve zda dokážete nalézt všech deset arabských číslic. Pokud vám to nepůjde (ne každý člověk disponuje způsobem imaginace jakého je k tomu zapotřebí), sepsal jsem k tomu účelu přesný návod. Protože vám ale nechci kazit zábavu, nachází se až na konci této kapitoly.

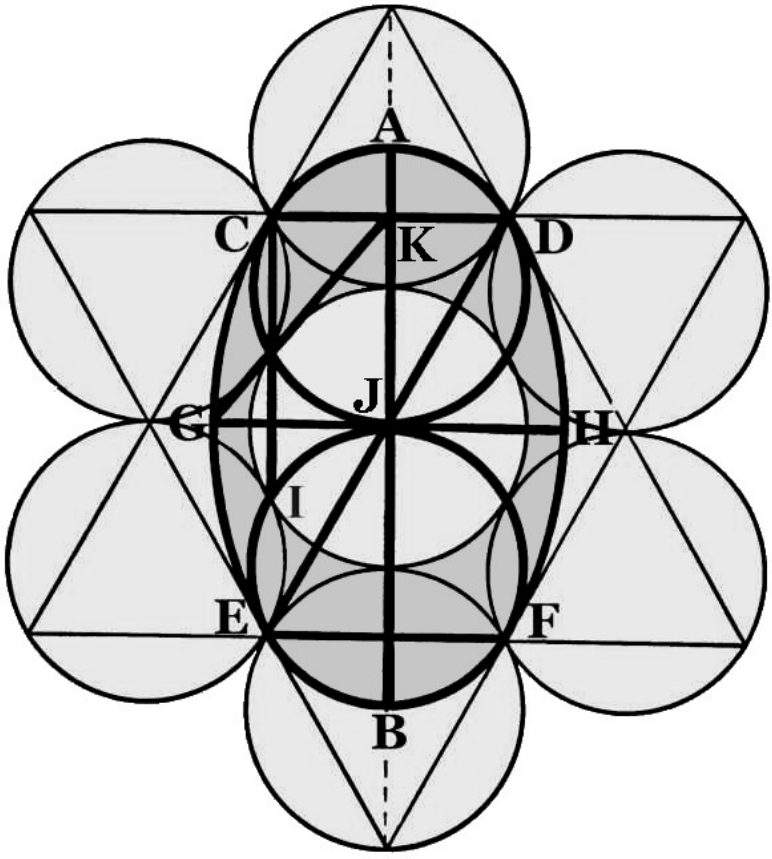

Arabské číslice od nuly až k devítce

PROSTOROVÁ KRYCHLE

Posledním z obrazců které uvádím je tzv. *Prostorová krychle*. V ní se každé z dvanácti hran, šesti stran, tří směrů či dimenzí a bodu nacházejícího se ve středu celého útvaru, dostává odpovídajícího hebrejského písmene. Až se budeme zabývat jednotlivými písmeny abecedy, můžete si moci na obrazci ověřit kam tato patří v rámci celého schématu. K tomu vyznat se v prostorové krychli je už zapotřebí trochu větší dávky obrazotvornosti, protože se jedná o znázornění tří-dimenzionálního prostoru. Pro okultistu je ovšem důležité býti schopen takovéto prostorové orientace. Architekti chrámů, kostelů a katedrál se od pradávna řídili těmito principy, a činí tak nadále i moderní společnosti umožňující kandidátům zasvěcení do starověkých mysterií.

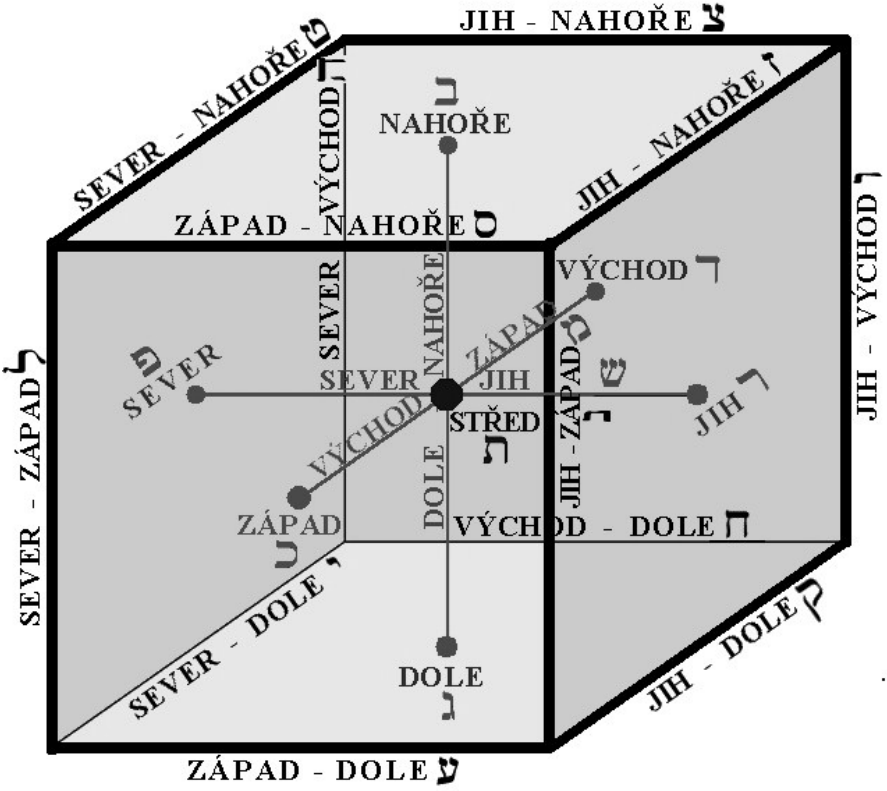
JIH - NAHOŘE צ
SEVER - NAHOŘE ט
ד
VÝCHOD
ב
NAHOŘE
JIH - NAHOŘE ז
ZÁPAD - NAHOŘE ס
JIH - VÝCHOD ו
VÝCHOD ד
SEVER
NAHOŘE
ZÁPAD
מ
SEVER
SEVER
JIH
ש
JIH
ר
STŘED
ת
VÝCHOD
JIH - ZÁPAD
ל
SEVER - ZÁPAD
DOLE
ZÁPAD
כ
VÝCHOD - DOLE ח
SEVER - DOLE י
DOLE
ג
JIH - DOLE ק
ZÁPAD - DOLE ע

JEDNOTLIVÁ PÍSMENA A JEJICH VÝZNAMY

Na několika příštích stránkách se ve stručnosti podíváme na celou hebrejskou abecedu a její jednotlivá písmena. Každé z písmen je zároveň slovem, jehož český význam vždy uvádím. Následují korespondující slova, významy, jim odpovídající postavy z mytologie, dále v některých případech vztahy k jiným okultním směrům jako k alchymii, astrologii, atp. Opírám se zde především o údaje převzaté z knihy *An Introduction to the Study of the Tarot*, kterou vydal v roce 1920 Američan Paul Foster Case, který byl v tomto směru ve 20. století snad tou největší autoritou. Nové anglické vydání této knihy jsem v roce 2008 editoval a lze si ji zakoupit buď jako brožovaný výtisk nebo také v elektronické formě, jako tzv. e-book.

Následující údaje jsou určeny především těm, kteří se chtějí vážněji zabývat okultismem. Těm bych potom doporučil nad těmito symboly soustředěně a soustavně meditovat. To samé se vztahuje na prostorovou krychli, která je také konceptem určeným spíše pro pokročilejší studenty kabaly. Běžný čtenář může proto několik příštích stránek přeskočit.

ALEF

Dobytče nebo býk: Apis, Mithra, Dionysos.
Tvořivá energie, vitální princip, síla sluneční energie.
Ruach: dech života, Spiritus, Pneuma (duše), prána.
Vše pronikající kosmická energie, vitální princip všeho živého.
Vznětlivá inteligence.
Značí cestu spojující sefiroty Keter a Chochma.

BET

Dům: příbytek; poloha; lokace; koncentrace, specializace.
Nahoře: „to co se nachází nahoře“, puruša, příroda vyššího řádu, Adam Kadmon.
Rtuť, Merkur, Hermes, Thoth; planeta Merkur vládne znamení Blížence (Zajin) během dne a znamení Panny (Jod) během noci.
Život a smrt.

Specializace, implikující konstrukci i destrukci.
Transparentní inteligence: cesta vedoucí z Keteru do Binah.

GIMEL

Velbloud: cestování, transport, obchod, vyjednávání, vzájemný styk.
Dole: „to nacházející se dole“, prakriti, podřízenost, poddanost, Eva.
Měsíc: Artemis, Diana, Hekaté; planeta vládne znamení Raka (Chet) během dne i noci.
Mír a klid, hádka a svár, určení stavem obchodních styků, symbolizováno lukem patřícím bohyni Artemis.
Sjednocující inteligence: spojuje Keter a Tiferet.

DALET

Dveře: průchod, přeměna, děloha, početí, vývoj.
Východ: zdroj světla, protějšek západu (Kaf).
Venuše, Afrodita, Ištar, pramáti, Prakriti, což se v Bhagavad Gita nazývá „veliké lůno“.
Planeta vládne znamení Vah (Lamed) dnem a Býka (Vav) nocí.
Vědomost, znalost a nevědomost, ignorance.
Jako Buddhi, princip soudnosti, Prakriti dodává vědomosti; jako Maja, matka klamu a iluzí, je původcem ignorance.
Osvětlující inteligence: spojuje sefiroty Chochma a Binah.

HE

Okno: vpouští světlo a vzduch, umožňuje výhled.
Zrak: vidění, pozorování, uvažování, rozjímání, rozlišení, soudnost.
Severovýchod: kombinuje sever (Pe) a východ (Dalet).
Protějšek jihozápadu (Nun), doplněk jihovýchodu (Vav).
Beran: sídlo planety Marsu (Pe) ve dne a Štíra (Nun) v noci.
Základní, ustanovující inteligence: dává věcem jejich vlastnosti.
Spojuje sefiroty Chochma a Tiferet.

VAV

Hřeb, spár: upevnění, sevření, spojení, sjednocení, jóga.
Sluch, slyšení: spojuje člověka s člověkem hlasitým jazykovým projevem, ale také člověka s jeho vlastní duší pomocí vnitřního hlasu.
Jihovýchod: kombinuje jih (Reš) s východem (Dalet).
Protějšek severozápadu (Lamed), doplněk severovýchodu (He).
Znamení Býka, kterému v noci vládne Venuše (Dalet) a ve dne Váhy (Lamed).
Vítězná a věčná inteligence.
Spojuje sefiroty Chochma a Chesed.

ZAJIN

Meč: Opozice, protějšek, rozdělení, sex.
Východ-nahoře: spojuje se zde Východ (Dalet) a Horní plocha (Bet); je protějškem Západu-nahoře (Samech) a doplňkem východu-dole (Chet).
Blíženci: denní sídlo Merkuru (Bet), doplněk Panny (Jod), která je jeho nočním sídlem.
Čich: dobrý postřeh, bystrost, prozíravost, chytrost, rozlišovací schopnosti. Podle kabalistické průpovídky se „vlastnosti rozpoznávají nosem“.
Disponující inteligence: pojí se zde sefiroty Binah a Tiferet - disponovat něčím znamená také rozdělovat, rozlišovat, klasifikovat.

CHET

Pole: poloha, pozice, místo, které je potřeba kultivovat.
Východ-dole: kombinuje východ (Dalet) s východem (Gimel); protějšek západu-dole (Ajin); doplněk východu-nahoře (Zajin).
Znamení Raka: denní i noční sídlo Měsíce(Gimel).
Řeč: schopnost hovořit znamená mít vládu nad vlastními myšlenkami. Okultista v praxi se vážně zabývá rétorikou, komponováním proslovů.
Inteligence autoritativní: spojují se zde sefiroty Binah a Geburah.

TET

Had: moudrost, důvtip, tajnost, regenerace; „astrální světlo“ o němž píše Eliphas Levi.
Vkus: vytříbenost, zkušenost, vytrvalost, trpělivost, pevná mysl.
Sever-nahoře: spojuje Sever (Pe) a Nahoře (Bet); protějšek Jihu-dole (Cade); doplňuje Sever-dole (Jod).
Znamení Lva: denní i noční (Reš).
Utajená inteligence: pojí sefiroty Chesed a Geburah.

JOD

Ruka: obratnost, dovednost, schopnost, fortel, síla, svrchovanost, symbol Vládnoucího ducha.
Sever-dole: spojuje sever (Peh) a dole (Gimel); protějšek jihu-dole (Kuf); doplněk severu-nahoře (Tet).
Panna: denní sídlo Merkura (Bet); doplněk Blíženců (Zajin), denní sídlo.
Koitus: spojení mužství a ženství, stálosti a nestálosti.
Inteligence vůle: pojí Chesed a Tiferet.

KAF

Chápající ruka: kontrola autorita, chápavost, porozumění, majetek.
Západ: protějšek východu (Dalet).
Jupiter: vládne Střelci (Samech) ve dne a Rybám (Kuf) v noci.
Bohatství a chudoba: dva extrémy „majetku“, jsou to viditelné znaky toho jak se kdo dokáže vyrovnat s vnějšími okolnostmi.
Inteligence smírčí; přizpůsobení se rozdílným okolnostem, zavedení pořádku; pojí Chesed a Necach.

LAMED

Bič: na volské spřežení: pohání a vede vola (Alef).
Práce: akce, karma.
Sever-západ: Kombinuje sever (Pe) a západ (Kaf); protějšek severovýchodu (He); doplněk jihozápadu (Nun).

Váhy: denní sídlo Venuše (Dalet) ;doplněk Býka (Vav), denní sídlo.
Věrná inteligence: pojí sefiroty Geburah a Tiferet.

MEM

Voda: matka, sémě a původ všech minerálů, první zrcadlo, reprodukce, zrcadlený život.
Spojuje východ se západem.
Stabilní inteligence: zdroj konzistence při počítání; spojuje sefiroty Geburah a Hod.

NUN

Ryba: jihozápad, kombinuje jih (Reš) se západem (Kaf); protějšek severovýchodu (Vav) doplněk severozápadu (Lamed).
Štír: sídlo Marsu (Pe) v noci, doplněn Beranem (He), denním sídlem.
Pohyb: veškerý pohyb znamená změnu.
Představivá inteligence: pojí sefiroty Tiferet a Necach.

SAMECH

Opora: podpěra, asistence, vylepšení, kultivace, vytříbenost, čistota.
Západ-nahoře: kombinuje západ (Kaf) a nahoře (Bet); protějšek východu-nahoře (Zajin); doplňuje západ-dole (Ajin).
Střelec: denní sídlo Jupitera (Kaf); doplněk Ryb (Kuf), noční sídlo.
Hněv: řecky thumos, touha, žádostivost, záliba, apetýt.
Váhavá, zkusmá inteligence: Pojí Tiferet a Jesod.

AJIN

Eva: nástroj zraku; oko; kruh; omezení; limitace ; pouto; tvářnost; podoba, Avidya.
Smích: obvykle vyvolaný rozporuplností, protismyslností; lidské slabosti; úzkost, nesnáze a bolest přinášejí komediální situace.

Západ-dole: kombinuje západ (Kaf) a dole (Gimel); protějšek východu-dole (Chet); doplněk západu-nahoře (Samech).
Kozoroh: noční sídlo Saturna (Tav); doplňkem je Akvarius (Cade) jako denní sídlo.
Obnovující se inteligence: pojí sefiroty Necach a Hod.

PE (FE)

Ústa: mluvící ústrojí; odtud pochází veškerý život.
Sever: tma, chlad, sterilita, bezobsažnost; místo kde slunce každoročně umírá; protějšek jihu (Reš).
Mars: vládne nad Beranem (Peklo) ve dne a nad Štírem (Nun) v noci.
Laskavost a nevole: dvojí vzájemně kontrastující exprese ohnivé mocnosti Marsu.
Vzrušující inteligence: pojí sefiroty Necach a Hod.

CADE

Rybářský háček: s jeho pomocí vytáhneme rybu (Nun) z vody (Mem): chytit na háček značí přitáhnout, zlákat, získat dovedností, lstivostí.
Jih-nahoře: kombinuje v sobě jih (Reš) a nahoře (Beth; protějšek severu-nahoře (Tet); doplňuje jih-dole (Kuf).
Vodnář: denní sídlo Saturnu (Tav); doplněk Kozoroha (Ajin), nočního sídla.
Meditace: Dhyana, „neustávající tok vědomostí obsažených v jakémkoli předmětu“; vnoření se do hloubek mysli, odkud lze vylovit (háčkem zachytit) pravdu.
Přirozená inteligence: spojují se zde sefiroty Necach a Jesod.

KUF

Zátylek: specificky mozkový kmen neboli medulla oblongata, nacházející se na konci míchy v místě kde se spojuje s mozkem. Většina životních funkcí je odtud buď přímo či nepřímo kontrolována.
Jih-dole: kombinuje jih (Reš) a dole (Gimel); protějšek severu-dole (Jod; doplněk jihu-nahoře (Cade).

Spánek: období fysiologické regenerace, během níž dochází k subtilním změnám nervové látky, umožňujícím lidem vážně se zabývajícím okultismem zažít a pochopit fakta, která nejsou dostupná většině lidí, která jsou ale základem moudrostí starověku.
Ryby: noční sídlo Jupitera (Kaf) doplněk Střelce (Samech), denního sídla.
Fyzická inteligence: pojí Necach a Malkuth.

REŠ

Hlava či tvář: vůdčí mocnost, organizátor, ředitel, tvář značí podobu, něco co se sice mění, ale uchovává si základní rysy.
Jih: místo kde se nachází slunce ve své nejvyšší podobě (na severní polokouli); protějšek severu.
Slunce: jeho vládcem je Lev a to ve dne i v noci.
Plodnost a sterilita: dva extrémy manifestace sluneční energie. Slunce způsobuje vzrůst, dokáže ale také vytvořit poušť.
Sběrná inteligence: pojí Hod a Jesod.

ŠIN

Zub: jaký má had, ostrost, jedovatost, aktivní manifestace principu (živlu) ohně.
Oheň: Božský duch je jako spalující oheň, v hebrejštině je tímto ohněm Ruach Elohim, přičemž písmena tvořící tato dvě slova mají číselné hodnoty 200, 6, 8, 1, 30, 5, 10 a 40, jejichž součet nám dá 300. To je také číselná hodnota písmene Šin, jehož zvuk při vyslovení nám připomene syčení ohně.
Neutuchající inteligence: pojí Hod a Malkuth.

TAV

Kříž: Egyptské Tau bylo původně nástrojem k měření hloubky Nilu, také k určení pravosti úhlu, u Hebrejců bylo znakem pro spasení (Ezechiel 9:4), pro svobodné zednáře je to „symbol spasení od smrti a symbol věčného života“ - palác svátosti nacházející se veprostřed, „božské město, chrám, dokončená

stavba, úplná a perfektní, o čtyřech rozích, stavěná Mistrem-Stavitelem“.

Saturn: ten který pojídá své děti: to co dokáže v sobě vše absorbovat.

Saturn vládne znakům Vodnáře ve dne a Kozoroha v noci.

Mocnost a poddanství: práce, služba pro ty ostatní, zde je klíč k moci; kdo chce vládnout Přírodě musí se podřídit jejím zákonům.

Administrativní inteligence: cesta vedoucí od sefiry Jesod do poslední sefiry Malkuth, království země..

***

Arabské číslice v diagramu – řešení.

0 — Dvojitá elipsa vycházející z bodu A a procházející všemi ostatními body ADHBEGC (kromě bodů I a J nacházejících se uvnitř elipsy).

1 — Svislá čára z A do B (pokud píšete jedničku po evropském kontinentálním způsobu, můžete přidat šikmou čáru GK).

2 — Oblouk CAD, odtud šikmo dolů k E, potom horizontální čára do F.

3 — Opisuje část horního kruhu CADJ, odtud spodního kruhu JFBE.

4 — KGJH + kolmice KB.

5 — DCI + část kruhu IJFBE.

6 — DACGEBFJIE.

7 — CDE.

8 — Oba kruhy ACJDA a JEBFJ.

9 — Horní kruh ACJDA + část elipsy DHFBE.

25. JMÉNO BOŽÍ

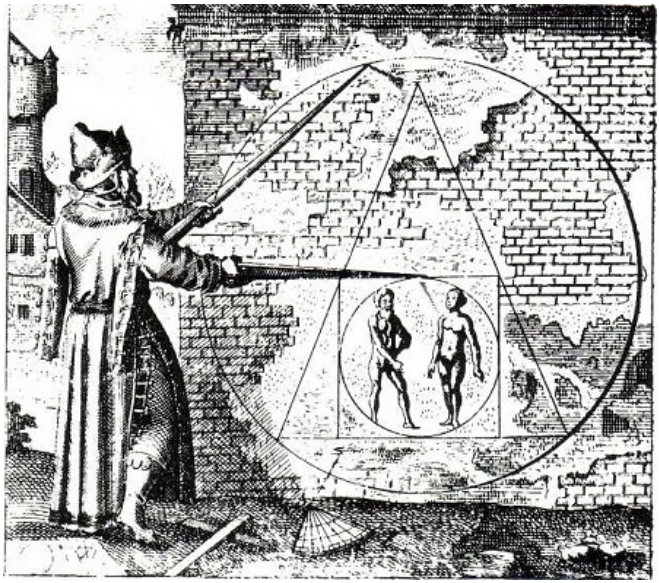

ČÍSELNÉ HODNOTY HEBREJSKÝCH PÍSMEN

Ještě než se podíváme na to, co nám hebrejština může povědět o Bohu a jeho jméně, ještě si zrekapitulujme to, co už víme o hebrejské abecedě a k jednotlivým písmenům si dosaďme jejich číselné hodnoty. Ne poprvé ani naposledy zdůrazňuji, jak důležité jsou tyto číselné hodnoty — bez nich by kabala prostě nemohla existovat. Neexistovali bychom ani my. Klasická hebrejština nezná čísla tak, jak se používají v češtině a ve většině ostatních jazyků a každé z hebrejských písmen je tudíž zároveň i číslem. To umožňuje, aby některé pasáže Starého zákona, zejména potom jeho prvních pěti knih, byly zapsány pod kódem. Tím pádem se lze místy dopátrat skrytého významu některých slov a veršů, když si spočítáme jejich číselné hodnoty a hledáme potom slova stejných hodnot. To ovšem platí jen o Bibli a posvátných textech vůbec; v moderní hebrejštině se už docela běžně užívají arabské číslice, tak jak to děláme i my. Bylo by krajně nepraktické v tomto případě trvat na starých zvycích. Tohle jistě rychle pochopíme když si

uvědomíme, že v klasické hebrejštině se nedalo počítat ani do celé tisícovky, pouze do čtyř set. Tohle by v našich dobách řádící inflace ani zdaleka nestačilo.

V abecedním pořádku, písmena od *Alef* až po *Tet* představují jednoduchá čísla od jedničky do devítky. Od písmene *Jod* až po C*ade* máme desítky, od deseti do devadesáti. Poslední čtyři písmena, *Kuf, Reš, Šin, Tav*, značí čísla od stovky do čtyř set. Tohle zřejmě kočovníkovi sčítajícímu svoje ovce či kupci počítajícímu mince stačilo, i když už tehdy s tím mohly být nějaké potíže. V abecedě se totiž v jistém bodě objevilo dalších pět písmen, tzv. písmena finální či konečná, která vyhlížejí trochu jinak než ta normální. Tvar konečných písmen mají *Kaf, Mem, Nun, Pe* a C*ade* a tato písmena se dávají na místo svých sourozenců, pokud se tito nacházejí na konci slova. Mají v tomto pořádku hodnoty mezi 500 až 900. Jak vidíme, tisícovka už byl pojem neznámý, v zásadě se rovnající nekonečnu.

Na počátku této knihy se nachází přehledná tabulka obsahující všech 22 písmen a pět konečných písmen, spolu s jejich názvy a číselnými hodnotami. Pokud máte opravdový zájem o kabalu, doporučuji vám abyste si ji okopírovali a občas se na ni podívali.

TETRAGRAMMATON

Více než pět tisíckrát se v Bibli setkáváme s jménem Boha Izraele *JHVH*, které kabalisté nazývají *Tetragrammaton*, což značí totéž jako čtyřúhelník či čtveřinu, jméno o čtyřech písmenech. Existují i jiná posvátná jména, na příklad *ADNI (Adonaj), ANIH a AGLA*, která také mají v hebrejštině čtyři písmena, je ale jen jediný Tetragrammaton. Ten se sestává z hlásek *Jod, He, Vav, He*, neboli J-H-V-H. Toto slovo se zásadně jen hláskuje, a nikdy se nevyslovuje, protože podle kabalistů je nevyslovitelné. Pokoušet se vyslovit toto slovo se dokonce považuje za svatokrádež. Rouhají se takto nevědomě členové jisté náboženské sekty, kteří se občas nezváni dostaví k vašim dveřím a to v okamžiku kdy vysloví název svého spolku …

Podle kabalistické tradice, jediným člověkem, který znal přesnou výslovnost tohoto slova byl Nejvyšší kněz Chrámu (původně

tabernaklu) a ten je užíval pouze při zvláštních příležitostech a předal je před smrtí svému jedinému nástupci. Podle stejné tradice, člověk znalý správné výslovnosti tohoto slova vlastní také klíč k veškeré moudrosti. Toto slovo je ve skutečnosti šifrou, za níž se skrývají ta nejhlubší tajemství kabalistické doktríny.

Paul Foster Case doporučuje v knize *Introduction to the Study of the Tarot (Booksplendour 2008),* aby čtenář nad pojmy spjatými s jednotlivými písmeny Tetragrammatonu meditoval.

JOD

Ruka; stvoření, počin, exekutiva, realizace.

Pro křesťany stejně jako pro Peršany, Mexičany či Indy je to symbol božství.

Podle Zoharu je to nejvyšší božství, podle francouzského autora Eliphase Leviho je toto zosobněné holí jíž vládne Mojžíš, podle jiného francouzského okultisty Papuse se jedná o aktivní princip veškeré existence.

Duch, Ruach, Prana či Pneuma, takto se v různých jazycích a kulturách nazývá životadárný dech; nejvnitřnější princip člověka, ego, jemuž Indové říkají puruša.

HE

Okno; samotný tvar písmene He připomíná obydlí se střechou a otvorem či oknem po straně. Otvor-okno jednak umožňuje přístup světla a vzduchu dovnitř domu, zároveň ale také dovoluje jeho obyvatelům vyhlížet ven. V prvním případě je to totéž jako pohyb z okraje kruhu směrem ke středu neboli involuce, v druhém případě je tomu naopak a jedná se tudíž o evoluci.

Písmeno He je podle kabalistů primární Matkou a podle nich právě zde dochází ke Stvoření. Je to také znak prostřednictví, pasivního univerzálního principu, neexistence, Prakriti čili Pramáti podle hinduistů.

VAV

Hřebík či hák; upevnění, spojení, slepení, zavěšení, suspenze.

U Tetragrammatonu je toto písmeno tím vitálním elementem, který navzájem spojuje Jod a obě písmena He. Je to spojovací linka mezi esencí (Puruša) a substancí (Prakriti), tj. pohybem a silou. Podle Papuse písmeno Vav značí univerzální mocnost, pasivní-aktivní tvořivou sílu.

HE

Druhé He v Tetragrammatonu představuje vůbec tu největší záhadu a je nanejvýše těžké se o něm rozepisovat, protože nám tu slova nestačí. Dá se nad ním spíše jen meditovat. Pokud mám o něm přece jen něco říci, potom se přidržím analogie s obyvateli domu s oknem. V Tetragrammatonu druhé He představuje tu druhou možnost, kterou mají obyvatelé domu. S prvním He bylo dovnitř vpuštěno světlo a vzduch, což jim umožnilo existenci, ovšem jen pasivního druhu. Druhé He jim umožňuje pohlédnout ven a tím pádem také se dále vyvíjet. Druhé He Tetragrammatonu je tudíž znakem evoluce, přechodem od jednoho cyklu či roviny existence k dalšímu cyklu. Papus říká v podstatě totéž, když hovoří o zrnku pšenice a o obilním klasu, který vzejde ze zrna. Konečné He značí Formu, která v sobě kombinuje esenci, substanci a aktivitu.

Nyní se můžeme podívat na následující tabulku, jíž by okultista se základním tréningem měl být schopen porozumět:

Jod	He	Vav	He konečné
Duch	Duše	Astrální tělo	Fyzické tělo
Prototyp	Tvorba	Tvar	Hmota
Oheň	Voda	Vzduch	Země
Lev	Orel	Člověk	Býk
Lev	Štír	Vodnář	Býk

Jod je univerzální symbol aktivního principu veškeré existence, vycházejícího z perfektní Jednoty. Na to poukazuje i jeho číselná hodnota, která je deset, 10 se ovšem skládá z jedničky a nuly, přičemž: 1 + 0 = 1.

He značí univerzální pasivní princip, protějšek aktivního *Jodu*, přičemž jakoby naznačuje pozvání ke spojení s *Jodem* (otvor v blízkosti vrcholu).

Vav, které následuje, představuje spojení předcházejících písmen *Jod* a *He. Jod* má číselnou hodnotu 10, *He* 5.

Jod + He = 10 + 5 = 15

15 = 1 + 5 = 6

Šest je také číselná hodnota písmene *Vav*.

Druhé He, čtvrté písmeno Tetragrammatonu, je opět zárodkem *Jodu*, stejně jako číslo čtyři je potenciální jedničkou. V naší analogii *He* jako obydlí si můžeme představit, že otvorem, jímž toto písmeno disponuje, prochází na začátku nového cyklu opětně kosmická spermie, jíž je písmeno *Jod*. Podle Pythagorejské numerologie (či také podle tzv. teosofické extenze okultní matematiky) zde máme tyto dvě rovnice:

4 = 1 + 2 + 3 + 4 = 10

10 = 1 + 0 = 1

Půjdeme ale ještě o něco dále. Protože se v čísle čtyři takto skrývá potenciální jednička, můžeme si toto číslo také představit jako počátek další číselné řady — 4, 5, 6 a 7. V této čtveřici, jakémsi druhotném Tetragrammatonu, je posledním číslem sedm, které odpovídá druhému *He* prvního Tetragrammatonu. Mělo by tudíž rovněž v sobě mít zárodek Jodu, jedničky. Když se podíváme na celkovou hodnotu čísla sedm, tento zárodek zde skutečně objevíme:

7 = 1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 7 = 28

28 = 2 + 8 = 10 = 1 + 0 = 1

Takto nám může vzniknout třetí čtveřice – 7, 8, 9, 10, v níž desítka je tím čím byly předtím čtyřka či sedmička. Desítka samotná ovšem vede přímo k jedničce, protože:

1 + 0 = 1

Součet hodnot všech čísel obsažených v desítce neboli teosofická extenze, vede ale také k jedničce:

1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 7 + 8 + 9 + 10 = 55

55 = 5 + 5 = 10

10 = 1 + 0 = 1

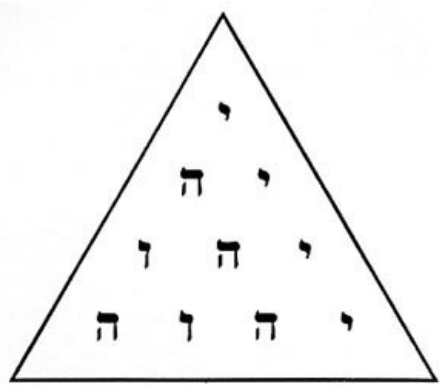

Toto vše není ovšem exkluzivním vlastnictvím kabaly – nachází se to také už v učení Pythagorejců. Pokud uspořádáme čtyři písmena JHVH po způsobu Pythagorejců do tvaru trojúhelníku (tzv. Pythagorejská tetraktis), vyjeví se nám tímto 72 sil čili aspektů Božího jména:

J = 10
HJ = 5+10 = 15
VHJ = 6+5+10 = 21
HVHJ = 5+6=5+10 = 26
10+15+21+26=**72**

Posvátné jméno Boží má tudíž podle této tradice číselnou hodnotu 72.

Čtyři písmena Tetragrammatonu uspořádána následujícím způsobem navíc naznačují podobu člověka i jeho Stvořitele.

JINÁ JMÉNA BOŽÍ

Na tomto místě se aspoň v krátkosti ještě chci zmínit o dalších Božích jménech, jimiž jsme se až doposud nezabývali. Je jich veliké množství a proto také existuje celé odvětví kabaly, které se zabývá jen těmito jmény. Takže vybírám jen několik z těch nejznámějších a nejdůležitějších.

Prvním z nich je jméno *Elohim,* které se nachází hned v prvním verši knihy Genesis. Píše se *Alef, Lamed, He, Jod* a *finální Mem*. Tímto jménem se vyjadřuje jeden z aspektů Stvořitele, jímž je *soudnost.*

Jiné jméno *El — Alef, Lamed*, značí *milosrdenství.*

Stvořitel si rovněž sám dává jméno *Eheije Ašer Eheije (Exodus 3:14)*, což značí Jsem, který jsem. Jedním slovem: *nadčasovost.*

Adonaj či *Adonaj — Olam, Alef Dalet, Nun, Jod*, znamená totéž jako *Pán vesmíru*. Adonaj se po mnoho staletí používalo na místě nevyslovitelného a zapovězeného jména JHVH, tedy Tetragrammatonu a to podobným způsobem jako se v češtině na příklad ujala slova Hospodin či Pán. Kabalisté nyní tvrdí, že tímto dlouhým užíváním nabylo toto slovo podobné mocnosti a proto je už běžně nepoužívají.

Slovo *Echad – Alef, Chet, Dalet*, je jiným Božím jménem, značícím *Jeden, Jediný.* Z tohoto slova je odvozeno slovo *Jehida,* znamenající *Jednotnost.*

Jiným jménem je *Šadaj* — Šin, Dalet, Jod, což značí *Všemocný*.

Konečně, z toho odvozené slovo *Šadad* znamená zdolat či zničit, čímž se vyjadřuje onen přísný, hrozivý aspekt Stvořitele.

26. KNIHA ZOHAR

Je nemožné psát o kabale a nevěnovat přitom alespoň jednu kapitolu knize *Sefer ha Zohar*. Zohar je kniha záře, skvělost, či nádhery. Anglicky se tento název překládá jako *„Book of Splendour“.* Tento název mě kdysi inspiroval, když jsem hledal vhodné jméno pro internetový knižní antikvariát (a dnes již také nakladatelství), který jsem tehdy zaváděl. To bylo kolem roku 2000 a firemní název Booksplendour existuje od té doby.

Nikdo neví přesně kdy ani kdo Zohar napsal. Vše co se o tom dočtete jsou jen hypotézy. Už několikrát jsem zdůrazňoval, že kabala od samého počátku byla vždy především učením orálním a to pochopitelně musí platit i o Zoharu. Proto, když někteří badatelé, většinou ti zabývající se spíše studiem druhu akademického, tvrdí, že je Zohar produktem 13. století (nebo i doby mnohem pozdější, s čímž už také někteří přišli), je to přinejmenším silně zkreslené. Počátky této knihy musejí sahat hluboko do doby před naším letopočtem, kdy její části pravděpodobně existovaly ve formě bájí a orální tradice a takto se předávaly z generace na generaci.

Teprve podmínky, které existovaly ve Španělsku ve 13. století, napomohly tomu, aby se tato situace mohla změnit. Nastal prostě čas k tomu aby vznikla kniha, ve formě na jakou je lidstvo v moderní době zvyklé. Pochopitelně, že Zohar nejprve koloval jako rukopis, protože tisk si musel počkat na svého vynálezce Gutenberga ještě nějaká dvě století. Mužem, který jako první zvrátil rigidní pravidla orální tradice kabalismu, je *Moše de León ben Šem-Tov*, který žil ve španělské Guadalajaře (1250-1305). Jako první psaný kabalistický text, již od samého svého počátku byla kniha zákonitě silně kontroverzní. De León a později také jeho žáci shodně prohlašovali, že Zohar je ve skutečnosti prací Šimona bar Jochaje, který měl v židovské komunitě ve Španělsku i déle než tisíciletí po své smrti stále ještě nesmírnou reputaci, jako učenec i jako člověk, který byl schopen provádět zázraky.

Šimon bar, kabalista který žil v Palestině ve 2. století n.l., musel zcela jistě figurovat prominentně ve vývoji Zoharu. Snad mohl zanechat nějaké písemné poznámky, příliš jisté to ale není. Spíše

kompiloval to co již existovalo ve fragmentech a přidal k tomu něco svého. Vzniklé koherentní dílo se potom šířilo mezi rabínovými následovateli a to po mnoho generací. Stále ještě platilo, že tento druh učení se může předávat jen orálně, což se přísně dodržovalo ještě po déle než následující tisíciletí, až se ve 13. století dostalo v této formě až k Mošemu de Loónovi. Údajný původní autor Zoharu Šimon bar Jochaj byl přímým žákem jiného slavného rabína, jménem *Akiva ben Josef*. Oba tito učenci se dnes společně považují za zakladatele moderního rabínského Judaismu. Bar Jochajův hrob spolu s hrobem jeho syna Eleazara, který rovněž proslul jako učenec, se nacházejí v Meronu, který je proto i v dnešní době významným poutním místem. Otec se synem podle legendy strávili třináct let v divočině, když Šimon byl nucen se skrývat v jeskyni, poté kdy kritizoval římské okupanty Palestiny. Oba zahrabáni až po krky v písku, si prý denně odříkávali pasáže ze Starého zákona a diskutovali o jejich významu.

Proti tvrzení Mošeho de Leóna, že Šimon bar Jochaj je skutečným původcem Zoharu a on že je pouhým kompilátorem, se staví prohlášení jistého bohatého člověka jménem Josef, který chtěl koupit od vdovy po rabínovi Mojžíšovy písemnosti, které měl tento mít a které měly původně pocházet od Šimona bar Jochaje. Vdova mu nato údajně pověděla o tom, co jí její manžel kdysi měl říci. To, že práce pochází od Šimona bar Jochaje si prý vymyslel a udělal prý tak proto, aby se kniha, kterou ve skutečnosti napsal jen on sám, lépe prodávala... Tohle nám musí připadat poněkud za vlasy přitažené, už jen proto, že kabalisté nikdy neměli zájem na tom propagovat svá učení, natož se snažit je prodávat! A Mojžíš de León rozhodně kabalistou byl a to ne ledajakým. Historku si spíše vymyslela jeho vdova, snad aby se zbavila bohatého mecenáše, který ji třeba i obtěžoval. Přesto všechno, moderní hebrejský historik Gershom Scholem (1897-1982), jehož jméno má zvuk zejména v akademickém světě, se postavil na stranu těch, kteří si myslí, že autorem Zoharu je skutečně Mojžíš de León. Svoje tvrzení obhajuje tím, že se zde vyskytují některé slovní obraty, které patří spíše do Španělska 14. století. Což ovšem jako důkaz vyhlíží dosti chatrně, když teprve zhruba v té době vyšlo orální učení poprvé

v knižní formě a navíc je potom ještě generace písařů přepisovaly, než mohlo vyjít tiskem.

Vše kontroverzní týkající se původu této knihy nic nemění na tom, že Zohar je dnes jednou ze základních písemností patřících neodlučitelně ke kabalistické nauce. Jinou takovou je kniha *Sefer Jecira*, od níž se liší především svojí délkou. Zatímco Sefer Jezira je útlá knížka čítající jen několik tisíc slov, Zohar je dlouhou prací o téměř dvou tisících stránkách. Dalo by se říci, že je to sbírka komentářů na Toru, což je jiný název pro prvních pět knih Starého zákona, také známých jako Pentateuch či Pět knih Mojžíšových, jimiž jsou Genese, Exodus, Leviticus, Numeri a Deuteronomium. Na Zohar je nutno nahlížet jako na jakési vnitřní učení, které je určené především zasvěcencům a které je rozšířením tradičních interpretací a rabínských komentářů předávaných od generace ke generaci orálně a v dnešní době zapsaných v Talmudu a v Midraši. Samotný Zohar se sestává z knihy Skrytých tajemství, což je v podstatě základ Zoharu, dále z Velkého svatého shromáždění, v němž se popisuje vývoj předchozí knihy a Menšího svatého shromáždění, která je dodatkem k první knize. Tyto tři knihy vysvětlují postupný vývoj božského Tvůrce. Čtvrtou knihou je Dům Elohim, zabývající se anděli, démony, elementárními bytostmi a lidskými dušemi, v čemž pokračuje i příští kniha, Vzpoura duší. Šestá kniha má název Kniha emanací, a popisuje se v ní jak došlo k tomu, že se Stvoření proměnilo z existence negativní v existenci pozitivní. Poslední sedmá kniha se jmenuje Očista ohněm a je to v zásadě kniha alchymistická. Čtenáře musím upozornit, že není radno pokoušet se o to číst Zohar bez opravdu důkladné přípravy a dříve než člověk dosáhl určité duchovní úrovně. Jinak mu bude nejspíš připadat jen jako jakási podivná sbírka bez ladu a skladu posbíraných legend a pohádek, z nichž mnohé budou vyhlížet jako docela fantastické a neuvěřitelné.

PENTATEUCH

Ještě si tomto místě povíme něco o Pentateuchu. Jak jsem už napsal, Pentateuch neboli prvních pět knih Starého zákona, zvaných také knihy Mojžíšovy, je tou nejsvětější knihou kabalistů,

kteří právě odtud čerpají většinu svých učení a kde je podle tradice vyjeveno slovo Boží. Spojena s tím jsou proto určitá rituální pravidla, která by se vždy se měla dodržovat. Neplatí jen pro ty lidi, kteří jsou židovského původu či víry, mají rozsah univerzální. Společnosti, které provádějí rituální ceremoniály, jimiž jsou na příklad rozenkruciáni či svobodní zednáři, z velké části mají tato pravidla ve svých obřadech rovněž zabudována. Původním takovým pravidlem vždy bylo, že Pentateuch nesměl nikdy být schován pod jinými knihami, včetně ostatních knih z nichž se sestává Bible, jakými jsou třeba knihy Proroků, atp. To platilo zejména tehdy, kdy jednotlivé knihy Bible se nacházely na svitcích pergamenu či papíru. Dnes se toto pravidlo ovšem dodržuje celkem snadno, protože Bible je normálně vždy už vázána tím způsobem, aby se začínala knihou Genesis. Pochopitelně ale, že nechávat Bibli ve své knihovně pod stohem detektivek by si člověk nikdy dovolovat neměl.

Jiným takovým pravidlem, které bychom měli dodržovat je to, že v okamžiku kdy se posvátnou knihou přestaneme pro tu chvíli zabývat, měla by se zavřít a nikdy by neměla zůstat otevřená. To platí jak pro rituální obřady stejně jako i tehdy, kdy jsme si prostě v Bibli četli. Rituální uzavření posvátné knihy se v lóži zednářů či jiných společností s kabalistickými kořeny provádí na samotném konci obřadu a to vždy nejvyšším přítomným představitelem řádu. Kabalista vám o tom poví, že pokud byste nechali knihu otevřenou, ztratili byste aspoň něco z toho, co jste se právě naučili. To stejné platí, i když ovšem ne tak přísně, i o jiných knihách, zejména potom o těch, z nichž si chceme pro sebe něco důležitého ponechat.

27. ABRAHÁM A SÁRA

Biblické pasáže o Abrahámovi a jeho manželce Sáře jsou z těch nejčtivějších které se v této knize všech knih nacházejí. Právě proto je ale také snadné začíst se do jejich příběhů a nechat si přitom uniknout některé věci, které ovšem nepřehlédne kabalista. Hned na počátku příběhu (Genesis 11:24) se dozvídáme, že původní jméno tohoto patriarchy bylo *Abram*, psáno *Alef, Bet, Reš, Mem finální:*

אברם

Snad již ani nemusím připomínat, že se to čte zprava doleva. Když si toto jméno rozdělíme na dvě slabiky, vyjde nám *Ab*, což značí *otec* (také v mnoha jiných jazycích, zejména ovšem v těch semitských) a *Ram,* přeloženo jako *lidé, národy.* Dohromady tedy „*Otec národů“*. Abram je takto nazýván protože jeho potomky jsou nejen Izraelité, ale také Išmaelité (dnešní Muslimové) a ovšem také křesťané.

Až doposud je Bible silně „politicky nekorektní“, jak bychom snad v dnešní době řekli, protože se vždy zabývá téměř exkluzivně mužskou linií, zatímco ženy téměř úplně pomíjí. To je dosti překvapující, protože v praxi je tomu u Židů poněkud jinak. Pravým a nediskutovatelným Židem přece může být jen člověk, který má židovskou matku! Když se přitom v celých dlouhých pasážích píše ve Starém zákoně o tom jak „ten zplodil toho a tento opět onoho“, cynik se jen těžko může ubránit pochybnostem. Co kdyby tomu tak vůbec nebylo a alespoň v některých případech tím ploditelem byl někdo docela jiný? Lidé jsou lidé a pochybuji, že by tomu v dobách, kdy se biblické příběhy odehrávaly, bylo jinak, takže je téměř nemožné, aby ve všech případech byly tyto informace správné. Až poměrně donedávna se člověk mohl podobných věcí pouze dohadovat, avšak v současné době vědci i pracovníci ve zdravotnictví, zabývající se genetickým testováním, jsou celkem zajedno v tom, že v průměru asi deset procent lidí nemělo ve

skutečnosti za otce toho, o kom se domnívají, že jejich otcem byl. V minimálně třiceti procentech případů těch, kteří pojmou takové podezření a testy si zjednají, se potom ukáže, že k tomu měli dobré důvody. To vše má pochopitelně morální i právní důsledky, jejichž skutečný rozsah si zatím snad ještě ani nedokážeme představit. V případě Bible ovšem existuje možnost, že zmíněné pasáže nikdy nebyly míněny tak, aby obsahovaly přesné informace a že jsou pouhou „kouřovou clonou“, zastírající jiný druh informací určených těm, kteří je dokáží dešifrovat.

Vraťme se ale k našemu příběhu, kde poprvé v knize Genesis nacházíme ženu, která hraje vysoce důležitou roli. Její původní jméno je *Saraj*, psáno *Šin, Reš, Jod*:

Toto jméno se dá přeložit několika způsoby, snad nejlépe jako *Moje bojovnice*, míníce, žena stojící po mém boku. V té době již byl matriarchát značně na ústupu, takže na mužovu manželku se shlíželo spíše jako na jeho družku a pomocnici. Jak uvidíme, Saraj byla mnohem víc než pouhou pomocnicí. Když následkem neúrody došlo v zemi Ur, kde Abram se svým kmenem přebýval, k hladomoru, tento patriarcha se rozhodl, že je nutno Ur Kaldejských opustit a přesunout se do egyptského Memphisu, což byl docela slušný výšlap. Přitom došlo k interakci mezi Abramem a egyptským faraonem. Celá záležitost vyhlíží dosti podivně a rozhodně to v člověku zasévá jisté pochybnosti a to jak o cudnosti Sarajině, tak i o mravní bezúhonnosti jejího manžela, který ji před faraonem a jeho dvorem vydával za svoji sestru. Ve *12. kapitole Genesis* je to popsáno takto:

12 - Až tě Egypťané uvidí, řeknou: ‚To je jeho žena!‘ a zabijí mě, ale tebe nechají naživu.
13 - Říkej prosím, že jsi má sestra, aby se mi díky tobě vedlo dobře a abych díky tobě zůstal naživu.“
14 - Abram tedy přišel do Egypta a Egypťané viděli, jak je ta žena velmi krásná.

15 - A když ji uviděli faraonovi hodnostáři, vychválili ji před faraonem tak, že byla vzata do faraonova domu.
16 - Abramovi se díky ní vedlo velmi dobře – měl brav, skot i osly, otroky, otrokyně, oslice a velbloudy.
17 - Hospodin však kvůli Abramově manželce Saraj bil faraona a jeho dům velikými ranami.
18 - Farao si proto Abrama zavolal. „Cos mi to udělal?“ řekl mu. „Proč jsi mi zatajil, že je to tvá manželka?
19 - Proč jsi říkal: ‚Je to má sestra‘? Vždyť jsem si ji vzal za ženu! Zde máš svou manželku, vezmi si ji a jdi!“
20 - Farao pak o něm svým mužům přikázal, aby ho vyhostili i s manželkou a se vším, co měl.

Nemohu si pomoci, vypadá to ale skoro jakoby faraon Abrama se Sárou z Egypta nejen dal vyhnat, ale navíc budoucímu patriarchovi židovského národa také pořádně vyčinil. Rozhodně si přitom mohl dovolit to vyšší morální stanovisko které zde zastává; nic naplat, mám-li to říci rovnou, Abram se zde nejeví být ničím lepším než pasákem své vlastní manželky. Nesmíme ovšem zapomínat, že do egyptské země oba dva především zavedly krajní okolnosti a nouze a že jim v této situaci mohlo jít o život. Také to, že poněvadž s nimi měl shovívavý Bůh velké plány do budoucna, jejich přežití bylo nadevše důležité. Navíc, jak také ještě uvidíme, i když se jedná o ty stejné lidi, je značný rozdíl mezi Abramem a Abrahámem, jakož i mezi Saraj a Sárou.

Je zde ovšem možný i jiný způsob interpretace. Když Abram nazve Saraj “svojí sestrou”, může tím mínit sestru v duchovním smyslu, podobně jako si členové jistých řádů a společností říkají “bratře” či “sestro”. To potom znamená, že všichni se počítají za zasvěcence mysterií. Celá epizoda by tímto nabyla úplně jiného významu; nemám ale v úmyslu o tom na tomto místě dále spekulovat, protože by nás to příliš odvádělo od našeho hlavního směru. Tím je to, co bychom v dnešní době nejspíš mohli nazvat multikulturností Bible a tudíž také kabaly.

Abram a Saraj po dlouhá léta společně prožitá stále ještě neměli žádné děti, což v té době zejména muselo být velikým neštěstím. Čtvrt století poté kdy podle Božího přikázání ve věku 75 let opustil

Abram zemi Charán, kde se narodil on i jeho otec *Terach* a odešel do Kanaánu, který se měl v budoucnu stát "zemí zaslíbenou", navštívil Saraj boží posel, aby jí oznámil, že se stane matkou. Nám tato historka o andělském poselství, jíž jsme se ostatně již zabývali, musí připadat velice absurdní, protože krátce předtím je v Bibli jasně psáno, že Abramovi bylo v té době už sto let, zatímco Saraj bylo devadesát. Stát se otcem ve sto letech by snad ještě mohlo být za krajně příznivých okolností možné a pár takových případů snad i existuje; o devadesátileté matce ale jistě nikdo nikdy neslyšel. Když si to ovšem dáme dohromady s věky jiných patriarchů, jimž kraluje Metuzalém se svými 969 lety, musí nám být jasné, že se jedná o věky symbolické, jak je tomu na mnoha jiných místech v Bibli. Přitom, podle biblického textu, Saraj těch svých devadesát let docela klidně přechází a spíš má starosti s tím, jestli její manžel není už příliš starý na to, aby mohl být otcem! Anděl, který byl zřejmě zkušeným diplomatem, šel potom za Abramem, kterému neřekl přesně co mu pověděla Saraj, nýbrž to podal šetrněji, že ona se cítí příliš stará na to aby mohla mít děti. Takže zde máme mimo jiné před očima zrod prolhaného diplomata. Protože ale hovoříme o Bibli, musí za tím vším být něco jiného, něco pozitivního. Poučením které si odneseme je to, že někdy může být dobré, po případě i žádoucí, říci nějakou malou lež, pokud je zde nebezpečí, že by se nahá pravda mohla někoho dotknout, jako v tomto případě Abrama, který se zřejmě starým být necítil.

Na tomto místě dochází k něčemu co se v Bibli děje poměrně často, co zde ale vždy má ještě jiný, skrytý význam. Bůh totiž řekne Abramovi, v překladu Bible 21:

> *Nebudeš se už jmenovat Abram, Vznešený otec, ale Abraham, Otec množství, neboť jsem tě učinil otcem mnohých národů. (Genesis 17:5)*:

אברהם

O něco dále potom:

Své manželce Saraj už nebudeš říkat Saraj, Bojovnice, ale bude se jmenovat Sára, Kněžna. (Genesis 17:15)

Je nám snad jasné, že zde musí jít o nějaké čarování s písmeny abecedy která, jak již víme, jsou tím co by moderní psycholog nazval „archetypy“ a která zároveň mají číselné hodnoty. *Saraj* se psala *Šin, Reš, Jod*. V tomto případě Bůh vyjme ze jména *Saraj* písmeno *Jod* a nahradí je písmenem *He*. První má číselnou hodnotu 10, druhé 5. Výslovnost se tímto také změní — ze *Saraj* je Sarah neboli *Sára* (písmeno *He* se v tomto případě nevyslovuje). Takže, pokud Sáře byla ubrána polovina z číselné hodnoty písmene Jod, co se stalo s tou druhou polovinou? Tu dostal Abram, z něhož se tím pádem stal Abrahám. S písmenem *He* ve svém jméně Sára už není jen Abramovou pomocnicí, může se z ní nyní stát Matka národů, protože se tímto Božím zásahem stala plodnou. Písmeno *Jod*, jak se dozvídáme jinde, je jakousi kosmickou spermií, jíž byla původní Saraj nositelkou, což se právě moc nehodilo k tomu, aby mohla počít. S daleko ženštějším písmenem *He* ve svém jméně se může stát matkou Izáka. S tímto písmenem jakoby Bůh dal Sáře injekci ženských hormonů, které jí předtím chyběly.

Abraham tedy dostal tu druhou polovinu Jodu, který měla ve svém jméně Saraj a to v podobě He, které má číselnou hodnotu 5, tedy polovinu čísla 10 patřícího Jodu. Že to napomohlo k tomu, aby se on mohl stát otcem, představuje podobnou záhadu jakou máme před sebou v Tetragrammatonu, jméně Božím *JHVH*. Tam je druhé *He* znakem evoluce, přechodu od jednoho cyklu či roviny existence k dalšímu cyklu. S tímto novým cyklem se také začíná rozvoj židovského národa, který až doposud nebyl ničím jiným než malým kočovným kmenem.

IŠMAEL

Ještě dříve než došlo k tomu, že Saraj a Abram měli svá jména

takto pozměněna a než se tímto Božím zásahem, už jako Sára stala plodnou, poslala Saraj svého manžela ke své služebnici, kterou měla ještě z Egypta a která se jmenovala *Hagar*. Velice ji totiž mrzelo, že nemůže Abramovi porodit dítě, takže v sobě zřejmě nějak překonala instinkt, který velí většině žen držet si svého manžela jen pro sebe. Moderní proroci, kteří ve 20. století přišli s konceptem „otevřeného manželství“, nevynalezli nic nového. Konečně, pokud jde o lidskou sexualitu, stěží se toho dá mnoho nového vynalézat. Abram, jako asi skoro každý muž nacházející se v podobné situaci, si v tomto případě také dal říci a s Hagar se vyspal. Navíc pravděpodobně ne jenom jednou, i když o tom se v Bibli přímo nic neříká. V každém případě se Hagar narodil syn (a ne možná jen jediný), jemuž se dostalo jména *Išmael*.

Gustave Doré: Abrahám vykazuje Hagar s Išmaelem z tábora

Išmael patří mezi ty postavy v biblických příbězích, které jsou poněkud hrubšího, neotesaného charakteru. Takovými jsou na příklad také Nimrod či Ezau. Tito kontrastují s hlavní linií patriarchů, která se začíná od Abraháma. Kromě toho zde máme ještě celou řadu jiných lidí, o nichž je v Bibli krátká zmínka, o nichž se ale nic

bližšího nedozvídáme. Přitom by mohli být někteří z nich důležitější než bychom si představovali. Tak by tomu mohlo být i se syny (a předpokládejme také s dcerami), které měl Abrahám, tehdy ještě Abram, jako nelegitimní potomky. Išmael je jediným, který je přímo jmenován, pravděpodobně proto, že je synem Hagar, za níž Saraj Abrama poslala z vlastního rozhodnutí. Je ale celkem zřejmé, že v jiných případech se Abram manželky moc neptal, když si ještě v mladších letech užíval s konkubínami a měl s nimi i děti. Svědčí o tom například tento verš:

Synům svých družek dal Abraham dary a poslal je ještě za svého života na východ, pryč od svého syna Izáka, do východní země. (Genesis 25:6)

Za tomto krátkým veršem se může skrývat mnohem víc než by se na první pohled zdálo. Za prvé, je to potvrzení, že Abram měl další děti aspoň s některými z konkubín, o nichž můžeme předpokládat, že náležely ke stejnému kočovnému kmenu jehož byl Abram vůdcem. Za druhé, vidíme, že se pokoušel o to držet je stranou od svého jediného legitimního syna Izáka, což se zřejmě vztahovalo také na Išmaela. Přitom ale měl vůči nim jisté pocity zodpovědnosti; proč jinak by jim dával dary, dříve než je poslal na východ?

Existují různé teorie o tom, jakých darů se dostalo Abrahámovým potomkům. Jistěže každý z nich mohl dostat menší stádo ovcí, o tom by se zde ale nespíš psalo přímo. Podle kabalistů tomu bylo tak, že Abrahám jako zasvěcenec Mysterií předal svým levobočkům aspoň některé ze svých vědomostí. Když se v Bibli hovoří o východu, většinou se tím míní Indie. Co když Išmael, spolu s několika sourozenci, zamířili do Indie? Důkazy pro to pochopitelně nejsou, existují ale jisté podobnosti u některých hebrejských a sanskrtských (a tudíž i hindu) slov. Oba tyto jazyky okultisté označují jako „jazyky posvátné“.

Dejme tomu, že potomci Abrahámovi, Išmael snad spolu s několika sourozenci, polo-bratry a polo-sestrami, se dostali až do Indie, kde se představili se svými „dary“, které mohly zahrnovat jisté okultní vědomosti, snad i znalost magie, atp. Původem od

Abraháma, mohlo se jim docela dobře začít říkat *Brahmíni* — podobnost těchto slov je dosti zarážející. Navíc, písmeno „A“, které ve slově "brahmín" chybí, je právě to Alef, které v hebrejštině poukazuje na existenci jediného Boha. Zatímco indičtí Brahmíni se zdáli odjakživa se oddávat jistému druhu monoteismu, což potvrzují některé písemnosti z té doby, jejich následovníci vždy poměrně snadno propadali různým druhům modlářství. Jakoby ta vazba k jedinému Bohu, kterou Abrahámovi dává písmeno Alef, zde chyběla, což by umožnilo pád do idolatrie. Důvod k tomu, že Abrahám předal jisté vědomosti a duchovní dary svým levobočkům, by mohl být právě ten, aby tito nebyli snadno zlákáni modlářstvím, což se mu možná zdařilo, i když jen částečně.

V hebrejštině a v sanskrtu nacházíme více slov, která by mohla mít společný původ. Na příklad jméno *Šiva*, představující ženský princip, by mohlo docela dobře mít původ ve jméně *Cheva*, což značí dárkyni života. V češtině to na první pohled moc zjevné není, dokud neodstraníme to „Ch“, čímž se nám odhalí *Eva*. Hindu výraz pro nečistotu duchovní je *Tamas*, zatímco stejné slovo v hebrejštině je *Tameh*. Jiným slovem, které právě v češtině na nás přímo volá abychom na ně nezapomněli, je *Veda*, což značí to samé co naše *Věda,* či hebrejsky *Jeda* – ve všech těchto případech vědomosti, znalost, učenost. Nejsem židovského původu ani víry a proto jsem nikdy nechodil na žádné hodiny náboženství, kde by se učil na příklad *Talmud*. Ti, kteří jej znají a četli také *Mahabharatu* či *Upanišady*, nacházejí v těchto textech celou řadu shod či podobností.

28. BIBLIČTÍ PATRIARCHOVÉ

Proč nezačít tuto kapitolu přehlednou tabulkou? Bibličtí patriarchové do ní totiž krásně zapadnou, jak zde vidíme. Dny stvoření se také kryjí se sedmi sefiroty v dolní části Stromu života.

1. Den Stvoření	Chesed	Abrahám
2. Den Stvoření	Geburah	Izák
3. Den Stvoření	Tiferet	Jákob
4. Den Stvoření	Necah	Mojžíš
5. Den Stvoření	Hod	Áron
6. Den Stvoření	Jesod	Josef
7. Den Stvoření	Malkuth	David

Podle tradice Talmudu, stvořil Bůh svět už s tím, že se do něho zrodí Abrahám a stane se prvním člověkem, který začne učit monoteismus. Nejsa vyškolen Talmudem, ani žádnou jinou ortodoxií, například křesťanskou, mívám vždycky trochu problémy s tím přijímat takováto tvrzení a to zejména když se nějak dotýkají toho ošidného tématu „vyvoleného národa“. V některých případech se tomu ale nelze vyhnout a to je právě případ starozákonních patriarchů. Bez nich by Bible prostě nebyla. Proto na těchto stránkách někdy píši věci, které zdaleka nepocházejí z mé hlavy, které jí jen prošly a které jsem se dozvěděl v kabalistických kruzích. Prostě, tak jak jsem přijal, tak předávám dál. Občas s komentářem, jindy také bez komentáře.

Pokud jde o Stvoření, dalo by se říci, že to, co se má stát, je nějak předem ustanovené, ne ale tak docela; to je paradox na který občas narazíme. Kromě toho, že si věci naplánoval, Stvořitel nám totiž dal také svobodnou vůli. Kdyby se byl ku příkladu Abrahám Bohu vzepřel, odmítl vykonat svoje poslání a rozhodl se místo toho jen pokračovat dál jako vůdce poměrně malého a nedůležitého

kočovného kmene a zabývat se už jen počítáním svých ovcí a plozením levobočků se svými konkubínami, nemohl by Hospodin s tím asi moc dělat. Snad by se našel někdo jiný kdo by byl schopen podobných činů, třeba někde v Indii či v Africe? Potom by zde ovšem byl jiný vyvolený národ, všechno by bylo jinak, i když možná jen v detailech; na celkovém plánu by se nic zásadního nezměnilo, jen hlavní role by měly jiné představitele a kulisy v celé hře by vypadaly trochu jinak. Některé detaily se třeba i mohly oproti původnímu plánu změnit, podle tradice například neměl král David žít poměrně dlouhým životem, ale měl zemřít mladý. Zakročil prý ale Adam, který se předem nějak dozvěděl co se má stát a daroval sedmdesát let ze svého vlastního života, aby David mohl žít déle.

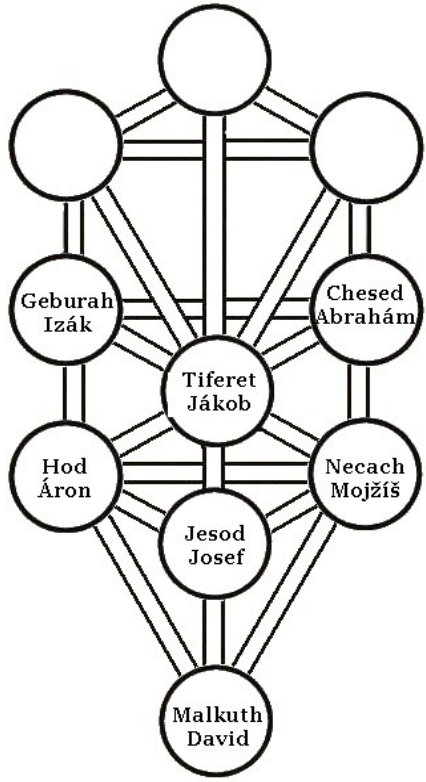

Abrahám patří k prvnímu dni Stvoření a k sefiře *Chesed*, která zde je náhlým a prudkým vzplanutím touhy po tom stát se dárcem, dělit se o získané vědomosti s ostatními lidmi. Abrahám přijal

monoteismus jako svoji jedinou neochvějnou víru, i když ve známé scéně při níž je Bohem zkoušen, je ještě připraven se uchýlit k pohanským praktikám a obětovat svého jediného syna, jsa přesvědčen, že právě tohle se od něho očekává. To, jak s ním Bůh zachází, mi přitom vždy připadalo kruté a bezohledné, musíme se ale uvědomit, že se zde jednalo o definitivní zkoušku víry a poslušnosti. Také to, že se takto dostalo Abrahámovi poučení, že pohanské praktiky zde už neplatí, že svět se posunul o krok dále. Zkoušky iniciace mohou být někdy drastické.

Geburah, přísnost, vládne druhému dni a vyznačuje se jí Abrahámův syn *Izák*. Podle talmudické tradice (opět prodávám tak jak jsem koupil) když měl být Izák obětován a ruce mu byly zavazovány, objevil se anděl a plakal nad hochovým osudem. Několik andělských slz přitom padlo Izákovi do očí a následkem toho ztratil tento po svém osvobození do značné míry vidění a stal se téměř slepým. Proto ho také mohl syn Jákob později oklamat, když předstíral, že je Ezau, svůj bratr a tím získat otcovo požehnání. Andělův pláč mi ale spíš připadá jako zde uměle dosazený a to především proto, aby se zmírnily přirozené lidské emocionální reakce nad krutostí, jíž se tato definitivní zkouška lidské víry a poslušnosti vyznačuje. Může Bůh skutečně být natolik drsný a necitelný, aby si takto pohrával s člověkem?

Třetí den a *Tiferet* patří *Jákobovi*. Jákob přitom když zápasil s andělem (s jiným člověkem ... s Bohem … sám se sebou..?) utrpěl zranění kyčle a od té doby kulhal. Toto je jedna z nejmystičtějších částí Bible a dá se vykládat mnoha způsoby. Kulhání, navozené často tím, že je kandidátovi iniciace odebrána jedna z bot, či jeho postup je učiněn komplikovanějším různě nastraženými překážkami, toto jsou motivy objevující se v mnoha verzích zasvěcovacích obřadů. Že se zde stalo něco podstatného víme také proto, že po tomto zápase si Jákob odnesl nové jméno, Izrael. V zásadě jde o zrození nového, duchovního člověka; proto je také Jákob od začátku srovnáván se svým bratrem a dvojčetem, Ezauem. Ten, jak je na mnoha místech zdůrazňováno, je pravým opakem mysticky založeného a duchovně vyspělého Jákoba, je člověkem fyzickým, lovcem, bojovníkem. Symbolicky, místy ale i ve skutečnosti, Jákob vede neustálý boj s Ezauem, který se ho v jednu

chvíli dokonce pokouší zavraždit — to vše je jako opakování rivality mezi Kainem a Abelem, až na to, že tito dva se nakonec smíří. Psychologicky vzato, Ezau je jakoby Jákobovo *alter ego* a s tímto svým „druhým já“ svádí Jákob bitvu, která vrcholí právě celonočním zápasem u potoka Jabok.

Jákobova vidina žebříku vedoucího do nebe je dalším často citovaným příkladem vyspělé duchovnosti tohoto patriarchy, který v tomto biblickém příběhu musí překonávat množství překážek. Proto aby si mohl vzít za manželku svou milovanou Ráchel, musí si nejprve vzít její starší sestru, aby se po dalších sedmi letech práce pro svého budoucího tchána s Ráchel konečně mohl oženit. Tvrdošíjný tchán tak představuje další zkoušku, tentokráte zkoušku trpělivosti, což je vlastnost bez níž se žádný opravdový zasvěcenec obejít nemůže.

Jákobovu synovi *Josefovi*, kterého měl s Ráchel patří sefira *Jesod*. Nehodlám zde opakovat dobře známý příběh o tom, jak jedenáct Jákobových synů, které měl se svými dvěma ženami i s jejich otrokyněmi (v tom byl zjevně po dědečkovi), prodalo Josefa do otroctví do Egypta, kde se nakonec stal správcem celé země. Chci jen zmínit to, že obilní sýpky, které dal Josef přitom postavit v létech hojnosti pro nadcházejících sedm let hladu, jsou symbolem jednak jeho psychických schopností (vidiny, sny) tak i praktického způsobu myšlení — Jesod jak víme je základem, vlastně poslední stanicí před zemskou sférou Malkuth.

Než se ale dostaneme k této poslední sefiře, máme zde dvě sefiroty Necach a Hod, jimž jsem již dříve věnoval celou jednu kapitolu. Na stromě života patří *Mojžíšovi* a jeho bratru *Áronovi*. Víme, že v knize Genesis se nacházejí dva rozdílné popisy stvoření člověka:

> *Tehdy Bůh řekl: „Učiňme člověka k našemu obrazu, podle naší podoby! Ať panují nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nad dobytkem, nade vší zemí i nad veškerou havětí lezoucí po zemi.“ (Genesis 1:26)*
> O něco dále:

Hospodin Bůh pak z prachu země zformoval člověka a do jeho chřípí vdechl dech života. Tak se člověk stal živou bytostí. (Genesis 2:7)

Nezasvěcenec nad tímto mávne rukou a řekne si nejspíš, že je to jen jedna z těch věcí, které se v Bibli občas objevují a která nic neznamená. Jenže všechno tam má svůj důvod a v úvodních kapitolách pak zejména. První člověk, který byl „učiněn k Božímu obrazu," je člověkem duchovním. Druhý člověk, který byl „zformován z prachu země," je člověk fyzický; ten tedy je produktem země. Téměř od samého počátku zde existoval konflikt mezi těmito dvěma. Od duchovního člověka se očekávalo, že zůstane v blízkosti Stvořitele, jenže člověk hmotný celkem pochopitelně tíhl k zemi, jak je to popsáno v podobenství Kaina a Ábela. Hmotný člověk převládl, využil své svobodné vůle a žije tím způsobem jak jej (sebe) nyní známe. Stáhl sebou dolů také člověka duchovního, aniž ten by o tom věděl. Ten sem nepatří a proto si jen občas uvědomuje, že ho něco táhne vzhůru, že mu zde dole něco chybí, že pozemské radovánky mohou sice někdy být náramné, že ale nejsou možná tím vším, co nám život může nabídnout.

Má-li se člověk navrátit do sféry ducha, musí projít něčím co nazvu zasvěcovacím procesem. Někteří lidé se již rodí jako zasvěcenci, což se u nich většinou projeví poté kdy dosáhnou dospělého věku; můžeme předpokládat, že skutečným zasvěcovacím procesem prošli v některém z předchozích životů. Jiní se k tomu dopracují v tomto současném životě, nejčastěji tak, že se dostanou do styku s nějakým skutečným zasvěcencem, který je nasměruje k nějaké esoterické společnosti, která zasvěcovací obřady provádí.

V případě židovského národa a specificky v případě patriarchů, se jedná právě o proces zasvěcení, kterým tito lidé procházejí, jímž se Bible zabývá. Otroctví v Egyptě mělo přitom na tento národ dvojí účinek. Na jednu stranu zde nutně muselo docházet k perzekuci, což se téměř zákonitě děje když některá z minorit dosáhne prominentního postavení v zemi a ovládne přitom klíčové ekonomické oblasti. Stačí se jen podívat kolem sebe a vidíme, že xenofobie za podobných okolností bují i v dnešní době, stejně jako

tomu muselo být před třemi a půl tisíciletími v Egyptě. Druhým účinkem byl ten, že někteří z prominentních Židů, jako Mojžíš, Áron a snad i někteří jiní, vyrůstali v prostředí v němž byli v denním styku s kněžími, kteří byli sami zasvěcenci starověkých mysterií. Narážky na to se v Bibli vyskytují na mnoha místech. Mezi Židy v Egyptě byli také Levité, rovněž kněží, kteří si po generace udržovali čistou víru, jichž si Egypťané (zejména právě kněžská kasta) proto poměrně vážili.

Mojžíš se narodil v rodině Levity a to v době kdy se situace již vyhrotila natolik, že muselo nutně dojít ke konfrontaci. Faraon se uchýlil k populistickému řešení a vydal rozkaz, aby všichni novorození židovští chlapci byli utopeni v Nilu. Mojžíšova matka se svého syna podle známého příběhu v zoufalství pokusila zachránit před takovýmto osudem tím, že ho v košíku pustila po proudu řeky, odkud ho vylovila a adoptovala faraonova dcera. Zde není Bible příliš originální – obdobné legendy, kdy zakladatelé dynastií nějakým způsobem přežijí jako novorozeňata za podobně hrozivé situace, se vyskytují u více národů. Zázračného zachránění se dočkali například syrský král Sargon, indický Krišna, zakladatelé Říma Romulus a Remus, i jiní. Kromě toho, mnozí ze známých lidí, z hluboké minulosti i z poměrně nedávných časů, mají ve svých životopisech zmínky o tom, že byli za různých okolností blízko smrti někdy v raném mládí. Zdá se, že se zde jedná o archetypální situaci, která se opakovaně vyskytuje jak v průběhu lidské historie, tak i v osudech výjimečných jedinců.

Jak jsme již viděli, sefiroty Necach a Hod se vzájemně doplňují a je tomu tak i v případě Mojžíše a Árona. Tento patriarcha není v Bibli zmiňován zdaleka tak často jako jeho bratr, i když jeho role v celém příběhu spojeného s odchodem židovského národa z Egypta byla asi důležitější, než by se na první pohled zdálo. Mojžíše přivedla Necach k inspiraci, po níž se rozhodl odvést svůj lid z Egypta. Bez Árona by to ale byl stěží dokázal. Áron, který byl vynikajícím řečníkem, byl tím kdo k lidu promlouval. Mojžíš byl v tomto směru handicapován — podle legendy měl vadu v řeči, k níž přišel když si jako dítě dal do úst kousek řežavého uhlí, aby tak předstíral slabomyslnost. Áron se nakonec stal hierofantem, nejvyšším knězem Izraelitů.

29. KRÁL DAVID

Sedmý a poslední den Stvoření je dnem odpočinku a tradičně ovšem patří především Stvořiteli. Patří ale také sefiře *Malkuth* a králi *Davidovi.*

Tak přivedl Jišaj před Samuele sedm svých synů, ale Samuel řekl Jišajovi: „Hospodin si nikoho z nich nevybral.“
Samuel se pak Jišaje zeptal: „To už jsou všichni tvoji chlapci?“
„Ještě zbývá nejmladší,“ odpověděl Jišaj. „Pase někde ovce.“
„Pošli pro něj a přiveď ho!“ řekl mu Samuel. „Nebudeme pokračovat, dokud sem nepřijde.“ A tak pro něj poslal a přivedl ho. Byl to zrzek s krásnýma očima a pěkně urostlý. „To je on,“ řekl Hospodin. „Vstaň a pomaž ho.“ (1. Samuel 16:10-12)

Předtím již Hospodin řekl prorokovi *Samuelovi*, že při výběru budoucího krále Izraele se musí hledět především na srdce. Davidovou prababičkou byla *Rút* (nebo také Ruth), původem z moábského kmene, která se vdala za *Boáze* a konvertovala na židovskou víru.

Michelangelo Buonarroti: David
(Galleria dell'Accademia, Florencie)

David byl talentovaný v mnoha směrech, dovedl krásně zpívat a hrát na hudební nástroje; navíc byl velice inteligentní. Michelangelova socha je snad tím nejslavnějším sochařským dílem všech dob. Poté kdy byl pomazán Samuelem a po dobře známém souboji v němž zabil filištínského obra Goliáše, David byl představen prvnímu králi Izraelitů Saulovi, který si ho zpočátku oblíbil. Dokonce mu nabídl za ženu svoji dceru Míkal; to už ale byla ze Saulovy strany intrika, protože podmínkou bylo to, že David mu předloží místo věna, na které neměl, sto předkožek zabitých Filištínů. Saul totiž už začínal mít z Davida strach a počítal s tím, že David boj s Filištíny nepřežije. Hrdina ovšem přežil a předkožky králi předložil. Zda se sám zhostil úkolu jejich odřezávání či si na to vzal lidi, už se nedozvídáme. Král mu tudíž musel Míkal, která Davida milovala, za ženu dát. Otec se zetěm se později utkali na bitevním poli víckrát a dříve než se po Saulově smrti David stal králem, ocitl se v nebezpečí smrti ještě několikrát. Zavraždit se ho pokusil také syn Abšalom (Absolon), kterého měl s jistou zajatkyní a kterého potom zabil jeden z Davidových generálů. Se ženou jiného svého válečníka Uriáše Batšebou měl král poměr a proto nechal jejího manžela poslat na misii z níž nebylo pro něj návratu. Což se Hospodinovi natolik nelíbilo, že způsobil, aby syn, který se Batšebě narodil, byl postižený a brzy nato zemřel. Batšeba ovšem porodila Davidovi dalšího syna, kterého pojmenovala Šalamoun a který se stal Davidovým následovníkem.

Obě knihy Samuelovy se podrobně zabývají Davidovými skutky, dobrými, ale i těmi nedobrými, jimiž se protivil Bohu. Ten ho nakonec potrestal tím, že nedovolil, aby David se mohl stát stavitelem chrámu v Jeruzalémě, jehož stavbu král koncipoval. Tento čestný úkol nakonec připadl jeho synovi Šalamounovi, který se jej zhostil natolik úspěšně, že chrám se stal proslulým. Přestože už po dvě tisíciletí nestojí, bývá dodnes jednou z nejčastěji připomínaných staveb starověku.

Že s Davidem se ocitáme v *Malkuthu*, nazývaným také *Královstvím Země*, o tom nemůžeme mít žádné pochybnosti. Zatímco předtím s ostatními patriarchy jsme se pohybovali jakoby v komorním prostředí, kde se sice děly různé věci, většinou jen ale v poměrně malém měřítku. S příchodem Davidovým na scénu,

najednou tu máme královské rivaly, vojska na všech stranách, války, dvorní intriky, prostě vše tak jak bychom mohli v tomto světě na nejvyšší úrovni očekávat. Přes všechno zabíjení, zahýbání a mnohé jiné transgrese, Bůh prý miloval Davida nejvíce ze všech patriarchů (opět ta tendence k nadržování…) a inspiroval ho k skládání písní i modliteb, které může lidstvo dodnes poslouchat i řídit se jimi a které podle mnohých dokonce mají i léčebné účinky. Podle hebrejské tradice byl David prvním mesiášem, zatímco ten příští mesiáš se má teprve objevit a má rovněž pocházet z linie Davidovy. Křesťané ovšem tvrdí, že tímto mesiášem byl Ježíš Kristus, který podle Matoušovy genealogie pocházel z rodu Davidova. To je místo kde se tato dvě náboženství fundamentálně rozcházejí, už po dva tisíce let. Rozhodně se zde nehodlám angažovat na žádné z těchto stran; raději zůstanu neutrálním, jako ostatně vždy když tu hrozí nebezpečí, že od ryzí kabaly zasvěcenců bychom mohli sklouznout k pouhé světské víře bránící duchovnímu rozhledu. Čehož jsem také byl v minulosti svědkem.

Jen ve stručnosti jsem zmínil sedm patriarchů a to jak tito zapadají do schématu který nazýváme Strom života. Jaký to má ale praktický význam? Tím, že si v Bibli čteme o nich a o jejich životech a snažíme se přitom pochopit co jejich životy a události s nimiž se potkali znamenají, pomůže nám to navázat spojení s jednotlivými sefiroty. V každém z těchto příběhů se nacházejí slova, kombinace písmen, jména, která v sobě skrývají určité mocnosti; to vše působí na naši mysl, a to jak na její vědomou tak i nevědomou část.

STROM ŽIVOTA A STROM POZNÁNÍ

U každé sefiry si můžeme představit, že má v sobě deset sefirotů. Například, že kosmická *Binah* má svůj *Malkuth*, svůj *Jesod*, svůj *Hod*, atd. Prvních devět písmen abecedy od *Alef* po *Tet*, se tak rovná devíti sefirotům kosmické sefiry *Binah*. Písmena, které představují desítkové hodnoty, od písmene *Jod* po *Cade,* odpovídají devíti sefirotům kosmického *Tiferetu,* zatímco čísla představující stovky, od Kuf po Tav, patří ke kosmickému Malkuthu.

Bible je kódovaná a kabala vlastní klíče, které nám mohou pomoci v ní skryté šifry rozluštit. Písmena hebrejské abecedy mají

zvláštní moc; můžeme si představit, že každé z nich vibruje v určité energické frekvenci. Poslední čtyři písmena *Kuf, Reš, Šin, Tav*, vedou k vyšším rovinám vědomí. Jákob, jemuž patří Tiferet a Josef, který představuje Jesod, se nacházejí na vrcholech trojúhelníků tvořících tzv. *Hvězdu Davidovu* a spojují tak střední sloupec Stromu života s jeho horní částí, která představuje vyšší sféry Vesmíru. Podle kabalistické tradice, král David představující Malkuth dosáhl v okamžiku kdy se mu dostalo pomazání posvěceným olejem od proroka Samuela pole univerzálního vědomí a je tudíž posledním článkem tohoto řetězu.

V Rajské zahradě se nacházel Strom života, k němuž se vázaly světy nacházející se na pozitivní straně vesmíru.

> *Hospodin Bůh nechal ze země vyrůst všelijaké stromy lákavé na pohled a dobré k jídlu, včetně stromu života uprostřed zahrady a stromu poznání dobra i zla. (Genesis 2:8)*

Hovoří se zde docela jasně o dvou stromech, o stromu života a o stromu poznání, přičemž se o nich mluví jedním dechem, takže to vyznívá jakoby oba stromy rostly pohromadě, snad i původně tvořily jediný strom. Byl to ale ten druhý z obou stromů, který způsobil pád lidstva. Adamovi Bůh zakázal jíst ovoce právě z tohoto stromu, zatímco z jiných stromů, kterých bylo v zahradě množství, měl ovoce jíst povoleno. Adam zákaz překročil, poté kdy mu Eva, navedená hadem, podala ovoce ze stromu poznání dobra a zla. Co se skrývá za tímto příběhem, snad nejčastěji citovaným z celého Starého zákona?

Adam na jednu stranu tím, že okusil ovoce, sice získal přístup k poznání (on i Eva byli předtím nazí, aniž by si to byli uvědomovali), navázal ale přitom kontakt také s druhou stranou stromu života, jíž se říká *Klifot* neboli svět smrti, tmářství, zla. Adam tímto činem také jakoby odřízl strom života od stromu poznání. Strom poznání od tohoto okamžiku získal přístup ke stromu života, z něhož začal nasávat životní energii, kterou nyní mohl manifestovat jako dobrou či zlou. To druhé zde již sice bylo, doposud ale jen potenciálně. V království pána Zla se poddaní živí tím, že dělají nesprávné věci. A

zlo, jak jsme si již pověděli, je touhou po tom něco získávat, aniž bychom měli v úmyslu se o to podělit.

Michelangelo Buonarroti: Vyhnání z ráje (Sixtínská kaple)

HVĚZDA DAVIDOVA

Hvězda Davidova představuje otvor, průchod do vyšších světů, určený zasvěcencům. Naproti tomu je zde tzv. hvězda Smrti, také někdy zvaná Temná hvězda, která umožňuje těm, kteří jsou takto nakloněni, vstup do světů nižšího řádu, do oblasti Klifot. Záleží na tom, jak se svými životy naložíme; podle toho se v nás vytvoří nutkání vydat se tím či oním směrem. Pokud si na příkladech patriotů za vzor vezmeme někoho jako byl silný, důrazný Izák, či mírumilovný Áron, nebo snad vizionářský Josef, potom zamíříme k těm správným dveřím.

Hvězda Davidova je vytvořena ze dvou vzájemně se proplétajících trojúhelníků a je známa také jako *Magden David*, což značí štít či emblém, či také jednoduše jako šesticípá hvězda. První z trojúhelníků míří vzhůru k vyšším světům, druhý směřuje dolů, do světa hmoty. Uprostřed hvězdy jsou písmena *Šin, Dalet, Jod*, tvořící slovo *Šadaj,* značící totéž jako *Všemohoucí.* Hvězdu si můžeme promítnout na Strom života, kde horní trojúhelník vytvoří *Chesed, Geburah a Tiferet*, zatímco, *Hod, Necach a Jesod* budou tvořit dolní trojúhelník. Můžeme přitom jít ještě o krok dále a přidat barvy — tři primární, červenou, modrou a žlutou k hornímu trojúhelníku a tři sekundární, zelenou, oranžovou a fialovou k dolnímu trojúhelníku.

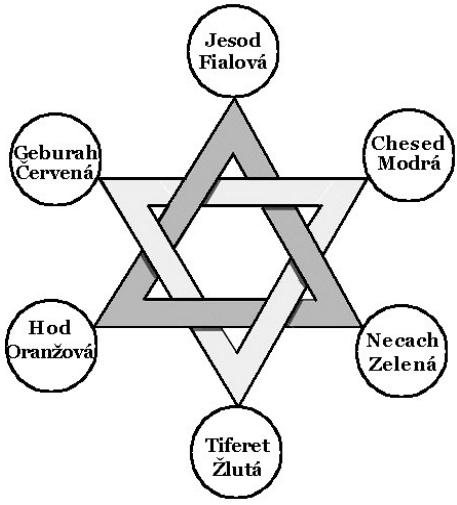

Jako výtvarník jsem strávil hodně času meditováním nad těmito souvislostmi a přišel jsem na to, že když Tiferet a Jesod prohodíme, což můžeme, protože na této úrovni nejsme omezeni časem ani směrem, takto urovnány každá z barev má svou tzv. komplementární barvu přímo naproti sobě; zelená proti červené, modrá proti oranžové a žlutá proti fialové. Kabala a teorie barev (rovněž teorie hudby) je vůbec pro umělce nesmírně zajímavé téma. Zabýval se jím také *Johann Wolfgang Goethe*, který ke konci života napsal dnes téměř zapomenutou knihu o teorii barev. Pracoval na ní skoro deset let...

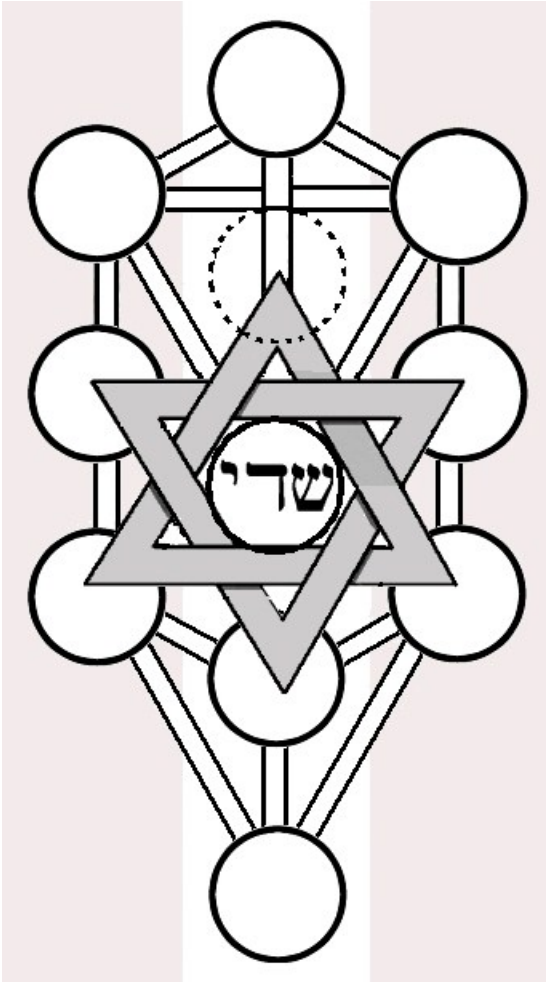

Hvězda Davidova byla po dlouhá staletí jedním z nejlépe utajených tajemství kabaly. Jako symbol židovství sice byla známa dávno, například v Čechách už v dobách Karla Čtvrtého, přitom o skrytých souvislostech věděli ale jen zasvěcenci. Slovo *Šadaj* uprostřed se začíná prominentním písmenem *Šin* a pověděli jsme si již, že na toto písmeno lze nahlížet jako na tři Jody čili tři plaménky či tři světla, zatímco čtvrté světlo je skryté. Ve slově Šadaj se ale nachází čtvrtý Jod, který je zde posledním písmenem. Čtvrtý Jod je takto odhalený, takže to co doposud bylo skryté a neprostupné, je nyní otevřené. S tím jsou otevřeny i vstupní dveře vedoucí k

nebeským výšinám. Když si promítneme Davidovu hvězdu na Strom života *(vpravo)*, vidíme, že cesta k nim vede přes střední sloupec stromu a přes pomyslnou sefiru Daat. Dveře, které se zde nacházejí, se ovšem otevřou jen pro ty, kteří dosáhli patřičného stupně poznání a duchovní očisty.

30. MALKUTH

Malkuth znamená v hebrejštině Království. Nejsnadnější by asi bylo prostě si říci, že Malkuth je všechno co kolem sebe vidíme. To znamená celou Zemi a všechno co na ní roste, žije, co zde existuje, vše co je hmotné, na co si můžeme sáhnout, to z čeho platíme daně ... To ale není všechno, patří sem také to na co daňový úřad zatím ještě nedosáhne — celý viditelný vesmír a samozřejmě, naše sluneční soustava, slunce, planety. To zahrnuje hvězdy, vzdálené galaxie, mlhoviny, zkrátka vše k čemu dohlédnou naše dalekohledy. Ptáte se, co tedy k Malkuthu nepatří? Jednoduše, to co naše smysly nepostihnou, vše ostatní je Malkuth, svět hmoty.

Malkuth je místo, kde energie, která způsobem jemuž nikdy zcela neporozumíme, původně vzešla od Stvořitele, získává svůj konečný tvar, definitivní způsob vyjádření. To ovšem platí pro tuto emanaci, pro tuto existenci, tuto část cyklu. Kabala je praktická a nezabývá se proto příliš metafyzikou toho druhu, v němž se spekuluje o tom co bylo předtím a co před tím předtím, co bude potom, atp, tak jak to dělají teosofové. Kabala se vždy soustřeďovala především na jedinou manifestaci Stvořitele, tu ke které právě nyní dochází. Musím se přiznat, že mi tyto limitace na ní někdy trochu vadí. Chápu přitom důvody, které vedou k tomuto poněkud monochromatickému pohledu; jsou stejné jako ty, které se uvádějí když se řeší otázka reinkarnace. Je nám to k něčemu prospěšné, zabývat se tím co mohlo být před tímto cyklem a co by mohlo přijít po něm? Mám podezření, že právě zde se nejsilněji projevuje židovská nátura, která toto učení nejvíc ovlivnila. Židovského původu nejsem, mohu si tedy dovolit i zde odbočit poněkud od zavedených praktik, což také učiním.

Pokud se jedná o cykly manifestace, zachází teosofie o mnoho dále než kabala. Teosofická nauka o planetárních řetězcích a manifestačních cyklech, kde cyklus manifestace, tzv. *manvantara*, je vystřídán obdobím bez manifestace, kterému se říká *pralaya*, v němž veškerá stvořitelská činnost ustává a vše se stáhne do jediného bodu, je dosti složitá. Helena Petrovna Blavatská ve své Tajné doktríně, rovněž A. P. Sinnett v Esoterickém Buddhismu,

společně s jinými teosofickými autory, se shodují na tom, že v současném cyklu involuce do hmotné existence, planetární řetězce i planetární cykly již v minulosti dorazily v ten nejnižší dosažitelný bod. Můžeme tedy držet hlavu vzhůru, protože tam se nyní vede naše cesta.

Následující výňatek překládám dosti volně z knihy Fundamentals of the Esoteric Philosophy (Základy esoterické filosofie) od G. De Puruckera:

… podle doktríny týkající se našeho planetárního řetězce zde máme sedm kol či oběhů (anglicky „rounds“)*, což znamená, že cyklus života či vlna života začíná svůj kurs evoluce na glóbu A* (globus teosofů je v zásadě totéž jako sefira kabalistů, i když systém je trochu jiný, jak uvidíme, pozn.)*, odkud se přesune na glóbus B, glóbus C a glóbus D, jímž je naše Země. Z tohoto nejnižšího bodu se začíná vzestupná křivka, přes E, F, až ke glóbu G. Toto je jeden planetární cyklus. Následuje planetární nirvána, po níž dochází k dalšímu kolu, ve stejném pořadí, ale na „vyšším“ stupni evoluce než bylo předchozí kolo. Mějme přitom na zřeteli, že toto je jedno kolo planetárního řetězce. Každý jednotlivý globus navíc také prochází sedmi koly, během každého z nichž vlna života projde sedmi vývojovými fázemi. Po každém z těchto kol, mezi posledním glóbem G a glóbem A, jímž se začne příští kolo, máme opět nirvánu. Po velkém cyklu sestávajícím se ze 49 glóbů přichází již zmíněná pralaya, což je nirvána vyššího řádu, jak by se také dala nazývat.*

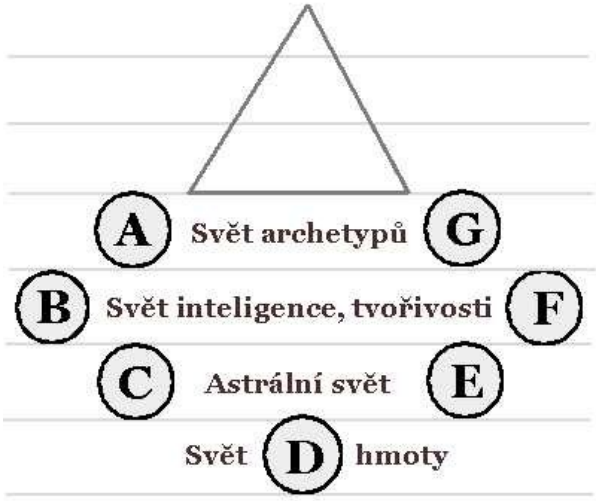

Jak dlouho trvají manvantara a pralaya? Předpokládá se, že oba tyto eóny jsou stejného trvání (měla by zde přece být rovnováha), o tom kolik našich roků by to mohlo být nemáme ovšem ani potuchy. *Gautama Buddha*, který hovoří o tzv. *maha-kalpě*, což je ten nejdelší eón jaký buddhismus uznává a což by mělo jako časový úsek být zřejmě podobné, není-li to přímo totéž s manvantarou, používá analogií které mohou vést pouze k závěru, že se zde snad musí jednat o triliony let. Vzhledem k tomu, že čas v jiných rovinách existence se chová jinak než jak jsme tomu z našeho pohledu uvyklí, je to stejně nepodstatné.

Podstatné zde je nicméně, že poté kdy se skončí pralaya, vše se podle teosofů znovu opakuje, ovšem na jiné, vyšší úrovni. Představovat si to můžeme tak, že veškeré tzv. přírodní říše náležející k vlně života se posunou o jeden stupeň výše — z toho co se předtím nacházelo na poli vědomí náležejícího minerálům se v příštím velikém cyklu, sestávajícím se ze 49 glóbů, stanou rostliny, to co dříve bylo rostlinami, přesune se do říše zvířat, ze zvířat se stanou lidé a z lidí ... kdoví? Podle některých se z lidí stanou v příští fázi vývoje andělé, což tak docela neladí s tím, co jsme si již o těchto bytostech pověděli, že totiž nemají svobodnou vůli a že jim byly Stvořitelem určeny jisté úkoly. Andělé by mohli proto spíše náležet k jiné, paralelní evoluci, což je rovněž jednou z teorií

zastávaných teosofy. V každém případě musíme předpokládat, že se my lidé posuneme v příštím cyklu někam výše. Tedy ne všichni z nás, ale jen ti, kteří splníme předpoklady k tomu, abychom mohli přejít v příštím evolučním cyklu na to, co má následovat. Zde se musím vyjadřovat s opatrností, aby nedošlo k omylu a čtenář si z toho nevyvodil, že má postup do dalšího kola tak říkajíce zaručený. Blavatská totiž v této souvislosti hovoří také o tzv. *laggards* neboli opozdilcích, kteří se nacházejí v každé z těchto čtyř říší a kteří dopadnou podobně jako ti ze školáků, na které si asi každý z nás pamatujeme, paradoxně možná lépe než na ty spolužáky, kteří se učili dobře a měli by proto být zářným příkladem nám všem. Mám na mysli ony krajně fascinující výtečníky, kteří propadli a museli potom třídu opakovat...

V Tajné doktríně Blavatské i v jiných dílech pozdějších teosofů, je tohle všechno podáno mnohem podrobněji (a mám v úmyslu se tím v budoucnu zabývat na svých internetových stránkách o teosofii a možná i tomu věnovat další knihu), takže nemá význam se dále o těchto teoriích zde rozšiřovat. Nám zatím stačí, že tyto dvě doktríny, kabalistická a teosofická, se vzájemně velice podobají tam kde se dají porovnávat, to jest když se zabývají stejnou vývojovou fází, která u těch prvních dosahuje nejnižšího bodu v Malkuthu a u těch druhých v glóbu D. Na diagramu, který se nachází na předchozí stránce, jsou také jasně vymezeny čtyři kabalistické světy obsahující sedm glóbů neboli sedm sefirotů. Tři horní sefiroty jsou zde nahrazeny trojúhelníkem, který tvoří u teosofů tři vyšší principy *Atma, Buddhi* a *Manas*. Od glóbu D neboli Malkuthu, jediná cesta vede vzhůru a je na nás abychom tvořivou energii opět pozvedli směrem k horním sefirotům na Stromě života. Malkuth je sice tou nejnižší sefirou, přesto je ale odrazem obrazu Stvořitele, přesně podle známého rčení hermetiků „jak nahoře tak i dole."

Ať už se nacházíme na glóbu D, v Malkuthu, či v materialistickém světě kabalistů, buddhistů, křesťanů, muslimů či třeba i marxistů, podmínky jsou zde pro nás všechny stejné. Nic tu žádný z nás nedostaneme zadarmo, pro všechno se musí pracovat, na všechno si musíme vydělávat „v potu tváře." V těch ostatních fázích vše se děje tak nějak trochu automaticky, protože Stvořitel pro jednou vydal svůj modrotisk a vše se podle něho řídí. Na této rovině

existence jsme v oblasti *Asiah*, kde musíme věci pro sebe sami objevovat, pídit se za každým svým cílem i cílečkem a přitom se brodit bahnem jímž jsou restrikce, které nám diktuje *Cimcum* a které jsou zde zejména mocné a omezující. Když se někomu z nás nějakým způsobem podaří si nahromadit větší jmění, můžeme se skoro vsadit, že se za tím skrývá něco negativního, že někde nedaleko už číhá něco, co toho člověka nějak uzemní, co tu situaci změní, obrátí. Spadne-li nám něco náhle do klína, instinktivně proto hledíme kolem sebe, místo abychom se radovali z toho, že se nám dostalo odměny za dobře vykonanou práci.

Příroda se svými zákony je pro nás reálná jen do té míry, kam až ji dokáže sledovat naše objevitelská mysl. Takováto objevná cesta se sice může započít kdekoliv a kdykoliv, dříve či později ale cestovatel dosáhne určitého bodu v němž je nutno si vybrat mezi dvěma možnými způsoby bádání, vedoucími buď přes vědu nebo přes umění, analýzu či syntézu. Opravdového badatele neuspokojí přitom úplně ani jeden z těchto způsobů; mívá často tendenci je kombinovat a touží přitom stále jen po něčem vyšším, po něčem co nedokáže popsat, co pouze nejasně pociťuje. Všechny těžce vydobyté úspěchy, všechny tituly a diplomy, jichž se až doposud dopracoval, veškeré bohatství světa v potu tváře nahromaděné, to vše se mu jeví docela jinak ve světle nově poznané pravdy. Toho všeho by totiž mohl, pravděpodobně snadněji, dosáhnout i nečestnými, třeba i zločinnými způsoby. Přitom v jistých kruzích by byl stejně uznáván nebo dokonce veleben. Takovéto poznání by nicméně nemělo vést k zavržení tohoto světa, pouze ke změně náhledu jaký na něj máme. Je nutné se pro jednou smířit s tím, že je to svět dočasný, omezený a omezující, přechodný a iluzorní, který přesto ale zůstává pro tuto chvíli jediným naším možným domovem.

Mezi posledními dvěma světy, jimiž jsou *Jecira*, rovněž známá jako astrální svět a *Asiah*, světem k němuž náleží Malkuth, se nachází zóna (nebo podle jiných záclona), které se hebrejsky říká *Mesech*. Viděno z našeho hlediska, Mesech odděluje náš svět reality od světa snů. Mesech se dá na jednu stranu ovládnout vůlí, má ale také svoji stinnou stránku. Tou jsou negativně naladěné kůry či slupky, o nichž už víme ze stati o *Klifotu* a které jsou kdykoliv

schopny pokazit či úplně znemožnit naplnění našich snů. Takto se třeba může stát, že se pro něco zapálíme a po nějaký čas planeme nadšením, když tu si náhle řekneme: „ne, tohle já nedokážu!“ nebo „vždyť tohle nikdy nikdo ještě nedokázal.“ Odkud to přišlo? Náš původně pozitivní přístup k věci se právě působením kůr Klifotu jaksi rozmělnil a na nás padl jistý druh letargie, čímž se většinou uskutečnění našich původních plánů a snů ztíží či přímo znemožní. Něco podobného mohou někdy také způsobit lidé nacházející se kolem nás, nejčastěji to ale vychází z nás samotných. Jistě, můžeme ze svého neúspěchu vinit kůry, které sem prosákly ze světa Klifotu, jeho prapůvodcem jsme ale my sami. Na jiném místě píši o tom, jakou sílu mají pozitivní myšlenky a to zde platí dvojnásob. Je nutno si uvědomit, že podobný druh negativnosti je prostě v těchto oblastech doma a že pro zmíněné kůry je jaksi otázkou cti se zasloužit o to, že cokoliv, ať už se jedná o grandiózní plán na nové obchodní středisko v převratném architektonickém stylu, či o geniálně navržený počítačový program, se neuskuteční. Je ale dobré také vědět, že přes to vše právě zmíněné, je opravdu jen na nás, zda to co jsme si vysnili dokážeme dovést k úspěšnému konci. Pozitivní myšlenky, nad nimiž kontrolu máme, pokud jsou dostatečně silné a správně nasměrované, mají vždy převahu nade vším s čím se na nás mohou vytasit neblahé kůry. Ty nám sice mohou věci znesnadnit, pokud ale nepovolíme, zvítězit nad námi a plány nám zcela překazit prostě nedokáží. Pro člověka, který se nachází na duchovní cestě, je tohle zvlášť důležité si uvědomovat, protože výše popsané vlivy, které způsobují, že naše odhodlání začne kolísat, se v jistých místech nevyhnutelně dostaví a ty potom musejí být překonány.

Tomuto způsobu negativního myšlení, které nás táhne směrem k černé díře Klifotu, v níž už zmizely nespočetné dobré či přímo geniálně převratné myšlenky a nápady, lze tedy čelit. Jakým způsobem? Nejspolehlivěji tím, že přeměníme sobeckou touhu, která nahromaděná v nás neustále dříme a která nás nutí k tomu pokoušet se něco získat (peníze, slávu, obdiv našich bližních), v přání stát se obecně prospěšnými. Místo takového cíle, který je v zásadě sobecký, potřebujeme nabýt odhodlání se o výsledky našeho snažení podělit s ostatními lidmi. Když si tohle často

opakujeme, kůry nakonec odtáhnou se svěšenými ocasy a cesta se před námi otevře. Musíme to ale myslet opravdu vážně. Pokud bychom se snažili něco takového jen sami před sebou předstírat a mysleli si přitom, že to zafunguje, to by prostě nestačilo. Záclona Mesech se jen tak snadno oklamat nedá.

Někteří lidé prožívají celé své životy v jakémsi limbu. Vzpomínám si, jak když jsem se začátkem sedmdesátých let chystal přesídlit z Anglie do Austrálie, potřeboval jsem peníze a našel jsem si tehdy na několik měsíců práci v jisté továrně na elektrické spotřebiče v Londýně, kterou někdy brzy po válce založil jakýsi úspěšný český emigrant. Následkem toho zde i v té době ještě pracovalo více českých emigrantů, někteří z nich poválečni, jiní poměrně čerstvě příchozí. Pár z těch starších bylo ve stejné dílně se mnou, takže během polední přestávky jsme chodívali do nedaleké hospůdky na pivo. Tedy oni každý den, já snad jednou, dvakrát týdně. Když to náhodou připadlo na středu, jeden z těchto lidí se nikdy neopomenul zmínit, že se právě „převalila půlka týdne.“ Život tohoto člověka, jak jsem postupně objevoval, se kromě spánku sestával pouze z cesty do práce, následných čtyř hodin práce na jakémsi soustruhu, potom ze zmíněného poledního hodinového pití piva a kouření cigaret, následovaného dalšími čtyřmi hodinami práce na soustruhu, potom z cesty domů. Bydlel přitom sám v jednom pokoji pronajímaném v čs. klubu ve West Hampsteadu, kde také trávil celé večery i víkendy, pochopitelně v restauraci pitím piva. Tak to dělal, pokud mohu říci, tehdy už aspoň po dvacet let. Také jistě víte o lidech, kteří zatímco vedou podobně neproměnné a fádní životy, neustále snící jen o tom, že jednoho dne přece jen vyhrají peníze v té loterii, na koních či nějak podobně a potom že pojedou na Hawaii nebo do Disneyland.

Za podobnými případy se vždy skrývá určitá dávka zla, jímž je nenaplněná touha po tom být v životě jen příjemcem a ne tím, kdo daruje nebo se aspoň o věci s ostatními lidmi dělí. Podstatný krok kupředu směrem od takovéto neosvícené existence udělají ovšem už ti lidé, kteří založí rodinu, o kterou se potom starají. Proto také každá společnost zaměřená na studium esoterických věd staví rodinu na první místo. Vědomí přináležitosti k národu je dalším stupněm vedoucím nakonec ke skutečné filantropii, což jediné nás

může osvobodit od pout, jimiž nás poutá k sobě Malkuth, Asiah. Gnostikové, kteří tvrdí, že naše země je jako jedno obrovské válečné pole, na němž se neustále střetávají síly pozitivní se silami negativními, nemají možná daleko od pravdy. Je potom jen na nás na kterou stranu se přidáme. Když se nám nedaří, pozitivní způsob myšlení nám může pomoci situaci obrátit — obrátit … v náš prospěch? Tak se to přece říká. Jenže, víme přece už, že tohle neplatí, že jen opravdový altruismus nás může někam dostat. Nezapomeňme nikdy, že naplnění našich přání předchází touze a že následky jsou již zahrnuty v příčinách. Kdysi dávno naše duše zažila stav dokonalosti, který byl absolutní Jednotou, i když naše vědomá mysl si to nepamatuje. Něco z toho ale přece jen zůstalo v naší krvi i v našich kostech.

31. MYSTICKÁ KABALA

Kabala v zásadě není a nikdy nebyla ničím jiným než hloubáním nad tajemstvím Stvoření, nad tím jak se náš svět stal světem, nad tím jak Stvořitel mohl z toho nejčistšího, nekonečného a věčného „ničeho“ učinit „něco“, co je manifestované, existující, konečné. Tohle přece musí být ta nejinteresantnější otázka jakou si lidstvo může kdykoliv položit! Člověk přitom nemusí být věřícím, aby se o něco tak záhadného zajímal — v době kdy jsem o takovýchto věcech začínal přemýšlet jsem se rozhodně za věřícího nepovažoval, i když něco jistě ve mně muselo již dřímat. Myslím si, že to se děje skoro každému člověku, ne každý to ale přizná, dokonce ani ne sám sobě. To se možná týká i toho nejfanatičtějšího dialektického materialisty a vyznavače evoluční teorie, protože i on v jistém bodě narazí na tu stejnou otázku — z čeho se všechno nacházející se kolem nás začalo vyvíjet, či to snad zde bylo odjakživa? Kabala nám nějaké odpovědi na tyto otázky poskytne, ne ovšem hned a ne tak, že si poslechneme pár přednášek či přečteme několik knih. Potřebujeme se jí zabývat po delší dobu, je nutné stále a stále se vracet k těm otázkám, které nás zajímají nejvíc: kdo vlastně jsme, proč jsme se narodili, proč byl svět stvořen..?

Jedna otázka, která se chtě nechtě a spíše dříve než později vynoří, vždy zůstane nezodpovězena (nebo možná jen zodpovězena částečně): kdo stvořil svět? Potom máme na vybranou. Buď to zahrajeme do autu, jak to také mnozí dělají, třeba se slovy: „dobře, tedy stvořitel ... kdo ale stvořil toho stvořitele?“ Či nějak podobně. Také je možné být tím, čemu se anglicky říká „fence sitter“, tedy člověkem sedícím na plotě, váhavcem, agnostikem. Jedinou další možností je přijmout to, že existuje jednotící, kladná síla, která stála na počátku toho všeho co se kolem nás nachází.

I když se pro jednou musíme smířit s tím, že nikdy docela nedokážeme pochopit tu bytost, kterou nazýváme Stvořitelem, Bohem, Hospodinem či jinak, přece jen máme stále před očima dílo jeho rukou a to nám aspoň nabízí možnost vytušit něco z toho jak si

přitom Bůh počínal. Zmínil jsem se již o tom, že existují jisté spojitosti se stvořením Vesmíru a s tím jak vznikala abeceda. Říká se tomu také *Logos* neboli *Slovo*. V knize Genesis se v první kapitole nachází deset *fiatů* neboli nařízení, prohlášení (budiž... staniž se...), která také odpovídají deseti sefirotům:

I řekl Bůh: Buď světlo! (Genesis 1:3) — Chochma
Řekl také Bůh: Buď obloha uprostřed vod. (Genesis 1:6) — Binah
Shromažďte se vody, kteréž jsou pod nebem. (Genesis 1:9) — Chesed
Zploď země trávu, a bylinu vydávající símě. (Genesis 1:11) — Geburah
Buďte světla na obloze nebeské (Genesis 1:13) — Tiferet
Vydejte vody hmyz duše živé v hojnosti, a ptactvo, kteréž by létalo nad zemí pod oblohou nebeskou! (Genesis 1:20) — Necach
Vydej země duši živou, jednu každou podlé pokolení jejího, hovada a zeměplazy, i zvěř zemskou, podlé pokolení jejího. (Genesis 1:24) — Hod
Učiňme člověka k obrazu našemu, podlé podobenství našeho..! (Genesis 1:26) — Jesod
Aj, dal jsem vám všelikou bylinu, vydávající símě, kteráž jest na tváři vší země..! (Genesis 1:29) — Malkuth

Pozornému čtenáři, jímž jistě jste, nemohlo uniknout, že jsem takto označil pouze devět sefirotů a vynechal přitom *Keter.* Keter je korunou na hlavě prototypu člověka, jímž je *Adam Kadmon.* Tato koruna je stále ještě částečně napojena na *Ajn Sof,* proto je vše jen naznačeno a ne explicitně nařízeno, jak je tomu u ostatních devíti fiatů. Tím mám na mysli hned první verš Bible:

בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ

Berešit bara Elohim et hašamaim ve et ha erec
Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi.

Tou první ze sefirotů, jíž je Keter neboli Koruna, prochází veškerá podstata Stvořitele a odtud proudí do ostatních devíti.

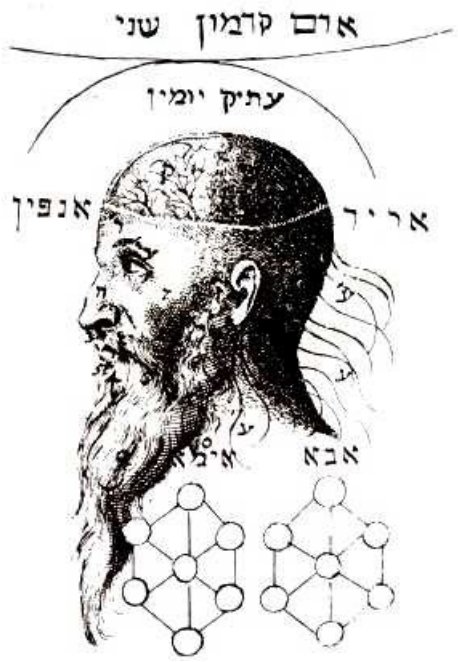

Hlava Adama Kadmona (Kabbala denudata - Odhalená kabala, autor: Christian Knorr von Rosenroth)

ROZTŘÍŠTĚNÉ NÁDOBY

Sefirotům se také říká nádoby, jak jsem se již zmínil v kapitole o faktoru zvaném Cimcum. Čistá energie vycházející z původního zdroje byla v tomto bodě ještě nemanifestovaná. K tomu aby energii v tomto stavu mohly nádoby neboli sefiroty nejen přijmout, ale také udržet, musely mít podobné vlastnosti jako jejich Stvořitel, tedy „být k obrazu Božímu“. To znamená, že jednak musely mít svobodnou vůli, ale také to, že potřebovaly být jednak příjemci této tvořivé energie, také ale i jejími dárci. Když se ovšem někdo (či něco) vládnoucí svobodnou vůlí zatvrdí... Snad chápete na co zde narážím — cosi se kdesi zadrhlo, průtok energie se z nějakého

důvodu zastavil, takže spojení mezi jednotlivými sefiroty nefungovalo tak jak by fungovat mělo.

Hebrejština má pro to výraz *Tohu*, což značí zmatek, nepořádek, chaos. Čeština má jedno krásné rčení, jehož hlubokomyslnost opravdu ocení teprve ten kdo trochu vážně studoval kabalu. „To je ale boží dopuštění!“ Bůh dopustil, aby zde byla možnost svobodné vůle a následky si potom musel přičíst sám. Stejně jako zmatená mysl se nedokáže soustředit na nic a není proto ani schopna toho podržet si myšlenku, natož ji předat dále, tak i sefiroty ve stavu „tohu“ neměly šanci nic kloudného s darovanou energií udělat. Pomozme si ještě jinou analogií. Dejme tomu, že uslyšíme někde slovo s nímž jsme se doposud nepotkali. Máme před sebou dvě možnosti — buď s tím nic neuděláme, význam slova si nezjistíme, nebudeme je tudíž používat a za krátký čas nám nejspíš úplně vypadne z paměti. Druhou možností je, že se ještě za čerstvé paměti podíváme do slovníku, na internet, někoho se zeptáme; prostě zjistíme si přesný význam nového slova a můžeme je od té chvíle začít sami používat, předávat je, společně s jinými našimi myšlenkami, ostatním lidem.

Sefiroty, které vznikly při tomto prvním pokusu, nebyly schopny (či snad neměly náladu na to) se dělit, stát se dárci stejně tak jako příjemci. Následkem toho se v nich nasbíraná energie nahromadila, až způsobila to, že se roztříštily. Střepy, které z nich zůstaly, jsou právě tím co nás činí uspokojenými s pouhými mlhavými představami o věcech kolem nás, tím co způsobuje naši lenost a liknavost, tím co nás vede k tomu, že si řekneme „tohle přece nemusím udělat dneska, to počká klidně do zítřka...“ Rozbití nádob je významnou součástí tzv. *Lurianické kabaly*, pojmenované po *Isaacovi Luriovi*, který je mnohými označován za zakladatele moderní kabaly. V každém případě měl Luria nesmírný vliv na větev židovské Chasidské komunity, která se v dnešní době vyskytuje nejvíc v Izraeli a v USA.

Roztříštěné sefiroty podle Lurii spadly o jednu rovinu existence níže, kde se z nich staly právě ty kůry či slupky, které obývají svět Klifotu a o němž se zmiňuji na jiném místě. Celé této události týkající se roztříštěných nádob se hebrejsky říká *ševirah ha kelim.* V 36. kapitole knihy Genesis je zmínka o tzv. *králích*

Edomských, … kteří vládli v edomské zemi předtím, než synům Izraele vládl král (Genesis 36:31).

Toto má údajně být alegorie připomínající nám rozbité sefiroty a s nimi spojené zmatení mysli, které nám způsobují kůry ze světa Klifotu: nepravá proroctví, nesprávné popudy a pohnutí mysli, věci které nás matou a odvracejí naši pozornost od toho co je našim skutečným úkolem.

NOVÉ NÁDOBY

Došlo k rektifikaci, nové nádoby-sefiroty byly stvořeny a to v posloupnosti, která se nazývá *Parcufim (singulár - Parcuf)*. Takto byly nyní schopny se vzájemně ovlivňovat a na sebe reagovat. To značí, že nyní mohly energii přijmout, podržet ji v sobě a předat ji dále, čímž pádem se vyhnuly rozbití. Zde máme jeden z nejzákladnějších principů, snad i vůbec ten nejdůležitější jaký nás kabala může naučit. Tento princip by si měl vzít k srdci každý člověk, který s kabalou přijde do styku.

Když se nám něčeho dostane, ať už jsou to vědomosti, privilegia, peníze, majetek, talent pro určité věci, atp: o to vše se musíme podělit s ostatními lidmi. Pokusíme-li si to podržet sami, přestane se nám po čase dostávat, staneme se pomatenými a nakonec se „roztříštíme."

Má-li se člověk vyhnout tomu stát se zajatcem světa kůr, musí se řídit zákony jimž nás učí kabala. To co se dozví, finanční či majetkové výhody jichž nabude, nic z toho se nepokouší si nechat jen sám pro sebe. Předá vše dále, ručně, ústně, písemně, či jednoduše svým chováním a příkladem, který jiným lidem dává. Kabala je především o moralitě.

První Parcuf se vztahuje ke Keteru, říká se mu hebrejsky buď Atika Kadiša neboli „prastarý svatý" či také Arich Anpin, což doslova značí „dlouhá tvář".
Druhý Parcuf se nazývá Abba, „otec", a náleží sefiře Chochma neboli „milosrdenství".

Třetí Parcuf je Imma, „matka“ a vztahuje se k sefiře Binah, „pochopení“. Imma je zároveň známa jako „srdce“ toho čemu se říká Zer anpin, což je seskupení šesti nižších sefirotů, známé také jako „malá tvář“ či také „vznětlivost“.
Poslední Parcuf náleží k Malkuthu a nazývá se Nukwah neboli „žena, ženství“.

Jak vidíme, máme zde čtyři *Parcufim,* musíme si ale uvědomit, že každý z nich také obsahuje deset sefirotů a že jsou navíc mezi sebou vzájemně propojeny. Na příklad: Jesod parcufu Imma zasahuje až k srdci Zer anpinu a Jesod parcufu Abba sahá až do srdce parcufu Imma.

Když kabalista hovoří o „srdci Zer Anpin“ míní tím většinou sefiru Binah, pochopení. Hod a Necach náležející k této sefiře zasahují do sefirotů Hod a Necach Zer Anpinu. Během interakcí k nimž dochází mezi rozdílnými parcufim, Abba a Imma jsou vždy ve společenství, podobně jako Hod a Necach. V případě Zer anpin jsou Hod a Necach jako dvě nohy, pár ledvin a pár varlat Makrokosmického člověka, umožňují mu pohyb, ale také spojení se zemí. Srdce Zer anpin představuje Starý zákon. Srdce se hebrejsky řekne *lev — Lamed, Bet.* Bet je písmeno jímž se začíná Starý zákon (hebrejsky *Torah*), Lamed je písmeno jímž se končí Pentateuch neboli jeho prvních pět knih, které kabalisté považují za klíčové a podle nichž byl svět stvořen.

MAKROPROSOPUS

Makrokosmický člověk, který se také nazývá „stařec dnů“, nebo i prostě „ten stařec“, je jakýmsi modrotiskem celého Stvoření. Moderní medicina na to co následuje jistě bude mít jiný názor; my se zde ale bavíme o tradicích a zabýváme se přitom syntézou spíše než analýzou, jíž je posedlá věda posledních několika staletí. Podle tradice se člověk sestává celkem ze 613 součástí, tj. 248 orgánů či končetin a 365 cév. Podle rabínské tradice mají židovské zákony celkem 613 přikázání, z nichž 248 je pozitivních (tedy nařízení jako: dělej tohle, chovej se takto...) a 365 negativních (zákazy: nedělej

tohle či ono...). Podle této tradice také Tora již existovala předtím než byl svět stvořen. Jak jsem se již mnohokrát zmínil, i když jsem člověkem věřícím, k židovské víře se nehlásím, stejně jako k žádnému jinému zavedenému náboženství. Pokud jde o tradice, které bývají spojovány s každou jednotlivou vírou, snažím se vždy být objektivní. Představuji si to tak, že to co již existovalo byly „ukryté významy" biblických alegorií a archetypů. Na ně potom byly jednotlivé příběhy, které v Bibli nacházíme, jaksi „naroubovány". Jinými slovy, tam kde čas nemusí běžet lineárně, jak jsme tomu uvyklí, následky mohou předcházet příčinám, o čemž se ostatně jinde už zmiňuji.

Hledáme zde alespoň částečné odpovědi na otázky, které odjakživa jsou pro lidstvo tajemnými, nevyzpytatelnými. V minulosti většina lidí věřila v Boha, ne ale proto, že by se jim takto dostávalo nějakých hlubokomyslných odpovědi, na což by jejich mentální kapacita, dokonce ani v případě průměrného kněze, třeba ani nestačila. Od dob, kdy se vědci začali zabývat především analýzou hmoty, se s množstvím nových informací začalo to velké písmeno u slova PPPppánbůh pomalu zmenšovat. Docela zákonitě muselo těch věřících začít výrazně ubývat. Někteří lidé si sice i dnes Bibli přečtou, nebo aspoň její části, připadá jim to ale spíš jako povídání o krutém a nemilosrdném Bohovi, o těžkém zkoušení lidí, kterým je nařízeno se pro nic za nic toulat pouští, na něž jsou seslány různé nemoci a mory, kteří jsou posedlí tím konat oběti a tak podobně. Ti stejní lidé by nejspíš prudce nesouhlasili s tím, když řeknu (společně s Gurdžijevem, Uspenským i jinými mysliteli), že většina lidstva je omezená, ignorantská, že takto se rodí a že k tomu ignorantskými zůstávat sama sebe odsuzuje. Právě tím, že nevidí a nechce vidět nic jiného než to na co se dá sáhnout, co se dá „vědecky" analyzovat, vyložit, vystavit ve vitríně, podepřít materialistickými „důkazy". Přitom všem, šance objevit tu skrytou pravdu máme všichni stejné. Mohou se nacházet a nejčastěji i nacházejí, v těch nejobyčejnějších věcech, které kolem sebe vidíme.

Prvních pět knih Starého zákona tvoří mystické lešení, s jehož pomocí byl svět stvořen. Je jako kostra makrokosmického člověka k níž byly tradicemi přidány tkáně, žíly a svaly tvořící celé tělo. Těmi jsou jednotlivé příběhy v Bibli se nacházející, z nichž každý má

nějaký význam. Zpočátku, hlavně v knize Genesis a vůbec v prvních jejích pěti kapitolách, jsou zde významy spíše metafyzického rázu; zde se nabízejí příležitosti právě těm vědcům, kteří jsou schopni oprostit se od čistě materialistického způsobu myšlení, objevit skrytou pravdu. Pozdější knihy Bible obsahují příběhy spíše morálního charakteru, které jsou ovšem také nanejvýše prospěšné těm kteří se jimi chtějí zabývat a jimi se řídit. Některé pasáže a to zejména ty, jimž se tolik často vysmívají všelijací rádoby komikové, čekají prostě na ty lidi, kteří si dokáží k nim nalézt klíče a rozluštit je. Mám na mysli především ty dlouhé stránky kde se vypočítávají nekonečné generace — ten a ten žil tolik a tolik let a zplodil toho a toho... Jsou tací, kteří vyzbrojeni Gematrií a příbuznými kabalistickými disciplinami, se o to pokoušejí, v některých přepadech nad tím stráví i celý život. Jak daleko se dostanou vědí jen oni sami. Ovšem, i pouhým čtením a sledováním doslovného významu můžeme leccos získat, protože se zde nacházejí různé možné výklady na různých významových rovinách.

ČÍSLO TŘICET DVA

Podle tradice má kabala třicet dva cest moudrosti. Tyto jsou popsány v knize *Sefer Jecira* neboli *Knize stvoření*. Sefer Jecira je velice mysticky laděná práce, jejíž původ se připisuje Abrahámovi, která ale jako kniha nebo aspoň kohezní orálně předávaný výklad, existuje s největší pravděpodobností někdy od 2. století n.l. Je zde množství komentářů na Sefer Jeciru a na tyto cesty moudrosti, přičemž různí autoři na to mají různé názory a někdy se dokonce zdá, že se někteří z nich přímo pokoušejí čtenáře zavádět. Snad se obávají, oprávněně či nikoliv, že poznání by mohlo být nějak někým zneužito. Příkladem takové mystifikace může být právě cesta mezi sefiroty Hod a Necach, jejíž význam bývá často zatajován. Této cestě se říká „cesta písmene Šin“a tvoří jakýsi soutok vedoucí k sefiře Jesod, kde vytváří něco jako nálevku odvádějící tok energie do Malkuthu. Necach, Hod a Jesod se takto společně podílejí na vytvoření konečného fyzického člověka a vůbec všeho na tomto světě — minerálů, rostlin, zvířat, atd. Tažná síla, která existuje v tomto trychtýři, je silnější než jakákoli jiná síla ve vesmíru. Někteří z

komentátorů toto zcela vypouštějí a označují cestu písmene Šin jako vedoucí přímo z Hodu do Malkuthu...

V první kapitole knihy Genesis je jméno Stvořitele JHVH zmíněno dvaatřicetkrát. Deset sefirotů je jako deset dimenzí prostoru, či měli bychom spíše říci hyperprostoru. Můžeme na to také nahlížet tak, že počáteční Keter a konečný Malkuth jsou dimenze „dobré vůle“. Chochma a Binah z našeho hlediska představují čas. Zbývajících šest sefirotů Zer Anpinu jsou tří-dimenzní prostor, v němž byl celý svět stvořen a jemuž můžeme také říkat časová kontinuita.

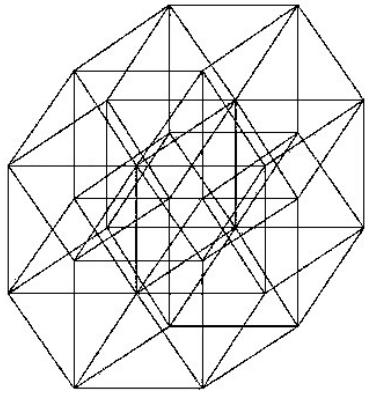

Pěti-dimenzní *hyper-krychle* je také známa jako *decateron* či *penteract* a má třicet dva vrcholů *(zde schematicky na obrázku)*. Kromě těchto je zde osmdesát hran, osmdesát ploch (každá z nich čtvercová) a deset hyper-cel, z nichž každá je tzv. *tesseract* neboli čtyřrozměrný ekvivalent krychle. Slovo penteract představuje kombinaci slova tesseract se slovem „pente“, znamenající v řečtině pět, pro pět dimenzí.

Nejen teoretičtí fyzici, ale také někteří spisovatelé, zejména ti zabývající se science fiction, se už delší čas zajímají o hypotetickou pátou dimenzí, kterou si představují jako zasahující nejen za hranice třech dimenzí jak je známe my, ale také mimo čtvrtou dimenzi, za níž bývá považován čas. Pjotr Demjanovič Uspenskij, o němž se zmiňuji na několika místech a který je určitě jedním z až dosud nejméně doceněných mystických filosofů dvacátého století, psal o páté dimenzi už ve své první důležité knize *Tertium*

Organum, která vyšla přibližně před sto lety, ještě před první světovou válkou. Knihu Uspenskij napsal několik let předtím než se potkal s Gurdžijevem, s jehož učeními bývá nejčastěji spojován. Moderní doba ovšem leccos změnila a v dnešní době už někteří vědci spekulují o tom, že by zde mohlo být dokonce až jedenáct dimenzí, čemuž kabalista rozhodně odporovat nebude.

ZEIR ANPIN

Zeir Anpin znamená doslova „malá tvář“. Tajemství Zeir Anpin spočívá v tom, že tento se sestává ze šesti sefirotů *Chesed, Gebura, Tiferet, Necach, Hod a Jesod*, zatímco jako *Parcuf* se stává plnou strukturou, která má sefirotů deset. Nemyslím si, že má význam se na tomto místě příliš zabývat konceptem Parcuf, kromě toho co jsem již v krátkosti zmínil. Jedná se totiž o dosti složitý pojem, který se spíš hodí k vyšším stupňům kabalistických učení. Proč ale hovořím o šesti sefirotech a najednou jich tu máme deset? Vraťme se tam, kde je těch největších tajemství nakupeno nejvíc: k první kapitole knihy Genesis. Tam sice máme šest dnů Stvoření, máme zde ale také deset fiatů, deset prohlášení, která souvisejí se šesti dny Stvoření. To znamená, že šest nižších sefirotů je rozšířeno a tři vyšší sefiroty se v těle Zeir Anpin zdvojnásobí. Chesed náležející k Zeir Anpin je tudíž nyní Chochma, Geburah je nyní Binah a z Tiferetu se stane Keter. Je tomu jakoby se zde vytvořil zrcadlový odraz.

Zeir Anpin se také občas nazývá „Vyšším člověkem“ nebo obrazem Božím. Má se za to, že právě toto mohl prorok Ezechiel spatřit ve své vizi s „nebeským kočárem“. Vize tohoto druhu vznikají tím, že zde dochází k vzájemnému propojení — nižší člověk ovlivňuje toho vyššího a naopak. Přitom všem platí, že konečným cílem nižšího člověka je pozvednout se a napodobit ty atributy jimiž vládne člověk vyššího řádu.

Podle tradice je Zeir Anpin totožný s archetypem jímž je duše Jákobova, vnuka Abrahámova. Zajímavé je, že Zeir Anpin fluktuuje podle toho jak se chovají smrtelníci; přitom se také mění obě jména

jichž se tomuto patriarchovi dostalo od Stvořitele, Jákob a Izrael. Toto je jedna z nejtajuplnějších pasáží v celém Starém zákoně:

Bůh mu řekl: „Jmenuješ se Jákob; tvé jméno však už nebude znít Jákob, ale budeš se jmenovat Izrael.“ A tak se mu říká Izrael. (Genesis 35:10)

O pouhé čtyři verše dále ale nacházíme tato slova:

Jákob tedy na místě, kde k němu mluvil, postavil památník, totiž kamenný sloup, vykonal na něm úlitbu a polil jej olejem. (Genesis 35:14)

Zde máme další příklad toho, jak zdánlivě si protiřečící verše mohou v sobě ukrývat významy, které pochopí jen ten mající k dispozici klíče k jejich dešifrování. Jinému člověku to musí připadat hloupé když je něco takto vyřčeno, aby to vzápětí bylo popřeno. Protože ale víme, že Zeir Anpin má v sobě tyto fluktuace, chápeme hned, že památník či kamenný sloup stavěl Jákob, tedy člověk smrtelný, ten pocházející z prachu země. Kdo jiný by také stavěl sloup z kamene? O malý kousek dále v textu je tato fluktuace od nižšího člověka - Jákoba k tomu vyššímu - Izraeli ještě patrnější, protože ke změně dochází přímo a v po sobě následujících verších:

Jákob pak nad jejím hrobem postavil památný kámen (a ten sloup je na hrobě Ráchel až dodnes). Izrael táhl dál a vztyčil svůj stan za Migdal-ederem. (Genesis 35:20-21)

Máme zde podobný případ Abrahámův, který má také dvě jména. Jenže, poté kdy JHVH změnil jméno Abram na Abrahám, nikdy už k podobným nesrovnalostem nedochází. Znovu opakuji: tam kde nacházíme podobné nedůslednosti či přímo do očí bijící nesmysly v textu Bible, musíme vždy nastražit uši, protože je to zde proto, aby se k něčemu zavedla naše pozornost. Případ Jákob/Izrael je přesně takovým místem — zatímco tento patriarcha prochází různými etapami svého života, projevuje se v něm buď ten vyšší nebo ten nižší člověk. Když tedy truchlí nad smrtí své matky Ráchel

a staví pro ni památný kámen, je zde pochopitelně přítomen ten nižší, smrtelný aspekt člověka, tedy Jákob. Hned nato ale táhne dál, už jako Izrael, semeno budoucího národa. O pár kapitol dále potom čteme:

Izrael miloval Josefa víc než všechny své ostatní syny, neboť ho zplodil ve svém stáří. (Genesis 37:3)

Ozbrojeni již nabytými vědomostmi, vycítíme, že jde zde o rozpoznání nutnosti čtyřnásobného nástupnictví, jímž je Abrahám, Izák, Jákob (Izrael) a Josef. Zde leží budoucnost židovského národa, jeho víry zakořeněné právě v této knize, i budoucnost jiných národů. Pouze ten vyšší, duchovně vyspělý člověk, tedy Izrael, může toto chápat. Kritik (a nebylo jich málo), který si bere na mušku právě výše uvedené pasáže v Bibli a snaží se takto dokázat, že je to všechno nesmysl, neví o čem hovoří.

ADAMOVO ŽEBRO

Bůh stvořil člověka ke svému obrazu, k obrazu Božímu stvořil jej: jako muže a ženu stvořil je. (Genesis 1:27)
Hospodin Bůh tedy na Adama přivedl hluboký spánek. Když usnul, vzal jedno z jeho žeber a zaplnil to místo tělem. Z onoho žebra, které vzal z Adama, pak Hospodin Bůh vytvořil ženu a přivedl ji k Adamovi. (Genesis 2:21-22)

Výklad prvního z veršů, které zde uvádím, je nám snad již celkem jasný. Zeir Anpin makrokosmického člověka, jímž je Adam Kadmon, může jedině být androgenní. Ve všech překladech Bible na které jsem narazil, ať už českých či anglických, je ale hebrejské slovo *celah* vždy překládáno jako „žebro“. Zde je další místo, které bývá častým terčem posměchů všelijakých „mudrců“, kteří v této knize vidí jen sbírku pověr. Přitom se jedná o hluboký omyl. Nějaký středověký překladatel nejspíš kdysi přišel s tím, že Bůh vyňal jedno z Adamových žeber a od té doby to všichni ti, kteří přišli po něm, už

jen opisovali. Přitom slovo "celah" by se mělo správně překládat jako „strana“. S hlediska toho co jsme se dozvěděli o Zeir Anpin a také toho co nám přinesla moderní psychologie, zejména jungovská, snadněji pochopíme, že zde byla oddělena ženská část osobnosti. V kabalistické terminologii potom levá strana Zeir Anpin byla Bohem vzata z personifikace Parcum. Tímto vzniklo ženství. Že tomu jinak ani být nemohlo nám musí být jasné, když si uvědomíme jaký byl osud prvních nádob, které byly vytvořeny a které popraskaly. Mužství je tou darující stranou, zatímco ženství je příjemcem. Žena je navíc schopna darované semeno v sobě udržet až do té chvíle, kdy je plod zralý k porodu. Bez jedné či druhé strany by to ovšem nefungovalo.

Slova *Tohu va-Bohu* se objevují ve druhém verši knihy Genesis a překládají se jako *pustá a prázdná* v moderním překladu nebo *nesličná a pustá* v Bibli Kralické. Zde ale už máme poprvé koncept ženství, které dokáže podržet a vydat, koncept který žádný z překladů opět nedokáže dobře postihnout. *Tohu* značí pustý či chaotický, také ale ještě cosi existujícího „v potenciálu“. Ve slově *Bohu* už máme realizaci. Tohu je jakýmsi prostředníkem mezi věčnou podstatou, jíž je Ajn Sof a manifestací. Ovšem, to co dnes zůstává z původního Tohu je Klifot, který lidstvo jen mate a odvádí je od společného cíle.

32. ALEF, MEM, ŠIN

V této poslední kapitole se podíváme trochu podrobněji na tři tzv. mateřská písmena, *Alef, Mem* a *Šin*. Začneme od Alef, následovat bude Šin. Na konec si necháme Mem, kteréžto písmeno se nachází uprostřed a to nejen těchto dvou, ale i uprostřed celé hebrejské abecedy. S hlediska naší existence v tomto hmotném světě je proto Mem nejdůležitější a ve svých metafyzických vlastnostech snad i nejpochopitelnější.

PÍSMENO ALEF

Jako první z těchto tří i jako první ze všech písmen abecedy, *Alef* je jejich vůdcem a pánem. Je hlavním činitelem v kombinacích a konstelacích písmen, která jsou základními prvky celého procesu Stvoření. Kabalisté prohlašují, že veškerá naše existence se zakládá na duchovních formách, představovaných písmeny, která jsou božského původu.

Alef je znakem jedinečnosti Boží.
Alef je znakem svrchovanosti Boží.
Alef je znakem nekonečnosti Boží.

Číselná hodnota tohoto písmene je jedna; představuje tudíž to jediné, nám neviditelné, nepostižitelné. To znamená také absolutní monoteismus, z něhož by měl vycházet jakýkoliv náboženský směr. Ty se mohou lišit v podrobnostech, zejména podle toho ve které části světa a za jakých kulturních a společenských podmínek se vytvářely, avšak základem je nekonečný, neměnitelný, vše naplňující, vším prostupující, jediný Stvořitel, který je absolutně jedinečný a s ničím nesrovnatelný. Všechny jeho atitudy, atributy a způsoby projevu vycházejí z jediné cílevědomé existence, která se nachází zcela mimo naše chápání. Četné a různorodé způsoby jeho manifestace jsou jako miriáda rozličných barev, které (pro naše

snadnější pochopení) si můžeme přestavit jako vycházející ze spektra, do něhož vstoupil jediný paprsek světla.

Graficky znázorněno, Alef je jako dvě písmena Jod obklopující písmeno Vav (zde ovšem musíme trochu zapojit svou fantasii):

Vav v tomto případě představuje spojnici mezi „světem nahoře a světem dole“, jak to vidí hermetik či kabalista. Numerologicky nám to také samozřejmě vychází: Jod = 10, 10 x 2 = 20, Vav = 6, celkově tedy 26, což je také konečná hodnota Tetragrammatonu JHVH.

Zapamatujme si, že:

Písmenem Alef se začíná celý proces Stvoření, zatímco klíčem k němu je písmeno Jod.

Písmeno Alef má i jiné významy. Stále ještě viděno jako dva Jody a Vav, je jako dva výše zmíněné světy hermetiků s člověkem, jako Vav, stojícím mezi nimi, tvořícím jakéhosi zprostředkovatele. Prvního dne Stvoření (pod tím ovšem rozumíme v první fázi stvoření, která mohla trvat miliardy let):

Země pak byla pustá a prázdná, nad propastí byla tma a nad vodami se vznášel Boží Duch. (Genesis 1:2)
Druhého dne potom:
Bůh řekl: „Ať je uprostřed vod obloha, aby oddělovala vody od vod!“ Bůh učinil oblohu a oddělil vody pod oblohou od vod nad oblohou – a stalo se. (Genesis 1:6,7)

Jak vidíme, na počátku této fáze zde ještě není žádný rozdíl mezi oběma vodami, vodou pod oblohou a vodou nad oblohou. Opět nevíme jak dlouho mohl tento stav trvat, možná zlomek vteřiny

nebo také třeba několik miliard let. O tomto mystickém oddělení vod si ale povíme až se budeme zabývat písmenem Mem.

PÍSMENO ŠIN

Šin má numerickou hodnotu 300. Toto písmeno představuje Boží moc. Dvě jména, obě se začínající tímto písmenem, představují tuto Boží moc.

Prvním je *Šadaj — Šin, Dalet, Jod:*

což značí vše-dostačující, dokončené, bezbřehé. Všemohoucí.

Druhým jménem Božím je *Šalom*, kteréžto slovo bývá často slyšet v mnohé židovské komunitě, jako běžný pozdrav či přání. Značí *pokoj, mír*, také *dokončení, naplnění*. Píše se s písmeny *Šin, Lamed, Vav, Mem-finální*, takto:

To co kolem sebe vidíme, veškeré předměty jichž se dotýkáme, vše má svoje vlastnosti, svoje charakteristické rysy. V českém překladu máme v Bibli Kralické následující:

> *Potom řekl Bůh: Zploď země trávu a bylinu vydávající símě, a strom plodný, nesoucí ovoce* **podlé pokolení svého***, v němž by bylo símě jeho na zemi. A stalo se tak.*
> *Nebo země vydala trávu, a bylinu nesoucí semeno* **podlé pokolení svého***, i strom přinášející ovoce, v němž bylo símě jeho,*

podlé pokolení jeho. A viděl Bůh, že to bylo dobré. (Genesis 1:11,12)

Nový překlad, z kterého zde jinak nejčastěji cituji, není podle mého názoru právě v tomto místě příliš vhodný; proto jsem se raději uchýlil ke staré dobré Kralické bibli. Klíčovými slovy jsou ta, která v tomto citátu zvýrazňuji, „podle pokolení svého“. Pro nás by především mohla znamenat, že nejspíš nemáme přílišnou volnost počínání, když chceme něco na přírodním pořádku měnit. Mnozí vědci možná s tímto souhlasit nebudou. Na druhou stranu, s tím co by se mohlo stát pokud bychom se příliš pletli Stvořiteli do řemesla, žádné větší zkušenosti naše civilizace ještě nemá. Možná, že je měla nějaká předchozí, která už dávno není a o jejíž existenci nemáme dnes už ani potuchy; na to jsou v Bibli i jinde občasné narážky. Různé morové rány, o nichž víme, že lidstvo v minulosti zasáhly, nemusely přijít jen tak pro nic za nic — to bychom si měli uvědomovat. Vše na této rovině existence má svůj limit, veškeré síly, které světem vládnou, jsou do jisté míry omezené; pamatujme na Cimcum! Jedno z výše uvedených jmen Božích, *Šadaj*, to také jasně zdůrazňuje — druhá jeho slabika *daj* znamená „dost“ či „konec“. Se Šadaj se Stvořitelova práce na zemi a na nebi ukončila. Kdyby to počáteční „šššššššš“ mělo jako syčení ohně pokračovat do nekonečna, vše-stravující oheň by zkonzumoval všechno a my bychom zde vůbec nebyli.

Zatímco slovo Šadaj je pevným, ustáleným zákonem, podle něhož není radno věci měnit, *Šalom* představuje mír, dokonalost. Je naším úkolem této dokonalosti dosáhnou, či se o to máme aspoň v životě pokoušet. Což znamená, že bychom měli uvést v soulad ty prvky nacházející se v přírodě, které se ve stavu harmonie nenacházejí. Takže jistou volnost zde přece jen máme! Tradičním symbolem pouta nacházejícího se mezi Stvořitelem a veškerým tvorstvem, je duha. Ta vychází z jediného zdroje světla, dělí se ale nejprve na tři primární barvy červenou, žlutou a modrou, které se potom dělí na další barvy. Podle smlouvy, kterou Bůh uzavřel po Biblické potopě světa s Noem, nezničí nikdy celou lidskou rasu. Duha na obloze podle tradice nám potvrzuje platnost tohoto závazku.

Často se vyskytující otázka: může člověk sám způsobit zkázu světa? O atomových zbraních a jejich ničivých schopnostech, také o tzv mírovém využití atomové energie, se vedou debaty už bezmála po tři čtvrtě století. V poslední době zejména se lidstvo (či neměli bychom spíše říci ta vyspělejší část lidské společnosti?) obává možných následků znečišťování ovzduší, které je způsobováno spalováním fosilních paliv a které podle mnohých má přivodit globální oteplování s dalšími nedozírnými následky. O čistotu prostředí bychom vždy dbát měli a určitě nám bude jen prospěšné, když si atmosféru odpadovými plyny nenecháme zbytečně zamořit. Zkáza celého světa, úplné vymření lidské rasy, nám ale myslím nehrozí. Toho je schopen jen Stvořitel a ten přece uzavřel smlouvu s Noem, že nic takového neudělá. Ostatně, když se nad tím trochu hlouběji zamyslíme, uvědomíme si, že člověk po celou dobu své existence většinou nedělal skoro nic jiného, než že se pokoušel zlikvidovat co největší počet svých bližních. Přes všechny války, přes veškerá masová vraždění o nichž nás dějiny učí, se mu ale nikdy nepodařilo se ani přiblížit k tomu, aby se lidská populace nějak podstatně zmenšila. Snad jen krátkodobě a pouze na určitých místech. Tohle může znít necitelně, vypadá to ale na to, že války mívají následky které se podobají oklešťování a cíleného kácení lesních stromů; výsledkem je spíš regenerace. Pokud jde o znečišťování ovzduší, zde nám snad postačí čistě logické uvažování – pokud by mělo mít za následek masové vymírání obyvatelstva, snížila by se tímto populace a s tím by se snížila i míra znečišťování. Pamatujme si, že Bůh neřekl Noemu: nevyhubím vás. Řekl jen, nevyhubím vás všechny.

Písmeno Šin má tři plaménky, i když podle židovské tradice jsou ty plaménky ve skutečnosti čtyři; zde se jedná o jedno z největších tajemství celé kabaly, které jak jsme si již pověděli, v sobě skrývá slovo *Šadaj*, které značí cestu vzhůru prostředním sloupcem Stromu života, kterou je nám všem dříve či později se vydat.

PÍSMENO MEM

Tři mateřská písmena, jak již víme, představují tři živly — *vzduch* (Alef), *oheň* (Šin) a *vodu*. Písmeno *Mem* je tedy celé o vodě. Voda teče, likvidita je její základní vlastností; voda takto pro nás představuje tekutý stav. Čtvrtým živlem filosofů antické doby byla země, tedy stav pevný; ten je ale výsledkem toho všeho co předcházelo a tudíž mezi mateřskými písmeny zástupce nemá. Stav pevný a stav tekutý se od sebe liší tím, že ten poslední podléhá změnám. Pevná hmota (která je ovšem „pevná“ jen z našeho hlediska a pro naše omezené smysly) se nemění, nebo mění jen velice pomalu. Kdyby se vše na světě nacházelo ve stavu pevnosti a nebyly zde žádné tekutiny, žádné plyny ani žádný oheň, nic by se neměnilo, měli bychom zde jen nějaký blok tvrdé hmoty, bez možnosti změn. Má-li se něco na zemi měnit, musí zde působit ostatní živly. Fluidnost bez pevného skupenství by byla stejně jalová – nic by si nemohlo udržet tvar, nic by nemělo žádné trvání. Voda jako prototyp všech tekutin, je tou substancí, která představuje změnu a nestabilnost.

V knize *Poutníci v čase,* jejíž česká verze vyšla nedávno, mám scénu v níž potulný kejklíř, ve skutečnosti mocný kouzelník, zasvěcuje hlavního hrdinu do tajemství té pravé magie, která využívá mocností skrytých v běžných přírodních jevech. Dojde přitom k vodě a k jejím vlastnostem:

Kouzelník uchopil čepel meče pravou rukou a zatímco jej podpíral levou, nabídl obřadně jílec Viktorovi, který jej stejným způsobem přijal. Mág se vrátil znovu ke své krychli a oběma rukama odtud pozvedl zlatý kalich.
— Pohlédni na tento kalich, nádobu, která je schopna přechovávat tekutinu, živel vody. Oproti mužnému meči, živlu vzduchu, nádoba symbolizující vodu, má ženský charakter. Copak se o ženách většinou tvrdívá?
— Že jsou tím slabším pohlavím.

— Opravdu tomu věříš?
— Já bych to tak neřekl. Všechno přece záleží na tom, jak definujeme slabost a sílu.
— Přesně tak. Ovšem, že se ženství na první pohled musí jevit jako slabé, měkké, jemné a tekuté, to je ale jen zdání. Můžeš si dát ukovat meč z té nejušlechtilejší kalené oceli a přece se ti co nevidět otupí nebo zlomí, když jím budeš tvrdošíjně sekat do kamene. V nejlepším případě se ti povede udělat pár rýh na povrchu. Ten stejný kámen ale dokáže omlít voda a to jen svou trpělivostí a nenásilností. Takové už je ženství, na pohled tekuté, křehké, mdlé, průhledné a slabé, přesto ale potenciálně nesmírně silné, protože se nedá nijak stlačit, nedá se ohnout, rozdrtit, zlomit nebo roztrhnout. Je to dutina, která si ihned přivlastní vše, co do ní pronikne. Představ si, že držíš v ruce tento meč a že jím pronikáš povrchem vodní hladiny. Co se stane?
— No, nestane se vlastně nic, voda se kolem té čepele uzavře.
— A když potom meč vytáhneš?
— Zase nic, vodní hladina se hned vyrovná.
— Tak vidíš! Zranění, které bylo vodě způsobeno mečem, se vždy okamžitě zahojí a ženství je vlastně stejně nezranitelné. Meč je bouřlivý, horlivý, vyzývavý, hrozivý. Voda je naproti tomu tichá a nenápadná, pomalu si teče a proudí, pátrá a vyhledává, přičemž všude si rychle nachází rovnováhu. Pod tímto povrchem nenápadnosti je ale voda nesmírně živá a vždy schopná akce. Podívej se jen na tento pohár, který jakoby jen očekával, že bude něčím naplněn, jakoby si nám o to přímo říkal a to svojí prázdnotou, svojí čistotou, svojí neposkvrněností. Řekněme, že to tedy uděláme a začneme do něho něco nalévat, dejme tomu víno, co potom? V tom okamžiku se pohár stává aktivním a dynamickým, protože on jediný rozhoduje o tom, jaký bude od této chvíle tvar jeho náplně.
— To je naprostá pravda a je to přitom tak jednoduché, divím se, že mě nic takového až doposud nenapadlo!
— Moudrost a pravda dokáží leckdy ohromit právě svojí prostotou, přesto jsou ale slova moudrosti jako vzácné víno. Předstírejme teď, že držím v ruce láhev takového malvazu a ty že si ke mně přicházíš s tímto pohárem abys to víno okusil. Aby to ale bylo trochu složitější, nejsem jediným člověkem, který tu nabízí to víno, které bys chtěl

vyzkoušet. Zkusil jsi už i jiná vína a něco z nich ti zůstalo v poháru, který už je z poloviny plný. Když ti teď ten tvůj pohár doplním, čeho se ti dostane?

— Poloviny vaší moudrosti?

— Kdepak, ani zdaleka ne! Ta polovina, která se ti tam vejde, se hned docela beznadějně promíchá s tou břečkou kterou jsi posbíral kdovíkde, takže nejen že se nedozvíš všechno, nedozvíš se ani poloviny, dokonce ani zlomku té původní moudrosti. Víno, které takto ochutnáš, už nikdy nebude mít tu pravou chuť a tu již nikdy nepoznáš. Jaké poučení si z této paraboly můžeme vzít?

— Kdo hledá moudrost, musí si pro ni chodit s prázdným pohárem.

— Tak, s prázdným pohárem a navíc s pohárem, který je úplně čistý, tak aby mu v něm slova pravdy navždy nezhořkla, to vše si prosím zapamatuj! Teď si ode mne vezmi tento pohár a dobře ho opatruj!

Život se sestává jak ze změn tak i ze stavů jisté permanence. Cokoli živé se sice neustále mění, přitom si to ale také podržuje jistou konstantnost, která tomu umožňuje si uchovávat určitý druh identity. Proto můžeme o něčem co plave ve vodě říci: toto je ryba a dokonce i to, že to je pstruh, garnát, či třeba *Neoceratodus forsteri* neboli australská dvojdyšná ryba, která dokáže přežít i bez vody. Říci to můžeme proto, že dvojdyšná ryba má svůj příznačný tvar, který si v zásadě udržuje už po spousty generací, někdy od doby Devonské, asi po 180 miliónů let.

V živém těle se nacházejí tekutiny, které rozpouštějí pevné látky, přenášejí je z místa na místo, odnášejí z něho odpady, atp. Vše náležející ke stvořitelskému procesu má v sobě dva základní duchovní protiklady: konstantnost a změnu, ve světě hmoty představované pevnou látkou a tekutinou. Než k tomu mohlo dojít, jak je to popsáno v Bibli (Genesis 1:2):

> *Země pak byla pustá a prázdná, nad propastí byla tma a nad vodami se vznášel Boží Duch.*

Šest dní Stvoření v Genesis není jistě pokusem o to popsat nám vědeckým způsobem jak začal náš svět existovat; jde zde spíše o to

jak by měl duchovní člověk nahlížet na Vesmír, který ho obklopuje. Voda, o které se zde hovoří, je ve skutečnosti Vesmír v tekutém stavu; dnes by se spíše řeklo plasma. Dříve než došlo ke Stvoření, nebylo zde žádných změn, Stvořitel se nacházel v nadčasové zóně. V poslední knize Starého zákona se potom praví:

Nebo já Hospodin neměním se … (Malacháš 3:6)

Změna je první ingrediencí Stvoření. Právě stvořený Vesmír musí nutně být dynamickou entitou, protože změna sama o sobě směřuje k chaosu. *„Země byla pustá a prázdná,“* chaos může vést jak směrem k dobru tak i ke zlu. Z tohoto chaotického stavu se tudíž zrodila možnost existence zla … *„nad propastí byla tma.“* Tma o níž se Bible zmiňuje je tmou duchovní; ta se šířila v hloubkách stále ještě fluidní, chaotické „vody“, kam nedosáhl duchovní vliv Stvořitele. Pokud mělo tedy dojít ke změnám, které by byly v souladu se Stvořitelovým záměrem, tento musel mít vše pod neustálou kontrolou.

V *Genesis 1:2* máme slovo *Mérachefet*:

ve smyslu *vznášet se, pohybovat se*, také *starat se o (něco), pečovat*. Slovo zde máme v přítomném čase, čímž se vyjadřuje, že toto pečování je neutuchající proces, že Bůh je neustále přítomen. To se ostatně tvrdí ve všech monoteistických náboženských naukách. Čeština má pro Mérachefet ještě jedno často užívané slovo; těžko uslyšíte nedělní kázání v kostele, aniž by se kněz nezmínil o „prozřetelnosti Boží.“

Hned v příštím verši *(Genesis 1:3)* je psáno:

Bůh řekl: „Ať je světlo!“ – a bylo světlo.

V okamžiku kdy je Boží prozřetelnost ustanovena nad světem, kde uvádí a dohlíží na všechny změny, může být tento svět

„zduchovněn“. Jedná se o pozitivní sílu, mocnost která povede svět ke konečnému cíli, jímž je dokonalost.

Bůh řekl: „Ať je uprostřed vod obloha, aby oddělovala vody od vod!“ Bůh učinil oblohu a oddělil vody pod oblohou od vod nad oblohou – a stalo se (Genesis 1:6,7)

Jinými slovy: dochází zde k polaritě. „Vody nad oblohou“ zde představují aktivní, mužský princip, zatímco „vody pod oblohou“ jsou principem ženským, pasivním. V okamžiku kdy zde máme tyto dva základní koncepty, mužství a ženství, máme zde také možnost početí, po němž dochází k zrození, vzrůstu a tak dále.

Bůh řekl: „Ať se vody pod nebem shromáždí na jedno místo a ať se ukáže souš!“ – a stalo se. (Genesis 1:9)

Toto shromáždění vod se hebrejsky nazývá *Michve Meim*, a s ním zde máme další koncept — k dosavadnímu stavu tekutosti a proměnlivosti se připojuje stav pevnosti, solidnosti. Dalo by se i říci, že „Michve“ vod je jako lůno veškerého života, který má přijít. K tomu také dochází třetího (symbolického) dne:

Tehdy Bůh řekl: „Ať země zplodí zeleň: byliny nesoucí semeno a různé druhy plodných stromů nesoucích ovoce, v němž je jejich semeno na zemi!“ – a stalo se.
Země vydala zeleň: různé druhy bylin nesoucích semeno a různé druhy stromů nesoucích ovoce, v němž je jejich semeno. (Genesis 1:11,12)

Postupně takto dochází ke stvoření dalšího života – ptactva, ryb, pozemských tvorů. Vše potom vrcholí stvořením člověka.

Tenkrát, když Hospodin Bůh učinil zemi a nebe, na zemi ještě nebylo žádné polní křoví a nerostly žádné polní byliny.
Hospodin Bůh na zem ještě nesesílal déšť a nebyl ani člověk, který by obdělával půdu.

Ze země však vystupovala pára a zavlažovala celý zemský povrch.
Hospodin Bůh pak z prachu země zformoval člověka a do jeho chřípí vdechl dech života. Tak se člověk stal živou bytostí. (Genesis, 4,5,6,7)

Dokud Bůh neseslal na zem déšť , nic zde nerostlo, veškerá vegetace zde byla pouze v zárodku. Aby stvořil člověka, Bůh smíchal „prach země“ s vodou, podobně jako to dělá hrnčíř. Zde je tím nejjednodušším způsobem vyjádřeno, že člověk je směsicí permanence a změny, stejně jako tvárná hlína je směsicí prachu (pevného skupenství) a vody (tekutého skupenství).

V potu tváře budeš jíst svůj chléb, dokud se nevrátíš do země, neboť z ní pocházíš: "Prach jsi a v prach se obrátíš!“ (Genesis 3:19)

Tento verš je o smrtelnosti člověka. Voda, změna, se ve smrti vytratí, zbude zde jen to permanentní, tedy prach. Voda představuje růst, vývoj světa směrem k tomu, aby se naplnil Boží plán. Rajská zahrada byla zalévána jak fyzicky tak i duchovně, bylo to prostředí umožňující člověku vzrůst a vývoj, podle konečného plánu Stvořitelova. Vody nacházející se v Rajské zahradě jsou lůnem veškerého lidstva; právě s pomocí těchto vod Bůh stvořil z prachu země člověka. Voda také umožňovala člověku i po vyhnání z Ráje další existenci; bez ní by nemohl vzdělávat půdu, bez ní by půda nemohla vydávat plodiny, neexistovali by ani živočichové, zkrátka nic co by člověka mohlo živit.

Voda představuje stav neustávající změny, pomíjivosti. Tato nestálost ovšem také značí, že nic není na tomto světě permanentní. To se týká také zla, které proto nikdy nemůže být nenapravitelným, to se týká jakéhokoliv hříchu, který nikdy nelze mít za neprominutelný, protože vody kajícnosti dokáží smýt veškerou vinu. Voda tak představuje ten nejpůvodnější princip duchovní očisty a obnovy.

* * * *

Každé hebrejské písmeno představuje druh spojnice mezi nebem a zemí. V písmeni Alef vidí kabalisté žebřík vedoucí do nebes, tak jak se objevil Jákobovi ve snu. Tento žebřík je symbolickým prostředkem, který užívají andělé sestupující a vystupující, zatímco zajišťují komunikace mezi zemskou a nebeskou sférou. Člověku se přitom nabízí příležitost pozvednout se duchovně. Žebřík ale žádnou těžkou hmotu neunese. K tomu, aby na něj člověk mohl vstoupit, musí nutně naplnit svoji fyzickou existenci duchovností — jen tak může dosáhnout vyšších sfér.

Představme si, že se nacházíme na vrcholku nějaké hory. Je krásné ráno a my hledíme dolů na veškerou tu krásu, kterou nám krajina pod námi nabízí. Nebo sedíme v zahradě našeho domu, posloucháme zpěv ptactva ozývající se všude kolem nás, díváme se na krásně zbarvené motýly poletující z jedné květiny na druhou ... Náhle ucítíme něco, co v nás lidech vyvolá takovou reakci, že zcela mimoděk vydechneme slova:

„Pane Bože!“

A po chvíli nato:

„To je krása!“

Prvními slovy vzýváme toho, který to vše kolem nás stvořil. Slovem „krása“, aniž by si to většina z nás uvědomovala, vzýváme sefiru Tiferet, jeden z aspektů Boha, právě ten který se nachází přímo uprostřed Stromu života. Tím, že se cítíme takto povzneseni, aspoň pro tento okamžik se o něco přiblížíme ke svému Stvořiteli. On ale také dosáhl alespoň částečně svého cíle, tím že v nás dokázal navodit takovéto procitnutí.

Vše v hmotném světě má svůj duchovní protějšek. Každá činnost člověka v tomto světě nachází nějakou ozvěnu ve světě ducha. Člověk zabývající se kabalou se neodtahuje od světa ani od svého fyzického těla; kabala nás učí, že máme důvod k tomu být na zemi, že naším úkolem zde je pokoušet se dosáhnout vyšších cílů a vyšších způsobů existence. Má-li se nám to podařit, musíme se pozvednout společně s naší zemí a toho lze dosáhnout jen pomocí vzájemných vztahů s jinými lidmi na zemi. Přitom nesmíme nikdy ztrácet ze zřetele to, že tím nejdůležitějším vztahem je naše sounáležitost s jediným zdrojem veškeré existence.

שלום